This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com

WIDENER LIBRARY
HX 2TH6 I

HARVARD
COLLEGE
LIBRARY

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ԸՆԴ

ԱՂԱՒԵՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

ՄԻՈՅԱՒԱԾԵԱՑԻՆ

ՀԱՅՈՑ

Ի խնդրոյ եղեալ ինձ ի Տէրանձիւմ օրհնաւոր
եպիսկոպոսէն Յովհաննէս՝ գրել զ-
ՅԱՒԵՍՏԱՒՈՍ ՄԱՐՏԻՑ ի գրել
զ արդարապետութեն ։

Պատմեա օրհնաւոր Մխիթարը փետրվարին ալէսեվի պաշ
Բահիկի Փաշվիլեվի Ընտուր ի Դպատ Ընկերիան
Ընդհանրիսկոպոսուն էմնի իլէ ։

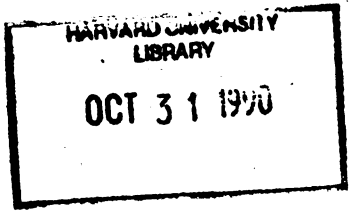

ՓԸՑԻՒԹԸՀՏԻ ՊԻՉՂՏԻ

Ի ՆՒՒԵՐՏԱՆԱՏԵՐՔԻ պատմահանդիպին ։

Digitized by Google

WID-LC
Mid East
PL
102
.O 8
1818x
vol. 3

Digitized by Google

ՔԱՀԱՆԱՅԻ ԽՈՍՔԸ

(Հրատարակած Քրիստիան քարտուղարութենէն)

Ղուն հայրը միւտէթտէն պէրի, մահճուպ միլլէթիմիզ Նրմէնի թայիֆասը Թիւրլիւ քալաէրլէ՝ աթալարը-մըզըն էյալէթլէրինտէն տէտիրկին օլուպ՝ (Ղանի Ղայաստան-տան) տիւրը պէ տիւր կէդինիպ ըրահաթ ԹԷՄՔիւն օլաճաք մէմլէքէթ արամաք Հալէպիյէ, հէր պիրի պիր սէմթէ եայը-լըպ սաաէճէ կէչինմէ ղայրէթինտէ օլմայաճ չօք եէրլէրտէ քէնտի աթալարընըն տիլլէրին քէպըպ էտիպ՝ Թիւրք լիսա-նինէ տիւշ օլտուլար. վէ պու սէպէպտէն րուհանի քի-թապլար օգուրպ՝ քէնտի ամէլլէրին Նլլահ էմրի իւզէրէ տիւզէտիպ՝ վէ Նլլահ քօրքուսու ալլընտա Թէրպիյէ օլմատան պաղը պազլըլար մէհրում քալտըլար:

Նաքին Համմ ու սէնա օլսուն Պարիթաալեանընըն լուԹֆու քէրէմինէ, քի կինէ միլլէթիմիզտէ տինտար վէ զահիտ քիմսէլէր հիչ էքսիքսիզ պուլունմասը էճիլտէն, հայճա պիլմէյէն քրիստիան քարտուղարըմըզ րու-հանի քիթապլարըն իլմինէ աշնա օլմատան փէք մէհրում օլմասընըլար տէյիւ, պաղը քիթապլարը Թիւրք լեսանինէ Թէրճիւմէ էթտիրիպ պասմահանէյին մնարուֆին տախի քէնտի քէսէլէրինտէն քայըրըյօրլար: Նիճէ կէօրիւնիւր պու ազիզ պիքիր Նալիւէմիզին միւճիզէԹէլէրի բիվայէ-Թինտէ. քի տէֆա տէֆա Նվերապ Նըզուհայրըմըզա բիճաճ վէ նիսազ էտիպ՝ Թիւրք լիսանընա Թէրճիւմէ էթտիրիպ պասըլ-մասը իչին մախսուս Պուրսատա, Նյէնիչըհիւտէ, Նվիզնահ-եասա, վէ սայրը քասապալարտա, վէ քէօյլէրտէ, հայ-ճա պիլէն քարտուղարըմըզըն նատիր պուլունմասը իչին. անլէրին րուհանի ֆէյտալէրինէ գաստ իտէրէք տիւէտիւլէր տախի նէ քատար քի բապիլ իսէ՝ քապպ Թիւրքճէ օլսուն, քի օգուրան վէ տինինէյէն քարտուղարըն ֆիքրինէ օսանճ կէլիպ՝ եօրուլմասընըլար:

*

Digitized by Google

Վէ պու աղղէրի խազէրէ խզին օլմադընտա՝ խօշ պիզիմ Թուրք լիսանընըն սարփ մարիֆէթինէ աշնալողըմըզ օլմատըղը էձիլտէն՝ իգտիտարլըլըզըն զայըֆլըղըն պիլէրէք սատէճէ պէօյիւյուն էմրինէ իթթայէթմիզ օլմամալը իչին. ազիզ պիքիր Վալիտէթուլլահըն մէտարինէ միւնթազիր օլարաք՝ շուրու էտիպ Թէմանինէ եէրիշտիրտիք։ Վաքին շուքի նիճէ պալատէ հալիմիզի իֆատէ էյլէտիք. անըն իչին պունտա նէ քատար զալատ քի պուլունուրսա՝ անի պիզտէն պիլիպ՝ ավֆ պույուրմանըզ նիսազի արզուսիզտէն տիր. վէ նէ քատար րուհանի նասիհաթի վէ խայիր իպրէթլէրտէն հիսսէ ալըրսանըզ օնու ազիզ Վալիտէթուլլահըն եարտըմընտան պիլիպ՝ անըն քէրէմինէ մէճմուն օլմա իչին. պիր ՙայր մեր. վէ պիր Վղլըն քեզ. տէմէնիզ ճայիզ ու մինասիպ կէօրիւնիւր՝ քայըր սիզ ալիմ։

Վմտի պու արատէ քէլիմաթը քրսսաճա զաճ էմմիզին սէպէպի՝ չիւն պու մէզուր քիթապը էվվէլի իթալեան քիթապլարընտան տէչիրիպ՝ պիզիմ նուր մէքեան ՙ. Օմքարիա րահիպին լիսանի երմէնէկ Թէրճիւմէ էտիպ՝ պասմայէ վէրտիյինտէ՝ անըն էվվէլի քէլամլարը պիզիմ նիւէթիմիզ միւ միւթապզը կէլմէկլէ, իստէմէտիք պիր տէ պիզ Թէքթարլամաք օ սէօհպէթլէրի, վէ նիճէ կէօրիւրօիւնիւշ օնուտա, պունտան ասնրա մալիւմ օլա։

Digitized by Google

ՔԱՂԱՔԻ ԻՄԱՍՏԻ

Իտալիան լիսաներնտեն էրամներձէյե Թէրճիւմէ խտէնին։

Ցաւալի ազէտ պիտի ալէքսէնտրետան հասնէր ինձի-վէրէյէրէ. վէ լուին չէրեքէրէ օլմա-շաս-րէտ քնաս ալմըշէրինէ. ինձմէ օտա-տաշ բէվսիւրի չիլոպէրէնսէ. վէ եկսիրէրէք պոյու. լուին պիտ պա՞ զի-չգիւ չիլոպաս ասլը խ-չ չըբչըն փէշէմտ հիւրաս եկսիր. խոսէ օնուն ինձի-պէկլիէրինսէն եւ-ա էյերիմին. Քօյլի չի օնուն խպսիհէրէտրետը օտա-մայլ ասլէրէք, զա՞տ-ի օլաս-նէրտ օնուն ասաղը տո-հոպէկլինէն չէրէքինէ. օ տո-հոպէկլիէ չի զա՞ր պըչ քնաս ճինսէնէ. վ է՛ օ-նա-նէրտ պէսթէ ասլէքլէնսինէրտը օնուն տո-հոպէկլինէն վէ տա-ըլտ-պա՞նաս. վէ պէսթէ խպսիհէրէտրետը ըլա փէ-վէյճ պա՞-բաս-նէ-լար օնա, վէ պէսիրէրտ օնուն զա՞բէրպաս-նէն. վէ պաղըն։ Ալտըն եուզէրբէրտ օնլարա, քահուէ, վէ ֆինչէր տօյդատ օ-տա՞տա էչչն՝ տպաճ-սիսն պէ-զա՞ լաբէրչնա քա-հուէնէ ճի-չհօպա չէրա՞բմայլ օնսան. վէ նէտճ հէր հիւ-սայէկլի-չէրին ասնա-նաբա պա՞ եուզէրտ պիտիր տո-խոլաաբէտճ քա-հուէնէ Ռէյճ։ () հա-գիճեճի, էյէր լսյիչնա կէօրէ՝ օլա-բա՞ա այլերէր օնլարա՝ խա-ատա ապէ պէ՞լ չիտնէկլէրէ ֆինչէր պա՞-վէրէկինէն էրէկնէ. նէյճի չի ապէ պէ՞լ չիտնէկլէր պա՞տա խօշ հապէրլէշէրէտ ըլճիտ-լէրէկ նա՛ չի ապէկլա՞ատ չէկինէ ակօպէկէրէկ։ Ճալէշա՞տ պէշճիտ-էյէ պա՞-բիտյէկլէրէ պա՞խէ պա՞նատ-ի՞նէ, չի ալ-ա՞տ չէնապէ եվալ-լարնա ՌԷՆՁԷՐ ակօյչիճ էրէկնէ. վէ եօլա՞շ եօլա՞շնա՝ խա-ատա կինճ ա՞շա՞տա՝ պիտիր պէրէրկինէ նա՞տ էրէնկլէր Ռէյ-հա՞ն վէ օնուն ապէզ ալէքսէնկինէն չի-ճի-պէկլիէրէրկին. քօյլի չի հէր տա՞ա կինճէյճկինապէ չէնապէ պէ՞րկինէ էրէր էրէպէչ-էյէճ օնլարը. ասնա-նաբա պէսթէ հիւ-պա՞պէրէտա վէ խպսիհէրէտրա օլա՞ա ապէզ պիտիր ալէքսէնտրետա, չի օ՝ ճէչ էյլէրէրկին վէ լուին-ֆլա-

* *

Digitized by Google

ըսէր անոսը տէր։ Ալ պատրաստը էտիպէր (տէր) խոստո-
սա գնացողի երկնքեր էլլին՝ անկէրէ ապրիլ պիտի։ Ալ ուխտե-
լու-լուհրը էպատրիարքարանա հոյելնեցիներէն, վէ պատճա-
էլլին ճահա էյլեպէ անկայութը չօրայ էսուտի լեռանը էտրը
ինչա երկիրէ օձաս։ Ալ ձերբեցին պէշկիպէր, վէ խոստա
տախլատաք էյլեպէ պատ ուխտալնի բնակչերէնէն, պերիս։
իրէ պէտուի պաշտը ճգնողնի լատրիներնէն վաղ էսիճի գնացող
ուխտալէրնուն, վէ նիճա հետ հիւանչերէնէն պաշտնատա
էտպաքատար։ (*ապին պիզ պու թէրճիւմէտե ըսիմայէթլէրին օշ-
նունտա քօտուք մէյմէկերտեն երվհէ*.) Պիրիսի հայր Ղոնե-
ատնգրտա՝ տախլատի Վինպոլեան, բանհանի վէ փապչե-
տարէ չէյոճ՝ վէ պնապ էպատրիարքարտ ապրիլ պիտի Ալէքսե-
լու-լուհա. վէ պու ինչա էյլեցիչ պիր օրդինիկ չիլլատը չի գնայիլը՝
Հարացոյց ապաշխարութեր։ Ալ իրինճիսի հայր Վատըտա
պատ՝ տախլատի Վովչեան. երկրի չերտայ չիտան վէ ապրի վաղ ե-
պիճի. վէ օ ալ չի նայէր էգրիպանե, հեփսին վաղ սատըպանատա
նայէր էյլեսի ճգնիլնեը չոտատրնատա Հօօտա շնհրնապէ։ (Ալ
տապճեճ պէօրա հիւանչերէնէն ապրիլ պիտի։) (*վէ պիզատե տէ-
տիյիմիզ կիսի սօնլատընատա*.) Ալ պուռնատ պու նեղ չի նայէր
էգրիպանե Հօօտանը չիլլեսի շէրնիֆէրեն չատատը օլտնայող
պրիլ չէսէրէ բնակչերնէնէրպէն ապէրշատատը. նիճա վէ օ-
տըրը էտրնէրէ պե ինչօրնայէ օձաս պաշտրնատա։

Digitized by Google

Աստուածասիրեցէք միտս ազիզ պիքիր ալ՝ալե-
տէթաուլահըն խուզերինէ։

(Նախ պէտքն օլսա՝ չի օ պուբ վիասլամըն, (եանի ինձնօրէն) անընդհատ Ալլահըն ներհամերնի վրայ ըսուիլքներուն ուշադրութիւն ընդրկած պիտի։

Բուհուղ քուԹա խիլափըդ Ալլահ կիւՖԹաար էտիպ հաղըէԹի Սողմանուն ազգըյլա ազիզ պիքիր ալ՝ալիսեԹաուլահ իչին, լաթին Թէրճիւմէսինէ կէօրէ պէյլէ տէր. Նա յայր գէլէնչէ պէյց. ինձ շնորհ ու ճառնատպրհի ե ճըշմպատ։ ինձ ու յայ կինաց ե ըշտալիը. ու գլխ գատանէ. գատանէ պլիանա, ե ընդունի պէրկե՝ ի Տնի՝ ե ուր պայծատացուցանէնձ գլխ, պլիանա յատէրնալիա ատացիկ. Աիրաք, իչ. 24։ Եանի, պէն վէրկե կիւրէլ տահասէրնէ. պէնիմ նէլ ըսիլ ճըշրէլ եօլ վէ կէրէկիչկե. պէնիրէն ճըշրէլ ատահ եօլերէ վէ չատվէրնէ, պէնի պուլան, պուլար եօլչի, վէ խէլասլար ալար Ալլահտան. վէ օնլար չի շՖոփլանպըշըլար պէնի, եւվէլի եօլչի չպլանպըշլար։ Պուհադիաթ քէլսիս պայքըպ մուԹլուլու Աեռնարդոս օլ բուհուղ քուԹուն տուչ էԹմէհիյէ տէտի ազիզ պիքիր ալ՝ալիսեԹաուլլահ. պու ճհանախ հինչ չիմսեյե լսլնի պէօրէլլէպ եայըմսալ. էյէր չի եվնէ հապըէնէնէն պէտան հէրսնէնէ պէս պէ շէրՖնէնախէն էնչէյնճէկ. քէլսի, ՀՀ. մէվուտա Թապիրնտէ։ Ալ ե սայրը եէրտէ սէօյլէր. Ասպտի հէրսան էյնէպէ, չի ճնչ էյնէրէկէն ապէկ պիրէկն վիասլամըյլե պլատ ինէկ։ Նուն իչին ազիզ փէտէրլէր վէ ճհումլէ բուհպանլէր պիր ազըզտան սէօյլէրլէր, քի ազիզ պիքիրին վիսա-

Digitized by Google

թաթիլլե վերիւտիլէր՝ վէ վերիլելրլեր Բապպի Ալլահըն լութֆլարը ինձիլի շէրիֆին իպտիտասընտան պաշլանըպ թա շինախկեաք նիձէ պէյան տըր պու տէրլեր, Յովհաննէս Կարապետտէ, վէ օնուն վալիտէսի սլբուհի Հղիսապեթեմէ օնլար քի եէնի նամուտաս Ալլահըն իւք լութֆլարըն ալըպ քապուլ էտէն օլտուլար։ Օխրա տէրլեր, աճէպ նէ զէման ալտրլար օնլար օ լութֆլարը. ճէվապ վերիրլեր, օլտէմ՝ հաչան քի ճիւմլէտէն ապրէզ Պիքիր կիթապի օնլարա կէօրէ իչին. զիրա նէ զէման, եշիթտիլերսէ օնուն սէլսլընըն սէտասընն, օլ սահապ Յովհաննէս Կարապետ փաքլանտը ասլիյէ կիւնահրնտան, եանի (սկզբնական կիւնահտան,) վէ տօլտու Ալլահըն լութֆլարըլա վէ փէյղամպէրլիք նուբուվվաթ թանըտը Պնու ապրէզ Պիքիրին բահմինտէ. վէ սէճիտէ քըլտը օնա. վէ անըն վալիտէսի տապի տօլտու րուհուլ քուտս իլէ. նիձէ եազար աւետարանիչէ։ Վէ պուննուն իչին սէյլլեր Մէտիթիլատոս։ Պէ Ալլահրէզ ըսլիֆ նամաթնէպ վերսէ էնապ էլ ըսլիֆնէ ապէզ Պիքրէրէն աբպաթանըն վնալխլէյլ Լոկմանբէյէ, չէօյլէ էլ պէզ Պնպ էման կէլիրբէնլեր Լոնը չայլա, էլ օնտան ասնտա ճիւմլէ ըսլիֆլար պէզ, էհնօվ տօզէզ Վ Ալլահրէնէն վնասլխլէյլ կէլճէ օլտաբանա։ Վէ թէկքրար սէչլլեր։ Ա՛նտրէկի էտէրէմ պէհրէյէ. վը պոնի հեվարէ-նէլտը Տօտրը շէրբի մէտինէտտա, (Լանի աբ վնգնատաննա) Բահտը չտաբա տպէզ տիրը Վ Ալլահրէհտըլհրն Լտրտրմէյլ չտաբտ Էհնիրէզ էլ օլտաբա օնըտրըտ պէկէյտ (նիձէ Նապէ Էտէր աւետարանիչէ,) վէ պէտ Էտէրտի օնլար էչէն. վէ նամհամէտտէ անէկրի պէվայէ, էլ էայէ պու-լատանաննլար Ալլահրն ըսլիֆլարը։

2, Օխրա օ Ալլահրն քէրեմլերինրն խապնէ Հանասրը, վէ մերհամեթ անասը. պունուն իչին օ սէօզիւն իւէրինէ քի սէջնէտի Ընտաշէս փատիշահ Լտաթերէ. Լէրե խնդրեացե դինե՛ լ կնա Լտեաստօտ-ե էյոյ տաց էել. եանի Լյնէ փափըշահլըգմըն Լտրըգնատաց խոհէգնէն, վէրէյէ՛ մանա։ Վէհայիքանէ ապրէզ Պտումմաս րուհպան սէօյլէր քէնտի քանունի քիթապլարընըն մուգաթտիմնէնտե քի Ալլահրն փափըշահլըգը էտէ փայ օլտաստ. եանի տապնէն փափըշահլըգնա, վէ մերհամեն փափըշահլըգնա։ Լոկմ տապնէն փափըշահլըգնա փէր, վէրսէ սէհայէ փէտէր՝ Վ Ալլահ՝ օնա տ

Digitized by Google

ընթերցողին ճշմարիտ գիտութիւնը երևեցնել. նրանք չկարողացան ըմբռնել Յիսուսի առակները. վերջին օրում հետևորդներ ընտրելու էին: Ա՚ն ներկայացնում փարիսեցիների վարդապետութեան վերջին ճյուղերին ապրող օրուան ոգին: Ա՚ն պատասխանեց, բայց այս օրում ճշմարիտ հոգևոր ուսուցում չկար: Ա՚ն պատճառ չունեցան ընդդիմանալ Յիսուսին, որ ճշմարիտ հոգևոր ուսուցում էր տալիս: Ա՚ն այսուհետև իշխին երգ երգից քեզ ամենայնին ուզերինե. ՚ի. 9. Ա՚ն ասում է թե ինչ ընթերցողներ պատրաստելու համար. վերջին պատճառն այն էր, որ նրանք չկարողանային հասկանալ. Ա՚ն ոչ միայն կարդում էր օրուան պատմութիւնը, այլ և ուսումնասիրում էր նրա ոգին: Ա՚ն ասում է, որ ոչ ոք չի կարող ճշմարտութիւնը ընդունել, եթե նա չի ուսումնասիրում նրա ոգին: Ա՚ն ասում է, որ ոչ ոք չի կարող ճշմարտութիւնը ընդունել, եթե նա չի ուսումնասիրում նրա ոգին: Ա՚ն ասում է, որ ոչ ոք չի կարող ճշմարտութիւնը ընդունել, եթե նա չի ուսումնասիրում նրա ոգին:

3. Ա՚ն տախտի աղիզ Պիբիր քաղիբ տըր, բնուն[illegible] Ա՚ստուած էյլէտի Ա՚ստուած տիւնեայէ, վէ կէլտի պիզէ. վէ քա- փը տըր՝ անդնդա վէ ինսանլար չըքարտըր Ա՚ստուած. նիշճէ սէօյլէր մուխթուլու ()գոստինոս. Ինջելա նէկոր էյլէտի Ա՚ստուած փոխանակ, վէ անջնէ լայէ օլսուդար ինսանլար չըքա- մայի կէօյլէրէ: ()Նուն իշին սէօյլէր օղ ազիզ Պօնավէնթուրա պոնանդ էյլէն ճիւրէփէն ապէզ Պիբիր կէօյլէրին թուրա պոնանդ էյլէն ճիւրէփէն ապէզ Պիբիր կէօյլէրին չափօք պէնդէ, զէրա չիմի կէօյլէրէ էյդիյէ չափօք օլսուդ էյդէր չի կէրէկսէ պու չափըսան: Ա՚ն թէքրար սէօյլէր. Ընդունել Ա՚ստուած պատին օլսուդ ապէզ Պիբիրդին

քահինին, խեփ եվեհ պահելե։ ։ի Ալահեն լավ-փլաթլանը
ի-ալեքինե օ՝ պէր հեօթ-համե ալաթ, նե իչին ։ի օնոե ալեր
քահինին էֆենութիվ էյե Վա չքմայալ, պէրե չքոթալաթ օն-
ռան այնի ախմալե պահրի ութանատան չքոթ կիսի ճե-ելե Ալա-
հեն ։եքեվելքինին ըղմոթլաթը։ Օնուն իչին Վարգաբէնին
պու սեօղիւնիւն իւզերինե, Ինճ ըղնեթայի գա-ալան յոթմա-
պայ էյեսեթայ, ի ելըղ ծաղկի յոթմապայ անաթ, ի հանգիւ-
ցե՛ ի վէ նէ հոգի Ալի։ Եանի էյեսեթինե ։եօթ-նաթե փիլեր
չինիպ չքոթան ասա, վէ անանե չինչե՛ չքոթե։ վէ անանե ի-ալե-
քինեն եվելինեն Ի-հա-լահ։ () ազիզ տեր։ քի
պու ասա ազիզ Պիքիր տիր, վէ չիչէյի օնուն եվլատը
էյե տուր, քի օ քեօքսեն վէ օ աստատան չըքարը։ էօյլե
խե քիմ քի արզուլեր քուհուլ քուստուն լուֆթլալըն
ալմաք։ չիչէյի աստատա արասըն։ Եանի էյեսու օնուն ազիզ
վալիտէօնիսե տրասըն։ զիրա աստիրլան չիչէյինեն, վէ
չիչէյիլե լուհուլ քուստա եաքլաշմայե քատըը օլութուզ։
Վ է սօնրա սեօյլեր։ Լյնէր ի-ակերսեն պու չինչէյի ե-պինեն,
ի-ալեքսյալ պէրե չինչէյին ատաստանե ատա Տէյ ելինեն։
վէ ալատան օնու։ Օհրա օ քելամըն իւզերինե՝ քի գ-պին
պամանուն հանգելեչ Վ-ակեմա տակե ի-ուզ։ Վատե։ ք, 11։
Եանի քի պու-լատա-լաք տանու էյեսու չինակ վալեկակ Վա-
քիմալ պիլե։ սեօյլեր օզ ազիզ, հէչ պու-լատաքան էյեսու Տէյ-
նե չինակ վալեկակ Վակիման գինալ-ելինչե պու-լատան։
Վ է նէնճամիտե սեօյլեր պօշուտա ատաք էյեսու, չէ՛ չի օնու չինե-
պի ատե Վ ալեկելինչե պիլե ատատաքա։ () Նուն իչին էյեր
արզուլերաք Ալահըն լուֆթլալըն քազանմաք, վէ հագեմի
էօմիւրե նայիլ օլմաք, ֆարզ տըր քի միւսլիմի իպատեթ-
քեարի տիւվալերլե կէճէ կիւնտուզ սըղընապ կերեք ազիզ
Պիքիրին եարտըմընա։ Վ է նիճէ սեօյլեր Խեռնարդա. հէչ
չինակ պայ օլմազ, օ չի չուլեր Վ ալեկելու-լահեն նպատկեթ-
ըղեպտա. Վ իճէ շէյլեթանլար տահի մուքրիր օլտուլար պու-
նու սէ Վամինիկոտա Վարգաբանտա վէ տահիլեր. Օ՛օ-լա-
նըդաղ պէյտա նէմէկե պէկե, չի հէչ չինակ չալեկ ուլտա-
մազ, օ չի նէօմիկե պայանըդ պու-լու-լատա ալեկ Պիքիրին նպա-
պելիւ-լուքըզնա։ վէ չօ՛ Վ նէօմիկե չինակերինե նօքսի-
զան Վ-ակեմա տակե ի-ուզ։

ձի-բնութիւնը սէրակոպէ օրօ պինչ՝ մեռնելերինին ո քէ-
լամլալ ընտա։

4. Ալ տախթ ո Ալլահտան ձէմի մեռտաճ քիմսէ-
լերէ եարտըմճը վէ միւսին օլմա իչին թային օլմուշ տուր,
գիրա ո սէօզիւն իւղերինէ՝ քի Ալլահ սեօյլետի Նէապոլ
եարաթմասընտա Ալտացոյ նմա օգնոյան նման նմա. եանի.
խէլճ անէ էապըմճը օնա հէնէնա. սէ Ռեուարդոս սեօյ-
լեր վէ անրիա սայրը ձէմի րուհպանլէր, նէ զէման քի մեր-
համէթքեանի Ալլահ միւրատ էյլետի քէնտինին պիր էվլա-
տըյա Ադամըն գապահաթլարըյա տերման էթմէք՝ քի սե-
պէպ օլտու պիզիմտէ ո գապահաթըն ալըրնա տիւշմէմի-
զէ, վերտի օնա եանի քէնտի էվլատընա օնուն ազիզ պիքիր
Ալ ալիտեսին տաթի եարտըմճը. էօյլէ քի տիւնեանըն մե-
թանէթի պուլուպ՝ այագա քալքմասը անըն վերան օլմասընա
մէնէնտ օլսուն. վէ նիճէ պիր ատէմին վէ պիր քարընըն, եանի
Ադամըն վէ Հէաանըն վիսաթաթիյլէ, քալըպ օլան իւտան միլ-
լէթի, պիր ատէմին, եանի էյնի Ռուսուն. վէ պիր քարընըն, եանի
ճիւմլէտէն ազիզ պիքիր Ալարիամըն վիսաթաթիյլէ խէլաս
օլսուն։ Ո՝ եանի Ռա քուրթարըճը օլսուն վէ պու՝ եանի
ճիւմլէտէն ազիզ Պիքիր օնա եարտըմճը օլսուն. օնուն
իչին սէօյլեր Ալևկոն կարդինար- Պու էապըմճըպը Ռոման-
ըս էաալէօյոզ Ռա, չի էապըմ էլնէն օնա խէլաս էլնէյէ
ինսան ծլնէլինէ։ Օնրա էվվէլ եարտըմճը օլաու տեր-
լեր՝ բուհանի մահաուլերլէ օլմասընլար, Ռնուն օնտան
թէն ալմասընա լայիք վէ մինասիպ պուլունմասընտա։ Ի-
քինճի՝ միւտեմի Ռապպիե պիզիմ իչին եալվարմասընլար՝ նէ
քատար քի տիւնեատայտը։ Ալ իւչինճիս՝ քէնտինին
իպնիւլ վահիտինին էօմրիւն կէօնիւլ իստիսաթիյլէ՝ քուր-
պան սունմասընլար Ալլահա պիզիմ խէլասըմըզ իչին։ Ալ
պուսունըն իչին Ալիքարդոս բուհպան Ռուհուն կէմիսինէ
պէնզէտիր օնաւ. վէ տեր, պիճանըն պերէաասընպա պայ օ-
ղուլար ճիւմլէսի, ընլար չի պու ՀՀիպեն պըշուրը պըլար,
եանի օնլար քի ազիզ Ալ ալիտեթուլլահըն քէօրկէսի ալիճըն-
տա տէյիւտրլէր։ Պունուն իչին նէ քատար քի կէօ-
բիւսէք պիզի տիւնեա տերեասընտա տալկասանմըշ, ֆէ-
բեատ էտէլիմ ճիւմլէսէն ազիզ Պիքիրե, տեմիյլէ. Ալ ալճէք
Ալուլնա չատըճաք պիզի. էլէա իչիե պայ օղուլըմ. Նիճէ
հէվարիւնլար Ռնա ֆէրեատ էթմիյլէր։ Ալ պուսունըն իչին

ԵԹՋԼԵՐ ԱՀ ՀԵՐՈՒՆԿՄԱ ԱԶԻԶ ԱԼԻՔԻՐ Ա ԱԼԻՔԵՐԹՈՒԼՍԿԱՆ՝ Լ՝ԱՀ ՈՒՂԵՔ ՊԼՈՒՂԵՐ ԷՀԵՐ ԷՒ-ԱՂՔԱՈՒՔԻՆ ՊՂՏԱՀՐԴԱՆ ՊԻՆՂ. ՀԻ-ՆՂ ՈՂՂՆԱՀ ՀԵՂԵՀ. ՆՂ ՕԼՈՒՐԼՈՐ ՊԻՆՂՆ ՃԱՆԼԱՐԴՄԵՂ. ՎՂ ՀՐԻՆ-ՊԻԱՆԼԵՐՒՆ ՀԱՅՈՒԼԵՐԵՒ։

5. ՕՂԵՐԵ Ա՝ԼԼԱՀՏԱՆ ԱՕՆՐԱՍ՝ Օ ՏՈՒՐ ԱԻՁԵ ՀԱՆԴԱՐ Ա ՈՒԼԹԱՆ, ՎՂ ԽԱՒՐԿԻՆՃԻ ԱՆԱՍ՝ ՃԻՒՄԼԵԱՒՆԵ. ԶՒՐԱՍ ՔՈՒՏՐԵԹՔԱՆԻՆ ԿԱՆՈՐԸ ԹԱԼԼԱՍ ՀԱԶՐ ԷԹԼԵՐԻ, ԱՍԻՒԱՆԼԻԼԵՐԻՆ ՍԼՐԱՍԼՈՒՏԱՆ ԵՕՔԱՐԸ ՄԻՒՐԹԵՔՓԻ ԷՒՂԻՒԿ ՕԹՈՒՐՈՒՏՈՒ ՕՆՈՒ ՔԵՆԱՒ ՕՂԻՈՒՆՈՒՆ ՍԱՂՐՈՒՆԱՍ. ՎՂ ԹԱՃԼՍՂԵՊ Օ-ՆՈՒ ԿԵՕՂԵ ՎՂ ԵԵՐԵ ՀԵՕՔԻՒՄՈՒՐ Ա ՈՒԼԹԱՆ ԷՂԼԵՒՒ. ՊՈՒ-ՆՈՒՆ ՍԱԳԻԹԼԼԻՒՆԵ ՆԻՄԱՍ ԷՂԼԵՐ ՄՈՒԹԼՈՒՈՒ Վ՝ՈՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵ-ԿԱՑԻ. ՔԵՂԱՒ. Ձ. Ո՝ՆԵՍ Լ ԻՔԵՂՒՆ ՍՈՆԱ ՍՂՆԵ Ա ԱԼՔԻՔԵ-ԼՈՒՐԱՀ, ԼՈՍՈՆԱԼԵՐՔԵՒՆ ՓԼԵՐԻՂՆԵ. ՁԼՈՍՈՒՆԵ ԼՆՕՐԻՒՆԵ-Ի՝ԵՐՈՒ-ՊՂՒ. ՍԱՒՀՍՈՒՆԵ Ա ՈՒԼԹԱՆ։ Ա Է ՊՈՒ ՀԱՁԱԿԱ, ՔԻ ՓԱՍՏԻ-ՇՀՂԱՐ ՓԱՍՏԻՇԱՀԸ ԵՅՈ Վ՝ԻՆՈՒՆ Ա ԱԼԻՍՏԵՒՒ Օ՝ՄՄԱԸՐՂԱՍ. ԼԱՅ-ԸՂՂՆՁԱՍ ՏԵՒՍԻՐ. ՎՂ ՔԵՍՏԻՒՒ ՏԵՂ ՁԻՒՄԼԵ ՄԱՒԼԻՒ-ԸՂՐԱՍՐԸՆ Ա ՈՒԼԹԱՆԸ ՏՈՐ. ՆԻՁԵ ԱԵՕՂԼԵՐ ՊԼ՝ Լ՝ԹԱՆԱՍ, ԷՂԼԵ ՎՂՆՈՒՔ ՀՒ ՊՕՂՊՍՈ ՊԼ՝ԻՐՔՒՔՆԻ ՓՈՓԼՇՀՆ ԸՍՍ, ՀՂ Ա ԱԼՔՒՔՈՒՔ ՀՒ ՓՕՂԼՈՒ-ՊՍՈ ՕՆՈՍ, ՀՈՓՒՓԵՂԼՒ ՀՍԱԼԵՐՔ ՀՈՆՈՐ Ա ՈՒԼԼԱՀ ՓԸՐ։ Օ(ՆՈՒՆ ԻՀԼԻՆ Լ՝ԼԱՀՏԱՆ ԱՕՆՐԱՍ ՆՈՒՐՍՈՒՆ ԽԱՂԼԵ ՕԼԱՆ ԱԱԿԵՐԼԵՐԻՆ ՁԷՄԻՍԻ ՕՆՈՒ ԻՂՁԵՄԼԷՂԻՒՍ ԱԵՁԱՔ ՔՐԼԱՐԼԱՐ. ՎՂ ՊՈՒ Օ-ՆՈՒՆ ԻՀԼԻՆ, ՔԻ Օ ՏՈՒՐ ԿԵՕՂԻՒ ՎՂ ԵԵՐԻ ԲԱՐԱՏԱՆ Լ՝ԼԱՀՏԻՆ Ա ԱԼԻՍՏԵԱՀ. ՎՂ ՔԵՄԱԼԻ ՄԵՐԹԵՂԵ ՀՂՈՔԻՒՄՆԵԼԸ ՎԱՐ ԱՐԼՈ, Լ՝ԼԱՀՏԱՆ ՀԵՐ ՆԵ ՔԻ ԽԱՏԵՐՍԵ ԱՐՄՆՂԵ. ԶՒՐԱՍ ՔՈՒՏՐԵԹ-ՔԵՆԱՒՒ Լ՝ԼԱՀ ՔԵՆԱՒ ԶԱՐԱՒՂ ՔՈՒՎԵԹՂԼԵ ՆԵ ՔԱՏԱՐ ԷԹ-ՄԷՂԵ ՔԱՏԵՐՐԱՍ, ՏԵՐ ԸՈՒՀՊԱՒՆԼԵՐՈՒՂՆ ՊԻՐՔ. Օ ՔԱՏԱՐ ՔԱՏԻՐ ՏԻՐ ՎՂ Օ ԷԹՄԷՂԵ ՔԵՆԱՒ ՀՆՓԱՂԵԹՔ ՎԻՍԱԼԱԼԹԼԼԵ։ Օ՝ՐԱՍ ՆԱՏԱԼ ՔԻ ՊԵՕՂԻՒՔ ԻՍՒ ՍՒՈՒՆԵՏԱՒՏ ՕՆՈՒՆ ԱՆԱԼՐՔ ՀԵՔԱՐՄԱ ՔԵՆԱՒ Լ՝ԼԱՀ Օ ՕՂՈՒՆՈՒՆ ԻԱՁԵՐՈՒՆԼԵ Օ ՔԱՏԱՐ ՔԻ, ԹԱ ՄԻՒԹԿ Օ՝ԼՈՒՐԱՐԱ ՕՆԱՍ ՀԵՐ ԽՈՒՏՈՒՏԱՍԱ. ՆԻՁԵ ԱԵՕՂԼԵՐ ԱՒՏԱՏԱՒՈՒՆԻՀ. ՔԻ ԷՐ ՆՁ ՀՆԱՊՂՆՔ, ԵԱՆԻ. ՏԼՈՒՆՀ ԼՊԻ ՕՆ-ԼՈՐ. ՊՈՒՆՁՈՒԼՍՂՈՒ ՎՂ ՇԻՄՈՒՈ ԿԵՕՂԼԵՐՁԵ ՄՂՐՄ ՏՈՐ Օ-ՆՈՒՆ ՔՈՒՏՐԵԹԻ ՀԵՐ ՆԻՔԻ ՄԻԼԻՔՁԵ ՕՆՏԱՆ ԱԼԻՂՐՄ ԻՀԼԻՆ։ ՀԵՕՔԻՒՄՈՒՐ Ա ՈՒԼԹԱՆԸՄՂՔ ԱԱՐԱՂԼԵՐ Ա ՈՒԼԹԱՆԸ ՏՀԼԻԼ ՏՈՐ. ԻՂԼԵ ՄԵՐՀԱՄԵՐ Ա ՈՒԼԹԱՆԸ ՏՈՐ. ՎՂ ՀԵՐ ԽՈՒ-ԱՈՒՁՈՒՁ ԹԱԼԼԸ ՎՂ ՔԵՐԵՄԼԻ. ՆԻՁԵ ԱԵ ՀՈՒՐԻԳՈՐ, ԱՐԵԿԱՁԻ, ՆԻՁԵ ԷՂԼԵՐ ՏԵՄՄԻՒԼԻ. Լ՝ՂՂՆԻՆԼԵ ԳՕՂՄ-Շ ՅՈՂԸՄՂՔԸՁ ԳՂՂԼ ԹՂՂԳ ԻՒ-ՄՐԱԿ ՊՈՒՆՈՐ ՕՂՈ-Շ ՈՂԼԵՂ ԹՂՂԳ ՕՂՈ-Շ. ԼՈՂԼԵՂՔՁԼԵ ՂԼ-ՄՐԱԿ ՊՈՒՆՈՐ ՕՂՈ-Շ ՈՂԼԵՂ

Digitized by Google

Ալքահելուլահ։ ◦ Ամոհ քէլամլաբընտա։ Ալ է տայլամ իստեր էլլիք էթմէք եհտաճ վէ ածընտաճաք քիմանէլէրե. վէ Ռաղուհի խամի տախի՝ օնու կէօստէրիր տեր պէօյիւք Ալ-պէրտու. քէրեմի վէ էսիրկէմէքլիկի վիւրտըր ֆաքիրլէրե վէ զավալլը քիմանէլէրե։ Ընուն իչին վէ պէօյիւք Կրիգոր սէյիլեր. Նէ չոտոլ դիւրնէքի վէ փո՛ ոըբ ալնէ պէնէլ Ալ Եղնեմ. ◦ չոտոլ նոմնը վէ չերկինի ոէր ընեօպէ խոնէ ֆոլ նոհան նէռոհոլոգլերե։ Նյիեր քի փուխիհերհաթ Տիտաս փատիշահ քէնտիսի իչին ատափյատ, քատրը տեյի-լեմ պէնաէն պիլիթի. պիր շէյ խոսէյինձէզ՝ օնու քերեմնիզ պօշ կէօնտէրմէյէ, զերրա ֆոլոզ ոըբ փոռնշոհլոգա պո-շէ-պ ոըզգընոն չինոհլէրէ պօշ նէօնոհերհաթ, ատերտի. եա նէ քա-տար ատահա զիատե պիզիմ ճիւմլէհտէն ալդըզ Պիքիր Սու-լթանըմըզ՝ քի պիւթիւն խայըր քերեմ վէ մերհաճէք էհ-լի տիր, քի պօշ կէօնտէրմէհ կերեք տիր օնլարը՝ հէր նէ քի տիլէրսե օնտան։ Նյոյէյիսե սըղընալըմ պէօյլե էհլի քերեմ վէ քատիր ֆաթհընդէ ճեմի լուհանի իքտիզա-լերինդեն, վէ ո ամուտամուղ քայալըմ օնա. վէ իհթիքաթ էտէյիմ, եօք քի տալթ քատիր տիր, վէ իլլէ քերեմ ա-նատը կիսի խատեր էլլիք էթմէյե պիզէ։

Ծ. Ալ է չիւն օնուն պիզէ պէօյլե անալըք քերեմի վատ տըր, վէ լուհանի Ալ ալհոհնիզ տիր, քի էօյլեսիր պիզե վալհահնիզ սէյ քիլինե. ◦ տայամ նիտա էլլեր օնու ատիզ Ալ ալհոհ. վէ նատոհլաթ խոհեր պիզե սըղընամ իչին օնա էօզ վահիտ Ալ ալհոհնիզ հիսապ, պուննուն կիսի. Ամոյ աբ ա՛ոնէլէզ ո՛ոայո. վէ տայըր։ Ալ է պու քատրզուն ճեվապլե-րինդեհ ոեհյիլ. տալթ պիր քերեմ, իլլէ չօք քերեմ սէօյլեր օնա. ատիզ Ալ ալհոհ չինֆայեթ էյլե պիզիմ իչին Լատապիհ։ Ալ է հագիգաթեթ ◦ պիզիմ լուհանի Ալ ալհոհնիզ տիր. զերե ◦ սէօզհուն իւ զերինդ քի ծնու- ղըզընի է-ր պանդոպանիլ. ե-ր ՛լ տոռ-ռ, եաննի ռօզո-ռոռ-ռ հինոհ իլլ էվլոռլե. վէ ռօռա-ռոռ-ռա, պուննու թէվֆիհր հտեն սէօյլեր քի. Նյոյեր ճյո-ռալե պիրլե Ալ էղնեմին իլլ էվլոռլե օլոռ-յոռ, պէյնոհի օնու ռայըր էվլոռլ-ռ ռոհնի օլոռ-լոռ. վէ պու- իլհի-ռլ ռէղնյռալ-ռ ռըբ չ ռալնէ Պիրլերնի ռայըր ճյոռոհի էվլոռլե էօռ ռոռ-լ-ռ ռոհ- ռոհ տոհ. էօյլե նոհ ֆոլոզ ռըբ չ ռայըր ըռահոհի էվլոռլե ռոհ տոհ։ Ընուն իչին վէ սէ Ալմրոսիոս երգ երգոցուն պու քէլամընդեն իւզերինե

Digitized by Google

պրովայո չէին պրոֆ պիհիք ցրիննոյ՝ փոխիոլ շուշանաս, ճառի. ակնոյն քահին այնք ի-լիքէր չէնէյինլը չոփանմրշ պուռը պոյ ԵՐԸՂՇԸ կիպէ. տէր. փարսոլ ապկը Պիչէրկին քահինախ Վ՚Ա՛ ԷՖԷնոփմիզ պկը ԼԵՀ պուռպոյ ԼՈանէոխ օլսու. լոչին պէնկը պուռպոյ ԵՐԸՂՇԸ, պկրա օ պուռպոյոփս չոփլանըրսըզ ճԵՀմկը ախէնկիշ ապկը չինէնկէր չի օնլարա անս օլսու ապկը Պիչէրկ ՎաչէոխԼՈւսէ: Պաունու սապիհի էյկէտի Վ՚Ա՛ էՖԷնոփմիզ քԷՆտիսի խաչըն իւզէրինտէ նէ զէման քի տէտի ՅՕհաննէսէ՝ ահա հայբ չս, եանի, ԼՀԼԸ ակնոյն անոս, վէ Վալիտէսինէ, ահա պրպնոյ չս եանի, ԼՀԼԸ ակնոյն օլՂՍՈ: Վէ պաունուն իւզէրինէ սէօյկէր սը Լ՚ենանարգոս Եօչ չի Եապընըր ՅՕհաննէսէ, վէ պոխի ճԵՀմկը չբկոպհանըրսս առհկ անոպրը ապկը պկրէր Վ՚էրկէմ. վէ ճԵՀմկոյ անոն քահինոյ ԵվկոխԼՈրսը պըՂՍՈ: Վէ չէուն պիզիմ քուհանի անամՂզտրը, օնուն իչկին սէվկէր պիզի քալպի քէրէմ մուհապէթիկէ ճիմանոյ անամզտան զնյատե: Հայ քի նէ քատար մուԼքուլու տուրլար օնլար, քի պէօյկէ քալպի քէրէմ վէ քուտրէԼքեանի անանէն կէօզԼԵճկիլսի ալԼԵՂնտա տուրուրլար: Կիճէ քի Վ՚ատիվԼԵ մարգարէ, ֆարազա ապկզ պիքիր Վ՚էրկէմ տահա տիւնեատա տէյկիքէն, տիլէրտի Վ՚ԼԱհտան խէՂՍՈՂ. հէտկէ ԵՓմկյկէ քէնտի վիճուտին օնուն էվԼոմԼՈՂՂնա, վէ տէր խտի. Կէօ՛ ՂՐՐէ ապոնոյ չոյ: եանի. ԵօՂՍՈ աէնկն հաՂՍՈյկՂՂնէ ԷվՂՍՈՓ: Պաունուն իւզէրինէ սէօյկէր մուԼքուլու ()գոստինոս. չկնէն հաՂՍՈյկՂՂնէ էվՂՍՈՓ. վէ ճէվապ էտէր. այնմ, ոբ ատոց. ահա-ատկի չոմ ապոնկն Տ՚ն: եանի, օնա, չկ պէոփ. ԼՀԼԸ պուռպուչօսմ Թապկնկն հաՂՍՈյկՂՂնէ: Լ՚օյկէյիսէ քիմ քատիր տիր քատիմայէ՝ տէր ՊէԼարմինոս, պէօյկէ էվԼոմԼՈՐ պիքիր Վ՚էրկէմին քուճաՂՂնտան. օնտան ատնրա քի սաքՂՂնարաք տուրուրլար օնտա ԹէՂնսիզ բուհ տիւշմանԼարտան քուրԹուլմայ իչկին: Լ՚օյկէ խսէ ճէմի տարկՂՂքԼարՂմզտա վէ պէԼալէրիմիզտէ պիզիմ խայիր քէրէմ Վ՚ալիտէմիզէ սըՂՂնալըմ ֆէրևատ էՓմկյկէ. սաքլա պիզի, նա պիզիմ անամզտ ազիզ Վ՚ալիտէԹուլսհ. վէ սը՛ Կրիզոր Լ՚արևկացիյկէ տէյկէլիմ. Ճնա աէնկն էրսնան նէոտ չնՓայէՂճէնկնկն էՓտա՛ չոՎկէՂնկնէ աէՓէրկՂՂնէ՝ պոյչ ոՎոպոՂՂՂՂտ չէրէՂնկնէ, վէ աէն ապկզ վալէՓԼՈՂՂՂհ չովկ ՀէՂնէրէկն Վոյո՛ՂՂՂտա՛, վէ կէօզԼՐճէնկնկն նոպՂՂՂրը չՓօզկնէ ալԼԵՂնտա պո՛ՂՂՂտ՛: Ճկրա հաՂՍՈյկՂՂնէ ապկՓ չէօհՂՂնկ էնէրկնէՂՂՂ, պոխի էոչՂՂՂչՂՂ ՀէՂնէրկՂ՛ աէն. ոնէ չի

Digitized by Google

պալմ վե եկեղեցի կոչեա Հաղորդութիւն։ () Ա. Տէրունեան. քեզամ
լարընտա։

7. Ընդունքի օ պիզե անատոլը, օնուն իչին սեվէր պիզե անալըք մուհապէթիլէ։ Ա է նիձե Ողոմանուն աղ-
զըլար սեօյլէր. լատին Թէրձիւմէսինէ կէօրէ. Լա Տայը գե-
զեցիլ պէրոյ. Ա իրաք. իւ. 24. եանի, պէն անա կի-սէզէ Տո-
հոպլինե։ Օ իրա պիլիր քի քենտի իսթնիւ Տամիւտինին քա-
նընըն փահասըլըզ. Ա սէչա՝ պիր անա նէ զէման կէօրիւր-
սե պիր քէօլէյի իսպիհլաէր վե ազիմ սըքլեթլեր չէքմէյիւճ
տաթըն ալընմըշ քենտի սեվկիւլիւ եվլատընտան, փէք սեվէր
օնու վե ճիւմլէ էյլիքլէրի իտաեր օնա. քէզալիք վե ազիզ
Պիքիր կէօրմէյլէ քենտի իսթնիւ Տամիտի պիզի քենտինէ
քուլ էտինմէ իչին աճը իսկենճէլէրլե իսպիհլա չէքտի. վե
օթուզ իւչ սենե սըքլեթ չէքտի. օնուն իչին փէք սեվէր
պիզե. վե ճիւմլէ էյլիքլէրի իտաեր պիզե։ Պունուն իչին
սէօյլէր մուհթուլա Ահմետպաշա. () պէոփե ոլա-լէր պինե
էյլէ-լէր Էոփոչ՝ վե լա-Ֆէլա վէրմէյե, պինէյ իսթէմէյե չոփը
օլա-ա-լա-պան էֆենտի։ Նե իչին ի չոլուկ հէքեմ ոնա փըր.
վե սեվէր պինէյ՝ կէօրմէյլե, ի հէնուզ Եվլատը օ չոփաք սեվմէ
պինէյ, վե օնուն սեմալե փէսիքրէյե, պինէյ իչին Լա Եօլհաֆէ-
վէրփ օնա։ Ամեի էյեր քի ազիզ Պիքիր կիւնահքար
քրիստիանլարը տահի սեվէրսե, քենտի եվլատընէն քանը
փահասը օլմալարը իչին, եան նէ քաստար տահա զիատե սեվ-
սե կէրեք օնլարը, անլեր քի սեվէրլեր քենտիհին. վե տայ-
ըմ իսպատեթլեդլե սըղընըրլար օնա։ Ա այ քի նե քաստար
քօլայլը՝ պուլունուր տեր պէօյիւք Ալեքսանդրա, ճիւմլետէն
ազիզ Պիքիր անլերե, օնլար քի սեվէրլեր օնու. վե սահիհ
պուլուրլար անի քենտիլերե մուհապեթ իլե վե քերեմլե
տօլու։ Ալիձե սեօյլէր Ողոմանուն աղըրլա. Լա որ սե-
չենե վե, պէրի. առակ. ը. 17. եանի. Պլենի սեվենլերի
պենոփե սեվենլեմ։ Ա էյլէկիսե վե պիզ՝ քալպի քերեմ անա
կիսի սեվենլեմ օնու. վե էհմալ էթմեյելիմ, վե եախօթ
ար էթմեյելիմ տիլեմիյե օնտան պիզիմ իքտիզալէրիմիզ։
Ալլե տեյելիմ սե Ահմետպաշա. Ա էնինե էոչլաա պլնե-
րինե սենին օլաճաա էոնդերմէքճանի վալիտե Ա ուլեթ-
նըն եաքի փայինե տիւշիպ, տեյելիմ սե Պօնավենտուրայլե.

Digitized by Google

Ա՛ստուած ինձի առիթներով ընթացաւ ընդ ինձ ըստ կամաց իւրոց. ոչ միայն ինծի ներողութիւն պիտի. վասն զի ընդհարձակ սիրտ ունիմ. այլ եւ ամենայն ինչ ինձ ի նմանէ ներելի է. ուրեմն առիթ հաղորդելով ոչ ոքի ինձ ներելի է. վասն զի ոչ ոք ինձ ներէ. ընդդէմ առիթ հաղորդելոյն ոչ ոք

Digitized by Google

Ա՛շխարհս օրինակ սքանչելագործ պատկերի Ս.
ածնի՝ որ յերկնէցին Յովհաննու ի Հռոմ։

Digitized by Google

ՎԻՇՏԱՇՈՒՆԱՑ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՍԱՍՈՒՆՑ ՄԸՆ

ԿԱՄ

ՍՈՒՐԲ ԱՒԱԳԱՒԱՆԻՆ

ՄԻՒՆՉԻՒՆ ԱՌԱՋԻՆ

Ես առաջինին ապրիլ, վէ ջուպորէ խմինէ օլան ինպոռէ-
չեռէլը էզգինլինեսի պէշ միճիպլինէլ կիւզէռ էլե։

Վիճանտոս էյալէթինուե Ովմէր շէհրինե եաքըն տուրը փէրմինտուն մանաստըրընտա Կանտալիրիա ապրնպատու կեա-հիճե պուլունմասըյլա՝ նաքլ էյլէտի ծ բահիպլէրէ, վէ տեսու։ Ինչիմիսիմ սապլ Վուլթուշէրիֆտե տոզմուշ ալիր ապիշ քիմսէտէն, քի սէօյլէրտի. օլ Թարաֆլարտա ա-մինասէ կոյա Ընճածինե չօք խպատեմքեապլարըն պու էյլե ճօհտատլարը վարտը, քի Սարիսէլն ապիզ խմինին էզ-զէթինե, (քի անլէրին լիսանընճե տէներ՝ Սոզիա). սէօյ-լէրլէրտի պու պէշ պուզ սապմասլարը, քի իւք եապըլարը հէճճէլէր Սոզիա խմինե, վէ պունլար տրըլար։ Իպտիտաքի՝ Սենթոոզե անյն իմ դՅ։ Ինչինճիսի՝ Ա՝ ե-ել Տէնէ համբույնէ զաչ իմ։ Ուչիւնճիսի՝ Ճորս ծոռոյէ տոմ, (քի անլէրտե

Digitized by Google

Ի եազըյլու պաշլանըը)։ Տէօրտունճիւսիւ՝ Ի նէղուէ կ՚ոտ։ Պէշինճիսի՝ Ի՞ն ողբեցաց դեղ։ Ալ հէր սաղմոսարըն սօ-նունտա՝ պիր Աղջոյն քեզ Աթրիամ տէրլէրտի։ Ալ ազիզ եպիսկոպոս զայրէթ վէրիպ՝ նասիհաթլատը օվ բահիպլէրի պու մինվալ իւզէրե իզզէթլէմէյէ ամենսաթ կոյս Աբրիամը։ Ամոի օվ բահիպլէրտէն չօքլատը քապուվ էթտիլէր ճանը կէօնիւլտէն պու տիւվալարը սէօյլէմէյէ. վէ հէփ-սինտէն զիատե Յոսկիոն նամ պիր բահիպ՝ օ մանաստըրըն պաշ փափազընըն ճիսիմանի քալընտաշը յտը։ Ալ չիւն ֆազլիամել, վէ փաք, վէ իպատէթքեար քիմսէ իտի վա-լիտէ թուլլահ ազիզ պիքիւրե, չօք հազ էթտի պու տիւ-վա թէրպիյէսին, վէպաշլատը թէզվարի քուլլանմադա։ Ամոի էր կիւն կէճե տիւվասը թէքմիլ օլտուքտան սօնդրա սէօյ-լէտտի օ պէշ սաղմոսարը պէշ Աղջոյն քեզ Աարիամ ըլա՝ ոք Կոյսուն ազիզ իսմինէ իբրահիմ։ Պու տիւվա փէրվէր-տէսինտե չօք սէնէլէր կէչտիքտէն սօնդրա զուհուր էթտի, քի ոք Ընդրէաս առաքեալըն նախատօնակ կէճէսի, Ասա էֆէնտիմիզին 1176. սէնէսինտե, քալքտըլար ճիւմլե բա-հիպլէր եարը կէճե՝ սէօյլէմէյէ կէճե տիւվասըն, (եանի գիշերւայն ժամ), վէ իշտե Յոսկիոն բահիպ քիլիսէտե սէյիլտի, քի հիչ սըրատան էյսիլմէզտի, վէ տայմա օ պիր բահիպլէրտէն էվվէլ կիսէրտի օրայա։ Պաշ փափազ ալունա թաճիւպ քալըպ՝ ֆէօֆէսէյէ վարտը, պէլքի Յոս-կիոնա պիր հաստալըք զուհուր էթմիշ օլա։ Ամոի տիւվա թէք-միլ օլունճա, պաշ փափազ էլինտե ըշըք կիթտի օնուն օտասընա, վուրտու քափուտուն՝ աչըքն ակիւ։ Ճաշան ճու-ղապ վէրմէսիյսէ, քէնտիսի աչտը, վէ կիրտի իչերի։ Ալ կէօր-տու, քի էօլմիշտու քարընտաշը ազիզ Յոսկիոն. վէ ազլամյոք իստէրքէն, պիր ազըմ հէյրան օլմյոք կէլտի օնա-զիրա կէօրտու՝ Թաղէ քըրմըզը կիւլլեր էօյլէ քըզ էյամինտե աչըլմըշ օնուն էօլմիշ չէհլիսինտե։ Ալ տահա զիատե Թաքլաշըպ էօլմիյէ՝ կէօրտու, քի պէշ Թանէ իտի օ կիւ-լէր՝ հէփսի տե կիւղել հայրան օլաճաք նէտնե։ Ո կիւ-լէրին պիրի էօլմէնէն ազըընտա պիթմիշտի, վէ կիւզել իտի օ պիրլէրինտէն, իքսի կէօզլէրինտե պիթմիշտի, վէ օ պիր իչիսի քուլաքլարընտա պիթմիշտի։ Ալ տահա զիա-տե հայրան օլաճաղը ցուտու, քի օ պէշ կիւլ-քին եափրաքլարընտա կէօրտու իրի եազըյլու եազըլմըշ-ըը պու պէշ եազըլարը Աոլնա իմինին, պատեհու հէր

Digitized by Google

պիրինին իւզերինտէ ծ սէօյլէմէյէ մէօհտաճ եմինտիյի սաձ-
մոլարըն իլէ խանէլէրի : Օնրա ծ աղզընտա պիրէն կիւլիւն
եափրաքլարընտա եաղըլմըշտը պու խանէ. Ա՝նէծացուսդ
անյն իչ գՆ՚ը, և ցնծացաս հոգէ իչ յԱ՚Ն էրկիչ էչ. եաանի,
ձուպէչ եկլէյէ նէվլէչ Ա՝ուպպէյէ, վէ շուղ օլսա բուհիչ խէլաճ է-
պէճիչ Ա՝լահտա : (կիւլիւն եափրաքլարըն իւզերինտէ՝
քի սաղ կէօզիւնտէ պիրձիշտի՝ եաղըլըյտը պու խանէ.
Ա՝ա չէպ Տէ հոմէպէյէ պէյ իչ, ու քնայէթլը ես ՚է յէրկինա.
եաանի, Ա՝ա Ա՝ուպպէ ինօղլէրիչ յալըզպուճ առնա, չէ ինօյլէրուճ
առյնն օյմուշ առա : Ա՝ՒԷզալիճ վէ ախէր կիւլէրին իւզերին-
տէ եաղըլմըշտը օ պիր սաղմոսլարըն իլէ խանէլէրի : Պաշ
փափազ ձէմի պու նէամէլէրի կէօրիւնճէվ՝ Հայրան օլուպ՝
ձՀմաճ քալտը. վէ խապեր եմտի օ պիր ըահիպլէրնէ կէլիպ
կէօրմէյէ, վէ համտո-ու-աենա վէրմէյէ Ա՝լահա : Ա՝ է օնլար ձէմ
օլուպ՝ կէլտիկէր կիրտիկէր էօլիւնիւն օտասընա, վէ պու միւճիւ-
զէթի կէօրիւպ՝ շաշտրըպտը, վէ քօրքտուկլար, վէ ճէհաա-
րէթի էտէմէտիկլէր էօլիւնիւն ազիզ Թէնինէ եանաչլպ՝ քալ-
տրըմազա օրատան : Պատէհու սապահլան խապեր եմտի-
լէր Ա՝վմէր չէհրինին եղրտունա ճէմի պու չէյ իչէին : Ա՝ուչան
իշխեմտիյահ եպիսկոպոս, էլլէրին կէօյէ քալտրըպպ՝ չիւքիւր-
լէր վէրմտի Ա՝սա էֆէնտիմիզէ՝ քէնտի ազիզ վալիտէինէ
իպատէթքեաար օլանը պէօյլէ իչհիշամայօր տէյիւ : Պա-
տէհու պիրիքտիյուտի ճիւմլէ քէնտի քիլիսէսինին փափազա-
րըն, վէ եպիսկոպոսլուղունա միւԹալիճ ուղուպալար կիչի-
նի՝ կիԹտի Թիւրլիւ կիւննիքլէր, պուհուրլար, վէ պա-
ղալարըա օ մանաստըրա, վէ կիրտի էօլիւնիւն օտասընա,
վէ օ միւճիւզէթլի կիւլէրի կէօրիւպ՝ աղլար վէ Հայրան
օլուրտու : (Նտան ասնդրա. կլին կէօՆԹիւրիւպ՝ աղզընտա
պիրէն կիւլիւ ալտը, էօյլէ Թաղէ, եուսուշաք, վէ կէ՛ վէչ,
կիւլ ալագճընտան Հէնիչ քօփմուշ կիպի. վէ քօտու
ծնու պիւ ԹէմիՂ պիլլօր քալ իչէնէ, վէ էմ էմտի քօ-
մալա ծնու քիլիսէնինն պէօյիւք միՀսապընըն իւզերինէ՝ ձէ-
միւԹ կէօրիւպ՝ ձզ Ա՝ույտուն միւճիւզէթինէ Հալէըր Ղշան օլ-
մա իչէին : Ա՝է օլ քալան տէօրթ կիւլլէր՝ կէօզէրինտէն,
քո՛ լաբլաթընտան տէչիրինճէվ, ագապինճէվ լըէնքլէրինէ
աէօրիւպ՝ սօլտուլար : Պատէհու քալտրըտրլար ծնտան էօլիւ-
նինն ԹԷ՛ինն, վէ ազիմ գինննէԹ իլէ կէօՆԹիւրտի՛լէր մա-
նաստըրըն քիլիսէսինէ, վ՛ ոզ Ա՝ՃաճինինՀ միՀսապընըն էօյ-
նէնէ կէօմմէ՛ՀՀ՚ճ. զնրա լայիք կէօյլէմէյէլէր պաշկա եէրլէ

Digitized by Google

կէօմիչէ ազիզ ալիքէրին իպատէթքեարըն՝ քէնտի միրհա-
ալընըն էօյիւնտէն քայրը։ Վէ Ալլահ քէնտի ազիզ քուլու
Յոսկիւնտա շէհատէթինէ չօք միւճիւզէթլէր էթտի օնուն
ճէզաըն տան։

Պա՛ս հէյէսլիի նա՛զ էօքը Անտանա ճէլտըրըն քիւսլէնիլէ-
քինէ նայէ՛թ. 30։ Վէ Տօվրօլնա՝ Օտաքչի օլինայ փէնիլէն
չէնէի չիլոպընըն 2. պապընա։ Վէ յէնան հայր Ըղնատանը-
քա՛ Ալթոպոլէան ճիլը՝ ա. լոպէր՝ 4։ Վէ օ պէր յէնան հայր
Պաթըա Խոճէան՝ ճիլը՝ ը. էօքլունէ 39։

Ա՛էվէ։

Ա՛յասըլ պու հիքմայէթաէ կէօրտիւք, քի միւճիւզէթլի
Անքիսի իսմին կիւլլէր իւզէրինտէ եաղըլմըշ, քէզալիք
սայրը տէֆա կէօրիւնտիւ միւճիւզէթլէ եաղըլմըշ զամանաք-
լար իւզէրինտէ, վէ կէահիճէ եասէմի չիչէքլէր իւզէրին-
տէ, նիճէ կէօրի՛նտիւ Պաճկալը նը Ղռանչիսկոս կայրզըն-
տան Խարբուտեանց Պէնկոս բահիպտէ. զիրաս էօլտիւքտէն
սօնդրա ադզընտա ալիճտի իւչ կիւզել եասէմի չիչէք ֆի-
տանը, օնլարըն եասիրաքլարընտա եաղըլմըշտը պու միւ-
ճիւզէթլի ատ՝ Անքիսի։ Պու իսմի նը Ըճաճինին իպա-
տէթքեար քուլլարընտան չօքլարը օղ քատտար աշք ըլա սէվ-
տիլէր, քի տէյիլ եալընըզ իւտալէրինէ կիւյինտիքլէրի խը-
խանընը իւզէրինէ նազըշլարտըր, տահի Ղոգին պունա
տուշ էթմէսինլէ՝ օնուն եաղըլմարըն Թիւրլիւ զահմէթ չէքէ-
րէք քէնտի Թէնէլէրինէ պասադըլտըր։ Իմդի՝ էյէր քի պիզ
պու Թադրզա օնուն իսմինի պիզէ տասդըգլամայա ճէսարէթի
էտէճէզէք, պայլի օնու պիզիմ քալդըմիզտէ մուհափէթ
եաղըսըդըլա օյուլմուշ Թաշըյալըմ. վէ տայիմա ադզըմընըտա
ԹուԹաղըմ՝ օնու մէհ էթմէյէք, վէ պիզէ իսմսաթ չա-
զընմայը։ Օնլա նը Ղեռնարդոսուն տէմէսինէ կէօրէ.
Ալ՛ո՛ք, որ ինդրայ չէսիւտանդուբ՛ զանուն Անքիսոս, ո՞չ
գիտանք զգինո՛ւ նը. եանի, Վէնիճէ Լօ՛րդոս, չի Անքիսըն
իսմին օ՛ղո՛ւսուն, վէ օնուն Լատդըրմըն ադո՛ւմսըն։ Ընուն
իչլինն էյէր փէք քաստալէթտէ, վէ պէլտատա, վէ սայրը
տէրմէլէրտէ օլուդաք՝ զրու յալըմ օնուն իսմինի. զիրաս
օ տաւր պիզիմ՝ ուսմուտումուդ, վէ քամի՛ Ճան քուրթա-
քատըմըզ, Հէր լուԹֆի քէրեմէրլէ տօղու, նասըլ քի
պիզիմ Հաղուկնատա տէօյլէնիր. Անքիսի ճճոմայդ, ընդո-

Digitized by Google

նոքան եօլնապիլեան շնորհաց, խոլնեան յատոյ հոպատաբէ, զե-գոլնէ ատուց գոլոցա անցատոյց: Կնուն իչին վէ պիզ տայիմա տուշելիմ օնա տուվալեր, վէ տիլեքլերլե, օնունլա լայըք օլալըմ եէրիշմիյե ճիւքենմէզ եօմիւրե. Ամին:

ՍԻՍԻՒՕՂԼՈՒ ԲԱ:

Պէյան օլսա շէյխոնըն ռէսպէկտլէյէ պէր ղոլը Ալլահ ռեզ Այուպիա փէղամպոխ:

Պիր տիշէհլի վար ըսը, քէնտի պաշընա էէքիլմիշ պիր եանա՝ եալընըզճա տուրտուտու, փէք զիատե իսպատեթ-քեար, ուսլու, էտեպլի, վէ զահիտ, (այ բարեպաշտ). լաքին չօք պէօն, վէ տիշէհլի մէշրեփինէ կէօրէ՝ հէր շէյե քօլայճա ինանըրտը: Ամոի՝ լայլին շէյլեան օնուն թէօվֆ-քէլեմին կէնօրու՝ ճահտ էյլէտի օնու ալտատմայա. օնուն իչին պաշլատը նուրանի ֆէրիշթէ (այ հրեշտակ) քըյամեթ-թինտե կէօրունմէյե օնա չօք քէրրե՝ քէնտի օտասընտա իպատեթ էտէրքէն, վէ թէսէլլի էթմէյե գնու, վէ սէօյ-լէշմէք օնուն լա բուհանի սէօհպեթլէր իւզերե. վէ օ քա-տար չալըշտը, թահքի օնուն քալփինէ քէնտին պէյնմէք մնատըզըն քէօքլէնտիրտի: Ալ տատա զիատե քամիլէնտիր-մէք իչին օնու մնաղուլլուքտա, կէօրունուրտու օնա հէր կիւն, վէ տերտի. պիլէմին Ալլահըն հալայըզը, զիրտ պու սէ-մայի զիատեթլէր՝ ատանա քի օլուչօրլար, սէնին ազիմ ֆազլի ա-մէլլէրինին, վէ բուհանիճէ կէչինէճէնին մէյվէսի, վէ իւ-ճիւրեթի տէրլէր: Ալ սէֆիլ քարը՝ շէյլեանըն պու միսիլլի սէօզլէրինէ ալտանըպ՝ զանըն էտերտի քէնտիսինի նասիհատ ետ կոյսալարըն պիրիսի: Ալ հիչ քիմսէյէ աչըպ՝ պէյ-ատն էթմէզտի պու միսիլլի կէօրմէնէշիւ՝ նէ խոտատովանա-հայրընա, վէ նէ ատայըզ քիմսէյէ: Ալքին պիր կիւն քատայլա խոտատովանահայրընըն օնա ահվալ էթմէսինտե, քի բը զըմ՝ նասըլ սըն, ատճէպ հօշնուտմու ատուն եալընըզ կէ չինէճն իչին. ճուղատպ էթտի. Էվէթ՝ պապա, զիատե մէճմուա էմ. վէ նիճէ մէճմուա օլմայըմ. չիւն Ալլահ թէսէլլի էտէր պէնի հէր կիւն սէմայի զիյատէթլէր: Օլ տեմ խոտատովանա-

Digitized by Google

Հայրը ֆէաֆէսէյէ վարըպ, սլմայա քի պիր շէյթանի քեա-
ղիպլիք վաքի օլմուշ օլսուն օնա, թէքրար սիւվալ էթտի
վէ տէտի. նայթլ էյլէ պանա քըզըմ, քի նէ սէմայի
ղիարէթլէր տիր, քի սէջյէյօրսուն: Ալ օլ քարը տե-
տի. պիլէմին պապա, կէջա քի հէր կիւն պէնիմ խպատե-
թիմուե կէօրինիւր Ա՛լլահըն մէլայըղը վէ սահապլարա
սէջյէնէյիր պէնիմլէ տօսթանէ, վէ էջք քէրրէ տէտի պանա
(սէօզիւմ ավ֊ի էտէմին պապա), պու կէօրիւնիւշլէր՝ քի
սանա օլսւյօրլար՝ սէնին ֆազլի ամէլլէրինին իւձիւրեթի
տիրլէր: Ֆաչան պունու իշլեթտիյէ խոստովանա-
հայր, րուհանի նէսնէլէրե էջք վուքուֆ քիմսէ օլմասըյլա՝
թանըտը, քի օ կէօրիւնիւշլէր շէյթանի տիւլէր. օնուն
իշլին պաշլատը նասիհաթ վէրմէյէ օնա՝ էօյլէ կէօրիւնիւշ-
լէրե եէր վէրմէմիշ իշլին: Ալ պու սէֆիլ տիշէկլինին մաղ-
րուլլուքտան ֆիքրի քեօրլանըպ՝ ինանմազտը խոստովանա-
հայրըն սէօզլէրինէ, վէ տէտի. նիճէ օլա պիլէր, քի մե-
լայըղըն կէօրինմէյէրի շէյթանի օլսուն. չունքի պէնի
օնուն աղզ ընտան հիչ պիր սէօզ իշիթմէտիմ, քի օնտա
կիւնահ քօքուտս օլսուն: Ա՛լ տէմ խոստովանահայրը օնու
շէյթանն չէրինտէն էզաստ էթմէ իշին՝ պու ֆէնտի պուլ-
տու, վէ տէտի օնա. քըզըմ՝ եարըն հաչան կէօրիւ իւրսէ
ատնա օ մէլայէք, նալվար օնա րիճա էտէրէք, քի նիհազ էյ-
լէսինի քէնտի սուլթանը պե կոյս Ա՛ուրիամա՝ քի իւզդի օլսուն տա-
նա կէլիպ կէօրիւնմէյէ, վէ նէ զէման կէօրինիւրսէ սանա պե
Կոյս, սէն տիզ չէօքիւ՝ սէլամլար օնու տէմէյէ. Ալլօյո չէպ
Ա՛ուչիա, լէ շնուհօ, Տե ընդ չէպ: Խանի՝ էյէր օ կէօրիւ-
նէն սե կոյս՝ սէնին սէլամլամանատն կիւձէնիպ՝ ֆըլերը-
տանմազտա, էմին օլ, քի շէյթանն շէյրինտէն ապտանմա-
մըշտըն: Ալ էյէր կիւձէնիպ՝ է՛ըզ օլուրսա, տահի պիլ,
քի ալտանմըշ սըն շէյթանտան: Ալ ոօնտա թէքրար թէմ-
պիհէտի օ՛լ քարըյը պէջլէ էթմէյէ. վէ օ բտզի օլուպ՝
տէտի. քօրքմա պանա, քի շիւպհէսիզ թէքմիլ էտէրիմ
սէնին էմրինտ: Պատէհու իբրինձի կիւնտե քարընըն ատե-
թինձէ իպատէրինին վաքտը կէլտիյսէ, իշտէհէօրիւնտիւ օնա
շէյթան մէլայիքե քըյաֆէթինտե. վէ օլ քարը պաշլատը
միէք եավվարըպ՝ րիճա էթմէյէ օնա, վէ տէտի նիհազ էտէ-
րիմ պանա՝ եա Ա՛լլահըն մէլայըղը՝ պանա պու քէրէմի
էթմէյէ, քի ապլահըն վալիտէսի պե կոյս Ա՛ուրիամը կէօզ-
տէրէսին պանա: Ֆաչան պունու իշլեթտիյէ շէյթան, զէհրէ-

Digitized by Google

քիւշ օլաու վէ թիւրլիւ պահանէլէր կէթիրտի, քի քարը քէնտի տիւէլինտէն վազ կէլսին. լաքին միւնքիւն օլմատը, պուննուն իչին ըքսար էթտի օնաս, քի եարըն պու սահաթաս սէնին տիւէյին թէքմիլ էտէյիմ: Այրթէսի կիւն լային շէյթան, կիւզէլ, նուրանի, վէ միւքէլլէֆ սուլթան քըյաֆէթինէ կիրիպ՝ կէօրիւնտիւ օնաս, վէ քէնտիսին՝ մայր Աչ օլմազ կէօստէրիրտի: Վէ օլ քարը հաչան կէօրտիւյտ օնաս, խոստովանաչայրըն նասիհաթնաս կէօրէ՝ աքսափինձէ օնաւն էօնիւնէ տիզ չէօքիպ, տէտի. Ուղչին չէլ Անթիմ, էյ ընօղօ, Տէ ընդ չէլ: Վէ լային շէյթան՝ հաչան իչինտիյսէ ամենասդէ Անթիմ խամինի՝ տէրաքէպ եըլտըրըմտըն վուլուպլուշ հիսապ պիր մէքրուֆ քօքուլու թիւթիւնէ տէյիչիլիպ՝ կէօրիւնմէզ օլտու. լաքին սէֆիլ քարըյա զաբար վէրմէտէն օլմատը. զիրա քէնտինին քօվուլմասընատա՝ էօյլէ պիր քօքուլու կիւրիւլթիս զէլզէլէ եթտի քի, սէֆիլ քարը շէտինի քօքուտուռնատան զայ աքրլ տիվանէ օտու. վէ նէ էտիպ՝ նէ սէօյլէտիյին պիլմէզտի. կիւճպէլա ալթը այտան սօնրա՝ չօք քիմսէյէյին տիւվասը վէ տիլէքլէրինէ՝ աքլը պաշընա կէլտի:

Պուռնու Նուր Էտէր Ալատիա՝ չէնոկ պուռմանուռէան չինոպ. Է. պոպ. 7: Ա Հայր Աշէռանափրա Ալիսպալ-Լանո. ձինբ. ա. Լոպիբ. 7: Ա Կամալտուլլա հայր Ալզանա աբ Ալյատա Դօճնալէրիլէրինին չինոպ. Է. Դօճնալէրի. 57:

Ա Էյլէ:

Ալմի՝ լային շէյթան նէ քըտար իքրահիմընաչ՝ հազզ էթաձէ պու մէլայիքանէ սէլամլամատան, օլ քատար շազ օլուբ ամենասդ Ալյա օնտան, վէ զիհատէ մաքսուլ տուբ օնաս. չիւն օնունլա զիքր էտէրիզ օլ մաթլուբ սահաթը, քի օնտա օլտու վաքիտէ Ռուլլահ, (յաբ Անպը Աչ.) համիւէ զմայլա Ալէլամուլլահը, քի քէնտի ձէմի ազքմիքէրինին իլ պաշլայըշը վէ պունդադը տըր: Լաքին պու իզզէթլի սէքլամատար, քի օնունլա կիւնտե չօք քէրրէ սէլամլարըդ վաքիտէ Ռուլլահը, պիզէ մէմ ֆիյէթլի օլմատը իչին՝ պօրշուլուդ սէօյլէմէյէ օնու իպատէթքաթլըդտըր վէ տիքքաթի խէ. զիրա սէ Ալյա պիզիմ ազգ ըմըդըն զահմէթինէ պաքժազ, իլա քալպիմիզին արզուսունէ պաքար: Վէ պունդ քաթո մաճէ այդչուլուդ սէօյլէմէյէ օնու ճան փաքլաղադլատ

Digitized by Google

վէ թէմիզ եիւրէյ իլէ, վէ տուտաքլատըմըզ ֆէնա սէօզ-
լէրտէն տաքլամայալը. նիճէ քի սէօյլէր Աւկոն կարդինալ.
Այնի ֆոքէլը կոճա տա կոյան, և տղըտնէլ գնա, պոթա ֆ
չէզ գալ ինչ հրէշտակ. եաննի՝ էյէր կոպէրնէն աֆ Աոյտա
եուրտշմա, վէ օնու ակլամտամա, ֆոքզ պըզ ատնա ֆէլտյէր
կնգէ օշմա: Իսմի՝ պիզ պուտուն իչին նէ էթմէկ կէրէկ.
ատճէզ պօրչումուզուզ ուգ Աոյտու սէկամլատատան կէրի
տուրմադա, քի մէկայիկ կիպի տէյիլ իզ. հայշա՝ սիւմմիւ,
զիրա օ էյլէ պիր խայըր քէրէմ տիր, քի ֆարազա կիս-
նահքեար ըտաք, պիզիմ սէկամլատամըզդա տախի շազատըր,
ֆաքաթ շու քի՝ կիւնահա վէ տիւնեհանըն պօշ վէ մէֆատըզ
չէյլէրինէ արզումուզ օլմասըն:

Մ Ի Ա Ի Ա Ն Ց Ի Պ Ո Ս

Պէր տաք Աղջոյ տէզ Ամքիամ սէօյլէհէյլէ՝ տաքլուտաս չէյ-
լոանըն էլինգէն, չէ օնաս հէյտ էհմէտ խոգէրգի:

Պիր տիւնեհայի մէշրէֆ ատէմին աշէրը կիւզէլ, վէ մէ-
նէնտիզ պիր քըզը վար ըտը, վէ պու ատէմ ինսանլար
տապէյնինտէ փայե պուլմադը վէ պէօյիւք ատ քազանմադը ի-
չին, տէյիլ քի քըզը եալընըզ քէնտի հավայընա պըրա-
քըրտը, վէ տախի զօր էտէրտի օնա կիմինիսէ՝ տօնանմայա,
վէ պէօյլէ միյտանլարտա վէ սայրըլարըն էվլէրինտէ կէզ-
մէյէ: Ալէ քըզըն անասը բուհանի վէ պէրըտը տիշէհլի օլմայ-
լա՝ մէյա էտէրտի օնու կիմինիսէ՝ քուշանըզդ տըշարըլտա-
տա կէզմէէն, օլմայա քի ատլանալըն հովատտա քիմ
ատէրտէն: Ալէ ճէմի քէմիհէլէրտէն քըզ էմին քալ-
մըն տէյի էօյլէ էթտի օնա Աղջո ն չէզ Ամքիամը. վէ նատի-
հաթլատը օնու հէր կիւն սէօյլէմէյէ, վէ խուստա քէնտի
տէրթլէրինտե, սէօհնէթլէրինտե, Աղջոյ չէզ Ամքիամլա,
տանընատը Աոյտան իչտոատընա պըղընմայ իչին: Ալէ քըզ
քատադ էթտի վէլիհտէսինին նատիհաթլըն, վէ հէր կիւն
Աղջոյ չէզ Ամքիամ սէօյլէրտի: Լաքին տահա կէնճ օլմայ-
լա՝ պատապատընըն սէօզիւն զիատե տինլէրտի, նէքի՝ զահիտ
վէլիհտէսինին: Ունան իչին տօնանըզդ թիւրլիւ թիւրլիւ,
վէ էտէպտիզ տիշէհլի տիւզգիւնլիւքլէրիմիզէ կիտէրտի ցաւե-

Digitized by Google

քարտ, վէ հօրա թէփիմէլէրէ, վէ սայրը սէֆայ եէրլէրինէ, վէ չօքլարընը քէնտինէ շապան էտէրտի մենէնտսիզ կիւ-զէլլիկ իլէ։ Իմտի՝ նասըլ-քի ինանըլըր՝ ատահա քէնտի պաքի-քալըղըն քայըպ էթմէմիշտի, պիր կիւն տավէթ օլունտու պաղը քէնտի տօստլարընտան պիր էվլէ. օթաստա սահաթլարըս օյնայըրսա՝ հօրա թէփիմկիլէ էրքէքլէր վէ տիշէհլիլէրէ, իւէք եօրուլտու, վէ սէլ կիպի թէր տեօքէրտի։ Պատուհաս պիւյազ քահաթլանմայ իչին՝ կիւթտի ցինատրը էլինը պատճէնինէ կիրտի, վէ օնտա պիր աղուճ քուլպինտէ չայիր իւզէրինէ եան կէլտի ույումայ իչին։ Վէ պիրազ ուչքուչա վապրը-ճազ, իշտէ շէյթան կէլիպ՝ օնուն եանընտա տուրտու քօրքուլտու, վէ զուտուզ քըչայֆէթ իլէ. վէ այաղընայ տիւրթտիւ օնուն պէօյրինէ, վէ տէտի օնա, քալը եօ-քաբը, վէ կէլ պէնիմկէ, զիրա սէն պէնիմ սին։ Վէֆիլ քըզընըղազ օյանըրսա՝ կէօրինէճէ շէյթանը օլ թէճաւիւզ քըզընըղտա, փէք քօրքտու, վէ կէրի էտէրտի օնու, վէ տիլէ կիթմէք իստէմէզտի օնունլա։ Ադին շէյթան զօրաքի էլինա-ատն տուրթուզ՝ քաւտըրտը օնու, վէ եճալէ ալըպ՝ կէօթիւ-րիյօրտու օնու հավայա։ Ոլ տեմ քընը փիքրինէ կէրթ-րիպ անասընըն նասիհաթընն՝ պաշլատը նիւյսէք սէտայլա փիքրազ էտիպ՝ տէմիյէ. Ողլըն չէպ Ոտլիմ չի շնօփօ-, վէ սայրը։ Ադին շէյթան իչտինճէզ օ քէլատը, եօլքէ-տինտէն զաւտուրուպ՝ տէտի. Նալլէթ օլտուն սէնին վալի-տէն տիշէհլիլէրը իչինաէ, քի եօրլէթտի սանա պու տիւ-վա քէլատրն. օնու էյեր տէմիշ օլմասայտրն, պէնիմ տիւշմանըմ վալիտէթտուլլահը սանա իմտատա չաղըրմասայտրն պէն Ադահտան ալտըղըմ հէզքմէ կէօրէ, կէօթիւրէճէյտիմ տէնի ճէհէննէմ. վէ պունտու տէյիպ՝ քօյուվէրտի օնու, վէ կէօրինճէզ օլտու։ Ոճ քըզ քօրքուտուկտան տիւշտիւ-օթաստա էօլմիշ կիպի. վէ սօնրա տըզը պաշընա կէլիպ՝ շիւ-քիւր էտէրտի Ոֆէնտիմիզէ, վէ օնուն ազընզ վալիտէթինէ օ Ոճ օզ կիւնտէն պաշլայրսա՝ սօնունտատքը՝ չէքտարտը իւզէրին-տէն տիշէհլիլէրին ֆանի տիւզկիւնլիւքլէրին, վէ քէնտի-ուրուպատար կիյինտի, վէ զիատէ խպատէթքտատ օլտու ճիւմլէտէն ազընզ պիքիր Ոալիտէթտուլլահա, վէ քէնտի էվինտէ պաշկաճա տուրտուրտու էօմրիւ իչինտէ, վէ էտէպ էրքեանըա ալէմի խայիր իպրէթ իտի քէնտի էօլիւմիւ կիւ-նիւէօտէք։

Digitized by Google

Պատանեաց նորէ խոհք կանոնիկոսէ կոնդիկեցւոյ եպս: ի հայէ Գաղղիա Նովիճան՝ ճիլտ, ե. Տօրինեի 7: Տեսի եղելոյ ո-նոյն ինչ Տօրինեիկեր Բուրսոպոնը փէնիլեն բիլոպոս:

Ա՛ԷՎԵ:

Պու հիքեայեթտեն էօրէնելիմ պիզ տեմայըմ տուայլա պիզե իմտատ չաղըրմաք ամենասոյ կոյս Ա՛նրիամը. օնունլա պիզ տե քուրթուլըմ շէյթանըն, տիւնեան-ըն, վէ թէնին պէլալէրինտէն, քի տայըմ իստէրլէր պիզի քայ-ըպ էթմէյէ. վէ էյէր ճանը կէօնիւլտէն էտէրսեք իպա-տէթի՝ շիւփհէսիզ պուլուդուզ օնուն եարտըմըն: Ո՛իրա նապըլ էտեր սէ Ա՛ելիտոն, վէ եազար օնու Հայր Ա՛ղեքսան-դրոս Վաուաղեան՝ ճիլտ. բ. թապիր 15. քի զբ Ա՛ծա-ծինէ իպատէթքեար պիր տեօվլէթլինին էվլինտե պիր տու-տու քուշու վար ըտը, քի չօք քէրրե եվ ուշաբլարընըն աղզ ընտան իշլէմէյլէ Ա՛ղէոյն քեզ Ա՛նրիամը, քի քէն-տիլէր հէր կիւն իպատէթ վաքտընտա սէօյլէրլէրտի, վէ տուտու քուշու տա էօյրէնիպ՝ տայմա օնու սէօյլէրտի: Ա՛մ-տի պիր կիւն արիզ օլտու, քի տուտունուն քափէսի աչըք քալմայլա՝ ուչուպ՝ չըքտը. վէ էվին փէնչէրէհինտէն չը-քար չըքմազ՝ բաստ կէլտի օնա պիր շոհան, քի հավատա ուչայօրտու, վէ փէնչէրէյիպ տուդտու օնու: Օ՛լ տեմ տէֆիլ տուտու քուշու պաչլատը տէմիյէ. Ա՛ղէոյն ֆէղ Ա՛նը-չիմ. ա՛ղէոյն ֆէղ Ա՛նբիամ: Ա՛ֆ իշտէ կէօրիւնտիւ Ա՛լլա-հըն միւՀիւզէթի. զնրա օլ սէտատան շահան եէրե տիւ-շիպ՝ կէպէրտի, վէ տուտու քուշու քուրթուլտու. վէ տայըմ չաղըրըտը. Ա՛ղէոյն ֆէղ Ա՛նբիամ, ա՛ղէոյն ֆէղ Ա՛նը-չիմ: Ա՛մտի Հէյայ էյէ պու միւՀիւզէթլի Ա՛նբիամ թամինին քուտուրթէթին: Ա՛յէր քի եաւիքտուզ Հայվանա իմտատ եէրիշտիյէ ամենաքէ Ա՛ղոյս, եա նէ քատար տահա իստէք իլէ իմտատ եէրիշէ կէրէք եէտիյնէ զահիտ օլան քրիս-տիանլարտա, քի քեմալի՝ քամլ իլէ զբուրլար օնուն ազիզ իամինի:

ՄԻՍԱՅԻՈՑԻ ԹՈՒ

Պէր պալչ պաղէլ չէնէ՝ ամէնասէ Լայտան վարպետութենէն
ակռակէյէլ՝ փէնթիկ կնանահլութենուան, վէ խէլտա պուլուտու։

Այ հայր Գոմինիկոսուն վախտընտա՝ պէյլիւկ Ապանիա-
նէն Սարակուզա շէհրինտէ՝ պիր Պետրոս նամ հէօբիւմտա-
քիմնէ վար ըտը։ լաքին զալըմ, պէնամուս, պէնտօստ, վէ
պիր Աղլահսըզ կիպի ատէմ իտի։ վէ որ հայր Գոմինիկոսուն
աքրապասըյտը, վէ օնուն նէ հիչէթտէ օլտուղուն փէք
թանըտը պու որ հայր Լումին՝ պիր կիւն հաչան պու մէզ-
պուր որ հայր քիլիսէտէ հազըր ըտը չըքմազա մէմպէրէ,
վէ վազ էթմէյէ ճէմիհաթա Աղլահըն քէլամըարըն, կէօր-
միւ՝ քի պու Պետրոս պէյ կիրտի քիլիսէյէ էօք չուհատար-
լար ըլա՝ քուշատըմըշ հիսապսըզ էօք շէյթանլարա։
Ա՛ն մէմպէրէ չըքըպ՝ պաշլատը ազիմ ատաէթի ղայրէթի
իլէ ահօյլէմէյէ կիւնահկարըն մէքրուֆլուղու իչին, վէ ճէ-
հէննէմին սիհաէթլէրինին էօրֆիւլիւ օլմասը իչին, վէ օնա
կիւնահքեար, վէ զալըմ քիմսէլէրին իսքեան օլաճաքլարը
իչին։ ամա պու շէհրիթ քարոզ թէկիր էթմէտի Պետրոս
պէյին թաշ քէսիլմիշ իւրէյինէ, իլլէ տիրէնմիշ տուտուր-
տու քէնտի զալըմըղընտա։ Լումի պիրազ կիւնէրտէն
սօնրա՝ թէքրար պու որ հայր մէմպէրէ չըքըպ վազ էտեր-
քէն ճէմիհաթա ալլահըն քէլամըարըն, կէօրտիւ՝ քի չըք
չուհատարլար ըլա Պետրոս պէյ քիլիսէյէ կիրմէյէ կէղլէօր-
տու, վէ այնի միսլի՝ էվվէլքի կիպի հիսապսըզ շէյթանլէր
քուշատմըշտը չար էթրաֆըն։ Ա՛ն որ հայր օնուն տէզ-
նիպ թէօպէյէ կէղմէսին արզուլամայ ըլա, պաշլատը Աղ-
լահա եալվարըպ՝ տէմիյէ։ Այ քէրեմքեանի Աղլահ՝ Ցա
սէն՝ քի կէլտին տիւնեայէ՝ տավէթի էթմէյէ տէյիլ սա-
ըրքլարը, իլլէ՝ կիւնահքարլարը թէօպէյէ. նիհազ էտե-
րիմ՝ էթ պու քէրէմի, քի պու հիսապսըզ ճէմիհաթին
չըքմուղու, քի տուրուլօրլար պունտա տիյնէմէյէ պէնիմ
քէլամըարըմը, կէօրսիւնլէր պու զալըմ պէյին ճանընըն նէ
թիւրլիւ սէֆիլ հիյէթտէ օլտուղուն՝ քի իչտէ կիրլիօր
քիլիսէյէ։ Ա՛ն հայրըն նիհազն իչէթտի Աղլահ, վէ իչտէ
Պետրոս պէյ կիրլիօրտու քիլիսէյէ, վէ պիւթիւն ճէմիհաթ

Digitized by Google

կէօրտիւլէր օնու, տէյիլքի օ էվէլքի չէհրէմի քըյաֆէթին-
առէ, ինձէ քի կէօրմիւշտիւլէր իլէրքի կիւնլէրտուէ, իլլէ՝ տէյ-
իշիլմիշտի պէթի, վէ քօրքուլու էձայիպ ճէհէննէմ զէ-
պանիսի քըյաֆէթինէ, վէ հիսապսըզ չէյլանլէրին չօք-
լուղունատան քուշանմըշտը չար էֆրաֆը. քի պու եանա ՝
եանա չէքէրլէրտի օնու. վէ քիլիսէ տօլտու ճէհէննէմ
զէպանիլէրին մէքրուֆ քօքուսու, վէ ֆիւֆիւնիւլլէ ։
()նուն իչլիճ ճէմիհաֆ զիատէ քօրքուպ՝ ֆիւֆիրէրլէր,
վէ եայլաղայ լուս ֆիւլեատ էտէրլէրտի, Տի ողորմեա՝
Տի ողորմեա. վէ քօրքուլարընատան խաչ չընքարըրլարտը
եիւզլէրինէ. վէ չօքլարը քիլիսէտէն չընքըպ՝ քաչարլար
ըտը ։ ()է պէչ շաշըպ՝ ֆաձիլպ քալըրտը, քի քէնտինէ
նէ օլմուշ, քի օնատան ճէմիհաֆլար պէօյլէ քօրքուպ՝ քա-
չարլարտը. վէ քէնտի հըզմէֆքեաբարընատան պիրինէ սի-
վալ էֆտի, նէ տիր պու՝ քի ճէմիհաֆ պէնտէն իբրահ
էտիպ՝ քաչընօրլար ։ ()է հըզմէֆքեաբը էվվէլ եիւ-
զինէ խաչ չընքարըպ՝ տէր օնա. Էֆէնտիմ, սէն պիզիմ
աղամըզ տէյիլսին. իլլէ պիր պէթ քիմսէ՝ պիւֆիւն ճէ-
հէննէմ զէպանիլէրինտէն քուշանմըշ էֆրաֆըն. վէ օ-
նուն իչլիճ ճիւմլէսի քաչընօրլար սէնտէն ։ ()նուան ասնաթ
պու պէչ կէօրտիւ, քի քէնտի էհլի քիլիսէտէ տուրուչօր-
տու տիշէհլիլէրին իչլինտէ, վէ պաշլատը օնա կիճամիչէ,
պէլքի օ էչքինէզ քէնտինտէն. վէ էհլի շամաֆաա վէ
ֆիրեատ էտէրէք՝ եիւզինէ խաչ չընքարըպ՝ տէտի, կէրի տուր,
կէրի տուր, եաքլաչմա պանա ։ ()է պուռնու հիքեայէթ է-
տէն տէր, քի իւչ սահաֆ սիւրտիւ պու էձայիպ սէչիր ։
()չ տէմ ()ետրոս պէչ այրլտը քէնտի իշչէտիկի զաղըմ-
լըքլարըն սէրհօշլուղունատան, վէ աքլը պաշընա կէլիպ՝ տէ-
տի քէնտի քէնտինէ. եաղը՞ք պէնիմ աէֆիլիկիմէ, նէ՞
տէրէճէ մէքրուֆլուղա եէթմիշիմ քի՝ պէնիմ հըզմէթ-
քեարլարըմ, վէ քէնտի էհլիմ պիլէ, պէնտէն իբրահ-
պընըպ՝ քաչընօրլար. էպլէյ իսէ մպիւմ քի՝ պունլար պէ-
նի տէյիլ իմսան, իլլէ՝ պիր ճէհէննէմ տուրէթլի էժտէր
կէօրթօրլար. պունու աէօյլէր, էեմ աղլար, էեմ աճի-
զլար էտէրտի ։ ()է պը հայր ()նուֆրիոսիս եիւաէք աէտայլա
չաղըրըպ՝ ղայրէթ վէրտի ճէմիհաֆա, քօրքմայընը քարտուշ-
լաք՝ տէյէրէք ։ ()է օնատան ասնաթ քէնտի այաքտաշը եղ-
քայր ()նուֆրիոսուն էվվլէյէ՝ պ()ետրոս պէչէ պը կօյտուն պիր
լէզգիհէն կէօնաէրտի, վէ աէտի. պիչէհին, քի էեր պէ-

Digitized by Google

քէյէ կիւտէրսէն, ձէհէննեմ զէպանիլէրի սէնինլէ տիրլէր, օնլարը իշտէ ճիւմլէսի կէօրիւյօրլար, եալընըզ սէն կէօրմէյօրսուն. էօյլէյ խոչ՝ Հաք թաալեատան տիլէ, քի սէնին կէօզիւնիւ տէ աչըըն, վէ սէն տախի կէօրէսին օնլարը. վէ շինտէն սօնդրա թէօպէքեարլըղա լայըք ամէլ իշլէ. վէ պունու էթմէյէ քատըը օլման իչին, այլ պու թէզպիհի, վէ սէօյլէ պունու հէր կիւն իպատէթ իլէ Աստծինէ սըղընարաք. չիւն եալընըզ օ քատըը տըր սադալըմայա սէնի ճէմի ճանընընը եարըալարընտան, էյէր իստէրսէն, քի ճէհէննեմ սէնի տիրի տիրի եուտմասընը, քի օնուն զէպանիլէրի էթրաֆընը քուշաթմըշ տուրույօրլար: Վապու էթտի պէյ ադիզ թէզպիհի մուհափէզէ էթ, վէ սուրբ հայրընը նասիհաթընն՝ ազիմ մէմնունիէթէ, վէ օ մահէլտէ աքսաղինճէ աչըլտը օնուն կէօզէրի, վէ կէօրտիւ շէյթանլարընը քէօհնինի. քի քէնտի էմրաֆընը քուշաթմըշ տուրուլտը. վէ պաշլատը սաճը կէօզ եաշըյա սաղլամայա քէնտի կիւնահլարընա: Ա՛ օնտան սօնդրա կիտիպ՝ տիւշտիւ պէ հայրընը այաքլարընընա, վէ թէքմիլ փիւշմանլըքլա վէ կէօզ եաշըյա մուքրիր օլտու օնա ճիւմլէ համմաքէթլէրին, վէ կիւնահլարընը. վէ խօշտուղ ուլա քապու էմտի աղըր ապաշխաքանքլարը՝ քի քօտու օնա պէ հայըր օնուն կիւնահլարընըն այէօխիքլիւկիւնէ կէօրէ, վէ աքաակում ալտը: Ա՛ սօնդրա օղ պէ հայրընն նասիհաթընա կէօրէ՝ ամինամէ վարդարանըն եղբայրութունա եազըլտը. վէ աէօյլէրտի օնու հէր կիւն ազիմ իպատէթ իլէ եղբայրութուն ախէր քարտաշլարըյլա: Ա՛ կիւն կիւնատէն օղ քատար տօլտու Աստինըն լութֆույլա, վէ մաքպուլ օլտու ազիզ Պիքիրէ քէնտինին իպատէթքէաալըզըյլա, քի պիր կիւն քիլիսէատ ազիզ Պիքիր կէօտէրտի օնու ճէմի ճէմահաթընն կէօզիւնէ՝ կիւլլէրտէն վէ չիչէկլէրտէն տիւզիւլմիւշ իւչ կիւզել թաճլար ըլա տօնանմըշ: Ա՛ պէօյլէ՝ օղ քի Եվվել պիւթթուն մէմլէքէթինի ֆէնա իպրէթինէ սէպէպ իտի, սօնրա էյի վէ խայրը իպրէթ օլտու ճիւմլէսինէ: Ա՛ տախի օնուն էօլճէյի կիւնատ կէօրիւնտիւ օնա ճիւմլէտէն ազիզ Պիքիր քէնտի Աստահ էվլատըյլա, վէ օնուն ճանընն ալըպ՝ կէօրիւրտիւ կէօյբէր ճէննէթինինի տեօվլէթինէ:

Պատահ բնակչի Երեքրեք՝ հայր Յովհաննէս Այնթապեան, վէ փերպիանոպօս Կոստիկեան, վէ Կարապետ՝ ինչպէ բնակ-ցուցիչ. վէ հայր Գրիգոր Գոզիկեան՝ ճիշդ է. Ե. Ե. բնակ 19։

Ա Է Յ Վ Է ։

Լ՚օյտենելիմ պու հիքեայէթտէն՝ զիւտակ քաշմագ կիւ-նահլատան. չիւն պէօյլէ ակըրուճ Ետեր ինսանը։ Օ՚ղիւս կիւնահ քալտրըրը ինսանըն ճէմի բուհանի էյլիքէրին, վէ իչէրի կեճիրիր ճէմի համաքեճիլերի. նիճէ կեօստէրիր պունու տիւնեանըն քուրթարըճըը Յաօատէին էօրիւնէկ կէյլէ, քի տիւշտիւ խրըսըզլար էլինէ, վէ տէր Գուկ. 10. Աէրս ի՚ վէ եէրին, Լուգին կիոտահ, ե գնայցին. եանի՚ եա-քալէպըզըզ, վէ եոբը էօրէ պըրտըգդ՝ իլերիթիլէք։ Իմոի վէրգ, եանի եարտալայ ճիւմլէ բուհանի, վէ ճիհսիմանի հէմա-քեճիլեր տիր, քի տայիմա ապիզ օլուրլար կիւնաա Հքեարլարըն իւզերինէ։ Ա՚կ տահի եասըր Ետեր կիւնահ իսինուլյահըն քանըյլա սահըն ալընմըշ ճանը, նիճէ սեօյլեր Սողոմոն. Լ՚նօրէնոն՚ օրտան գայդ. ե՚ գ տոռոնա հէզդ չողչ է-օտա-յանչ-թոտ. եանի՚ պինոմոտա-տրդագ ակըրդագ տոհի վէ կիւ-նահլեր իչէրինէ պոպլանըր հէգ չէչ. Լուգակ. Ե. 22. Պունուն իչին պօրչուլյուզ կիւնահ տան քաշմայա՝ այնի եըլանտան, վէ էօլտուրուճու գէհիլլերտէն։

Մ Ի Ա Ի Օ Ն Ա Ր Ա Ն։

Պէր պինատէրդ տէչհիլ ահինտաքի կոյտան վոզդոպանըն սեօյ-լէմէյ իչի, տէօնդիւ՚ չինորինին ֆիհոտ Եօլլոբըտան։

Ի՚լերիտե զիհըր օլան օղ ազ հայր Գոմինիկոտան վաքտըն-տան՝ Ինթալիանըն Վիտորէնցա շէհրինտե պիր զիատե կիւզէլ, լաթիֆ, վէ նուրանի քըզ վար ըտը՚ իսի՚ Ա՚նեդիկտե. տամմա պունուն ահթալարը պունու քենտի զապտալարը ալըն-տան տաքլամատըգդարը էզիլուեն՚ Հօվարտա եկիլիթլեր իլե կեօրուշէրէք՚ շէհիտ՚ըն տուզաղը, վէ ալէմ աչկեարե զինա-քեար օլտու, վէ շօքլարըն էպետի եօլուտե ավկարտը։ Իմ-

Digitized by Google

ան՝ արիզ օլաւաւ, քի նը հայր Կոմինիկոս կէլսի ս շէ-
հիրէ, վէ վազ էտէրսի ընչարա Աչլահըն քէլամլարըն սը-
ճընք մուհապէթլէ, վէ օնուն մէթին վազ էթմէսի
պիւթիւն շէհիրտէ շայ օլտու։ Պու խապէր օվ մէզ-
պուր տիշէհլինին քուլաղընա տախի տիւշտի, վէ օվ
տախի իտէսի կիտիպ տիյնէմէք օնուն քարոզուն, նօք
քի Աչլահըն քէլամլարըն իշնիթմէք հավէսի իչին, իլլէ
արայըճըլըք փիքրիյլէ թէփրէնմէսի իչին։ Պատէհու պիր
կիւն կիտիպ՝ իշնիտիքլէրն նը հայր Կոմինիկոստան քարոզուն,
Աչլահըն քէլամլարը պունուն իւրէյինէ թէսիր էտիպ՝
քէնտի ճանընըլըն նէ՞ հիչէթտէ սէֆիլիյին տիւշնիւնիպ՝ պաշ-
լատը աճը կէօզ նաչըյլա աղլամայա։ Պունուն իչին քա-
թոզ պիթիրինճէ՝ կիթտի ազիզ քարոզիչէ, վէ օնուն այաք-
լարընա տիւշտի, վէ տիլէտի օնտան՝ քի թէնէզիւլ էյլէ-
սին օնուն կիւնահլարընըն իթրապին իչինթմէյէ. վէ նը՝
հայր ազիմ կէօնիւլ իստէքլիկիյլէ իչինթտի օնուն պէօյ-
իւք, վէ մէքրուֆ կիւնահլարըն. վէ օնա իլաչըմ ալան
նասիհէթլէրին վէրիպ՝ վէ աղըր ապաշխարանք քօտուք-
տան ատնղուա, արձակում վէրտի օնա։ Պատէհու թամթը
քէլամ ըլա նասիհէթլէյիպ՝ ղայրէթ վէրտի օնա, տայիմա
սըղընմայա ազիզ պիքիր Անրիամընն քէրէմինէ՝ օնուն վար-
դարանընը սէօյլէմէյ իլէ, քի օնուն ալա քատիր օլսուն ս
մարադտան քուրթուլմադա։ Ինպուլ էթտի Անենեդիկտէ
օնուն էօյիւթլէրին, վէ պաշլատը հէր կիւն աղլայըպ՝
փիւշման օլմաք, վէ ազիզ Պիքիրին վարդարանընը սէօյլէ-
մէյէ, վէ կէրի տուրմայա քէնտի փէնա եօլունտան։ Ինքին
օվ խայըն տիւշման օնուն թէօպէքեարլըղընայա ճանընտան
որշարը պըրաքըլըպ՝ թէնինէ եանաշտը՝ պիր սէնէ պիւթիւն
ճին չարփմասընտա թուվթայ ըլա օնու։ Պունու տուդուպ նը
Կոմինիկոս՝ կիթտի օնա, վէ աղօթք ուլա էը քարտը
ճինի օնտան, վէ նասիհէթլէտի քամի տուդմադա քէնտի
թէօպէքեարլըղընտա, վէ զիատէ սայընմադա հիյանէթի
եըլանընը քատղիպլիկինտէն. վէ • քապուլ էթտի ճանը
կէօնիւլտէն։ Ինքին օնտա տայմա քամմատը. իլլէ ազ վա-
քըթտան ատնղուա կէվէյիպ՝ քէնտի խայընը նիէթինտէն՝ տէօն-
տիւ քէլպ միսալի քէնտի քուստուղընա, էվվելքինտէն
ֆէնտա եուվարլանմայ ըլա էվվելքի մուտտարլըղընա։ Պու-
ծու ազիզ հայր Կոմինիկոս հաչան իչինթիյսէ՝ զիատէ
քատաավէթլէնտի, վէ չափուք կիթտի օնուն էվինէ, վէ

Digitized by Google

էջլէ պէր եանըք եիւրէյ իլէ սէջյլէշտի օնունլա, թայ քի թէքբարէն տէօնտիւ քէնտի թէօպէքեարլըղընա, վէ պաշլատը թէքբար սէջյլէմէյէ ազիզ Պէքիրին թէղպիհաթըն. վէ պիր տահա իւտէլէյիա՝ տէօնմէտի էվէլքի մէքրուֆլուղունա: Ալ է պիր քաչ այ ազիզ Պէքիրին թէղպիհաթըն սէջյլէմէյ իլէ, սէզա օլտու Ալլահտան օնա պէջյլէ պիր քիւչա կէօրմէք: Պիր կիւն կէօրիւրտիւ ըւ յասընտա՝ ճէհէննէմ աչըլտը օնուն քարշըսընա, վէ կէօրտիւ օնաա, քի էպէտի նարինջինտէ պազըլարը թուքաուշկօրլարտը, անլէր քի պուռնուն սէպէպինէ ճէհէննէմի ինքանն օլմուշլարտը: Ալ է ասընտա կէօրտիւ՝ քի պիր քիմսայ աչըլմըշ, վէ օնտա եազըլմըշտը քէնտի ազիմ կիւնահլարը. վէ իշլէմտի պիր սէտա՝ քի տէր իտի, էջլէյիսէ վէ պու վէնհաքեար քադը թէսելիմ ըլտուն պու կիւնահլարը իչին սէջյունմէզ նարէ: Պունա կէօրիւ՝ վէ էշիտինճէզ Ադեննէդիկտէ, պաշլատը աղլայըպ թիթրէմէյէ, վէ պէքտուա վէքմէյէ տօղտուղու կիւնէ, վէ քէնտի ահալարընա՝ քի զապտլարը ալճընտա սապլամտըլար քէնտիսինէ: Ալ տահա տուրուրքէն պու ճան ածըսը սըքըԼԹինտէ՝ հէյսէ օլտու օնա ազիզ հայը Ղոմինիկոտա կէօրմէք, քի նասըհէթի վէրիյօրտու սըրթք ըլա սըղընըպ տիւշմէյէ ազիզ Ալլահաէթաալլահըն եարտըմընա. վէ օ էջլէ էտիպ՝ քավի իքրար վէրիրտի, շիւփհէսիզ ապաշնարուԼԹի վէ քէնտի վազըքըն տօղտուԼԹմայ իչին. վէ օնտան սօնրա կէօրտիւ ալէ Ալյտա, քի՝ քէնտի հէյպէհլիյ շէրահաթճը օղունունա այտընընա տիւշիւպ, օնուն թէօպէ իստիհլարը իչին վազըքի քէնտէմ էԼԹմէք տիլէտի. վէ վէրիլտի օնա քէնտէմբէտանի շէրահաթճըտան: Ադեննէդիկտէ րուհյասընտան այրըլըպ պիհիտապ շիւքիւրլէր վէրտի սէնէ Ալյտա, վէ պաշլատը քէնտի վիճտուտուն փէք սըքը ապաշնարուՆա վէրմէյէ. վէ արԼԹըրտը ամինապէ կյտա Ալճաճինէ քէնտի չէրմեանդըղընըն, վէ մազբուղ օլտու օնունն ինտինտէ: Ունուն իչին վէ ամինապէ Ալյտա տէյիլ քի Եալընըզ իչէրի՝ եանի եիւրէյինէ տուչ էԼԹմէյ իլէ նասիհէթլէյիպ ԼԹէսէլլա էտէրտի օնաա. վէ տահի կէօտէրտի օնուն աչըքտահն, եանի աշիքեարճ, պու սօնրաքի կէչէճէք ֆասըլտա: Պու Ադեննէդիկտէ պիր կիւն քիլիսէտէ տուրմուշ ունը հայը Ղոմինիկոտան պատարագընը կէօրիւյօրտու, կէօզ եաշը տէօքերէք տիրամայը ունը ածածինէ տէտի. Ալյ քէթէհանի պաքիը վալիտե տուՆԼԹան հաքիքեԼԹի սէնի

աղջըմա ալմայա լայիք տէյիլիմ. զիրա պէն պիւթիւն
ՔՔրուֆ ուամ, վէ ճէհէննէմին սէօյլիմէզ նարինէ լայիք, օ-
րատա կէօրտիւմ պէնիմ սէպէպիմէ չօբլարը իւքրան օլ-
մուշ էպէտի նարէ. լաքին նիճէ սէնին րիճան, ըլա պանա վա-
քըթ ալտըն էվլատընտան, կիւնահլարըմտան փիւշման օ-
լուպ՝ թէօպէ իստիխֆար էթմէյէ. քէչալիք դիազ էտէ-
րիմ, կիւնահլարըմըն եազըսըն՝ քի կէօրտիւմ անը՝ թէօվ-
տէն սիլտիրէսին. վէ պանա եօլ կէօստէրէսին, քի օնա
կիտէյիմ: Ալէ իշտէ կէօրիւնտիւ օնա ամենասյէ Այյա, ճէ-
սարէթլէնտիրտի օնու, վէ վէրտի օնա պէշ Յապալար՝ըք
ալըքըն քեռհաթլար, վէ տէտի. Այնէր ընէ՞մէ եռէբ-
սէն ճէռլէսին, նէ չի պու չէհահլընճըլըգտա եապըլ-
մըշ պըզըլը, ապըռ-ըվրկին ալտան. վէ պունու սէօյլէյիմ՝
կէօրիւնմէզ օլտու: Ամոմ՝ իսիտտաքի քեռհաթտա, անը
քի վէրտի օնա ազիզ Պիքիր, եազըմըշտը պու քէլամ.
Տայտ պէ՞ր էյլէ սէնին կիւնահլարընը, վէ Ընլահը Տըրհաճ-
ընին՝ չի օնու-նալ ըահմ էյլէսի՞ տանա: Իքինճիսինտէ եազըմըշտը
պու քէլամ. Պա՞չ կիւնահլարըն Հէյրու-ֆըլ-զըռնա, վէ ֆի՞չ
էյլէ, չի օնա չալըգըմայ նէյն էօլմէս խէյրա Ռաճու-ըլահ: Ու-
չիւնճիսինտէ եազըմըշտը պու քէլամ. Ճաճըն կիւնահլա-
րըն զըգըրըն, օնու չի կիւռանըր չէ՞սթէրը վէ չէ՞ճըլըր պա-
քի պու պիւնէ՞սթէ ըա հու-զը-րի Տահհըր կիւնահէ՞սթէ: Տէօր-
սուճիսինտէ եազըմըշտը պու քէլամ. Իսէյ՛ը էյլէ Ընը
ըահրըն պէօյլո՞ էյլէյինի, օնու չի ԷՀՀիշկիր առնա ապէզ չրնա-
պունէյ պիննիպէ զօգա՞ չէրէմ ԷՀՀէռնէյլէ. պիննիպէզըր չի օն-
պան Տէհրա՞մ օլմայըտ չայըզ օլո՞ըլըր էպէպէ: Ալէ պէհլիճճի-
սինտէ եազըմըշտը պու քէլամ. Իսէյ՛ը էյլէ՝ չի նէ չա-
պար չէմսէլէր պէնին կիւնահլարընպան կիւ՞չ՛ու՝ վէ ապ կիւ-
նահլարը ՛նէյն, վէ պապըլար Իալընըզ պիր ըահ՛ կիւնահ էյնի
Էօլմէ՞լէր վէ չայըզ օլպո՞ըլար էպէպէ. վէ պէնին պու չապար
ապիմ պէօյլո՞ կիւ՞նահլարըն վար, պահա ապ պու՞թ՞յօր-
ապա՞, վէ պէ՞ռէյօր Ընլահ պէնին ԸՀՀօպէ ԷպէպիՖըրընա: Պա՞-
տէհու պու ալըթըն քեռհաթլըթ՞ըլար Ռենեդիկտ եանընը-
տա ապքըլալըգ՝ զքուրտու օնլարը չօք քէ՞ռէ. վէ անլէ՞ի
տուշհունմէ իլէ զայրէթէ կէլիպ, ամէ իլէ թէքմիլ էթտի
օ՞ըլարտա եազըլան՞ըլարը. վէ Էօյլէ պիր ֆաղի՞ի ամէ իլէ
եաշարտը՝ քի նասըլ Էվվել ֆէնա խարէթէ իտի չէհիրէ,
սօնրա ալէմէ խալըը խարէթէ օլտու. օնտան խարէթէ ալը՞պ՝
չօքլարը քէնտիլէրին ֆէնա ամէլլէրին տէկիշտիլէր խալըը

Digitized by Google

ամէնէրէ։ - Վէ տէվրի զէմանտան սօնրա կէօրիւնտիւ օնա
ՙՐա. վէ կէօստէրտի օնա քէնտի կիւնահլարընըն թէֆ-
տէրին, վէ տէտի. Իշտէ սէնին պէօյթիւնա կէտ էշլե-
ջէ վէլէվէին ալլահըն նասիհաթլարընա կէօրէ քէնթի էվլի-
պո- ԼԷՖՓԷՐՊԷՆ սէնին կիւնահլարընը. վէ կէօստէրտի օնա
րէսիտ օլմուշ անլէրին։ Պաւնտան սօնրա թէքրար կէօրիւն-
տիւ օնա ազիզ Պիքիր, վէ թէսէլլա էթտի օնու քէն-
տի կիւնահլարընըն աֆ օլմասը իչին շիւփհէսիզ տու-
մայ-
ա. վէ արփարըշ էթտի օնա սրճաքլըղ ըլա սէօյլէմէյէ
քէնտի ազիզ վարդարանըն։ Վէ օնու թէքմիլ էթտի
մուրթուտա թէօպէքեար քարը քէնտի էօլմիւիւնէ կիւնե-
տէք. վէ սօնրա բահաթլանտը սէլամէթլէ Ալլահտա։

Պաւնու նասրէ էսէրլէր Վանիյէլիօս վէ Իոփէնէան չէն-
փէ չիլլասալըրընդա։ Վէ հայր Վասրա Բոյլեան. Ճիլ-
Ճ. Էօրնէկ. 29։

Ա Է յ վէ ։

Վ ալիտէթտուլլահ ազիզ Պիքիրին սու պէշ նասիհաթլա-
րըն քապուլ էտէլիմ պիզ տէ, այնի տիրի թէմիսիհ քէ-
լամը կիսի՝ վէրիլմիշ պիզէ վալիտէ սուլթանտան. վէ
ճանհա էտէլիմ ճանը կէօնիւլտէն ամէլէ կէթիրմէյէ անլէրին։

Մ Ի Ա Ի Օ Ն Թ. Օ ։

Պիր զաման պէյզադե ապէզ Պիտիրին վոլտաթանըն աէօյլէտե նիլէ
չօր լոնֆըզ պուլսա օնդան, վէ չօր փէրլիլէթտէն չոսա-
լոսա։

Ա ալիտնաս նամ պիր զաման զապիտ՝ ալչաք ֆէյիլի քիմ-
սէ, քի նալընդըղ ատ ըլա քրիստիան ըտը, վէ Ալլահը պիւ-
թիւն ունութմուշտու. վէ հիսապընըզ քէմիլիք էտէրտի։
Վէ պունուն զէվճէսի պիր պէյզադե քըզընցը. քի օ քէնտի
քօճասընտան պէհթէր իտի քէմիլիքլէրիլէ. վէ սէպէպ իտի
քօճասընըն էթտիյի զուլումքթարլըքլարա։ Պու զէվճէ
Ալլահտան քազէպլէնիպ կէօզլէրի էմմա օլտու, վէ տու-
րուտու քէօր քարանլըքտա օ քապահաթլարընճէքզասը
իչին, քի օնլարլա էհլինի նասիհաթլարտը կիւնահլարա։ Վէ
քազէպլէնտի Ալլահ օ զալըմ պէյզադեյի տէ. զիրա

Digitized by Google

պիւթիւն հիւքմիւ էրտիլի եէրլէրի վիլայէթլէրի տիւշմա-
նլէնա ալտըրմտը, իմոի հէր շէյտէն մէհրում օլուպ քօ-
վուլտու չըքտը, վէ կիթմի պէնամուս քարըսըլա քէնտի-
նէ սընօրտաշ պիր պէյին վիլայէթինէ։ Պատիհու վա-
քըթլարտան սօնրա, օրայա կէլտի Ղլահըլն իաո քընա ղայ-
բէթլի ազիզ հայր Կոմինիկոս. վէ պաշլատը օրտա վազ
էթմէյէ Ղլահըլն քէլամըն։ Ա է պիր պէջինք եօրթու կիւնիւ
վազ ետէրքէն պիր շէհիրտէ՝ օնտայ ըտը վէ Ղլուռնսոս իշման.
սէ՛ հայր զիատե շաքարաքչը քէլամըարա ազիզ վարդա-
բանըն քիֆահէթլի՝ վէ իզզէթէ լայըք օլմասը իչին աէօյ-
լէտի. վէ տահի տէտի, քի չօքլարը ճիւմլէտէն ազիզ Պի-
քիրին վարդարանըն սէօյլէմէյէ եէնտիլէր քէնտիլէրինին
տիւշմանլարըն. վէ քազանտըլար քայըպ էմտիքլերի տէօվ-
լէթի փայէլէրինն։ Պու սէօզլէրտէն թէփիրենիպ Ղլուռնսոս
իշման՝ վազ պիթտիքտէն սօնրա՝ կիթտի նգ հայր Կո-
մինիկոսա. վէ եաղըլտը ազիզ վարդարանըն եազայրտըմէ-
նունա, վէ պաշլատը հէր կիւն պիրէր վարդարան սէօյլէմէյ-
է վալիտէթի ուլլահ ազիզ պիքիրինի իզզէթինէ։ Ա է պու
միհտաճտա պիր սէնէ պիւթիւն տուրտու, վէ Ղլահտան
չօք քէրէմլէր ալտը. զիրա տէյիլ քի եալընըզ կիւնահ-
լարընտան փիւշման օլուպ ֆէնա ամէլլէրինտէն կէչի տուր-
մատու, վէ տահի պիր սէնէ թէքմիլ օլտուղտու կիւնտէ, պա-
տարագ պիթտիքտէն սօնրա տահա քիլիսէտէ տուրուպ քէն-
տի պաշընա իպատէթքեարլըղտա ազիզ վարդարանը սէօյ-
լէրքէն, իշտէ օրատա կէօրիւնտիւ օնա ազիզ Պիքիր շէմ-
ֆըլայը շըլ քըյաֆէթլէ քէնտի Ղլահ էվլատը քուճաղ-
ընտա. վէ սէյլամ վէրիպ թամամլըղտա, տէտի օնա. չիւն-
քի սէն պիւթիւն սէնէ հիչ քաթ էթմէյիպ՝ հէր կիւն
սէօյլէտիին պանա իզզէթ՝ պէնիմ վարդարանըմըմ, իշտէ
կէլտիմ սէնին իւճիւրէթին էտա էթմէյէ սանա՝ վէ եարտըմ
էթմէյէ սանա սէնին իպտիզալարընտա. լաքին էվէլա պունու
պիլէսին՝ քի սէնին ճիւմլէ քէօթիւ աէմլէրինին աֆլընըն
ալտըմ՝ պու պէնիմ Ղլահ էվլատըմտան. վէ սօնրա պիլէ-
սին, քի էյէր շինտէն սօնրա պաշլատընըն խայըր ամէլինտէ
քատիմ քաղընտան՝ իքրար էտէրիմ էօյլէ պէօյիք պէօյիք
էյլիքլէր էթմէյէ սանա, քի սէնին ֆիքրինտէն տահի կէչ-
միշ օլմասըն։ Ա է պու սէօզլէրտէն սօնրա՝ էլին ուզա-
տըպ՝ օնա պիր կիւզել զինքըմէթ վարդարան վէրտի, վէ
տէտի. այ պու վարդարանը, վէ սաքլա տայըմ սէնին

Digitized by Google

իւզէրինտէ. վէ էմին օլ, քի շինտէն ոօնրա սանա քարշը քէմլիք էտէմէզլէր սէնին տուշմանլարըն. իլլա սէն պու-նուն ուլա եէնէսին օնլարը: Պունու սեօյլէյիպ՝ Թէսալի-հաթ էյլէտի օնու, վէ կէօրիւնմէզ օլտու: Լ՚ւմոնաոս իշ-խան ազիզ Պիքիրին օնա էթտիյի պու ճէմի քէրէմլէյուէ զիատէ Թաճիպ քալտը. վէ եէրէ տուշէուպ՝ շինքիր վէ-րիրտի օնա: Լ է ոօնրա քալէքլպ չըքտը քիլիսէտէն, վէ չափուկ կիմտի սէվինճ իլէ քէնտի էվինէ՝ վէ նաքլ էմտի իւրէյինին շազըղըլա՝ քեօր վէ տէրմէլի քէնտի զէվճէսի-նէ եէրլի եէրինճէ ճիւմլէսին, նէ քի զուհուր օլտույատ օնա օ կիւն: Լ է զէվճէսի եօք քի սալճ ինանմատը օնուն սէօզլէրինէ, վէ տախի մասկարա էտէրտի օնու: () լ տէմ Լ՚ւմոնաոս իշխան ազիզ Պիքիրտէն քէնտինէ վէրիլէն վար-դապանը չըքարըպ, տէտի օնա. իշտէ ամէնաոէ կոյտուն պանա վէրտիյի վարդապան, վէ վէրտի օնու օնուն տէատինէ: Լ է զէվճէսի ալըպ օ սէ՛ վարդապանը, նասըլ քէնտի կէօզլէրինէ նաքլաշարըտըյսա՝ սլքապինճէ աչըլտը օնուն կէօզլէրի՝ վէ եէրէ տուշէպ չնքիւր էտէրտի ազիզ Պիքիրե էջլէ պէօյլէ միւճիւզէթլէրի իչին՝ քի օնա էթ-տի: Լ է պու օլտուքտան ազ վաքըթ սօնրա՝ Լ՚ւմոնաոս իշ-խան ճիւմլէտէն ազիզ Պաքիրանըն եարտըմըյլա քուվէթ-լէնիպ՝ ասկէր ճէմ էթտի, վէ ճէնկէ չըքտը քէնտի տուշ-մանլարընա քաթը. վէ եէնիպ քաչըքտը օնլարը՝ վէ քա-զանտը Թէքրար պիւթիւն քէնտի հէօքմիւ էրտիյի էօրքէ-լէրի: Լ է զէատէ Թաճուպ քալաճախ պու տուր, քի օ քաստար տէօյնշէլէրտե ճէնկլէրտե կէրէք քէնտինի վէ կէրէք ասկէրլէրինտէն հիչ պիր քիմսէ նէ էօլտու, վէ նէ եարա-լանտը: Պատհու օլ մէրթէպէ իպատէթքեար օլտու ճիւմլէտէն ազիզ Պաքիրանըն վարդապանընա, էօյլէ քի, քէնտի պայրաքլարը իւզէրինէ չէքտիրտի օնու, վէ մէօհիւր-լէրինին իւզէրինէ տախի քազընըրտը. վէ տայըմ իպատէթ-քեար քալտը ազիզ Պիքիրէ: () քի էօլճէյի հիւն Թէքրար հէօրիւնտու օնա քէնտի Լ՚լահ օղու՚յլա, վէ օնուն ճանընա ալըպ՝ կէօթիւրտու կէօյլէրին ճէննէթինին սալթա-նաթընա:

Digitized by Google

Պատմ. նայէլ Խոր Հռոմոսի Հնոփ Հիլոսոփոս: Կամ Հայոց Պատմ. Քովէնան. ճիլդ. Ե. Խօրինէ. 24:

ԱՐՀՎԵՍ:

«Այնճէ պու իշխան պիւթիւն պիր սէնէ քալմասըլա քէնտի էյի ամօտատընտա սէզ վուրդարանը սեօյլեմէյլէ, տէյիշիլտի քէնտի ֆէնտա վէ հայվանի թապսիյէթինտէն, վէ օլտու ֆազլի ամէլ վէ ազիզ քիմսէ. քէզալէք օնլար քի պաշլարլար պիր խայըր ամէլե, պօրճլու տուրլար անտէ տայըմ քալմայա: Օ խրա զը Իզիդոդասուն տէմէսինէ կէօրէ, Օլ պէհան տապտուլ օլտը Ինլահա ֆէնա խոյտան պէօնմէտիկ, նէ պէհան պաշլանմըշ խոյտա պայը հալայլա կէօրինիյօրլը- տա տօպրինէպտէ. եօղ ուսա մայքսուլ օլմազ օնա, վէ պու միսիլի քիմսէլերի քաշմէր էտէր տէմէյէ, այա այը այաա շինէ, ե ոչ խօպաց կապօրէլը: Լ'անի, պու տաքի էսփտալա պաշլատը, վէ ինէմէյլ էսէնէպ: Պունճուլայըն՝ օնլար տա քի փիւշմանլըղա վէ խոստովանանք օլմայա կիւնահլարընտան կէրի տուրտուրլար, օնունլա սանքի Ադոմտան չը քարլար, պօրճլու տուրլար փիւշմանլըքտա տայըմ քալմայա. վէ կէրի տէօնիւա պաքմայա թէքրար կիւնահա, եօղսա՝ այնի Ադոմտան պէվճէսի՝ թուզ քայսատը օլուրլար, օլ քի տէօնտիւ Սոդոմա պաքմայա, օնուն իչին տուզ քայսալընա տէյիշիլտի:

ՄԻՒՇԻՒՕՂԼՈՒ:

Պէք կէնճ էնյէտ ապէզ Պէյնէն վոզդաթանըն սէօյլէմէյլէ, էնէ- պէ ապէյնն վէ չէմ խօյլաբընտան պէօնէ՝ պօզուլմուշտա ամէլ էյէրն. վէ օնպան կէօյէրնն ճէննէլինէ պէյնէյնէ:

«Այեմանէ էալէթինտէ պիր քիշի զատէ կէնճ նիյիտ վար ըտը, տէվլէթլի ճան ըլա վէ թէնլէ աւէ. օ քի ամթալարը վէ- ֆամ օլտուքտան սօնրա, քիմթապլար օքուդուպ էյի ամէլլէր էզմէնլիքսին կէրի պըրագըրլա՝ պաշլատը կէճէ կիւնտուզ դումար օյունլարընտա, հօվարտա բաշըքլարըա մէհանէլէրտէ վէ սէհիր սէհրաէլէրտէ եէյիպ իչմէյէ. օնլար ըլա թէլէֆ էտիպ ճիւմլէ վարըն՝ եէթիշտի ատն սէֆիլմէյէ. լաքին պու քատար ֆէնտա խուշլար իչինտէ, եալընըզ պու էյէյի վար ըտը, քի փապ ապըլատը քէնտի պիքիրլիյինն, վէ հի-

Digitized by Google

պօզմատը անը։ Ամեն պու կէնձին պիր ամուճասը վար ըսը՝ էյի քիմսէ վէ զիատէ իպատէթքեար ազիզ Պիւիւ է, օ քի կէօրմէյէ քարտաշընըն օղլուն էջյէ քէմ խոյլար- տա, զիատէ ածըրտը օնուն իւզէրինէ. պու էճիլտէն պիր կիւն կիլմտի օնա, վէ պաշլատը նասահաթլամայա օնու, վէ տէտի. պայք սէվիւ լիւ օղլում սէնին քիշի զասէկլինէ. վէ վէրմէ քէնտինի զէմմէ. զիրա իչտէ հէր եէրտէ սէօյլէյ- օրլար սէնին քէմկինին իչին. վէ կէրի տուր նիազ էտէ- րիմ՝ մէյհանէլէրտէն, ղումարլարտան՝ վէ եօլտուզ սէհ- րալէրտէն, վէ սայիր պունուն կիպի ճահիլ իքլէլտէն. վէ Ալլահ քօրքտուտն սաքլա՛ սէնտէ։ Ա՛էվապ վէրտի պու կէնձ վէ տէտի՝ պունու տէմինլէ Ալլահ, խտէրսին քի պէն Թէյլքի տիւնեա, եանխօճ փափուզ օլայըմ, հաշա՛ օնու էտէմմ։ Ալէ օնուն այիմ ամուճասը տէտի օնա, եօք օղլ էջյէ տէյիլ. անճաք սէնտէն սատէճէ պիր շէյ խտէրիմ՝ օ քի սանա տա վէք քօլայ տըր, եանի՝ հէր կիւն նը կյա աճածինին իզզէթիւէ օնուն վարդարա- նըլըն իւչ փայընըն պիրին սէօյլէյէսին. էյէր անը քի էտէրսէն, ումուտ խտէրիմ Ալլահա, քի վալիտէթուլլահա- զիզ Պիքիր տէզէյիր սէնին ամէլլէրին. վէ սանա չօք պէօյ- իւք էյիլքէլր էտէր Պու ճահիլ կէնձ ճէվապ էտէր. հէր կիւն սէօյլէ տէմէնլէ, եանի էօմրիւմ օլտու քճա հէր կիւն տէօմ կէլ էք, օնու էտէմմ։ Ալ տէմ տէտի ամուճասը. քօղքամա օղուլ քօրքմա, էյէր էօմրիւն իչլինտէ հէր կիւն էտէ- ճէզսէն, իստէրիմ սէնտէն, պիրի պիր պիւթիւն սէնէ էտէսին։ Պու կէնձ քապուլ էթտի ամուճասըն նասիհաթըն, վէ պաշլատը հէր կիւն սիր փայ վարդարան սէօյլէմէյէ։ Ա՛ա- չան պիր սէնէ Թէքմիլ օլտու՝ պու կէնձ ազիզ Պիքիրին լումֆտուլլա պիր ազ քէնտինէ կէլիպ ամէլլէրին տօղրուլը- տու. վէ օնտան սօնրա օյունլարա, վէ սէյրանլարա սանքի չէքինէրէք կիտէրտի։ Ալնու կէօրիպ ամուճասը չօք սէ- վինտի. վէ Թէքրար նասիհաթլայրպ օնու, տիլէտի օնտան, քի պիր սէնէ տահա էօյլէ էթմսին։ Ալէ պու կէնձ օնու տա քապուլ էթտի. վէ իքինճի սէնէտէ պաշլատը հէր կիւն տահա զիատէ իպատէթքեարլըղ ըլա տէմէյէ վարդա- բանը. վէ ազիզ Պիքիրին լումֆտուլլա Ալլահըն մուհապէ- Թինէ զիատէ ըսընըղ՝ կէրի տուրտու քէնտի պիւթիւն ֆէնա ֆէյիլէրինտէն. վէ պաշլատը շէհիրին իչլինտէ օնուն էյի ատը սէօյլէնիպ չավ օլմայա։ Ալնու քի կէօրիպ ամու-

Digitized by Google

ձասը՝ վէ չօք ֆէրահլանըպ՝ տէտի օնա. էօյլէ իսկ ծղուլ պիզիմ իշխիզնի Թէմիկէթինի վէրէլիմ. եանի՝ իստէրիմ, քի պու խուշնուձիւ սէնէ տախի տէյէսին հէր կիւն պիւ-Թիւն վարդարանըն ազիզ Պիքիրին, օնու իստէրսէն, իքըար էտէրիմ սանա զէվճէվլիյէ կէմիրմիյէ պիր քըզ՝ սէնին կիպի քիշի զատե. քի օնուն ուլա Ալլահըն պէրէքաթընա մա-լիք օլասըն: Վասպուլ էմետի օնու տա, վէ տէտի տահա զիատե իպատէմքաթարըղ ըլա նբ վարդարանը օ խուշնուձիւ սէնէ տախի. վէ Ալլահըն լուֆֆուլա տէյիլ սալԹ կէրի տուրտու քէնտինին ճէմի քէմ խուլյարընտան, վէ տախի ճիմլէ ֆազիլէԹլէրլէ տօնանըպ, ալէմէ նազը վէ սէվգիս-լիս օլտու: Խուշնուձիւ եըլ տա ԹէքմիՂ օլտուքտա՝ օնուն ամուճասը պուլտու քիշի զատե պիր կիւզել քըզ. վէ նը-շանլատը քէնտի քարտաշընըն օղլունա. վէ պիր քաչ կիւնտէն սօնրա էվէրտի օնուն ուլա: Խմտի օ կիւն քի պտակիլ օլտու պու կէնճ, վէ քիլիսէտէն տէօնիւպ կէլտիկէր էվէ. վէ տիւյինն ՄէճլիսինէՂ օԹուրմալարը եաբընն ըտը պիւ-Թիւն խըսըմ աքրապալարը կէլինին վէ կիւվէյինին. օղ մահէլտե պու կէնճ զիքը էյլէտի, քի տահա օ կիւն վար-դարան սէօյլէմէմիշտի. օնու քի պօրճ էտինմիշ կիպի հէր կիւն սէօյլէրտի: Խմտի իղնի իստէտի քէնտի ամուճաս-սընտան պիր ԹէվկիտէՂ օտատա սէօյլէմէյէ օնու, վէ սօն-քա օԹուրմայա ՄէճլիսէՂ ճիւմլէսի: փէք մնբպուղ օլտու ամուճասընա պու սէօզ, վէ տէտի օնա. փէք էյի ծղուղ կիԹ սէՂ վարդարանըն սէօյլէ, վէ պիզ ֆուֆքրայա օԹուր-մայըզ Թա սէՂ կէմիյինճէյ: Ակիտի պու կէնճ պիր ԹէՂ-հա օտայա, վէ տիզ չէօքիւպ սէօյլէրտի վարդարանըն: Ալ է պիՄէՄէսի եաբլաշըպ սօն ողլոյն քէզի տէրքէՂ, իշտէ կէօրիւնտիւ օնա ազիզ Պիքիր քէմալի ՄէրԹէյպէ նուբա-նի վէ կիւնէշտէՂ րիւշան, վէ քէնտի միւքէլլէֆ լիպասլա-րընըն իւզէրինտե իւչ եըլտըզ նաբըշը տէտտիմալ վար ըտը, սաբըմըշ պիրի կէօքսիւնտէՂ վէ իքիսի եանըրընտան. օնլարըն իւզէրինտե եաղըլմիշտը ալԹըն եաղլարա սէ վարդարանըն իւչ միայընըն ողլոյն քէզլէրի. վէ տէտի օ եէյիտէ. Ակէօք չէ նէՄէ յապտըպ օլտու-ըտը պանա աՂընն պու իւչ եըլ սէլամէտ ըտըն, վէ իչտե անլէրի եապմըշտ ապուսպէրըմընը իպէրինէ: Իչտե չէ փապ ապուսպէրըմընն ալԹընի ալէրինէ, օ ապՂըն կէչընմէյէրինին յա-պէյնինպէ, օնուն ուլա պտահա պէկապ յապտըպ ապուն պտնա. իչտե

Digitized by Google

պէն պէ ինչ-որ մէնի ի-ձի-ըլլալ-մէյ-ը վէ պու- պու-ը պէնիմ ի-ձի-
ըլլալիմ. ինչո ը-ա-ը-ա-ը-ա-ը ալլահայ ըլա, վէ ը-ա ին-պէնե ասոնք
պի-ը-ը-ինո-ը ը-ե-ը ջուվայըլ պէնիմլէ օ-ա-ը-ը ին-օ-ա-ը-ը-ին ձէն-
նէ-ը-ինե: Պու-նու սէօյլէյիպ՝ կէօրունմէզ օ-ա-ու. վէ օ
նէ-ը-ինե: Պու-նու սէօյլէյիպ՝ կէօրունմէզ օ-ա-ու. վէ օ
նաք օ-ա-ունմազ շաշ-ը-ը ը-ա-ա-ու: Ա-օնրա օտաստան տը-
շայ-ը չը-ք-ը-ը, տէ-տի տավ-է-ը օ-ա-նը-ա-ը-ա. նիւշ-ը է-տէ-րիմ օ-ը-ու-
ը-ու-ն սիշ-ը նէ-մ-յէ. զիրա պէն պիր շէյ նէյ-է-մէմ, զիրա
զայ-ը-փ-ը-ը տու-յու-յօ-ը-ու-մ պէ-ն-տէ. վէ պու-նու սէօյլէյիպ՝
կիր-տի ք-էն-տի օտաստ-ը-ն-ա, վէ տը-ը-մ-մատան տու-ը-թ-ու-ը-ու-պ,
նա-մ-ա-ը-ա սի-ը-շ-տի: Ա-ա-ճ-ու-պ ք-ա-ը-տը-ը-ը տավ-է-ը օ-ը-ա-ն-ը-ա-ը
օ-ն-ու-ն սէօզ-ի-ւ-ն-է. վէ ք-էն-տի-ը-ը-ը տէ իտէ-մ-զ-է-ը-տ-ի-ը նէ-մ-ը-ը
կի-ու-վէ-յի օ-ն-տա օ-ը-մ-ա-տ-ը-ը-ը-ը-ի-ն-ը. ը-ա-ը-ի-ն ա-մ-ու-ճ-ա-ը-ը-ը-ն-ը-ն զ-օ-ը-ը-ը-
մ-ա-ը-ը ի-շ-ի-ն օ-թ-ու-ը-տ-ու-ը-ը-ը մ-է-ճ-ի-ը-ի-ս-է: Ա-է նէ-մ-ը-ը-տ-ի-ն ա-ն-ը-ը-ը-ա
կի-ի-մ-տ-ի-ը-ը-ը ճ-ի-ս մ-ի-է-ս-ի-ի-ն-ի-ն օ-տ-ա-ս-ը-ը-ն-ա, վէ օ-ն-ու-ն հ-ա-ս-տ-ա
պ-ու-ը-ու-պ՝ շ-ա-ը-տ-ը-ը-ը-ը, վէ սի-ւ-վ-ա-ը է-թ-տ-ի-ը-ը-ը հ-ա-ս-տ-ա-ու-ը-ը-ը-ն-ը-ը-ն-ը-ն
ա-է-պ-ա-ի-ն: Ա-է օ-ը մ-ու-է-թ-ու-ը-ու-ը է-ի-յ-ի-տ է-ի-ւ-ը-ի-ն-է շ-ա-շ-ը-ը-ը-ը
ը-ու-ա-նա-ք-ը է-յ-է-տ-ի օ-ն-ը-ա-ը-ա է-է-ու-ի-ն է-է-ը-ի-ն-ձ-է ք-է-ն-տ-ի-ն-է սք Ա-յ-տ-ա-ն
կէօ-ը-ի-ւ-ն-մ-է-խ-ի-ն, վէ օ-ն-ու-ն սէօ-ու-ի-ը-ի-ն վէ ի-ք-ը-ա-ը-ը-ն իւ-չ կի-ն-
տէ-ն սօ-ն-ը-ա կէօ-ու-ի-ը ճ-է-ն-ն-է-թ-ի-ն-ի-ն սա-ու-թ-ա-ն-ա-մ-թ-ն-տ-ա օ-ու-մ-
սո-ն-ա, վէ իշ-տ-է ա-զ-իվ Պ-ի-ք-ի-ը-ի-ն սէօ-զ-ի-ւ-ն-է կէօ-ը-է տու-ը-թ-տու-
պէ-ն-ի է-օ-ու-իւ-մ սը-ճ-ա-ք-ը-ը-ը-ը: Ա-ու-նու հ-ա-չ-ա-ն իշ-ի-մ-տ-ի-ու-ը-ը տ-ա-վ-է-թ
օ-ու-ա-ն-ու-ը, զ-իւ-ա-տ-է շ-ա-շ-տ-ը-ու-ը-ու, վէ պ-ա-շ-ու-տ-ը-ու-ը պ-իր թ-ա-
ր-ա-ֆ-տ-ա-ն ա-ղ-ու-մ-պ-ա-յ-ա, վէ օ պ-իր թ-ա-ր-ա-ֆ-տ-ա-ն սէ-վ-ի-ն-մ-ի-է-ի: Ա-
Ա-ղ-ա-ը-ը-ա-ր-տ-ը է-ծ-ու-է պ-իր է-յ-ի-ն-է-մ-ճ-ի-ի-ա-ն է-ի-յ-ի-տ-է-ն պ-ա-ը-ը-ու-ա-ճ-ա-ք-
ը-ա-ը-ը-ը ի-շ-է-ն. սէ-վ-ի-ն-ի-ը-ը-է-ը-տ-ի, զ-իւ-ը-ա կէօ-ը-ի-ւ-ը-է-ը-տ-ի օ-ն-ու-՝ ք-ի կէօ-ը-
է-ը ճ-է-ն-ն-է-թ-ի-ն-ի-ն սա-ու-թ-ա-ն-ա-մ-թ-ն-ը-ա կի-տ-ճ-է-յ խ-տ-ի: Տ-է-յ-ի-ն-
տ-ի ի-չ կի-ւ-ն թ-է-ք-մ-ի-ը օ-ը-տ-ու-ք-տա՝ թ-է-ը-ի-մ է-թ-տ-ի ա-զ-իվ
է-յ-ի-տ ք-է-ն-տ-ի ճ-ա-ն-ը-ն Ա-ը-ա-ը-ր-ը է-ը-ի-ն-է, վէ ք-է-ն-տ-ի է-շ-ի-ն
պ-ա-ք-ի-ր-է-ը-ի-կ-ի-ն-տ-է փ-ա-ք պ-ը-ր-ա-ք-ը-ը՝ կ-ի-թ-տ-ի կէ-օ-յ-է-ր-ի-ն ճ-է-ն-
ն-է-թ-ի-ն-ի-ն փ-ա-տ-ք-ը-ն-ը-ն-ը-ն սէ ֆ-ա-ս-ը-ա խ-մ-ա-ս-տ-ու-ն կ-ու-ու-ա-ն-ք-ը-ա-ր ը-ը-ու-ա:
Ա-է օ-ն-ու-ն թ-է-ն-ի-ն ք-ա-ը-ա-ը-ը-ը-պ ա-զ-իմ զ-իւ-ն-ն-է-թ իւ-ղ կէ-օ-մ-
տ-իւ-ը-ը իզ-է-թ-ը-ը-ը ն-է-ը-ու-տ-է: Ա-է օ-ն-ու-ն է-շ-ը-ի տ-իւ-ն-ե-ա-տ-ն-ի-ն
է-ք-ի-ը-ի-ա-ն տ-ա-հ-ա է-վ-ի-ւ-ն-մ-է-ք խ-ա-տ-է-մ-տ-ի, իւ-ը-ա փ-ա-ք ս-ա-ք-ը-ա-մ-պ-ի
ը-ը-ա ք-է-ն-տ-ի պ-ա-ք-ի-ր-ա-ը-ը-ը-ն ն-ա-ը-ը-ն-ը զ-ճ-ա տ-ու-ր-տ-ու-ն մ-է-թ-ի-ն
կէ-շ-ի-ն-մ-է-յ իւ-ղ-է. վէ օ-ն-ու-ն յ-ա-ը-ը-ը-ի-ն-մ-է-ի-ն ը-ա-ը-ը-ն-ը-ն-ը-ն Ա-ը-
ը-ա-հ-տ-ա-ու:

Digitized by Google

Պատմ. նորայր Եփեր Կանոնագրութիւնք հինգերորդ ի. հիւանդանոցաց։ Ա էջ հայոց Կոստանդնուպոլսոյ. ձեռն. ճ. էջմիածնի. 32։

Ա՛էլվէ։

Վեօրտիւք աշխքեարէ պու հիքեայէթտէ, պու զիքր օլունան եկիտ քէնտի իհտիար ամուճաարընըն նահիհէթինէ միւթիւհ օլուպ, վէ պնու իձրա էթմէկիչլէ, նէ քատար էյլէքէրե էրտի. էյլէկիսէ էօյրէնէլիմ պիզ տէ ճանը կէօնի՛լ իլէ տինլէմէք պիզիմ իհտիարլարըմըզըն նահահաթըն, եանի՛ պահպանութիւնըզըն վէ վալիտէէրիմիզին, նահրէրիմիզին վէ պէօյիւքլէրիմիզին՝ օնլար քի Ա՛լլահըն վէքիւլ տիրլեր. օնլարա էյէր միւմքիւհ օլուրսաք, շիւքհէսիզ եէրինէլիրիզ վէ պիզ հէր էյլիքլէրե. եանի՛ եվվել պու տիւնիահտա ճիհանանի էյլիքլէրե վէ պէօյիւքլիւքլէրե. նահրլ տէնիլեր. 2. օրին. իը. 1։ Լ՛ոնե ըռեըլ ըռեկե յո՛ղ Տո Ո՛յ ոօյ, պոցե ռեզ Տը Ո՛ճ ոօյ՝ ե վեը ոան պա՛յ ոզգա էրնէրէ։ Լ՛անի՛ Լ՛յեր էշլիհէյ իլէ էշխոլրսանե աէնին Լ՛ոտզե Ո՛լլահընըն ովոզըն, էի՛ոահլոզը սէնե որ՛նհանըն ճէհ ռնլհէլէրէնահէն զէյոզե։ Ա էշ սօնրա օ պիր տիւնիահտա զիհտէ եիւճէ սալմանթլարա եէթիհլիրիզ, զիրա հարանց վարք քիթաա՛ընտա եազըլըր, քի պիր իհտիար ճան ըլա քաֆիրլըզ՝ կէօրտի տէօրթ քէօմէ ինսան ՛ոզ Լ՛ոհալանըն հու զուրինտէ. օնլարըն իպտիտաը սալաթ էտէնլէրին իտի. իքրինճիսի միսաֆիր սէվինլէրին. իւչիւնճիսի քէշիշլէրին. տէօրտիւնճիսիսի միւթիւհ օլանլարըն. վէ պու քէօմէ զիհտէ միւքէլլէֆ իտի օ պիրլէրինտէն։ Ա էշ հաչան սէպէպին սիւվալ էթտի պօս քեամիլ իհտիար, տէնիլտի օնա. պունլար օնուն իչին զիհտէ միւքէլլէֆ իտիլէր, զիրա • պիրլէրի քէնտի րատէթլէրին էտիրլեր՝ ֆարագե էյի, ամմա պունլար քէնտի ճէմի րատէթլէրին պէօյիւքլէրինին էմրի ալթընա քօտուլար։

Մ Ի Ա Ծ Ի Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն։

Ո՛լլոպըն պէզէ զուլլըմ օլապ Էօզնահ՝ ֆուրնուլաա՝ օնաան ազէպ Պիչէրնի վոզտասանըն աէօյլէհէյ նէ։

Հաղէթի Լ՛սա էֆէնտիզին 1512. սէնէսինտէ ուղղափառ Ասթիլնա փատիշահըն աերասկերի Ֆէտէրիկոս

Ա֊ժիխա պէյի, Պանիհանըն Ա֊իկատրիսա չէհրիմտէ օլմա֊
սըյ ըլա՝ Տօմինիքան հայր Պարտինոտաան էօյիւտլէնտի.
ֆէլսան իմմէյէ քէնտի ասկէրլէրինէ կէրի տէօնմէզ՝ քէս֊
կին դաթլի իլամը իլէ, քիւֆիւր իմմէմէյէ Ա֊լահըն ա֊
զիզ իսմինէ՝ վէ օնուն սէյարընա։ Օխրա օ էնանկէրտէ
պու քեաֆիր՝ վէ նալէթ սօյ քիւֆիւր վար ըտը օնուն
ասկէրլէրինին իչինտէ, վէ անլէրտէն եայըմըշտը օ մարաշ
տահի ճէմաաթըն իչինէ. վէ օլ զահիտ քրիստիան պէյ
Ա֊լահտան քօրքաք քիմսէ իտի, օնուն իչին կէօնիւլ րի֊
զասը ըլա կէտի օ ֆէրմանը։ Իմտի պու շէհտա ֆէրման֊
տան սօնրա չօք վաքըթ կէչմէտի, քի իչի սօլթատ քէնտի֊
լէրինին ֆէնա մէօհտաճլարընա կէօրէ տիւշտիւկտը օ Ա֊լ֊
լահ՚ըն իսմինէ քիւֆիւր էթմէ քապահաթընա, վէ պաշ֊
պինճէ պէյին ֆէրմանը իւզէրէ կէտիկլուպ՝ զընտանա
քօնտուլար, վէ հօկիմ զաթիլսալ օլտուլար։ Պէ տահա
զընտանտա իչէն, քի սապահասը էօյէճէկլէր իտի, էրքէն
կիթտի օնլարա եօլարտա զիքր օլունան հայր Պարտի֊
նոս. վէ քուվվէթլի քէլամըլա ըլա նասահաթ էտիպ՝
քաղը էյլէտի օնլարը խոստուվանանք օլմայա ճանլարընըն
քայրպ օլմամատը իչէն. վէ սօնրա կէկրար նասահաթլա֊
տը օնլարը սրըճնմայա սէ կոյս Ա֊ճաճինին իմտատընա, վէ
տէվամէյէ իպատէթքարլըղ ըլա օնուն վէրդարանըն. զիքրա
տէր՝ էյէր օ միւլատ էտէրսէ, քատիր տիր էզատ էթմէյէ սի֊
զի էօլմամտէն. վէ վէրտի օնլարա պիրէր վարդարան, վէ
կիթտի։ Պէ օլ իչի զաթիլէյտէն պիրիսի օնուն նասա֊
հաթընը պէյնիպ՝ ալտը վարդարանը, վէ իպատէթքեար֊
լըղ ըլա սէօյլէրտի օնու. վէ չօք քէնե կէկրար թէքրարլարտը։ Պէ
օ պիր այափտաշը խոստուվանահայրըն նասահաթլարընա
ինանմայըտ՝ հաճէթ էթմէտի սէ վարդարանը սէօյլէմէյէ։ Չը֊
կէտի տապահ օլտու քտա չէքարտըլտը օ իչի զաթիլէրի զընտ֊
տանտան. վէ մէմլէքէթին ատէթինէ կէօրէ էլլէրի պաղըր
պինտիրիպ օնլարը աթլարա, վէ չօք հասասլար վէ ճէլլաթ֊
լարըա կէօթիւրըլէր իտի օնլարը էօլտուրմէյէ։ Պէ իչտէ
եօլտա օ չաթ՝ քի օնա պինամիշ իտի նէ վարդա֊
րանը սէօյլէյէն սօլթատ, գուրթուլտու ճէլլաթլարընէ էլ֊
լէրինտէն, քի իչի էանընտան՝ աթընն կէմինն տուրթույօր֊
լարտը, վէ պէօյտիւ ճումհուրտա, վէ այնի չէվիք
քուշ միսալի սիւրիւլիպ քօշարաք քաչտը կիթտի։ Պէ
ֆարազա պէյին սայըտ ճէլլաթլարը վէ հասասլարը պէօթէկ

պինմիշլէրտի չէվիք աթլարա, քօշտուլար օնուն էնսէխ-
նէ տուԹմայա օնու. լաքին նէԹիշէմէտիլէր. զիրա օ քօ-
շուպ ուշար ըտը, վէ կէօրիւնմէզ օլտու օնլարըն կէօ-
զինէ: Ա՛նրա քաչկըն աթ՝ ճիւմիէտէն ազիզ Պէքիրին
կէօրիւնմէզ էլչէրինտէն ճըլտավու զլանըպ՝ նէԹիշտի ը֊
Մինիկոսուն բահիալէրինին քիլնսէսինէ, վէ կիրտի իչէրի
քիլնաէյէ, վէ կիԹտի ազիզ վարդարան միրհապընըն էօնիւ-
նէ, վէ օրատա տուրտու քալտը, վէ օ զաԹիլ սօլԹատ
օնուն իւզէրինտէ: Ա՛յլ հիքմէԹի կէօրիւպ չօք տիւնեավի
քամանէլէր վէ բահիպլէր՝ քի օնտա տուրտուլօրլարտը զնյա-
տէչէճէ Թաճուպ քալտըլար: Պիրազ վաքըԹատան սօն-
րա նէԹիշտիլէր օրայա պէչին հասասալարը, վէ խստէրլէր
խոի ալմաք օ զաԹիլ իք սօլԹատը, վէ կէօԹիւրմէք էօլտիւր-
մէյէ: Ա՛ւքին հայր Ա՛նտոնոս վէ սայըր չօքլարը վէ չէհի-
քին ճէմհարը քալըշը տուրտուլար օնլարա, վէ վէրմէտի-
լէր օնու. պունու ազիզ Պէքիր միւճիւղէմէլ քուրԹարտը,
միւսաՀապ տէյիլ ուխր զաԹիլ տէյիւրէք: Ա՛ն օնքա տույ-
ուրտուլար պու հիքմէԹի օլ զահիտ քրիստիան պէյէ, վէ
օ էզլատ էտիպ քօյ վէրտի զաԹըլը էօլիւմտէն: Ա՛յլ տասխ
հիսապտը հէմտուսէն վէրիպ էվվէլ տիրամսըր ը֊ Ա՛յսա՝
օնրա հայր Ա՛նտոնոս, պտը ը֊ հայր Պոմինիկո-
սուն քէհիյէլիք ուրուպասըն, վէ էօմրիւնիւն էն նէհայէԹի-
նէտէք քալտը օ մանաստըրտա եղբայր սըրասընտա: Ա՛ն օ
պիր քիւֆի րպազ այաքտաշըն ֆէնա էօլիւմէ էօլտիւ-
տիւէր պէչին ֆէրմանընա՝ կէօրէ: Պու միւճիւզէԹտէն օլ
պէչին զէվճէսի Ա՛լահ՛ըն մուհապէԹինէ քայիմ օլմասը
իչին ի֊օրինէկ ալըպ, պինէրճէ սը Ա՛յսուն վարդարանըն
սաԹըն ալտըրըպ՝ տաղըԹտը քէնտի զէվճինին ասկէրլէրինէ
իպատէ֊քէսարըզ ըտա սէօյլէմէյէ օնու, կէրի տուրմայա
քատիր օլմա իչին օլ մ֊քրուֆ քիւֆիւրլէր մէօնատըն-
տան: Ա՛յլան օնու էԹտիրէր խսէ, տէյիլ քի նալընըզ
քուրԹուլտուլար օլ ֆէնա մէօհատտըրընտան. վէ տասխ
օնուն խմատտըզ ըտա եէնտիրէր տիւշմանլարըն, քի օնյս-
րա քարշը ճէմ օլմուշլարտը ճէնկ էԹմէյէ օ կիւնէէրտէ:

Digitized by Google

Պատմ. հին. Եսեբ. Կեսարացւոյ եւ Ընծայենին Հռոմէական Ընդհանրագրութեան. Ֆրանկ. 169։ Ալ հայր Կատուլոս Ծովինեան. Ճիլտ. Գ. Էօրինէկ. 18։

Ա Հ Յ Վ Է ։

Պու տօլթատտան էօյրէնէլիմ պիզ տէ րուհանի փէտէրլէրիմիզին նատահաթընա միւթիւհ օլմայը, վէ տայըմ իպատէթի իլէ Ընտհա սըղընմայը, շէօյլէ քի պիզ տէ էզատ օլաըրմ շէյթանըն էլինտէն. Նիճէ սէօյլէր մարգարէ. Կոչէցի՛ատ Ընճ. Ե փրկուացէ պէնզ՛ի ըճանալէ յեօտց ընշոհտաց։ Կարուք Ժ. 21. Լայնի՛ Ծիէրնա էպինկ Ընտհա. վէ նէտա էյէնին պէզ պու՛շանըլըը էլէրինին զօտանտան ։ Օ իրա տուտա քուվէթլէնտիրիր պիզի ճէնկտէ շէյթանա, թէնէ, վէ տիւնեայա քարշը. Նիճէ մանիմ տիր պու Ադամատ, օ քի հաչան էլէրին կէրէթտի տուայա, եէնէրտիլէր իսրայէլիլէր ամալէկի. քէզալիք վէ օնլար քի մուհապէթ իլէ տալարլատը տայըմ իպատէթէ, եէնէրլէր կէօրիւնմէզ ամալէկի, եաճ նի շէյթանը, թէնի, վէ տիւնեայը ։

Մ Ի Ա Ծ Ի Օ Ի թ. Ե ։

Ընդհանէ Այտուա վաթտանընըն ահալին իլէ պէր ինճ էյիկա էօլէմհան տօրլուտա ։

Պէօյիւք Ադանիատա Ընրագունա փատիշահլըղընն ամմէքէթլէրինին պիրինտէ, պիր ասըլ զատէ կէնճ եյիփտ վար ըտը. օ քի հէր կիւն ատէթ էտինմիշ իտի հիչ գաթի էթմէսիզ ազիզ Պիքիրին վարդարանընն սէօյլէմէյէ։ Պու եյիփտ պիր քիշի զատէ մաֆի միւահէլիմին զէվճէսինին հիւսնիւնէ վուրուլտու, քատաճա՝ շատան օլտու, քի օնուն հիւսնիւնէ մէնէնտ քըմ պուլունուրտու օլ շէհէրին իչինտէ. վէ պաշլատը օ զէվճէնին հէնսէսինէ տիւշմէյէ. զէրա հէր նէրէյէ կիւտէրտիյէ զէվճէ՝ պրտը սըրայտը օնուն. վէ կէճէ կիւնտիզ օնուն էվինին եանընտատ օյտանընըտը. վէ պու խուսուստա օ զէվճէ զէմմ էտիճի քօմշուտարընն տիլինէ տիւշտիւ օ քատար, քի քէնտի զէվճինին գուլտանընատաք եէթիշտի մատտէ վէ օնուն զէվճի քէնտի իթիպարընըն քայրէթինտէն ալէքիէնիպ՝ իսպէտի էօտիւրմէք օլ ատըզատէ

Digitized by Google

եկիտի. լաբին շէհիր իչինտէ քօղքտու օնու էմէկէ, ալ-
մայա, քի քէնտիսինի տէ էօլտիւրսիւնլէր օլ եկիտին աքրա-
պալարը՝ իմտի պու եօլու թուլմտու. քի ալտը կէօթիւր-
տիւ զէվճէսին շէհիրտէն իւչ սահաթ ըրագ պիր քէնտի
մալիքանասընա. վէ օրատա կէօթիւրիւպ զէվճէսին պիր
օտայա, քօտու օնուն էօնիւնէ քեահատ վէ միւրէքէպ,
վէ քըլըճըն սըյըրըպ՝ տէտի օնա. չափուկ նէ՛ քի տէրսէմ
եազ, եօքսա էօլտիւրիւրիւմ սէնի: Ալ զէվճէսի
քըլըճտան քօղքուպ՝ տէտի օնա, պույուր այդամ,
հազըր ըմ հէր նէ՛ քի պույուրուրսան միւթիւհ օլմայա
սանա. վէ եազտըրտը օ կէնճ եկիտէ զէվճէնին քէնտի
իմզասըյ ըլա պու սէօզիւ. Այնէ՛մ օլ սանա սէյիլէ՛, չէ
պէնիմ գէլմէյ իլէ՛կի պոտպոտան ուզա՛ եէբէ. վէ օնպա գա-
լաճա՛ փըր պէրաղ վարըմ. օնուն իչին Հյուսուպա՛ ալընմա,
էապըմ կէճ սահաթ պէօղլէպ չափա՛ իլէլեպին պէպէյ Յակէնտա-
Յըզա. վէ օնպա էվին պի՛վաղըմընը վէնէզելէպ էօնի՛նտէ
Հէրկէվին պուլուպտան. օնպան իլգիճ չայըլ՝ իլգիճին էվե.
վէ օրպա պէնի պուլա՛, հասըլիվինէ էեվիչէվին: Ալ պու-
նու օնուն իչին եազտըրտը՝ քի նէ գէման կիտէյսէ օ եկի-
տո օրայա՝ էօլտիւրսիւն օնու: Ալ սօնրա ալընագ քեահատը՝
վէ մէօհիւրէյիպ կէօնտէրտի քէնտինին էմին օտաս-
պաշընըյլա օ եկիտէ՝ վէրմէյէ օնա քէնտի Հանըմընըն
Թաարաֆընտան: Իմտի պու եկիտո ալընագ Հանըմընը քեա-
Հատըն՝ գիւտե մեարուր օլտու. վէ քէնտի միւքէլլէֆ ու-
րուպալարըն կէյինիպ, վէ քըլըճ քուշանընագ՝ պինտի աճա.
վէ կիւն էնէրճէ չընքտը շէհիրտէն օ Հանըմընը մալ-
քեանասընա կիլմէյէ: Ալ շէհիրտէն պիրագ ուզայընճա,
Համըրընա կէլտի՝ քի օ կիւն տահա քէնտի վարդարանընը
աէօյլէմէմիշ իտի. վէ ֆիքրի պահիրէթինտէն վուրուլուպ՝
պաշլատը սէօյլէմէյէ օնու, ֆարագա քէնտի ֆիքրի կիւ-
նահընը արզուսունէ միլալանմըշ ըմը: Այա էճայիպ ֆիքրի պա-
սիրէթ. ինսանֆ էեւրտի սէֆիլ վարդարանը սէօյլէմէտիյի
իչինն, վէ ինսանֆ էմմէզտի զինա էմմէյ իչինն, քի օնու իշ-
լէմէյէ կիտիյօրտու: Ը՛ուքի էվվէլտէն սէօյլերտի օնու
իպատէթքեարլըզ ըլա, վէ օ կիւն տահի իտէմէտի պըրագ-
մագ, օնուն իչինն սէզա պուլունտու ազկ Պիքիրին ինտինտէ՝
էօլիմտէն քուրթուլմայա՝ օնա քի կիտիյօրտու. վէ քուր-
թարտը օնու պու թարզ ըլա: Օ քրա տահա կիտէրքէն քէն-
տի եօլունա՝ եէթիշտի օրայա, քի օնտա չօք էօլիմէ միւս-

Digitized by Google

տահաք քիմնէլէր ասըլմըշ ըտըլար տար աղաճլարընտան. ղերա օ փատիշահլըղընն ատէթիյտի, տար աղաճընա սալտ սլան քիմնէլէրի իպրէթի ալէմ իչին պիր պիւթիւն սէնէ ծնտա սաքլամաք, վէ սօնրա քալտրըմադ վէ կէօմմէք: Իմ տի ասըլմըշ քիմնէլէրէ եաքընն կէչէրքէն, պիր սէս էչիթտի՝ քի տէր իտի, տուր օրատա, վէ իլէրի կիթմէ, իլլա տէօն վէ կէլ պուրայա: Տէօնտիւ պու կէնճ եիյիտ պաքմայա, քի քիմ տիր օնու չաղըրան. վէ քիմսէ կէօրէմէյիտ ասըլմըշ լարտան քայրը՝ պաշլատը կիթմիչէ քէնտի եօլունա: Ա է իշտե օ սէս էվէլքինտէն եիւքսէք Թէէրրար չաղըրտը օնու՝ վէ տէտի, աճէպ սանա տէմէյօրմուշում՝ տուր օրատա, վէ տահա իլէրի կիթմէ: Օ իտտե շաշտը պու եիյիտ՝ աճտան էնիպ՝ պաշլատը արամայա՝ քի նէլտէն կէլէեօր պու սէս: վէ պիրազ եաքլաշըպ՝ կէօրտիւ, քի օ ասըլմըշ քապահաթլըլարընն պիրի տահա սաղ ըտը, վէ տէտի օնա, նիազ էտէրիմ ալտ, քէս շու ասըլտըղըմ իփի: Իպտիտտա փէք քօրքտու օ եիյիտ, վէ սօնրա քըլըճ ըլա քէստի իփինի, վէ ասըլան տիւշտիւ եէրէ տիփտիրի. վէ մէմնաւն օլուպ օ եիյիտտէն՝ տէտի օնա. պէն տէ սէնինա պու էթտիյին էյլէյ իչին իտտէրիմ սէնին իլէ կէլմէք: Ա է պու կէնճ տէտի, եօք, պէն եալընըզ կիտէճէյիմ: Ա է օլ տիրիլէն ճիւրիւմ սահիպի տէտի, էօյլէ տէյիր. սէն կիտիյօրսուն, լաքին պիլմէզսին նէրէյէ կիտիյօրսուն. ղերա վինճուտունուն հէլաք օլմասը իչին կիտիյօրսուն. պէն տէ իտտէրիմ սէնինէ այաքտաշ օլմայա, վէ քէնտի իւզէրիմէ ալմայա սէնին պաշընա կէլէճէք ճիւմլէ քէմլիքլէրի: Կոտճուպ գալտը եիյիտ պունա. վէ ֆէսֆէսէ էտէրտի, քի պէլքի տուչմուշ օլսուն օ չէյի. վէ չօք քարշը տուրտուքտան սօնրա վէ օնուն իւզէրինէ սիւրիւպ պըքտըրմադընտան եէնիկիլիպ պու եիյիտ՝ լազգ օլտու պիլէսինճէ կէօթիւրմէյէ օնու, վէ իքիսի պիր ահտա պինիպ՝ կիտիպ եէթիշտիլէր զէվճէնին մալիքանասընա. օրատա էվին տուվարընըն փէնէարէսինին էօնինէտէ պուլտուղար մէրտիվէնի քահտահթտա կէօստէրտիրինէ կէօրէ: Ընտա էնիպ ահտան իքիսի տէ, տէտի օ սահիպի ճիւրիւմ օ նիյիտէ. իամի էյլէն սէն պուտտա պիրազ. վէ պանա վէր պինիչի ի վէ սկուֆեանը. վէ պէն մէրտիվէնտէն չըքըպ կիրէյիմ էվէ, պաքսըրմ օնտա էյէր էօլուսմ թէէյլիքէսի եօղ ուտա, կէլէյիմ ասնա. վէ սօնրա չըք սէն տէ օրայա, վէ նէ

Digitized by Google

խաչբոսէն էյլէ : Պու եյլիտ պէյէնտի օնուն նասահաթըն, վերտի օնա մալխութէսին քէնտի սկուֆեասըն վէ քրլըճըն. վէ օ չը քրպ՝ մերտիվէնուէն եօքարը կիրտի էվէ : Ա է իշտէ պու կէնճ եյլիտ էշխտրտի քրլըճ սէսի փահըրտըըն, իքի քիշի պիրլէրեյլէ ճէնկ էտէր կիպի. վէ օ զէվճէնին էրքէկյտի՝ օ քի սահիպի ճիւրմիւէ ճէնկ էտէրտի՝ օնու եյլիտի զանն էթմէյ իլէ : Ա է ասնբա կէօրտիւ քի փէնչարէ- տէն աշաղը պըրաքտըլար էօլմիւշ՝ օ սահիպի ճիւրիւմ քէնտի այաքտաշըն. վէ օ թէքրար տիրիլիպ՝ տէտի պու կէնճէ՝ չափուկ պինիպ ալթա քաչալը՛մ պուրատան. վէ իքիսի տէ պինիպ ալթա՝ կէլի տէօնտիւլեր կէլտիքէրի եօ- լա : Ա է եօլտա տէտի օլ սահիպի ճիւրիւմ օ կէնճէ. կէօրտիւնմիւ՝ նէ քէմիլիքլեր հազըրլանմըշտը աանա. վայր հիսապտըզ շիւքիւրլեր վէր տիրամայը աէ Կոյա, քի չիմոթ օնուն վարդարանըն սէօյլէտին տայըմ ատէթինէ կէօրէ. զիրա էյլեր տէմիշ օլմասայտըն՝ չիմոի էօմիւշ օլուրտուն, վէ ճէհէննէմ իսքեան. զիրա օ զէվճէնին էրքէյի տուրտուպ օնտա, պէքլէյօրտու սէնի էօլտիւրմէյէ, նիճէ էօլտիւ- տիւ պէնի. էօյլէ իսէ շինտէն սօնրա քօլք Ա՛լահտան, վէ պիր տահա կիւնահ իշլէմէ : Պուննու սէօյլէյէրէք կէլտիլէր տարաղաճլարընըն մնհալինէ. վէ իքիսի տէ էնհէպ աթտան, տէտի օ սահիպի ճիւրիւմ պու եյլիտէ. շիմոի քօ պինի թէքրար ասըլտըղըմ եէրէ՝ նէքէտէ քի ասըլմէյէ ըտըմ, վէ սէն եօլունա կիթ. զիրա սալթ սէնի էօլիւմտէն քուրթար- մայ իչինն քընաոմ էյլէտի Ա՛լլահ պինի պիրագ վաքըթ. վէ օնուն տէտիյի կիպի էթտի օ եյլիտ : Ա է օնտան սօնրա պու կէնճ ճիւմլէ պաշընա կէլէն նէսնէլէր իչինն թաճուպ քալըպ վէ քօրքուպ՝ տէօնտիւ քէնտի էվինէ, վէ շիւքիւրլէր վէրիրտի Ա՛լլահա. վէ ուսլանըպ տէյիշտի քէնտի ֆէյլինի էյլէյէ, վէ Ա՛լլահըն քօրքուտույլա եաշարտը ալէմէ էյր իսիրէմ օլմայ ըլաս : Ա է զէվճէնինն էրքէյի սապահ օլունճա կէօրտիւ, քի փէնչարէնինն էօնհունտէ եօղ ուտուս էօլիւնիւն լէշի, անը քի էօլտիրիւպ պըրաքմըշտը օրայա, զիյատէ թաճուպլանտը. վէ կէօնտէրտի քէնտի հըզմէթքեաըրն շէ- հիրէ կէօրմէյէ՝ քի նէ սէօհպէթի վար օ կէնճ իչինն, վէ հըզմէթքեար կէլիպ շէհիրէ, եօք քի եաալընըզ պիր շէյ էչինմէտտի օ կէնճ իչինն, վէ տահի կէօրտիւ օնու՝ քի շէ- հիրտէ կէզէյօրտու նիճէ տուն վէ էօթէյի կիւն. վէ կէլիպ նաթէլ էյլէտի քէնտի աղասրընա : Ա է օ մէհման քալըպ՝

Digitized by Google

քօյու քօյու տիւշհունիւպ թաճիպ քաղըրտը. քի նիճէ սաղ քալտը օ եկիտ։ Ալքին սօ՛րա կիզլիճէ էշիտի՛պ օ եկիտին էօղհամունէն քու՛րթուլմասը՛ղըն թարզը՛նը՛ հիսապ-ազը համտ իւսէնա վէրիրտի Աստանկը Աստալէտա. վէ օ-նուն ճիւմլէտէն ազիզ վաղտէսինէ։

Պա՛նու հիւէյիլի էօխէ հայր Յովհաննէս ալտըխան չէնոփ ձ. չիլոպըտա պոպ. 3։ Վէ հայր Կոստա Քովչեան. ճիլտ. ե. էօրինէկ. 4։

Ա՛էվէ։

Պու հիքեայէթի էշխէմէմիզէ, զօրանըղըզ ազիզ րուհ-պանըարըն օ սէօզու հաք տըր տէմիչէ, օնլար քի սէօյ-լէրլեր. հէր չինոփ չի պահա ֆիւրլէն պոպէրլէրի ֆիրճոպ էոխոխ, վար պըր օնպա խէլասալը՛ ա՛մա պա՛նա. վէ հէր չինոփ չի ֆիւրլէն պոպէրլէրի ա՛նա՛ու՛ր էմ՛հէշ պէր, ճէղա-ալ հալէ-լէրլէրի՛պ օղա՛նմա՛շ պա՛պ։ Նիճէ պու էկիտէ բաստ կէլտի, քի Ռբ վարդարանը տէմիչէ հինաֆ էտիպ պօշլամատըղը իչէն, Աղլահտան պէօյլէ պիր միւճիւզէթլի խէլասալը պուլտու։ Վէ էյէր պազըլարընա նէ՞րտէն զու-հուր էտէր ատքութ էթմէք, եախօթ սէօյիւնմէք ֆիքրի պահարէթին նատրի, վէ ֆիրճատը տէրսէն, րուհպանլէր տէրլեր, քի պիր կիւնահ միւթաղէ օղուա՛ չօք իշլէմէքտէն զու-հուր էտէր, վէ օ կիւնահը քէնտինէ իքինճի թահվիլէթ էթմէքսինտէն. նիճէ սէօյլէր Ռբ Ստեփանոս. հա՛յըֆ պըր օնա, չի կիւնահ նապէյնէլ նէպի օմ՛նա՛շ չէնոփնէնէ։

Ա Ի Ա՛ Ի Ո՛Ղ Ի Թ. ժ։

Աղէկ վոլէփէլի ա՛ւլահ չէնոփ ՌԲ վարդապանընէն շնֆոյէլէի նէլ պէր պոպէրանէն էղէյլէ ՏԷՐՈՒՆԷՐ վէրտի պէր պոպէր-ըրըն նորգընա։

Հիքեայէթ էտէր մու թլուղու Աղլանոս, քի պիր տէվլէթ-լի պէյնի Յովհաննա իսմինտէ պիր կիւզէլ քըզը վար ըտը։ Պու պէյ քէնտի վարլըղընն օղուլլարընա պըրաքմայ իչէն, սա՛ Ստեփանիկոս կապգընտան մնարապետլէյին մա-նաստըրընա քօտու քէնտի քըզընը՝ Թէրքի տիւնեա մա-նարապետ օլմայ իչէն։ Ալքին օ մնանաստըրըն մնարապետլէրի-

Digitized by Google

Ձին օ Հանալէրտէ տըշարը չը.քմամայ Լչէին քիլիթ անահ-
տար ալթընտա օլմատըղընտան, վէ քէնտիլէրինին էսկի
ատէթի կանունլարընտան ատվություպ, պաշկա պիր շէյ էթմէզ-
լէրտի, Ներքի կէյինիպ տօնանմամք, վէ խոտէտիրլէրի եէ-
րէ կիթմէք, վէ տիւնեատվիլէրլէ օթուրուպ քալքմամք
օյունլարտա, Հօրալարտա, վէ մինատիպսիզ աշնալը.քլարտա ա-
լէմէ կիւնահ էնկէլի. քի օնլարը նէ խոստովանահայրլար
վէ վազ էտէնլէր նիզամա կէթիրէ պիլտիլէր: Ամտի՝ պու
Յովհաննա կիրիպ օնլարըն մանաստըրընա՝ Թուրտու
օնլարըն Եօլուն. վէ իշտէ պաշլատըլար տիւնեատվիլէր
սըք սըք կիտիպ կէլմէյէ օնա, փէշկէշլէր, վէ մու-
հապպէթ նամէլէրի: Լաքին օնուն խոստովանահայրը
կէօրմէ իլէ օնուն մէշրէֆինին Թամըլըղընը, վէ տահա կիւ-
նահա քարկ օլմատան՝ տօղրու եօլա կէթիրմէք ու-
մուտուլ՝ պիր քէրրէ սիւվալ էթտի՝ վէ տէտի. քը-
զըմ նամըլ բուհանի Թաւլիմ էտէրսին. ամէպ վալիտէ-
աւլահ ազիզ Պիքիրին վարդարանընը պաղը քէրրէ սէօյ-
լէրմիսին, եօքսա եօքմու: Ա՛էվապ վէրտի Յովհաննա
հիլէսիզձէ՝ վէ տէտի. Հայր սը՛ պէնիմ էօյրէնտիյ-
իմ Թաւլիմ պու տուր. եանի՝ եաղընըղընը.քտան քաչմամք,
ինանմամար ըլա կէօրիւշիւպ տօստուրմամք, պիր ազ
տուվա էթմէք, տայմա կէյինիպ քուշանըպ տօնանմամք.
սը.քէթէյէրտէն քաչմամք, վէ Թէն քօլայլընըն սէվմի.ք.
զերա պէօյլէ էօյրէնտիմ ախեր մյարապաետէրտէն: Ալ
օ սէօզ իչէին, քի վալիտէթուլլահ ազիզ Պիքիրին վար-
դարանըն սէօյլէմէյէ. պիլէսին Հայր, քի օնուն տուրը
տա էշհէթմէմիշ իմ չիմտիյէտէ.ք: Լաչան էշհէթտի խոս-
տովանահայրը պու սէօզիւ, զիատե քասէ ֆէթհէյէնտի կէօր-
մէյ իլէ, քի օ ասըլզատե ճան քայըպ օլաճաղ ըտը. օնուն
իչէին ամենասը՛ Կոյսուն պիր վարդարանըն վէրտի օնա. վէ
էօյրէթտի սէօյլէմէնին Թարդընը. վէ Թամըլըլըղըս նասա-
հաթլատը օնու հէր կիւն սէօյլէմէյէ վալիտէթուլլահ սը՛
Կոյսուն իբրամի մուհապպէթինէ, քի օնուն շիֆայէթինէ պէղ-
քի քայըպ էտիճի եօլտան խէյաս օլա: Ա՛ստուղ էթտի
Յովհաննա վարդարանը, վէ պաշլատը հէր կիւն սէօյլէմէյէ
օնու: Ալ պու ամենասը՛ Կոյսուն իպատէթքեաղընըղընտա
քամմանը՛ըլա՝ չօք վախըթի կէչմէտի, քի օնուն շիֆայէթինէ վէ
Ի՛սլահընը լուԹֆօղլա պաշլատը քէնտի եօլուն ատկընմէյէ:
Ո՛իրա պիր եանա պըրաքտը մէֆասըզ կէյինիպ քուշանըպ

Digitized by Google

տօնանմասըն. վէ վիճուտուն զահմէթլէրէ վէրսի. կէբի տուրսուզ տիւնեավիլէր իլէ քօնուշմասան. վէ պէյլէ խայըր ամէլլէրսուզ թէքմիլ էթմէյ իլէ քէնտի թէրճուպա աէնէ-սին, էթմսի օ կրօնուն ուխասունու: Ղաքին իշտէ պաշլասը-լար զուլմ էտիպ սիմէմլէմէյէ օնու, կէրէք քէնտի այաք-տասը կուսանքլար, չունքի օնուն ամէլի օ պիրլէրինին ա-մէլլէրինէ քարշըլասը. վէ կէրէք տիւնեավիլէր, քի քա-չարսը օնլաստան ելլանլաստան կիպի: Ձօք չալըշսը-լար կէրի տուրսուրմայա օնու էյլէ փաք ուաէլսէն. լաքին պիր շէյ էթմէյէ քասիր օլամատըլար. զնրա տայըմ ատ-տը քալսը Ղլահա, վէ քէնտի նիյէթինտէ քամի: Ղէ թիւրլիւ թիւրլիւ սիմէմլի սէօզլէր իլէ սիմէմլէր-լէրսի օնու քէնտի այաքտասշլարը մարապաետլէր. լաքին ճէմի պու ատրիթլէրինտէ սրղընընրսը ճիւմլէնին թէսէլ-լասը ազէզ Պիքիրէ, վէ օնուն եարտրմընն տիւէր իտի: Ղէ քէրէմքեանի սուրը Ղոյա ճօք քի եալընըզ թէսէլլա էտէրսի օնու խչէրսէն, վէ տահի իստէտի պիր քէրրէ տրշարատան տա կէօստէրմէյէ օնա քէնտի մուհապաէթինն. վէ պէյլէ օլսու: Օնրա պիր կիւն Յովհաննա տուա էտէրքէն գուճաղընա պիր քահաթ սիւշահ կէօյտէն. քի օնուն էլքասը պէյլէ եազըլմընը. Ղոպիմ վալիտէ-ա-լլահ Յովհաննա չընը սէլամ: Ղէ մէքսուսպուն ատ-բուսնինտէ օլան մէֆսուտու քէլամ պույուսուս: Ղ'ամի էյնէ հէր կիմ սէօյլէտիյէ նապոկինէաբըլաղ ընը պէնիմ վազիֆատ-նըմը. ատպ փատը ինսանլարըն կէօրնշնպ չօնուշմասընա-պան. չոչ պէշ պուրմասան. վէ չալսըը օտանասան նկ չինի փանալնա ըսէճնիլէնէրինն, վէ օնըսը նասիպսէնէ նպա-փէհէաբուզաս ֆիլհալ պապիլէրէրինն չօ Ղէաան վէ օնուն ձէլսըսընն: Ղէ էյնէ պուռնա նսկէրսէն, ըսկի պուրսասան պէնիմ եվլասըմտան, ՚պէնի սէ նապոկինէ ասնա պույա: Յովհաննա դիւատե շաղ օլսու վալիտէթուլլա-հըն, պու մէքսուպինէ. վէ օքուրսու օնու չօք քէրրէ. էօփէրսի թէքրար վէ թէքրար, էյլէ քի կէօզ-եաշըյա ըսլասընրսը օնու. վէ ճահ էտէրսի օնսա զինքէ օլանլարըն ճիւմլէսին թէքմիլ էթմէյէ: Ղտմի պիրազ վա-քըթտան ասնրա սէշ Ղենետիկդա վանքընն ատբասար զինաթեթ կէլսի օ մանասապընն մարապաետլէրինէ. վէ հա-չան կէօրսու օնլարըն եօլսուզ հէրաքէթլէրին, վէ ճէ-մի նամուսլարսան վէ կանունլարսան ապշապը չէք-

Digitized by Google

մնալարդն, զիատե քասեվեթելենտի. վե չալըշըտը օնլարը տօղրու եօլա կէթիրմէյէ. լաքին օնլար մեմլեքեթին զապիթելերին վե պէօյիւք այանլարդն քենտիլերինե արքա վե եարտըմճը տուդմայլա, կիրմէզլերտի օնուն քօտու- ղու կանուն ալըրնա: (Նուն իչին պու պաշ փափազ կէ- ճէնին պիրինտե թաասալանըպ տուայա տուլուրքէն, կէօր- տիս, քի Յովհաննա պաքիրանդն օտասընտա սբ Աճաթին տուրուլյօրտու քուշանմըշ տուրրլարտան, վե ֆերիշթե ասկերլերինտէն, վե քօվարտը չէյթանլարը՝ օնլար քի իչերի կիրմէք իատերլերտի. վե չէյթանլար հաչան կիրե- մէզլերտի օնա, կիւտերլերտի պաշկա մարապետլերին օտաս- լարընա. վե թիւրլիւ թիւրլիւ մուրտար երլուանլար չայ- անլալը քըյաֆէթի իլե կիրերլերտի օնլարդն ազըզլարընա: Պաշ փափազ պունա կէօրիւպ, զիատե քօրքտու. վե էր- թեսի ասպահ չաղըրըպ Յովհաննա պիքիրի՝ նաքլ եթտի օ կէօրտիւյիւնիւ. վե վուքուֆ օլտու օնտան, քի պունուն իչին կիրեմէզլերտի չէյթանլար օնուն օտասընա, զիրա օ կէձէ- նին օ վաքտընտա սէօյլերտի տիրամայդն սէ Այյտուն վարդա- րանըն: Այնրա միշամլերե էտիպ պաշ փափազ, սաթըն ալտը պիրեր թանե կիւզել վարդաբանլար օ մարապետլե- րին ասյըսընա կէօրե. վե վէրտի օնլարա. վե նատահաթլատը օնլարը հէր կիւն ոէմէյէ օնու ազիզ Պիքիրին իքրամընա. զիրա պէզքի օնուն չիֆայէթլիյլե տօղրու եօլա կէլելեր Յով- հաննա կիսի: (Նու քի եմտիլերտե, կէլտիլեր քենտի կարգ- լարընն տօղրու եօլունա ամենատէ Այյտուն եարտըմճյլա՝ օ քատար, քի նատրլ եմվել չէհիրե փէնա խարեթ իտիլէր, օնտան սոնրա էլի իպրեթ վե թամամը փաքըթ քդրուտու օլտուլար:

Պուննա նատլ էտէր հայր Ալեսնա եբ վարպետան բիլապը- պո: Ալ վենետիկ Ալբերտո: Ալ հայր Ալեքսանդրա գիո- փոպոլեան. ճիլտ ե. Լապիբ. 13: Ալ հայր Վասլտ Եոմե- նան. ճիլտ. ե. Լօրինկ. 15:

Ապրիլ.

Ամսի՝նէ զամանն պիզ տէ մուխթասու Յովհաննա պաքիրա կիպի կերի տուրուսասաք տիւննեա ղէլքերինտէն Ալլահըն

Digitized by Google

ՄՈՒՀԱՄԱՊԵՏԻ ԻՀԻՆ, ԿԵՐՉԵՔ ՇԱՂԼԸՂԱՄԸՂ ՎԵ ԶԵՎՔԻՄԻՂ ՔԱՐԸՊ ԿԵՄԻՄԻՂ · ԻՂԼԱ ՅԸ ԼԵՆՆԱՐՏՈՏՈՒՆ ԱԿՕԶԻՆԵՔ ԿԵՕՐԿ, ՊԵՅԼԸ-ՀՆԵՐՐԻՎ ԸՆԱՈՒԼԵՆ ՃՈՆՈ, ՎԵ ԱԿԱՀՀՐՀԵՐՔՈՒԵՆ ԸՆԻՄԻՎ ՊՈՈՒՐԸՆԸՆ ՓԼՐՔԵ : ԱՀ ՊԵՅԼԵ ԻՀԵՐԻ ՇԱՂԼԸՂԸ ՓԵՔ ՊԵՅԻՐՔ ՄԻԱՐ ՏՈՂՇՈՐԸ ՃԱՆԻ ՎԵ ՍԸՔԼԵՄ ՎԵՐԻՃՃ ՇԱՂԼԸՔԼԱՐՏԱՆ, ՕՆԼԱՐ ՔԻ ՂԻԱՏԵ ՃՂԸՐԼԱՆՏՐՐԸՐԼԱՐ, ՎԵ ՍԻՅԱԱՀՄԼԵՐՀԸՐ, ՆԵՔԻ ՓԵՐՏԱՀԼԱՆՏԸ-ՐՐԸՐԼԱՐ : ԱՀ ՀՅԵՐ ԿԵՕՅՆԻՀԱՓԻՀԸՂԵ ԿԵՐԻ ՏՈՒԸՐՄՈՒՄՐԸՂ ՄԻՆԵՅԱ ԱԵՎԼԻՆՃԼԵՐԻՆՏԵՆ ՊԱՃԸՂ ՔԵՐՐԵ ՊԼՓԱՂ ՔԱՍԱԵՓԵՄ ՎԵ-ՐԻՐԱԵ ՊԼՂԵ, Օ ՊԼՐ ՀԵՅ ՏԵՂԻԼ ՏՈՐ, ՀԻՆ ԹԵՂ ԿԵՀԸՐ . ՄԻՆԱ-ԱԻԱ ՎՐՆՈՒՆ ՀԱՅԻՐԹԼԵՐԼԻՆԵ ԱԵՕՂԼԵՏԻՂԻ ԱԵՕՂԼԵՐԵ . ՎՈՈ-ՈՅՅԻ ՊՔՊՈՈՆԵ ՈՈՆԻՀ, ՈՂՂ, ՊՔՂՅՆԸՂ ՊՆՈՒՀՔ ՊՂԼԸՂ . Ե ՈՈ-ՔՈՒ ԼՆՔՂԼՅ ՈԼՔՊՈ ՅՆՔ : ԼՈՈՆԻՀ՝ ՈՂՔ ՀԼՎՈՒՀ ՀՈՈՈՓԼԼԸՂՔՈՒՆՆԸՔ . ԼՈՂԼՅ ԼՆՔՂՈՐ ՅԼՔՈՐՔՈՒՆՆԸՔ ՀՈԼԼԵ ՀՈՈՈՓԼԼԸՂՔՈՒՆՆԸՔ :

ՄԻՒՃԻՒՉԵԹ · ԺԱ :

ԻՒՂ ՀԸՂ ՀՈՊՈՊՂՂՈՐ ՀԼՀՀԸՐԼԸՂ ԼՂՅՔԲՔՒՂԼԸՐ ՈՂԼՂ ՊԼՒԲԸ ՄՈՒ-ՔՂՈՀԸ . Օ ՊՈ ԼՂՅՔԲՔՀ ՕՆՂՈՐԸ ՀԼՈՒՔՒԼԸՐՔՂՂ ԵՕԼԼՀ ԼՂՈ-ՈՆՈՔԵ :

ՄԸՆՈՈՔ ԿՂՅՈՒՆ ԼԹՈՒՂՅՀ ՄԻՒՃԻՒՉԼԹԼԼ ԼՅԼՔԼԸՐՂՂ ԻՂԸՆ-ՈՒԵ, ՕՆԼԱՐԸ ՔԻ ՈՐՈՐԼԱՐ ԺՆՈՒՆ ՎԱՐԴԱՐԱՒՂՂԸՆ ԻՈՅՈ-ՈՒԵԹՔԼՈՒՐԸՂ ԸՐՈ ՈԵՕՂԼՔՒՂԼԵ, ՀՂՔԼՈՅԼԵԹ ՕՐՈՒՆՈՒՐ ՎԼ ՊՈՒ, ՆԲ ՎԱՐԴԱՐԱՒՂՂԸՆ ԴՈՒՆՁԼԱՐԸՆՂՂ ՏԼԵՕՐՂԻՒՆՃԻՒ ՔԻԹՈ-ՈՐՂՈՒՈ . ՄԻՒՃԻՒՉԼԵԹ . 17 : ՎՒՒ ՔՈՈՈՊՊՈՒՂՂԸ ՊԼՐՂՈՒՈՒԼ ՈՒՈՈ ՊՈՊՈՈ ՊԼՐ ԻՒՂ ՔԸՂ ՔՈՐՈՈՀՂՈՐ ՎՈՐ ԸՈՈԸ . ՊՈՒՆՂՈՐ ՍԼՕՂ ՊՂՐԸՂՂՂՂՂԼ ՈՂՈՒՆՈՈՈՈՒՈ ԼԼՔԼՂԼՂ, ՓԼՂՂԼՇ ԼԹՈՒՂՂԼԵ ՈՈՈՈ-ԸՈՈԸ ՔԼՈՒՈ ՊՈՈՔԼՐՈՈՐԸՔՔՈՐԸՂ ՎՒՒՀՂ՝ ՎԼ ՕՆՈՒՆ ՎՈՂՂՂՈՒԼԼ ՈՔ ԸՂՈՈ ՎՒՒՃԼՂԼ . ՎԼ ՊԼՐՈՈՊԼՐ ՈՈՈՐՈՒՐՈՐՈՐԸ ՔԼՈՒՈ ՊՈՈՊՈՐՈՐԸՂ ԼՈՈՈՒՂՂՂՂՈՒՈ : ՎԼ Ե ՕՈՈՈՒ, ՔԻ ՊՂՐ ՍԼՈՒԼ ՎՒՒՈՈ ԾՈՈՒՈՂՈՒՈՈՒՈ ԼՕՐԹՈՒՈՈՈՈՈ ԿԼՈՈՐ ՔԼՈՒՈ ԿԼՒՈՈՀՎՈՐԸՂ ՀՈՈՈՓՈՈՂՈՒՈՈՔ ՕՈՈՈՒՈՐՈՈՈ, ՕՆԼԱՐԸՂ ՀՈՈՈՓՈՈՂՈՒՈՀՎՐՐԸՐԸՂ՝ ՔԻ ՓՈՂԼՒ ՈՈՒՔ ՔՈՒՆՎՂՈՒՈ, ՊՈՒՆՂՈՐԸ ԹՈՒՂԸՂԸՂ ԸՂՈՈՈՈՀՎՐՐԸՐ ՎՒՒՈՈ ԾՈՈՒՈՂՈՒՈՈՒՈՈՈ ՔՐՐՔ ԿԼՒՈ ՍՕՐՈՈ ԿԼՂԼ-ՃԼՔ ՈԼՐՔՐՈՈՈՈ ԼՕՐԹՈՒՈՈՈՈ ԷՂԼ ՀՈՈՂՐԸՐԸՔ ԿԼՕՐՈՒՂԼ . Օ ՔԻ ՈՈՈՒՂԼ ՈԼՂԼՒԸՐ ՒՒՃՓՒՐԸՔ ԼՕՐԹՈՒՈՈՈ : ՎԼ Ե ԹՂՒԲ-ԼԼԼ ԲՈՒՀՈՈՒՂ ՈՈՈՈՈՂԼ ՂՂՐՎՂԸՐՈՈՂՂՂՒՂՂԼ ՒՒՀՒՂՂԼ ՊՈՒՆՈՈ ՈՈՈ ՔՕՈՈՈ , ՔԻ ՔՐՐՔ ԿԼՒՂ ԹՈՈ ԼՕՐԹՈՒՂՂՈՈՈ ԱԵՕՂԼԵՒՒՂ-ՂԸՐ ՊԼՒԹԼՒՂՂ ՈՂՒՂԼ ՊՒՔՔՒՐՒՂ ՎԼՐԴՈՈՐՈՈՂՂՂ ՀԸՐ ԿԼՒՂ : ՎԼ Ե Օ՚ՂՈ-

Digitized by Google

լարա պազը թուհանի նասահանելար վէրսիյինէ պու մնեթ-
ան իւսուինէ, մապէչինէ կէթիրսի Աղոմնունուն երգ երգոցատ
նազտրդը օ քէլսմը, Ա— հոպ հանդէրչկէց ոց կէրկ վհոպ
ինդրկէ. Ա՝անի՝ վէ աչնէն ու-ւոտպէլարկնէն ոչոտատ ատէլկէնա-
ոչոտատ կնպէ: Ա է պու սէօզիւ թէվսիր էլկէտի օնլարա՝ քի
ազիզ Պիքիրճ հէքմէթի ուրուպա քէնտի իպատէթքեար
քուլլարընըն տուտարը տրրլար. վէ քօքուտու մու-
հապպէթ տիր, քի օնունլա տուա էտերլէր օնա: Ա է ատնրա
տէտի. էօլէկիսճ սիզ տէ քր'զլարըմ, հազըրլայընըզ պու
քըրք կիւնլէրտէ կիւզէլ ուրուպալար ազիզ Պիքիրճ, սիղին
իպատէթլի տուտարլարընըզա. օնու քի էտերսէնիզ լայը-
ղընա կէօրէ, ամենատէ Ագրս տա կէյտիրիր սիզէ պու սիւն-
եատճ շնորհքլար ուրուպալարրն, վէ էօթէտճ՝ սալթանաթ
լիպատլարրն: Պէօյլէ նատահաթլատը օնլարը խոստուխանա-
հայրլարը. վէ էօյլէ էթտիկէր օնլար տա: Ագրին նատրլ
քի եաչատա պարատպար տէյիտիկէր. քէզալկք օնլարրն
իպատէթքեարլըքլարը տա պարատպար օլմատը: Օ իրա պէօյ-
իք քրզ քարտաշը ազիմ իպատէթքեարլըղ ըլա հէր
կիւն սէօյլէրտի, տիւչիւնմէյլէ՝ քի օնունլա ամենատէ Ագրս
միւնէվվիկր, վէ շէֆաֆլը լիպատ եաւճաճաղ տրը: Ագրինճի
քրզ քարտաշը տախի էտերտի էօյլէ. լաքին պէօյկիւնա-
քի կիպի օ քատար մուհապպէթ իլէ տէյիլտի: Ա է իւչիւն-
ճիւսիւ էտերտի կէօնիւլիւ կէօնիւլսիւղ, վէ պազը քէրրճ
պօշ պրաքմայլա: Ագմի տէրընտատրն արիֆէ աշշամը, պու
իւչ քրզ քարտաշլար պիր օտատա հէրքէշ քէնտի եաճա-
ղընտա ոչրուքքէն, իչտէ կէօրիւնտիւ օնլարա ազիզ Պիքիր-
վէ Ագրի ըբ մարտիրոս կոյսլար Ագհնէս, վէ Ագատարինէ եա-
ընընտա պէրատպէր ո շէֆաֆլը ուրուպալար կէյինմիշլէր. լա-
քին ամենատէ Ագոյսուն կէյինտիյի ուրուպալար զիատէ միւքէլ-
լէֆ վէ կիւզէլ իտիլէր, վէ պիւթիւն ալէմըն եաղըլար ըլա տէօ-
շէնմիշ քի ողջոյն հէվ Ագրկա պատղարլար ըտը: Ա է ազիզ Պի-
քիր եաքլաշըպ պէօյիք քրզ քարտաշընն եաճաղընա,
տէտի օնա, սէլամ սանա քր'զըմ, վէմէունն էմ սէնտէն՝
քի կէյտիրտին պանա պու կիւզէլ ուրուպայը, ողջոյն հէվ
Ագրկա խպատէթքեարլըղ ըլա սէօյլէմէն իլէ պանա:
վէ պունու տէյիպ՝ վէ քէնտի օրհնուճունն վէրիպ, կէօրիւն-
ամզ օլտու: Ա է օ իքի քրզ քարտաշլար, ազիղ Պիքիր
քէնտիլէրինէ պիր շէյ սէօյլէմէտիյի իչին պաշլատրլար
ատնքի քրսկանըզպ քատէքէթլէնմիյէ ծնա, զիլտա հիչ պիր

Digitized by Google

շէյ՝ ՝ԵԷյլէՎՎոի ծնլաթա ազիզ ՊՎքիր։ Լաքին իշտե պիր ասհաթի սօնրա լձէքրար կէօրիւնտիւ ամենայէ Լոյա եալը-նըզ. վէ պայտաղը սալթանաթըզ ուրուպայըլա, եա ալթըն տէօշէՎՎոիզ. վէ եաքլաշըզ իքինճի քըզ քարտաշըն եա-թաղընա՝ տէտի. սէլամ վէրիրիմ սանա տա քըզըմ. վէ մէմ-նուն էմ սէնտէն, պանա իքրամէն ճիւմլէ էթտիքլէրինէ։ Լէ պու պաքիրանըն սիւվալ էթՎէսինտէ ամենայէ Լոյա, քի նիչին պանա պէօյլէ պայտաղը ուրուպալարըլա կէօրիւն-տիւն, վէ քըզ քարտաշըմա միւքէլլէֆ ուրուպալար ըլա. տէտի օնա ազիզ ՊՎքիր. զերա սէն պէնի սէյամլատըղընտա խպատէթքեսյըղըն ազ ըտը քըզ քարտաշընտան. օնուն իչլին պէօյլէ ուրուպա կէյտիրտին պանա։ Լէ պու պա-քիրա ուԹանըպ տէտի. նիհայ էտերիմ սանա սէ կոյա տիրուհի՝ ՝աֆ էյլէ պանա, վէ սայր էյլէ, քի կէլէճէք ակնէ պէն տե կէյտիրէյիմ սանա էօյլէ ուրուպա՝ նասըլ քի պու սէնէ կէյտիրտի սանա քըզ քարտաշըմ։ Լէ տէտի ազիզ ՊՎքիր, փէք էյի, նասըլ քի տէտին՝ էօյլէ օլսուն. վէ կէօրիւնմէզ օլտու։ Ա)էքրար պիր ապհաթի սօնրա կէօրիւն-տիւ պիր քապա վէ սէրթ խարար կէյնիմիշ. վէ եաքլաշըպ իւչիւնճիւ քըզ քարտաշըն եաԹաքընա՝ տէտի. մէՎՎուն էմ սէնտէն տէ, քի պէնի պէօյլէ կէյտիրտին։ Լէ ջ պաքիրա-ուԹանըպ եիւրէյի ալթ իւստ օլարաք տէտի. եա՝ ճիւմլէտէն կՀթիշամըզ սու-ղըան, կէօրտիւմ օ կիւզել ուրուպալար՝ քի քըզ քարտաշլարըմ եաւիտըրլար սանա. վէ պէն եաՎ տըմ սանա պու էթՎնա՝ վէ սէրթ ուրուպայը. օնուն իչլին լայըք տէյիլ տիր, քի մէՎՎուն օլսըն պէնտէն. լաքին եավվարըրըմ, պու տէՎՎա ՝աֆ պույուր՝ վէ պէքլէ քի կէլէն սէնէ պէն տե եավսայըմ գանա էօյլէ ուրուպա, նիՃէ պու սէնէ եավտը պէօյիւք քըզ քարտաշըմ։ Լէ տէտի ազիզ ՊՎ-քիր, էյի տիր օլսուն՝ նասըլ քի տէտին, վէ կէօրիւնմէզ օլտու։ ՝աշան սապահ օլտու, քի տէրթնուտա եօլթու-պույտու, կիլիտիէր պու իւչ քըզ քարտաշլար քիլիսէյէ. վէ նեՃթ էթտիլէր պունու քէնտի խոստուվանահայրլարընա. օ տա սէվինտի ղիւստե. վէ էօյիւտլէտի իչի կիւչՃիւկլէրի կէրի պըրաքմայա քէնտիլէրին հաՃաթըզ վէ պէզկին-լիքլէրին, վէ իըզմէթ էթմէյե ամենայէ Լոյա ազիմ մու-հապպէթէ իլէ, քէնտիլէրին պէօյիւք քըզ քարտաշը կիպի։ Լ)օնրա էրթեսի եըլ տէրթնուտա եօլթուտու եաքլաշտըքտա, պաշլատըլար իւչ քըզ քարտաշլար եօրթուտան քըզը կիւչ

Էվվէլ Թիւրլիւ տուռլար էթմէյէ ամենասը Կայսա, վէ տէ-
ֆէյէ հէր կիւն ազիմ իպատէթքեարլըղ ըլա օնուն վարդա-
բանըն։ Տէրընտաս եօրթուսունուն էվվէլքի կէճէսի կէլ-
տիյինտէ, իւչ քըզ քարտաշլար տախի քէնտիլէրին օտա-
սընտա պէրապէր տուռատա տուրուրքէն, կէօրիւնտիւ օն-
լարա ազիզ Պիքիր կէչինմիշ ազիմ իհթիշամը ուրուպալար
ինճի վէ ճէվահիր Թաշլար ըլա տէօշէնմիշ, վէ եալընըզ
տուլթանլար տուլթանընա մինասիպ մինտուհ լիպասլար.
վէ քօտու իւչ քըզ քարտաշլարըն պաշընա պիրէր աղըր փա-
հա Թաճ, վէ տէխտ. պու Թաճլար րէհինի օլմունլար սիզճ
պէնիմ օղլումուն ճէննէթինէ, քի եարըն օրայա կիրէ-
սինիզ. վէ պունու տէյիպ՝ կէօրիւնմէզ օլտու։ Ալէ պապահ
ըլա կիթտիլէր քէնտի խոստովանահայրլարընա քիլի-
սէյէ, վէ նապէլ էթտիլէր, նասլ քի կէօրիւնտիւ օնլարա օ
կէճէ ամենասը Կայս, վէ պաշլարընա Թաճ քօտու. վէ
օնլարա իքրար էթտի, օ կիւն օնլարը քէնտի էվլա-
ըրընէ ճէննէթինէ տավէթ էթմէյէ։ Հաչան էշլէտտի
պունու խոստովանահայր, զիատէ սէվինտի. վէ եավարտը
օնլարա պաղնայա քէնտիսին տէ, նէ զէման քէնտիլէրին
սէմավի կիւվէյիսինին ճէննէթինտէ օլուրլարտա. վէ սրը-
քառէյի վէրտիքառէն սօնրա օնլարա՝ կէօնտէրտի օնլարը
քէնտիլէրին էվինէ։ Ալէ էվտէ պիրազ եէմէք եէտիքառէն
սօնրա, ազիմ իպատէթքեարլըղ ըլա պէքլէթլէրտի ազիզ
Պիքիրին իքրարընընն Թէքմիլ օլմասընա։ Ալէ կիւն աքշամ
օլունճա, իւչիւ տէ տուռատա տուրուր իքէն կէօրիւնտիւ
օնլարա ամենասը Կայս քառշանմըշ էթտիգը հիսապտըզ հրէշ-
տակլարտան. վէ իքի կոյսլար տախի օնլար ըլա էվվէլքի
կիպի Կինէս վէ Կաստորինէ. օնլարա էմր էյլէտի ամենա-
սը Կայս կէյտիրմէյէ իւչ մուԹլուլտա քըզ քարտաշլարա շէ-
ֆաֆէթը ուրուպալար նապըշլանմըշ էնվայէն Թիւրլիւ զամ-
պաքլար վէ կիւլլէր չիչէքլերի իլէ, օնլարընն պաքիրտաղքա-
րընա վէ սը վարդարանա իպատէթքեար օլմալարընա նշան։
Ալէ ազիզ ֆէրիշտէլէր պաշլատըլար Թաթէրը ավազ ըլա օ-
քօյուպ տէմէյէ. Կէլ Կէտա Կէլինէ, վէ տէլէճէ. օնա ոչ
հաղըլտըգը սաՆա ԿՇտահ էպէպինէ։ Ալէ տուհա օնլար եր-
գել էտէրքէն իւչ քըզ քարտաշլար տախի պիրի պիր արտը
սըրա Թաթէրլըղը ըլա Թէքմիլ էթտիլէր քէնտի ճանլարընն.
օնլարը ալըպ կէօԹիւրտիւ սամենասը կոյս հրեշտակլարընն
երգել էթմէսինէյէ էպէտի շազըղա։

Digitized by Google

Պոռնոս նայէ Եփէս չէնան հայր Կղէոսանդրոս պէսպոսլեան. ճիլտ. ա. էօրնէկ. 8։

Ա Ր Յ Ո Լ Ե ։

Պու հիքեայէմտէն էօրէնիրիզ, քի ֆարղ մըր պիզէ Ալլահա իպատէթէ տուրմաք, վէ օնուն ազիզ վալիտեխնէ ազիմ ֆիքր քօմայ ըլա վէ մուհապէթ իլէ, նիճէ ասլսքնալ սէօյլէր, կոգնէ յոլլու հոգուզ. կոգնէ յոլլու խ յոռ. Կանի՝ պուբայլմ պուայա ճան ըլա. պուբայլմ պուայա վէ ֆէյզ իլէ. եանի՝ տուրայլմ տուայա մուհապէթ իլէ վէ տիքաթ ըլա։ Օհրա սէօյլէր սէ Կրիդոր պապ. քի աչըսըզ չէ ինսանլըղընըզ պուա էօրէթ օ, չէ նէյլ Կարըդ Ալլահա, չէ պուրնէն օնա. վէ չէնդինէ չէնդինէ ֆէյզ յօմազ։ Ա է օ թէքրար, պահա պէնիդ վէ ֆէնա պուա էօրէթ օ, չէ պուապա մուդդաթ չէյլէր փէշինէդ, վէ պէօյլէյլէր Ալլահըն հուզուրունա մէդրուֆ յօղուլար չայվէրիրլեր։ Օ՝լար իչին սէօյլէր Երեմիա մարգարէ. Մենյ ե պու Տէ՛ չ ընբան նէ՞, ե հէսէ չէրնիմանդ նէ՞. Երեմ. 12. Եանի, խոլըն սըն ե Բոպոլ օնլարըն ազըզլարընա. վէ ուլար պէօյլէլէրինդէն եանի ելի բէքլէրինդէն։

Մ Ի Ս Ա Ի Օ Ն Ե Ր ։

Ենըզ պոփ ոլը հանըմ պէօյլուլհանընէ փէշինէ՝ ասէնաըզ Կոյսան չմսոփ պուլսա սաճայնդ գէճէվէնի նասրէդդէն։

Ո աղրուպիլէր ընքրդ վէրան էմտիքլերի հանատէ պէօրի՛ք Պապանիայը, Վալէնցիա փատիշահլըղընտա քիչի զատէ սզտան պիր հանըմ վար ըսը, հէր թիւրլիւ ֆազլի ամէլլէր իլէ տօնանմըշ իսմի Կուդիա։ Պու քէնտի չօճուքլուղունտան վալիտեթուլլահ ազիզ Պէքիրէ խպատէմ քաղլըքտա պէօյիւտիւ, վէ հէր կիւն սէօյլէրտի օնուն վարդալարընը, սէ՛ Հայր Կոմինիկոսուն օնա թէրսիյէ էսինէ կէօրէ. քի օ էնսալէրտէ սաղ օլմայլա Պատնինանըն րէսուլի բուհպանըյտը։ Իմտի պու Կուցիա օն տէօրթ եաշընա կիւտիյինտէ, տիւշմէնլիւտիւ քէնտի պաքիրալըղըն Ալլահա փէշկէշ էթմէք. վէ մարապետ օլմաք. լաքին քէնտի աթաալարընըն զօր էթմէսինէ կիւրտի տիւնեաս

Digitized by Google

սերիշտէսինէ, վէ էվլէնտի Կրանատա շէհրինին պիր պէյզատէսի իլէ՝ ազիմ տիւյիւն զինէթէյլէ. վէ իքինտի պիրի այրինտէն հօշնութ օլուա՝ Նէք տիլ եէք ճէհատ վէ ֆէրահլըղա կէչինիրլէրտի: Աբքին տիւնեա ֆէրահլըղը ֆանի վէ թէմէլսիզ օլմասը իչէն, չօք վաքըթ կէչմէտի, զիրա մաղրուպիլէր կէլիպ քուշաթտըլար Կրանատա շէհրինին. վէ օ պէյզատէ Աուցիա Հանըմընին զէվճի օնլար ըլա ճէնկ էթմէսինտէ էօլտիւ ճէնկտէ. վէ Աուցիա թէզվարի տուլ քալտը վէ համիլէ: Աէ պուննտան սօնրա պիր կիւն պու քալքըպ պիր քաչ հրսըմլարըլա շէհիրտէն տըշարը քէնտի չիվիլիչինէ կիտիլքէն, ըրաստ կէլտի օնա մաղրուպիլէր չէթէճիլէրինին պիր քէօմէսի, օնլար քի եասըր էթտիլէր օնու, վէ կէօթիւրիպ քէնտիլէրին պին պաշըսընա թէսլիմ էթտիլէր: Պու պին պաշը պառպարըշ, վէ զինաքեար քիմսէ՝ նէ զէման կէօթիւրտիյսէ օնու քէնտի Աաղրըպ վիլայէթինէ, զօրլարտը օնու մուբտարլըղա. վէ հաչան պիր թիւրլիւ օնտա արատըղըն պուլմատըյսա, տէյիշտի մուհաֆպէթին տիւշմանլըղա, վէ եալնըաքլանմասըն զօրպալըղա. վէ քօտու օնու էվլին աշաղը իոլդաէթլէրինէ, եանի օտալարը սիւփիւրմէյէ, եէմէք՝ վէ մուբտարլըք քապալարըն եայքամայա, օմուզսուզլա օտուն թաշըմայա, վէ սայրը աշաղը խրղաէթլէրէ: Պու սէֆիլ հանըմ ազիմ խրղաէթ էտէրտի ճիւմլէսինէ ալչաք կէօնիւլլիւլիյլէ պիր հալայըք միսալը, հիչ պիր շէյ ալմադըղ, նէքի ազաք սիթէմ վէ քէօմէքլէր հէր կիւն. վէ հիչ մէրհաէթ էթմէզլէրտի օնա, ֆարազա կէօրիւրլէրտի համիլէյին: Աէ պաշկա հիչ պիր սիփէրի եօղ ուտու պու քատար սըքլէթլէրինտէ. նէքի սիլէ Աճաճինէ սըղընըպ օնուն վարդարանըն սէօյլէմէտէն քայրը, վէ եալվարըրտը օնա խմտատա եէթիշմիյէ քէնտինէ: Ճայան համիլէյինին տօքուզ պյլարը թէքմիլ օլտու. տուԹտու օնու մէվլիւտ աղրըսը. վէ ըրաստ կէլտի Վնա էֆէնտիմիզին ծնունդունուն կճէհինէ. վէ պաշկա թէնհա նէրի օլմատըղընտան, չէքիլիպ կիրտի քէնտի աղասըրըն տաւարլարրընըն ախըրընա ազիզ Պէքիր մհասալի. վէ օրատա տաղրլարրընըն արթատըղընտա, վէ քէնտիսի վուքուֆ օլմատըղընտան ատէթճէ չաւրէսինէ, պաշկա պիր շէյ էթմէզտի, ազիզ Պէքիրին վարդարանըն սէօյլէմէտէն քայրը, վէ օվուննուպ օնա եալվարմաքտան՝ թաքի տօղրուսուն: Աէ իշտե քաֆիլ կէօ-

Digitized by Google

բիւնախու ինա օրատա ամենատր Կոյս կիւնէշտէն շէֆաֆէք. վէ միւնէվվէր էյլէտի ախբրը կէձէ քարնըզըզնատն. վէ ինուն այզըյարընըն աճրսըն միւլայըմլաճտը. վէ եարտըմ էճտի չօճուղուն ըրահաճ տօղուրմայա. քի անը քէնտի ազիզ էլլէրինէ քալտըրըպ՝ ֆուքարէձէ քունտաքլայըպ՝ քօտու սաման իւզէրինէ: Մունթուզու չօճուք, օնա քի վալիտէթուլլահ էպէ օլտու: Կէ չիւն Ալլահընը լութֆու տէնիզնն ինձիլէրի կիպի տիրլէր, օնլար քի հիչ եալընըզ տէյիլ տիրլէր: Իշտէ էնտի կէօյտէն ո ախբրա էֆէնտիմիզ Յա Ալ ուա հիասափըզ ֆէրիշթէյլէր քէօմէկտի իլէ. կէյինմիշ հայրապետական զգեստլէր իլէ. վէ քէնտի էլինէ վաֆթիզ էլէտի օլ մութուլուլու մնհսուսմա, վէ քէնտի ազիզ վալիտէսինին իղէթինէ ատընը Մարիանոս քօտու. վէ ճիւմլէտէն ազիզ Պէքիր կնքամայր օլտու ալմայ ըլա օնու ազիզ աւազանատան: Կէ հաչան թէքմիլ օլտուկտար վաֆթիզ զինէկթէլէրի, սըմարլատը Էֆէնտիմիզ Ռուհա Հանըմա, տայըմ քավի քալմայա սէվմէտէ վէ խըզմէթ էթմէտէ քէնտի սէվկիւլիւ վալիտէսինէ. օնուն Հաթրը իչին տէր թլույօրլար ատնա պու քերէմլէր: Կէ ամենատը Կոյս մնհսուսմու քէնտի վալիտէսինէ վէրմէյլէ, տէտի օնա. էյ սէվկիւլիւմ, ալ օղուլճընըզըն, վէ պէտլէ օնու պէնիմ մուհապպէթիմտէ. վէ էօյլէ էթ՝ քի օնուն ամէլի ուչատն քէնտի ատընա. պէն տէ սանատ վէ օնա տայըմ եարտըմճը ըլայըմ: Կէ պունտան սօնրա կէօրինմէզ օլտու ճիւմլէտի: Կէ Ռուհա Հանըմ էօյլէ պիր սէվինիպ թէքէլլա օլտու՝ քի քէնտի եասըրլըզընն մութուլուլու եասըրլըգ չտաղրտը. քի օնուն սէպէպինէ օլտուկտար օնա պու քերէմլէր: Կէ Հաթտէն աշընը շիւքիւրլէր վէրտի Ալլահա. վէ օղուս Մարիանոսու քօտու՝ օթլարընը իւզէրինէ, զանն էտէրտի քէնտինի Ռուհէյէմտէ, ազիզ Պէքիրին քէնտի Ալլահ էվլատըն տօղուրմասը հիասպ: Ռուհանընն տօղուրմասընըն խապէրի նէմիշտի քէնտի պատպատըշ աղասընըն քուլաղընա, ո քի Հաչան էշհիտի՝ քի էվինի ախբրընտատ տօղուրմուշտու էվլատընն՝ Ալլահ էֆէնտիմիզ օնուն իւրէյինի նումուշաճատմասըլա, էմր էյլէտի Ռուհանա օրատա ըրահաթ տուրուպ քալմայա՝ նէ քատտար քի խատէրսէ. վէ հէր կիւն մանճատըն կէօնտէրիրտի ախբրա, վէ այըր իքտիզալարընն քայըրըտը: Ումի տօղուրտուղունուն քըմըրընճը կիւն թէքմիլ օլունճա. քի տէրընտատ եօրթուսուզյտու. սապահ-

Digitized by Google

ատան կէօրիւնախ օնա Ա֊ֆէնտիմիզուէն րէստուլ օլունմուշ
ալիր ֆէրիշլէէ, վէ տէտի օնա. պիլ հանըմ, քի պու կիւն
ֆարզ տըր սանա տիշէհլի քրիստիանլալըն ատէթինէ
կէօրէ փալքանմալը վէ օրհնուէթի ալմալը քիլիսէտէ: Ա է
Ա ուցիայըն ճէվապ էմմէսինտէ օնա, քի քապիլսիզ տիր
պու շէյ օլմասը. զիրա պու մաղըրալարըն վիլայէթինտէ նէ
քրիստիան վռափազը վար, վէ նէ Ա լահըն հէյբէլի. տէտի
հսն շատակ. հաճէթ տէյիլ, քալք սէն, վէ քօրքմա. ալ
չօճուղուն քուճաղընա, վէ թուէ շու մմնա էլինտէ. վէ
կէլ էնէմ սրրա: Ա է օ միւթիւհ օլուպ օլ ֆէրիշթէյէ, ալ
տը չօճուղուն քուճաղընա, վէ կիտէ տի օնուն էնէհսինէ.
վէ իշտէ վարտըլար պիր միւքէլլէֆ քիլիսէյէ. քի կէօրիւ
նիւրթիւ եափըլմըշ. օ քի հաքըֆէթ տէյիլ իտի՝ իլլա կէօս
տէրիշ: Ա է օնուն պէօյիւք միհրապընտա ազիզ Պիքիր
տուրսուլօրտու. վէ օ չաղըրտը Ա ուցիայը կէլիպ գասըն քա
ֆէսինէ եաքըն տուրմայա. օրհնուէ ալմայ իչին: ( ) օրս
տա տուրուրքէն թէքրար կէօրիւնտիւ Վ֊ն է ֆէնտիմիզ փա
փազ ուրուպասը յլա. վէ միհրապա չը քըպ պաշլատը ալլա
հայ ի պատարագը սունմայա, օնատա հրնշտակլար իբի նանա
պէօրիւնիպ՝ պատարագըն րուհանի երգլերին երգել էտեր
լէրտի, վէ սրբատացուի վաքտընտա Վ֊ն է ֆէնտիմիզ չաղըրտը
Ա ուցիայը միհրապըն էօնիւնէ. վէ օքուտու օնուն թազէ
րինէ փաքըրտ տուասըն քիլիսէ պատէթինէ կէօրէ. պալը
էլինտէն մմնուն, վէ ֆազիլէէթլի շուրչատըն փէշինի էօփ
տիւրտիւ օնա: Ա է հայհան պիճտի պը պատարագ, տէօն
տիւ ազիզ Պիքիր Ա ուցիայա, վէ տէտի օնա. իմտի՝ կիւտ
սէվինիւրիւմ, վէ րահաթ օլ. զիրա կիւն աքշամ օլմասանա
եասըրըտ քտան քուրթուլուպ՝ սէնին փէտէրինին խանէսին
տէ պուլունասըն. լաքին սանա էթտիկիմ լութֆիլայը ու
նութմամա. վէ տայըմ քալ պէնիմ մուհաֆէթիմտէ. վէ
սէնին օզուն Ա նարհանոսու պէպէ պէնիմ էվլատըմ կիպի.
վէ ճահտ էյլէ սիտ իլէ՝ թէրպիյէ էմմէյէ օնու պանա իպտա
տէթքեարլըղա: Ա է նասըլ քի տէտի ազիզ Պիքիր, էօյլէ թէք
միլ օլտու. զիրա օ կիւն աքշամա քատըշը հրնշտակլարըն
կէօրիւնմէզ էլլէրիյլէ քալքտը օնտան՝ օլ զահհտ հայնըմ
քէնտի էվլատըլար պէրապէր, վէ պուլունտու պը Ֆակոր
թէսուլուն քիլիսէսինտէ, քէնտի պատպասընըն վիլայէթի
Ա ումպոստէլլատա. վէ կիթտի էվէ՝ քէնտի էհլի պէյթլէ
րինէ, անլէր տէ թտճուպլանըպ՝ աէվինիրլէտտի օնուն ուլա

Digitized by Google

ծնուն էձայրդ միաճիւղէթլի խելասըղընա եաթըղըգտան, ալ լուցիա հանըմ քալան եօմրիւնիւ կէչիրտի քէնտի կ-վինտէ բուհանի փէրվէրտէլէրտէ, վէ քէնտի էյլիքատըղ ազիզ ալիքիր Ը՛ճածինին մուհապպէթինտէ, վէ իպատէՀ քիտաբըղընտա : ալ է •լ տախի պունուն սաղըղընտա քէնտիսինի էթմէյի լուզում քէրէմլէրին թէքմիլի թաճընա, թէքրար կէօրիւնտիւ օնա էօլիւմիւ սահաթընտա. վէ պու չաք եըղ-ըար կէչիրտէն սօնրա կինէ տէրըննտաս եօրիթուտու կիւ-նիւնտէ օլտու. վէ տաւէթ էյլէտի օնու էպէտի աէվինճէ.

Պուհու նատը էտէր Ութպողնիս ՀԷՄՀԷան չէնթի չինՀապըն-պա : ալ հայը Ընչտանպըտս պինպաշէան. ճիլը . Ը. Ութ-պնը . 5 . ալ հայը Վատըս ըմվնէան. ճիլը . Ճ. Էօրինեի . 25 : ալ ապրը պէօյի-ս ՀԷ-ՀԸՀՀԸԸԸ :

Այէվէ :

Ա՛յասըղ մուհըմու օլտու պու հանըմըն տէրթիէրտուն վէ աՀօհնէթիէրտուն խէլասը. պէօյէ օլուր պիզիմչի տէ, էյեր պիզ տէ հանկը տէրտիմիզ քի օլաս սըյ կոյս Ը՛ճա-ճին մէրհաւէթ անասընա սըղընըղտաք. նիճէ էթտի օ : Ը՛օյլէ իսէ պիզ տէ էօրէնէյլիմ ծնտան պու իւյիւթիլէնմէ վէ կիզլի ֆէնտի էյեր ԱՀօհնէթիէրէ քարշը, նատի էզատ օլմայ իչինի, տաղրըմայա կիւճէնմէյէ, վէ Ութիւրիւս թիւրիւս տէրմանա պատմայա պէտէլ, սըփարըշ էտէյիմ պիզի մէրհամէթ տա-նասընա, վէ իֆտատէ էտէյիմ քէնտինէ պիզիմ իքտիզա-ըարըմըզը տիլէմէ իլէ օնուն իսմատընը, վէ շիւփհէսիզ պու-ղուրլար էյեր քազաըարըմըզ մուհըմու խէլաս օնուն էօ-թերկէմէյիլէ. նիճէ սէօյլէր երանելի Ընեռնարդոս :

ԱՒՀՒՕՒՆ· ԺԳ :

Ըահիպէն պինինն ապըննան ին-ընէր էըմոսը կէօրիւնօրէ-էէր ապէը Պինինն վատըսընը պէօյէՀԷնօրէ :

Պիր քիշի զատե պէօյիւք ադանըն պիր թէք պիր էվատը վար ըտը, վէ պէսլէր իտի օնու վայնտէթուլատ ազիզ Պինքիրե իպատէթքեարըղ ըտս, զէրա օնուն չինֆայէթիյէ տյմըշտը օնու Ընատան : Իտմի պու չօճուք քէնտի չօճուքտուք մէշրեֆինե կէօրե, հեր կիւն փէտերինին պահ-

Digitized by Google

ձէսինտէն չինչքլէր տէշլրիպ՝ թաճ նափրայ՝ քօր ու-
տու վալիտէթուլլահ ազիզ Պիքիրին թաշտան ցմա տու-
բէթինի պաշընա, օ քի քէնտի փէտերինին՝ իպատէթ-
խանէսինտէ իտի: Ալէ սօնրա ազիմ իպատէթքեարլըղ
ըլա պատկերին էնհիւնտէ տուայա տուբութուս: Ձօք
մնքպուլ օլտու ամինասէ Կոյսա չօճուղունն պու իշլ. վէ օ-
նուն իչին պըրաքտը օնուն քալպինէ տիւնեատէն իբրահ-
սընուաք. վէ օն տէօրթ եաշընա կիլինճէ պու չօճուք քէն-
տի պաքիրալըղըն փէշկէշ էյլէտի ազիզ Պիքիրէ. վէ ահա
էյլէտի տիւնեա սերիշտէսինէ կիրմէմիչէ, իլլա ըահիպ օլ-
մայա: Ալէ փէտերի պունու տուչունճա ֆարաղը չօք քա-
տէֆէրլէնտի, զիրա պաշկա պիր մէրասիօրու եօղ ուտու,
լաքին ֆազլի ամէլ քիմսէ օլմասը իչին, քոյ վէրսին էվլատը-
նա ահտրնը թէքմիլ էթմէյէ: Ձիւն քի չօճուք ար-
զուլէր իտի Կարթուզեան սիւքիւթ տուբան բահիպլէրին
կայգընա կիրմէք, օնուն իչին փէտերինտէն իպնն ալտըյատ,
կիրտի օ կարգա. վէ բահիպլէր քատպուլ էթտիլէր օնու-
պէօյիւք մուհապպէթ իլէ: Ամտի պու կէնճ կիրիպ սիւքիւթ
բահիպլէր սըրասընտա, պաշչատը զիհատէ ճան սէվինճիյլէ
իլէրի կէօթիւրմէյէ օլ չէթին թիւրէսին օնլարընն: Ալէ
չիւնքի քէնտի օտասընտա ազիզ Պիքիրին քիւչիւք ցմա
պիր սուրէթի վար ըտը, պաշչատը հէր կիւն տիւնեատա-
քի ատէթինէ կէօչէ, օտասընն կիւչճիւկ պահ-
ճէսինտէն չինչկլէր տէշլրիպ, վէ թաճ եափրայ՝ ամինասը
Կոյսուն պաչընա քցմայա: Ալէ չիւնքի քէնտի պահճէսի-
նին չինչկլէյի ազիզ Պիքիրէ հէր կիւն թաճ եափմայա եէ-
թիշմէզ իտի, կիտերտի ախէր քէշիշլերին օտասը-
րընա, վէ օնլարըն իչինյլէ՝ պահճէլերինտէն չինչկլէր տէ-
շլրիպ, թաճ եափարտը ազիզ Պիքիրէ: Ալէ պու օնլարըն
կանունլարընա քարշը ըտը, եանի՝ պաշկաչլարընն օտասը-
նա կիթմէք. պունուն իչին չարըտը օնու մանասաըրընն
պաշ վափաղը, վէ ազալըլայըպ՝ մէն էթտի սայըլարընն օ-
տալարընա կիթմէյէ: Ալէ պու իշ իչին պու ևէնի ըտա-
հիպ զլատե ալընըպ քասէֆէթլէնմէյէ պաչլատը. օ քա-
տար՝ քի տիւշիւնճէլէրտէն զօրլա՝ կարդը պրըաքըպ
տիւնեայէ տէօնմէյէ: Ալէ պաշ փափաղ պունու քասէֆէթ
կէօրիւպ, չաղըրտը քէնտինէ, վէ տէտի: Զուլ նէ
օլտու սանա, նիչին քասաֆէթ տուրուչօրտուն. վէ
տէտի, պիլէնին պայգա, պէն պու կարդ իչինտէ հիչ սը-

Digitized by Google

քրէմեայօրում, նէ ուրքուվթլուքտան վէ եալընըզլըք-
ատան, նէ տայըմ փէհրիզատէն, նէ եարը կէճէ քալը-
մատան, վէ նէ քայըը չէյտէն. իլլա եալընըզ պունտան,
քի ազիզ Պիքիրին պաշընա հէր կիւն թամճ եափըպ չի-
չէկլէրտէն՝ քօյամեայօրում, նիճէ եափար ըտրմ չօճուք-
լուքտան պաշլայըզ թա շիմտիյէտէք. վէ քօյքայրըմ, քի
կիւճէնտին պանա ազիզ Պիքիր: Պաշ փափազ պունու էշի-
տինճէ զիատէ աէվինտի. վէ պիլտի, րի օնուն քատաֆէթի
ամինատըր կոյատա իզզէթ էթմէք համվէսինտէն կէլմէօրտու.
վէ տէտի օնա, օղուլ, պունատա զիատէ ֆէրահ ըմ. լաքին
խատըրիմ էօյրէթմէք ատնատ պիր պաշկա թարզ թամճ եափ-
մատք ազիզ Պիքիր վալիտէթուլլահա, օնա քի շիմտիյէտէք
եափտըրընտան զիատէ հօշլանըր: Ամտի խատըրիմ քի հէր
կիւն տէյէտին օնուն իզզէթինէ վարդարանըն պիր փայըն,
եանի պէշ հայր մեր վէ էլլի ողջոյն. վէ իթիքամ էյլէ պատա
օղուլ, քի պունլար տօրտըր ազիզ Պիքիրէ մատքատուլ կիւլլէր
վէ չիչէկլէր, օնլար ըլա թամճլանմատք արզուլէր: Պունլար
ըլա եափ աէն օնա թամճ հէր կիւն. վէ կէօրէսին, քի նէ
քատատր հազ էտէր օ պունտան, վէ էյլէկ էտէր սանա:
Ղատուլ էթտի պու եէնի բահիպ պաշ փափայընը թէմ-
պէհին զիատէ սէվինճ իլէ, վէ պաշլատը ճհամանի չիչէք-
լէրին եէրինէ, հէր կիւն տիզ իւտուրնէ կէլիպ ասիզ
Պիքիրին սուրէթինին քատրընընտա՝ ազիմ իպատէթ-
քեարլըղ ըլա ատօյլէմէյէ իւչհունճու փայընն վարդարատ-
նըն: Ալ օ քատատր մատքատուլ օլտու ամինատա կոյատա, թա՛
քի ազ վաքըթ մնապէյինտէ ատօլտուրտու օնու Ալլա-
հընն լուԹֆիյլէ. վէ մանատատրըն իչինտէ ֆազլի ամէլ-
լէրուե ալնա վէ խայրը հերատէթլէրէ էյի իպրէթ օլտու: Ալ է
նէ զէման եաշ քէմալընն պուլտուպ ատէմ օլտուկատ, էվվէլ-
քի պաշ փափազ էօլտու. վէ օնու քօտուրտր մանատա-
ատրտա պաշ փափազ: Ամտի պու պաշ փափազ օլտուքտան
ատնրատ, բատատ կէլտի, քի պիր կիւն քէնտի բտհիպլէրինէ-
տէն պիրիյլէ կիտերքէն մանատատրըն իքտիզատը իչին պիր
եէրէ, վէ կէչէրտի պիր օրմանատան, խըրտըզլար կէօրիւպ
օնլարը՝ ուշտուրուէր էնտէչէրինէ: ատյմատկատ օնլարը:
Ալ
ատմ կիտերքէն աղաճլարընն իչինտէն, զիքր էյլէտի պաշ
փափազ, քի օ կիւն տատկա ատէմիքշտի սէ կոյատա վար-
դարանըն. եօլտան պիր եատատ չէքիլիպ՝ պիր աղաճըն տի-
պինտէ տիզ իւտուրնէ կէլիպ՝ պաշլատը վարդարանըը աէօյ-

Digitized by Google

լեմիէ։ Ալ օ խըսըրզլար, քի օնուն էնաէմինտէ տուբ-
բուլար ըստը՝ կէօրիւրլէրտի պու միւճիզէթի, զինա պաշ
փափազա եաքըն իհթիշամը կիւզել ալիր աուլթան տուր-
մուշ տէշիրիրտի կիւլլէրի, ընլար քի պաշ փափազըն աղ-
զընտան չըքըպ՝ տիւշէրլէրտի եէրէ. վէ օ կիւլլէր իլէ պիր
քաճ եափարտը։ Տախի կէօրիւրլէրտի, քի կիւլլէր պէյ-
ազ ըտըլար. շու քի՝ օնտա պիրի քըրմըզըչըտ. վէ ան-
դա կէօրտիւլէր, քի օ աուլթան նէ զէման եափըպ պի-
թիրտիյսէ օ թաճը, քօտու օնու քէնտի պաշընա. վէ
ասնդա շէմն միասլի փարլայլպ, չը քարը կէօյէ, վէ կէօրինմէզ
ալտու։ Պունա զիւտէ թաճտա քալըպ քօրքտուլար խըր-
սըզլար. վէ նէ զէման պաշ փափազ տուտատան քալ քարը,
եաքըաշտրլար օնա, վէ եալվարըրլարտը օնա տէմիյէ օնլադա,
քի քի՞մ իտի օ միւհթէշամը աուլթան, քի օնուն եանընա
տա տուտուպ՝ վէ աղզընտան չը քան կիւլլէրի տէշիրիմ
թաճ եափը յօրտու. վէ ասնդա օ թաճը պաշընա քօյուպ
աչուպ՝ կիթտի կէօյէրէ։ Ա՛վվալ կիթտի, վէ տէտի պաշ
փափազ՝ պու միսլի նէտնէկէրտէն պիր շէյ պիլմէմ. վէ
քիմնէ կէօրմէմիշիմ. իլլա աատէ պունու պիլիրիմ.
քի օլ տէմ պէն իպատէթէ տուրմուշտում, վէ աէօյլէյ-
օրտում ազիզ Պիքիրին վարդապանըն։ Օլ զէման աղ-
նատըլար ճիւմլէսի, քի օ աուլթան ու կոյա Ա՛ճածին էտի.
պէյազ վէ քըրմըզը կիւլլէր ողլըյն քեզ Ա՛նրիամ, վէ հայր
մեր իսուէր, ընլար քի տիւզէրլէր վարդապանը։ Պու մէ-
ճիւզէթտէն օ խըսըզլար թէօպէյէ կէլիպ, ասֆ տի-
լէտիւէր ըտահիպլէրտէն, քի ընլարը ասյամաք նիյէթթէտի
իտիլէր. վէ նիյէթ քօտուլար քրիստիանճա եաշամայա,
վէ քէնտիլէրի տէ հէր կիւն սէ վարդապանը սէօյլէմէյէ,
չինքի կէօրտիւլէր, քի օ զիւտէ մաքպուլ աուր ազիզ
Պիքիրէ. վէ ընլարտան թաճ եափըպ քօյօր քէնտի պաշընա։

Պունու նայէ էտէր Ա՛ստպալնա սէ Ա՛ճածինին հա-
լէլինին ասն չիլատնա։ Ալ հայբ Ա՛ղէտանդրա գնոտ.
ճիլտ. ա. Ղուսիք. 17։ Ալ հայբ Ինճիլտա կոմէտուլտպ սէ
Ա՛յատա հաճիալէլինէրի. Ե. չիլատիզնա. Գ-ճ. 53։

ԱՐՀԱՎԵ։

Ի՛մի՝ պիզ տէ օլ տէմ թաճ եափարըզ ազիզ Պիքիրի հիւ-
լէրտէն, նէ զէման քի սէօյլէրիզ օնուն սէ վարդապանդն

ֆիքիր քոյարաք վէ իպատէթքեարլըղ ըլա։ Խէֆվ էտէ-
լիմ, զիրա օլմայա քի կիւ լէբտէն թաճ նավիմըզա պէտէլ,
օնա թիքէն թաճ նափալըմ. վէ պու օլ տէմ օլուր, նի-
ճէ բուհպանլէրտէն՝ պիրի սէօյլէր. նէ զէման քի քէպիր
կիւնահլէրտէ օլմայ ըլա վէ ճանըմըզըն խէլասը իչին
հաճէթսիզ տէրսէք օնուն վարդարանըն։ Վէ օնլար քի
իշ իւզէրինտէ օլուպ սէօյլէրլէր օնուն վարդարանըն, թէք-
միլ օլուր օնլարտա մարգարէնին սէօզիւ, քի տէր. Ո-
ղորմէ՛ պու չըհմէթ պոպուճէ պէս. Ե պէրա իւրէնայ
հէռօցիէլ հէյոսի են յինէն։ Լանի՛ պու ճէհիմի պուպու-
լարդ ըտ իղէվլէրէ պէնի. վէ չալըշըրլ իլէ ուպու վէ այ-
չը պըրլար պէնդէն։ Լաքին պունտա փուքարէլէր վէ տիշէհ-
լիլէր մապէյնէ կէթիրմէսինլէր քէնտի փուքարէլիսլէրին՝
տէմէյ իլէ. օնուն իչին իշ իւզէրինտէ տէրիզ սէյ վարդա-
քանը, զիրա վաքտրմըզ եօք տուր։ Օիրա պէօյլէ քիմ-
սէլէրի իշտէ տինսիզլէր ազարլասապլար կէրէք չէրահաթ կիւ-
նիւնտէ, օնլար քի հէր իշլէրին պիր եանա պըրաքըպ՝ էտա
էտէրլէր քէնտի նամազլարըն, զիատէ ֆիքիր քօմայ ըլա։
Վէ պու կէրչէք ար վէ բէզալէթի տիր կէվչէկ վէ սօվուք
քրիստիանքարա։

Մ Ի Ի Շ Ի Ի Ը Ն Թ. ժԳ։

Յովհաննէս Մամիկոնեան չորրորդ ապետ Պիւրէի վեր-
նադրեան ճեռնադրութեան։

Ան ելքան օղու Յովհաննէս Հռոմայեցի քիչիղատէ՝ Յոր-
դիտա պէյի՝ զիատէ իպատէթքեար ըտը ապիզ Պիքիր վալի-
տէթուլլահա. վէ հէր կիւն սէօյլէրտի օնուն վարդապա-
նըն, վէ ժամերգութիլարըն զիատէ իպատէթքեարլըղ ըլա։
Լաքին էօյլէ խբէն պու ֆէնա քիսհատ օյնամաք մարազը
վար ըտը։ Վէ ֆալտազա տայըմ քայըպ էտէրտի չօք ահճէ
օյունտա, լաքին կէրի տուրմատը օնտան, թա՛ քի քայըպ
էթտի սանկի ճիւմլէ քէնտի վարընը։ Օնուն իչին պիր կէճէ
հայչան կէլտի էվէ զիատէ տիւշիւնճէլի վէ քասէֆէթ, զիրա
օ կիւն փէք չօք ահճէ քայըպ էթմիշտի օյունտա. վէ պաշ-
լատը նալէթլէմէյէ օյունու՝ վէ քէնտի թալէհսիզլիկնի, վէ
Ալլահտան չէքվալէնմէյէ. վէ փէք տիւշիւնճէտէ տուրտը-
օրտու։ Վէ իշտէ չէյլայն օնուն տօսատու պիր պէյզատէ-

Digitized by Google

նին քըյաֆէթինէ կիրիպ՝ կէձէ իլէ կէլտի օնա. վէ սէ-
լամ վէրիպ օնա, տէտի. նէ օլտուս սանա, նի՛չին պէտյլէ
մախտուլիա վէ քասէֆէթ տուրուշօրտուն այդամ. թահ-
մին էտէրիմ, քի պիր շէյ քայըպ էթտին ցուռնատա, վէ
օնուն իչին պէտյլէ քասէվէճմին: Ա՛ֆվապ էթտի
քիշի զատէ կլուվմատա, վէ տէտի. պէրի տօստում պու տուր
սէպէպի. լաքին եազըք պէնիմ շաշկընըղըմա, վէ նիյէ-
թիմնէ քավի տուրմատըղըմա, քի չօք քէրրէ նիյէթ էթ-
տիմ օյուն քեսհատըն պիր տահա էլիմէ ալմամայա, վէ
լաքին ֆէնա ալըշմամ իչին կէլի տուրմատըմ օնտան
վէ թանըրմատը օնուն չէյ ճան օլտուղուն: Ա՛տէմ տէ-
տի օնա տօստ քըյաֆէթինտէ օլան շէյթան. էօյլէ ալ
իատ օլմա այդամ. ֆարազա պու տէֆա քայըպ էթտին,
լաքին պաշկա տէֆա քազանա պիլիրսին, վէ պունտան մա-
տէ պէնիմ վարըղըմ սէնին տիր. չիւնքի էյի պի-
լիրսին, քի սէվէրիմ սէնի քէմալի գալպտէն. իմտի՝ կէլ
կիտէլիմ պէնիմ էվիմէ, վէ օնտա պու լուրսուն քայ-
ըպ էթտիյին: Պունու էշիթտիքտէ պու պէյղատէ զիյատէ
սէվինտի, վէ կէձէ իլէ քալքըպ կիթտի օնունլա պիր պահ-
ձէյէ օնուն սարայընտա, օնուն քի տուվարընա եաքըն
Տիբերիա տէնիլէն ըրմընաք աքար ըտը օնու քի շէյթան քէն-
տի միւլքիւ կէօտէրիրտի: Ա՛ն կէօրտիւ օնտա պէյղատէ չօք
զիատէ վարըք էճայիպ սըրայընըա տէօշէնմիշ՝ եանի եըղըն
եըղըն ալթըն վէ կիւմիւշ ահճէլէր, վէ սայըսըղ ճէվահիր
Թահչար. քէղաևիք իւզիւքլէր՝ վէ կէրտանըք քալ՝
պիլէզիքլէր՝ վէ քիւփէլէր տօնանմըշ Թիւրլիւ Թիւրլիւ ճէ-
վահիր Թահչար ըլա. վէ սայիր զիյ քըյմէթ արզուլէնէճէք
մալլար: Ա՛նչան կէօրտիւ օնու պէյղատէ ֆէյտալըղ ըլա
տօլտու. վէ ֆիքր էթմէզտի՝ քի շէյթանըն ֆէնտի
օլա. վէ իստէրտի էլին ուզատմազ օ խազնէլէրէ,
վէ ալմայա օնլարը: Ա՛քին շէյթան օնուն էլին քարշըլայըպ
կվէթէլէմէ տէտի. վէ օնուն ճէպինտէն պիր չողշտը էշիթ-
մէյ իլէ տէտի՝ նէ սէա տիր օ. պէյղատէ էլին ճէպինէ կէօ-
Թիւրիւղ, տէտի՝ ազիզ վալիտէթուլլահըն վարդատանը
տըր: Ա՛տէմ շէյթան եիւյսէք սէա իլէ կիւլէրէք տէտի.
տէվէթէլի մէյէր սէն տիշէհլի մարապ՝ տիֆիին. պէօյլէ սէ-
նին պէօյիւրլիւսիւնէ եաքըշմայաճաք տիշէհլէյէ միւթալիք
շէյ քօւլտանը յօրտուն. էօյլէ իսէ պըրուք շուռնու էօճիւն-
տէքի ըրմադա: Պու սէօզիւն իւզէրինէ պիր ալ Թաստա-

Digitized by Google

լանըպ ◦լ պէյզատէ՝ էնձամընտա պըրաքտը վարդա-
թանը ըսմաղա։ Ալ չէյթան տէտի՝ իշտէ շիմտի տիչէհլի-
լնը մէշրէֆին կէրի պըրաքըպ՝ ատամ օլտուն։ Ալ սօնրա
շէյթան էլինի ուզատըպ պէյզատէնին օ պիր ճէպինէ՝ տե-
տի. վէ պու նէ՞ տիր աղամ, քի Թաշըյօրսուն իւզէրինտէ.
վէ տէտի պէյզատէ ո՞Հ փէք ատրուճու սուն Հէյ քարտաշ՝
նէ օլաճաք՝ ազնզ վալիտէԹուլլահըն ժամադիլքի տիր։
Ա)լտէմ շէյթան տէտի օնա, մէյեր պու եիւքի՞ տէ Թաշըյօր-
սուն եթուզէրինտէ աղամ. պէն պիլմէզտիմ շիմտիյէտլ՛ք,
քի փափաղ, նախօթ բահիպ օլմազ իստէրսին. պըրաքը օ-
նու տա ըսմաղա. քի Թէքմիլ պէյ, վէ մէբա էրքէկ օյա-
սըն. եօք քի եարը էրքէկ եարը ղայըֆ՝ տիչէհլի կիպի։ Ալ էր
պուճու տա էտէրսէն. օլտէմ պիղնմ պիրիպիրիմիզլէ էսկի
տօստլուղտմուզ Թէքմիլ վէ քավմէ օլուր։ Պուճու Հաչան
էչնիմտի օ պէյզատէ, ազնզ Պէրբէրին տուչ էմմէսէ իլէ
օնա, քի մէրհամէթէ կէլնիպ՝ միւնէվվէր էչլէտի օնու.
Թանըտը, շէյթանըն տուզաղը օլտուղտուն. վէ օ տօսԹ
ասըլ շէյթան. վէ պաշլատը Թիթրէչիպ աղլամայա։ Ալ
օնտան սօնրա տիզ իւտիւնէ կէլնիպ տիլէր իտի Ա՛լլահտան
վէ ամէնասէ Նոյտան կիւնահլուրընըն աֆրընը՝ քի
իշլէտի ազնզ Պիքիրին վարդարանըն ըսմաղա պրաքմայ ըլա.
վէ անիտէ քայըպ օլտու շէյթան. վէ եօզ օլտու սարայ
վէ ճէմի ալթըն ճէվահիր վարլըղը, վէ նէքի վար ըսա օնտա։
Ալ պուլունտու պէյզատէ պիր Թանըմտընը պահճէտէ,
վէ պիլմէզտի նէրտէ օլտուղտուն. վէ նէրէյէ կիտէճէյին.
վէ կէօքսիւնէնէ վուրուպ ածը ածը աղլարտը։ Ալ իշտէ կէօյ-
տէն ազնմ պիր նուր տօղտու. վէ Ա՛լլահընն ֆէրիշտէսի
կէօրիւնտու օնա կիւղէլ եէյիտ քըյաֆէԹինտէ, վէսիլէմ-
լէտի օնու իշլէտիյի քէմալիքլէր իչլին. վէ սօնրա տէտի,
Հաճըզ շէյքիւրլէր վէր ազնզ Պիքիր վալիտէԹուլլահա, քի
պըրաքմատը սէնի շէյթանտան պիւԹիւն պիւԹիւն այտա-
ճըպ՝ քայըպ օլմայա. վէ պու օնուն իչլին, զէրա օնա իպա-
տէԹքեար ըսրն. վէ պիլէսին՝ քի օ կէօնտէրտի պէնի կէօ-
Թիւրմիյէ սէնի էվինէ. վէ էօմրիւնիւն կիւնլէրի տէ ազ
քալտը, վէ օնա կէօրէ Հաջը՛ր օլ էօլմիյէ։ Ալ պուճու տէյ-
իա՛ չըքարտը օնու պահճէտէն. վէ եիւզիւնտէն
տօղան Նուրուն շահֆըլայա կէօԹիւրտու օնու էվինէ. վէ
քափուլար քէնտինտէն աչըլտըլար իչլերի կիրմիյէ օնյա-
րա. վէ սօնրա կէօրիւնմէզ օլտու։ Ալ Նասրէլ քի սէօյլէտի

Digitized by Google

հրեշտակ, էոյլէ թէքմիլ օլտու. զերա ● կէձէ հաստալան-
աը օ պէյզատէ, վէ էրթէսի կիւն ազիմ փիւշմանլըղ ըլա մու-
բիր օլտու ճէմի. քէնատի կիւնահլարըն. վէ ալտը ազիզ
հաղրդուլմիոու. վէ պիր քաչ կիւնէէրտէն սօնրա ըրահաթ-
լանտը Ալլահտա՝ թա՛ սօն նէձէսինէ.էք ազիզ Պիքիր
վալիտէթուլահը իմտատա չաղըրմայ ըլա քէնատինէ:

Պուհու նաչէլէրէք հայչ Մոհամմէտան չէնտէ չիլմապըդըր.
պոզ. 16: Վէ հայչ գոռէա Խովիէտան. ճիլտ. ա. էօրնէկ 35:

Ա՛էյլէ:

Պու միսլի պիւյի ճիւլիւքլէրի վէ տիվանէճէ կիւմանլէրի
էմտիլիր շէյլէտան տահի չօք տիւնեա սէվինէլէլէ, ծնլար
քի տիվանէ օլուպ՝ տէլիլէր, նիճէ եազար Մօհամմէտ.
Խէյր վէյէլէսօռ՛ ի՛ քօռուլէ՛ սօռ կանա. ե վէքսօռ՛ ա-
քօռտաճվօռ պէռպէճէ ի՛քէ՛ ի՛ տանիսուլէ. քօռէզիռ՛ վօքտէց
պոսիէսօռ՛ հինչէ Լաասհէտ՛ ի՛ցէ՛. յամ պէնզա Լօռչա՛ հշանահ
ա՛քսնօ՛ուլէ հէռա՛. զէ ասյա է քօռէին հէռ, ե ասյն չիճահ.
Խմասատ. 2. 6. Խանի. Կիէչին սէֆա էօռէչէմ պէ՛նէա վօք-
չէ՛ռէ՛քանտ. վէ էյլէնէ՛ք կիէչինէչէմ յանչ՛ա՛ռ՛ռ ըլա չօճա՛ռ՛-
չ՛ռ՛ռ կիտէ. պէ՛ռ՛ռէ՛ն կի՛ռ՛չէ՛ք իլէ Լաճէլանա՛ռ՛չ՛ նինչէ ռէ ասչ
յամչ՛ պռչռչ. հէռ էէքսէ պռչռ՛ռ՛չ՛ պէվէռ՛ռէչ՛ էչանէռ՛չ՛ն.
պէքա պռ՛ռ պռ՛ռ պիպէչ՛ փայմռչ՛, վէ պռ՛ռ Լաչէհռ՛ռչ՛: Վէ
պու նէքանէլէր շէյլէթանըն, Թէռնէ, վէ տիւնեանըն պիւյ՛ռ՛ճիռ-
լիսյիռ օլմասըն իչքար օլուրլար ճէհէննէմտէ քնանճիրլէր
քէնատիլէրի, տէմէյ իլէ. ռ՛ռքէ՛ն յռլռրքռյռ՛ռ՛ չ՛ ճառռպռպռհէ՛ն
ճհյռպռռ՛ռ՛չ՛. ե չռյան ռպռրմռ՛ռ՛չ՛ ռչ չռ՛ռռ՛ռրքռյ պէ՛ռ՛. ե
ռրքէ՛ռէ՛ն ռպռպռռ՛ռ՛չ՛ ռչ ճռճէ՛ռյռռ՛ չ՛ հէռ. Խմասատ. 5. 6.
Խանի, էօյլէյ նէ՛ռ պիռ՛ չ՛ռռռ՛չ՛ռռ՛ չ՛էրչէ՛ռ՛չ՛ էօլռռռ՛ռ՛ն. վէ
հէրհռհէ՛ռ՛ նռ՛ռռ՛ռ՛ հ՛ռռ՛ռվէ՛չ՛ էչյ՛ռ՛ռ՛ պիռ՛չ՛. վէ ռպռ՛չ՛ռ՛չ՛
կի՛ռռ՛չ՛ռ՛ռ՛ռ

ՄԻՍԱՅԻՈՑ ԺԱ։

Ա՛ի՝ եկեալն ասէր զՊիղիմ հնոյին ի պատկերէ՝ ասէր ցնա չօճա՝ ըն առ սուրբ Հոգին ասէրն ։

Ա աքտ ըլա՝ քէօյին պիրինտէ պիր քէօյլիւ քարը վար ըտը՝ ըրղէհլի, վէ փէք իպատէթքեար ազիզ Պիքիր վալիտէթուլլահ։ վէ սանքի հէր կիւն սէօյլէրտի օնուն վարդաբանըն ազիմ իպատէթքեարլըղ ըլա՝ վէ տիւէ պայիս օլմայաճաք ամէ իւէ կէչինիրտի ։ Ամտի պիր կիւն զուհուր էթտի, քի պու քէնտի զէվճինէ նեմէք կէօթիւրէճէյիտի չիվիթլիյէ՝ քի օրատա ըրենչէպէրլիկ էտէրտի, վէ ուզաղաղ ըտը էվինտէն իքի սահաթ մըքտարը ։ Ա՛ն քուճաղընտա իքի եաշընտա պիր օղլու վար ըտը, հէչ քիմսէյի ճօղ դէտու, քի օնա սըփարըղ էտէյիտի օնու, քօտու չօճուղու պէշնիյինէ, վէ ույուԹտու. վէ սօնրա տուայա տուրուպ ազիզ Պիքիր վալիտէթուլլահա, քէնտի ատէթէ էտինտիյի տուվալէրին Թէքմիլ էթտի. վէ սըփարըղ էթտի քէնտի օղլուն օնա տօլու իթիքաֆ ըլա, վէ տէտի. եա սիւ Ա՛ճաճին, պիւիւրսին՝ քի քիմսէյի եօք, քի օնա սըփարըղ էտէյիմ՝ օղլումու. օնուն իչինն սանա սաքլամայա օնու հէր տէրիմ օնու, վէ նիազ էտէրիմ սանա սաքլամայա օնու հէր քէմ քաղալարտան ։ Պու նիազը էյլէիպ՝ վէ օղլուն եալըն ՆըՂ պըրաբըպ էվտէ՝ չըքտը կիթտի չիվիթլիյէ նեմէք կէօԹիւրմէյէ քէնտի զէվճինէ ։ Ա՛ն տահա եաըը եօլա վարմատան իչտէ քէնտի քօմշուսունուն էվինէ եանկըն տիւշիւպ, եաքտը օնու. վէ օնտան կէչտի սոթէչ պու սեֆիլ զէվճինին էվինէ, վէ եաքտը օնու տա պիւԹիւն ։ Ա՛ն պու եանկընըն իւզէրինէ քէօյլիւէը վայնասէ վէ կիւրիւԹիւ էտէրքէն, խապէր նեթիշտի չիվիթլիյէ պու զէվճին վէ զէվճինին քուվաքլարընա, քի էվինիզ եանտը ։ Ա՛ն օնլար ալԹ իւստ օլուպ՝ չափուք սէյիրԹտիւէը քէօյէ. վէ պուլտուղար քէնտի էվլէրին պիւԹիւն քիւլ օլմուշ. վէ պաշլատըպ աղլայըպ փիղան էթմէյէ աճըմայըլա էվլէրինին վէ մալլարընըն պիւԹիւն զայըլընա, վէ խուտաա քէնտիւէրինին էվլատընըն հէյաք օլմասը իչին, քի օնտա պէշիկտէ քալըը ։ Ա՛ոնրա պաշլատը օ սեֆիլ զէվճէ, ամանքի շէքվա էթմէյէ ազիզ Պիքիրտէն վէ տէմէյէ, եա՝ սէ Ա՛ճաճին ԹէքմիԼ իԹիքաֆ ըլա ամանա սըփարըղ էթմէՏոմ

Digitized by Google

մի պէնիմ պիր էվլատըմը . վէ սէն նիճէ մէրհամէթ անասը սըն, խուսուսա օ՛լուրա, քի սանա ումուտուլա վէ իմիդաթլա սըղընըլսըր , պէ՛ցի՛լէ պըրաքտըն պէնիմ՝ էվլատըմը քայըպ օլմայա : Ալէ պուննան սօնրա պաշլատըլար եսնկընըն վէ-րա՛էսին քազմայա՛, քի պէ՛լքի եըքընտընըն ալըընտա պուլալար քէնարիէրին էվլատընըն քէմիքլէրին . վէ իշտէ պուլտուլար պէ՛շիմի նանմամըշ հէր թաքըմըլալա, վէ օնուն իչինտէ չօճուղու՝ սաղ , վէ քըրմըզը հիւզէր իլէ թամըը ույքուտա ա՛յուլօր , եանկընտան՝ վէ իստիւնէ տիւշէն եանընք տի-րէքլէրտէն զարարսըզ սապլանմըշ : Ալէ օնուն պէ՛ցի՛լէ ա-ճայիպ միճիւզէթ իլէ խէլասէթինէ հէրեան օլուպ , պաշլա-տըլար սէվինմէյէ, վէ եիւքսէք սէտայ ըլա շիւքիւրլէր վէրմէյէ Լ՚ֆէնտիմիզ վէ օնուն ազիզ վալիտէ սինէ :

Պուռնու Հ՛ռէայէլէ Էռէր հայը Ալիզանոս Լոմալըա-լալը ապնը Պի՛ռլէրին ստճի-պէլիլէրինին. Ք. ՛ռիլոպ. Տճի-պէլէ. 12 :

Ա՛էյվէ :

Պաւ զէվճէ միսալի պիզ տե պըրաքալը՛մ պիզիմ ճէմի քայկըլարըմըզը Լ՚ֆէնտիմիզ. վէ սըղընալըմ օնա, նիճէ մարգարէ նասահաթլար պիզիմ տէմէյլէ. Լինկա՛ Ի Տ ըզ հոգա ՛ոյ, Ե նա Լէրսակէ պէՀ. Լանի՛, պըրա՛ Ալահիզ հէ-նինն ՛ոյկըսըրըն, վէ օ պէ՛սէրը սէնի. վէ Պետրոս առաքեալ սէ՛ցի՛լէր. պեմ հոգա յէր ընիէ՛ցէ՛ Ի նա, պէ նա Է որ հոգա՛ յէ՛ յէր. Լանի՛ ճի՛մլէ Լռատանըզ պըրա՛րըն օնա, պէ՛րա օ պռե՛ Ի ՛ոյըսրը սնպէն Լէն: Լաքին էյէր Լ՚յուհ քէնտի լուճ-ֆինի կէճիքտիրիրսէ, վէ եահօթ ւպաշկա ատա պըրաա-քըրսա, Թէշէ՛քկէ էթմէյէլիմ պու զէվճէ կիպի: Օ իրա օ տէյ-իլ քի պիզէ եալընըզ ֆայտա էթմէզ, իլլա զաթար տա էտէր. զիրա շէ՛քվալէնմէ Իչէն, սըղըէթը ըրահաթ պուլ-մազ, իլլէ՝ տահա զիատէ արթար. վէ իւճրէթէ լայըք օլմազ , իլլէ՝ քազէ՛պէ. օնուն իչէն սէ՛ցի՛լէր Պօղոս առաքեալ. Օ՛ՀՀ ինչ գոլթէկո՛ տատանց պրպոնչըտոյ. Լանի՛ հէր նէչ նէ՛ճ՚նէ՛ռէ՛ն էչէ՛յէն :

Digitized by Google

ՄԻՍԱՔԻՈՂԼԻ ԺՈՂ։

Պէր կիւնահդեսը ֆոթը ընհօպէյհ կելսէ ապէզ Պէհլիվան ողլոյնը ֆեզ Սաթիամըն հէր կիւն սեհօյլեմէյ նէյ։

Գիթանսա էյ ղէթինտէ, Կոմամնըտոն, նախօտ Տօրմանս տէնիլէն շէհիրտէ, պիր քնաֆիր վէ հովարտա ատէմ վար ըտը. օ քի քէնտի նամուս իւզերէ օլան, զահիտ վէ ուսլու էհլին պօշայըդ՝ էտէպսիզ վէ պէթինամ պիր զէվճէ ալտը. վէ օնունլա զինա կիւնահլարընտա տուրուրտու։ Ալ է զահիտ զէվճէ պու իշէ զիատէ կիւ ձէնիպ՝ տայըմ նա-ղէթէղէր իտի քօճասընը վէ օնուն զանիէ քարըսընը. վէ տայըմ արպէտէ էտէրտի օնլար ըլսա. իւսուսսա զանիէ իլէ, օնա քաչ տէֆա քի ըրաստ կէլէրտիյսէ՝ պինղէձճէ սիթէմ սէօզլէր իլէ հօրլարտը օնու։ Ալ տահա պունա քանահաթ էթմիյիպ, տայըմ՝ կիւտէր իտի ադիզ Պէքիր վալիտէթուղլահ քիլիսէսինէ՝ վէ օնուն մի ճիւզէթլի պատհըրինին հուզուրինտէ եավարընտը օնա ածը կէօզ եաշըյլա՝ օ պինամսա զանիէտէն ինթիգամ ալտը՝ լայըղընա կէօրէ ճէղասընն թէրթիպ էթմէյէ։ Ալ է օ նալէթ զանիէնին քէնտի հէր ֆէնա ամլէրինին իչինտէ՝ պիր պու էյլիյի վար ըտը, քի հէր կիւն կիւէրտի տերամսայը սէյ։ Այսուն օ քիլիսէսինէ, վէ օնա տուսայա տուրուրսա. վէ թայը տուալէր սիմէտոյնտէն, սէօյլէրտի օնա ատէճէ ողղայն քեզ Սարիամը. վէ պու սիւրտիւ թամամ պիր սէնէ։ Ալ է պիր սէնէտէն սօնրա, օ կէճէ, քի այտընլանընտա Իֆէնտիմիզնին. սէյ Յարութիւնն զատիկ կիւնիւ, կէօրիւնտիւ ազիզ Պէքիր քէրլամէլի քըյամֆէթլէ սուչսուզ վէ տերթլի զէվճիյէ, վէ թէսէլլա էյլէտի օնու զէվճինէն օնա օլան զալըմլըք իչինէ։ Ալ պու զէվճէ կէօրինճէ ազիզ Պէքիր՝ պաշլատը քէնտի մէօհտատընա կէօրէ տէմիյէ պէօյլէ։ Ինթիքամ ատալէթի, ատալէթ խատէրիմ՝ էնտէն եա ազիզ Պէքիր վալիտէթուղլահ. վէ նէ՞տիր՝ քի սաղ պըրաքըյօրսուն օ նալէթ զանիէի։ Ալ ազիզ Պէքիր ճէվապ վէրտի, վէ տէտի։ ( ) ոպալէր չէրահոլըն պէն զէվճէ պէնոփէն փէյնէ, ելլա այըրընընա փլէ, չէ էլնէյնո. պէրա պէն ֆոթը փէյնէյ էլմէյէ։ (պունու տէտի, եօք քի էթմէյէ քաղը տէյիլտի, իլլէ օ սէօզ իլէ իստէրտի քաղանմաք օ զանիէյի, նիճէ պէյան օլուր եաղաճաքլարըմսան)։

Digitized by Google

Ա՛զիզ Պիքիրին պու ճէվապընա զէվճէ թաճուպ քալըպ՝ տէտի օնա. եա Պիքիր վալիտէթուլլահ սէն նիճէ քատըր սըն Ա՛լլահտան սօնրա քիւլլիւ նէսնէկէ. տերսին՝ քի քա- տըր տէյլիմ օ զանիէտէն ինթիքամ ալմայա: Ալէ քի՞մ տիր օ քապահաթի սահապալը՝ քի քարշը տուրա պիլսին սա- նա: Ալէ սէ՛ն Ալլա տէտի. պոռնո՛ հա՛ աէօյլէրսէն զէվճէ, ամմա՝ օնո՛ն իչէն չոպուր պէյնիկմ օ չոպահալէցա պիր շէյ եվմէյէ, զնըօ հէր կի՛ն աէլամլար պէնի պըրագնալ, չի օ պո- նա պիտաէ մաչուտ պոռ. վէ պէն խոպէմ, չի պիր չէնիկ օլսոո՛ն հիչ չմնաէյէ. օ չի պէնի իզնէվիլէր օ աէլամ իլէ. վէ պունու սէօյլէյիպ կէօրիւնմէզ օլտու: Ալէ պու զէվճէ իս- րեասլընտան այրըլըպ, վէ քուտուրուպ օ զանիկէ քարշը վէ նէվանիկէթինտէն քեօրանըպ՝ շաշկընճա զանն էմտի՝ քի օ զանիէ ազիզ Պիքիրէ տէ պիր պիւյիւ էթմիշ օլա, վէ օ- նուն իչէն տիր՝ քի սնա պիր շէյ էթմիյէ քատըր տէյիլ: Ամոթ սուպահ օլունճա կիթտի քիլիսէյէ, քէնտի տուալարընը սէօյլէյիպ՝ վէ պատարագ կէօրիւպ՝ քիլիսէտէն չըքար- քէն էվէ կիթմիյէ, կէօրտիւ՝ քի քէնտի տիւշմանը օ զա- նիէ քարշըսընա չըքտը, վէ կիրիյօրտու քիլիսէյէ: Ալէ էօրքէսինտէն ալէֆլէնիպ՝ պաշլատը եիւքսէք սէս իլէ հի- ատպըզ ճօմահաթըն իչինտէ օ զանիէ իլէ քավկա էտիպ՝ չոք ազըր ըէզալէթ սէօզլէրի սէօյլէմիյէ օնա: Ալէ զա- նիէ ուԹանըպ՝ վէ քըզարըպ՝ ճէվապ վէրէմէզտի: Ա՛էթիշտիկըր օրտայա քիլիսէնին փափազլարը, վէ ազարըա- տըպտար օ տէրմէյի զէվճէյի՝ վէ տէտիկըր օնա. նէ խտէր- սին պու զէվճէտէն, վէ ուԹանմամզմըրսըն պէօյլէ ազիզ եէրտէ վէ ազիզ կիւնտէ պու քատար ճօմահաթա ֆէնա խարէթ վէրմիյէ: Ալէ օ քուտուրմուշ զէվճէ ալէմ էշի- տէրէր տէտի. պու նալէթի ճատը տէյիլ քի սալթ պէնիմ զէվճիմի պիւյիւէյիպ՝ քափտը պէնտէն, վէ տախի ազիզ Պիքիր վալիտէթուլլահը պիւյիւէյիպ տիր. վէ օնուն իչէն հէր ըէզալէթէ լայըք տըր: Ալէ փափազլար տէտիկըր օնա. ամա օ, էյ շաշկըն վէ ուԹանմազ, վէ էօյլէ քիւֆիւր սէօզ սէօյլէմէ ազիզ Պիքիրէ քարշը: Ալէ պու զէվճէ տէտի. ազիզ փէտէրկըր պէն շաշկընը տէյիլիմ, վէ քիւֆիւր սէօյ- լէմէմ, իլլա տիյնէյին պանա նէ ըրաստ կէլտի պու կէճէ, վէ օնա կէօրէ շէրահաթ քէսին: Ալէօրիւնտիւ պանա պու կէճէ ազիզ Պիքիր՝ վէ պու զանիկ իչէն ինթիքամ տիլէ- տէյլիմտէ օնտան. տէտի ազիզ Պիքիր, պէնտէն տիլէ-

Digitized by Google

մէ օնու՝ իւլէ սայրըսընտան. զերա պէն պիր շէյ էտէ-
մէմ օնա: Ա՛ն թէքրար սիվալ էթտիյիմ-ե ազիզ Պիքիր-ե,
քի նիշլին պիր շէյ էտէմէզսին պունա. տէտի պանա. զերա
օ հէր կիւն սէլամլար պէնի սէլամ ըլա, քի պանա
զիատե մնաքպուլ տուր: Իմտի նէ տէրսինիզ ազիզ փէ-
տէրլէր, պու պիւյիւճիւլիւք տէյիլմի տիր. վէ պու ճա-
տը վէ պիւյիւճիւ տէյիլմի: Ա՛ն փափազլար սիվալ էթտի-
լէր օ զանիէյէ, վէ տէտիլէր. սահիհմի տիր պունուն սէօյ-
լէտիյի. վէ նէ սէլամ ըլա սէլամլայօրսուն ազիզ Պիքի-
քի. վէ օ տէտի, ողլըն քեզ Ա՛նրիամ տըր, քի օնունլա
հէր կիւն սէլամլարըմ օնու: Ա՛ն օնլար իքիսինին սէօ-
զիւնէ հէյրան օլուպ, նասահաթլատըլար օ տէրտի զէվ-
ճէյի, վէ կէօնտէրտիլէր: Ա՛ն զանիյէ հաչան էշհէտի, քի
ալնըզ Պիքիր պիր ողլըն քեզ Ա՛նրիամ իչին իստէ-
միշ քազէպլէմէք քէնտինի, վէ քէնտինին հագ իւզէրէ
հէր թիւրլիւ քազէպէ լայըք օլտուղունն պիլիր իտի. օնտա աղ-
լամայա պաշլատը, վէ չափու կիտիպ ազիզ Պիքիր վա-
լիտէթուլլահըրն պատկերինին էօնիւնէ տիւշտիւ, վէ աճը
կէօզ եաշը յլա տիլէտի Ա՛լլահտան, վէ ազիզ Պիքիրտէն
քէնտի կիւնահլարընըն մաղֆիրաթըն. վէ օնտա ալէմին
էօնիւնտէ Ա՛լլահա վէ սէ՛ յայա ահտ էյլէտի տայըմ փաք-
լըղա: Ա՛ն օնտան սօնրա մայրապետ ուրուպասը կէյլինիպ,
ասլքին օլտու պիր ֆուքարէ օտատա գընտանտա կիպի՛ եա-
պըլմըշ օ քիլիսէյէ եաքըն. վէ տուրտու ճէմի էօմրիւ-
նիւն կիւնլէրինտէ. եասըը աղլամատա, վէ սըքը թէօ-
պէ ամէրինտէ՝ թա քի ըրահաթլանտը էֆէնտիմիզ Վա՛ն-
տա: Ա՛ն օ սուբհտուզ պօշանմըշ զէվճէ իչին. վէ օնուն
զէվճի իչին պու շէյլէրտէն սօնրա պիր շէյ եազմազլար
Հիքեայէթ էտէնլէր:

Պուռնու նաչէլ էպէր հայը փիլիպպոս լսպիան չէնոփ չիլիա-
պընտա: Ա՛ն հայը Վատալա Քովիլեան, ճիլպ. Ե. էօրինէ.
32: Ա՛ն հայը Ալեքսանդ կոմոլտուլը ապէր Պիչէրէն հա-
ճի-վէլիէլէրինն. Ե. չիլոպընտա. հի-ճի-պէր. 39:

Ա՛հվէ:

Ի՛մտի տէմիւլի տիր օ տէրթիլի տիշէհիյէ. նա զէվճէ, սէն
զանն էտիյօրսուն, քի գաատը տէհիլտի ազիզ Պիքիր ին-

Digitized by Google

թիգամ ալմայա. էօյլէ տէյիլ, լլևա գատըը ըտը, լաքին խտէմէտի ինսանճա ինթիքամ ալմաք, եանի տըշարտան էօվիւմ քազէպիյլէ եալընըզ քազէպլէմէք. իլևա պու թար-զը պիր եանա պըտաքըզ՝ ինթիքամ ալտը օ զանիէ տէն տէյիլ ատաթէթլէ, իլևէ քէրէմ վէ մէրհամէթլէ. օնու կիւնահտան կէրի տուրտուրմադ ըլա. զիրա պու պիր պաշկա թարզ ինթիքամ տը, պունու եալընըզ Ալլահ քատը տը էթմէյէ, վէ օնուն քուտուրէօհյլէ քէնտի վալիտէսի. չիւնքի առաքեալըն քավլինճէ, «Այա ֆէյն դէնն է ողը-մուշ». Այվես. 2. Այանի՝ Էօլընըզ օ պէօյլա-պունը դէրհահէլէ: Այ նիճէ քէնտիսի չէք քէրրե չէք շէյ էտեր, քի պիզէ զըմի պիր շէյ կէօրիւնիւր, պէօյլէ փէշկէշ էյլէ-տի քէնտի իւյիթլէնմիշլէրինին հէյրաքէթլէրինէտէ էօյլէ պիր քուվվէթի օլմաք՝ քի օնտան քէմինէյէ մուգապէլէ էյ-լիք չը քսըն. վէ աճըրդան մուգապէլէ՝ թամըը տէչիրիլսին: Օհրա հաչան կիւնա՝ քեար քէնտի կիւնահլարը իւզէրինէ տօղրու շէրահաթ էթմէ իլէ ազլարսա, օ ազլամատա ֆէրահլըք պուլուր, եօք քի քասավէթ. փէհրիզ սաք-լամասընտա՝ քուվվէթ. չալըշմասընտա՝ ըրահաթլըք: վէ տէրթլէրինտէ՝ թէսէլլա. նիճէ սէօյլէր առաքեալ. Յոթնամ փէյղամանամ, յոյնամ պօղանամ, Այանի՝ նէ պէ-նան պայնիլինէրեմ. օլ պէմ չա-վէլիլինէրեմ:

ՄԻ ՒՇԻՒՕՂԼՈ · ԺԻ:

Պէր չահանայ էլինէ ալըգ պուղըդաչ-լարըը վէ իչէրինինէն ֆաչ-ըլարըն՝ օնլարը չէ ճճըչըդ, փինախլէր չը-ա-մըլ-ը-ը-ը: ԱյԼՈՒՒ ԼԱ ՎԼԻՓԻԼՈՒԼԱՀ ԵՔ ԱՅՈՒԱՆ ՈՒՂԻՆԻ. վէ օնա-պա Է-ՈՒՂՈՒ-ՈՒՂԻՆ ԼՕՂԼԻ-ՒՇ-ԼԻ:

Չիւն՝ պու միւճիւզէթլէր օլտուգտա, ազիզ վալիտէ-ուլլահ ազիզ էվինէ զիարէթէ կիթմէտէ, պունուն իչին պու միւճիւզէթի նազը էթմէզտէն էվվէլ եաղալըմ, քի նի՞ճէ օնուն ազիզ էվլի-տէյիշլիտի աշաղը Վալիլեա «Այա-զարէթինտէն Լոթալիա Թարաֆլարընա: Լամի տիւնեա եիւզիւնտէ սիֆաահ-ընտան պէրի օլան ճէմի ազիզ եէրլէր վէ ազիզ էվլէր իչինտէ, սէրպէստ տէյէ պիլիրիզ, քի էն ազիզ ամենատէ Այգաուն էվի տիր, եանի օ կիւճլիւկ վէ ֆուգարէ եափըը-ը էվ աշաղը Վալիլեա «Այաղարէթինտէ,

Digitized by Google

ծնաւս քի տօղտու վէ պէսլէնտի ազիզ Պիքիր վալիտէթ-
ուլլահ. վէ օնտա հրեշտակըն միւճիւտէսիյլէ համիլէ օլ-
տու Վէհամտուլլահը, վէ օնտա տուրտու օլ Վէհամտուլլահ,
քի ապիզլէր ալիզի տիր, քէնտի ազիզ վալիտէսիյլէ օթուզ
սէնէ մըքտարը: Ալէ օնուն իչին ճիմլէ ազիզ էվլէր ի-
չինտէ էն ազիզի պու տուր. վէ պու տէնիլտի մսրտուս իսմ
իլէ, ազիզ էվ. վէ զիարէթ եէրի օլտու ճիմլէ քրիստիան-
լարա՝ տէյիլ եալընըզ շնմտի, իլա հէմ ազիզ քրիստիան
տինինին պիւթիւն տիւնեայա վազը եայքմայա պաշ-
լատըքտան պէրի: Ալէ էվվէլքի էնպակերտէ քրիստիանլար
կիւն տօղուտան վէ կիւն պաթըտան զիարէթ կիտերլերտի
Նազարէթ, զէվճլէր, վէ զէվճէլէր, տէվէլէթլիլէր պէ
ֆուքարէլէր, փատիշահլար վէ հիւքիւմտարլար՝ խու-
սուսա կիւնտօղու թարափլարընտան. վէ ալէմի մալիմ իտի
նսա էֆէնտիմիզին ազիզ գերեզմանը կիպի: Ադքին նէ զա-
ման քի օսմանըլըլար պիւթիւն զաւատ էթտիլէր Վալիլէեայը
վէ օնուն էթրափ էյալէթլէրինի, գալտրըտրլար օնտան
առնքի պիւթիւն քրիստիանլէրի, ալ տէմ Նլլահտա խա-
տէմէտի, քի քէնտի վալիտէսինին ազիզ էվի քալսըն.
թաւաֆլարտա խբրտամըղլըքտա: Պունուն իչին Նֆէն-
ֆիմիզին 1298. սէնէսինտէ քալտրըթտը օ ազիզ էվի
թէմէլինտէն ֆէրիշթէլէր էլինլէ Նազարէթտէն՝ վէ կէօ-
թիւրտիւպ քօտուրթտու Տալմացիատա պիր թէփէ իւ-
զերինէ: Օնու քաֆիլ կէօրիւպ քրիստիանլար, նօք
քի սատէճէ հէրեան օլտուղլար, վէ տախի թանըտրլար
ազիզ Պիքիր վալիտէթուլլահըն ազիզ էվի օլտուղուն,
չինքի օնլարտան էնքլարը կիթմիշլէր իտի Նազարէթէ
ծնուն զիարէթինէ. վէ տախի տուրտուչօրլարտը օնտա քրիստի-
անի պէյլերտէն փեշկէշ օլան սուրէթլէր, վէ հէտիյէլէր, քի
ծնլարը էվլէտէն կէօրմիշլերտի: Ալէ պու միճիւզէթինի
չաւ օլմասընտա, էնքլարը ուզաք մէմլէքէթլերտէն կէ-
լիրլերտի Տալմացիայա օնուն զիարէթինէ: Ադինքի Նլ-
լահ իտէրտի քէնտի ազիզ վալիտէսինին էվլին զիատէ իհ-
տիշամընտըրմաք, օնուն իչէ սէնէ վէ եէտի այ-
տան սօնրա թէքրար հրեշտակլար էլի իլէ քալտրըտրպ օ ազիզ
էվլի Տալմացիատան, վէ կէչիրիպ Ալէնէտիկ քօրֆէզին-
տէն, վէ Ադրիկինետօն շէհրինին պիր օրմանընտա թէ-
քէքիւնլէտի, քի Նդօնա էյալէթինտէ տիր՝ պէչինճի
Ալէքսանտրա փափըն կիւնլերինտէ: Օրատա տուրտ-

Digitized by Google

տու ο ազիզ էվ սէքիզ այ. վէ չօքլարը կիտէրլէրսի օ-
նուն զիարէթինէ : Աքին ο թարաֆլարըն խըրսըզլարը կէ-
լէն վիարէթճիլէրէ չօք քէտէր վէրիպ, սոյմայարը վէ չօք-
լարըն էօլաիւրմէլէրի իչին, թէքրար տէյիշիլսի ο ապիզ
էվ օրատան. վէ քօնուլտու ο շէհիրին պիր թէսիէճկինտէ
տէօրտ այ միքտարը. վէ օրատա զիատէ արթըը զիարէթ-
ճիլէրին սըճաքլըզը: Աքին ο թէփէ իչի քարատաշլարըն
ըտը, վէ էքիսի տէ չալըշըրտը քէնտինէ զապթ էթմէյէ
ազիզ էվէ կէլէն հէօկյմէլէրի վէ փէշիկչիլէրի. վէ ազ ար-
պէտէ նօղ ուտու օնլարըն մապէյնինտէ. օնուն իչին
թէքրար տէյիշիլսի օրատան. վէ կիճսի պիր օք սաթըմը
ուզաք՝ Աօրտին տիվան եօլունտա սօքին օլտու. քի
պիր ազ ուզաք տըր Աղրիա տէնիզտէն: Ορատա տու-
րուր չիմճիյէտէք հիչ թէփրէնճիլիք, իզզէթ իքրամ վէ
իհթիշամլանըպ ձէմի քրիստիան միլլէթլէրինտէն: Աէ
Ալլահ պունուն իչին օք քերրէ էյլէտսի ο միաճիւզէթլի
տէյիշիլմէսինն պու ազիզ էվինն, շէօյլէ քի օնուն-լա քրիստիան-
լարը քամիլինտիրսին իթիգամէ էթմէյէ, քի օտուր քէնտի
վալիտէսինին ազիզ էվի: Աէ ο կիւնտէն պաշլայըպ՝ շիմ-
տիյէ քատար հիսապսըզ միաճիւզէթլէր էյլէտսի Ալլահ
օնատ՝ քէնտի վալիտէսինին ազիզ էվինի իհթիշամլանտըր-
մայա, քի չօք միաճիւզէթլէրտէն պազըլարըն եաղլըմ պու-
քիթապտա:

Ե) Ցուն, 1513. սէնէսինտէ, օնուննճու Աևոնդ փափըն
վաքտընտա, Տալմատիան ամենատէ Աոյատ իսպատէթքիար
պիր փաշող, կէմիյէ զնարէթէ կիտէրքէն Աօրէտոյ վա-
լիտէթուլլահ ազիզ Պիքիրին էվինէ, պատպարըշ զուր-
սանտալը Թուրթուպ պունու՝ կէօթիւրտիւլէր Տուրացցոյ-
ա եասըը: Ամոի պունլար քէնտի ճէսէպլէրինէ տէօն-
տիւրէք իստէմէյ իլէ օնու, քի սօնրա էօյիւնսիւնլէր,
քի պիր ֆըրէնկ փաշազը քապանմըշլար. պաշլատըլար
Թիւրկիս սէօզլէր իլէ էօյիւտէմէյէ օնու քէնտի սինիէրինէ
տէօնմէյէ, պապը քէրրէ քօրքուտուրլար ըտը էօլտիւրմէյէ, վէ
կնահիճէ փէշկէշլէր իքրարը իլէ պույունճա կիտէրլէր իտի:
Աքին սէ քահանայ քէնտի տինինտէ քավի տուրուպտու,
վէ քօրքմազըտը օնլարըն Թէթապիրինտէն. վէ տայըմ իմ-

Digitized by Google

տատա չաղբրբրտը քենտինե ազնզ Պիքիրի, տեմէյ իլե, իմտատ էլլէ պանա եա ազնզ պիքիր Աէրիեմ: Ալ պատ-պատրշլարըն օնա սիվալ էթմէլէրինտե, քի նիչին պու-քատար չօք ալըրսըն աղզընա Աէրնէմ խսմինի. ճէվապ վէրտի, վէ տէտի. զնրա օ եապզըլըշ վէ պատմա օլմուշ տուր քալպիմտե, վէ իչ թաքըմլարըմտա: Ալտեմ զէվքլէնմէյ իլէ տէտիլէր օնա. շիմտի պ-ազալըմ տօղրումտա աէօյլէրսին՝ եօքսա եալանմը: Պունու տէյիպ Թուրթատուլար օնու՝ վէ եայտրլար եէր իւզէրինէ, վէ պաղլատրլար օ-նուն էլլէրին վէ այազլարըն, վէ քըլըճլա եատրլար քարնըն եօքարտան աշաղը, վէ չօքարրպ պըղազտրլար տրշարը ածքա-սըզըղ ըլա պիւրիւն օնուն իչ Թաքըմլարըն, եանի՝ եիւրէյին, ճէյէրին, պաղըրսազլարըն, վէ սայիր ճիւմլէսին, վէ օնուն կէօզիւ էօնիւնէ քօյուպ, մանակտա էտէրէք տէ-տիլէր՝ իշտէ սէնին Թաքըմլարըն, օնլար իչնին տէտին՝ քի եազըլմըշտըր օնլարտա Աէրնէմ խսմ. ալ օնլարը, վէ կիմ օնուն էվինէ զիարէթին Թէքմիլ էթմէյէ, էյէր կիմմէյէ քուտրէթին վար ըսա. վէ իշտէ սէնի էզատ քօյ վէրի-րիզ, վէ էլլէրինին այազլարընըն պաղըն չէօզտիւլէր. վէ քէնտիլէրի պիր եանա կիմտիլէր. զանն էմմէյ իլէ՝ քի Թագիքէտէն էօլիւր: Ա՛յ Աէլահըն, վէ օնուն վալիտե սուլթանընըն միւճիւզէթլէրինէ. Ա՛ազ Թաչլեանըն հէքմէ-թիյէ էօլմէյիպ՝ սաղ քալտը, վէ քալքտը եէրտէն, վէ իչ Թաքըմլարըն էլլէրինէ ալըպ՝ պաշլատը կիմմէյէ վալիտէթ-ուլլահըն ազնզ էվինէ. վէ իշ օ, քի օրատան ազնզ էվէ չօք կիւնլիւք եօլ ուտու: Ալ նէձէ սէօյլէտիք Աէլահըն հէքմէթիյլէ եիւրէքսիզ վէ քուտուր Թաքըմըզ, վէ պիր շէյ եէմսիզ օ ուզաք եօլտա սաղ քալըպ՝ սէյիրտէրէք կիտէրտի: Ալ հանկը քէօյ վէ շէհիրէ եէթիշէրտի խէ, քօշարտը օրայա ճօմսհաճ կէօրմէյէ օնու, վէ Թա-ճուպ քալըրլարտը Աէլահըն միւճիւզէթինին իւզէրինէ, վէ ազնզ քրիստիեան տինինին ուզրունա տիրի մարտիրոս կիպի չօք իքրամ էտէրլէրտի օնա: Ալ սիվալ էտէնլէրէ նասըլ օլտուղուն, նաքլ էտէրտի օլտուղու կիպի զիատէ ալ չաք կէօնիւլլիւ վէ փաք իւրէյ իլէ, Աէլահա շիւ քիւր վէրմէյ իլէ, վէ ազնզ Պիքիր վալիտէթ ուլլահա: Անճամինտե չօք վէլայէթլէրտէն կէչմիյէն, վէ չաւ օլմայլա հէր եէրլէրէ պու-ազնմ միւճիւզէթինին նամը, եէմիչտի վալիտէթուլլահ Պաքթ-քանընըն ազնզ էվինէ Ա օրէտուտա. վէ օնտա շիւքիւրլէր վէրտի

ամենամէծ կոյսս, վէ ծնունդ Աստուծոյ օղլունա. քի օ քաղաքը կիւնէլէտուէ սաղ սաքլասաղը ծնու, թաքի եէթիշմիրտի օրայս քէնտի ահտըն թէքմիլ էթմէյէ. վէ չօք քերէ պուս էթտի կիւր կէօզ եաշըյլա ազիզ էվլին ծնալտան պասըլան տապանըն, քէզալիք ծնալըրն սաքին օլմասը իլէ թէմիզլէնէն տուվարլարըն: Վէ սօնրա նաբէ էյլէտի փուխազլարա վէ ազիզ էվլին խըզմէ թինէ թայըն օլանլարա՝ Աշուն ազիզ տինին ինքեաբ էթմէմէտի իչին, պատպարըշլարտան քարնընըն թաքըմլարըն չըքարմա քազասը զուհուր էթմէկսին: Կէօստէրտի ծնալարա քարնընըն թաքըմլարըն, քի խարաբ իչինէ քօմուշ ուտու, վէ հիչ ֆէնա քօքուտուզ տուրույօրտու. կէօստէլտի վէ քէնտի քարնըն, քի եարըմըշ վէ պօշ ուտու հէփսինտէն: Ծնու կէօրտի քէրի կիպի, մէհման քարտըլար վէ հէյրան օլուրլարտը Աստուձն միւձիւզէթլէրինին իւզէրինէ: Վէ ազիզ քահանայ նաբէ էյլէտիքտէն ածնրա ձիւմլէսին, խոստովանահայր իստէտի. վէ չօք կէօզ եաշըյլա խէթալարըն խոստովանանք օլուպ ազիզ էվտէ սրբուէթի ալտը. վէ օրատա տիրտայը աբէ Կոյսուն պատկերինին հուզուրինտէ թէսլիմ էյլէտի ըրահաթ քէնտի ճանըն. վէ կէօմտիւլէր թէնին օ քէչիսէտէ ազիմ իքրամ իլէ:

Պուննա հիսէապլի էօրէր Աէօպիա ապէզ էվէ ուխտա կիլմէ չիլուպտը: Վէ հայր Աղէքսանդրա պէնսպոլէտան, ճիլտ. Ա. Լուպէր. 18: Վէ հայր Միլնէնա Ֆոմէզուլը ապէզ Պիչէին մուճիլէ չիլուպտը.

Ա էյվէ:

Պու ազիզ քահանայ միասլի վէրէյիմ պէզ տէ Աստուձա, էյեր տըշարըքին տէյիլ իսէ, պայրի իչ եիւրէյիմիզի, եանի պիզիմմուհապպէթիմիզին իստէյին վէ արզուտուն. քի օնուն-լա եաղընըզ սէվէյիմ Աստուձը հէր շէյտէն իւստիւն, նիճէ քէնտիսի տէ պուչուրուր պիզէ տէմէյէ. Աէրէպա պՁԸ Ընձ ֆա չոմ պաթե ֆոմմէ, և չոմ չանձինձ ֆոմմէ, և չոմ պօ-ֆոմմէ: Լանի Աէվէնին աէնին ատհոլ Աստուձն, ճէմի ֆալէնպուձն, վէ ճէմի վձճուէնպուձն, վէ ճէմի ֆովձէնպուձն: Օնա քի տուչ էտէր ազիզ տախի զաթի քանուն. զիրա ֆիրեատա էտէր օ, քի հէր քէս քէմսէյի վիճուտայէ սէվսին օնու, օ քի քէնտինի պիւթիւն վար էթմիշ տիր, զիրա

էյէր պիր քիմսէ ԹապիյէԹ իւղէրէ փէտէրին սէվէրսէ, օնտան քի Թէնիւին եալընըզ պիր փարչասըն ալմըշ սոլր, նէ քատար տահա զիատէ պօրճլու տուր Ալլահը սէվմ֊յէ, քի ճանըն վէ Թէնին Եօքատան վար էյլէտի, նիճէ սէօյլէր առաքինուԹնց քիմսայնտա։

ՄԻՒՃԻՒՕՂԼԹ ԺՐ։

Պէր ֆո֊ռաքէ էմէկ ապէզ Պէնէրին Ռճ֊պէնէյէ նմռապ պո֊ռատո֊ էնոփինին, վէ էրզռումլուն ֆո֊ռաքէչընէ։

Յն էֆէնտիմիզին. 1579. սէնէսինտէ՝ Իթալիատա Ալըճտօստան էլլի սահաԹ ուզաք պիր քէօյտէ, պիր ֆուքարէ վէ հիւտաիէրէսէԹ քիմսէ սաքին օլուրտու։ Պու ատէմին չօք քըզ էվլաԹլարը վար ըսը. ֆաղրաձա օնլար տա քէնտի այձալարը կիպի փէք ֆուքարէ խոխլէր, լաքին փէք էտէպլի վէ ազիզ Պէքիրէ իպատէԹքեար ըսըլար։ Իմոի պիր կիւն պու ատէմին քըզլարը կէօրիւպ քէնտիլէրին փէ֊ատէրին չօք քատաալէԹ իչինտէ կէչինմէ իչին, պու քըզլար միւլայիմ վէ ԹաԹլը սէօզլէր լէ պաձալարընըն ֆէքըրինէ պըրաքտըլար, վէարէԹ կիԹմէյէ ազիզ Պէքիրին էվինէ Ալըճտօյա. վէ օնտա տօքուզ կիւն իպատէԹ էտիպ՝ վէ ասնրա խոստովանանք օլուպ վէ սրբուԹի ալմայա ազիզ Պէ֊քիրին իզզէԹինէ. վէ օնտանն եարտըմ տիլէմէյէ քէնտիլէ֊րին բուհանի վէ ճհսմանի իքտիզալարընըս։ Պու էյի ատէմ քէնտի քըզլարընըն հիւտաիէրէսէԹ նասահաթընն՝ քատար էՀտի կէօնիւլ խոտքընկէյլէ. վէ կիԹտի Ալօրտօյա ազիզ Պէքիրին էվինէ. վէ տօքուզ կիւն իպատէԹին ԹէքմիԼ էտիպ, խոստովանանք օլուպ, վէ սրբուԹի ալըպ, պաշա֊տը նիսազ էՀմէկ առնենաձէ Ալոյսա քէրէմ ինայէԹ էՀմէյ֊է օնա, վէ իմտատա էյլէմէյէ քէնտիլէրին իքտիզասընա։ Ալաքին կէօրտու՝ քի ազիզ Պէքիրտէն պիր շէյ ալմատը, պաշլատը քատաալէԹնէկ այղամայա։ Իմտի հաչան քիլի֊աէտէն տրշարը չըքտը, վէ մէհսուն կէօզ եաշընտա տուրուբ աստու. պունու օ հալտա կէօրտուկ պիր խայրը սէվէն զէնկինա պազիրկեան, վէ սիւվալ էՀտի օնուն քատաալէԹինին սէ֊պէպին. վէ վուքուֆ օլտու օնուն Հալինէ վէ իք֊տիզասընա։ Ալէ սօնրա ամինա սէ Ալոյսուն տուշ էՀ֊մէհիյէ քայրէԹ՝ վէրտի օնա, վէ ալօք կէօՀէԹէտու օնու

Digitized by Google

քէնտի խանէսինէ, վէ միւպաշիր էֆտի օնու ճիւմլէ քէնտի ալըշ վէրիշէրինին իւզէրինէ. վէ իբրար էֆտի օնա քէնտի քեաբալարընտան պիր փարչա հիսսէ վէրմէյէ չալըշտըղընա պլինայէն: Վէ իշտէ Ալլահըն իհսանըյլա չօք զիատէ քեար օլտու պիր պուչուք սէնէ մապէյնինտէ, վէ վէրտի ֆաքըրըն հիսսէսինի. վէ օ քատար ըտը, նէ քատար քի իլտըմ ըտը քէնտինին վէ քըզլարընըն կէվնմէլէրինէ: Ոնրա պու ատէմ պապիրկեանտան այրըլըպ վէ քազանտըղըն պիր չամ թայէ քօյուպ՝ եայանճա եօլա չըքըր քէնտի էվինէ կիթմէյէ: Վէ եօլտա կէճէնին իւզէրէ կէլմէսի իչին՝ պիր չէնլիյէ վարամայըպ, աչըքտա պիր խան պուլուպ՝ օնտա քօնաղ օլտու. վէ թէսլիմ էֆտի քէնտի չամ թաասըն խանճըյա. վէ աքշամ թաամընտան սօնրա, կէճէ օնտա ույուտու: Ոնրա սապահլա քալքըպ իստէմի չամ թաասըն խանճըտան, վէ օ, չինըքի տուշտու՝ քի իչինտէ չօք ահճէ վար ըտը, ինքեար էֆտի, քի պէն սէնտէն չամ թա ալմատըմ սաքլամայա: Ոալալլը ֆաքըր զիատէ շաշտը վէ պիլմէզտի, քի նէ էֆենին օ պէնամուտա, զիրա պիր շահատ եօղ ուտու օնա չամ թաասըն վէրմէսի իչին: Ընուն իչին քօյու քատէվէթէ տալըպ՝ չըքըր խանտան, վէ պիրազ ուզալըպ՝ օթուրտու օնտա պիր աղաճ ալ թընտա. վէ ալալտը աճը կէօղ եաչըլլա քէնտի իրթիսի իչին. վէ տիւկէրտի Ալլահտան օ զալըմտան ինթիքամ ալմայա. վէ քէնտինէ խմտատա եէթիշմէյէ: Վէ իշտէ պէօյլէ աղլայըպ ֆիրեատ էտէրքէն. կէրիւնտու օնա պիր ատէմ, վէ սիվալ էֆտի օնա՝ վէ տէտի. նիչին պէօյլէ քատավէթ վէ ուամուէթտուզ տուրույօրտուն. վէ օ նաթլ էֆտի խանճընըն էֆտինի խայըրսըզլըղը, վէ տէտի՝ իշտէ պուտուն իչին էօիւմէ պէրապէր քատավէթ իչինտէյիմ: Վէ տէտի օ ատէմ օնա, էօյլէ քատավէթ էֆմէ. իյլէ՝ կէլ պէնիմլէ, վէ կիտէլիմ շէրահաթա՝ եաքըն քէօյտէ. վէ պէն շահատէթլիկ էտէրիմ խանճընըն խըրսըզլըղընա, վէ սէն աղլըրսըն չամ թանը աճէկսիյլէ, վէ կիտէրսին էվինէ սէվինէէրէք: Ֆաքըր սէվինտի զիատէ, վէ պէրապէր կիթտիլէր շէրահաթա. վէ խանճըտան շէրվա էտիպ, կէթիրթտիլէր օնու շէրահաթա: Վէ քատընըն թէֆթիհ էֆտինյինտէ եէմին իյլէ ինքեար էֆտի օ պէնամուա խանճը քէնտի խըրսըզլըղըն, վէ տէտի. էյէր եալան սէօյլէյօրսամ՝ շիմտի պուտուտա քափօրն պէնի շէյթանդ ճան ըլա վէ թէնլէ: Ընտէմ օ ատէմ

քի ինսան քրյաֆէթինէ կիրմիշ շէյթան ըսը, սէ Ա՛ծա-
ծինտէն կէօնտէրիլմիշ Ա՛լահըն ինղիքաէմընա թայրըն խըզ-
մէթքեար կիսի, տէօնտիւ շէյթան քըրյաֆէթինէ, վէ
գուճաքլայըպ խանճըյը՝ քըսքըվրապ պաղլատը օնու, վէ
տէտի հէվիսի էշիտէրէք. պու պոթ խըրպըդ՝ ոչ չէլթը
պու ֆո՛տպէնին չամ՛ըսընը, ոչ օնպոյ ըսթըդ ճի՛մէլ ո՛էնոփ
գ՛ոպանճը. վէ ա՛ոյլոփը օնու խոնքընը ֆ՛ընա ե՛ֆինոփ:
Վէ ասնրա ճի՛մլէսինին էօնիւնտէ քաղտըրտը օնու շամ՛ընթայ
ըլա հավայա. վէ իքիսի տէ կէօրիւնմէզ օլտուղար. վէ պէօյ-
լէ քայրըպ օլտու սէֆ՛ի՛լ ճան ըլա վէ թէ՛ֆլէ: Պու՛նու
ճի՛մլէսի կէօրիւպ՝ քօղքուտան զէվզէկնտիլէր, վէ պի՛լտի-
լէր խանճրընըն պէնամ՛ուսղուղուն, վէ ասնրա չէրասխայ էմրիյ-
լէ կիթտիլէր օ խանա, վէ պուլտուղար չամ՛ընթայը ա՛չէսխյլէ
պիլէ օրատա, նէրէյտէ քի տէտի շէյթան. վէ վէրտի-
լէր ֆաքըրա. վէ օ ալըպ օնու, կիթտի քէնտի էվինէ
զիատէ սէվինճ իլէ, վէ նաքլ էյլէտի քէնտի հիւտափէ-
րէսնի քըզլարընա, քի նի՛ճէ ազիզ Պիքիրին եարտըմ՛ըյլա
ազ վաքըթտա օ քատար քա՛դանտը. վէ եօլտա նանըլ չալըն-
տրղընը օնուն՝ վէ սէ Ա՛ծածինին նի՛ կէօնէ պուլտուրթտու-
ղունա: Ո՛նու էշիտիպ քէնտի քըզլարը շինքիւրէր վէր-
տիլէր Ա՛լահա, վէ արթընտրլար քէնտի իպատէթքեար-
լըքլարընը ազիզ Պիքիրէ:

Պու նա՛ղլ օլտնաոպ ոպէղ վալիխէ՛ո՛ւլահընը Եվէնին ֆո-
ճ՛ընէլէ՛էրինին ինէնոփ: Վէ պոխն հայր Վ՛ատուս Բովէնա-
պան ճիլտ. Բ. Յ՛օրինէ. 2:

Ա՛էվէ:

Պու կիւղել հիքայէթը նատահաթլար պիղի պիւթիւն
Ա՛լահա վէ օնուն ազիզ վալիտէսինէ սըղընմադա. չինքի
կէօրիյօրուզ, քի քէզապէթին ազնատը շէյթանը պիլէ
կէրէչքիյէ շահատէթլիք էմ՛ըրիյօրլար օնլարա սըղընան-
լարընը ֆայըզընա տէկլէյէ: Օ՛խրա օ քատար էյի տէր
Ա՛լահ, քի պիզիմ տուշմանլարըմըզդան տահի պիզէ էյլիք
զուհուրէթ էմ՛ըրիր: Վէ ինսան օնա քարշը պաղը քէր-
թէ օլտուր քի՝ թա Ա՛լահընը էմ՛ըրիյի էյլէքտէն տահի քէմիլիք
չը քարըր՝ օնունլա ևօլտուզ հէրաքէթ եթմէկիյլէ. նիճէ
ըրտատ կէչտի պէնամ՛ուս խանճրյա, քի օնսան էօթիւրիւ
եուղըլըր պօ. հիքայէթտէ:

Digitized by Google

ՄԻՍԻՐԻ ԹԱԳԱՎՈՐԸ։

Պէտ ասելագործ էրէ պէֆա չ-ձէ-գէնինէ ասլէզ Պէյրէին՝ ասա-
ղատը չէնգի ազգը եարաղարընտան։

Յե էֆէնտիմիզին 1584. աէնէսինտէ Ղէմիստանլըն կո-
ղունիա տէնիլէն շէհրինտէ պիր պէզիւք արպէտէ զուհուբ
էթտի շէհրէլիլէրին մապէյնինտէ. վէ Յակոբ իսմի Պատէն
շէհրինին իշխանը օ ճէնկտէ պուլունուպ՝ իւչ քուրշուն
ուլա վուրուլուպ քզուլնտան՝ եարաղանտը. վէ ազգը
հատտազդ ըլա տիւշտիւ եաթադլա։ Ն՛էրտհղար նաբլա-
շզպ՝ չզք թիւրլիւ իղադլար վէ թիմարլար էթտիլէր քուրշուն-
լարը օնուն թէնինտէն չզքարմայա. լաքին պիր չարէ պու-
լամատըլար, վէ կիւնտէն կիւնէ եարաղարը ազգպ, իշխան
ճան թէօղիմ էթմէ թէհղիքէսինէ տիւշտիւ։ Ոլտէմ
պու իշխանըն հաթըրընա կէղիպ ազիզ Պէյքիրին էթտիյի
հաթադզ միւճիւզէթլէրի օնուն էվինէ կիտէն զհարէթճի
լէրէ Ոզրէտուա, պաշղատը աճը կէօզ եաշըդըա ազիզ
Պէյքիրին եաւտրմընա սըղընմատա. վէ ահտ էթտի օնա,
քի էյէր քէնտիսին օ ազգը եարաղարընտան սա-
ղատըրսա, օնուն ազիզ էվինէ զհարէթէ կիւթ-
մէյէ Ոզրէտօյա քէնտի փայէտինէ լայըք փէղհէղհըլէ։
Ոչմենասէ կդյա իշհիթտի օնուն նհասըն, վէ սաղատըը
օնու օ ազգը եարաղարընտան, վէ էօնիմ թէհղիքէ-
սինտէն. լաքին օ զաման իստէվէտի օնու թէքմիլ սա-
ղատմաք, սօնրա զհատէ միւհթէշամըլը էթմէք իչին քէն-
տի լութֆունու։ Ոիլա ֆարազա քէնտիղինտէն տըշարը
տէօքիւլտիւղէր օնուն թէնինտէն թիւֆէնկ քուրշունատը,
վէ իշխան ապասինճէ քալքդպ եաթաքտան սաղ սէղիմ տու-
ուրտու, լաքին օնուն քօղու չօղաք քալտը, վէ տօղրու քըմ-
ը լատատամաղտը, իլա օմղուդըա կէօքքիւղէ պէրապէր կէօ-
թիւրիւրտիւ պու եանատվէ օ եանատ։ Ոօնրա քայքդպ եաղըղդ
սէքիզ չուխատար ըլա կիւնտի թէկպտիլ Ոզրէտօյա թէք-
միլ էթմէյէ քէնտի ատըրնը, վէ տիւէմէյէ ազիզ Պէյքիր-
տէն թէքմիլ սաղատըղըն։ Ոէթմիշդպ օրայա՝ կիւրտի ազիզ
Պէյքիրին էվինէ. վէ զհատէ մէմնունն օղուպ՝ շիքքիւրէր
վէրտի օնա քէնտիսին էօղիւմտէն քուրթատմասը իչին. վէ
ատօնրա ազիզ էվինն միւպաշըրդըարընա վէրտի քէնտի փէշ-
կէշէրին՝ քէնտի ատըն պիլտիրմէք իստէվէմէյէ, քի օնլար

Digitized by Google

իսահէլէրտի օնու առաչմաք ։ Ալէ օնուն փէշկէշէրի պուն-
լար ըտը. եանի պիր թաքըմ աղբը փահա սըրմալը պատա-
րաղ ատրուպատը. պիր ալէթըն կէրտանըլըք, քի խազէրինտէ
պիր զէյքյամէթ ճէվահիր եաքուէթ թաշ վար ըտը. վէ պիր
տէօքմէ ալէթըն սրթուէթի քաալը իչի քարէշ մը-
խ-քլիւքտէ, տէօքիւլմիւշ հէրեան օլաճաք մարիֆէթլէ,
Ալէ ասնըա առուրտու օնտա իչի կիւն, վէ տօլու իթի-
քաթլա նիազ էտէր իտի ազիզ Պէքիրտէն քէնտի չէլաք
քօլունուն ամաղըղըն։ Ալէ իշտէ օ կէճէ, քի սապահ-
Նֆէնտիմիզին ծնունդ կիւնիւ յիւտիւ, վէ իշխան քէնտի քօ-
նաղընտա ուչուչօրտու, կէօրիւնտիւ օնա ազիզ Պէքիր
պէտզ ատտէ ուբուպալարըա շէֆաֆէլը շէմտէն զիատէ. վէ
պապըզա օնա քէրէմ կէօզիւյլէ, աէտի. Քնան, վէ Խա-
շայատըն. վէ պունու աէօյլէյիտ՝ առուԹտու օնուն քօլուն-
առան, վէ առալէթտը սաքաֆէլընտան ։ Իշխան ուչքուտան
գյանըզ, վէ կէօրիւզ քէնտիսին պիրէիւն սաղ, մէսրուբ
օլտու զիատէ. վէ չաղըրտը խըզմէթքյարլարըն, վէ կէօ-
տէրտի օնլարա սաղալմըշ քօլուն, վէ նազէլ էթտի օնլա-
րա, քի նիճէ կէօրիւնտիւ օնա ազիզ Պէքիր, վէ սապալէ-
տը օնու ։ Իմտի սապահընտը կիւնէտի իշխան խըզմէթքյար-
լարընտան ամէնսայէ Ալդյատան էվվէլ վէ Հաճընզդ շիւքիւրլեր
վէրիրլէրտի Ի՛ւլտհա, վէ օնուն ազիզ վալիտէյինէ ։ Ալէ
ազիզ էվվէն միւպաշզդը եազտը պու րիվայէթի օլտուղտա
կիտի. վէ սապէտտը ազիզ էվվէն խապէրէյինտէ ։ Պունտան
ասնրա չընքտը իշխան օնտան, վէ կիթտի Ի՛ուսմայա, Ֆա-
զիլէթլի օն իւ չիւնճիւ Կրիդտր միսրքն այտըրնա. վէ Նազէլ
էթտի օնա ազիզ Պէքիրին միւհրէճէյինէ, վէ պիւթիւն
Ի՛ուսմա շէհրինէ ամէնսայէ Ալդյատան էթտիյի միւճիզէթլի
լութֆէլէրինի ։ Ալէ փախ քապուղ էթտի օնու ազիմ իքրա-
մի մուհասիպէթլէ, օնուն պէօյիւքլիւյինիւն լայըղընա կէօրէ։
Պատէհու քապիլէնիպ օ իշխան Հուսէյինկան տօղրուտ
տինէ, քի Էվվէլ պիրզագ քիրլէնմիշտի լօթրան մէհէպին-
տէն. չընքտը կիթտի քէնտի վիլայէթինէ. վէ օնտա քէնտի
բայէլէրինտէն չօքլարըն գազանտը Հուսէյինկան տօղրու տի-
նէ. քէնտի ֆազլի ամէլլէրինին էյի իսպէթիյէ, վէ տախի
էջդրէթմէյտի իլէ։

Պատա նուշ Խոխ Հայր Տօթօնէ. ֆինպէ ֆիլա. պոզ.
6. Ալէ Հայր Վ.ուտ.ա Քոմէ. ճիլտ. Բ. Էօրինէ. 30։

Digitized by Google

ԱՐՅԱՆ։

«Այնճէ պու իշխան Ալլահտան, վէ ազիզ վալիտէթուն ղահտան քէնտի ումուտուն քեամէտի իլք տէֆա թէքմիլ տաղլըք պու լմանըղը իչին, քէզալիք պիզ տէ հայտան օնլար-տան տիլէտիյիմիզի իպտիտասընտա ալմազսաք, ումուտ քէ-տիպ կէվշէմէսէք, վէ իպատէթքեարլըղը պըղրաքմասաք կէրէք, իլլա՝ պօրճլուդուզ տայըմ քամի քալըպ, Ալլա-հընըն՝ վէ օնուն ազիզ վալիտէյինին մէրհամէթ քափուտուն տինլէնմէսինի վուրմայա՝ շէօյլէ քի էյէր տօստանէ վէրմէզ-լէրսէ, պայրի զիյատէ ըէճամնըղ իչին վէրսինլէր տիլէյիմի-զի. նէճէ սէօյլէր Վան էֆէնտիմիզ քէնտի ինճիլէ շէրի-ֆինտէ։

ՄԻՒՇԻՒՕՂԼՈՒ։

Ընդունում էպիսկոպոս ազգէ Պիւրէնչ վարժապետութեան եւ դէպ-չի ղօնսօլոսօ ընֆաղլէրին էղէրէքինօփէն։

Ի սա էֆէնտիմիզին. 1586. սէնէսինտէ, փատիշահ ըսըլ Ինկիլթէրատա ըէֆաղի վէ քեաֆիր Ընղլեսապէթ սուլթան. վէ զիյատէ զուլմ էտէրտի ուղրափուսուրա. վէ չալընըրսը ապէմ եայմազ Ալօթրան մէսէպին։ Ընղլեթի պու, քի Ընդմոնդոս Խուանիա եպիսկոպոսու զըղէթ ըսը օնա զիյատէ, օնուն իչին ֆէրման էճտի պիւճիւն քէնտի փատիշահընը-զընա. օնու տուճուպ էօլտիրմէյէ. Պունու տուչուպ Ընդ-մոնդոս՝ պիրիքտիրտի քէնտի փատիշազընըն, վէ քաչտը Ազօջիայա, կիզլէնմէյէ օնուն եիւզիւնտէն. լաքին օնտա տա տուչուպ՝ քի սուլթանըն էմրինէ կէօրէ օնուն զապիթ-լէրի արամատա տըրըպ պուլմայա քէնտինի, կիւտի պիր կէմիյէ փատիշազարընայա պիլէ, քի օնուն զապիթանը էյի վէ ուղրափատ քիմսէ իտի, վէ սէյիրճտի կէմիյէ՝ քաչմայա։ Վէ սուլթանըն ուէֆազի արայընճընըը փիւր պիլահ կէմիյէ կէրիպ՝ արարլարտը Թաուեմայա օնու էճպայ-խիյէյէ պիլէ։ Ինմտի՝ Ընդմոնդոս կիտէրքէն կէմիյէ քէնտի եօլունա, փատիշազարտան պիրիսի կէօրտիւ քէնտի իւ-րեասընտա, քի րէֆաղիլէրէյէ միւճատէյէ էտիյօրտու չօք իյտանալար հուզուրինտէ, անատան տօղմա չընպաք. վէ զիյատէ ուճանըրըճընտա, կէօրտիւ, քի պիր սալճանաճը-

Digitized by Google

հայնըմ կէլլիպ՝ տուրտու օնուն եանընտա, վէ ուրուպալար-
լա էօրթմիս օնուն չըպլաքըղընն։ Փափազ ույգուտան օյա-
նըպ, նայքլ էթմի իւրեասըն Ադմոնդոս եազսա, վէ սայրը
փափազլարա. Հէփսի տէ պիր մանա վէրտիլէր, քի • հա-
նըմ ամինասը Կոյս տուր, քի սաքլայաճաք ըտը օնլարը
քէնտի քէրէմ քէօրկէսի ալճընտա ըէֆազիլէրին էլլէ-
րինտէն։ Օնրա իբինճի կիւնտէ՝ քի ազիզ Պիքիրին
ծնունդունուն փէհրիզ կիւնիւտիւ, վէ իշտէ քարշը չըք-
տը օնլարա արայընճը ըէֆազիլէրին կէմիլէրինտէն պիրի,
ընլար քի քուրանտ կիպի կէզէրլէրտի տէնիզտէ։ Կէ օլ-
տէմ եպս վէ ճէմի էթպայիլէրի տուայ ըլա սըղընտըլար
ազիզ Պիքիրէ, վէ ահտ էթտիլէր օնա, քի էյէր քէնտի-
լէրին քուրթարըրսա ըէֆազիլէրին էլլէրինտէն՝ օնուն ա-
զիզ էվինէ զիարէթէ կիթմինլէր Օրէտայ։ Աքին տահա
օնլարա եաքլաշմազտան էվվէլ տիւշմանլարըն կէմիսի, ալտը
զահիտ գաւիտան եպիսկոպոսու վէ պիլէնինճէ օլանլարը,
վէ սաքլասը օնլարը կէմինին տիպինտէ պիր գարանլըք
պուճաղա։ Էթիշիպ օ քնաֆիր ըէֆազի զարանլար
օնլարըն իւզէրինէ, տօլտուլար եպիսկոպոսուն կէմիսինէ, վէ
պաշլատըլար արամայա օնու՝ վէ պիլէնինճէ օլանլարը, էվվէլ
կէմինին պէրլի եէրլէրին, սօնրա օրատա պուլամայընճա
օնլարը, ֆէնէրլէ՝ եաքտըլար, վէ էնիպ կէմինին տիպինէ
հէր քէօշէ պուճաք եէրլէրին, վէ իշտէ պուլտուլար եօ-
քարտա զիքր օլան իւրեա կէօրէն փափազը, վէ տուրթուպ
օնու չը քարտըլար այտընըզդա. սայրըլարը տահի ալար-
լարտը պուլմա իչին։ Աքին աքապինճէ ճիւմլէտէն ազիզ
Պիքիրին եարտըմը եէթիշտի օնլարա պու թարզ. զիրա
ֆարազա կիւրտիլէր տիւշմանլար օ պուճաղա տա, նէրէտէ քի
իտի եպիսկոպոս վէ ճէմի քէնտինինքիլէր, լաքին քէօր
օլուպ՝ կէօրմէտիլէր օնլարը, կէզէրտիլէր օնտա, վէ տօ-
քանըրլարտը օնլարա. վէ կէօրմէզլէրտի օնլարը. զիրա կիզ-
լէտի օնլարը՝ ազիզ Պիքիր օնլարըն կէօզլէրինտէն։ Կէ
տէյիլ եալընըզ կէօրմէտիլէր օնլարը՝ օնլար քի պուճաք-
տայ ըտըլար, վէ տահի օնլարը արամատան եօրուլուպ՝ եօ-
քարը չը քարըլար, վէ օ տուրթուքլարը փափազը արարլար
ըտը՝ օնու տա պուլամատըլար. զիրա օնու տա սաքլատը ա-
մինասը Կոյս օնլարըն կէօզլէրինտէն։ Կէ սէքիզ կիւնտէն
սօնրա օնլարը պուլմատան ումուտարը քէսիլիպ՝ չը քտըլար
կէմիտէն. վէ կիրտիլէր քէնտիլէրին կէմիսինէ, վէ այրըլդ

Digitized by Google

կիլիկիոյ։ Աքին եպիսկոպոս վէճի քէնտինինքիլեր եւ զնէ-
քի իւղերինէ տուշնուպ՝ հանթարդ չիւքիւրլեր վերիրլեր-
տի Աստուած, վէ օնուն ազիզ վալիտէսինէ. վէ սէքիզ կիւն ո
քարանդը պուճաքտա տզբտուլար քալտրլար։ Ամոի՝ րե-
ֆազի տուշմանն ղուրսանթլարդն պիրինին էլլէրինտէն քուր-
թուլուպ՝ քէնտի եօլլարդնա կիտէրքէն, պիր քաչ կիւն-
տէն սօնրա՝ իշտէ ո քէֆազիլէրին պիր զնատէ քուտուր-
մուշ կէմիսի տուհա քադրդ չըքտը օնլարա. ընդար քի կա-
նաշդպ եպիսկոպոսուն կէմիսինէ՝ տօղտուլար իչէրի, վէ
պաղչատրդար եվէլքիլէր կիպի արամայա օնլարդ կէմինին
հէր պուճաքդարդնա. պունդար կէմինին եւ-քէրինի տէ
ալթ իւտա էտէրլէրդի օնլարդ պուլմայա, դիրա սահիհ պի-
լորէրտի եպիսկոպոս վէ էթպաապիսի ո կէմիտէ օղտուքդարդն
Աքին ազիզ Պիքիրին նադտը ծը ո վաքդի տա եէթիչտի
օնլարա՝ զիրա ֆէքդար սաքդատը օնլարդ բէֆազիլէրին
կէօզէրինէն՝ վէ կէօրէմտիլէր օնլարդ՝ ֆարազա արար-
քէնդ էլէրի տօքաղդրտը։ (Նուն իչին պունդար տա էվվէլ-
քիլէր կիպի ումումդարդն քէսիպ օնլարդ պուլմաքտան՝
չըքտրդար կէմիտէն, վէ կիրիպ քէնտի կէմիլէրինէ, այրդըդը-
լար։ Ադնդա պիր քաչ-կիւնաէն եէթիչտի եպիսկոպոսուն
կէմիսի սէլամէթ Աղէտօչա. քի օրդա ճիւմլէսի կէմիտէն
տրշարդ չըքդպ՝ կիրտիլէր ազիզ Պիքիրին էվինէ. վէ թէք-
միլ էթտիլէր քէնտիկէրին պէֆլարդն, զիւտէ իպատէթ-
քնտրդըդ ըլա, իւչ կիւն օնտա քալդդ պաղդ պատարագ էթ-
տիլէր օնտա։ Ադ Յովհաննդա եպիսկոպոս տայըմ զիրդ օչմա
իչէրն պու հիքմայէթի եազդը քէնտի էլիյլէ Թիւրք իւզերինէ
վէ քօտու ազիզ Պիքիրին էվինէն խաչնէլէրինէն տօղտպընա։

Պատմ. Նարէ. Էփէք հայր Ադէքսանդրոս պուրնէլեան դէնպէ հէ-
րէյէնէքդրինէն. Ե. էչմիադզնա. պատ. 5։ Ադ հայր Կոստա-
ղա Բոմպէան. ճիլտ. Բ. Էօրնէկ. 29։

Ադէյվէ։

Ադէյվէ պու եպիսկոպոս ճահտ էթմէքիյլէ տօղտու տինի
քարվի սաքդատայա, լայըդը օլտու Ադլահդն պէօյլէ միւճիւ-
զէյլի լութֆունա, քէզպվէք պիզ տէ պոյճնուդուզ զնատէ
ճահտ ղնա սաքդատայա տօղտու տինիմիզի։ Էյլէյ քի պիզ տէ
պուլսուդմ Ադլահդն, վէ օնուն ազիզ վալիտէսինին եարդտը-

Digitized by Google

մըն. վէ տօղուս կիտէլիմ եօքատը Երուսաղիմէ սիւա-
մըզա։ Օ իրա տօղուս տին բիւշանըղը օլմայընչա
ինանընդն Հայաթը քարանըգտա կէզէր՝ վէ եանըղտա՝ պիւ-
մէզ եօլուն, քի նէրէյէ կիտէր նիճէ սէօյլէր տուներա-
նըն քուրթարըշըսը. ու գնայ՝ է խոսոպէ, ու գէլէ յո՛ Եր-
Էայ. Հանի, չիմ ի չապանըգտա կիտէր, պիրըզ նէրէյէ կի-
գէր։ Վէ առաքաւ առա սէօյլէր. առանց հաւատոյ անհնար
է հաճոյ լինել Աստ. Եբր. 11. Հանի պինախ Իսրայէլ հոգ-
օլսա ի հանդիւն գէյնէլ գէր. Վէ իշտէ սէզէպլի պու առար,
քի չօք քիմսէներ Աստուձն վէ օնուն ազիզ վահիտանիներն
եարտըմըն ալմադըգար. զնրա Թէքմիլ տինլէրի եօք առար,
քի օնունլա մագապուլ օլտունդար օնլարա։

Ա Ի Ա Ա Ի Ա Ը Ն Ի Ի։

Գիչ ատյոգ չիմճ ապչ Պիւրլըն հաճապչիլիյլէ ատյոգ
ըստանոան գարլանգը. վէ ասնա նամէտօլտը իչին գալճագ
լինգը։

Ա նատօղու վատիշահլըղընտա, կիհատե ասինիլէն շէ-
հիրտե, պիր մամլէկէճի վէ չօք տեվլէթլի քիմսէ վար
ըմը։ Պու Աստահան քէնտի կիտնահլարընըն ճէզասը իչին
վուրուլտու պիր մէքրուճ ուլատըգտ ուղա, օնատա քի կէօ-
րէնլէր իքրահ էտիպ քօղքօղ Թիֆէքչիլէրտի։ Ամանի հա-
չան քատիլսիզ օլտու օնա հէքիմլէրտէն իլաճ վէ տերմանա
պուլմազ, վէ տիւշմիւ եաղմազա. պաչլատը ազիզ Պիքի-
րին իսնատընա սըղընմայտ. ճիւմլէ տերթիլիլէրին էնճամը
սըղընաճաքլարընա։ Ամանի քէնտիսինիս օնա քէմսէլի գազ-
տէն սըփտարըղ եֆեսիքտէն ատնըտա, վէ օ պինամուտա մա-
մլէճիլիյինտէն փազ կէճմէյէ ըզբատանն ատնըտա, Թէզ օ ու-
ուգուքտանն սաղլամըն. չաղըտըտը քէնտի խըզմէթքէաթլը-
րընըն պիրինի, վէ վէրտի օնա պիր քէսէ, քի իչէնտէ
եիւզ ալԹըն վատ ըտը. վէ տէտի, ա՛լ պու աշճէյի, վէ
փէշկէշ կէօԹիւր ազիզ Պիքիրին էվինէ Ա օրնտօյա. վէ
եաղվա՛ր օնատա օնա պանա սաղլամ քէզէմ էվմէյէ։ Խըղ-
մէթքէար չափուք ամեն պինիպ, կիհատ տիրատանյը տէ
Աղյատն ազիզ էվինէ. վէ տունտու օ եիւզ ալԹընը, վէ
Նո

աղիզ Վիքիրէ եալվաթըրըքէն, աքսաւինճէ սաղալտը օնուն աղասը ուշուզլուղունուն. վէ ախշոխուէր քասպոք կիսպի օնուն ուշուզլուղունուն եարալարը. նիճէ. ըրնասը կէլտի Աէմանն սաորիճ Հոտոսան ըրմաղընտա. վէ ոխիլ քի եալը-նըզ փաքյանտը օ մարաղտան, իլլա Հէմ կիսզէլէնտի օնուն թէնի: Ա է էյլէ՝ քի ալէմճ քէնտինին միաճիսզէլմէ սաղալմասըն պէյան էթմէ իչին, ամնա պինիպ, չըքտը է-վինտէն՝ վէ կէզերտի շէհիրտէ քէնտի տօստլարը յլա: Ա է կէօրէնէլէր Հայրան օլուրլարտը, վէ սէվինիրլէրտի օնուն-լա, վէ օնուն Էհլի պէյթլէրի իլէ: Ա աքին շիւիւիէնմէյ իլէ պուն-նուն պիր ճանտան տօսլտու, քի օ քէնտի քըրարընտա տուր-մազ, վէ վազ կէչմէզ քէնտի ինսանֆըզ մամլէկէճիլքինտէն, զիլա էսկիմիշ տիր օ պէնամուսլուքտա, ասէտի օնա այղամ. չինքի Ա յլահտէ Ա ճանճինին շէֆայէթմէյլէ սանտա պիր Թաճուպ քալընճաք ապղընը քեզեմ էթտի, եաղվաբըզըմ՝ օնուն պէց-լէ էյլիյինէ նամքեօր օլմա. վէ պիր տաչա կիւճէնտիր-մէ օնու. վէ վազ կէչ էյլէ ինսանֆըզ մամլէկէճիլքտէն: Ա է օ կիւլիւպ մահկամա էտերէք օնուն էյլէ նասահաթըն տէտի օնա. չօք Թէօվէքքէլի քիմսէյին քաղրտաշ. զանն էտիյօրսուն՝ քի մամլէկէճիլքը պիր պէցիւթ կիւնահ օլա. զի-րա էյէր կիւնահ օլայտը ազիզ Վիքիր տէ էթմէզտի. օնու. լաքին էտիյօր, վէ իշտէ շիմտի պէնիմչէ էթտի օնու, զիրա նօք քի մուֆթի սաղալթտը պէնի՝ էյէր քի քէսէ իլէ Հուզ ալթըն կէօնտերմէյ օլմասայտըմ, ուշուզլու-ղունան սաղալմազ ըստը. չինքի պիլմէզսին՝ նէ իչին սէյ-լէրսին: Ա աչան էշհապտիլէր ստօտու վէ սայրը օնտա զանտար օնուն էտեզսիզ Հիւրմէթսիզ քիֆիւր սէօզ-լէրին՝ զիատէ շէքլէնտիլէր, վէ պաղը ազիզ Վիքիրին իզզէթին սէվինէր զիատէ ազարլատըլար օնու օ քիֆիւր իչին: Ա է օ ստօթլարընըն վէրտիյի սիմէնլէրին իւզէրինէ զիատէ ալէ իւսթ օլուա՝ պաշլատը Թիթրէմէյէ վէ քէնտի քիսիկ սէօզլէրի իչին ֆիքրի պասիրէթինտէն ժուքուլուա՝ քապը-վէրմէյէ վէ ֆիքրի պուլանմայա, ֆաղրտա շաքայ ըստ աէօյլէմէյէ կէօրինիւրտու օ ճիւմլէյի: ( )նուն իչին աքշամ քէնտի էվինէ ստէօնտուչինտէ զիատէ տիւշինճէյի վէ գաստաֆէթէյի ստուրուրտու. վէ ատնքի հիչ պիր շէյ նէճէյիսպ՝ կիՀետի եաթաղընա ուշուդաղա: Ա է իշտէ եարը կէձէ, ԹուԹուս օնու պիր շէտիտ ադըզ. վէ պաշլատը ֆէրնատ էտիա տաղըմայա էօրֆիւրլիս սէօ իլէ: Վէօշտու-

լար օրայա զեվմէնի վե ձէմի էվ ուշաքլարը կէօրմէյե, քի նէ օլա օ շամանթա։ Ի՛ւ ութալ էթմի օնա զեվմէնի, վե տէտի. աղամ նէ տուր աէթմին, վե նիչին չաղըրըյօրսուն, վե նէ բէն ադըրըյօր։ Ի՛ւ օ տէտի. հէյ վախ, հէյ վախ, իշտե էօլույօրում. վե կէլտի պանա էվէլքի ույուզլուղում. վե քուշաթըրլար պէնի թաստմըշ օլունմազ աղըրլար. վե խուսա պունաա, նաոի՛ սաղ պէյրիմ քիւհէն աթէշի կիպի թուռթուշուպ եաքըյօր պէնի։ Ի՛ւ զեվմէնի ուզաթտը էլինն պաքմայա, քի նէ վար օնտա. նա էճայիպ մուճիզէլիի ազիզ Պիքիրին. զերա իշտե պուլտա օնտա քէսկի՛ իչինտե հիւզ ալթընը ըլսա, քի օնտա ազիզ Պիքիրե հէտիյե կէօնտէրմիշտի. վե տրշարը չըքարտը։ Ի՛ւ հայտն կէօրսէ տիյոք սեֆիլ ատամ օ քէսկին՝ թանըրը՝ քի չուտու ազիզ Պիքիրին քազմախ, քի օնունլա, օնուն քիւֆիւրլերի իչինն քէնտի վէրտիյին հիւզինէ չատրըվօրտու. իմտի ուամուտու քէսկինա ֆէրնատա էտէրէք ատտի, հայրը փ պէն սէֆիլէ, քի ալ Կյոտուն քազմախին քալտըրտըմ իւզե քիմե. իմտի էյէր քի օ պէնի պըրաքտըյատ, սայրը քիմե տըղընատա կէրէք. էյլէ իսէ քայրը չատրե. եօք տուր պէնիմ իչինն. վե Ի՛լատըն քէրէմի վազ կէլտի պանա, վե ձէ հէննէմ իսքատն օլտում։ Պուննու աէօյլէյիպ իւֆլէտի մուրտար ձանըն. օնու կէօրինա զեվմէնի վե ձէմի էհլի ակէյլերին. քօրքուպ զէլել օլտուլար. վե աղլարլատը ածը ածը։ Ի՛ւ տախ օնուն ատատլարը, քի կիւն էվվել էչիմ մինչէրտի օնուն քիւֆիւրլերին ազիզ վալիտէթուլլահ, հա չան էչիմտիլեր օնուն քափիլ էօլմէտին՝ պիլտիլեր, քի օ ա մինատն Կյոտուն քազմախ վէրիլմիշտի օնա, քէնտի էտեզ սիզ քիւֆիւրլերի իչին, քի քիւֆիւր էմմիշտի օնա։

Պուննա նատլէտէր Լոպովկոա Ռըսկաեո չէնսի չիկատըն պո։ Ի՛ւ հայր Ի՛պէտ. պէնատը ճիլտ. Ե. Լսպկիե. 14։
Ի՛ւ հայր Կոտալա Քոզկոո. ճիլտ. Ե. Էօլինկ. 25։

Ա՛էյլէ.

Պու հիքայէթտէն պիզ տէ քօրքուպ, էվվելա՝ սաք տուրտըմ ազիզ քիթապլարըն աէօզլէրին շաքա սէօհպէթիյլէ ադզըմզա ալմատան. եաուօթ նգլարըն ամէլլէրին, զերա օլմայա քի հէլաք օլալըմ էպէտի հէլաքլըզլա, պաս մա-

մէկէն ձինին հէլաք օլտուղու կիպի: Ալ իքինճի՝ Ալլահտան ուիզէ օլան էյլիքլէրի վէ լուֆթու-փլարը Թանըլըպ՝ մէմնուն օլալըմ. նատըլքի սէֆյլէր սէ Խռունարդոս, Համֆօրլոֆ պէզ ատ էհլէ փէզ, չի չոֆթոֆթոֆ չէրհմ պոռնոթքեն, Հերհամհէրհ չէյնի, վէ լոռնո-փլարը ատմաքեն: Ալ եալընըզ պու գաուաք տէյիլ, վէ մերհամհէրհ տէ տէյիշիր ատալէթ ինթիգամընան. վէ հէլիք քէրեմլէրին, ճեզայէ. նիճէ մալիմ տիր Ալլահկա վատիշահտուս, օ քի Ալլահտա Թէհլիքեսը օլմատըղը իչին, քէնտի տուշմանը Ալ ենէքերիքին ասկէրլէրինտէն եւէզ սէքսէն պէշ պին քիշի փէրիշթէսինին էհլիյէ կէպէրտաճի իչին՝ Հատուալանտը էօլուճ քատտար. նիճէ եալընըզ. Ատալ. 38:

ՄԻՋԻՈՑԻՆ. ԻՐՈ.

Պիր պէյին ասկէրլէրինոէն չօճուղը ապէզ Պիքիրին չապալէնուիլէր, չի օնլարը Խոզմալտաչ խոռնըլըքի օնուռ ապէզ Հէվինին Խռընէհին Ալօկսօսա:

Ալ զէման պիրինճի Վրանչիսկոս Ալուբինան պէյի, Հուսայնլար ըլա ճէնկ էտիպ՝ քէնտի հէզմ էթտիյի էյալէթլէր քայըպ էթտի, էօրքէլէնիպ՝ ասկէր ճէմ էյլէտի, վէ պաշլայը Հուսայնլարդըն սայրը չէհիրլէրին քէնտինէ զապտ էթմէյէ: Ամմի Ալօրքսօ էօրքէսինտէ կէզէրքէն քէնտի ասկէրլէրիյլէ. օնուն պին պաշլայրընտան, վէ ասկէրլէրինտէն չօքլարը քեռֆիր վէ պէնամուս քիմսէլէր, խռտուխլէր կիտիպ Ալօրէօցայ ազիզ Պիքիրին էվինին խռընէլէրին եաղմալամայա: Ալքին Վրանչիսկոս պէյ Ալգարլատը օնլարը օ քէմլիյի էթմէմէյէ. վէ տէտի, պիլէսինիզ, քի եօք քի եալընըզ պըրաքմայ սիզէ ազիզ Պիքիր քէնտի էվինե եաղմալամայա, վէ սիզի տէ քըրար, վէ սիզինլէ պէզիմ տէ ճիւմլէմիզ: Ալլա՝ օնլար պէյին սէօզլուն ասկինէմիյա՝ քալըթալար կիթմէյէ օբայա ազիզ էվինի խռընէլէրին եաղմալամայա: Ալ ասկէրլէրի իքի օրտուլա պէօլուպ՝ էվվէլ իլէրի եօլլատըլար մէրտ ճէնկճիլէրի, քի կիտիպ՝ օ էյալէթինին վէ ազիզ էվին խռընէսինին պէքճիլէրին տատմա տուղըն էթսինլէր, վէ սայրըլարը օնլարըն էնսէսինտէն եավաշ կիտէրլէրտի: Ամմի օ մէրտ ճէնկճիլէր քէնտի քուվվէթլէրինէ կիւվէնիպ կիտէրքէն, վէ պիր օրմանտան կէչէրքէն, իչէ էթիշտի օնլարա, ճիւմլէտէն ազիզ Պիքիրին քա-

Digitized by Google

ջէպի. զնրա քարշը չը քարլար ա՛լարա հիսապրզ չգլու-
զու էօրֆիւլիւ վէ թիմրւէյէճէք քուրթլարըն. ա՛նլար քի
քաֆիլ հիւճիւմ էտիպ ա՛նլարըն իւզէրլէրինէ՝ փարալա-
տըլար ա՛նլարը, վէ զգիյէճէք էօլիւտիւլէր: Ա՛ զ քիմ-
սէլէր՝ քի քալտըլար ա՛նլարատան, թիմրւէյէրէք վէ նարը
էօլիւ չգքըզ կէրի քաչտըլար. վէ եէմիշիպ օ պիր ասկէր-
լէրէ, քի ա՛նլարըն էնսէսինտէն կէլիրլէրտի. տէտիլէր
ա՛նլարա, վայզ կէչին քարտաշլար, վէ իլէրի կիմսէյին.
զնրա տէյիլ իտսանլար, իլլա՝ էօրֆիւլիւ վէ եասմուզ ճանա-
վարլար տըր ազիզ էվլին պէգչիլէրի. վէ թիմրւէյէրէք նայզ
եէտիլէր քուրտլարըն ֆասլըն, վէ քէնտիլէրին կէպէրմէ-
լէրին: Ա՛զքին օ պէնամուսլար եօգ քի սայզի քօղմատը-
լար ա՛նլարըն աէօզլէրինտէն, վէ իւզէրլէրինտէ տուրսան
քազէպտէն, վէ տոպի զէվգլէնիրլէրտի ա՛նլարը զէվճէ
թասպիյէճ՝ քօղքաք տէյի. վէ կէլի տէօմէտիլէր. իլլա
կիտէրլէրտի քէնտի եօլլարընա: Ա՛զքին հայտան կէօրտիւ-
լէր ուզաքտան ազիզ էվի, տէրտաչէպ քազէպլէնիպ ազիզ
Պիքիրտէն՝ եէրէ չատրըլտըլար, վէ թիմրւէյէրէք տիւշ-
տիւլէր ա՛նտա հէվիսի էօլիւ կիպի, վէ տանքի նէֆէս քալմատը
ա՛նլատա: Ա՛ պունտան մատի կէօյտէն պիր քալըն վէ քա-
քանըզք պտլտա կէլիպ՝ կիզլէտի ա՛լարըն կէօզիւնտէն
ազիզ էվի էթրաֆլէրիյլէ պիլէ. սայրը եէրլէրի աչըզ վէ
իւրիւշան պըրաքմայ ըլտ միւճիւզէթին պէյտն օլմայընա:
()նլար շաշտըրպ՝ թէփրէնմէզ քիւթիւկ կիպի եէրէ տիւշիւպ՝
քէօթիւրիւմճէ տուրտուրտարտը: Ա՛ոնրա քըրըլտը ա՛ն-
լարըն պէնամուս եիւրէքլէրինին սէրթիլիպ՝ խուտտա պիր
պաշըլարընըն. վէ թէօպէյէ կէլիպ, տէյիլ քի սատճէճ
քէնտի քէմ նէյէթլէրինտէն կէրի տուրտուրտը ազիզ էվի
եաղմալամայա. վէ տոպի նէյէթ էթտիլէր, էյէր եաշայտ
պիլէրլէսէ, օրտայա հէտպիյէլէր կէօթիւրմէյէ: ()նլէմ ազիզ
Պիքիր ինայէթ էտիպ ա՛նլատա՝ վէրտի իսիտտա թաքտան պա-
ղա քալմայա. վէ սօնրա պտլտատա քալտըրտը, քի
ազիզ էվին իւզէրինտէ տուրտուրտա, վէ ա՛նլար եէրտէն քալ-
քըպ, կիթտիլէր ազիզ էվէ կիրտիլէր, վէ ճիւմլէտէն ազիզ
Պիքիրին պատկէրինին հուզուրնէ տիւշիւպ՝ քէնտիլէրին
պէնամուսլարընտա աճ տիլէտիլէր. վէ ա՛նտն խաթնէնէ-
րին եաղմալայտաճլարընտ պէտէլ, աղըր փատա հէտիյէ-
լէր վէ փէշկէշլէր վէրտիլէր, վէ սօնրատ տէօմէտպ կիթտի-
քէր քէնտիլէրին պէյինէ, վէ նաքլ էթտիլէր օ՛տ,

Digitized by Google

քննախնդրութ լաստ կէ՛ընի : Այ ։ Հէյրան օրուայ Աստուծոյ միա-
ձուռնէթինէ , տէտի օնլարա . տէմէ՛մէյինի սիզէ օրայա
կիտիայ՝ ազիզ Պիքիրին խուզնէսինիւ պիր քէմիկը էթմէ՛մէյ ։
Այ ։ սօնրա թէշէքիւր քըլմա իչին քէնտի քալան ասկէր-
լէրինին վէ պին պաշըլարընըն խէլասըղը իչին քալ-
կիտի զիարէթէ ազիզ էվլ՛ սանինաօլը Կոյսուն այազընա ,
շինքիւրլէր վէրիպ մէշհուն օլտու օնտան : Այ ։ սօնրա քէն-
տի ալէմինին կիւմիւշ քըլըչընը եանընտան էօքսաըղա , վէ
իւզէրինէն ախէր ադըր փահա սիլահլարընը , ազիզ Պիքիրի
փէշկէշ էտիպ , աստը ազիզ էվլ՛ն քափուսունուն եանընտա .
օնուն միւճիւզէլլէրինին եէօվմիէ զիքր օլմասը իչին : Այ ։
օնտան սօնրա պիւթիւն ասկէրլէրին չէմ էտիպ՝ այազընտ
Լօրէնս էյալէթինաէն , չէօյլէ քի պիր զարար օլմասըն ։
էյալէթտէ սաքին օլմանլարտա քէնտի պէնամուս ասկէրլէ-
րինուէն :

Պօնտա նարչ էտէր Տ-րօնէլնա չէնոփ , ք. վ. Ճ. չի-
նոպլօրընտա : Այ հայր Կոտոլա Իտալիան . ճիլտ . ք . ես-
կինէ . 29 :

Այ էվլէ ։

Լ՛էյրէնէլիմ պու ասկէրլէրդին քաշէպինուէն , զիատէ
սաքընմայը վէ քաչմայը , քիպրիլիքտուէն վէ ֆօսուր սէր-
պէստլիքտուէն , չուն քի Լ՛ւսահ քէնտի լուֆթունա եարատընմըշ
քալարընըր սէրպէստ ֆօսուլլարտան . Նինէ սէօյլէր Հ՛ու-
դիզ , լատին Թէրճիւմանընա կէօրէ . գ . 15 : Ես ոչ ընտրե-
ի ընտ զայնէնս , ես պատճին ի գաղութիս իմոյ : Հայնի՝ էտ
Պատրոն ինչէ պըղըծտոյ պըն ասես սրդըճանըլըդը , վէ պիճինա-
էտէրսին չէնոփ վիճոպլէրինին սրդըճանըլըդը , վէ չէնոփ
տօվէվէլէրցիկոնէ ևէվէնէլէրին : Օ՛նդու հայրան քալարընըդ
Լ՛ւսահ քէնտի լուֆթուն վէ եարատընմըշ . օլմէմ հնասան
ասկէրլ քի ատլը իչէրի կիւտէճէ Հ՛յիքտէ , վէ տահի եուվար-
լանըը քէմիյէ . վէ պունուն իչինը ատճըէր երասներն ()զա-
տինա . չուվէնչինէ ևէվէնէլ սեօզէդ զավէնչի , նէրէտա չ՛
պէնին , էվէլէդ , օնսա Հ՛ցա օլասըն . նէրէտէ չ՛ պէնին նէրէտինէ
չուվէնչինէ ևէվէնէլ սեօզէդ զավէնչի , նէրէտա չ՛ պէնին
քրիստոսէ օլասըն , օնսա չայըղ զլասըն . նէրէ՛ն ատճիկը մուլ-

Digitized by Google

ՄԻՍԻՐԻՈՑ ԻԴ։

Պէտ պանդխտ գաղթականութեան վաղ ելլելով՝ ապէտ Պիտիրին էվլիա պէյրիկի ինկերդէն, էմայիդ նոպրայէտ պուլատա անպատ։

Ա իչիլեա առաջնատա պիր գիւաղ հիւսիւնտար զէվճէ գնար ըստր, ամմա ֆուգարէ, զէրուր վէ կիւն զանգեսինէ ամօհտաճ։ Պու գէրուդրուքտան զօրլանըպ՝ էջքտը կիմսի Ա էնէտիկ շէ հրինէ. վէ քէնտիսին հավարտարա ավ էյլէյիպ՝ աշիքեարէ, դանիյէ օլտու. օնունլա պիր քաչ սէնէ իչինտէ էջք մալ պիրիքտիրտի, եանի հանթարդ ալթըն կիւմիւշ ահճէ. ճէվահիր թաշլար. վէ ադըր փուհա ուրուպալար։ Ա է չունքի գէրուդրուքտան զօրլանըպ պաշլատը օ ֆէնա պամլի իչլէմիյէ. պունուն իչին հաչան կէօքտիւ, քի չօք գէնկին օլտու՝ կէրի տուրտու օ ֆէնա ամլինտէն. վէ միւրատ էթտի տէօնմիյէ քէնտի սիվասը Ա իչիլեայա գալանտըդը խարամ լապաճէսթիյէ։ Ա ադին էվլէնսին նիյէթ էմեթի գիյարէթէ կիմմիյէ ազիզ Պիքիրին էվինէ Ա ջրէտատա, վէ օրատա մուքրիր օլմայա քէնտի կիւնահլարըն, վէ սօնրա կիմմիյէ քէնտի թօփրաղընա։ Ա նուն իչին քէնտի թանըտըդը պիր կէնճ հրզմէթքեար ըլա այաքտաշ օլուպ՝ էջքտը եօլա. վէ իքիսի ադամ պինիպ՝ եալընդզ կիտէրլէրտի։ Ա աչան եէթիշտիկէր Ա ոավճինա շէհրինէ եադրըն պիր իսիդ օրմանա. օ թանըտըդը հրզմէթքեար զալըմ ճէլլատ օլտու սէֆիլ ղէվճէյէ. զիրա օնուն խաղնէսին քամմա իչին, քաֆիլ քէնտի էրլէճրին սըյրըդպ, եէօրիւտու զէվճէնին իւզէրինէ. վէ եարաղայրպ՝ ադամտան եէրէ ալըպաքտը, վէ սօնրա պաշլատը եարալամայա օնուն թէնին էջք եէրլէրինտէն էօլտուրմէյ իչին։ Ա էֆիլ զէվճէ հիչ տուրմադզ ֆէրնատ էաէրտի, վէ ազիզ Պիքիրի քէնտինէ իչմատա չաղըրդրտը. վէ օ զալըմ հրզմէթքեար եարալամատան վադզ կէչմէզտի օնու։ Իմտի հաչան կէօրտիւ, քի ոտհա տիրի տիր՝ պօղազընտան տուդմուպ՝ պօղազլատը օնու. լաքին եանըլըպ՝ քէմիէտի օնուն խըրդզընդն՝ վէ ալըպ օնուն ճէմի խաղնէսին, վէ օլան ուրուպալարընդ տախի վիճուֆինտէն, կիմտի, ներէյէ քի կիմտիյէ։ Ա է զէվճէ իչմատա չաղըրմայլա ազիզ Պիքիրի՝ քալտը օնտա ֆօղիւ կիպի, վէ ճան թէսլիմ էթմէյէ եաքընը ըստը։ Իմտի՝ հաչան պէնամուսլուդ ուլա քազանտըդը ճէմի խաղնէսին

Digitized by Google

քայլով էթան, սանդա ձիւմլէտէն ազիզ Պիքիր խմտասա եէթիշտի օնա. ւլիրա իշտէ կէօրիւնտիւ օնա կիւնէշտէն շէ֊ֆաֆլը զէրպապլար կէյինմիշ. վէ թէսէլլա էթտի օնու՝ վէ ազիզ էլլէրիյլէ եաքլաշտը օնուն եարալարընա, վէ սաղալթաը օնու ճէմի եարալարընտան. վէ տէտի. Ա՛ղ, շնորհա սանդա պիզ փոհա Ա՛նոհ իշլէմէ. վէ փո֊ը ճան վէ Ա՛ղան փոլլաղընտա Ա֊ե պուննու տէյիպ, թէսպիհաթ էլլէտի օնու, վէ կէօ֊ռիւնմէզ օլտու: Ա֊է պու զէվճէ տէրին ուչքուտան ցյանդը կիպի աքը պաշընա կէլիպ՝ էլլէրիյլէ եարալարընդն նշանլա֊ռըն եօքլարտը, վէ խուսուսա պօղազընդն. օնլարը սաղալ֊մըշ կէօրիւպ, սէվինճինտէն աղլարտը, վէ հաճըզը շիւքիւր֊լէր վէրիտի Ա՛լլահա, վէ օնուն ազիզ վալիտէյինէ, քի էթտի օնա պու պէօյիւք լութֆու, վէ սանքի էօլիւլէր֊տէն քալըտը: Ա՛նդրա քէնտիսին ուռուպասընտան սօյու֊լմուշ, վէ եալընըզ քանա պէլէնմիշ պիր կէօմլէկ իլէ քալմըշ կէօրիւպ, եէրէ տիզ չէօքտիւ, վէ պաշլատը նիսա էթմէյէ ազիզ Պիքիրէ՝ մէրհամէթ էթմէյէ, վէ տախի քէնտինէ ու֊ռուպա վէրմէյէ քէնտի չըպլաքընըդն էօրթմէյի իչէն, վէ տիւէ֊տիյին ալտը: Ա՛ղրա տահա պէօյլէ նիսա էտէրքէն ազիզ Պիքիրէ, կէչտիւէր օ իսսիզ եէրտէն իչի քաթըրճըլար, օնլար քի կէօրիւպ զէվճէյի չըղլապաք վէ քանա պէօլէնմիշ՝ թաճթիւպ քալըպ՝ սիւսլալ էթտիյէր օնա, քի քիմսինն սէն, ներտէն կէլիյօրսուն, վէ նէ՞րէյէ կիտիյօրսուն, վէ նէ՞ ըրաստ կէլտի սանա: Ա֊է զէվճէ նաքլ էդէտի օնլարա սը֊ըասընըլա, քէնտի խայընըդը Հըզմէթքեարընտան պաշընա կէլէնի. վէ տախի նաքլ էլլէտի օնլարա ամենասը Ա֊ղյսուն օնա կէօրիւնիւպ՝ քէնտիսին սաղալթմասընն. վէ կէօստէր֊տի օնլարա եարալարընդն նշանլարընդն, վէ մաքսուս պօ֊ղազընդն, քի ալթընդն կէրտանընդը միսալի պօղազընդն էթ֊ըաֆընտա տուրույօրտու, քի էօյլէ պըրաքտը ալիզ Պիքիր միճիւզէ Թիհնէ նշանն: Պունու օատէմլէր էշտիպ՝ վիսատ հէյ֊ըան օլտուլար. վէ մէրհամէթ էտիպ օնա, պիր էսկի մանլիւթէ վէրտիլէր, վէ քաթըրա պինտիրիպ՝ կէթիրտիլէր Ա՛նքօնա շէհէրինէ: Ա՛յի օնտա մէրհամէթլի քիմսէլէր ֆուզուլէճի ուռուպալար վէրտիլէր օնա, օնլարը կէյինիպ՝ կիթտի Ա֊ը֊ըէտօյա ճիւմլէտէն ազիզ Պիքիրին էվինէ. վէ քէնտի կիւնահկարընդն ազիմ՝ փիւշմանլըդ ըլա մուդրիր օլտու, վէ ահարն թէքմիլ էլլէտի, քի Ա՛լլահա վէ ազիզ վալիտէյինէ ահտ էթտի: Ա֊է սանդա նաքլ էտէրտն ճիւմլէմինէ միճիւզէ֊ի֊

Եղիքին ազնիւ Պիքիրին, քի եթէ ան ալա, կէտաւէրմէ իւէ եւտալարընըն նշանլարըն, վէ խուսուսա պօղազընըն, քի տուրտուրաս ալթընն կէրտանլըք կիսի պօղազընըն եթէ ֆընտա. օնա Հէյրան օլուպ թաձուպ քալըրլարտը ճիւմլէսի, վէ միւհթէշէմ էտէրլէրտի Ալլահը: Այ թէօպէքեար զէվճէ ճիւմլէտէն ազնիւ Պիքիրին մուհայէթինէ զիատէ ալթէշլէնիպ, ապր տահա իստէմիտի տէօնմէք քինտի շէհրինէ. վէ օնատա տուրտուս քալարը օնուն ազնիզ էվինէ եաքըն ճէմի քինտի էամրիս իչինտէ. վէ տուրտուրտաս տայըմ ազալայըպ կէօզ եաշը տէօքմէտէ, վէ խայրը ամէլէրտէ. վէ կէչինիրտի մէրհամէթլիլէրին սատաքասըլար. վէ ալէմի էյի խարէթ օլտու. վէ ածնտա ամէլ փոքլողալա բահաթլան-ար վէնատա:

Պահա նայլ էսկէլէր Աւոփէէլ հիլէրէտան. վէ հայր Տօքօկէտան չինոպ չիմոպլարընդա: Այ հայր Պատրա Քովէտա. Գլխ. Է. Հօրինկ. 38:

Ա Հ Յ Լ Է ։

Պու հիքեայէթմէտ կէօրիւրիւզ, քի օլտէմ մէրհամէթ էյլէտի ամինանէ Կոյս պու զէվճէկէ, նէ զէմման օ ճիւմլէ մնալին քայրտպ էթմի՝ վէ ֆուքարէ օլտու. ծնտան տուլայրդ, քի Ալլահ տա մէրհամէթ էթմիդ, վէ օ քատտար էշխիթմիդ տէվլէթլիլէրէ, նէ քատտար քի էշխտիր ֆուքարէլէրէ. Նիճէ մարդարէ տէ ասդլէր, պհնդանէ պոռնիկ ըսա Տէր. և թէ, ենէ Տէ ապտէնն պոռնիկ: Ասանի, պու-չիւնէ ալթընդա ֆիլանըն էշխնէ Պապի. եահօթ, պու-չիւնէ ալթընդ օլտու Պապի: Այ-օլէկիտէ, էյեր խատրսդ, քի Ալլահ պիդշէ տէ մէրհամէթ էյլէսին, վէ էշխիթսին պիդշմ նիսաձմրդ, պօրճկուլարդ աէվճէ սալհ ֆուքարէլէյի, վէ ճահդ էթմիկէ ֆուքարէ օլմայա, ապրի ճանդա, քի օնուդնա գատրը օլաըրմ մուհթուլտաղ եթիշմիդէ. օնու քի Ինդ վէրիր ֆուքարէլէրէ, տէ-ճէ իւէ. Հրանի ապտապ հաֆսոզ, վէ նդէ ապտյանէն էսկինդէ. Հանի՝ մոհլտա ճանդա ֆուքարէլէրէ, պէտ օնլարընդ պաձ կէօյլէր ճէհանէլին:

Digitized by Google

ՄԻՍԱԻԼ ՕՆԹ· ԼՈ·

Պեպեգիոս Պապնիս փոփչահը տալիզ վալեխէնսուլահն Նոթ-պոմպէյ էնոթի պինոթիզ Յոպեռապիլէրն։

Նաս էֆէնտիմիզին, 718. սէնէսինտէ. Եապայիր վէ տին-սիզ Ինրամէլինոսուն Լ'ֆրիքիատա փատիշահլըք սիւրմէ-սինտէ, պէօյի՛ք Պապնիատա սպանիալըլար քէնտիլէրինէ փատիշահ էթմիլէր մէրա Պեղագիոս սէրասկէրի, ստոլք վէ թէքմիլ քրիստիան ատէմի, քի զնատէ խպատէթ-քեար ըտը ազնզ Պնքիր վալիտէթուլլահ։ Ա է իշտէ էօ-լէյն Պապնիա փատիշահընին էլչիսի Յուլիանոս պէկին քը-լավուզուղույլա, կէլտիլէր կիրտիլէր Պապնիայա Եապանի Ինրամէլինոս փատիշահընին հնասապըզ ասկէրլէրի, ամթլը վէ Եայան, վէ երքարլար վէ Եաղմայարլար ըտը պէօյիք Պապնիայը։ Ինմի Պեղագիոս փատիշահ օ Եապանի մնղոսպա-լէր զօրունա քարշը տուրամայըպ՝ իքտիզա էթմի գաշմաք. վէ պէօյլէ ազ ասկէրլէրիլէ սավուշուպ օնլարտան՝ տաղ-լարտա կէզէրտի։ Ա է օլտու քի հայչան Լ'ահա տաղընտա պիր թաշ մնղարտա իչինտէ կիղլէնմիշ տուրպուրտու պին ասկէրի իլէ. վէ սայըր ազ ասկէրլէրինէ կէօնտէրմիշտի եիւյաէք տաղլարտա սըղընմա իչին, տուրսունլար օնու-մնղոսպալի տիւշմանլարը. վէ չօք ասկէրլէր իլէ կէլիպ, տան-նի սէքսէն պինլէ գուշաթարլար օ տաղը։ Ա է մնղոսպալի-լէրին սէքսակէրի, քի իսմի Լ'ահմանտա ուտոս, էվվէլ վէ-լէտինէնտը ըլսա՝ կէօնտէրտի Պեղագիոսա պիրինէ պարըշ սէօյլէշմէյէ, վէ պու էօլէն Պապնիա փատիշահընին օղ-լուսուս. քի փատիշահտան սիւրկիւն օլուպ, Լքքրիքիսաա քաշան քարտաշլարըսլա պէրապէր՝ ինմիթգամ իչին մնղոսպալիլէրին թարափընա կէչիպ, քըլըսմըպ օլտու օնլա-րա եօքարտա զինքր օլան Յուլիանոս պէյ իլէ, քէնտիլէրին ըէզալէթու պէմնանտը զինքրընա տէլտիլէթ. վէ էվվէլինի տահի Լ'ահմէտօն շէհրինէ ապրք եպիհնպտա օլմուշտու։ Լահ-տի պու կէլիպ մնղոսպանընն քապտուտունա, վէ տուշարը շա-ղընըպ Պեղագիոս փատիշահը, մնղոսպալիլէրէ միթթիս օլմայ-ա մէյիլլէնտիրմէք իստէրտի օնու։ Ա է Լ'ահու սէվէն փա-տիշահ ճէվապ վէրիպ տէտի, սէն սին, քի քարտաշլա-ըընըպ վէրան էթմին պիւթիւն Պապնիայը. լաքին պիզ Լ'ահընն եարտընընա սըղընըպ՝ իստէրիզ ազնզ քրիստիան

տինի սաքլամալք քան տեօքէնեզ քատար, օնու քի սէն վէ սե-
նին քարտաշլարըն խօրլատըըզ: Ալ ֆարազա պիզ մա-
ղարատա սաքընանլար ազ ըզ, լաքին Ա՛լլահ գօլայ տըր
ազ ըլա եաշամամալք չօքլուղ ուլա կիպի. վէ ումարըզ աք
Ա՛ճածինին չէֆայէթիլէ եէնմէք օ քատար ազիմ ասկեր-
լերին չօքլուղուն՝ քի սէն արքեպիսկոպոս օլմայլա ուքման-
մայօրսուն օնլարա գըլավուզ օլմայա: Պունու սէօյլէյիպ
Պեղագիոս՝ տէօնտիւ մաղարայա, վէ քաիւլարըն քա-
փայըպ, պաշլատըլար ճիւմլէ իչէրտէ օլանլար Ա՛լլահա
իպատլէմէ տուրմայա, վէ քէնտիլէրին սըփարըշ էճմէյէ
ազիզ Պիքիր վալիտէթուլլահա արճաք կէօզ եաշըյլա:
Տէօնտիւ քեաֆիր արքեպիսկոպոս, մաղտուպիլէրին աս-
կերլէրինէ, վէ նաթլ էյլէտի օնլարա փատիշահըն ճէվապըն,
վէ զօրլարտը օնլարը ճէնկ իլէ եէօրիւյիւշ էճմէյէ օնլա-
րըն իւզէրինէ: Ա՛լտմ եէօրիւյիւշ էճմիլէր մաղտուպի-
լէր մաղարայա, վէ պաշլատըլար էվվէլ մաղարանըն քա-
փըսարըն քըրմայ իչին օքլար վէ եաշլար աճմայա: Ալ իշ-
տէ ազիզ Պիքիրին իմտատը եէճմիշնպ քէնտի իպատէթ-
քեաբլարընա, պաշլատըլար օնլարըն աճտը-քլարը եաշլար
վէ օքլար խըզ ըլա կէրի տէօնիւպ մաղտուպիլէր էօլտիւրմէյէ,
վէ օնլարտան չօքլարը էօլտիւլէր: Ա՛նու կէօրիւպ օն-
լարըն աերսակէրի Ա՛լկամանոս, քօրքուպ՝ կէրի տէօնտիւ
սավուշմայա օնտան ասկերլէրիյլէ: Իպլէ Պեղագիոս փատի-
շահ կէօրտիւ՝ քի Ա՛լլահ ճէնկ էտիյօր օնլար իչին, եիւ-
րէքլէնիպ չօքտը տըշարը քէնտի սիլահ-լը ազ ասկերլէրիյ-
լէ, վէ ազիզ Պիքիր վալիտէթուլլահը իմտատա չաղըրըպ,
տիւշտիւ մաղտուպիլէրին էնսէսինէ, վէ էօլտիւրտիւ օն-
լարտան օ օվատա իյիրմի պին ասկէր քէնտի սէրասկերլէ-
րի Ա՛լկամանոս իլէ. վէ օլ քնաֆիր արքեպիսկոպոսու եա-
ըրը թուֆթուլար: Ալ քալան ասկերլերի մաղտուպիլէրին
քաչմայա պաշլատըլար. եարըսը Ա՛նա ըրմաղընա քաչտը-
լար. վէ ազիզ Պիքիրին միւճիւպէթիյլէ ըրմաք քապարըպ՝
թաշտը քէնտի քըրըլարընա, վէ պօշտու օրատա պուլու-
նան մաղըպիլէրի: Ալ եարըսը տատա քաչտըլար, վէ
օնուն թէփեսինէ չըքտըլար. վէ իշտէ պէօյիւք զէրդէյէ
օլտու տատա, վէ տաղ եարըլըպ եուխթատու օնլարը: Ալ
պէօյլէ քրիստոնեաալտան եալնըզ պին ճան ազիզ Պի-
քիրին էսիրկէմէսիյլէ, Ա՛լլահ, վէ թէրթիպլէր ճէնկ էթ-
մէյ իլէ օնլար իչին՝ քըտարլար աէքղէն պին մաղըրպիլէրի,

Digitized by Google

վէ պիր քիմսէ սաղ քալմատը ծնլարտան։ Ալ հապան մադ-
ըրպ զէմինտէ Ալիամանլիտան փատիշահըն գուլպէնա նէ-
թիշաի պու խապէրը, զիատէ ածըրտը գապատար մէրտ ա-
կէրլէրինին քապպ օլմալարը իչին. վէ զանն էթմէ իլէ, քի
Յունանտա պէյտէ պիր խըյանէթլիք օլա, քի քըզըշտըր-
տը ծնու ասկէր կէծնտէրմէյէ Ալպանիայա, պաշըն քէտտի
ծնուն. վէ էօյլէն Ալպանիա փատիշահընըն ինի օղլունուն
ատախի, քի քէնտի ալթալաթընըն վիլայէթինին քամանզա-
ատլար։ Ալ զահիտ Պէղագիտա փատիշահ, վալիտէթուլլահ
այէ Կոյտա մէմնունտուղա, վէ ծնուն պէօյլէ միւճիւզէթլի
եէնիճէրինին զէրրինէ՝ օ մանգարատա պիր միւքէլլէֆ քիլիսէ
եապտը, վէ ազիզ Պիքիրին իսկէթինէ ծնուն իսմին չաղըր-
տը ֆէրէհ ապէզ վէլիքէհուլլահ։ Ալ օրատա կէօմի լոիւ
ծն սէքիզ աէնէ փատիշահլըք էթտիքտէն սոնրա. վէ չօք
քէրրէ տահա եէնտիքտէն սօնրա մադրըպիլէրի. նիճէ նադէ
էտէր Խաղունիտա քէնտի թադրինէ քիլճապլընտա։

Պուռնա նադէ էտիլէր Ալթիա Ըսպէնիաճան. վէ կօպրիսոտ
Խորանիա չէնթիլէրին Ըսպրինհ բիլուպլարընտա. Ալ կոյտ Ըղէ-
առանդրա փինտոպէնտան. ձիլտ. ա. էօբինհ. 3։ Ալ հայտ
Պուռնա Ըսվիճան. ձիլտ. Ը. էօբինհ. 40։

Ալէվէ։

Չիւնքի Յոբ միւճիւպինճէ պոփէրտավ ե կնաճ ֆօրտոյ
՚է վը էրկէր։ Լյանի, ճէնի պէր կնաճընը էօրթը- պուճաէ ի-
պէրկինտէ. պուռնուն իչին եէնտիկէ գատըր օլմայա պիւիւմ ու-
մնալ ըմընդ, քի չէկյեան, տիւնեա, վէ թիւրիմիդ տիրլեր,
պօրճլոյտուդ սըղընմայա ազիզ Պիքիրին եապտը ընտա, քի
թէմսիլ վէրիւտի Պաւիթին գուէսինտէ. օնուն իչին տէ-
նիր. երպ. Ը. 3. Ըպպէր կահոռ կոճոռ են ՚է նճո. ե
ամ նէռ զօմալտոց. Լյանի պին ֆուլտանըդ ասըլըսըդ ան-
պո. վէ հէդ պէրտավկէրլէդ օղլաթը։ Լյանի վարսըրըդ ալիդ
Պիքիրտէ լուԹուֆ սիւհլայը հէր Թիւրլիւ պիւկէ քարը-
քալըան ձէնկլէրտէ, եօքարտա զիքր օլան իշ տիւշմանլարը-
մըզդա քարշը։ Ընան իչին եավկարալամ օնա, քի սիւհ-
լանտըրըն սիւրի քէնտի լուԹֆլարըլա, եօլէ քի եէնկ-
պիրէկամ պիւկամ բուհանի ձէնկիմիւտա։

Digitized by Google

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԻՆ։

Ընդ վաղահաս-լսելն շնչայնելոյն պոչն պիղ ձեղջ-ը
եղնձաթ չրնոպիանլաբըն՝ պինակնլէբրի։

Յունն. 1583. աճնէսինտէ՝ փօրթուկալ փատիշահլաբընն էֆրիքիատա հապէշստանընն պիր քաչ էալէթլէրինէ հէօքմ էթտիքլէրին. պու շէյ զաւհուր օլտու. օ կիւնլէրտէ՝ քի հապէշստանընն Ընկօլա էյալէթլէրինէ տինսիզ Կուիոլանգա փատիշահ պույուրուբտու. վէ փօրթուկալ փատիշահը կէօնտէրտի օնա Տիազ պէյի իւշ եիւզ ասկէրլէ քալի պարըշ էթմէյէ. վէ թէսլիմ էթմէյէ օնլարա կիւմիւշ մատէնլէրինի. քի օնու էօլէն հապէշ տանընն փատիշահլարը իքրար էթմիշլէրտի վէրմէյէ օնլարա, վէ կէչէն ձէնկլէրտէ ալտըգլարը եասըր քրիստիանլէյի տէ ազատ էտիպ կէօնտիւրմէյէ։ Ակմիկրըլէ կիթտի Տիազ էլէյի հապէշստան փատիշահընա, վէ տունտու օնա փօրթուկալ փատիշահընըն նամէսին. վէ նէ վէչ իւզէրէ կէլմէկէրինն ալնաթտը։ Ակ տինսիզ փատիշահ էվվէլ քապուլ էթտի օնլարը մուհաֆազէթ իլէ՝ վէ իքրար էթտի մատէնլէրի թէսլիմ էթմէյէ օնլարա, վէ եասըլտըգը ազատ էթմէյէ. լաքին սօնրա ալտաթտը, վէ թէքմիլ էթմէտի իքրարընն, վէ օնլարտան եիւզ չէվիրիտի։ Ընու հայան կէօրտիւկէր փօրթուկալլըլար, փիւր ախլահ օլուպ՝ միւրատ էթտիկէր ճէնկ իլէ զապթ էթմէյէ մատէնլէրի։ Ակ տինսիզ փատիշահ՝ քի էօյլէ պիր ֆրսանտա պէքլէրտի, ճէմ էյլէտի հապէշստանլըլարտան պիր միլիօն, վէ 200. պինն ասկէր. քի այնի տէվիրի քըյըլարընն քումլարը կիպի կէօրինիւրլէրտի, վէ ալէմնա եալայըպ եուֆ էթմէյէ փօրթուկալլըլարընն ասկէրլէրին, օնլար քի հէփսի իւշ եիւզ ատէմ իտիլէր. վէ ճէնկէ տուրտու հիսապսըզ ասկէրլէրի իլէ քրիստիանլարա քարշը։ Ակ քրիստիան ասկէրլէրին իչինտէ իտի ճիզվիտ կարթընտան առաքեալ Ընուհըլու պէօյիք քարոզիչ, հայր Պաղտասար բարներտան. պու ազիզ տին քայրէթինէ ալէֆլէհիպ՝ քօշարտը պու եանա, վէ օ եանա, վէ եիւրէքլէնտիրտի օնլարը տէմէ իլէ, քօրթմայընն քարտաշլար տիւշմանլարընն հիսապսըզ ասկէրլէրինտէն. զիքր էյլէյին Վէգէօնու, քի պէօյլէ իւշ եիւզ ասկէրլէ քըրտը Ամդիանլըլարընն հէ-

Digitized by Google

աստղեղ ասկերլերին. զնրա Աստուած պիր տիր չօղ ուրա եա ազ ըլա եէնտիրմէք: Աե պիզե եարտըմճը ազիզ Պիբիրին վար, ընուն քի փաքլըղընըն եօրթուսուն եարըն թէքմիլ էտէճէյիզ. վե օ եէնտիրիր պիզե չիւ փհէսիլ պիզիմ տիւշմանլարըմընը. զնրա օնուն իչին տիր, քի սէօյլէր սէ գիրք. «Ե պճոկոպ զօրոց կոզնէաչ. Յանի՝ ասկերլերէ Աստուած կիմի չօնմուշ պոլը. վե պէն տէ տույիմ տուա էտէյիմ սիզին իչին քաւրտաշլար: Աօնրա իքին ճիսի կիւն տէրընտաս, եախօթ ազիզ Պիբիրին փաքլըղընըն եօրթուսունտա. խոստովանանք օլտուլար ճիւմլէ քրիստիան ասկերլերի, վե սրբուքի ալտըլար. վե պաշլատըլար ճէնկ էմմէյէ տինսիզլերլե: Աաքին պէքլէմէտիլէր, քի տիւշմանլար էվվել եէօրիւյիւշ էմնինլեր քէնտիլերինին խազերինէ, իւլա՝ քէնտիլեր ճիւմլէսի պիր աղըզտան ֆէքեաս էտէրէք, եա իՀմիչամըզ վալիտե Աուլթան՝ ահն իսմտատ էյլե պիզե, եէօրիւտիւլեր տիւշմանլարըն օրտուսու իւզերինէ: Աե հայր Պաղտասար պիր թէքիե պաշընա չէքիլմէք եալընըզճա, տիզ չէօքիւպ՝ վե էլլերին կէօյլերե քալտըրըպ, պիր ախեր Աովսէս կիպի նիսազ էտէյտի Աստուա, վե ազիզ պիքիր Աէրիէմ, իստատ էմմէյէ քրիստիանլարա: Ճաչան կէօրտիւլեր տինսիզլեր քրիսաիանլարըն նէօրիւյիւշէրին, վե օնլարա եաքլաշմալարըն, պաշլատըլար օք ամմայա օնլարա. վե օնլարըն օքլարը պիր կիւր եաղմուր ալտընա տատմալարը կիպի տէօքիւլիւրլէյտի: Աստա օլտէմ պաշլատը ճիւմլէտէն ազիզ Պիքիրին եարտըմն կէօրիւնմէյէ. զնրա քրիստիանլարտան տէյիլ եալընըզ պիր քիմսէ եաղրալանմատը օնլարըն օքլարընտան, վե տախի քէնտի օքլարը կէրի տէօնիւպ՝ էօլտիրիւլէրտի չօքլարըն տիւշմանլարտան. օնլար քի տաղլարտան, քի օնլարըն իւզերինտէ տուրալարտը, տօլու կիպի աշաղը տէօքիւլիւլէրտի: Պունու կէօրիւպ քրիստիանլար՝ տաՀա զնաւէ եէրէքլէնիպ՝ պաշլատըլար Թիւֆնէկլիլերին պօշալտմայա օնլարըն խազերինէ, վե էօլտիւրտիւլեր օնլարըն սանքի եարըսընի՝ օ քաւատր քի պիւթիւն տաղըն էմէյլե տօլուու էօլէնլերին լէշլերիյլէ. լաքին քրիստիանլարտան պիր քիմսէ պիլէ եարալանմատը: Պու օլան իշլերին խատարը կիմէտի Հայր Պաղտասարա, վե օ զանն էմմէ էլլէ՝ քի ճէնկ պիմտի, տուստաս՝ քալքըպ, կէլտի քրիստիան ասկերլերինէ օնլար ըլա սէվինմէ իչլին: Աաքին իշտէ կէօրիւնտիւ պիւշմանլարըն քալան ասկերլե-

Digitized by Google

քինտէն պիր պէյիւք քէօմէ տայա, քի եօրիւյիւշ էթ-
տիլէր թէքրար քրիստիանլարըն իւզէրինէ, վէ էօտիւ-
տիւլէր ընձայտան եէտի քիշի։ Օլտեմ Տիազ սէրասկէր
տէտի Հայր Պաղտասարա. Հայր՝ տէօն տուա էթմիյէ. վէ
օ տէօնիւշ՝ տուայա տուրտու։ Ալ քրիստիանլար իօէք-
րար ճիւմլէտէն ազիզ Պիքիրի իմտատա չալըշմա ըլա,
թէքրար քուվէթլէնտիլէր, վէ վուրուշ՝ տարտաղըն էթ-
տիլէր տիւշմանլարը օ պէօյիւք քէօմէսինի տէ, վէ իշտէ
կիւնտէ պաթտը, զիրա աքշամ ըտը։ Ալ օնլարըն քա-
լանլարընը քօվարաք կէօթիւրիւլէրտի էօնլէյի սըրա. քի
սիլահլարըն պըրաքըշ՝ պօտուլար վէ թիւֆէնկլէր սէսին-
ուէն թօյքուշ՝ կէճէ իլէ քաչարլարտը, վէ քաչարքէն եօ-
քարտան աշադը եու վարլանըշ՝ տիւշէրլէրտի պիր չուքուր
տէրինէ պիրի պիրինին իւզէրինէ, թաքի տէրէ տօղտու պինլէր-
ճէ էօլիւ լէշլէյիյլէ. վէ օլտու պիր տիւզ ովա. օնլարըն իւ զէ-
րինտէն նէօրիւմէ իլէ, քօվարլարտը օ տինսիզլիյին քա-
լանլարընը։ Ովնրա պու ճէնկ ֆէթհ օլտուքտան Տիազ
սէրասկէր պօրու չալըշտըտը օնլարըն էնկսէթինէ տիւշմէտէն
վազ կէլմէ իշին։ Ալ տէօնտիւլէր քրիստիան ասկէրլէ թ
քէնտի օրտուլարընա։ Ալ ճիւմլէսի եիւզ իւտիւնէ քափա-
նըպ՝ համտու սէնա վէրիրլէրտի Ալլահա, վէ պէ ծիլէ պէօյիւք
ֆէթհի ազ ասկէրլէ պէն պինլէրէ քարշը ազիզ վալիտե-
իժուլլահա սունաորլարըտը. էօյլէ քի տիւշմանլար տա իքրար
օլուպ՝ տէուլէրտի, քի Ալլահըն էլի վար ըտը օնտա։
Ալ տահի տէնիր՝ քի ճէնկ վաքտընտա օրատա պիր նուք
շահըդը խաչ կէօրիւնտիւ Հավատա։ Ովնուն իշին ճիւմլէնինի
մինահիպ կէօրմէսիյլէ օ ճէնկ եէրինտէ պիր պէօյիւք խաչ
տիքտիյէր, վէ կանըն քօտուլար՝ քի սէնէ պէ սէնէ տէ-
րընտա եօրթուտունտա, իհտիֆօրլա չը քըմընլար օրայա,
Ալլահա, վէ օնու ազիզ Ալիտեսինէ թէշէքիւր քընմա
իշին. վէ օնու պու կիւնէտէկ էտէյլէր Ալազականդա շէհ-
րինտէ ապքին օլանլար. ներէտէ քի օթուրուպ փօքթու-
կալ փատիշահընդն վէքիլի։

Պատա- հիւմայէլի էփէք հայր Վրաստանէվոս ատրնեան եկեղե. Գ.
եկեղեցական։ Ալ հայր Ալեքսանդրոս պետրոս. ճնեց. Ա.
եօրինակ. ԱՀ.

ԱՐՀՎԱԾ։

Այնճէ պու ազ փօրթուկալ ասկէրի ադիզ Վրբուճի սըբրյա լա սիլա՛ լանըլ եէնտիւէր հիսապըզ տինսիզ ասկէրլէրին, քէզալիք ընլար տա, քի ազիմ մուհապէթի իլէ գապու է էտէրլէր Ն՚ֆէնտիմիզին ադիզ Թէնին վէ քանըն, ինէք քօլայ եէնէրլէր, Թէնի, տիւնեայը, ճանլարընըն տիւշմանընըն, օնուն իչին սէօյլէր տը Ասկեբերան. նէ վէման չի լայէ ի՚վէրէ իլհամ օլա՛ գու՛ա Ն՚ֆէնտիմիզին ընենինէ, վէ չա՛նալա, ապալա ինսալ ալնըշ ֆիսապ՚ չէ՛սըրըզ ճէնկի շէյխանա, վէ ճէհդ ճանըմըզա չէսէրլէ օլանլարա չապշը։ Ն՚օյլէ հոճ էյլէր արզու՛էրսէք, պիզիմ բուհանի տիւշմանլարըմըզը ֆէթհ էթմէյէ, մուհապէթ օլալըմ սըբ սըբ ալմայա Ն՚ֆէնտիմիզին խէյլա վէրիճի Թէնին վէ քանըն։

ՄԻՆՃԻՆՕՆ։

Ընկլէ վոլքոնէ՛ուլտոն ինճլէվէնէյէ, Վինճոպոտա ապտնիուլըտըն պէր պոյնա ֆէրհ։

Ն՚սա էֆէնտիմիզին. 1585. սէնէսինտե՝ Ն՚ղէքսանդը փարնէզեան, Պապնիա մէրտ սէրասկէրինին Վինճոպոտա՛ տա Ն՚նվէրսա շէհրին օլանտալը ոէֆազիլէրին էլինտէն ալըրըղընտա. օլանտալըլար ինէք քուտուրտուլար. վէ էրԹէսի բըշ չօք ասկեր ճէմ էտիպ, չըքըրլար Ճէնկէ սպա՛նիալըլարա քարշը։ Ալ Պապնիա ասկէրլէրի օլուէմ խբէ օրտուչա այրըլմըշըլար. զիրա օ՛լաչտան չօքլարը քէնտի սէրասկէրլէրի Ն՚ղէքսանդրոս ուլա Ն՚նվէրսատա ըտըլար. վէ տայրը ղիտուէ մէրտ ասկէրլէրին պէշ սին, պիր Վինճոչիսկոս բորտուգիլեան նամ սէրասկեր իլէ, պիր ազ ուզաք ըտը՛լար Ն՚նվէրսատան՝ պիր աչըք օվատա. քի օնուն իչի եա՛նընտան ըրմընքլար կէչէրտի, վէ եիւքսէք խոխլեր օվատան. զիրա օվա չուքուր ուտուս։ Նամի՝ օլանտալըլարըն պէօյ՛ւք օրտուսու էվվել ծուշմու պու պէշ պինլէրին իւյէ՛ րինէ, ածրաք ախեր ասկէրլէրի, քի չօք չէքտի իլէրլէ գուշտեթմիշլարտը ծնլարը. լաքին օ ասկանիալը ասկէ լէրլէ ճէնկ էմմէյէ քօրքուպ. կէճէ իլէ քաֆիլ չօք արկար ա՛ չըպ՝ քօյ վէրտիլէր ածլարը օվանըն իչինէ ասկանիալըլարը

պօղմա իչլին, վէ տուլար թաշըպ՝ տօլտուրտուլար օվպը։ Վէ Վպանիա ասկէրլէրի ալթ իւստ օլուպ կիւճլիէ օվանըն իչինտէ իւչ թէփէճիկ պուլուպ՝ օ թէփէլէրէ ատա հիւսապը չըքըպ սթլահլարըլա՝ սաղ քալտըլար։ Վէ տա օվա իչինտէ տէնիզ օլուպ՝ նէ պունլար տըշարը չըքա պիլիրլէրտի, վէ նէ օլանտալըպ պունլարըն իւզէրինէ կէլէ պիլիրլէրտի։ Վէ քըշըն շիմտէթիլիյինտէն սէֆիլ ապանթալըտան սըքըլպ չօքլարը՝ եօլիւրլէրտի։ Վհալտըլար պէօյլէ օ ատալարտա իւչ կիւն աճ տուտուպ, վէ էօլիւճ պէկլէյէն իտի՝ վէ տայըր ճավլավըրգլարտը ազիզ Պիքիր քէնտիլէրէ իմտատ էյլէմէյէ, վէ օ եօնիճան ճնլարըն նիհալարըն, վէ քուրթարտը օնլարը էօլիւմտէն պու թարիզ ըլա։ Իմտի օ իւչ թէփէ ատալարը պիրինտէ, էսկիտէն պիր կիւշճիւկ վէքանթէ քալէ վար ըտը, քի գնտա տուրուպտա Հրանչիսկոս սէրաակէր իւչ պին ասկէրլէրիյլէ, օնուն սօլթատլարընտան պիրի երի քազար քէն պիր իքտիզա իչլին. պիր գարդշ քատար քազանճա պիր պատկնլը պուլտու ազիզ Պիքիրին փալ Հայլէյինին՝ թախտա իւզէրինէ չէքիլմիշ, զիյատէ իւրիւշան վէ Հաս պօյլէրլէ, օ քատար կիւզել, քի աչիքլարը կէօրիւնիւրտու, քի ինսան էլլիյլէ չէքիլմէճիտի, անճաք հրեշտակլարտան, վէ Հագըգաճի իւզերէ էօյլէյտի։ Ընու կէօրիւպ Վպանիա ասկէրլէրի, վէ օնլարըն սէրասկէրի Հրանչիսկոս, զիատէ սէվինտիլէր, վէ եիւրքլէրինին Հազընտան աղլարլարտը. վէ պաշլատըլար եանըգ սէտա իլէ չաղըրըպ սէօյլէմէյէ, կէօյլէրին Հուլթանընա։ Հան ճիմէթտէն ազիզ, վէ լէքէսիզ Պիքիր, սէֆիա կէլտին պիզէ նարտըմ էճմէյէ, կէօզ վաքիաէ Մուլթան, քի նէ սէրճէլէրտե վէ թէհլիքէտե գուշանմըշ տուրուպտուզ թէֆանգ ասկէրլէրինտէն. նիձէ քի գուշանտը էակի իսլայիլ Հէրսէկնտան. վէ սէն Վհմէտտէն զիատէ պիզէ եարտըմ էճմէյէ գատըր սըն. նիձէ օ քըղըլ տէնիզին տուլարըն տէօնտիւրտիւ Վյնըր ասկէրլէրինին գօչուլարը իւզէրինէ, նիշաղ էտէրիզ, քի սէն տէ պու տուլար թէֆանգ ասկէրլէրինին վէ կէմիլէրինին իւզէրինէ տէօնտիւրէճէն. վէ քուրթարտըն պիզի ճնլարըն էլլէրինտէն։ Պու նիշաղ տուվալէ ին պըշտմ ըլա էճմէյէր թէքմիլ խմնայա, քի տապահըլար Վյն կամլերին ակքիղինճի կհնձէ՝ ազիզ Պիքիրին փալ Համլէյինին եօրթագուզա գուտա։ Վէ իշտէ պիր օվուք վէ շէ-

տիա իւզկեցար չըքտը օ կէձէ, վէ տօնատուրուզ՝ քայլայա
տէօնտուրտու պիւթիւն օ ելանըն տուլարընա: Ընու կէօ-
րիւպ պանիա ասկէրլէրէն, եիւրէքլէնտիլէր զիատէ. վէ
պիւյահլարըն ալըպ՝ եէօրիւյիւշ էթտիլէր պիւշմանլարընը իւ-
զէրինէ օ տօնմուշ սուլարընը իւզինատէ քարտատա կիսպի՝ ա-
ղիզ Պէքիրին քէնտիլէրինէ ճէնկ եօլտաշլըղը ըլսա. քի
ծնու իմտատտա չաղըրըլարտը: Ալ ունշմանն ասկէրլէրի
հայտան կէօրտիւլէր օնլարը՝ պաշլատըլարտ: քարչըյա քէնտի
կէմիլէրինէ, զիրա ոլմայտ քի պուզ գուշլարընը քէնտիլէ-
րին. վէ պունլար եէթիշտիլէր վուրտուլար կէպէրթտիլէր
օնլարտան չօքլարընը, վէ սայրըլարընը քօվուպ՝ կէօթիւրիւբ-
լէրտի էօլէրին ոըրա: Ալ օ քատար աշխքէտարէ կէօրինտիս
ամէնատէ Այյտուն միւճիւ զէթի, քի ըէֆֆալի ասկէրլէրինին
սէրասկէրի՝ տէտի՝ Այլար պուզ կիւն սալամիօղ օլտու. չինքի
օնլար էօլիւմ քափտատտըտա ըտրըլար, տիրիլտիպ՝ քուվվէթ-
լէնտիրտի. վէ օնլար քի սաղ ըտրըլար, քուվվէթլէրին քէ-
սիպ՝ հէլաք էյլէտի: Ալ Այլարդը միւճիւ զէթի տահա զիատէ
պէյան օլմա իչին, իչտէ հայտն քափտրըլար տիւշմանլարընը
ասկէրլէրի. օ սահամէ պիր սըճաք՝ րիւզկեար էտտի;
վէ սուլարընը տօնուն չէօզտիւ: Ալոնրա ատէշտիւլէր կէվ-
տիւլէր եէնէն Ալպանիա ասկէրլէրի ասըլ քէնտի օրտու-
լարընա՝ Այվէրտատտա քէնտի Այղէքսանդրա տէքասկէրլէ-
րինէ. վէ ազիմ զինանկի իլէ կէօթիւրիւլէրտի քէնտի
էօնլէրինտէ պուլտուքլարը ազիզ Պէքիրին փաք հատմիէ-
լէյինին միւճիւզէթլի պայտակերին: Ըայան օրայա եէթիշ-
տիլէր, հայթարըզ շինքիրլէր վէրտիլէր Այլահա վէ օնուն
վահտանի սէզ Այոյատ. վէ օնատա հըզայրութի քուրտուլար
ասկէրլէրէ. քի տէնիզիր ագիզ Պէքիրին փաք համիէլէյինին
կէչէյտուհու:

Պուռնա նաչէ էրէկ հայր Թոփճուպա սպասպէան չէնտի չիլե-
պէնտա: Ալ հայր Ղոտրա Գամիէան. ճնիշ. Ք. Կօլինկ, 24

Ալէվէ:

Ալիճէ հէյրան օլտճաք Թաղրազա խէլտա էյլէտի Այլահ
քէնտի ագիզ վալիտէսինին շէֆայէթիյլէ պու տինտատ
ասկէրլէրի էօլիւմտէն. պէօյլէ քուրթարըր ճիւմլէսին,
պիւթիւն եիւրէքտէն սըղընըրլար օնա. վէ էտէր, քի

Digitized by Google

պատ ընդհատ ոչինչ ի պիպա նշ. Յանի՝ պիտանելութեան գնալ ընդը ինդոյն ծնողքն էնտրեցինէ. նիձէ սէցյլէր Վատիճ: Ճուքի պէցյլէ քիմսէլէր էշխեմսինէլէր ճանը կէօնիւլտէն ծնուն սէտատըն, քի սէցյլէր օլ մարգարէ. Նիցյ ոպրեսիդ ըռճարտ ինչ, ե պէրիկ Տի ուտուցիդ յեզ. ատամ. 33: Յանի՝ կիճէյն օղուլտուր՝ էշ'պէն պանո, վե Ընտհ ֆօրտաան էօյրէսէյնի պէզ: Օհրա քիմ քի քօրքար Ալահատան, վե ծնուն թէմպհէյլէրին սաքլար պիւթիւն եիւրէքտէն, օնա հիչ պիր քէմ եռանաշամազ, նիձէ սէցյլէր Յամաստուն:

ՄԻՆԱԻՕՂԼՈՒ ԻՆ:

Վրկիպհանելութեան կարգէ պէտ էհնիելէրի եբ Ընճաքինին չեփցյէնէյնէ նոպ գելէնէրէ:

Ասա էֆէնտիմիզին. 1571. սէնէպանաե, քանօնի սուլթան Սիւլէյմանըն օղու սուլթան Սելիմին Յատմպօլտա փատիշահլըղընտա. վե Պէյտե Ալաքսիմոնտա շահինշահըն վե քըզըլ Էլմա թահտընտա պէշինճի Պիոս փապըն, վէնէտիքլիլէրին էլինտէն ալընտը քըպրըզ ատասը: Ալ չունքի եատ միլլէթլէր պիլիրլէրտի վէնէտիկլիլէրին քէնտի տօնանմա կէմիլէրիյլե կէլէճէքլէրին ատասըլը կէօզէթմէ իչին, օ սէպէպե չափուք տամըրընըզ՝ չը քարըլար ջօք կէմիլէրլե վե հիսապսըզ չէքսիրիլէրլե, վե ասկէրլէր իլե օնլարըն քարշընըսընա. վե կէլիպ կիրտիլէր ինէպախտը տէնիզինին քըյրսընա, քի Ալտանըն սինկին ատասլարը իչինտէ, Վէնէֆալանիայա եաքըն. վէնէտիկլիլէրէ կէչիտ վէրմէմէ իչին քըպրըզա կէթմիյէ. վե վէնէտիքլիլէրի եէնինճէ իթալիայատա էէսրիւլիւշ էտէճէքլէրսի: Ալ էնէտիկլիլէր տե չը քարըլար քէնտի կէմիլէրինէ օնլարա քարշը. վե օնլարա եապտընմա կէլտիլէր տոխի Ալպանիա կէմիլէրի, քի օնլարըն սէրասկէրի Նէմանե շահինշահը պէշինճէ Վատօսուն օղու Ֆրանսանէա շահզատէ իտի: Ալ կէլիպ եէթիշտիլէր պունլար տոխի ինէպախտը իչինանա. վե իքի թարֆտա ճէնկ կէմիլէրին ուզաքտ թապուտ քուռտուլար քարշը պէ քարշը ճէնկ էթմէյէ պիրի պիրլէրի իլէ: Ալ եատ միլլէթլէրին ատըլ ճէնկճի ասկէրլէրի եիւզ իյիրմի պին խոյլէր. պըրաք սայըր հիսապսըզ կէմիճիլէրինին քար-

Digitized by Google

մնքարեշ քալապալըգլարըն։ Ալ քրիստիան ասկերլերի առաջ կիներին պին խոլէր։ Յամե հաչան էշխատիլէր ճիմ լէ քրիստիան վաստիշտլօգքարը վէ միլլէթի օնլարըն պէօլէ էօֆկելիւ գուվվէթ իլէ եէօրիւշուշ էմմէլէրին օնլարըն իւզէրինե, զինատ քօրքուպ սրգլէթ իչինտե տուրուրլար ազրըպը թուէմուշ զէմճէլէր հիսապը. վէ չաղըրըրլարըն Ա՝ապակիչ վէ օնուն ազիզ վալիտէսինէ՝ խէյլա էմ մէյ օնլարը օնլարըն էլլէրինտէն։ Ալ նիճէ ազիզ Պիտա վափ տայըմ կէօզ եաշըյլա նիսազ էտէրսի Ա՝լլահա, վէ օնուն ազիզ վալիտէսինէ՝ ինայէթ էթճէյ քրիստիան լարըն իւզէրինէ, վէ պըրաքմասըյա օնլարը եատ միլլէթլէրին էլլէ ինէ։ Ալ արզուսինէ ԷԷմիշտի. զիրա իւրեա օլտու օնա • վաբըթ, քի ճէնկ էտէրլէրսէ քրիստիանլար եատ միլլէթլէմէյէ քաբզը. վէ օնտա պէկյան օլտու օնա, քի ազիզ Պիլքիրին եատարմըշտըյա քրիստիանլար եէնտիկէր։ Ալ օնլարըն ճէնկի պէօյլէ օլտու. օ սէնէ հոկտեմբերին եէտիճճի կիւնէ, քի կիրակիյսի, հաչան ճիւմլէ քրիստիան վիլայէթլէրինտե քրիստիանլար վալիտէթուլահըն ազիզ վարդապանըն սէյիտլէրէտի, վէ թաֆօրա չըգարտըրը քրիստիան ասկերլերինէ խայըր եհան իչին, օ վաբքի վուրուլտու օ պէօյլէ եէնիզ սէֆերինին իչի Ա՝ապուրլարը պիր պիրինէ։ Ալ. Ի՛իֆենկլեր Թիւթիւնիւ՝ պուլօտ կիպի եըղըլըրտը, ֆատալա էվվէլա քրիստիան կէմիլերինին իւզէրինէ կէլիրտի րի զկեաըրը տիշմանլարա ֆայտասը էտմէյինտէն. լաքին քաֆիլ բրիզկեար տէյիշիլտի զէթճինա, վէ օ քալըն Թիւթիւնիւ սիւրէրտի եատ միլլէթլէրին կէմիլերինէ իւզէրինէ. վէ օնլարըն կէօզէլ րին քէօրէսիոզ պիլմէզլերտի նէ էտէճէքլերին քէնտի եանըզ չաշըրտըքլարընան։ ()լտէմ քրիստիան ասկերլերի եէօրիւշուշ էտիպ՝ օնլարըն իւզէրինէ քըլըճլարըլա վէ Թիւֆենկլերլէ. քըրտըլտար օնլարը օ քատար չօք քըրկըն, քի Թա չօք կիւնլէրեէտէք օ տէնիզին տույու քանա պէյնամըշ կէօրիւնէյտուն։ Ալ օնլարըն պոտ տէնիզ ճէնկի ալթը սահաթ տիւրտիւ՝ սանըզի էշյէն պաշլայըպ՝ տըշամատուք։ Ալ • տիւշմանլարտան օճուզ պինի էօլտիւլէր. վէ օն պինի եատըր օլտու. վէ չէքտիրլերիմտէն տոքսանըն տէնիզե քաթկ է Թուրկլեր. վէ եիւզ սէքզէնին տուԹուպ՝ եէօյրեՔԹուրկլեր։ Ալ տահի ալտըլտան օնլարտան իւզ օն ալթը չէք եՔ

թը։ Ալ է քրիստիան ասկերլերինտէն տիւշտիւլեր տալից եէտի պին աւտմլէր. լաքին պու տա րուպար էթմէ իլէ քրիստիան եասըրլարա, քի օնլար տիւշմանլարըն կէմի-սինտէյտիլէր, վէ քուրթուլտուլար ճէնկին սէպէպիլէ, ազ շէյ տիր, զերա օն պէշ պին եասըրլար ազատ օլտուլար օ կիւն օնլարըն էլլէրինտէն։ Ամտի քրիստիանլարըն պու ֆէթհինին խապէրի չափտ եայըլտըքտա պիւթիւն ֆրէնկիստան վիլայէթլէրինէ, ճիւմլէսի Ալլահա շիւքիւր էտր վէրիրլէրտին վէ շազլըք եօրթուտա էտերլէրտի. վէ պէօյլէ պիւճիւզէյիլի ֆէթհին իչթիհատըն աուստրալիատը ազմըզ Պիքիր վալիսէթուլլահ թէշէքքիւր գլունյլա ընա։ Ալ է եազարտա զիքր օլան Պիոս փաի, վէ օն իչինճիւ Կարդոր էմր էթտիլէր, հոկտեմբերին իլք կիւնիսինտէ սէճ վարդարանըն եօրթուտուսունա զիննէթին էթմէկէ, ե եօրթուսունուն խամին տէմէ վրէ. եէ Ճաճլինին ֆէնէհինին էօգլուտա, պէօյլէ պիւճիւզէյիլի ֆէթհին զիքրինէ։ Ալ է տա-խի չօքլարը պու հիքայէթի եաղանլարտան, պուռնու տա-խի եազարըլար, քի պիւթիւն հոկտեմբեր այլընտա վէ կէ-լէն նոյեմբեր այլընտա, ե կիւնլէրտէ ճիւմլէ քրիստիան-լար պէօյիք ասկինճ զիննէթի էտերլէրտի պէօյլէ ֆէթհ իչլին։ վէ իշտէ ճէմի Ալ էնէտիկ պահճէլէրինտէ տէ հիսապտըզ կիւլլէր պիրիսի՝ աչըլտըլար պիր էճայիպ կիւզէլլիկլէ, տան-քի վիլայէթին թօփրաղը տա հիսսէտար օլտուրտու ասկինճի-է, վէ կէօյլէրին տուլմանը ազիզ Պիքիրէ թատճ տուն-մայա, ընուն տիւշմանլարըն եէնմէսի իչին։

Պատաճ նայլ Խուէ Ալլէտանդրա. պիսոպոս. ճիլլ. ե. Լուսիէ. 17։

Ալէյիէ։

Լլա կէրչէք կիւլլեր, քի օնլարըն թատճանմուրճտա զի-տաէ ասկինճի ազիզ Պիքիր, օնուն սէճ վարդապանըն սըրը կիւլլերի տիր, հաչան ֆիքիր քօյարտաք վէ մուհապպէթ իլէ թէօյլէրտէք ընու։ Ալ է պու տուր, քի ասէօյլեր ատաքեատ. նոցիչ յոպելիա հգեսալ. նոցիչ յոպելիա ն նոտ. 1 կտքան. 14. Լատին, նոտաբիլեր պոտայմ ճան ըլտ. նոտաբիլեր պոտքտըմ վէ ֆիրտ իլէ։ Ալիճէ ասէօյլեր ուր () գոստունոս. Փոտալս պի-պիմ հեզ ասկինճինտան էէ՛ նլոպէմ պրեզ պոտմտ նոկէնինտան

ԱՒՏԱՐԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՔԱՅԻ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ԱՐՔԱՅԱՐԱՆԻ ԱՐՔԱՅԱՐԱՆԻ

Ամենայն ինչ ի ձեռն Աստուծոյ ստեղծեալ է, եւ ոչ ինչ առանց նորա եղեւ, որ եղեւ։ Ի նմա կեանք էր, եւ կեանքն էր լոյս մարդկան։ Եւ լոյսն յաղթանդամ լինի, եւ խաւարն զնա ոչ կալաւ։ Եղեւ մարդ մի, որ առաքեցաւ յԱստուծոյ, անուն նորա Յովհաննէս։ Նա եկն ի վկայութիւն, զի վկայեսցէ վասն լուսոյն, զի ամենեքեան հաւատասցեն նովաւ։ Ոչ էր նա լոյսն, այլ զի վկայեսցէ վասն լուսոյն։ Էր ճշմարիտ լոյսն, որ լուսաւորէ զամենայն մարդ, որ գալոց էր յաշխարհ։ Յաշխարհի էր, եւ աշխարհ նովաւ եղեւ, եւ աշխարհ զնա ոչ ծանեաւ։ Յիւրայնոցն եկն, եւ իւրայնքն զնա ոչ ընկալան։ Որք ընկալան զնա, ետ նոցա զիշխանութիւն որդի Աստուծոյ լինել, հաւատացելոց յանուն նորա։ Որ ոչ յարեանց, ոչ յակամայ կամաց, ոչ յարանց, այլ յԱստուծոյ ծնան։ Եւ Բանն մարմին եղեւ, եւ բնակեցաւ ի մեզ, եւ տեսաք զփառս նորա, փառս իբրեւ միածնի յՀաւրէ, լի շնորհաւք եւ ճշմարտութեամբ։ Յովհաննէս վկայէ վասն նորա, եւ աղաղակէ եւ ասէ. Սա էր, զոր ասացի, թէ որ յետ իմոյ գալոցն է, առաջի իմ եղեւ, զի նախ քան զիս էր։ Եւ յլնութենէ նորա մեք ամենեքեան առաք, եւ շնորհս ընդ շնորհս։ Զի օրէնքն յՄովսիսէ տուաւ, շնորհն եւ ճշմարտութիւնն յՅիսուսէ Քրիստոսէ եղեւ։ ԶԱստուած ոչ ոք երբէք ետես, միայն Որդի միածին, որ է յանդիման Հաւր, նա պատմեաց։

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ԱՐՔԱՅԱՐԱՆԻ

Պիտակիան հեթանոսական ազգ Պիտերին հռոմեական կայսրութեան մասին։

Յովհաննէս Թիւրիստաւ Խնկիկով փառաւորէր, քեռեքիր առաքեալն վէմ քարտաշէն էօլտիւրիւ՝ փառաւոր թագաւորնա կէշմիշ խոր, վէ ալէմտէն րհատ օլուբտուր պուռ։ Յունուն. 1210. սէնէսինտէ գուշտաթար Ֆրանսատա Պիկարտավիան շէհրին։ Խոտի ֆայտազա պինամուս փատիշահ չոք քէրէ եօրիւյիւշ էմտի շէհրին իւզէրինէ, վէ չոք ֆէնէմլէր. քուրտու օնու ալմայա, լաքին ընատա կէլմէտի. զիրա ազիզ Պիքիր կէօզէտիւրտի օնու, կիրա շէհիրլիլէր օնա չոք խպատէմքեաթար քտըլտար. վէ ճիւմլէսինտէն զիատէ շէհիր վալիսի, քի պիր սալիհ վէ ֆազլի ատմ քիմսէ խոր։ Ասնրա զալըմ փատիշահ կիզլիճէ շէհիր վալիսինին օտաս պաշտարլու քավլէշտի՝ պէշ եիւզ ալմըն վէրմէյէ օնա, էյէր կէճմէյէ շէհիրին քափուսուն աչարտա. էյլէ քի օղլար շէհիրճէ կէրեպ ալա պիլսինլէր օնու, վէ՝ քավմլէշմիշլէրի կէճէ կէլտի, քի սապահըսը Ա՛ռ էֆէնտիմիզնին մէօհթէճամը յապուտճիհունուն զատիկ կիւնիս իւտիս։ Խոտի օ կէճէ հասան շէհիր վալիսի քէնտի օտասընտա ուլուրտու, վէ քէնտի պտէմինէ կէօրէ շէհիր քափուսունուն անահատարըն եաստըղըն ալմըտա քօմճշտու։ քի օնուն իւզէրինտէ ուլուօրտու, վէ օնու եալընըզ օտաս պաշը պիլմըրտի։ Ինշէ եարը կէճէ կէլտի օ զալըմ օտաս պաշը, եավաշճա կիրտի օտայա իչէրի. վէ եանա՝ շնոպ քէնտի ադասընըն եաթաղընա՝ արտտը էլէմիյէ եասըղընա ալմընտա անահատարը, վէ պուլասընտը. գի-րա ադիզ Պիքիր պէս ազիզ Պիքիր պիր միճէզէմիյի

Digitized by Google

թաղչա, նստել քո եազարըդ աշաղըստա։ Ղրատը զաղըմ
օտանըն հեր թաղափըն, վե ապուլատը. վե ասել ա կիտոզ
շէհիր գալէսինին տու վարըդա՝ առէտի տիւշման ասկերբէ-
բինէ, պիր ալ տահա ալէքէյին։ Վե ասըրա տիւշի՛ խ՛ զ
ապու եալան ֆէնախ պուլտու. զիրա կիմախ շէհիր վալի-
պինէ, վե թյանտըրըզ օնու՝ առէտի իշտե փիլիպտա Հայա-
ա փատիշահընան պիր մէնզիլ կելմիշ վե տէր՝ քի փէք
իքտիզալը սէօգիմ վար շէհիր վալիփինէ սեցյէլէնճէք,
վե քաալիսիզ տիր սապահսատաք պէքլէմէք քի էյէր կե-
ճիյիրսե շէհիրէ զարար տըր. խմաի քափըրըս ըն ան՛ն-
տարըն վէր՝ քի ալէյհիմ, վե օնու իչէրի ալտըմ։ Ղ(յ-
անըզակ շէհիր վալիսի անահտարլարը եաստղանն ալթընտա
պուլմատղը կիսէ, փիրեատ էթտի վե առէտի. նէրտե
տոլմէր անահտարլար. վե հանկը խալըն կիրտի պուրդա՝
վե կէօթիւրտու անահտարլարը. իշտե հէլաքիյէթէ թես-
լիմ օլտու։ Վե ասըրա առէտի, նա ագիզ Պէքիր վալի-
առէթտըլար. սանա սըփատղ էթտիմ պու շէհիրի, վե
էօյլէ ուլուտու. վե իշտե պէրաքատըն պիզի հէլաք օլ-
մայա։ Վե օլ տահաի շէհիրին էթրաֆի քալէյէրինէ տա-
հա մէրտ ճէնկի խիտմէր ալտընըզդ քէնտիսի լիտոտի չօք
առակեր իլէ քիլիսէյէ քէնտիէրին քայըրըճըլար աղնզ Պի-
քիր վալիսինէ թուշտու էթմէյէ վիլայէթի։ Վե
հաչան օնուն թաշտան պատիկերինին հուզուրինէ տիզ
չէօքիս՝ կէօզէրին պատկերէ քալտըրտը, կէօրտիւ քի
շէհիր քափուսունուն անահտարլարը օնուն քօլայընտան
առըմըզ տուրուչօրտու. վե օլ իչէրտէն աէօյլէմէյէ օ-
նուն քալափինէ, վե ճիւմլէ օնտա օլանլարդն, տէր խո-
տիզ պէնի ապէճիկ քօտունուզ ակզին շէհիրինիզէ, իշտե
սաքլատըմ օնուն քափուլարընդն անահտարլարը, քի շե-
հիր տիւշմանլարա թէսլիմ օլմասըն. վե իշտե վէրիրիմ
տիզե ծէլարը։ Վե օնդար հաչան կէօրտիւլէր, ագիզ Պի-
քիրին քէնտիէրինէ էթտիյի պու ագիմ միւճիզ զէթիլ էյ-
լիյի, հէյրան օլուպ՝ շաշըրըդ ըլա տօլտուլար։ Ղաքին տա-
հա պու քատարըա պիլմէտի ագիզ Պէքիրին միւճիւզէթ-
լէրի քէնտի խպատէթքեատրլարընա. զիրա օլ քեաֆիլէրի
եօյլէ փիր տիւնեէլիյէ տիւշիւրտու, քի հաչան կէօրտիւէր
շէհիր վալիսինին կէօնտէրտիյի ատկէրլէրի հիսարընդ էթիյաճ
քալէէրինէ եըղըլմալարընդ. փէք զիատէ ագիթ իւտա օլտու-
լար, վե օ իւլքիանտատէն շաշընըդպ, վե քուտաբուպ,

Digitized by Google

պաշտաբլար քրլըճ քրլըճա էսիլկէմէսիզ պիրի պիրլէրին քրմայա. վէ պունու կէօրիւրլէւտի պէքճիլէր, վէ քալէ աս-
կէրլէրի. վէ օղ սահաթ խապէր վէրտիլէր շէհիր վալիսինէ վէ պիւթիւն շէհիրէ. օնլարտա չըքըպ քալէլէր իւզէրինէ,
կէօյի ըլէրսի, քի տուշմանլար պիրի պիրլէրին քըտարտը-
տը, վէ թնաճիւալանըպ շաշտըլտը: Ալ տուշման ասկէրլէ-
րինին քըրկինը ըրաստ կէլտի շափաք սէօքիւմիւնէ քարշը,
նէ դէման քի կինէշ քըրմըզըտը տիւնեայա եայըլմայը
իտաէրտի: Ալանտա շէհիր վալիսի, ասկէրլէրին ճէմ էտիպ,
աշտը քափըլարը, վէ եօլիչիւշ էթտի քալան տուշման
ասկէրլէրինին իւզէրինէ. դիրա հիսապտըզլարը օնլարտան
էօնիւպ՝ եէր իւզէրինէ եայըլմըշլար ըտը. վէ ազ քիմսէ-
լէր քամըրշլար ըտը, օնլարը տա տուրթտուլար, վէ զէնճի-
քէ վուրտուլար ճիւմլէսինի. սօնլտա սիւվալ էթտիլէր օնլա-
րա; քի նէ քապկա վէ քալապալըղ ըտը օ, քի սիզին մա-
պէյնիւիզէ տուշտու, քի քըրտընըչ պիրի պիրինիզի: Ալ
ընլար տէտիլէր. պիզ ճիւմլէմիզ կէօրտիւք, քի սապահ
եապըրն (նէ վաքթի քի շէհիր վալիսի քիլիսէտէ տուպայա տու-
ըտայօրտու վալիտէթտուլարին հուզուրինտէ), շէհիրտէն նուր
կէլիմիզի միւքէլլէֆ պիր տուլթան չըքտը էօղրէ իլէ տօղու,
վէ պիլէսինճէ չօք նըլար ըլա. վէ եապըլաշըպ պիզիմ օր-
տուտումուզա՝ էյլէ պիր քօղքու վէ թիթրէմէ պըղտաքտը ուժ-
զիմ իչիմիզէ, թա քի սէրսէմլէնիպ՝ պաշկա պիր շէյ էթ-
մէք պիլմէզտիք, պիրի պիրիմիզ քըղմատան քայրը: Այտըզ
էթտիլէր տաճի քամազըզք ֆաուլըն, նատրլ քի օ վալըմ
օտա պաշը թէհլիմ էթմէք իստէյտի շէհիրի ծնլարըն էլլէ-
քինէ: ()ւտէմ պիւթիւն շէհիրլիլէր միւտաֆէյտէն քալ-
մըշ կիպի, պաշլայտըլար ազիզ զատիկ կիւնիւն ազիմ դինի-
նէ թէէքմիլ էթմէյէ. վէ ալքըշլամայա վէ մէհՀ էթ-
մէյէ Ա՛լահը վէ օնուն ազիզ վալիտէսի միւճիզէթլէն պի-
քեր Ա՛էրիմ: Ալ օ զալըմ օտա պաշը քայա օլտու. վէ
պուլամատըլար. Հիքեայէթի էտինէլերտէն չօքլարը զանն
էտէրլէր, քի եէր աչըլըպ՝ սաղ սաղ եուրթտու օնու:

Պատու ձառլ էտէք հայը Լոմբէոլէզի վենոթ չիլեատընտա. ի
տալիզ վալիտէթտուլտոհ իչին: Ալ հայը Վատտա Քոլիճան.
ճիլտ. Ը. էօրինէլ. 19: ()նուն իչին պոխի եապըլըպ քոտ-
քոտան օրինակից պէնեն չիլեատա:

ԱՀՅՎԵ։

Պիտի տե տուշմանլսրըմըզ վար տըր տըշտրատան. եանի՝ շէյթանլար՝ վէ խուտուսա տիւնեա, քի քենտի ֆա-նի զէվքի սեֆտըրլա տայրմ չալըշըր իթիրմէյէ պիտի։ Իչերի քանէմիզտե տախի քամազըմըզ վար տըր, օլ կեցինիւմիւ-պիւն շէրրէ մէյիլենմէսի։ Ինչիլե իսէ զավալլը ճանըմըզըն շէհ-րի օլմայա, քի գայըպ օլսուն, պօրճլուլուզ տայմա պէք-լէյիպ՝ ոյանըրք տուրմայա, նիճէ Ինֆենտիմիզ նատահաթ-լար պիտի տէմէյէլէ. տրէնա կոպէ յոյ ձամ. Ինանի՝ հէր պէմ ոյանը՛ տա-ըտա. եոյլէ քի հիլէպակ քամազ վէ ֆէնա մէյ-լիմիզ, վէ տըշարը տիւշմանլսրըմըզ տիւնեա, վէ շէյթան քէնէֆիր ալմայալար պիտի։ Ինչեր քի ոյանըրք վէ մուզոյ-էթ քիմսէյէր պազը քէրրէ գայըպ օլուրլարսա, եա նէ օլսա կէրէք ֆանի տիւնեանըն ույքուսույլա թէմիզել վէ հաճէթսիզ օլանլարա, սայրը պիր շէյ օլմայ՝ սաթի ահմաք կուսանքլարա ղուհուր օլանտան քայը։

Մ Ի Ս Ա Ի Ո Ղ Ն Ե Ի Ն։

Ինչէ Պիւյիք Կին էյլէսի Ինօչնա սուլնանը Ճահնապէյ օ-նաա պէվէնին ըօնօրանլարը ենենճէյէ էչէն պէր սողըք վէ պէնսիլ եըզը սէօյլէնմէյէ։

Յունե. 1525. սէնէսինտե, նէ զաման քի Ինարտինոս Ղուտերին մուրտար ուէֆազիլիք մէսէպի եուսուրճաք կիսի եայըլըպ պօզարտը պիւթիւն Իլէմէստանը, վէ քայրը փատիշահլըքլարը, վէ շէմալ Թաթաֆըրըն սաքինէ-ին, նէմինատանտա պիր սէրասկէր թիւրքտի Ինէզիր օղուլ Ահմա խսմինտե, պինամուա վէ Ղուտեր ուէֆազիլիչինե ատըա պիր քիմսե։ Պու ուղղափառլարըն իչինե եայմաղ իչինե օ մէսէ-պի, սէքսէն պին ասկէր ճէմ էյլէտի ուէֆազիլէերտեն, վէ ճէնկ էտիպ՝ ուղղափառ պէյլէրե քարշը՝ վէրան էտէրտի, օն-լարըն վիլայէթլէրին, վէ չօքլարըն քէնտի մէսէպինե տէօնտէրիրտի. քիլիսէլէրի եաղմալարտը, խորանլարը վէ-րան էտէրտի, փափազլարը վէ բահիպլէրի քըրատը, պա-քիրլարը պօզարտը. վէ հիսապսըզ զուլումլար էտէր-տի ուղղափառլարա. վէ ճիւմլէսի պէօյիւք քօրքու վէ եասլը կէօզ եաշլարը իչինտե տուրուրլարտը։ Պու նէօ-

Digitized by Google

քիւրիւշ էթեմի՝ կէչիպ կիրմէյէ տաճի ֆռանսատա ասղ-
զաիտա։ Օրէնա պէյլէյինին էյալէթինէ. քի օրանըն պէյլ
Նշտոնինոս ուտու՝ զահիտ վէ տինտար քիմսէ, պու տա
պիրիքթիրտի օն պին քաստար ասկեր. վէ չըքտը օնա քար-
շը ճէնկէ։ Պու պէյին զէվճէտի Պօպօն սօյունտան պիր
քիշի զատէ սուլթան ըտը՝ Ֆռենսատ իսմինտէ, պու զէվ-
ճէ զնատէ հէյլըդ զահիտ վէ իւէք իպատէրքեսիր ըտը ազիզ
վալիտէթուլլահ։ Ամի՝ նէ զէման քի կիլմտի ճէնկէ
Նշտոյինոս պէյ պունուն զէվճի լուտերեան Ռումմա
սերասկէրէ քարշը. Ֆռենսատ հանըմ կէճէ կիւնտուզ
տուա էտէրտի Նլլահա, վէ ազիզ Պիքիրէ՝ քէնտի
զէվճինէ գուվվէթի վերմէյէ ռէֆաղիլէրէ քարշը։ Ամի
պէր կիւն ազիզ վալիտէթուլլահրնն պատկերինին հու-
զուրինտէ եէրէ քափանըպ, տէտի. եա կէօյլէրին մու-
թեշամըը սուլթանը՝ քէրեմ վէ պաքիրալըք անասը՝
պու Նօրէնա թօփրաղը, պէնիմ վէ պէնիմ զէվճի-
մին տէյիլ տիր. իլլա սէնին տիր՝ վէ սէնին օլսուն. իմտի նիպազ
էտէրիմ՝ պըրաքմա, քի կիլսին պուրայա օ Ռուտերին
քեաֆիր մէհէպի, վէ քալքսըն սէնին իզզէթին, վէ սէնին
Նլլահ էվլատըրըն զինէնէթի. տէճեատէր պիզ տարըղա տու-
շէնէրէ սէնին ազիզ կէօզէրին. վէ գուվվէթի վէր զէվ-
ճիմէ. զիրա եալընըզ սէնինլէ խէլասա օլա պիլիրիզ տու-
մանլարըմըզըն էլլէրինտէն։ Ա օնրա օլ զահիտ սուլթան
քիլիսէլէրին ճիւմլէ փազլարընա էմր էյլէտի, քի հէր կիւն
զինէնէթ իլէ Թափօրա չէքըպ՝ աղայլըպ նիպազ էթմինլէր Նլլա-
հա, վէ օնուն վալիտէսի ազիզ Պիքիրէ, քի խէլասա էմնին
օնլարը սիւնմանլարըն էլլէրինտէն։ Նչնէտի ազիզ Պիքիր
ծ զահիտ սուլթանըն նիպազն, վէ կէօստէրտի օնա քէնտի
զէվճինէ եարտըմ էտիճէյին պու միւճէվէլէ։ () զինէնէթ-
լի Թափօրլարըն կիւնլէրինտէ՝ պիր աքշամ Նյանկիօն
շէհրինին սէր Կէորգ մէնշուր քիլիսէնին ճէօմահամլարը տա-
ղըլտը քտան ասնրա, օնտա պիր գըզ քալտը, անաստան
տօղմա տիլսիզ վէ սաղըր. զիրա քիլիսէնին պիր քապանը-
քէօշէսինտէ տոտրուլօրտու. օնու կէօրմէյինչ քիլիսէնին
քափուճուսու՝ քափատը քափըլը օնուն իւզէրինէ, վէ կիմ-
տի, վէ գըզ քալտը իչէրտէ, վէ պու Նլլահրն
էմրի իլէ օլտու։ Ամի հաչան պու քըզ տուրտու օնտա պիր
ազ վաքըթ, վէ պաքտը քի քիլիսէյէ հիչ կէլէն կիտէն եօք,
քալքտը կիլմտի քիլիսէնին քափըսընա տոշտուղը չէքմայա,

Digitized by Google

վէ քաժալը պուլուպ օնու՝ պաշլատը վուրմայա քափուլա
չօք քէրթ վէ ֆիրնատա էթմէյէ, նատըլըք շամնաթա էտէր-
կէր տիլսիզլէր. լաքին քիմսէ ճօղ ուտու, քի աչայտը.
ատնրա ումուտու քէսիլմիպ քալտը իչէրուտէ. վէ չունչի տա-
հա ազիզ Պիքիրին խորտանընըն մոմլարը եանը յօրլարտը.
կիրթուտ օնուն էօնիւնէ, վէ ատիզ չէօքլապ ատիվա էտէրտի
օնա չօք վաքթէ: Ալէ իշտէ ազիզ Պիքիր օ քէնտի պատ-
կէրինտէն փատ վէ տուրտու նիչյէք սէտտա ըլա սէօյլէտի
օնա, վէ ատէտի կիլ ը գըզըլ ատապտ ՚էնէնատթէ տա-
ըլատա. վէ սէօյլէ օնա պէնիմ տաբլա, ռ ֆէյտա վէ խէֆօթը
պատտուտա. պէրա պիր ռաչ կիտնատըն ատնրա օնատ պէվզի էէնը-
ձէռ պիր ռէնտի պօչիմնօլտըն: Ալէ ապքատիձէ գուլաքլարը
աչըլտը օնուն. վէ պաշլատը սէօյլէմէյէ տիլ՝քի պիրզատի, վէ
շիւքր էտէրտի նը կոյտա միւձիւզէթինին իւզէրինէ, քի
էթտի օնա: Իտտի՝ հաչան տապատ օլտու, կէլտի քիլիսէնին
քափըձըտը վէ չօք ձէօմատաթ օնունլա. վէ աչտը քիլիսէնին
քատիրըտն, վէ իշտէ կէօրտուլէր քըզը, քի կէլիր իտի ատվը-
ձէրէք ընլատա քատրը. վէ տէտի օնլատու. Նալվարըրըմ
պիզ, կէօթիւրիւն պէնի սուլթանա, զնրա տէյէձէյիմ վատը
օնա ձիւմլէտէն ազիզ Պիքիրին թէպրատիընտան: ՚Էյրան
պտուլատր ձիւմլէտի օնուն սէօյլէմէտին կէօրինձէ, զնրա
թանըրլարտը օնուն տիլսիզ վէ տաղըր օլմատրն. վէ օլ ատա-
հաթ ալըպ կէօթիւրտիւլէր սուլթանա՝ վէ նատըլ էթտիլէր օնա,
քի պու անատան տիլսիզ վէ տաղըր տօղմուշ ուտու, վէ իշտէ
ազիզ Պիքիր աչըլըշ տըր տիլինտի, վէ քուվաքլարընը միւ-
ձիւզէթ իլէ, վէ ատնա պիր տէյէձէյի վատ: Ալէ գըզ տէտի
սուլթանա. Թէմտիհ էթտի պանա ազիզ Պիքիր սէօյլէմէյէ
տանա եա սուլթան, քի շազ օլատրն. զնրա սէ՚ին զէվճին
պիր քաչ կիւնտէն ատնրա եէնէձէք տիր քէնտի տիւշման-
լարրըն: ՚Էչյան էշնիթտի պուն ու սուլթան. վէ կէօրտիւ
ազիզ Պիքիրին միւձիւզէթինին, քի տիլսիզ վէ տաղըր գըզը
սէօյլէթմէ իլէ քնատտըրտը շիւփէսիզ քէնտի զէվճինին
եէնմէտինէ քէնտի տիւշմանլարընը, իթիգատի էթտի,
վէ աղլատայա պաչլատը. վէ եիւզ իւզէրինէ տիւշիւպ,
շիւքիւրլէր վէրտրտի ազիզ Պիքիրէ, վէ սօնրա քալքթը,
շապլըք վէ սէվինձ ճօրթուտու էտէրտի ձէմի սադայլարտ
ըլա պիլէ: Լադայլարը պու միւձիւզէթինին խապէրին պիւ-
թիւն չէհէրէ, վէ ձիւմլէտի սէվինիպ շիւքիւրլէր վէրիր-
լէյտի Ալլահա: Ալէ իշտէ պիր քաչ կիւնտէն սօնրատ

Digitized by Google

միւճաճէ խապէրի կէլտի օրտուտան, քի ազ ասկէրի լօրէ-
նալըարլէն՝ վալիտէթու լլահ ընարա սէրասկէր օլմայա,
եէնիչէրի տիւշման ասկէրլէրին. վէ տարմատաղըն էթտիրէր
ընարը. զիրա ընարտան օթու զ այթը պին ատէմ էօլտիւր-
տիւլէր, վէ ախէրլէրին եասըր տուքտուպ. վէ ազ քիմսէլէր,
քի քալտըլար, քօվուպ չը քարտըլար, վէ ալտըլտը ընարրն տր-
տուտուն. վէ քէլէմիրլէ տօլտուպար: Իմտի ճիւմլէ Ա օ-
րէնատա սաքին օյանըար չիւքիւրլէր վէրիրլէրտի պէօյէ պիր
միւճի զէթլի ֆէթհ իչին. վէ այէնի էւէ լէրտի կէօյլէ ին
տուլթանընա պու երգի, մահալլէյէ տէ. վէ մէ յտանըարտա,
քի պաշլանըր. շազ օլ պիրտր Ա էրնէմ, ին ճիմլէ ֆէֆա-
զէյլէրէրի գըլ-պըն, վէ սայլ ըսը:

Պուանա- Հիլեայէլի էֆէր չէրտըլ Ա պրինանա չէնոպ չէլեազ-
ըրընըն ք. ճիլ: Ա Ե հայր Գուտըա Բուլլեան. ճիլ. ա.
Հօրինէկ. 22.

Ա էյվէ.

Պու շէհիրլիլէր միսալի պօրճլուլուզ պիզ տէ Ա լլահա
սըղընմայա, վէ իմտատա չաղըրմայա օնու պիզիմ ուսհան-ի
ճէնկլէօիմիզտէ՝ քի Թէնէ՝ տիւնեայա՝ վէ շէյթանա
քարշը տըր: Օհրա պու իւչ տիւշմանլարըմըզ պիզտէն չօք
գուվվէթլի տիլէր, վէ պիզ պիր ալըմտազ գալէ կիւպ
կէօրիւնիւրլէր, լաքին Ա լլահըն եարտըմըյտա ալա պիհիրիզ
ընարը, նիճէ սէօյլէր Գաւիթ մարգալէ, Ա Ի էմվ ան-ոյէ
ընդ պօրնօ: Ա յանի՝ Ա լլահմտա աշայր գալելէլըպէն.
Ա յանի՝ ճէմի՝ տիւնեատա օլան պէլալէյտան:

Ա Ի Ճ Ի Օ Ի Ա Ի Ա ։

Ալիլը էյալէլինոպ Ի մպէրիոպէ շէհիրի ոպէզ վալնպէնօ-լլահընը
ֆ-ճէ-պէնիլէ ֆ-ո-րլնո-լտո- էնոպ փ-շանոլտրընը գ-ո-շնը-
ֆտալնոտան:

Գնուն, 1610. սէնէպինտէ, եէնի տիւնեատէ Ալիլ էյ-
ալէթինին Իմպէրիալէ շէհիրին փուֆփէրէսթ վէ կապիտ
հինտիլէր քուշաթտըլար, սպանիալը քրիստիաներ-
ատէն ալմայա տնու: Ա Ե քէնտիլէ, ին ասկէրլէ ի քըրըլմասընը
տէյի՝ շէհիրին իւզէրինէ եէօրիւյիւշ էլմէտիկէր ճէնկ իլէ,

Digitized by Google

Իլլէ՝ տիւշիւնտիւլէր ածլըք վէ սուսուզլուղլա ալմայա ծնու-
ծնաւն իչին Թուստուլար ճիւմլէ կէչլիթ եօլլարըն, վէ ալ-
թաքմազլարտը. քի զահրէ կիրսին շէհիրէ: Ա՛էստիլէր
ըրմաղը. քի շէհիրին օրթասընտան կէչէրտի. վէ եալընըզ
ծնտան իչէրլէրտի շէհիրլիլէր սույու, զէրա պաշկա սու
եօզ ուտու. վէ պաշկա եօլա չէվիրտիլէր ըրմաղը
շէհիրին պարըսընա եաքըն: Ա՛է պէօյլէ ազ վաքըթ իչին-
տէ պէօյիւք սրքլէթէ տիւշտիւ շէհիր. կէրէք սու Թարա-
ֆընտան, վէ կէրէք զահրէ. վէ խուսուսա սու Թարաֆըն-
տան. քի չօքլարը սուսուզլուքտան զայըֆլանըպ՝ տիւշմիւշ
տուրտուլարտը շէհիրին սօքաքլարընտա: Ա՛նրա շէհիրլի-
լէր պաշլատըլար ճիւմլէսի ճանը կէօնիւլտէն սըղընմայա
Ա՛լլահ՚ըն վէ ճիւմլէտէն ազիզ Պէքիրին խմատընա, վէ
Ա՛լլահտան մէրհաֆէթ իստէմէյէ: Ա՛նուն իչին ազիզ
Պէքիրին պատկերին ալըպ՝ Թափօրա չըքարըլար ծնուն լի-
Թանինէ տիւվասըն սէօյլէյէրէք. վէ կէօհիւրիւպ տիք-
տիլէր պիր սուսուզ քուլույա եաքըն, քի չօքտան պէրի քու-
քումուշ տու: Ա՛է սօնրա պաշլատըլար ազիմ ֆիրեատ ըլա
վէ ալալայարաք տիլէմէյէ ազիզ վալիտէԹուլլահտան քէն-
տիլէրին պէօյլէ տարլըքլարընտա խմատա նէՀթիշմէյէ. է-
շիԹտի օնլարըն նիհազարըն քէրէնքեանը ազիզ Պէք իր.
վէ իշտէ աքիպինձէ չըքտը օնտա պիր փաք Թամըը վէ կիւ-
սու ճիւմլէսինին Թաճուպքալմասընա. օնու իչտի սու-
սուզ ճօմհահաթ, Ա՛լլահահմատը շիւքիւրլէր վէրմէյէ. օ-
րատա կէօրմէյէյտի չօքլարընըն այաղ ալԹընտա չինէնիպ
քալմասըն ճօմհահաթընտա սու իչին պիր պիր իւզէրինէ եըղըլ-
մասընտան: Ա՛է պիր քաչ կիւնտէն սօնրա հաչան էշիհ-
տիլէր տիւշմանլար՝ քի գուշանանլար շէհիրին իչինտէ
սու պուլտուլար. ֆարազա կէրի տուրմատըլար օնու գու-
շաԹմատան. վէ լաքին ըրմաք շէհիրին էթրաֆ պարըսընա
եաքըն աքմայա օնլարա էնկէլ իտի, օնուն իչին սույ-
ու քայվէրտիլէր էվէլքի եօլունա: Ա՛է հաչան ըրմաք շէ-
հիրէ կիրտիյէ. չապըճաք քէսիլտի օ պուռնարըն ազիզ
Պէքիրտէն փէշկէշ օլան սույու, վէ քույու քալըը էվվէլ-
քի կիպի քուրու. աշիքեաւրէ պէյան օլմա իչին, քի ԹաԹլը
սու զաԹի օլմայըպ՝ իւէ ազիզ Պէքիրին միւճէվէլիյէ օլ-
տու, Ա՛ժտի՝ ֆարազա գուշանմըշ շէհիրլիլէր Ա՛լլահտան եար-
տըմ պուլտուլար սու Թարաֆընտան լօրիչին զահրէ Թարա-
ֆընտան փէք սըքըլըրլարտը, զէրա օ տա պիւԹիւն էքսիլտի-

Digitized by Google

վէ պիր շէյ քալմատը եէյէճէք, օնուն իչին թէքրար պաշլատը-
լար նիազ էթմէյէ Լապպիչէ, վէ ազիզ Պէքիրին իմտատընա
սըղընմայա : (տա աճըյըպ օնլարա՝ պու թարզլա իմտատա
եէթիշտի . նասըլ քի տօյուրտու Լապպի էսկի եամտէ
եահուտի ճօմաարթէրն վէրմիյէ օնլարա պըլտըրճին եէմե
իչէին: Օհրա օնա քէզալիք քափիլ պիր կիւմրահ եաղմուր կի-
պի կէլտի տօլտու թաշտը շէհիրին վէ էթրափ պարըլարը-
նըն իւզէրինէ քէօմ քէօմ սօյ ասը գուշլար, իսի ու փաք,
օնլար քի քէնտիլիքլէրինտէն կէլիպ շէհիրլիլէրին էլլէրինէ
տիւշէրլէրտի , օնլարը տու թուպ՝ եէյիպ՝ Լլահա վէ օնուն
ռասլըզ Վալիտէսինէ տուրմազ շիւքիւլլէր վէրիրլէրտի :
Վէ պու գուշլարընն կէլիպ աշընպ թաշմատլարը պիր կիւն տէյիլ
սաղթ , իլա չօք կիւնլէր օլտու : (կօպիա փու թփէրէսթէլէր՝
կէօրիւպ պէյլէ թաճուպլու եարտըմ եէթիշմէ-
սին Լլահտան շէհիրլիլէրէ՝ իւէք զիսաէ շաշարլար-
տը. լաքին սէրթլէշիպ՝ քէնտի նիյէթլէրինտէն կէրի տուր-
մազլարտը . վէ օնլարը գուշաթմատան վազ կէլմէզլէրտի :
Լաքին պիր քաչ կիւնտէն սօնրա հաչան էչիթմիյէր , քի
կէսիլէրլէ իմտատա կէլիյօր Վպանիա ասկէրլէրի օ գուշանա
շէհիրէ , էյպը՞ ահնաճէ կօպէկ տէնիլէն շէհիրտէ ասքին
օլանլարտան՝ քօրքտուլար , վէ Իմպէրիալէ շէհէրին պը-
րատը՝ կիլիտիկէր հէրքէս քէնտի եէրլէրինէ . վէ պէօյլէ
շէհէր գուրթուլտու օնլարըն էլլէրինտէն ազիզ Պէքիրին
միւճիւզէթիյլէ :

Պուռա նաէլ էսէր հայր Լլեռնաոս չէնպէ չէլէպլէպա : Վէ
հայր Վասիլ Քամէլեան . ճիլտ. Գ. էօրթինճ . 17 :

Ա Ե յ լ է :

Լմտի՝ հէր նէմիզ քի վար տըր, Լլահտան տըր , նիճէ
աէօյլէր Լռաքթալ . Օ՞ճնչ ունիս ; պը՛ռ ոչ ես ասէտլ .
Լսան , նէ՞ն վը , չի ալմայըպտը . պուռնուն իչին տայրմ պօրճ-
լուդուզ , պու շէհիրլիլէր միասին Լլահա հնազքիւր էթմէյէ,
վէ օնա նասլըթօր օլմամայա . զիրա Լլահտա ասուէթ տիր
նասլըթօրտատն ալմազ օնու , օնլարա մէճճանէն պաղըշլատը-
ղընն. նիճէ աէօյլէր երասնելի Վրիդոր . լայը՛ թէյիլ , փէը ալմայա,
• չի շէ՛ռէ՛ր էլլէ՛պ ալաղըպատան էօլինը՛ր՛ : Վէ իշտէ պու-
փիքրէ չօք վարդապետլէր տէրլէր , քի պուռնուն իչին

Digitized by Google

չոք քիմնէլեր քէնտի մուքրիր օլտուքլարը կիւնահլարա թէքրար տիւշէլլեր, ընլար իչլին քի արձակում ալտրլար, զերա լայըղընա կէօրէ շիւքիւր էթմէտիլեր Ալլահա, քէնտիլէրին լայիք էթմէսի իչլին կիւնահլարընըն ա֊ ֆրընա. ընլարը քի Ալլահ ահ էյլէտիյտի քահանանընը ար֊ ձակումիյլա։

ՄԻՍԻՐ ՕՂԼՈՒ

Ալլահ պէրէր վալիդէ֊ըմհրը պոպիէրինին էվլ իլէ ղէնոփ֊ ան օլսո֊ըլար՝ պէր փոփշահ, վէ ընու֊ն վալիդէսի, վէ փեվէ էլինին ըվճալըրը։

Յունո. 1559. սէնէսինտէ, նէ զէմման քի փօրթոգալլը յնեան կարգընտան Հայր Կոնսալվոս Հինտիստանտան տէօն֊ տիւ, վէ աշաղը էֆրիքիայա կիթտի Մոնոմոտապա տէ֊ նիլէն փայթահտ շէհիրէ. օրատա ասքին օլան փօրթո֊ գալլը պաղերկեանլարտան փատիշահյ նագլ օլուննասընը֊ տա, քի պուրայա պիր քիշիզատէ էվլատը կէլտի, ազիզ վէ ալիմ քիմսէ. փատիշահ սէվտի օնու. օնուն իչլին էվէլ կէօնտէրտի օնա չոք ալթըն փէշկէշ, վէ պիր քաչ չիվի էզքիւզլէր, (քի ընլարըն ինտինտէ պիր պէյիւք պաղշիշ իտի.) վէ պիր քաչ եասըր օնա խըզմէթ էթմէյէ, վէ սայ֊ ըր պունլարա միւթալիք նէյնէլեր։ Լաքին ազիզ հայր ալմատը օնլարը. վէ փատիշահա կէրի տէօնտէրիպ տէտի. պէն պունլարը իչլին կէլմէտիմ պուրայա, իլլա՝ սիզին խէ֊ լասլըղընըզ իչլին։ Ընու հաչան կէօրտիւ փութփէրէսէք փատիշահ, զիատէ Թաճուպլանտը. զերա պէյլէ շէյ կէօր֊ մէմիշտի։ Ընուն իչլին պիր քաչ կիւնտէն ասնրա՝ հայր Կոնսալվոս Ընտօն Այյադոս Թէրճիման ըլա, (զերա օնլարըն տիլլին պիլմէզտի), կիթտի սարայա՝ փատիշահը սէլամլա֊ մայա. փատիշահ ալտը օնու իչէրի քէնտի օտասընա. վէ պու՝ քէնտիլէրին օրէնքլէրինէ քարշըյտը. զերա քիմսէ կիրեմէզտի փատիշահըն օտասընա, քիմ քի փատիշահ, եախօթ փատիշահ ագրապատը տէյիլտի. վէ օհտուրթատա օնու քէնտի Թահտընըն պիր եանընա, վէ փատիշահըն վալիտէսի օ պիր եանընատա, վէ սայրըլա֊ը այաք֊ ատա տուրտուրլարտը օտա քափուսունուն էշկինէ եաքընը։ Ընտա հայր Կոնսալվոս փատիշահա պիր ազ էէտկէ

առնտու Հինտիատանտան կէթիրտիլի շէյլէրտէն. վէ քապուլ էթաի փատիշահ օնլարը ազիմ խօշլուղ ուլա. վէ օնլարա մուգապալէ վէրտի օնա ճէվահիր Թաշլար, վէ չօք կիւմի շ վէ ալթընը քապլար. օնլարը պու ազիզ Հայր ալ մայընճա՝ փատիշահ Թառճուպլանտը: Ալէ պունտան սօնրա չըփտը փատիշահըն եանընտան. վէ կիթտի քէնտի ֆաքըր նէրինէ, վէ օնտա ալիԹիւն կիւն տուայա տուրտուրտու: Պու ազիզ Հայրըն այիլէսինճէ Ֆրէնկիստանտան կէԹիրմիշ այիր կիւզէլ տիրամայր սէ Կոյտուն պատիկերի վար ըտը. վէ քէնտի ֆաքըր օտասընտա այիր խորան եասիրպ՝ քօտու օրայա պատիկըրի, վէ օնուն Հուզուրինտէ տուրտուտու տուայա. վէ օնտա սունարտը ազիզ պատարագընա Լամի՝ այիր կիւն տուայա տուրտուրքէն օ պատիկերին Հուզուրինտէ, փատիշահ սարայընտան այիր պէշիւք քիմսէ օնա զիարէԹէ կէլտի. վէ կէօրտիւ օնու, քի տիզ չէօքմիշտիւ ազիզ Փէքիր վալիտէԹուլլահըն պատիկերինին Հուզուրինտէ, վէ չէքիլմիշ սուրէԹի՝ սահիհտէն ֆարկ էԹմէյիպ՝ քէնտի ֆիքրինտէ օնուն Հիւնիւնէ մայըր օլուպ՝ Թառճուպ քալտը. վէ այիր շէյ սէյլէմէտէն տէօնտիւ փատիշահըն սարայընա. վէ տէտի փատիշահա, քի օ եապանճը րահիպի կէօրտիմ, քի քէնտի օտասընտա այիր զիատէ Հիւսիւնտար Հանըմ քիշի վար ըտը, էֆրիքիա զէվճէլէրինէ պէնզէմէզ: Ֆաչան ազունու էչլիԹտի փատիշահ, զիատէ Հավէսլէնտի կէօրմէյէ օնու. օնուն իչինի ֆէրմանն կէօնտէրտի Հայր կոնսաթլոսա՝ կէԹիրմէյէ օնու փատիշահըն սարայընա. վէ Հայր կոնսաթլոս օ տավէԹէ սէվինիպ, վէ պատիկերի այիր լաԹիֆ զօՀճայա սարըպ՝ կէօԹիւրտիւ փատիշահա: Ֆաքին պատիկերի աչըպ կէօտիւրմէզտէն էվվէլ. պաշլատը օնլարա պէյան էԹմէյէ Ալէլամ Ալլահըն ինսան օլմասընընն սըրրն, եանի նիճէ ՀազրէԹի ատէմ կիւնահ էԹմէսէյլէ, ճիւմլէ ինսանլարը քէնտիյլէ այիլէ ՀէլաքէյէԹ պըրտըքտը. լաքին Ալլահ ինայէԹ էյլէյիպ օնլարա, կէօնտէրտի տիւնեայա քէնտի այիր էվլատըն ինսան օլմա իչին, վէ սհասէԹ էէքիպ, էօլմէյէ ինսանլարըն խէլասը իչին. վէ պու Ալլահ վէ ինսան, Պաքիրէտտէն տօղտու փաք սաքլամայա վալիտէսինին պաքիրէյին. վէ պու Պաքիրէ տիր, քի կէօրտիւ օ աղա: Պունու սէօյլէյիպ՝ տիզ չէօքտիւ վէ աչըտը ազիզ պատիկերի: Ինու Հաչան կէօրտիյտէ փատիշահ պաշըն էյտի օնա. վէ օնուն կիւզէլ էյինտէն քափըտըպ՝

Digitized by Google

խաչէտի օնու Հայրտան պըրաքմայա սարայուտա. ։ օ տա պէօյլէ պիր ֆըրսանտա պէքլէրտի, կէօնիւլ Հօշլու ղուլյա պըրաքտը օնտա, վէ կիլիտի ուամուտ ուլա, քի շիւփէսիզ ազիզ Պիքիր փատիշահը ավլար ազիզ քրիստիան տինինէ, վէ էօյլէ օլտու։ Օ իրա օ կէձէ փատիշահ ույուրքէն կէօրիւնտիւ օնա ազիզ Պիքիր շէնտէն չէնափլը՝ օ քըյափէմէլէ, նիձէ քի պատկերտէ իտի. վէ սէօյլէշտի օնուն յա էօյլէ պիր տիլ իլէ, քի օնու փատիշահ ալիամազտը, վէ փատիշահ զիատէ քօրբուդ՝ շաշտը քալտը։ Ալ պու րիւյա պէշ կէձէ պիրի պիր արտը սըրա ըրատա կէլտի օնա. վէ օնու հէր կիւն նատքլ էտէրտի վալիտէսինէ վէ ձիւմլէ սարայլըլարընա. օնլար հէյրան օլուպ լմաձուպ քալըրլարտը, վէ իստէրլէրտի տույմաք, քի նէ կէօստէրիր պու րիւյա։ Ալօնրա պէշինձի կիւնտէ չաղըրտը փատիշահ հայբ Կոնստվոսու, վէ նատքլ էմտի օնա իւրեսաըն օյատուդու. կիպի, վէ սօնրա տէտի. հայր պուննա փէք աձըրըմ՝, քի օ շէմն կէյիմլի հանըմ տույըմ էօյլէ պիր տիլիլէ սէօյլէր, քի օնու պէն աղնամայօրում՝։ Ա՛էվապ էմտի հայր, վէ տէտի. օ կէօյլէրին սուլթանընըն լիսանը՝ փատիշահըմ՝ էօյլէ պիր լիսան տըր, քի օնու քիմսէ աղնայամազ՝ Թանի քրիստիան օլմայընձա. պաւնու սէօյլէտի վէ կիլմտի։ Ալօնրա իքինձի կիւնտէ Թէքրար կէօնտէրտի փատիշահ չափուք չաղըրմայա պատպայը սարայա. զիրա տէր՝ խտէրիմ քրիստիան օլմազ. զիրա օ իքի կիւնտէ ամենատէ Կոյա նուբլանտրըմընշը օնուն ֆիքրինի քրիստիան տինին քապուլ էմէմէյէ։ Ա՛շնէմտէյի կիպի զիատէ սէվինտի պապա, վէ շիւքր վէրտի Ա՛լահա վէ ազիզ Պիքիրէ, վէ չափուք կէլտի սարայա. վէ պիր քաչ կիւն էօյլէմտի փատիշահա վէ օնուն վալէտէյնէ քրիստիան տինին. վէ սօնրա վաֆմիզ էյլէտի օնլարը՝ ազիմ զինէմէլէ. վէ փատիշահըն խսինին Ալեքսանդրիանոս քօտու, փօրձուգալըլարըն փատիշահընըն ատը զիքր օլմա իչին, զիրա օ էօյլէ տէնիրտի. վէ վախտէսինին ատըն Ալարիամ քօտու, չինէքի տէտի օ նատքլանտրըպ էաղըրտը սկզի քրիստիան տինինէ, ամենատէ Կոյասուն խզմէմինէ։ Ալ փատիշահ օ կիւն Կոնստվոսա պաղըշտատը եիւզ Թանէ էօքիւզ, քի օ օձլարընը մալէյնինտէ պիր պէօյուք էհտիյէ իտի, վէ պատա օնուն կէօյնինտէ քրըմամազ իչին ատը օնլարը, լաքին շէհիրին ֆուգաթէլեր ինէ տաղըմտը ձիւմլէսին։ Պունտան սօնրա Ա՛լահընը

վէ ազիզ Պիքիրին եարտըմըլյա ճիւմլէ տարայըն իչինտէ օլանլար, վէ տէվլէթին բիճալլարը քրիստիան ախ-նին քապուլ էթտիլէր. ընլարտան իւչ իւզ ճան վաֆթիզ օլտուլար ազ հիւնլէր մապէյնինտէ փաստիշահ կիսի: Ալ սընրա տահիի չօքլարը շէհիրին ճամասաթ-լարընտան, վէ էյալէթին գապուլ էթտիլէր քրիս-տիան տինին, վէ վաֆթիզ օլտուլար վէ արթտըլար պէ քիլիսէյէ:

Պուռնու նայլ Էպէր հայր Ալկալա Լոպինեան. բէնապ. Ը. պապ. 10: Ալ հայր Ալէքսանդր. պէռպալ. ճէլբ. Փ. Ըոպէր. 5:

Ա Է յ վ է:

Այնճէ պու հայր Կոնսալվոս գազանտը տինսիզլերտէն չօքլարըն Պռնուն տինինէ ազիզ Պիքիրին շէֆայէթիլլէ. քէզալնը պիզ ահ նէ ղէման կէօրիւրսէք պէրին պինամուս-լուքտան վէ ֆէնա ամէլլէրտէ. պօրճլուլուզ չալըշըպ նա-սահաթլամայա օնու ազիզ Պիքիր վալիսէթուլլահա խպա-տէթքեարլըղա. Նինճէ էթտիլէր պունու չօքլարը սէլաստան վէ բուհանի քիմսէլէրտէն. վէ օնունլա գազանտըլար հէ-լապկէթ էվալաթլարըն խէլասէթ էվալաթլըղընա: Օ իրա նինճէ սէօյլէր սէ Կոնսարտոս. հիչ չինախ Էօ պոպ. չէ պէր չէրճէ ազիզ Պիքիրին յուհապէնինլէ ալէֆլէնօին, վէ ՝էրէ պէօնմէսին չէնոպ հէլաչէնէն Էօլաչըպնաան:

ՄԻՈՒՕՐԻՒՄ. ԱՄ:

Ալնլ Պէչէրէ էպապէնչէպ պէր չինախ նէշէրէ պօպալընպան ապաչէպ, չոպրնուպոս Էօլնչինէն:

Յունե. 1405. սէնէգամպետ ֆըրանսըզ միլլէթինտէն պիր ևճճ լիտա, Պապանական շէհրինտէ տօղմա Ինիանտրա-նէն Ճալլա շէհրինտէ տիրամայը սուրը Կոյսուն Ճէձիւզէթլի պատկերինէ զիապէթէ կիտէրտի: Ալօլաա քաստ կէլտիլէր պու լիտա լէի Թիւրիւտիս Խըրսըզ քան-ը քիմսէլէր, ընլար քի Ալլահըն քէրէմլիլէ պու լիտան էյիլէի ատլի պիր զարար վէրմէտիլէր, վէ տախի ընդու-ա այնքատաշ օլուպ կիտէրլէր տի՝ ներկայ քի • կիտի-

տու։ Ալ ե պիր քաչ կիւնտէն սօնրա Լեհանա չէ հրինէ վար-
ալըար. օրատա պու խըրսըզլար Թանըլըպ ԹուԹուլտուլար
շէ իրին զապիտինտէն, վէ զընտան֊ա գընտուլար. վէ օն-
լալլա սէֆիլ էյիտ տախի։ Ալ հաչան ԹէֆԹիշ օյտու-
լարտա, ըզբար էմտիէր խրսըզլար, քի եօլտա եէտի
Թանէ կիւմիշ Թէփսի չալտըք, վէ օնլարը սաՀԹըպ, փա-
հասըն մապէյնիմզէ Թաքսիմ էմտիք, վէ իչիւնճիւ
փայըն պու էյիտէ վերտիք. վէ տախի պիր եըշտու սօյ-
տուք, վէ եօլտուրտուք օնու. վէ պու տախի այաքտաշ
վէ հիսսէտար ըսը պիզէ օնու Եօլտուրմէյէ։ Պունու էշի-
տիպ շէհիլին զապիտի, իւչիւնիւտէ զաՀԹէ վաճիպ կո-
րիւպ՝ իլամ էյլէտի պօղազլարընտան ասըլմայա ազմճտան։
Ղիրեատ էտերտի սէֆիլ էյիտ, քի պէնիմ օ գապապհաճ-
լարտա մապալըմ եօք տուր. Ալլա ընն իսմինէ եէմին էտեր-
տի, վէ սօ՛ Ճածիին շահատ ԹուԹարտը՝ լաքին ֆայտա
էմտիտի. զիրա օ Թիւրիւտիւլեր Թէքիտ էտերլերտի՝ քի
պու տա պիլմէյէ իտի Եօլտուրմէտէ վէ չալմատա. ֆայտա-
զա օնընա օնլարտան պիրիսի փիւշման օլտու Նէհաք եէրի
սու չտուզա իֆտիրա էմտիքլերի իչին. լաքին՝ ֆայտա
օլմատը, զիրա օ պիրի Թէքիտ էտերտի։ Իմտի՝ խըրսըզա-
րը աստըքտան սօնրա՝ կէմիրտիլեր պու սուչտուզ եիյիտի
տէ ասմայա. վէ օ հաչան եաքլաշտըյսայ տար աղաճընա,
եիյսէք սէտա ըլա խմտատաս չաղըրտը ազիզ վալիսէ-
Թուլլա։ Իմտի շէ հիւրին զապիտի տէ օնտայսը, օ տաս քը
Թարտֆտան աճըրտը օ իյիտին Եօլիմիս իւզէրինէ, վէ օպիր
Թարտֆտան օնու Թէսէլլա էմտէ իչին սէյիրճիլերէ տէտի,
նիսալ էտէրիմ սիզէ, քի պու իյիտ Եօլտուքտէն ատրա, Հէիսի-
նիզ տէ պիւնէտ ճանը իչին պիրեր պատարագ կէօրէնիզ։
Ալ պու իյիտ տէտի. պէն տէ եավվարըրըմ սիզէ քայր-
տաշլար պէն տար աղաճընա չընքմատան էվվել պիրեր Հայր
մեր վէ պիրեր ողջոյն քեզ Մարիամ սէօյլէյին Ալլանըն
ճիւճիւզիյի վալիսէԹուլլահ պատկերինէ, քի պէն օնա
զիյարէթէ կիտէրքէն պաս քայէ կէլտի պաշըմա. վէ չիւն
քի պաշկա քիմսէմ եօք սուչտուզտա Թարատֆ չքտա
ճաք պէնիմ իչին, սըյընըրըմ վալիսէԹուլլահա քի եէմիշ
տին պանա իմտատտա։ Ալ ճօմատաի Թէքմիլ էմտի օնու
նիսաղըն պիրեր Հայր մեր վէ պիրեր ողջոյն քեզ Մարիամ
աէօյլէմիյ իլէ։ Ալ ճէլլատա պըրտաքըպ իվի պօղազընա չէք
աճ տար աղաճընա ապատը։ Լաքին պու իյիտ եիւզիւնիւ

Digitized by Google

ըրէն կին տէյիշմէտի, վէ կէօզլէրին քափամատը, քի հալբ
օնու կէօրմէ իչին պէքլէյէ տի, օնուն իչին հէփսի թա-
ճու պ քալը ըլսուր վէ չողը ըրլարտը՝ նէ տիր պու։ Ա է ճէլ-
լատ տալը ըշպ սիլէհէրտի էյիտի. վէ իփին սըրըշտըրըրտը
պօղմայա օնու. վէ պու պիր քէրրէ տէյիլ տալթ, իլլէ էշք
քէրրէ, վէ հէյլը վաքրթ։ Ա աքին էյիտ պօղուլմազտը,
ֆէրահ նիւզլէ, վէ կէօզլէրի աչըք պաքարտը էֆրատֆլա-
րա։ Ա՛էմի ճօմաաթ քօչքտու քալտը. վէ շէհիրին զապի-
տի քօլքուպ թիլիլէմյէ պաշլատը։ Ա է իշտէ ալթ քօ-
փուլպ եէֆիշտի օրայա ֆիանտըրտըը։ Ֆօվճանէ սել-
լանն, քիշի զ ւտէ էյիտ, ճիւմլէ ճօմաաթըն թանտըղը
քիմսէ, վէ նանաչըպ շէհիրին զապիտինէ՝ տէտի. պիլէսին
ապա, քի պէ ի Ֆալլանըն ազիզ Պիքիր վալիտէֆտուլար
կէօնտէրտի սանա, քի շէօղիւպ քզյ վէրէսին պու տուչտուզ
եի յիտի։ Ա մտի շէհիրին զապիտի՝ օ միւճիւզէթ իչին կէօ-
նիւ օրմուշտու չէօղմէյէ օնու, աքիպիտնէ էմր էֆտի եկյ-
իտի տայր ապաճընտան աշտը էնտիրմէյէ, վէ ազատ քզյ
վէրմէյէ։ Ա է նէյիտ տպ ան ընտան քատրթուլուպ տիւշ-
պու օ քիշի զատէրին այագըարընա, վէ ֆէշէքքիւր քը-
լա ա ը օնա. լաքին օ տէտի, պանա տէյիլ, իլլէ վալիտէ-
ֆտուլահա շիւքր էյլէ. զիրա օ կէօնտէրտի պէնի սէնին
ազատ օլմանի իչին. կիտ օնա՝ սէնին գուրթատրճընա,
ինճէ քի կիտիյօրտուն, վէ շիւքր էյլէ օնա, վէ պէնիմ
իչին տաճի նիազ էյլէ օնա։ Ա է ճօմաաթ պու քուրթու-
լան եիյիտին էֆրատըն գուշատրպ, տիւվալ էտէրլէքտի օնա,
քի ինճէ սար քալըյօրտուն օ քատտար վաքթի պօղազընտան
ասըլմըշ։ Ա է օլ տէտի, քայտաչլար օնա ֆատճուպ քայմազ-
լըն. Հաչան քի ասըլտըվ ըսա, եանըմա պիր հիւսեյնտար վէ
քէրէսէճի Հաճըմ կէլօրի տուրտուզ, վէ պէնի գուճաղլայըպ,
եօգարը քալտըրըր ըտար, վէ ֆէնէրլա էտէրտի պէնի. վէ
տահի էլլէրի իլէ իփի կէվշէտիրտի, օլմայա քի խի պօղուն
պէնի։ Օտէմ ճիւմլէսի տուչտուլար, քի օ Հանըմ,
զազիզ Պիքիր քէնտի իպատէֆքէկտարընա, վէ տուչտուզ ատա
ֆէթիշիր քէնտի իպատէֆքէկտարընա, վէ տուչտուզ ատա
Ա է օ էյիտ քատրթըլտուպ ճիւմլէսինտէն կիլմտի Ֆալլանըն
վալիտէֆտուլահընա շնորհիւր վէրմիչ իչին։

Պատճառ նորին հիւանդութեան էր Յուստա լիպեան. պատ. 22.
Ֆալլանընը վալիտէֆտուլահ ի Ա՝ի պէտսան պիտի. ճիշտ. ա. Լուսիք. 8։

Digitized by Google

Ա՛էլէ։

Ա՛էլէ բահմ էլէտի ազիզ Պիքիր պու եկիտէ՛ օնուն սուչսուղուղու իչին. քեզալիք Ա՛լահ տա տայըմ բահմ էլէր էյի վէ ֆազլիամէլլէրէ։ Նիճէ սէօյլէր մարգարէ. Պըրա՛լէ նէ վէնա ի՛մ եվէսդ վէ թէքրար սէօյլէր. Պըրա՛լէ գէլսէ հայր՛ ի վէ ոգուսդ ի՛ւդդ, այնալա գէնսդի Տէր յէհովա՛ նուդա՛ նուդ։ Ա՛յանի, օնո՛ն Ղրհամէրի պէլլէմէ կէլլէն. նիճէ պա՛դա ինայէլի էսէր չէնդի եվէտդէրա, էյլէ ինայէլի խաբ Ա՛լահ չէնդինան չօդ՛անէդդա։ Ա՛յլէ խա՛ պիզ տէ՛ էյէր ադուվէրսէդ Ա՛լահդըն վէ օնուն ադիզ վահիսէսի՛ նին լուԹդուն վէ մէրհամէԹին ալմայա, ճահտ էտէվիմ փաքըդդ ըլա՛ վէ ֆազլի ամէլ իլէ եուչմայա. նիճէ սէօյլէր Ա՛վլահ քէնտիսի Իբրահիա մարգարէնին աղզ ըլյա։ Ա՛յնէ հանգէս պադա՛ճաղան յանադգէն, էքըս գէնէրան ի՛մ էնդնէս. Ա՛յանի, էյէդ հի՛դադէրէսդէյսէ, չ՛ պէդէսդէ՛ն պէդ, չ՛ադըրըդան պէնէնանդէն էլլէնա ֆո՛հադէլէնէնան, ադզդ ի՛ճէլ ֆա՛ օլադէն. վէ էյլէ նէ քի նիսադ իլէ տիլէրսէն, ալդըրըն պէնատէն. վէ նիճէ հէր նէ քի պէնիմ ադզդ՛ մանան չ՛ըքարսա ԹէքմիլՀ օլուր, էյլէ սէնին տիլէքլէրինա տէ ԹէքմիլՀ օլսունլար։

Մ Ի Ա Ի Ը Ն Թ Ա Ր։

Ինչ ուսուցչապէս հօրմանին հասարակատարը ազգը Պիւրէյին շէնթոյէնէյէ

Դեկտեմբեր. 1259. սէնէ սիմտէ, Փիանտրա էյալէԹինին Ղասդիլիա չէՀրիմտէ պիր ճահիլ եվլիա Վլամինիոս իսմինտէ զէնահաթլա տուլարդը. պու Պետրոս Մոնտեան՝ տէՀիլէն ատէմի էօտիւրմուշ. կէճէ իլէ էվլինէ կիտէրդէն չէքմէ՛ իլէ վուրուպ օնուն պաշըն էպկիյէ։ վէ քէնտիսի կիդլիճէ քաչըդդ քուրԹուլտու. Հոդ քի սադի կէօդ էօնհունտէն, վէ տահիր ինտանըլադըն Հէր չհուփՀէսիմտէն։ Վէ սատպէՀլու օնուն լէշինի եէրտէ պուլդուդ պադըլադըդը, պաշը էգիլմիշ վէ քաճա պէօվէնմիշ, Հաքիմ տիվանըճա Հապսէր վէրտիլէր. վէ օնլար փէՀ թ՛էր ադարլար ըստը էօլտիւրէնի, լաթին սահիհին տուդմադը մէնէքհան օլմատը։ Կադի վաքտէ՛ն օլադուդար, քի խա՛չ կիտն եվէՀ Վ՛ենդիա գալէսինին Հաճըլտադ կէյիկ չանը

Digitized by Google

խանիա եաքըն, իքի էհլեալ սահիպի ատէմլէր պու էօլէնլէ պիր պէօյիւք քավկա էթմիշլէր խոս. քի պէրլինին իսմի Պատթէոս նեգրեանն, վէ օ պէրլինին, Յովհաննէս կարտոնեան։ Պունլար իչին ճիւմլէսի թահմին էտէրլէրտի, օէօլէն իչին։ Ընուն իչին պունլարը տուքթուպ հաբիմլէր՝ քօտուլար զընտանա։ Պէ օնլարը թէֆթիշ էթմէլէրինտէ, օնլար աղլայարաք տէլէրտի, Պլլահ պիլիր, քի օնուն քանընա շէրիք տէյիլդ։ Պաքին հաբիմլէր օնլարըն աէօզիւնէ ինանմայըպ, էմր էթտիլէր ճէլլատարաս իսկէնճէ վէրմէյէ օնլարա, քի տօղրուսուն իքրար օլսունլար։ Պմի իլք իսկէնճէէ սէօզլէրինտէ քավի տուրուպ տիրէնէրլէրտի էօյլէ քէմիքլէրտէ տուչտմուզ եօք տէյի. լաքին հաչան տարթըտըլար իսկէնճէլէյի, վէ վէք շէտիթ տայանըլմազ էգէյէթլէրէ գօտուլար, տայանամայրպ աղըրլարաս՝ տէտիլէր, քի պէյի պիզ էօզթուրտուք օ Պևտրոսու, օնուն իչին հաքիմլէր սաքինճէէ իլտի էթտիլէր էրթէսի կիւն էօլսիւրմէյէ, վէ թէքքար կէօնէրտուքլէր զընտանա, վէ ատաղտըրլար չիմճէ զընճիրլէր իլէ։ Պէ օլտու քի պունլար մահքեմէսէն չըքըպ զընտանա կիտէրքէն, շէհիրտէն իւչ միլտշտըր Տունդիւն տէտիքլէրթ եէրտէ պզիզ Պիքիր վալիտէթուլլահըն քիլիսէսինտէ աքշամ ժամընըն չանկլարընըն սէսին էշնէմտիլէր, վէ օ քիլիսէստէ ազթզ Պիքիրին պիր միճիւզէթլի պատուկերի վար ըտը։ Ցլ տէմ օնլարըն ֆիքիրլէրինէ պիր տուչ օլուպ՝ սրճաքլըք տիւշտիւ օ միւճիւզէթլի ազիզ Պիքիրէ սրզընմա իչին, վէ Հաչան զընտանա քընտուլար, պաչչատըտը նիւյսէք սէտայլա կէօզ եաչը տէօքիւպ՝ աղլայըպ փիղան էթմէկէ պնա, քի պէչան էթսին քէնտիլէրին, նին տուչտուզլուքլարըն, վէ տէրքէրտի։ Պլլահտան սօնրա՝ եա ազիզ Պիքիր վալիտէթուլլահ՝ սէն գատրըսըն քտուրթաքմայա պիզի էօլիւմտէն, վէ օ քատտար ազըքըպ օնլարըն ֆիքեատըրընըն սէօի, թէ քի տրշատտա զընտանըճը պաշը վէ ճիւմլէ Հասապաքար իչէտիպ օնլարըն ֆիղանըն՝ հիւքէքլէրին տայանմայրպ աղլայրտուր։ Պէօյլէ եաղվարըքլարտը ազիզ Պիքիրէ թա եարը կէճէյէտէք, վէ սօնրա եօրուլուպ աղլայրպ նիսպ էթմէտէն՝ ալյուտուսար, վէ ուչուրքէն, բիւեալէրինտէ կէօզտի լէր քէնտիլէրինի պաղլարընտան վէ զընտանտան ազատա, Տունդրիտա պէ ած ածինին քիլիսէսինտէ վէ օնտա օնուն միճիւզէթլի պատկերինին հուզուրինտէ տուչայա տուքուրպտուր. Նիճէ Հազրէթլար Հզրէ օլտու, զիրա քէնտիլէրի ուչուրքէն ֆէրիշթէլէրին կէօրիւնմէզ էյ

լերիյլէ ղընտանտան քալաքրըպ՝ Տունգրիտտա ագիզ վալի-
տէթու լլահըն քիլիսէսինին քափուտունտա քօնտուլար։
Վէ սապահլա շէմմաս կէլիպ քիլիսէնին քափուտուն աշմայ-
ա, պուլտու օնլարը քափուռնուն էշկինտե զինճիրլէր-
լէ պաղլը, վէ տէրին ույքուտա. զիատե շաշտը, վէ իշտե
եըղըլտըլար օրայա ճօմաաթլար տախի, քի քիլիսէյէ կէ-
լիրլէրտի, վէ ճիւմլէսի թաճուպ գալըրլատը, քի քիմ
տիրլեր պունլար, քի օնտա ույքօրլար։ Վօրտա զօր է-
տիպ կիւճիւլէ օյանտրըտըլար օնլարը. վէ անկայրպ քիմ
օլտուքլարըն, վէ նատըլ կէլտիքլէրին օրայա, վէ օնլա-
րըն իսաէտիքլէրինէ կէօրէ կէօթիւրտիւլէր օնլարը քի-
լիսէյէ. վէ իչէրի կիրինճէ տիւշտիւլեր զինճիրլեր օնլարըն
այաքլարընտան վէ էլլէրինտէն ագիզ Վիքիրին խորանընըն
էօնիւնտե։ Ընուն իչին կէրէք օնլար, վէ կէրէք ճօմաաթ-
լար պաշլատըլար ևիւյէք սէտապլա համտու սէնա վէրմիյէ
Ալլահա, վէ շէհքիւրլէր էթմիյէ օնուն ագիզ Ալիտէսինէ։
Նայըլտը պու միճզէթին խապէրի Վէրվիյաստաք, վէ
հաքիմլէրին գուլաքլարընա եէթիշտի, օնլար կիտիպ զըն-
տանա գափուլարը քափտը պուլուպ՝ վէ քիլիթլերի սաղ՝
վէ քէզալիք տուվարլարը, անկատըլար, քի զօրաքի քաշ
մամըշ լար, իհտիմալ տըր զընտանածը պաշը ըուշվաթլա կէօզ
եումտուպ քօյվէրմիյէ տիր օնլարը. օնուն իչին օնլարըն եէրի-
նէ զընտանածը պաշըլը քօտուլար. վէ տահա պունուն իս-
զէրինէ ֆէնֆէսէ էտիպ տիւշինիւրքէն, Տունգրիտտա օլան
միւճիւզէթին խապէրի կէլտի մախտում օնլարա. օնուն
իչին իսաէտիլէր կիթմէք օրայա էյիճէ վուքուֆ օլմայ
իչին. վէ կիթտիլէր օնլար լուա պիլէ էքխիյինտե զէվճէլէրի
վէ սայը էօքլարը։ Վէ հաչան եէթիշտիլեր օրայա, էշիթ-
տիլեր օնլարըն նէ թարզ քուվթուվմալարըն, պիլտիլեր,
օնլարըն սուէսուզլուղան՝ Ալլահ շէհատէթիլիքը էթմէյ իսէ,
վէ քուրթարտըլար օնլարը հէր ճիւրիւմտէն։ Վէ օնլա-
րըն զէվճէլէրի զիատե սէվինճէքլիտտէն քէնտի զէվճէլէրի-
նին էզատ օլմալարը իչին՝ ուքըր զայ էօլիւ կիպի սատա-
րըպ տիւշտիւլեր օնտա, վէ նէֆէսլէրի քէսիլտի ալէմէ պիր
թատաս։ Նարըն պիրինին չօք խատճատան սօնրա կիւճ իլէ
ագը պաշընա կէլտի, վէ օ պիրի քալտը էգյէ էօլմիւշ կի-
պի իւչ սահաթ. վէ ճիւմլէսի սահհի էօլմիւշ զօնն էթ-
մէյլէ՝ քալտրըպ կէօթիւրտիւլեր օնու ագիզ վալիտէթ-
լուլլահըն պատկերինին էօնինէ։ Լտեմ օնուն զէվճի,

Digitized by Google

քի քենտի էհլինին էօլմէսի իչին աղլարտը աճըսընաան, կէլիպ տուշտու ազիզ Պիքիր վալիտեթուլլահըն միճիզէթլի պատկերինին հուզուրունէ, վէ տէրթլի եւուրէյ իլէ տէսթի. եան քէրէմքեանի Աղյա՝ տէրթլիլէրէ Թէսէլլա՝ վէ տարըքա տա օլանլարա ազատըք վէրիճի, սէն քի պէնա քէրէմ էտիպ էօլիւմտէն գուրթարտըն, տիլէրիմ սէնատէն՝ եա ազիզ վալիտեթուլլահ, մերհամեթ էտիպ պէնիմ զէվճէմ էօմիւր վէր, քուրթուլմամըն սէ վինճին Թէքրարլա: Ալէ տահա պունու սէօյլէրքէն, քալքար զէվճէ տէրին ույքուտան օյանըր կիպի սաղ սէլիմ, օնա ճիւմլէսի Թաճուպանըդ ի քիւր իւքիւր աղլարլար՝ վէ ազիզ Պիքիրէ շինքիւրլէր վէրիրլէրտի: Ալէ պու տախի օլտու օ խքի առէչտազլարըն շահատեթլիյինէ. զիրա չօք կիւն կէչմէտէն. օ զալըմ տուվարճը ԹուԹուլտու Հաքիմտէն Տունգրիտտա, քի օնտան պիր գըզ քատմըշտը. վէ Հաչան իսկէնճէյէ վէրիլտի, մուդիր օլտու, քի Հաքիմին արատըղը գապա-Հաթտան մատէ, խքի տէ գան էԹմիշտի. վէ օնլարըն պիրի եօքարտտա զիքր օլան ըտը. զիրա աշխքևարէ սէօյլէրտի, քի օ Պետրուս պէն էօլտիւրտիւմ. օնունն իչին՝ Հաքիմտէն զաԹլիլմամ օլտու. վէ սօնրա՝ ճէլլատիլտը ֆէնա էօլիւմիէ էօլտիւրտիւլէր քէնաֆսին:

Պատու բիճիչէրի էտէր Պօպլիօ վալենտինուսլարը հետճիչէլէրինին հիւթպէճիլինտէ. չիԹոպ. Ը: Ալ հայր Պէչատու. պէնտոպօլ. ճիլտ. Ե. Լոպիր. 12: Ալ հայր Կատոլ քովիճ. ճիլտ. Գ. Էօփինիկ. 4:

Ա՝ էյվէչ:

Ալէ քատար ազիմ վէ Թաճուպլու օլտու Ա՝լահըն քերեմի պու խքի առէչտազլարա, օ քատար պէօյի՛ք օլտու օնուն ինԹիգամը օ ֆէնա ամէլ տուվարճըյա. օնունպա էֆէնտիմիզին սէօզիւնէ կէօրէ չօքա չօքա. Այանի՛ չէմ չէմլիլ իլէ հէլա օլտու: Ընտան էօյրէնէլիմ պիզ տէ կիւնահտան իբրահ էտիպ քաչմաք. զիրա Ռոզմանուա սէօզիւնէ կէօրէ Ըշտուտուկան ատնէ Ռըչն պէպպէտտա. առաչ՝ 14. Այանի, սէֆիլ էտէր կիւնահտ ճօյտուԹըդը: Ալ օքատար ըէտոր էտէր Ա՝լահա կիւնահը, Թա քի քենտի պիր Թանէ էվլատըն էօլիւմէ Թէսլիմ էմիյէ էտիքկէճէտի պունուն

Ի ՍԻՈՒՆԻՔ ԱՂՕԹ։

Պիլը աշէտաց, ոչ Երկի՞ւղ վան օրհնուածոյդ՝ ապէդ Պնդիլ վանքերուդ հաճելի-վէճերուդ պէտ պատճառ։

Ցհանտրատտա, մեզպուր Տունգրիայ եպարքն Կիսոմիեա տէնիլէն նամտար մանաստրը վար ըտը։ Իմտի օրտու քի Յաուն, 1220. սէնէսխնտէ, օ մանաստրըրն Էօկի պաշ փուփազը Էօլտիւ. վէ ճէմ օրտուլար բահիպլէր պիր պաշկատրն օնուն եէրինէ օթաուրթմայա. վէ Հէփսինին կէօնիւլ խաշլաղըյլա, Յուհաննէս լագեհան բահիպի պաշ փուփազը ըղրա մինասիպ կէօրիւպ՝ մանաստպա կէչիրտիլէր, քի փազլը ամէլ վէ փէք ալիմ քիմսէ իտի։ Իպլէ բահիպլէրին իչինտէ Հոէոդորիկոս նամ պիր բահիպ վար ըտը, օլ քի իչթիշամ Համվէսլի քիմսէ օլմայ ըլա, օնա փէք զըթ կէլտի, զիրա քէնտիսին մինասիպ կէօրիւրտիւ պաշ փուփազըդը։ վէ մանպէյնէ շէֆայէթճի տաճի պըրաքմըշտը պու իշ իչին։ Օնըրա պաշ փուփազ օլմասըն այդղըլէմէյէ, պու քնաֆիրլիյի էթմի. պաշ փուփազըն օտա պաշըտըն քէնտի Թաստաֆընա չէքտի. վէ սայրը պիր բահիպ տաճա՝ աշճէ վէրմէյէ օնըլարա, վէ սայրը պէօյիւք պէօյիւք Հէտիյէլէր իքըտար էթմէյէ, աչտը օնըտրա ֆիքրինտէ օլան սրրըն. քի եէնի պաշ փուփազը էօտիւրմէք՝ իտի, քի եէրինէ քէնտիսի կէչսին։ Օնըրա իքինճի կէճէ պաշ փուփազ քէնտի օտասընտա ույուրքէն, իչէրի կիրտի Հոէոդորիկոս քէնտի իքի այագտաշտըրըլըրլա. վէ ԹուԹուպ պաշ փուփազը՝ էլլէրին պաղլաստրլատը։ Ա է օ քէնտինէ Թատրտմճը օթուրտու Տունգրիոնոն ադրզ վալիսէԹուլլահըն։ Ա է սօնրա օ զալըմլար օնու նաԹաղընտան տրշատը չէքտրլա՝ պօղազընա իսի Թաքրլա՝ Թավանան աստրլատը. վէ օ զալըմ Հոէոդորիկոս քէնտիսի օնուն օմշունա չէքրլա, եիւքէնէրտի օնուն իւգէրինէ, քի Թէզ պօղուլատըն էօլսիւն։ Իմտի՝ էօլտիւ սայմայլա էնտիւտի-

Digitized by Google

էր ծնու Թամանտան, վէ քօտուլար քէնտի եամաղընա, վէ իփի պօղազընտա պրաքմայը. վէ օտանըն քափը- սըն քափայըպ՝ կիմտիկեր հէրքէս քէնտի օտալարընա: Այ ին օտա պաշը խէվֆ էմմիյիէն, քի օլմայա պու- ֆէնա սուչ պիւթիւն քէնտի իւզերինէ տիւշսիւն, վանքտան քաչտը, վէ կիտիպ՝ սաքլանտը Տօրնակըն չէհրինտէ: Ասպահլա բահիպլէր քալքըպ, քիլիսէյէ ճեմ օլտուլար սապահ ժամըն սէօյլէմէ իչին. վէ սօնրա քէնտի ատէմ- լէրինէ կէօրէ նէյնի պաշ փափազընը զէյնէմլէրին թէքմիլ էմ- մէյէ: Ա է չայը վաքըթ պաքտըլար, քի կէլմիյար քիլիսէյ- է նէյնի պաշ փափազ, կիմտիկեր օնուն օտասընա, վէ վուրուլարտը քօփուտուն. վէ ճեվապ եօղ ուտու, վէ նէ օտա պաշընը կէօրիւնիւրտիւ: Ասնրա օտանըն քափուսընը քըրպ՝ կիրս իլեր իչէրի, վէ պաշ փափազը էօլմ՝ էշ պուլ- տուլար եամաղընտա, վէ իփի պօղազընտա: Պիւ- թիւն բահիպլէր շաշտըլար զիատէ, վէ ազլարըտը օ- նուն էսլիմիւ իւզերինէ. վէ արտարըտը՝ քի քիմ էմ- միշ օլա պու քէօմիւլմիյիւ, վէ պուլամատըլար. լաքին ճիւմ- լէսի օտա պաշընըն իւզերիներ գարար քըլտըլար, քի օ էմմիշ օլա. քաչմըշ վէ կիզլէնմիշ օլմասընտա էօմրիւ. վէ օ զալըմ Ալէոդորիկոս տէրտի, քի օ պաշ փափազ քէն- տիսի ուժուտ քէսմքէյնի իչինն պօղմուշ քէնտիսինն. վէ Ալլահրն բաշէպի սիր, քի օնուննա Ասպպի եօզ էմտի օնուն նէչէրի պաշ փափազ իչիմէլէնմէսինն. վէ քէնտիսի ուտուլա չալըշըրտը, քի քէնտիսինն պաշ փափազ էմտինն- լէր: Ասնրա էօլիւյիւ Թապուտտա գօտուլար, վէ կէօմրիւր- տիւլեր քիլիսէյէ, վէ օրթայա քոյուպ, ճէմի բահիպլէր քէնտի ևէրլէրինէ վարըպ պաշլատըլար էվվէլ էօլիւնիւն տիւվալարրն Թէքմիլ էմմիյէ, վէ օնուն ճանը իչ- չին շէրիֆ գուրպան սունմայա. վէ սօնրա կէօմմէյէ: Իմ- տի նիչէ քի օնլար պատարագ էտիյօրլարտը, վէ էօլիւնիւն եանընտա օնուն քըզ քարտաշընրն օղլու տուրայօրտու, բահիպլէյէ Թալիպ, օն իւչ նաշընտա Պետրոս Նամ պիր ուշ- շաք. օ էշինմիպ չանընն սէսին վափազ սըր ընծալարը եօքա- րը քաղըտըրմասընտա. վէ տօղուպ կէօզ եաշըյա ֆիրնատ էմրսի վէ ատէտի. եա տայըմ աբբայ Յահհաննէս, Յե էֆ ֆէնտիմ՝, վէ օնուն ազիզ վալիտէսի քապուղ էմ ինլէր սէ- նինն ճանընը սէկամէթլէյէ: Էյ միւճդէթէ տահա օ սէօզ- լէր ուշալընն աղզընտա իլէն, տէրին ոչ քուտան ցանըը

Digitized by Google

կին ոյանըզպ աբբայ Յովհաննէս՝ տէտի ծնա. տէբտ էՀ ԼՀ սէվկիւլիս օղլում, զիրա պէն սաղըմ ազիզ Պիքիրին լուհֆուլա: Օյտէմ ուշաք սէվինէրեք ս՛ւլիտի կ՛ինձ- տի ըահիպլերէ միւճառէ վէրտի, վէ տէտի. փէտերլէր տի ոա- լէրինիզ րիւշան օլա՛, զիրա աբբայ Յովհաննէս սաղ տըր, վէ պէնիմէ սէօյլէտի: Ըահիպլեր էշլտինճէ մէհման քալ- տըլար. վէ սէյիրթտիլէր կէօրմէյէ էօլէյիս, վէ պուլոու- լար օնու, քի տի՛լմիշ վէ Թապուտուն իչինէ տիզ չէօք- միշ տիւվա էտէրտի: Ոօնրա էնտիրտիլէր Թապուտուան, վէ սէվինճլերինտէն աղլայը կ՛ըլտը Թէապիհֆտէլէ տի, վէ պու քազա նինճէ օլտ ւզուն սիւվալ էտէլկտտի. վէ նինճէ քալքտը էօմիւրէ: Ոէ օ տէտի կէրչէ՛ քի պէ՛ր փ՛էք ֆէնա պօղտուլար. լաքին պէն օ վարըթ Տունգիրտէ ալիզ Պիքիր վալիտէիսէուլլահ՛ըն քիլիսէսինտէ տուրուեօրտում, էյէր ճանլա, վէ էյէր Թէնլէ պիլմէմ. վէ օ-ատտա օնո՛ն մեզպահ՛ընտա պատարագ էՀտիմ. վէ օնուն պատիւերինին եանընտա ատտըմ իսի, օնունլա քի պէնի պօղտ ւըսըր: Ոէ պու սէօզիւն իւզէրինէ պազըլարընըն Թաճուպլանմասընտա՛ իշտէ եէՀթիշտիլէր Տունգրիտուան ճօմաաՀթլար օրաեա օ կիւն. զիրա եաքըն ըտը, վէ տէրլէրտի, քի կէօրտիւք օնու պու սաազա՛, քի պատարագ էՀտի տիրամայը սէ՛ Ոյ- տուն մեզպահ՛ընտա, վէ օնուն սէ՛ պատիւերինին եանընտա պիր իսի ատտը: Շազ օլտուլար ճիւմլէ ըահիպլէր պէօյլէ պիր ֆէազլի ամէ՛ վէ մահօուլէՀլի քիմսէյի Թէքըարէն գազանմալարը իչէն, քի օնու գայըպ էՀմիշլերտի. վէ օ- սահաթ օրաեա կէԹիրիպ ճիւմլէ պաշ փափ՛ըղտա միւեաղլէք օլանտրտապալարը, վէ ադրը նէհանէլերի Թէապիհտէ էՀտի- լէր պաշիհափազ Ահմէնիոյ մանաատըրա: Լ՛ամա ֆՕէոդորի- կոս զալըմ ըահիպ, վէ օնուն իքի այաքտաշը զապիտլէր- տէն տուԹուլ ուպ, իսկէնճէլէրե Թէապիհ օլտուլար քէն- տիլէրին քապահաԹլարընա կէօրե. վէ քէօՀթիւ էօլէյլէ էօլտիւլէր: Պատէհտու օնիքի կիւնտէն սօնրա ենի Յովհան- նէս պաշ փափազ քէնտի պիր քաշ լուսիպլէ իյլէ եաըըն այաք կիՀտի Տուգրիե ազիզ Պիքիրտէն ԹէչՀքիւր քըլ- մայ իչէն. վէ օնտա գալտը իւչ կիւն. վէ նաքլ էՀտի ճիւմլէ ճէմիաԹա օնուն քէնտինէ էՀտիյի միւճիղէՀի: Ոէ տէտի. պէն իմ, քի պէօյլէ ազիմ քէրեմ կէօրտիմ օնտան. էօյլէ իսէ սիզ տէ եարտըմ էտինիզ պանա, քի օնա լայըընա կէօրե շիւքիւրլէր վէրե պիլէյիմ: Պունտան

Digitized by Google

սօնրա տէօնտիւ կէլտի քէնտի մանաստըրընա, վէ օնու մինասախլինէ կէօրէ իլէրի կէօթիւրտիւ ուզիմ մէթՀ իլէ. վէ օթուզ պիր սէնէտէն սօնրա, ճիւմլէսինին ըիզասըլա կէլի տուրտու պաշ փափազընգտան, (վէ օնուն եէրինէ կէչէրտիլէր եօքարտա զևքր օլան քրզ քարտաշընըն օղլունու.) վէ կիլիտի Տունգրիէ քէնտի քուրթարըլծըսը ազիզ Պիքիր վալիտէթուլլահըն քիլիսէսինէ, վէ օնտա եալընըզճա Հէր Թիւրլիւ իպատէթքեարլըղ ըլա Հըղմէթ էտէրտի. վէ աղԹը սէնէտէն սօնրա օրտտա Էօլտիւ մնհսուլէԹլի ամէ փաքըլըղլա. վէ կէօմիւլտիւ օնուն մէզպահընըն էօնիւնտէ։

Եունե. 1258. սէնէսինտէ։

Պօանա նաթէ էպէր Տուենդիոպոլի ապէկ վալիսինօլոլմահըն ծուճեպէկլիկըն ճէմ էպէն. պոպ. 21։ Վէ ։. Ըղէտառոդ. պէոպոլե. ճիլա ա. Էօգինէկ. 7։

Ա՛էյվէ։

Պու ՀիքեայէԹտէ կէօրմէ իլէ պիզ քըսքանչԼըղըն ֆէնա մէյվէսին, չալըշալըմ կէրի տուրուպ ճանը կէօնիւլտէն իքրահ էԹմէյէ քըսկանչԼըքտան. զևրա օ տուր, քի չօք էվէԼրի, վէ վիլայէԹլէրի վէյտան էԹտի. վէ պիւԹիւն տիւնեայէ պիր եումրուճաք միսալի տիր. նիճէ շէհատէԹլևք էտէր Սողոմոն տէմէ իլէ. նախանչա Բանատպօճնա էմօպտհահ չալըշտըհա. Լյանի՝ լսին շէյԼևանըն չբատանչաղայլա Էօլէմ ևէպտէ պէնէյէ։ Վէ օ աչպէպ օլտու էֆէնտիմիզ Հ՝Ռնուն ածը մէհնէԹ էօվուտիւնէ. նիճէ սէօյլէր ինճիլի շէրիֆտէ. չանագ գևրէբ, ևէ ատ նախանչա Տոպանըն գևատ հրէայե։ Օղլա պևէկտէ, ռէ չբանանչէտ ևէնն չոմոպտոպլագ օնու չքֆուպտագ։ Ունուն իչնն նիազ էտէկիմ ազիզ Պիքիրէ, քի էգատ էլլէսին պիզի պու Թիւրիւտիւ մարազտան. վէ վէրսին պիզէ քաւտաշ սէվինճլիքէ ֆազլի ամէնին։

ՄԻՍԻՈՆԻ ԼԱՆ

Վիլլկապե եվլապը պէր ըզը չէնոթ պիթլիքին ապրլա ինչն Էօլթե՝ վէ ապէզ Պիւյիքին շէֆայէնայէ Էօլէ-էլէպէն չապլապը։

Զըրանապատա, Խորգունտիա էյալէթինտէ պիր քի՛ի զատէ քիմսէնին պիր կիւզել, հիւսիւնտար, էտէպլի, վէ հէր ֆապլի ամէլլերլէ տօնանմըշ քըզը վար ըտը։ Ալէ զնատէ սըճաքը ըտը ապզիզ Պ՛քիր վալիտէթուլլահա, վէ քէնտի չօճուքլըղունտան փէշկէշ էթտի օնա ատա ըլա քէնտի պիքիրլիյին. վէ հէր կիւն քէրէմ տիլէրտի օնտան քէնտի պիքիրլիյին փապ սապլատայա գատըր օլմա իչին գան տէօքմէյէ քատար։ Ալէ պու քըզըն փէտէրինին Էվտէ պիր կէնճ հըզմէթքեատը վար ըտը. քի սապին օլտուքլարը շէհիրին պաշ փափազընըն քարտաշընըն օղլուտա։ Ամոի՝ պու կէնճ չօք տէֆա կէօրմէ իյլէ օ կիւզել քըզը, թու՛ թուշտու օնուն մուհապպէթինէ, վէ իստէրտի օնու եալը՛նըզ պուլուպ՝ քէնտի ալտուսին թէքմիլ էթմէք։ Ալէ իշտէ ըտաստ կէլտի, քի պիր կիւն քըզըն պապատը պիր ուզապ եէրէ կիթտի. վէ քըզ էվտէ եալընըզ քալտը. օրտէմ օ պինամուս կէնճ իյիտ քըլըճ քուշանըպ՝ քաֆիլ կիրտի քըզըն օտասընա. Նէրէտե քի տուա էտէրտի ապզիզ Պ՛քիր վալիտէթուլլահըն պատկերինին էօնիւնտէ։ Ալէ ուա՛ թանմայը պիր եանա պըրապքըպ՝ եապըշտը օնա. վէ պաշ՛ լատը էվվէլ եալըթապըմայը, վէ եավկարմայը կէօյնիւնէ ավվամայա՝ օնուղա օլմայա։ Ալէ պու ըտըէՀլի պիքիր ատա՛ ըրըպ՝ տէտի օնա. էյ եարամազ հըզմէթքեար, ուԹանմազ վէ արթըզ. պո՞ւմու տուր սէնին հըզմէթին, քի պէ՛նիմ փէտէրիմ, սէնին ապզանա էտա էտիյօրտուն. քի խատէրին պօգմուք օնուն քըզըն, կէրի տուր պէնտէն էյ էտէպսիզ վէ պինամուս։ Պունու էշկիտիպ օ կէնճ գուստուրտու զնատէ. քըլըճը սըյրրըպ պաշլատը քօրքու վէքմէյէ օնա, վէ տէմիյէ. էյէր կէօյնիւմիւն արզուսին թէքմիլ էթմէզսէն, պու քըլըճնա էօլտիւթիւրիւմ սէնի։ Ալէ օ մէրա պիքիր, եօք քի սալթ քօրքմատը օնուն քըլըճընտան՝ վէ տախի տէտի օնա. խուսուսա էօլմէյէ հապըրըմ, նէ քի

Digitized by Google

լէքէլէմ՞ք սիքիրլիյիմի, քի օնու Ա՛լլահա, վէ օնուն վալիտէ-
սի ազիզ Պիքիրլե փէշկէշ էթմէմ ահտ ըլար: ( )լտէմ զա-
լըմ Հըզմէթքեար քըլըճըն քալըըրըպ՝ սաղթ պիր քէրթէ
վուսմայլա քէստի օնուն պաշըն, վէ պիր թարաֆա պըրագըրը.
վէ պիքիր տուշտու եէրթ, վէ պաշը տուպաքտաս տուսուսը-
տու. վէ գանը ըրմազ կիսի եայքարտը օսմանքն տապանըն:
( )նու կէօրիւպ պինամուս Հըզմէթքեար, քի արզու պէյա-
սըյա գուտուրմուշտու, այըրըպ քէնտինէ կէլտի. վէ
պաշըտը Թիթրէմէյէ. վէ Հաքիմլէր էլինէ տիշմէմէ իչին,
չաւսուք սէկիրթտի քիլիսէյէ քէնտի ամուճասընաս, քի
օ վաքըթ ամուճասը ձայնատար պատարագա կէյինէյօրտու,
վէ օնու պիր պուճաղա չէքիպ՝ խապպիճէ աղնաթտը օնաս
օլմըն քազայը: ( )նու էշիտինճէ փափազ, զիատե քօրք-
տու. վէ չինէքի պատարագը պըրագամնաղտը ճէմի ճէմա-
էթին տըշարտա պէքլէմէք իչին պատարագ կէօրմէ իչին,
ռէտի օնա, կիթ՝ սաքլան էչտե, Թաքի պատարագ պիթ-
տին, վէ քէնտի չը քտը տրշարը մեզպահա պատարագ էթ-
մէյէ: Ա՛է ընճայաթրուլթի վաքտընտա, նէ զէման քի քա-
Հանայ տէօնտու ճէմնատա. օնլարըն փէշկէշլէրին ալմա
իչին, կէօրտու օրատա քիլիսէտե օ պաշը քէսիլէն քըղը,
քի տուրուչօրտու քէնտի ալըշտըղը եէրինտե. վէ զիատե
Թաճուպանտը: Ա՛է չինֆէլէնիրտի, քի օլմայա, քի կէօ-
զինէ էշլէ պիր խէյալ օլսուն. լաքին Հայան քըզ տա
եաքլաշտըչտա քէնտի փէշկէշլէրին սունմայա, տահա զիա-
տե Թաճուպ քալտը. զնրա էյի Թանըտը, քի օ քէնտիսկ-
տի: Ա՛է ճիւմլէտեն ազիզ պատարագ պիճտիքտե, չա-
փուք կիթտի օնուն եանընա. վէ տէտի օնա՝ եա՛ Հանըմ,
նի՞ճէ սաղ տուրուչօրտուն պուննտա: Ա՛է տէտի պիքիր.
նէ՞ սէօյլէյօրսուն, աճէպ պաշըմա կէլէն քազա իչին պիր
նէմնէ պիլի՞մէյին. վէ տէտի փափազ, էվէթ՝ փէք էյի պի-
լէրիմ, զնրա նապտը էյլէտի պանա օնու՝ քարտաշըմըն օղու:
( )էտեմ տէտի օնա պիքիր, չինէքի վուքուֆ սուն սէօյլէյիմ, քի
նի՞ճէ սաղ տուրուչօրտում. նէ զէման քի պաշըմ քէսիլմիշ
եէրէ տիշմիւշ տուրուչօրտում օտամտա ճանըմլա կէօրտիւմ,
քի ազիզ Պիքիր վալիտէթուլլահ պիր ֆէրիշտե ըհտուղ էյ-
լէտի սէմաւտէն, քի կէլիպ ուզաքտաս տուրան պաշըմը ալ-
տը, վէ Թէնիմ իլէ պիրլէշտիրտի. վէ պէն աքիպինճէ տի-
քիլիպ քալքտըմ եէրտէն սաղ տէլիմ, պաշկա պիր եարա
նընշանըմ օլմայտըգը, պու պօղազըմտա էթմէտէն ալիճըն

Digitized by Google

չըզկըտան քայլը՝ պէնի տիրիլտէն ազիզ Պիքիր վալիտէթ-
ուլլահըն միւճիւզէթինէ շահատ. քի իշտե կէօղէրին-
լէ կէօրիւսիւն. վէ կէօստէրտի օնա: Ալ սօնրա չօք
շիւքիւրլէր վէյտիմ ազիզ Պիքիրե. վէ նէ զէման իշլէթիմ
պատարագ չանընըն սօն նըշանըն, կէլտիմ չափուք պատա-
րագ կէօրմիյէ: Ընու հայտան էշլէթտի էյի փափազ, վէ կէօր-
տիւ օնուն պօղազընտա օ էթտէն ալէթն չըզկըլը, շաշտը-
ղընտան ալլահմայա պաշլատը, վէ սօնրա տէտի պիքիրե.
իմտի՝ եա հանըմ չիւն պու քատար աէվկիյօր սէնի ազիզ
Պիքիր, վէ էթտի տանա պու պէօյիւք քէրէմի, նիազ
էտէրիմ տանա, քի սէն տէ օնուն աշկընա մէրհամէթ է-
տէսին քարտաշընընն սէֆիլ օղլունա, վէ ավճ էտէսին օնա
պու պէօյիւք պինամուալուղու, քի էթտի տանա: Ա՛էվապ
վէրտի պիքիր՝ վէ տէտի. ավճ էտէրիմ օնա քէմնէլի դալըպ
իլէ, վէ պապամա տասխի պէլան էթմէմ օլանը, քի
ինթիքամ քայտընտա օլմասըն. լաքին պիլէսին փէտէր, քի
Ալլահ վէ օնուն ազիզ Պիքիր վալիտէսի ավճ էթմէզլէր օնա,
թա՛ քի լայըղընա կէօրէ փիւշման օլմազա: Ըսէմ տէտի
օնա փափազ, պունտա օտասընտա սաքլը տըր օ աէֆիլ, էյէր
խատրսէն կէլսին աէնին հուզուրունտա կէօրիւնսիւն. վէ օ տէ
տի. փէք էյինկէլսին: Ալ իշտե կէլտի օ եարտամազ հըզմէթքէրը
թինթրէմէյէ, վէ տիւշտիւ օնուն այաղընա, վէ աղըայտըրաք
ավճ տիլէտի, վէ տէտի. Հանըմ նէ քի պուլյուրսըն,
Հազըրըմ թէքմիլ էթմէյէ, եալընըզ սանա քարշը էթմէյէմ
տայանըլմազ քէմլէյի, նիազ էտէրիմ, ավճ էտէսին պանա:
Ալ պիքիր տէտի, պէն սէնտէն պիր շէյ խատէմէմ, իլլէ՝
պունու տէրիմ եալընըզ. Ալլահ վէ ազիզ Պիքիր ավճ
էթմէզլէր սանա, թա՛ քի թէրքի տիւնեա քէշիշ դարի-
քինէ կիրիյ՝ էթտիյին քէմլիքլէրե փիւշման օլմայընճա:
Ալ էրզմէթքեար տէտի, հանըմ, աէնէն էմրինի կէօնիւլ
բիզասընըյա թէքմիլ էտէրիմ. լաքին խատէրիմ աէնտէն,
տէ պանա, քի հանկը դարիք թէրքի տիւնեալընըղա
խատրսին քի կիրէյիմ: Ալ օ տէտի. փոքր եղըարդ տէ-
նիլէն սէ՛ Իրանչիսկոսուն դարիքինէ կիր. վէ պէօյլէ կիրտի
օ դարիքէ, վէ օնտա քէնտի կիւնահլարընա աղլայընդ փիւշ-
ման օլտու, վէ էօլտիւ սանի՛ճէ:

Պուանո հիւէյէլի էտէր ՝. Ալեգոլա փոքր էզքուրդ պուլիւն-
պէն, պաղատան աէ ատածանէ, պէնիլէն չիլիսպոտ. պատ. 5

Աև հայր Աղեքսանդր. փիլոսոփա. ճիլա. ա. Լուկիք. 14։ Աև հայր Վասիլա Քահէ. ճիլա. ա. Հօրինէ. 14։

Ա՛ՀՅՎԷ։

Պու քիշի զատե էվլատը պէքիրտեն՝ քի քան ատօքմէյէ քատար սաքլատը քենտի պէքիրլէյինին փաքլըղըն, էյրե նէզլիմ պիզ տե զիատե սաքընարաք սաքլամայը պու նազիք փաքլըղըն ֆայզի ամէլին։ Օխիտա ողչախոհուԹի փաքլըղը պիր պէյազ քար միսալի տիր. քի նէ քատար պէյազ վէ փարլաղ ըսա, օ քատար ԹէԷ էրմէսի վար տըր. Հանկը սըճաքլըղա քի ըրասատ կէլսէ, կէրէք տըշարը սէպէպլէրտեն վէ կէրէք իչերի արզու Հավէսինտեն։ Օխիտա Յոհաննէս աւետարանիչին սէօզլինէն իւզէրինէ, քի սէօյլէր. աշխոչա՝ ի լաբէ կայ։ Ասաճի՝ պունա՛ռ չէնիթպէ պէր. ադամընալը ֆէ իչմէյանէ ըր Ա՛ռամատ սէօյլէր. տիւնեանըն շէյրի, արզիւ ամԹէշինին շէյրի տիր. տիւնեա օնտա տուրուր. վէ փէք չէմին տիր էրիմէմէք պու ամԹէշտէ Թէմիզ փաքլըք գարըն։ Ա՛քին նիճէ քի Ա՛լահտան իւյիւԹէնմիշլէր, քենտիւլէրին սէզիքլէրին էօլտիւրմէյէ, սէպէպլէրտեն քաչմայ ըսա, ֆէնա ֆիքիրլէրէ քարշը տուրմայըս, վէ կէսհիճէ սըքը բէհրիզ սաքլամայա էրիմէզ սաքլատըլար քենտիլէրին ողչախոհուԹիւնուն փաք գարըն, վէ պիզ տախի պէօյլէ էմմէյէ պօրճլույուզ։ Ա՛քին պունլարըն ճիւմլէսի նէմԹիշմէզ. իլլէ Ա՛լահըն. վէ օնուն ճիւմլէտեն փաք վալիտէսինին մաքսուս եարտըմըն խոսէր. իմտի ողչախոհուԹիւմզուն փաքլըղըն լէքէսիզ սաքլամայա գատըր օյմա իչին պօրճլույուզ տայըմ սըսիարըշ էմմէյէ պիզի սըճաքլըղ ըսա ճիւմլէտեն փաք պէքէր Ամարիամ ետճափինէ։

Ա ԻՒՃԻՒՕՆԻ. ԼՕ։

Պէր պէնէճ, վէ օնուն իչի օղո՛ւլտըը էօլէ՛պ, ապէզ Պէնիէլին չէնճայէնէյէ չըյամէ օղո՛ւլտը Ա՛ւրտէնէզտէն։

Յունուն. 1540. սէնէսինտէ. Ա՛ֆղհաստան էյալէԹինտէ, Ա՛մատար Ա՛սըլընօն չէհիրինտէ, պիր Ամարտինոս նամ քատապ վար ըսը, պունուն էվի քալէ տուվարընա եարքըն ըսը. եվէնտի. վէ իչի էրքէկ եվլատը օլտու։ Ա՛մտի՝ պիր կիւն պու քատապ պիր իքտիզալը իշ իչին քէնտի զէվ-

Digitized by Google

ձէսիլլէ պէրապէր էվտէն տըշարը կիթտի. վէ օնտա իքի օղուլլարըն եալընըզ պըրաքտըլար. օնլարըն պիրի իքի եաշընտա, վէ պիրի տէօրթ եաշընտայտը: Ա է պու պէօյ- իւք տէվլիվնք օլտու. զիրա ուֆագ չօճուքլարը եալընըզ պըրաքմագ իքտիզա էթմէզ. զիրա հաթտըզ քազալար գու- հուր օլա պիլիր, նիճէ քի պու իքի չօճուքլարա հագիգաթ ըլտաա կէլտի: Ո՞իրա պէօյիւք օղլու, քի տէօրթ եաշըն- տայտը, վէ չօք քէրրէ կէօրիւրտիւ պապասրընըն քօյուն քուզու պօղազլամասըն, քէնտիսի տէ չօճուք մէշրէպինէ կէօլէ էօյլէ էթմէք իստէտի: Ո՞նուն իչինն պապասրընըն փրչաք- լարընտան պիրին ալըպ՝ կիթտի պէշիքտէ եաթման իքի եա- շընտա քուպտաշընըն եանրնա, վէ թուրթուպ պաշընն՝ պօ- ղազլատը օնու վէ էօլտիւրտիւ. վէ պաշլատը քան պէշինկի տօլտուրուպ էվինն տապանընտա եայըլմայա: Ո՞նու չօճուք կէօրիւնճէ փէք քօրքտու. պապասը վէ անասը էվէ կէլիպ քէնտիսին տէօյմէսինըզը օ քապահաթը իչինն տէյի. քաչ- ատը, վէ էվտէ պիր կիւչճիւք ֆըռունըարը վար ըտը, վէ օնուն իչինէ կիրտի. վէ ֆըռունուն աղզընտա պիրազ չալը չըրփը եըղըպ քէնտիսին էօրթմէ իչինն օ՞լարըն կէօզիս էօնիւն- տէն չալըլտըրն էնսէսինէ տաքյանտը: Պ՞իրազ վաքըթտան սօնրա զէվճէ էվէ կէլիպ՝ ֆըռունու լաքմագ իյտագըմ օյմա- սըյլա, չալըլարա աթէշ վէրիպ հազըր ֆըռունուն աղզընտա պուլմասը իչինն եաքտը օնու: Ա է ֆըռուն եանալքէն, օղուլլարը իչինն հիչ տիւշիւնմէյիպ՝ քէնտիսի պաշկա իչէ տալտը: Ա է սէֆիլ չօճուք քի տաքյանմըշտը ֆըռունտա՝ աքիպինճէ թիւթիւնտէն պօղուլուպ վէ ալէֆտէն եանըպ էօլտիւ: Ա՞նդա անասը կէլտի ֆուռունա պաքմայա, քի նա- սըլ եանըյօր, պիր եանըք քօքուսու տուլյունճա, նէ տիր պու- քաքու տիէյի, ֆուռունուն ալէշինն արալատը. վէ կէօրտիւ քի քէնտի օղուլյտու՝ քի եանըյօրտու օնուա, վէ չէքտի օնու- տրշարը մաշայլա վէ էօլմիւշ պուլտու վէ եարդրը եանմըշ, վէ պիւթիւն աղզը եիւգիւ պէլիպտիզ օլմուշ: Ո՞լտեմ պաշ- լատը աղլամայա ածը կէօզ եաշըյլա. վէ կիւչճիւք օղլու ֆիքիրինէ տիւշիւպ, սէյիրթտի կէօրմէյէ օնու: Ո՞նու- տա հաչան կէօրտիւ պէշինկտէ պօղազլանմըշ վէ էօլմիւշ, տիւշտիւ միւնքիւնտիւզ տէրթ աղըրլարընա, վէ պաշլատը եիւգէրին ճըռամլատայա, սաչլարըն եօլայա, տէօրթեէպ եիւյօէք աէսլէ ֆիղան էթմէյէ, չէշմէ կիպի կէօզ եաշը տէօքմէյէ, քի աղլատմասընտան պօղուլուրտու. վէ պիլմէզ-

տի, քի քիմ էօլտուրմիւշ իւտիւ օնլարը։ Յոմակ նիչէ քի զէվճէ էօլէն էվլատլարընդէ իւզէրինէ եանըպ տալարտը օնո ն էրքէյի էվճ կէլտի, վէ ուզաքտան աղլամասընդէ փիւանքն էշիտիպ, սէյիրթմէ իչէրի, վէ կէօրտիւ օղուլլարըն էօլմիւշ. եանի պիրի եանմընշ վէ օ պիրի պօղազլանմընշ, պաշլատտը էվվէլիսի մէհման քալմայա քօրքուսաւնտան, վէ ածը աղրըլարընտան թիթրիւմէյէ. վէ ասնրա աղրըտը էօրքէյէ տէյիշինպ, զանն էվատի, քի զէվճէսի էօլտիւմիւշ օնլարը վէ տուրամէյէն աղլայօր։ Ընուն իչնն քուտուքուպ ալտը պիր զէրտէստէ, վէ պաշլատտը վուրմայա զէվճէսինին ներէքսինէ քի ըրատտ կէլիրսէ. ֆարազա օ չաղըրըտտը, քի պէն էթմէմիշիմ պու քէմիկի, լաքին օ էսիրնպ քուտուքտուղունտան վուրմատտան ֆէրահաթ կէլմէզպէ. վէ օ քատտար վուրտու, թաքի օնուն պաշընն էզտի, վէ տիւշիւպ զէվճէ էօլտիւ։ Ասնրա պիրազ վաքըթ կէչինճէ, ատէմ քէնտինէ կէլիպ տիւշիւնմէյէ պաշլատտը, քի նինճէ ապրայտճաք օ էօլուէրի, վէ նինճէ քուրթուլտա կէրէք հաքիմլէր էլինտէն, էօյլէ քի պու քատտահանլարտա քէնտիսինն ճիւրիւմ ստհապը կիպի էօլտիւրմէսինլէր։ Տահա թիւրլիւ թիւրլիւ փիքիրլէրլէ թատտալանըրքէն, փիքրինէ տիւշտիւ, ազիզ Պիքիրին պիր պատկընինն էթտիյի միւճիւզէթլէր, քի Ոլուկտա աւնտտարանիչտէն չէքիլմիշտի, վէ տուրտուրտու Անտոկլարտն տէնիլէն տտաղտտ. վէ Ոլուբլինտտան իւչ կիւնլիք եօլ քատտար ուզաղ քտը։ Ընուն իչնն ազիզ Պիքիրին եարտըմընա սըղընըպ՝ ահտ էթտի օնա, վէ քէնտի իւչ էօլիւէրինն արապայա քօյուպ՝ չըքտը եօլա կիթմէկէ միւճիզէթլն Պիքիր վալիտէթուլլահ։ Ասչան էթթիչտի Անտոկլարտա՝ օնուն քիլիսէսինէ, օրատտա էնտիրիպ քէնտի իւչ էօլիւէրինն արապատտան, քիլիսէ քատտտունտան էշիկինին էօնիւնէ եայտը. վէ քէնտիսի կիպտի քիլիսէյէ, վէ օնուն պատկերինին հուզուրինտէ եիւղ իւտտինէ տիւշիւզ, տուայտ տուրտու. վէ ածը կէօզ եաշըյտտ ատի. էյ քէրէմքեանի Պիքիր՝ հադիգաթ պէն լայըք տէյիլիմ մաղֆիրատտա, չինքի ածըյըպ մէրհամէթ էթմէտիմ զէվճէմ, վէ ինանմատըմ օնուն սէօզինէ, քատպիլ տիր, քի ատէչտուզ ուտու օ. վէ էյէր օ ատէչտուզ տէյիլտիյսէ, պարի քէրիմ էտէսին պու ֆքի ատէչտուզ չօճուքլարըն իւզէրինէ. վէ կէօտէրէսին պունտատտ սէնին

ՀԱՐՀԱՄԵՄԻՆԻՆ պէօյիւքլիւյիւն։ Ալ պէօյլէ չօք վաքըթ տուրտու տուատա. ասնրա աղլայըպ նիսազ էմմէքտէն ճօրուլուպ, քալքտը տուվասընտան, վէ կէլտի քիլի-սէնին քարուսունա տըշարը չըքմայա. վէ իշտէ կէօրտիւ, քի քէնտի զէվճէսի իչի օղուլլարըյլա՝ պիրի գուճաղընտա վէ օպիրինին էլինտէն թուեմմուշ՝ միւրտէկերտէն քըյամէ. օլուպ, պիւեմիւն սաղ վէ լէքէսիզ՝ կէլիրլէր իսի օնա քարշը քիլիսէյէ կէրմէյէ։ Ճաչան օնլարը կէօրտիւ, զնա-տէ շաշտը. վէ սէվինճինտէն էօլիւմէ եազըլաշտը։ Ալ օն-րա ԹԷՔՐԱՐ կիրիպ քիլիսէյէ զէվճէսիյէ վէ օղուլլարըյ-լա, կիմտիլէր ազիզ պիչիր վալիտէԹուլլահըն պաղիչիրինին էօյիւնէ, վէ քէնտի եիւզլէրի իւզէրինէ սուշիւպ՝ չահ-սըզ շիւքիւրլէր վէրտիլէր Ճլահա վէ օնուն ազիզ վալիտե-սինէ։ Ալ սօնրա վուքուճ օլտուլտան քէնտիլէրինի պէօյիւք օղուլնտան, օնուն վէ քարտաշընըն էօլիմինինէն քաղաըրնա։ Ալ տէօնիւպ քէնտի վիլայէԹլէրի Ճոզըլինտա, չաս էմմոիլէր պու պէօյիւք միւճիւզէմի ճիւմլէսինին գուլաքլարընա, վէ ճիւմլէսի ալէֆլէնտիլէր ազիզ Պիքիրին իպատէՔՔաըրը-ղընա։

Պուռնա՛ հիչ-այէլէ էսէր հայր Ճքրահամ չօսոպլէչէր կօրկընա-պան չէնպի չէԼՈՍՈՂԸՆԱ։ Ալ Ճայր Ճղէչատնըդոա պէնսոպէ-նան. ճիլա. ա. էօբինէկ. 12։

Ալ՝էյվէ։

Պաս հիքմայէԹտէն էօյրէնէլիմ զնատէ սաքընմաք այաք-տաշտարըմըզը ամէլլէրի իչին էյրի կիւման էմմէտէն։ Էօյլէ քի պիզ տէ պու քատար միսալի ճարիս օլմայըպտը. նէճէ օ ճարիս օլտու, էյրի կիւման էմմի իլէ քէնտի տուչատազ զէվճէսինտէն էօմիւրիւ։ Ալ էյէր պէր քիմսէ տէրսէ, եա նէտէն զուհուր էտէր ինսանըն պէօյլէ էյրի ԹԱՀՄԻՆԻլէր տայրըլտը իչին, տէրիմ. քի մուհտայէԹ էյտիքլիլիկտէն։ Օնրա առաքնալըն սէօղլէնէ կէօրէ, պէրն ալ խոչկի պլաք-Լանի, յոհոպէլէ չէմլէ տայ էլմէԹ։ Էօյլէ իսե պու էյրի ԹԱՀՄԻՆ մարտընընտան քուրԹուլմա իչին, սէվճէլիմ պի-զիմ քտրտաշլարըմըզը. պիզիմ վիճտուէրիմիզ կիպի. զնըքա սէօյլէր օ առաքնալ. պէր ընկէրսի ինօրմ պլաք ալ ասնէ, Լանի, յոհոպէլէ չէնպի չտբտաշնա չէրսէր կէմէդ։

Digitized by Google

ՄԻՍԻՕՆԹՈՒՆ։

Պէր պէշհինե ղեռսի երէյէ իֆթիքա էֆէբ, ասվէ Պինէբ օնոպ
ֆոտա չըտըղ, էօլէ-ֆէն ռուխլուդը։

Ի քի քիշի հվլէալ օլմուշլարտը. օնլարըն պիրի, եանի զէվճէ՝ ուսըռ, Ալլահտան քօրքաք վէ աղըզ պիքիր վալիճ տէթուլլահա զիատե իպատէթքեայ ըտը։ Վէ էր քէսի օնա զըթ պիր չէրիր ամէզ ատէմ իտի, հովսարտա; պէնամուս վէ քուտուզ, պէրրի ճանսալար միսալի. վէ հէր կիւն զինա էտէրտի պայըր զանխյէլէրլէ, մնասարրուֆ էթմէյէ քէնտի մալըն վէ էվլին էչեալէրին օնլարա. վէ զըր ուլա ալըրտը քիւվլէյէ ին՝ նիզիր քէլէրին՝ պիլէզիքլէրին, վէ զէվճէսինին սայըր տօնանանճաք ալթըն կիւմիշ թաքրմալարըն. վէ օնուն ուրուպալարըն տախի վէրիրտի անլէրէ, քէզալէք վէ էվին թէճէմմիւլէթլէրին, վէ էօլիւմէ քատար րէտթ էտէրտի զէվճէսին, վէ օնուն նիւզիւն կէօրմէք իստէմէղտի։ Վէ պէօյլէ սէ ֆիլ զէվճէ ազ վաքըթտա սօն ֆուքարէլիյէ վէ սէ ֆիլէյէ տիւշտիւ իլէ կիւչ ի էվլաթլարըլա։ Ամոր ֆուքարէլիքտէն զօրլանըզ պիր աղ աճէ գազանմա իչին, պիր ճէնկճինին օղլուն ալտը էմզէթիպ պէսլէմէյէ։ Վէ օնուն էղքէյի զալըմ ատէմ իստէրտի զէվճէսինէ պիր շէրիր էֆտէք, քի էօլսիւն. կէճէնին պիրինտէ կիրտի էվճ եաւաշճա, վէ կիլթտի օտայա, օնտա քի ոչյուբտու զէվճէսի. վէ քէսկին ուստուբայլա քէստի ճէնկճինին մահտումունուն պօզաղըն, քի օնու ալմըշտը զէվճէ պէսլէմէ իչին. վէ սօնրա նասիհաճա քաֆայըզպ էվին քաբուսուն՝ կիլթտի, նէբսէյէ քի կիլթտի։ Վէ սապահլա օյանտը զէվճէ մահտումա էմզիրմէ իչին. վէ օնու քանա պէօլէնմիշ պուլունճա քօրքուսունտան զայ ալըրլ օլտու. պատէհու քէնտինէ կէլիպ, կէօքսիւն վուրտուտու, պաշընըն սաչլարըն եօլարտը, աղլար վէ ֆէրեատ էտէրտի։ Վ՚օմշուլար էշիտիպ օնուն աղլամասընըն վէ ֆէրեատընըն սէտասըն, սէյիրթմէյէր իչէրի էվճ, վէ մահտումա պօզաղլանմըշ կէօրիպ՝ շաշտըլար քալտըլար, վէ իստէրլէրտի տույմաք, քի քի՞մ էթմիշ օլա պունու. վէ ճէսարէթճի էտէմէզլէրտի տէմիյէ, քի պունու զէվճէ էթմիշ օլա, զըրա պիլերլէրտի, քի Ալլահտան զիատե քօր-

Digitized by Google

քաք ըտը. վէ խուսուսա էրքէյինաէն էօթիւրիւ ֆէսֆէսէ էտէրլէրտի, զիրա պիլէրլէրտի օնուն քէնտի զէվճէսինէ ահաշման, վէ շէրիր ամէլ օլմասըն: Ա է սայրըլար թէքիա էտէրլէրտի, քի զէվճէ էթմիշ տիր օ քէմիլնկի: Ջաւ օլտու պու ֆէսաթի պիւթիւն շէհիրէ, վէ մահսումուն պասպասըն թուվաղընատաք՝ եէթիշտի. Ա է օ սէյիրտիպ կէլիրքէն օղլուն կէօրմէյէ, ըրաստ կէլտի օնա եօլտա սէֆիլ զէվճէնին եարամազ էրքէյի: Ա իւվալ էթտի օնա ճէնկճի, վէ տէտի. սահիհ մի տիր, քի էշիտիյօրում էվլատըմըն պօղազլանմասը իչին, վէ նասըլ օլտու պու քաղա. վէ • զալըմ քէնտի էթտիյի քէմիլնի սաքլամա ըլա, տէտի. իշտէ շիմտի սէնտէն էշիտիյօրում պուննու. զիրա պէն տիւնտէն պու ստհաթա կէլինճէ կիթմէտիմ էվէ. օ շէյ էյէր կէրչէք իսկ, շիւփհէսիզ պէնիմ էտէպտիզ զէվճէմ էթմիշ տիր օնու. ֆարազա սայրըլար օնու պիր զահիտ զէվճէ զանն էտէրլէր, լաքին պէն պիլէրիմ քի միւրայի տիր, վէ պունուն իչին սէվմէմ օնու, վէ օնուն եիւզիւն կէօրմէք խոտէմմ: Ա՛էնկճի պունու էշիտինճէ օնուն էրքէյինտէն, քէնտի եօլուն տէյիշտի, վէ կիթտի տօղրու շէհիրին հաքիմլէրինէ, վէ շէքվա էթտի զէվճէտէն: Ա է հաքիմլէր միւպաշըրլար կէօնտէլտիլէր, վէ զէվճէյի տուրթուզ կէթիտիլէր, վէ քէնտիլէրինին տիվանընտա տուրտուրտու լար: Ա է թէֆթիշ էթմէլէրինտէ օնու մահսումուն պօղազլանմասը իչին, տահի սիվալ էթտիլէր, քի պու կէճէ էրքէյին էվտէմիյտի, եօք սա էվտէ տէյիմիյտի. վէ օ տէտի. խայըր էվաէ տէյիլտի: Ա ըտէմ ճիւմլէսի ֆէքրիլէրինտէ թէքիա էթտիլէր, քի զէվճէ էօլտուրմիշ օլսա կէրէք մահսումու: Ա է սէֆիլ զէվճէ ֆէրեաա էտէրտի, քի հիչ պիլմէմ, պէն էթմէմիշէմ պու իշի. Ա լլահը վէ ազիզ Պիքիր վալիտէթուլլահը շահաթ կէթիրտրտի: Ա աքին հաքիմլէր օնուն. սէօզիւնէ իննանմազլարտը. օնուն իչին եօլիւմէ միւստահաք կիպի պըրաքտըլար զընտանա, օրատա զէվճէ օ կիւն, վէ պիւթիւն կէճէ ախէր պիր շէյ էթմէզտի, ազիզ Պիքիր վալիտէթուլլահա եալվարմատան քայրը, քէնտիսին էօլիւմտէն քուրթարմա իչին: Ա՛ալան սապահ օլտու չը քարտըլար զէվճէյի զընտանատան, վէ կէթիրիպ տուրտուրտուլար հաքիմլէրին պէօյիւք տիվանեհանասընտա, ներէտէ ճէմ օլմուշլարտը ճիւմլէ շէհիրլիլէր, վէ օնլարըն իչինտէ տուրտուրտու սէֆիլ զէվճէնին զալըմ էրքէյի: Ա է օրատա

Digitized by Google

Հաքիմները իւրամ էթիւրեր օնուն քաթլինէ։ (Լսեմ սեփիլ զէ ֆէշէ կէօզլերին կէօյլերե քալտըրըպ՝ աղլայըպ՝ փիղան էտերէք տէտի. եա ազիզ վալիտէթուլլահ պիքիր Աէրիէմ՝ սէն պիլիրսին պէնիմ սուչսուզլուղում, իմտատ էյլէ պանա։ Է իշտէ քաֆիլ օ պէօյիւք տիվանխանատա պիր քէրլամէլի վէ հէյպէթլի համամ կէօրիւնտիւ. քի քուճաղընտա պիր կիւզել չօճուղու վար ըտը։ Է օ համամ տէօնիւպ հաքիմլերե՝ վէ ճէմիաթա՝ տէտի. սայը էտին պիրագ հաքիմլեր. վէ տուրուն օրտա եա ճէմիաթլար՝ զիրա պու կիւն պու զէվճէնին չէրաաթըն. օնու քի սիզ շիմտի դաճիլսամ էթմինիզ՝ պու քուճաղընտաքի չօճուք կէօրճէք տիր։ Տէտի չօճուք, էվէթ. պէն կէօրէյիմ պունուն չէրաաթըն. իմտի կէթիրտին պուրայա էօլէն մահսումուն լէշին, վէ ածնրա կէօրէլիմ՝ քի քիմ էօլտիւրտիւ օնու. լաքին պու մապէյնտէ տիվանխանանըն քաբուսու քաբաանսըն, քի քիմնէ չը քճասըն տըշարը։ Է աքիպինճէ քաբանտրսար քաբուլար. վէ հաքիմլեր չուհատարսար կէճատէրտիլեր կէթիրմէյէ օրայա էօլէն մահսումուն։ Է հաչան կիթտիլեր կէթիրմէյէ, պիր ֆըսըլտը կիրտի տիվանխանատա հալքըն իչինէ, քի քիմ օլսա կէրէք օ միւքէլլէֆ հանընմ. վէ քիմ քուճաղընտաքի չօճուք, վէ նիճէ կիրտի օրայա. օնա նէ քատար պաքարտարտըր յատա օ քատար ուԹանըրըլարտը օնտան։ Է ճիւմլէնի ֆիքիրլէրինտէ գարար գրտըրար, քի շիւփհէսիզ վալիտէթուլլահ ազիզ պիքիր Աէրիէմ տիր, վէ քուճաղընտաքի չօճուք էֆէնտիմիզ (՝՝ն Վ՝ն տուր։ Կէթիրտիլեր օրայա չափուք չուհատարսար էօլէն մահսումուն, վէ քատուրար տիվանխանանընն օրԹասընտա հաքիմլերին հուզուրունա։ (Լսեմ մանուկ (՝՝ն օԹուրուպ քենտի ազիզ վալիտէսինին քօլտրընըն ֆըզէրինէ, Թահա իւզէրինտէ կիպի, էվվէլ տէտի հաքիմլերե՝ ՝՝ը ըսա ալը պապէ, այը ո՞ղլը պապասան ապըղէ։ Հանի, կէօրէ՞նի՞ չէ՞նէ կէօրճ շէհահլը կէ՞օրէչին, էլլը պօղօսշէհահլը էպին. վէ ածնրա տէտի էօլէն մահսումուն. քալը եօքարը տուր չօճուք՝ վէ սէօյլէ, քի քիմ էօլտիւրտիւսէնի։ Է իշտէ (՝՝ն էմր էտինճէ տէրաքէպ տիրիլիպ՝ այադա քալքտը մահսում։ Է էլհէյլէ կէօստիւրերէք զէվճէնին օ եարպմազ էրքէչին. տէտի եիւյէք սէտայլա, պու էօլտիւրտիւ պէնի։ Է հաչան սէօյլէտի պունու մահսում, ֆ ատահաթ կէօրիւնմէզ օլուս ազիզ Պիքիր քուճաղընտա

Աղլահ օղլու ուլա: Ալ ճէմի ճէմիաթի ամէման քալտը Թա-
ճուպաճն Աղլահըն իւչ միւճիւզէյինէ. եանի ազիզ Վի-
քիրին կէօրունմէսինէ, մահսումուն տիրիլիպ քալքմասընա,
վէ օնուն սէօյլէմէսինէ, քի տուհա իւչ այլըք ըստը: Ա)լուեմ
հաքիմլէր չէօզիպ քօյվէրտիլէր սուչսուզ ղէվճէյի, վէ
տուԹտուլար օնուն զալըմ էրքէյին. վէ հաչան ԹէֆԹիչ
օլտու, մուքրիր օլտու, քի պէյն պէն էօլտիւրտիւմ մահ-
սումա. օնուն իչին պու Թարզ էօլիւմէ սիճիլ օլտու.
պիր ան քուչրուղունա պաղլատըլար, պիւԹիւն չէհիրին
էԹրաֆըն տօլաշտըրտըլար, վէ ճէմի ճէմիաթ նալէԹ, վէ
պէյն տիւվա էտէրլէրտի օնա. վէ սօնրա կէօրիւրտիւլէր
տար աղաճընա աստըլար. վէ էօլտիւ քէօրիւ էօլիւմլէ
քէնտի էԹտիյի օ քաստար ֆէսաԹլարըն քազէպինէ:

Պատնո հիթէսէկլի Էսէր հայր Աղէքսանդր. պէնտալէ. ճիլտ
Ը. Խոպէր. 26: Ալ հայր Պատրս Քովէ. ճիլտ. Բ. Էօրէ-
նէկ. 22: Ալ հայր Այվազոս նամըգտ-ըլրը ապէզ Պիւրբին
հ-ճիւ-ալիկ-ըլրբին Ը. ֆիլոպէնպա, հ-ճիւ-սկլի. 18:

Ա Էյվէ:

Ա)իճէ պու զէվճէնին սայրը, վէ սուչսուզլուղու լայըք
էԹտիրլէր օնու Աղլահըն վէ օնուն վասիտէսինին եարտըմըն
պուլմայա, քէզալիք պիզ տէ պուլուրուզ Աղլահըն մէրհա-
մէԹին վէ եարտըմըն, էյէր սապր էտերսէք հէր հանկը
աէյսա, քի օլսա: Օիրա սապր զըրզ միսալի ևէսնէ տիր,
ծնու քի հիյմէյ պօրճլույուզ. նիճէ սէօյլէր առաքեալ.
Օգէյոպո-ս այսուհետև զգուշ գտղբմալի և պհայԹէպալի:
Նանի, էնչինին չէմրէն օսնպա ֆէրհմէրի Էրհամէրի վէ սապրը
էօյլէ քի օնունլա գատըր օլալըմ կէօրիւրմէյէ տիւնեաա-
նըն ճէմի տէրԹէրին; օնունլա ալըրըզ մարտիրոսալարըն
Թաճըն տախի. նիճէ սէօյլէր պէօյնէք Վրիգոր. ֆըլճալ
վէ ալիշըպ Տարպէրսա օլա պիլնիրի, էյէր ինչէ սապրը-
մըզ օլապա:

ՄԻՍԻՈՆԸ։

Պիը չկրնային չօճռա՛ պօղալլանպը չբիա՛ղլպան, ապկը ձալքսէլ՛ա՛ղհըն չպրկալ իչէն. ասնպա չբյամէ օլսա՛ ֆի՛պրէ՛ չբրսէն, վէ հօղլե՛բէնլէր ալկէնէ ա՛նապըլսպ։

Ի՛թալիա թարաֆլարընտա չհ՛հիրին պիրինտէ ֆուքարէ՛ հվլատը պիր չօճուք վար ըտը՝ պու չօճուք էզպէր էթմիշ՛տի ազիզ Պիքիրին պու մեսեդիկին, քի տէնիր. Շա՛ղ օլ պի՛նէր Ա՛ղրիհ՛, ֆի ճէ՛ֆ ա՛էֆապէլէ՛էլէրի ֆ՛ըրսը՛ա, վէ ճէ՛պրաէը ֆ՛ընէյա՛էնին ֆ՛ելա՛ֆնա էյնի՛ֆալ էյլէրին. պա՛ֆնրսըէղա՛ Ա՛ըս չահը ենաան պօղա՛ըպա՛ա. վէ պօղա՛ըպա՛պան ասնպա նօ՛ֆաան՛ապզ Պա՛ֆնրս ֆ՛ապրա՛ա։ Ալ՛ պու ֆաքըր՛ սհ՛պ տէ Թաալէը վէ կիւզէլ օլմայա՛, կիտիպ հ՛հիրին ազքաքըարընտա վէ պէջ՛իւք քաքուլարտա, պու զիքըր օլան մեսեդիկի կիւզէլ քայ՛տէ իլէ չաղըրըրտը. վէնէ քի վէրիրլէրտիյսէ օնա չաղըրմասը իչէն, քէնտիսի վէ ֆաքրը անասը օնունլա կէչինիրլէրտի, քի օլ տաախ տուլ քալմըշտը։ Ի՛մտի օ հ՛հիրտէ փիք չօք չը՛ֆուտլար վար ըտը. օնլարնէ ղաման քի էշխիրլէրտի չօճուղուն աղզընտան պուռնու, զիատէ տուրըլըրլարտը. վէ պու զաթի քատիմի տիւշմանլըքլարը իչէն Վ՛ն էֆէնտիմիզէ վէ օնուն վալիտէսի ազիզ Պիքիրին։ Ի՛մտի՛ օնլարտան պիրիսի վար ըտը, քի տայմն սը՛ Ա՛ճաճ՛ինին իամին վէ օնուն պաքիւալըղըն, վէ վալիտէլէյին էշհ՛իմէ՛սինտէ, էօրքէսինտէն քուտուրտուրտու, սայրը չը՛ֆուտլարտան զիատէ. օնուն իչէն պաշլատը թէ՛հիտ էթմէյէ, քի սուս օլսուն. լաքին պօշ. զիրա օ տահա զիատէ օնլարըն ո՛էզալէթի իչէն հ՛ևյ՛տէք օ՛էտայլա չաղըրըրտը շա՛ղ օ՛ղ Ա՛ղրիհ՛։ Ի՛մտի հ՛ահաան պաքտը, քի սէրհ՛էյլէ պիր շէյ էթմէյէ գատըր տէյիլտի, չալըշըրտը թաալըղըղլա ավ՛ատմաք օնու քէնտի տուզաղընա. վէ նի՛ճէ է՛հան օլտու. զիրա պիր կիւն օնու եալընըզ պուլուպ, օնա չօճուղա միւթաալիք պիղ՛իշ՛էր վէրտի. նա՛նի Թի՛ւրլիւ մէյվէլէր, նէ՛միշ՛էր. տավէթի էթմէյէ՛ յէ օնու պիլէ՛սինճէ կիւթմէյէ։ Ալ՛ ուշաք զիատէ պէօն օլմասը իչէն, ալտանտը. կիթաի օնունլա էվլինէ, քուշ քաբան՛ճայա կիտէր կիպի. օլտէմ չը՛ֆուտ օնու իչ օտայա ատ՛քուպ՝ պօղալլատը քուզու կիպի. վէ քէնտի էթտիյի ֆէ՛ատը էօրթմէ՛ իչէն, Թէքնէ ալթընա ատքլատը օնուն լէ՛

շին։ Ամոի՝ հաչան չօճուք էօյլէն մանճասընա կէլմէտիյսէ էվէ, անատը չըքտը արամայա, վէ սօքաքլարտա քիմէ քի ըրահատ կէլմէտիյսէ ատարտը օղլու իչլին, քի կէօրտիւ-նիւ զամիւ. վէ պաղըլար տէտիլէր, քի կէօրտիւք սէնին օղլուն չընֆուտալարըն էվինէ կիրմէսին, ընալարտան պիրի իլէ. լաքին տահա ընատայա, վէ չընքմըշսա օրտան պիլմիյիզ։ Ընու հաչան էշխիտի զէվճէ, ֆէսֆէսէկյէ վարտը, քի չընֆուտլար պիր քէմիլիք էթմիշլէր տիր օղլունա. ընուն իչլին կիտիպ չուփուք չէհիրին հաքիմինէ չէքմա էյլէտի չընֆուտլարտան։ Ա է հաքիմ աքիպինճէ չաղըրթտը չընֆուտլարը, վէ սիւվալ էտէրտի ընալարա քայըպ օլան ուշաղ իչլին։ Ա է չընֆուտլար պիլմէյլէ, քի շահատլար օլմատըղը իչլին քէնտիլէրինէ օլան շէքվա սահիվլէնիպ իւզէրլէրինէ ճիւրիւմ տիւշմէզտի, սաղտան սաղա ինքնար էթտիլէր. քի ուշաղ իչլին պիր շէյ պիլմէյիզ. վէ տէյիլ քի սալթ ինքնար էթտիլէր, վէ տահի հաքիմտէն իստէլէրտի ինթիգամ ալմաք զէվճէտէն, ընալար իչլին քանըլը վէ ատէմ էօլտիւրճիւ տէյի շէքվա էթմէկճիտէն էօթիւրիւ։ Ա է զէվճէ կէօրիւպ հաքիմին ֆէսֆէսէկսին, տէտի ընա, նիսազ էտէրիմ արանըզըն էվլատըմ ընալարըն սաքին օլտուքլարը ևէրտէ. էյէր ընտա պուլունուրսա օ էվին չընֆուտլարը պիւթիւն տէթէշէ եանընըլար. վէ էյէր եօղսա, պէն եանայըմ տուչտուզլարա իֆտիրա էթմիշ կիպի. ընու էշխինճէ չընֆուտլար, սէվինէրէք օ քավինի քապուլ էթտիլէր. զիրա ընլարա գապիտիպ կէօրինէիւրտու էսէնի պուլմազ։ Ա է հաքիմ պու քավինէ րիզա օլուպ. միւպաշըրլար կէընտէրտի ընալարըն էվլէրին արայըպ՝ պուլմայա ուշաղը՝ կերէք էօլիւ՝ վէ կէշ քէք սաղ։ Ակթտիլէր միւպաշըրլար օրայա, վէ պաշլատըլար տիքաթլա ատամայա ընու էվլէրին էէր օտալարըն, եիւք եէրլէրին, քույուլարըն, ֆըչըրլարըն. վէ էէր պուճաղլարըն. վէ պուլամատըլար։ Ակօրտիւլէր տահի թէկնէյի, քի ընուն ալթընտա տուրտույօրտու էօլիւ, լաքին Ալլահընը պօշ պրոդաքմատըյլա ընու չէվիրիպ պաքմատըլար՝ քի ընուն ալթընտան նէ վար ըտը։ Ա է չէրահաթա տէօնիւպ տէտիլէր, պուլմատըք ընտա ուշաղընն նէ էօլիւսիւն, վէ նէ տիրիսին։ Ընու հաչան էշխիտիլէր չընֆուտլար, վլատէ սէվինտիլէր, վէ հաքիմէ զօր էտէրլէրտի օ իֆտիրաճը զէվճէյի աթէշէ եաքտըրմա իչլին։ Ա է հաքիմ զէվճէյի էօլտիւրմէկճ իչլին թիւրլիւ թիւրլիւ պահանէլէր, վէ աէ-

Digitized by Google

պէպլէր կէթիրմէլէ՝ խառէմէզտի զաթէլ էթմէք օնու. վէ էնճամինտէ զուլանըպ իլամըն վէրտի, օնու տիրի տիրի եաքմայա. պունա փէք զիատէ սէվինտիլէր չըծուտլար. վէ քիսիտիանլէր զիատէ աճըլըպ թասալանըրլարտը: Ովնրա զէվճէյի ալըպ կէօթիւրիւբքէն շէհիրին մէյտանընա նաքմա իչէն, Հիսապըրդ ճէմիաթ այաքտաշ օլուպ կիտէրլէրտի պէրապէր. վէ օ պաղը պաղը կէօզլէրին կէօյլէրե քալըրըպ՝ պաշընա կէլէն քազա իչէն կէօզլէրինտէն էշէմ կիպի եաշ տէօքէյէք ֆիքրիյլե վէ տաղըրլա չաղըրըտը սբէ: Ճաճինի քէնտինէ իմտատա: Ամոի՝ րաստ կէլտի, քի կիտեր քէն օ չըֆուտլարըն էվինէ նաքըն կէչմէտէ. էշխիտի զէմճէ ուզաքտան, մեսեդիք չաղըրմա սէտատը. շագ օվ Ովէյէ. վէ սայրը. վէ էյիճէ ֆիքիր քօյուպ՝ կէօրտիւ, քի քէնտի օղլունուն սէհիյտի. սէվինտի զիատէ. վէ տէօնիւպ ճէլլաթլարա վէ ճէմիաթլարա տէտի. էյլէնին պիրազ, էյլէնին, իչտէ պաքըն պէնիմ օղլումուն սէտի էշխիտիլիյօր, քի չաղըրըյօր կիւզել քայտէ իլէ: Ораստա էյլէնիպ տուրտու ճէմի ճէմիաթի, վէ փէք սուքութ վէ սուա օլաու. վէ իչտէ ճիւմլէօի էշխիտիպ ահէնկի, աշիքեարե թաղլարը, քի օնուն օղլունուն սէտատըյօր. չիւն՝ պիւթիւն կիւն շէհիրին ազաքլարընտա չաղըրմասընտան փէք թանընմըշտը ընարտան օնուն սէտի: Ովէվինտիլէր զիատէ քրիստիանլար, վէ խուսուսա չօճուղուն վալիտէսի. վէ պաշշատը նիազ էթմէյէ շէրահաթի միւպաշիրլէրինէ, տարամայա օրտա՝ նէրտէն քի ուշաղըն սէտի կէլիյօրսա, վէ տէտի. շիւփհէսիզ պուլուրսունուզ պէնիմ օղլումու: Ո սահաթի կիթմիլէր միւպաշըրլար չըֆուտլարըն էվինէ. վէ իչէրի կիրիպ էշխտիլէր, տէյիլքի սալթ չօճուղուն սէտատըն, վէ տաճի սայրը չօքլայրընըն չաղըրմասըն՝ օ մեսեդիքի. շագ օվ Ովէյէ. վէ կէօրտիւլէր, քի օ սէտատ չըքարտը թէքընէնին ալթընտան. օնու հայան քալտըրտըլար եօքատըր, պուլտուլար օրատատ չօճուղուն սաղ. օնուն պօղազընը կէօրտիւլէր եարալարը սաղալմըշ. վէ քէնտիսի քանատ պօյանմըշ: Ովէ զիատէ թաճուպլանըպ սիւվալ էթմիլէր օնա, վէ տէտիլէր, օղուլ պուտ քան ՝ճ օլատ կէրէք, վէ քիմ իտի օնըտար, քի սէնինէ բուհանի ահէնկ Ֆտէրլէրտի: Ա՛վապ վէրտի ուշաք վէ տէտի, օ չըֆուտ պէնի ալատամայա սօքատու պուրայա, վէ պօղազլատը պէնի փէք ֆէնա, վէ սաքլատը թէքընէնին ալթընա. լաքին ազնէ Պի-

Digitized by Google

քիր քըյամե էյլէտի պէնի միւտաէլէրտէն. վէ ծնլար ֆէ-
քիշլիկլեր իտի, քի կէվիշլէրտի պէնիմլէ ահէնկ եթմէյէ
վալիտէթուլլահտըն թէսպիհաթըն: Ասնրա ալտըլար օնու
օնտան միւպաշիքլէր, վէ կէօթիւրտիւլէր քէնտի վալիտէ-
սինէ. վէ օ էօրտիւ օնու սէվինճ սէլամըյլա: Յամա ճէ-
միաթլար օնու կէօրունճէկ սէվինմէյէ տօղուպ, միւպարէք-
լէրլէրտի Ալլահը պէօյիւք սէսլէ. վէ սօնրա տէօնտիւլէր
ճիւմլէսի հաքիմ տիվանընա. վէ իստէտիլէր օնտան՝ ին-
թիզամ ալմա իչլին չըֆուտալարտան: Ալէ օ թէքրար սիւ-
վալ էտիպ՝ էյի վուքուֆ թահսիլ եթտի հէր քաչալարը-
նա, վէ զէվճէյի չէօզիւպ էվլատըն թէսլիմ էտիպ քօյ-
վէրտի. վէ տուխտուրտու օ քանըլը չըֆուտու, վէ օնուն-
լա սայրըլարըն, քի օ էվտէ իտիլէր փէք չօք. չինկի չը-
ֆուտլար սաքին օղուրլար քէօմէ իլէ պիր էվտէ սըչանլար
պիր քօվուղա ճէմ օլմուշ կիպի. վէ օնլարըն ճիւմլէսինի
ղաթիլլամ էյլէտի աֆէշէ: Ալէ տուխտուպ օնլարը քրիս-
տիանլէր կէօթիւրտիւլէր ըէզալէթլէ շէհիրին մէյտանընա.
վէ եալքտըլար ճիւմլէսին տիրի տիրի:

Պուռնա հէյմայէլը էսէք Ռոմըլոս էնոթի չիլեապըլընը ասն
ֆայնպա: Ալէ հայր Ալէքսանդր. պէռտալէան. ճ[illegible]. Գ.
[illegible]. 18:

ԱՀՅՎԷ.

Վէօրտիւք պու հիքեայէթտէն, քի նէ քատար իհթիշամլա-
տը պու ազիզ Պիքիր ֆաքըր ուշաղը, օ քի քէնտի ուս[illegible]
ահէնկ իլէ իհթիշամլատը օնու տայմա. վէ էօյրէնէլիմ
օնտան պունու, պիղ տէ պարի կիւնտէ իքի քէրրէ՝ եանի
տապահ վէ աքշամ տիւվա էտէլիմ օնա, իքրամ իզզէթ-
լէ իհթիշամլայալըմ օնու թիւրլիւ թիւրլիւ սէ քիլիսէ-
տէն, եա՝ ճանահվէկ քիմսէլէրտէն եաֆիրլան թէսպի-
հաթ ահէնկլէրլէ:

ՄԻՒՃԻՒ ՕԼՄԱ. ԼՕՓ:

Ալէք Պիչէք չէնոթիննէ պիր նպատակլիպապըն չըղըն չա-
պողնպատա խնէլա էյլէպէ:

Ցիանտրա էյալէթիննտէ պիր հիսարտատ Յուդիթ նամ պիր

քիշիզատե Հանըմ վար ըտը։ Պունուն քէնտի սարայ-
ընտա թաշտան օյմա ազիզ Պիքիր վալիտէֆթուլահ-ին պիր
պատկերի վար ըտը, Ալլահ օղլու քուճաղընտա. վէ
Հէր կիւն սահաթլար ըլա սրճաք տուալէյի էտերեք ազիզ
Պիքիրե, իզզէթլէմէյէ օնու էջք սէճտե գլուսայլա, վէ տիզ
չէօքմէյլէ, վէ իքրամը սէօհպէթլէրլէ։ Ա է ազիզ Պիքիր
տէ օ քատար սէվդիրտի օնու, վէ օնուն իպատէթքեալը-
ղընտան Հազ էտերտի, քի պազը պազը օ պատկե-
րին աղըլայա սէօլէշիրտի օնունլա աշնաձա. Նիճէ պիր
քերրե էտէպսիզլին պիլինիր օ պատկերի նէ-ի, իօրլա-
մասընտա, շէք էթտի օ Հանըմա, օ եէրմէ սէօղիւ իչին։
Ա է պիր քէլդե տահի, Ֆէրմանտա նամ պիր բահտ, քի
Ալմէնոզէ նամտար մանաստըրըն պաշ վ սփաղլայը,
օնու կէօրմէյէ կիթտիյսէ, պէյան էյտի Հանըմա, քի
պաշ փափաղլըղըն իստէրիտի պէրաքքա կէրի տուրմաք։
Ա է օ նասահաթլատը օնու կէրի տուրմամա իչին, զիրա
Ալլահըն բատէթինէ քարշը տըր տէտի։ Ա է պաշ փա-
փաղ թէքբար օիւվալ էթտի օնա, քի նէտէն պիլմէսին
պունու. ճէվապ վէրտի Հանըմ, կէլ պէնիմէ վէ կէօս-
տէրէյիմ ատա. վէ կէօթիւրի զ օնու քէնտի իպատէթ
խանէսինէ, կէօստէրտի սէր Ալծածինին պատկե ին, վէ
տէտի. պու սէօյլէտի պանա։ Ա է Ֆէրմանտա պունու է-
շիտիպ՝ կէրի տուրմատը պաշ փափաղլըղընտան։ Ամտի
ճէմի պու սէօյլէտիյիմ հիքեայէթին պաշը դիյէթի տէյիլ,
իլլէ օնուն իչին էվէլ եազտըմ ազիզ Պիքիրին քէնտի
իպատէթքեաբընա պու թէքբիֆսիզ տօսթլուղտուն. շէօյլէ
քի ասլատա նաթլ էտէճէյիմ՝ Հանըմըն էթտիյի, փեր-
վասըզլըք կէօրիւնէսին, իլլա՝ ազիզ Պիքիրե տօստճա
սըղընմաք շէտիթ ազըսընտան վէ փէք պէօյիւք մուհապ-
պէթինէն տօղմուշ պիլինսին։ Ամտի՝ պու Հանըմըն իչ
եաշընտա պիր քէզը վար ըտը, քի պիր քէօյե պէս-
լէմէյէ վէրմէյէտի, քի Հիսարտան փէք ուզաք տէյիլտի։
Ա է պիր կիւն պու մանհատմ խարմանն եէրինտե տուրուպ
օյնարքէն, օնուն իւզէրինէ պիր քուրտ եէօրիւյիշ էթտի՝
վէ պօղազընտան տիշէյիպ՝ ալտը օմըզունա, վէ քաչտը կիր-
տի պիր եաքըն օրմանա։ Ա է օնտա օլանլատտան պազզլարը
քուրտուն էնսէսինէ տիւշտիւէր շամանթայլա. վէ օ տա-
Հա չափուկ քաչըպ օրմանտա քայըպ օլտու։ Ա օն-
րա օ քէօյլու լէրտէն պիրի սէյիրթտի Հիսարա նայդ

Digitized by Google

էթեմէյէ ծնու հանըմնա։ Ա է օ սու փրայա օթուրմուշտու եէմէք եէմէյէ. քէօյլիս կիրիպ իչէրի՝ տէտի ծնա. հանըմ սէն պուննտա եէմէք եէյօրսուն, վէ սէնին քըզըն եէնիյօր շիմտի քուրտան. վէ նագլ էթտի ծնա օլտուղու կիպի։ Ընու հաչան էշիթտի հանըմ տիվանէ օլտու աճըրընտան. վէ օ սահաթ քալըբըզ սու փրատան. տէլի կիպի վայնասէ էտէրտի. նիճէ պէնիմ քըզըմը քուրտ եէտի. պէնիմ քըզը-մը քուրտ եէտի. սահիհ տէյիլ տիր, ինանամամ ծնա։ Պէօյլէ սէօյլէյէրէք կիրտի իպտաէթ խանէսինէ. վէ ազիզ վալիտէթուլլահըն պատկերինին հուզուրինտէ տիշտիւ եիւզ եիւստունէ, եասը սէտայ ըլա փիրեատ էտիպ աղլարտը, վէ տէրթնի սէտայ ըլա փիղան էտէրտի. վէ օնուն կէօղինիւն եաշը էօյլէ օլտու, քի պատկերին պայղընըն տիպին ըսլամ-տը. վէ քէնտիսի աճըսընտան տէլի օլմուշ կիպի չըքտը մէրհապըն իւզէրինէ. վէ սէ՛ ՚ՈՃԱԾԻՆԻՆ քուճաղընտան Ընու մանուկու քօփարըպ, պաշլատը սէօյլէմէյէ ազիզ Պիքիրէ՝ վէ տէմէյէ, ազիզ վալիտէթուլլահա. ամէն էյլէ պանա էթտիյիմ փէրվասըզըք իչինն. սէն քէնտին փէք էյի պիլիրսին սանա իքրամ՝ էթտիյիմ իրզամէթլերի, վէ օնլար սանա օ քատար մաքպուլ օլտուլար, թա քի պէնի սէնինլէ սէօյլէշմէյէ լայիք էյլէտին. վէ կէլէճէքլերի պիլմէք, վէ գալպլերի թանը-մաք վէրտին պանա։ Ա է իմտի՝ նիճէ պօշ պըրաքտըն, քի պէնիմ՝ սէվմիւլիւ քըզըմ՝ քուրտ աղըընա տիշտիւ. պու-նու ումմեթզատըմ սէնին գալպինին քէրեմին Թանըրմայլա. վէ Թէրճիհատընա վա՛քուֆ սուն, քի անայա էվլատըն քայըպ էթմէք նէ քատար տէբտ տիր։ Իլա՝ ումա ըմ, քի պունա պօշ պըրաքտըն, շէօյլէ քի տուհա զիատէ մէօհթէշամնան-սըն սէնին խայըր քէրեմլիյին Թէքրարէն պաղըշլամանը ըլա պանա քայըպ օլան քզըմը։ Ըքին շինտիքի հալ բուզը օլ, քի սէնին էվլատըն պէնտէ ուչ չին քալըբն, սէնտէն ումմուղտամ ըսթճա. քայըշը. վէ օնու վէրմէմ սանա, Թա՛ քի պէնիմ քըզըմը պանա սաղ սէլիմ Թէսլիմ էթմէկինճէ։ Պունու սէօյլէյիպ էնտի կիթտի քէնտի օտասընա. վէ քօտու մանուկ Ընու քէնտի խազնէսինին սանտըղընա, վէ քատըտը։ Ա է սօնրա վազ կէլտի ֆիղան էտիպ աղլամատան, զիրա էմին օլտու, քի օ ուէհինէ պուտուրուբ քէնտի քըզըն։ Ըյա միճճուզէթլի ալէյքը կէօնիւլ իւ լիսյինէ նը ՚ՈՃԱԾԻՆԻՆ. սանըք քօղքմուշ կիպի, քէնտի օղլուն քայըպ էթմէկինն տէկի, մայ էթտը

քուրտու մնհաուա զաբար եմմէտէն. վէ ազաթլատը օնու-
ուշադը վէյտանատա պէլուքդա՝ քաշմայա օնտան, քի քըզ
ատաղ սէվիմ պուլունուպ՝ թէսլիմ օլսուն անատընա. վէ նէ-
ճէ թէքմիլ օլսու. զէրա քէօյլիւլէրտէն պազըլարը օնու
պրատմայա չըքըպ, քի պայի օնուն թէնկինին փարչասընտան
քաղանըպդըն պուլուպ կէօմիւնլէր. իշտէ պունլար եօլտան
չըքըպ՝ ահտիւլին կէզէրդէն օլայա. պուրայա, քաֆիլ
կէօրտիւլէր օնու պիր վէյվէ ազածը ալմընտա, քի կէզի-
նիյօրտու. օնա զիատէ թահճուալա՛ըպ՝ միւսլ էթմիլէր
քըզա, քի նէ օլսու սանա վէ օ փէլմիլ տէտի. օ քէօ-
թիւ ճանավար սըրատը պէնի: Ալ է օնլար պունու էչիտիպ սէյ-
իրթիլէր օնուն իւզէրինէ պագմայա, քի ահէպ պիր
զաբար օլմուշմու. վէ կէօտիւլէր օնուն պօղազընտա
քուրտուն տիշլէրինին նըշանըն, քի օնու պըրաքտը սոյիզ
Պէքիր օ պէօյլէ ֆէտվա էյլէմինէ շահատէթ: Ասնրա
ալտըլար մահսումու, վէ կէօթիւրտի լէր հիսապա, վէ
թէսլիմ էթմիլէր անասընա, օնու ալըպ քուճաղընա թէք-
բար թէքբար էօփէրտի, վէ սէվինճիտէն աղլատը: Ասն-
րա կիթտի քէնտի օտասընա վէ սահտը-փտան չըքարըպ
մանուկ ՚նու, վէ քուճաղընա ալըպ, կիթտի իպահտէթ
խանէսինէ, վէ տիզ չէօքիւպ վալիտէթուղլահըն պատուկ-
րինին հուզուրինտէ, տէտի. նէ Թիւրկիս շինքիւլէր վէրէյ-
իմ սանա, եա՛ շէրիֆ սուլթանըմ. քի պու պէօյլէ էյ-
լիյի պանա էյլէտին, պէնիմ քըղըմը պանա սաղ սէյլիմ
վէրմէյլէ. չիւնքի սէն վէրտին պանա օնու, պէն տէ սէնին-
քինի վէրթիթիմ սանա. պէնիմ էթմիլիմ վէրվասղը ըղա
ավֆ տիվէմիյէ անունէն. վէ պունու սէօյլէմիպ չէքտը մէք-
հապա, վէ քօստու ազիզ Պէքիրին քուճաղընա օնուն

Ալլահ եվլատը ՚նու:

Պոռնա հինէայէի Էրէր Ալեռլիա չէնթի ուրտաֆռանոէ-
նոռն. Է. չիլոպընտա. պտ. 46: Ալ հայր Ալիչոռ.
փնուտի. ձիզմ. Բ. Լոռնիզ. 23: Ալ հայր Ալիվանոռ
ֆռանչոսըզը. ուղիզ Պէրնին հռճիպէլէրէրինին. Բ. չիլո-
պընտա. հռճիպէլի. 11:

Ալհյվե:

Ալիճէ պու քարը քէնտի էվէլքի էյի էրքեան իւզէրե
հէչինմեսի իչին վէ ֆէքիրինին պասիրէմին ւնւք օլսու-

Digitized by Google

ղու իչէին. Հօյլե իշ էլեմէյէ սէրպէստ ճէսապէթի էյլէսէք, քի պիզէ ասրըզլըք կէօրիւնիւր, վէ լաքին ասրըզլըքը ասկիլ տի, իլլա քէնտի շինֆէսիզ իհթիյաճըմըզ ըզրարմադ ըտը. վէ ց ուտու՝ քի սէօյլէր Լ՚ինֆէնտիմիզ. էվէլ ասնէյէ հաստա չան գիսպի տանանմըշ, ասապքէ վըրիւս այսկի փա նէօճ ասպի անգը, ու փախնացի. ու ալինէ անհասրքեն վինգի յէղ: Լ՚ասանի՝ հարպտալ Լսանէսի չատար իլինգանէրնըզ վար ըտա, փէյնինիզ պա՛ տպաղ, փէյնիզ՝ փէյնէյնէ. վէ ինդիանոչ շէյ օլմասըն անկէ. Պէօյլէ պիզ տէ պօրձը՛յ ուզ էյի էրգեան իւզէրէ օհձուդուզ քաղգմայա. անասան զուհուր էտեր ատնի ֆինրիսինգէն պատրէֆեն փաք ատուճ մայա քատիր օլմամըզ, վէ օ տէմ նէ քի փինէ՛ուսէք Լ՚ալահատան, չհափհէսիզ ալըրըզ: Լ՚ֆէնտիմիզնէն ահա զունէ կէօրէ. քի սէօյլէր. ենգըլիզկի, ու ատնատայա՛: Լ՚ասանի, փէյնէյնի, վէ ալատընգը:

Մ Ի Ս Ա Ի Ո Ղ Ն Ե Ր Ը:

Պէր չէյնպատ հանգմ չնաղ էօլմէշ կէլատըն ատգ պա՛ ըտ՝ չափայլա ապէգ վէյնգնէ՛ուլըն չատաղընտան օնատ Ղ՚ա օղլատ:

Ա աքատը ըլա չօք էյալէթլէր ատՀիպի իկի պէօյիւք պէյնա՛ տէլէր պիրի պիրինճ փէք տուշմատ ըտըղար. քի տայմա պիրի պիրէրիյլէ ճէնգ էտերլէրատ, պիրի պիրէրինինճ ատակերէրին քըր՛ ըզ, քատիմայա պիրի պիրէրինինճ էյալէթ լէրին: Ա է օլատ՝ քի օնգարըն պիրի էօլափ, վէ պիր թէք՝ պիր էվլատընգը պըրաքտը քէնտի էյալէթէրինէ վէ մալատարընա մէրատսօր: Ա է էօլէնինճ գէվճէսի Հանըմ զա հիտ վէ գիատէ սքճաքը ազիզ Պէքիրէ պատչատը քէնտի կէօյնիւ թէսէլատը պիր թէք օղուն պէսէմէյէ խայըր ատմէ լէտատ: Ա է Հեր քէմընիքլէրատէն Լ՚ալահ օնու սատլատըն տէյի, տայմա սըփատրշ էտերատ օնու ազիզ Պէքիրէ. վէ պա՛ իշ իչէին Հեր կիւն սէօյլէրատ օնուն վարդատրանըն: Ա է պա՛ ատատը քատա օնգարըն տիւշմանը օ պիր պէյզատէ, օն գարըն մէրատսէթլէրին պիր թատրափատան զապատ էտերատ, չատնքի քիմնէ Հօզ ուտուս, քի քատրը տուրայ քատը օնա: Լ՚ամի՛ Հայտն ատշգը պէօյի՛յիւ եկյիտ օլատուշ ատա. պատշատը չօք ատակերէր իւէ ճէնգ էթմէյէ տուշմանդը

Digitized by Google

լաս. վէ քէնտի էօմրիւնիւն թէհլիքէսիյլէ ազար ազար քօփարմայա օնուն քափտըքլարընըր։ Օնու տօստլարը կէօրիւպ, կէլիրլէր անասընա էօյիւտ վէրիրլէր իտի Եվաստըն նասահաթլամա իչին, քի վիճուտին թէհլիքէյէ քօմասըն, զիրա տիւշմանլընըզ փէք գուվէթլի տիր, տէրլէրտի։ Լաքին զահիտ Հանըմ, տայմա սի Ղճածինին Եարտըմընա սըղընըպ, տէր իտի զնատէ հիլլէսիզ ֆիքիր իլէ, նէ քի փէրվասըղլըղըա, քէնտինէ պու խապէրի վէրմէյէրէք, քի պէն հէր կիւն ազիզ Պիքիրին վարդաստընը սէօյլէրիմ. վէ ումարըմ, խուստա էմին իմ, քի օ սաքլար պէնիմ էվլատճըղըմ հէր քէմ քազատան. վէ օնա հիչ պիր զարար օլմազ։ Լամի՝ պու նէվճիվան պէյզատաէ քէնտի տահէրլէրինիէ պիր կիւն օ եանա պու եանա կէզէրքէն, ըստատ կէլտի քէնտի տիւշմանլարընըն պիր քէօմ մէլտ տահէրլէրինէ, վէ ճէնկ էթտի օնլարընա. վէ քէնտի տահէրլէրինտէն չօքլարը տիւշտիւլէր, վէ չօքլարը քաչտըլար. քէնտի տէ նէ էօլտիւ, վէ նէ քաչտը. իլլա տուԹուղուզ կէօրիւրիւնէ քէնտի տիւշմանը պէյզատէնին հուզուրինէ։ Օ իատէ սէվինտի օնուն տիւշմանը, վէ աքիպինճէ պօղատուրտու օնու, վէ քէնտի տարայընտա պօղազընա իտի Թաքըպ աստըրտը օնու պիր ադաճտան։ Ղօքլարը կիտիպ օնուն անտաընա՝ նադզ էթտիյէր օղլունուն պօղուլմասըն, վէ ադաճտան ասըլմասըն։ Լէ օ տէտի՝ քապիւլսիզ տիր, քի պէնիմ օղլում էօլմիւշ օլա. չունքի պէն սըփատրըշ էթՀիչ իմ օնու ճիւմլէտէն աճըքտը ազիզ վալիտէԹուլլահ, ինանմամ, քի օ, քի մէրհամէթ վէ քէրէմ անտաք տըր, ալըտաքտըն օնու տիւշմանլար էլինէ տիւշիւպ՝ էօյլէ ուէղայէթլէ էօլմէյէ։ Լաքին սայրըլտը տա կէլիպ շահատէթլիք էտինճէ, քի պիզ կէօզիւմիւզլէ կէօրտիւք օնու ադաճտան ասըլմըշը, օլտէմ Հանըմ ինանտը, վէ պաչլատը ադլայրակ տէօֆինմէյէ նադը օլունմազ եաս ըլա. լաքին քէնտի ումատտուն քէամէտի ազիզ վալիտէԹուլլահտան. վէ խուստուա տահա ադԹընտը. օնուն իչին ֆիքրինէ պիր շէյ քօտու էթմէյէ, քի էյէր մէնշուր վէ էօզ ումատտուտտան զուհուր էթմիշ օլմասայտը, զիատէ պէօյիւ փէրվասըղլըք օլուրտու։ Լամի՝ պու չօքրակ քէնտի սարայընտան չօք էթպայիյէր իլէ, կիրտի քէնտի նալընըզ ազիզ վարդատրանըն իպատէթի խանէսինէ, քի օնտա մէզկէտըն եիւզէրինտէ վալիտէԹուլլահ ազիզ Պիքիրին Թաշտան պիր պատակընը

Digitized by Google

վար ըստ Աշխատ օրհնութեան. տիւշտիւ եհուզ իւղերինէ, վէ պաշխատը չօք վարքրի աղաստայա քէնտի օրհնունն քայրպ օլմասընա։ Վէ սօնրա տէօնիպ ազիզ Վիքիրէ՝ տէտի։ Նէյ ճիւմլէտէն փար վալիտէ՞ նուլսըն, զիւրր էյլէ, քի նէ Թիւրլիւ նարդ օրհնմազ տէրթ չէրտէն, քէնին պիր էվլատընըն տիւշմանլարտան էօրլէնին կէօրտիւքտէ. վէ շիմտի պիլիրիմ, քի Թանըրըմըն պէնիմ հիւրէյիմին աղրըսըն. այնի էյլէ արսըզ ըղրժան՝ էյէր էօրչիւտէն տրշարը չըքայօրսամ։ Վէն պու խպտուէի խաՆէտէ հէր կիւն նհազ էտէրտիմ սանա էվլատըրըն խէրսար իչէրն. վէ քանի տինլէ Թիֆգահ էտէյտիմ, քի հէր ճէհՀլէքէտէն քուրԹարըրսըն օնու. իւլէ չունքի պանա էչիճիմքէ խատէմտին, վէ պօշ պլրուքտըրն քայրպ էմմէյէ օրդումու, լազըմտըր, քի սէն տէ սապաք էտէսին, էյէր քի քուճաղընտաքի օղլուն քայրպ էտէրսէն. չինտի պէն պլրրըմ օնու ոէհՀին, վէ ապլատրըմ պէնտէ, վէ վէրմէմ, Թաքի սէն վէրմէյինճէ պէնիմ օղուլճուղազըմ. քի սանա փէք քօլայտրը, էյէր խատէրսէն օնու պանա վէրմէք։ Պունու սէօյլէյիպ պիր փաք սէյրպէտմէյլէ չըքտը մէզապահա, վէ ալտը ապլանասը Այյտան քուճաղընտան օնուն օղլու Հյնու. վէ փաք պէյազ Թիւլպէնտէ սապրպ, կէօրմիւտիւ քէնտի ապապրընա, վէ քօտու օնու պիր սանտըղա։ Վէ քէնտինի հալընըզ պիր հանա չէքիլմէ՝ աղլապրտը քէնտի օղլունուն էօրմիւմինէ, վէ տահի ումուտպանմայլա Թէքրար քապանմայա օնու՝ խտէմէզ իտի ուչյումաք. լաքին աղլամատան նօրուլուպ Լիմտի նապաղընա. վէ պաշխատը պիրազ ուչյմայա Վէ ապապհա էրքէն քալըրպ, պաշխատը նաս էտիպ աղլամայա քէնտի էվլատընըն իչէրինէ. վէ իշտէ օնատա քապՓիլիպիրիմ կէլտի տուրատու քափրսընատա, վէ վուրուտուա օնու։ Ակիտիկէր Հրզմէքքապարար պապհայա, քի քիմ օլա. վէ հապան կէօրտիւքէր, քի քէնտի ատհիայէրի տիր, ԹապՓտի չ էլինտէ պօզուլուպ ապապրընը խիի, շաշապրտը զիատէ, վէ պաշխատրտար սէվինճ սէտապրտա էչ չըրտիպ օյնամայա, չաղըրմայա վէ զինտէմ էմմէյէ։ Օնու հապան էչիճի հանըմ, տէտի քէնտի Փիքրինտէ՝ պէջյէ սէվինճ պէջյիւք նապ վապրընտա պաշկա պիր շէյ կէօտապրմէզ, պէյէր պէնիմ օղուլճուղազըմ կէլմիշ օլա. պունու տէյիպ՝ սէյիրԹափ վէրտիվէնափն պապը. վէ իշտէ օղլու քաղշըրընա չըքտը։ Օնու հապան կէօրտիւյէ քօլայտրն պչյտ սէյիրԹափ, վէ

Digitized by Google

տիւշտիւ օնուն պոյնունա, էօփտիւ, վէ աղլայարաք տէտի օղ-
լունա. քիմ քըյամէ էյլէտի, վէ քուրթարտը սէնի
օղլում։ Ա՛էվապ վէրտի օղլու, վէ տէտի, պու իփ իլէ
ասըմըշ ըտըմ տիւշմանըմըն սարայընտա պիր աղաճատան,
նասըլ քի օնլար էօլմիւշ քըյաս էտէրլէրտի. իլլէ տիրի
ազիզ Պիքիրին միւճիւզէթիյլէ. վէ օ պու կէճէ կէօ-
ղէնտիւ պանա. վէ հրէշտա՛ըրըն էլլիյլէ էնտիրմտի
պէնի աղաճատան. վէ նէ զէման քոյ վէրտի պէնի
ազատ՝ կիմմիյէ, տէտի պանա, օղուլ կիմ վայիտէնէ, վէ
աէյլէ օնա. քի վէրսին պանա պէնիմ օղլումում, նիճէ
պէն իւտէ վէ իյօրում օնա քէնտինի՛քինի. վէ պու սէօ-
զլէյէ նէ տէմիք իստէրտի ազիզ Պիքիր, օնու սէն պիւիր-
սին։ Ա՛յտէմ նազլ Էյլէտի օնա վալիտէսի ազիզ Պիքիրի
քէնտի էթի՛յինի. Ա՛նու՝ Ա՛լլահ էվլատըն քափըպ քալտըր-
մատը՛ըլա օնատան. վէ կէօմիւրիւպ կէօստէրտի՝ նէրէյէ քի
սաքլամըշտը օնու։ Ա՛օնրա էմր էյլէտի ճէմի քուլլա-
րընա վէ էթպայիլէրինէ կէյինիպ քուշտուպ միքէլէֆ տօ-
նանմայա. վէ մանուկ Ա՛նու քուճաղընա ալըպ էմր թիւր-
լիւ ալայ զինէնէթլէ՝ կիթտի քիլիսէյէ, վէ քօտու օնու
ազիզ Պիքիրին քուճաղընա՝ էվվէլքի կիպի. վէ սօնրա օղ-
լույա պիլէ եիւզ իւզէրինէ տիշիւպ՝ համարզ շէնքիւլէր
վէրտիլէր Ա՛լլահա վէ օնուն ազիզ վալիտէսինէ. վէ տէօն-
տիւլէր էվէ սէվինճ իլէ։ Ա՛է նիչէ պունլար տիւչման
կիպի շազըրք շէնլիք էտէրլէրտի. պունլարըն տիւշմանը
պէյզատէ սապահտան պաքտը քի, սըրանըն լէշի եօզ ուտու
եէրինտէ, ֆէսֆէսէյէ վարտը, քի պէլքի տիւշմանլար չալ-
տըլար օնու. օնուն իչին կիզլիճէ ատէմ կէօնտէրտի օրայ-
ա, պուրայա պաքմայա, քի նէ սէօհպէթի վար օնուն
իչին։ Ա՛է օնա խապէր կէթիրտիլէր, քի օ սաղ տըր
ազիզ Պիքիրին միւճիւզէթի, վէ քէնտի վալիտէսի
Հանըմ զատէնին տիւվաըրլա։ Ա՛յտէմ Ա՛լլահըն տույ էթ-
մէսիյլէ, օնլարա էթտիյի ճիւմլէ ֆէսատլարտան փիւշման
օլուպ, կիթտի օնլարա սիլահսըզ. վէ տիզ չէօքիւպ թէ-
մէնահ եյլէտի օղլունուն վէ վալիտէսինին հուզուրինտէ՝ վէ
ճիւմլէ օնլարըն մանլիքանալարըն, քի քափըպ զապա
էթմիշտի, թէքբարէն տէօնտէրտի քէնտիլէրէ, վէ ալճ
պույուրմաք նիազ էյլէտի. վէ իքիսինին մապէյնինտէ տէվ-
րի տայըմ պարըշ, վէ թէքմիլ տօստլուք մամուրլանտը։

Digitized by Google

Պու նաւտ օլանուս ապկ վոզբտաւանքն էնէնի խապնէսի փէ-
նէլէն չիլուտլըն. փայ. ճ. հրահանգ. 86: Ա՝ պախի քուրտա-
պան օքնուսայ պէնէլէն չիլուտլու: Ա՝ պախի նագէլ էսէը
հայը Ալէքսանդրա պիսպասկոպոսն. ճիլը. Ք. լուսկիը. 6:

ԱՀՅՎԷ:

Ա՛յասըլ թաճուպ քաղընաճաղ ըտը պու հանըրլին ապիմ
տինտաղլըզը. քէզապկ՝ ումուտուս տա, քի վար ըտը ապիզ
Պիբիրէ. օնուն իչին նիճէ սէօյլէտի Աբս էֆէնտիմիզ քա-
նանը քարըյա օնուն ալչապ կէօնիւլլիւլիւչիւ վէ ապիմ
տինի իչլին, քի էզնէկ չէզ սէզ ն խոխա, Աբանի՝ օլա՛ւս
առնա նասըլ չի խապէքսէն, պէօյլէ էթտի ապիզ Պիբիր տէ
պու տինի պիւթիւն հանըլմա: Ա՛նտան պիզ տէ էօյրէնէլիմ
շիւփհէսիզ ումուտալանմապ Ալէքսան ալմայա, նէ քի
խտէրսէզ օնտան տին իլէ:

Մ Ի Ւ Ա՛ Ի Ւ Ո Ւ Ն Ը. ԽՍ:

Պիր հանըմ չէնոփ էբէյինէ չըսխանճլըս իչլին չէնոփին էօլսէ-ը-
փս. լոչին ապէկ Պիչիլին ճու-ճի-պէճիկլիչլէ չըյոմէ օլսա հը-
սէնէլսէսէ:

Պիր պէյզատէ քիմսէ վար ըտը պիհատէ իպատէթքեար
ապիզ վալիտէթուլլահ. վէ օնուն իչլին, քէնտի ատրայընտա
օնուն իզզէթինէ պիր իպատէթնիանէ եափտը. վէ օնտա օնուն
պատկերինին հուզուրինտէ կէճէ կիւնտուզ իպատէթ
էտէրտի օնա՝ Պունուն քէնտի կի պի քիշիզատէ էվլատը պիր
ղէվճէսի վար ըտը՝ էյի՝ էտէպլի՝ վէ միւթիւհ. վէ իքիսի պիղէ
քարտաշ քըզ քարտաշ կիպի շազըրք վէ ապիմ ըտահաթըղլա
կէչինիրլէրտի տոպրմ խայըը ամղ իշլէմէյլէ. թա քի ալէմ
խայըը իպրէթ խոխէը իքիսի տէ. վէ օնլարըն սարայը ըտահա-
լէր մանասատըը կիսպէյտի, նէ քի տիւնեամվի էվի: Ա՛ապին
շէյթան տոյանամայըպ օնլարըն էյի կէչինմէսինի, քէնտի
իզզէթին քըսըքանմա տէլիճէսի սաչտը զէվճէսինին եիւրէյ-
ինէ. վէ պէօյլէ օլտու: Պու հանըմ կէօրիւրտիւ, քի քէնտի
էրքէյի հէր կէճէ հալը ույուտուքտան սօնրա՝ եաթապտան
քալքարտը, վէ օտատան չըքըպ տրշարը կիտէրտի. վէ
պիր եախօթ իքի սահաթ սօնրա տէօնէրտի օտասընա: Ա՛ հ

Digitized by Google

ո Կիտէրտի ո վաքըթ ազիզ վալիտէթուլլահըն իպատէթ
խանէսինէ, վէ տուվա էտիպ օնա տէօնէրտի։ Ընդմ
ֆէսֆէսէյէ վարտը, քի պաշկա պիր տօստու քարը վար
մըը, քի օնուն իչին կիտէր տրշարը։ Ինմի պիր կիւն միհնասիպ
վաքըթ պուլուպ, սիւվալ էթմէ օնա, վէ ուէտի, այդա եալ-
վարըրըմ սանա, տօղրու սէօյլէ պանա, պէնտէն մնտէ
պիր սայրը քարը սէվդ ըսին, եօքսա եօքմու։ Ա է օնուն էր-
քէյի գալսինսէ պիր քէմիկը օլմայարաք, տէտի Կիւ-
լիսմիւնմիչլէ. Էվէթ պիր սուլթան սէվդիրիմ, քի տիւնեատա
էօյլէ կիւզել եօք տուր. վէ պիւթիւն գալսիմ օնա
վէրմիշիմ, վէ Հաղըը ըմ էօմիչէ նէ քի օնուն մուհապէ-
թինտէն այրըլմայա։ Ա է էյէր սէն ուէ թանըյայընն օնու,
նինձէ պէն, եօք քի սայթ կիւձէնմէզտին, օնու սէվմիչիմ,
վէ տահի մուհապէթ էթտիչիմտէն տահա զիատե սէվ-
միչէ զայրէթիէնտիրտին պէնի։ Կունու օ քիշիզատե
տիրամայր սէ Կոյս իչին սէօյլէրտի. լաքին զէվձէ աղնա-
մազտը. վէ խուսուսա ձէհէննէմտէն պէթէր քըսքանձ-
լըքտան քէօրլանըպ՝ քէնտի ֆէսֆէսէսի արթարտը, վէ
տահա զիատե իչի պէյան էթմէք իստէմիչլէ, սիւվալ էթտի
էրքէչինէ, վէ ուէտի. էօյլէյիսէ օ սուլթան իչէն տիր. քի
հէր կէձէ եաթաղընտան քալքար կիտէրսին օնու պուլ-
մայա։ Ա է օ պիր թիւրլիւ զանն էթմէզտի, քի զէվձէսի-
նին պէօյլէ ֆէսֆէսէսի օլսուն քէնտիսի իչէն,
ուէտի, Է՛վէթ։ Ա լտեմ հանըմ շիֆէսիզ օլուպ իչէն
տահիհլիյի իչէն, փիքրինէ քօտու օնուն ինթիքամըն
ալմայա. լաքին պիր քաչ կիւն էչլէնտի, քի պէլթի քէնտի
էրքէչի պաշըսըն, վէ պաքտը քի միւնքիւն տէչիլ. պիր
քէսկին քըլըձ ալուպ՝ պիր աքշամ ՝ սաքլատը ուչուտուք-
լարը եաստըղըն ալթընա. վէ եարը կէձէ տուչտու, քի
քէնտի էրքէչի չըքտը եաթաղընտան, քէնտի տէ քալքտը.
վէ օխմուրտու. էօրքէսինտէն վէ քըսքանչէրղընտան քու-
տուրուպ՝ ալտը քըլըձը, վէ քէտի քէնտի խրաթլաղըն
գաստը օլտուղու քաստար, վէ տիւշտիւ արթատը իւստիւնէ.
վէ եաթաստրընտան չօք քան պօշանմասընտա, օրտա էօլ-
մէս։ Ա նուն էրքէչիս տէօնտիւ քէնտի խպատէթինտէն, վէ
Հաչան կիրտի եաթաղա ուչուտուղա, տուչտու օնու քըսքան-
մըշ, վէ նէ օլտուղուն պիլմէտի։ Ա նուն իչէն զէվձէսին
խամչէյէ չաղըրտը, վէ ցանտըրմա իչէն տըքանտը պէչինէ.
լաքին ո էօլմիւշ վէ հիչ ձէվապ վէրմէզտի։ Ա ոնրա

Digitized by Google

չքաւոր եւ ոտքաքաշ եան, վէ ըշըք եաքըպ, կէօրտիւ, քի պէվ-
ճէսի էօլմիւշ, վէ քէնտի քանընտա պէօլէնմիշ. վէ քըլըճը
էլինտէ վէ եարալարը պօղազընտա: Ա՝հման քալտը ատէմ
ամճըսընտան, վէ քօ՛քուսունտան. վէ սէպէպին պիրմէյիպ՝
սըքըլըպ՝ թասալանըրտը: Ա՝նդրա զիքը էթմէյէ ընուն սիւ-
վալըն, քի էթտի օնա. ամճէպ պէնտէն մատէ պաշկա պիր
զէվճէ սէվերմիսին. թահմին էթտի, քի քի՛տի իմքիպա-
րըն քըսբանճը իչին քէնտի քէնտին էօլտիւրմիշ տի՛ր: Ա է
օնա նագը օլունմազ տէրտ օլտու. էվվէլա՝ զէվճէսինին
քալըպ օլմասը իչին. վէ իքինճի՝ քէնտիսի իչին. զնրտ իշ-մէյ-
տանա չըքընճա, հաքիմլէր էլինէ տիւշիւպ քէնտիսին
փաքա չըքարտմազտը. ընուն իչին քէնտի էվինին ընբըտը
օլսա կէրէք իտի օ. պէլքի քէնտինէ տէ հէլաքըք:
Պունու տիւշինիւպ, չըքտը չսիւսք օտատան տըշալը.
վէ քապտը քապըչը իւղէրինէ. վէ կիմտի իպտէթ խա-
նէսինէ. վէ նիւզ իւզէրինէ տիւշիւպ՝ ազիզ Պիքիրին
հուզուրինտէ, կէօզ նազըչլա տէտի: Ի՛չ քէրէմքեա-
նի աղիզ վալիտէթուլլահ պիգիր Ա՝հմէտ, կէօրիյօր-
սուն, քի նէ թիւրլու տէրթլէրէ պէլտէրէ տիւշիւնիւմ.
իհմանտ էյլէ պանա՝ տէրթլիլէր թէսբիհսը. զիքը էյլէ նէ-
լայիք քուլլուդում, քի պու կիւնէտէք էյլէտիմ սանա. վէ
ֆաթազա պունլարըլ լայիք օլամամ աէնին լութֆունա, լա-
քին զիքը էյլէ. պէն քի պու տէրտէ կիրիֆտար օլտում
հէր կէճէ պուրայա կէլմէք ատէթիմ իչին. վէ պու շէրիֆ
խըզմէթինին սէպէպինէ՝ պլուպմա, աէնին հալայըզընն պէնիմ
եօլտաշըմը՝ քի սէօյինմէզ նարէ իպեան օլսուն. վէ պէնինա-
սանըլտըտան զահմէթիմա՝ օլայըմ. սէն գաւրը պէն օնա էօ-
միւր վէրմիյէ. վէ պէնի էօլնմտէն խէյտա էթմէյէ: Ի՛նձի-
տի ազիզ Պիքիր օնուն նիսազընն. տահա օ խպատէթխա-
նէտի՛քէն, քըյամէ օլտու զէվճէսի միւրտէէրտէն. վէ կինձ-
տի օտանընն քապըսընա՝ տըշարը չըքմայա. վէ օնու քա-
միալը պուլուպ, պաշլատը չաղըրմայա: Ա՝էյիրմտի օրայա
հալայըքլարտան պիրի, քի ույուտու հանըմին օտապընա
եաքըն. վէ հալան քապըչը քապալը պուլուտու, սիւվալ
էթտի քապիրընըն պիր արապընտան, քի նէ պույուրուր-
սուն: () ձէվապ վէրտի, քի կիմտ աղամա. վէ սէօյլէ
օնա, քի կէլսին պուրայա, վէ պէրապէր կիտէլիմ տու-
վա էթմէյէ: ()նու հալայըք էշիտիպ՝ կիմտի նագը էթտի
աղապընա: Ա է պու քօրքուպ՝ օլմայա քի պիր եանըլըշըք

Digitized by Google

օլսուն, տէտի Հալայըղլա, կիմ պալք սահիհ օ մու տուր չաղըրան պէնի. նօքսա տէյիլմի: Ակիմտի, վէ տէօնտիւ, տէտի, չափուկ ա՛ղամ, զիրա Հանըմ սապր էտմիյօր, վէ փէք սըքլէթլէ չաղըրըյօր սէնի: Էհման քալըը սատմ, վէ սէյիրթտի եօքարը. վէ աչտը քափըյը. վէ դէվճէսին տիրի վէ սաղ կէօրիւպ թաճուպ քալտը. վէ էքիսի տէ ասվինճէէրինտէն աղտարըտը: Օնրա սիւվալ էթտի զէվճէսին, վէ տէտի. նէ՞ օլտու սանա. նէ իչին էօտիւրտիւն սէնի. վէ նէ ըրսան կէլտի սանա օ պիր տիւնեատէ. վէ նիճէ քըյամէ օլտուն: Էյ զէվճէ տիզ չէօքիւպ՝ վէ այֆ տիլէյիպ՝ քէնտի էյքէյի օ՛ու քալտըրտըքտան, նագլ էմտի քէնտին էօտիւրմէսինին սէպէպին. վէ տէտի. նէ՞ զէման ճանըմ թէնիմտէն չըքտը, չէյթանըտը կէլտիյէր, վէ կէօմիւրիւնօլտուը պէնի ճէհէննէմ. լաքին պաղըչտան ը պանա ապիզ Ակիքիրի չէֆայէթլիյէ՝ սէնին տուալէյրին իչին, տէօնմէյէ պու տիւնեայէ, վէ թէօպէ էթմէյէ: Օնրա քիշիզատէ թութուպ զէվճէսինին էլինտէն, կէօ թիւրտիւ իպատէթ խանէսինէ. վէ լքիսի տէ տիզ չէօքիւպ շիւքիւլէր վէրիլէրտի քէնտիէրինին քուրթարըճըսը ապիզ Ակիքիրէ: Պուն տան սօնրա իքինճի կիւն քիշիզատէ պիր պէօյուք զիաֆէթ էթտի տիւյնէն կիպի, տավէթ էթմիլէ օղպան ճիւմլէ քէնտինին, վէ զէվճէսինին խըպմաըարըն: Էյ օնարրն թաճուլանմասընտա, քի նէ սէվինճ պիր օ սէվինճ մէճիսի. նագլ էյլէտի օնըտրա զէվճէսի՝ էրքէյինին իշարէթ էթմէսինէ կէօրէ, էվվէլկի կէճէ պաշլայընա կէլէն հէր քազույը: Էյ սահիհյէյինին քայրմըղըղնա կէօտէրտի պօղազընտա եօրտաղրն նըշան՝ նէն, քի ա՛ըրաքտը ապիզ Ակիքիր միւճիզէթինին էլտամէթինէ, վէ ճիւմլէսի թէֆսիհ էթտիքէր Ա՛ղահը. վէ ապիզ Ակիքիր վալիտէթուլահրն մուհապէթինէ ալէֆ-

ԼԷՆՏԻԼԷՔ:

Պո՝ հիթ-այէԼԷ օլաբ գանյ հեձո-Է աԷ ձպգբ-պանոպա. փայ, Է. ղեձ-վէԼԷ. 85. Պուն-ոս պոխէ նագլ էհէբ հայբՒԼ. պէրսան-պրոս պէհպուդէ-նան. ճՒլը. Է. Լ-պաՒէբ. 22:

Ա՛ԽՅՈՒՂ։

Պու հիքնայէթտէն էօրէնէլիմ պիզիմ եօլտաշլարը֊ մըզա ըրահաթ կէչինիլիք. վէ օնլարըն սահլըրին ֆէնա թաւրաֆա հէօքմ էթմիլիք, պիզի օնլարտան էյի սայմայլա, էօյլէ քի Ա՛լլահըն պէթհօվասը կէլմէսին խուզուրումիզէ, քի վէրմէ էօյլէ քիմսէյէրէ մարգարէնին աղզըյլա։ Ա՛ա֊ որ որհամոզհա, ինկէ ե պա֊ ՞ն որհամոզհացիս. Լ֊անի, ե֊ պէ, չի եօզլայօզլըն, հյէր ահն եօզլանմայացաձյընը. Լրեմ. 33։ Ո՛ւրա պէր քիմսէ քէնտիսին նէ քատար պէօյիւք սայար֊ սա, օ քատար բէգնէլ սայըլըը Ա՛լլահըն ինանտընտէ, նիձէ ահօյլէնիր Ա՛ատադ փատիշահ իչլին. յոթմա՛ էնը փօղ յօչ ա՛ա, եվէր գէլա՛ն ցեվէցյն Իսրայէլ. Լ֊անի հալան ահնին կնօզնանա կնե֊ցնյե֊պնան, պոշ օլտա՛ն Իսրայէլ հին ընկինա 1. Թագ. 15։ Ա՛ե նէ զէման քէնտի կէօզունէ պէօյ֊ իւք ատըլտը, Ա՛լլահտան խօրքանտը։

Ա Ի Ի Ա Ի Ո՛Ղ Ի Թ՛ Ի Ա Ի Ն։

Ղէհ վէլայէթինին հէօքիւմտարը Ա՛ուղնատ, հանըմ զատէ վալիտէսինտէն փէք չէմնին տօղմասընտա. էօղիւ ձանը֊ մըզ թէկրէնճէսիզ վէ սէսսիզ պիր տիւշմիւշ կիսի տօղտուա, օնու կէօրիւպ վալիտէսի զիատէ ամձրասընտան տէտի է֊ պէյէ վէ քէնտի հալայըքլարընա. գատը֊ծրն պուտնու չատուք կէօզիւմ էօնիւնտէն, վէ կէօթիւրիւն կէօմիւն. քի պիր տատա կէօրմէյիմ։ Ա՛ե է պէսի պիր զահիտ վէ ամինատէ կոյտա փէք իպատէթքնար քարը ըտը. տէտի հանըմա, էօյլէ տէմէ հանըմ, վէ տէրտ էթմէ. իղղէ ա՛լ էօղմիւշ էվ֊ լատըն քուձաղընա, վէ սոն էյտուն ազիզ վալիտէսինէ, օնուն տօղուրմասընյլա տիւնեա նուրլանըպ տէրիլտի. վէ եալվար օնա, քի սէնին էվլատընա տա րահմ էյլէսին։ Օ՛լտէմ հանըմ զատէ օնուն սէօզլէրինտէն նատահաթ ալըպ, վէ Ա՛լլահտան ֆիքրի նուրլանըպ, քալքըը եաթա֊

Digitized by Google

ղընտան պիւթիւն իթիգամէլա, վէ էօլմիւշ էվլատըն քու-
ճաղընա ալըպ, տիզ չէօքտիւ եէրէ, վէ աղլայարաք կէօղէ-
բին կէօյլէրէ քալտըրտը, վէ տէտի. Նա Մոպիմ վէ Նէ-
լահմ Ըա վրէ, աէն չի ինսան ղէլէվինին խէլասընը իչին ապէ
պէրնախան ըէն ալըպ էօվէյէ չոպղ օլսուն, էպէպի էօ-
ղլունէ ապճղ օլմուշ պուռնէսյը պէրկլէմէ իչին. նիսպէթ էսկի-
չէյ. պու էօվկիւշ յահսուսու պու պէրկ ըէ, աէնին ապճղ վալէ-
պէն պէրնը Ա էրկէնին ինղիլէզ սալնամասընա, նէս պուռա-
ձէչղէշ էպէրկ. վէ աէնին պէօյնէ ապահըէռ սալնամասընա,
չի Ռուպուբէ ին էպէպի: Ա է տահա քէլտիար աղզ ընտայ-
քէն, իշտէ տիրիլտի էօվկիւշ մահսուտ, վէ պայշատը եէնի
տօղմուշ մահսուտլարըն տտէթինէ կէօրէ աղլամայա.
վէ քըմընտամայա աղզ ընտ վէ էլլէրին: Ընու կէօ-
րիւպ վալինէսի հէկյան օլմասընտան տիւշտիւ եէրէ
էօվնէ կիպի. վէ ասնրա քալըրպ շինքէ էտէրտի Ալլահ,
վէ օնուն ազիզ վէլիտէսինէ. վէ օնտան ասնրա պէս-
լէր սաքլատը էվլատըն Ալլահ քօրքտուտունտա, վէ ազիզ
Պէքիրէ իպտատէթքեասրըքտա օնտան պիր հէտիյէ ալմըշ
կիպի: Ա օնրա Ճոզնատըն եաշը նէ քտտար պէօյ-
իւտիյսէ, օ քտտար արթտը իլլիմտէ, զահիլիքտէ. վէ
ազիմ իպտատէթքեասրըքտա, ազիզ պէքիր Ա էրկէմէ, վէ
այէմին նազըրսը վէ սէվկիլիւսիյտիւ, թաքի տէնիլտի
հէօքիւմտարլար չիչէյի; Ամի կէնճլիյինտէ ըաստ կէլտի,
քի քէնտի Ա ղիսալաա քզղ քտրտաշղյա պէրապէր
Ալլաքօվ շէհրինէ կիթտի, իհթիշամը սըն Ատանխսլաա
եէզտուն գերեզմանընա պիասէթինէ: Ա է օրատա պիր
ազ վաքըթ էլլէնմէսինտէ, պիր կիւն սահաթ իւչտէ կիթտի
քէնտի ապրանտարը քիշիզատէ այաքտաշլարա սէհրա
իչինն գայըղ ըլա Ա իստօպա ըումաղընա կիրմէյէ, քի շէհրինն
օրթասընան կէչէրտի: Ա է հայչան կիւտիյէ ըումաղընա չապը-
ճաք տիւշտիւ օրայա, վէ պամըզ թէա տիպինէ վարտը. վէ
օնտա եէտի. սահաթ մը քտտարը պօղուլտու. քալտը. վէ ֆա-
քտտա օնուն այաքտաշլարը չօք չալըշտըպտը չըքարմայա օնու
սուտան, լաքին պիր շէյ էթմէյէ գաստը օլմասընտըտ. վէ նէ
օնուն թէնինն պուլմայա: Ա է ապշամա քարշը նէթիշտի օնուն
պօղուլմասընըն քարա խապէրի օնուն քզղ քտրտաշընա.
վէ օ չափուք ուստա տալկըճլար պիրիքտիրիպ աղլայըպ
ֆիղան խուրէք եէթիշտի քարտաշընըն պաթտըղը եէրէ,
օնու սուտան չըքարմա իչին, եօք քի սաղ, իլլէ կէօմմէ
իչին: Ճայը վաքըթ չալըշտըպտը տալկըճլար, վէ կիւճ

Digitized by Google

իլէ օնլարտան պիրի պուլտու օնու. վէ սայընտան թուրթուպ չըքարտը տըշարը։ Իլլա համուս սէնա Ալլահըն միւճիզէթինէ. պիրա օնու քի էօլմիւշ զանն էտէրլէրտի, կէօրտիւլէր տիրի, սազ, վէ շազ։ Ալլահըն միւճիզէթինէ հէյրան օլուպ՝ քըզ քարտաշը սիւմել էթտի քարտաշընա, վէ ուէտի, պու քատար վաքըթ նի՞ճէ սազ քալտըն սու-տա։ Վէ օ ուէտի. պիր սուլթանըն լուվֆուլա՝ կէօզիւ եաշըը քըզ քարտաշըմ. զիրա հաչան քի սույա պաթ-տըմ, վէ օնուն տիպինէ վարըպ պիր եանըմա եաթ-մըշ օրտա տուրուլօրտում, կէօրտիւմ, քի պիր կիւ-զէլլէրտէն կիւզէլ վէ միւքէլլէֆ սուլթանն կէլիպ տուրտու պաշըմ ուճունտա, վէ էվվէլ տաղլտըպ սուլարը՝ քօյվեր-մէզտի օնլարը աղլըմա եաքլաշմայա. վէ պէօյլէ տուրուր-տում օնտա քէտէլսիզ վէ ֆէրահ. վէ իֆթիխար էտէրիմ, քի օ քէնտիյտի պէնիմ սէվկիւլիւ վալիտեմ կէօյլէրին սուլթանը՝ ազիզ վալիտեթուլլահ։ Ալտըմ հաչան էյիթ-տի պունու քըզ քարտաշը վէ էտրաֆտա տու րանլար, պաշ-լատըլար եիւքսէք սէտայլա ԹԷապհամ էթմէյէ Ասպախլը վէ օնուն ազիզ վալիտէսինի. վէ տէօնտիւլէր սէվինճ իլէ շէհիրե։ Անտան սօնրա տէօնտիւ Հուզնատ քէնտի քըզ քարտաշըմա քէնտի մէմլէքէթի Գոյմէյա. վէ մէմնուն օլմա իչին իքի տէֆա տաղլըղընա վալիտէ օլան ապզիզ Պիքիրե. օնուն խամինէ պիր ուլու քիլիսէ եափտը բահիպլէր մանաստըրըլա պիլէ։ Անուն եափըլմասընտա՝ քէնտի ապքասըլա Թաշըրտը Թաշլարը վէ քիլիճլէրի. օնու նէ վաքըթ Պրոտաչ շէհրինին եպիսկոպոսու միշկէշ էտիպ վէ միւպարէքէյիպ եաղլայօրտույա, հասատա պիւԹիւն կիւն պիր նուր շէֆաֆը ելտըզ կէօրիւնիւրտիւ քիլիսէնին իւզէրինտէ։ Վէ օնա եաքըն պիր կուսանքապո մանաստըրը տա եափտը քիլիսէսիյէ պիլէ, վէ իքիսինտէ վէրտի Պրոմոտաալըլար Թարիքինին բահիպլէրինէ։ Անո-րա քէնտիսի տէ տէօրիւնճիւ Յոհաննէսնտոս փոփըն էյիլէ կէյինիպ օ Թարիքին ուրուպասըն, փէշքէշ էյիւտի քէնտի-սին Ալլահըն վէ օնուն ազիզ վալիտէսինի հըզմէթինէ. վէ տուրտու օ Թարիքտե հէր ամէլ փաքլողլա։ Վէ օ-նըրա ըրահաթտանտը Ալլահտա. վէ Ալլահտան մէօհթէջ-ուլ-ուսուլ չէք միւճիւզէթ էթտի սաղ ըղընտա՝ վէ վէֆաթ օլտուք-տան սօնրա։

Պատճառս նոցա էհեր Աբեդդոս ինքեան չէնոթ Հրէայերինոց։
Ա՛ն հայդ Վոտոլա Բոլկեան. ճնշ. Ե. Էօրինկ. 31։

Ա՛ՀՎԵ։

Ոյիձէ պու հէօքիւմտար ըրմալըն սուլուլա սէհրալէն-
մէք միւրատ էթմէսինտէ, պաթար օնա, վէ շիւփհէսիզ
էօլիւրսիւ, էյէր օնա եէթիշմէսէ իտի ազիզ Պիքիր
վալիտէթտուլլահըն իւմտասը, պունուն կիպի չօքլար չը քար-
լա՛ սէհրալէրէ, վէ պաղտալար օնատա կիւնահլար տէր-
հասընա. նիձէ տայմա կէօրիւրիւզ։ Օ՛խրա առաքեալըն
սէօզիւնէ կէօրէ՝ կէօրիւնիւր, քի ճանըմ պաշլարըմար. նանըն
պիրազ ըրահաթ պուլմայ իչին. լաքին թէնըզ պիթէրլէր.
հանի կիւնա չըղարըմ վէ մուրտարըղ ըլսա տէօնէրլէր քէն-
տի էվլէրինէ սէհրալէր եէրինտէն։ Չօղլէ իսէ էյի տիր
պէօյլէ քիմսէյլէրսէ ուզաք տուրմադ էտէպլի սէհրա-
լէրտէն, շէյխէրի էտէպսիզլինէ տիւշիւզ պաթմայալար է-
պէտի տիպսիզէ։

Ա Ի Ո Ա Ի Ո Ղ Ի Թ. Լ Ս Գ։

Պէր չըֆո՛ւ՝ չի Էօլպէ-ըոխ՝ չէնոթ վաֆիրնէ՝ ալ՛ո՛ւշ եվլա-
ըոլն, չընոգնան օլսո՝ ոգնէ՝ Պիրէրին ֆո՛ճ՝ ալէրինէյնէ։

Պէօյիւք Ասանիա չէհիրլէրինին պիրինտէ. ֆիր չըֆուԹ
զէվձէսի՝ էվլաթ կէթիրմէսինտէ, փէք չէթին տօլուր-
մասը օլտու, վէ էօլիւմ սըբձէթմէնտէ տուրտուրտու։ Ա՛ն-
ֆիլ օ քատար տէրթձի աղլար ֆէրեատ էտէրտի, Թաձքի
ձիւմլէ քօմշուլար՝ չըֆուտլար վէ քրխստիանլար ձէմ օլ-
տուլար օրայա, վէ օնուն վայնէսէսինտէն քէնտիլէրի տէ-
աղլալտարը։ Ա՛ն քրխստիան զէվձէլէրինտէն պիրիսի, քի
փէք սըձաքըը ըտը ազիզ Պիքիրե, տէտի օ տէրթձի զէվձէյէ.
սէ՛ֆկիւլիւ քըզ քարտաշըմ, կէօրիւյօրսուն, քի էօլիւմ սըբքէ-
թինտէ սին, վէ քիմսէ գատըը տէյիլ տիր սանա խմտատ
էթմէյէ. էօղլէ իսէ կէլ այաքտաշ օլ պաանա, վէ եաղտըմ
տիլէյէլիմ օնտան սոնտա, օ քի քէնտի Ա՛լլահ օղլուն աղըրսըզ
տօզուրտու. վէ տէտի չըֆուԹ զէվձէ, էտէյիմ էօղլէ քըղ քար-
տաշըմ էտէյիմ։ Ա՛ն սօնրա պաշլատը քրխստիան տիշէհ՛ղլի վէ
օնունլա պիրլէ չըֆուԹ սէօյլէմէյէ պէօյլէ, էյ քէրխձեան՝ ի

Digitized by Google

Պիքիր վալիտեթուլլահ։ կերչէք լայրք տէյիլիմ սէնին լութֆունա սէնին պիր էվլատըն խոջա չը.քատանլարդըն միլլեթինտէն օլմամ իչին. իլլա պիլդիրիմ, քի քէմիլիք անամազ վէ խայրը քերեմ սին լայրքըզլար վէ կիւնահքեարլար իւզերինէ. օնուն իչին նիհազ էտերիմ եարտըմ եթմէյէ պանա, վէ խէնաա էթմէյէ պէնի պու էօլիւմիւէն, օնտան էյեր եաշատսամ, իշտէ ահո էտերիմ ագապինճէ վաֆթիզ օլուպ կէթիրէճէյիմ էվլատըմլա քըհատիան օլմայա։ Վ.ըթ պիթիրտի քարը քէնտի քէլամլարըն, իշտէ ազիզ Պիքիրին լութֆուլլա ըրահամ տօղուրտու էվլատըն, վէ քուրթուլտու։ Ամտի՝ քէնտիսինին էյի թալէհինէ կէօրէ ըրահատ կէլսի՝ քի օ կիւնլէրտէ քէնտի էրքէյի էվտէ տէյիլսի՝, իլլա շէհիրտէն տըշարը կիթմիշտի պիր իշ իչին, օնուն իչին վազքտ օլտու օնա պիր քաչ կիւն. էվվէլ ազիզ տինի էզլէնմէյէ վէ օնա թէրպիյէ օլմայա. վէ ատըրա վաֆթիզ օլտու քէնտի վէ եէնի տօղան էվլատը։ Վ է հաչան տէօնտիւ կէլտի էվէ օնուն էրքէյի, վէ կէօրտիւ օնու քրիստիան օլմուշ, վէ էվլատը տախի վաֆթիզ օլմուշ, փէք էօրքէլէնտի, վէ քուտուրուպ ալտը քըլըճը, վէ մէրհամեթսիզլիք իլէ պօղազլայրպ էօլտիւրտիւ մահսումա։ Վ է քաըը զիատե քօրքուպ՝ պաշլատը աղլայրպ եիւյէք սէտա շամնըա էթմէյէ։ Ընու էչիտիպ քօմշուլաըը, սէյիրթիտիլէր օրայա կէօրմէյէ, քի նէ օլա օ, վէ մահսումա պօղազլանմըշ պուլտուլար քէնտի պապաըընտան. վէ զէվճէհինն աղլայրպ կէօզ եաշը տէօքմէտէ։ Վ է օ զալըմ քանը հաքիմլէր էլէրինէ տիւշմէմէք իչին քաչտը, օ շէհիրտէն չըքմայա՝ վէ օնլարըն էլլէրինտէն քուրթուլմայա։ Ալթին փէք թէզ եայըտը օնուն էվլատ էօլտիւրմէսի, վէ քափանտըլար շէհիրին քափուլարը, օնուն իչին հաչան քի կէլտի շէհիրին քափուլարընա, վէ քափանմըշ պուլտու ընլարը, պաշլատը կէզլէճէ սէյիրթմէյէ սօքաքլարտա, վէ տաքլանաճաք եէր ատամայա։ Վ է իշտէ ֆէզը պուլտուպ պիր քիլիսէ քափուտուն. քի ազիզ վալիտեթուլլահըն քիլսէսիյտի, չափուք կէրտի իչէրի. զէրա պիլդիրտի, քի քիլիսէլէրէ քաչանը թուԹամազլար. վէ կիտիպ տուրտու վալիտեթուլլահըն մէզարը հուզուրինտե։ Ըրատա հաչան կէօզլէրին եօքարը քալդըրըպ՝ կէօրտիւ ազիզ Պիքիր վալիտեթուլլահըն իպատեթքեարլըղա թէփրէնտիրմէի պատկերին, Ալլահտան ըշը.քանըպ՝ թէօպէյէ կէլտի քէնտի պինամուսուզունա. վէ

պաշտատը ամբողջ աղաւնայա. վէ արզուէրտի վաֆթիզ օրուայ՝ քրիստիան օրմաք: ()նուն իչին նէ զէման քի կէտիկէր օրայա հաքիմներ միւպաշիրների թուֆէնուա կէօ-թիւրմէյէ ծնու. հաքիմներէ, տէտի ծնարաս. քարտաշլար նիազ էտէրիմ, պանա պիր աղ վէքթէ վէրին, թաքի վաֆ-թիզ օրուպ քրիստիան օրայըմ. վէ ասնրա չըքարըն պէնի պունասան վէ կէօթիւրիւն էօտիւրմէյէ. լաքին պիլէսինիզ, քի պունու եօք քի էօվիւմտէն քուրթուլմա իչին խտէյօ-րում, հայշա, զիրա լայըղ ըմ պէն ծնա պէնիմ պինամուսլուգում իչին, իլլէ՝ խտէրիմ, քի տինսիզ չըֆուէթլուլա քայըպ օ-մայըմ: ()է ծնարս ծնուն նիազըն քասպուլ էտիպ. վաքթի վէրտիլէր ծնա, վէ վաֆթիզ օրտու օրտա պիր փասիազան. վէ ասնրա թուէթուպ կէօթիւրտիւլէր, վէ պըրաքտըլար զըն-տանա, հաքիմներ իլսմընա կէօրէ էրթէսի կիւն էօլտիւրմէ իչին: ()մոի՝ պու մապէյնտէ էօլէն մահսումուն անասը տինէնմէզ աղաւարտը, վէ տէրտի աղիզ Պիքիրէ պէօյլէ. պի-լիւրսին եա աղիզ պիքիր ()ալիտէթուլլահ, քի պուպէնիմ էվ-լատըմ էօլմիւշ տիւր նալընըզ վաֆթիզ օրմասը իչին, էօյ-լէյ իսէ սանա միննասիպ տիր օնա մէրհամէթ էտիպ էօմիւր վէքմէք: Պունու սէօյլէյիպ՝ աղաւարտը փէք ածբոյա. վէ սանէքի զօրլամաք իստէրտի օնու: ()մոի ճիւմլէտէն աղիզ Պիքիր օնուն կէօզ եաշընա մէրհամէթ էտիպ, վէ սանքի օնուն սէօզիւնտէն եէնիլիպ՝ պաղըշլատը օնա արզուէրտիյին: ()յրա իշտէ քըյամէ օրտու մահսում միւրտէէրտէն. վէ պաշտատը անասընըն եիւզիւնէ պաքմայա, վէ աղաւմայա մահ-սումըար ատէթինէ կէօրէ: ()նասը սէվինիպ՝ ալտը օղլուն քուճաղընա. վէ տուրմազ էօփէրտի օնու. վէ պաքարտը օնուն պօյնունա. օրատա կէօրտիւ, քի պիր կիւչճի՛ք նշան քամըշտը եարաշարըն միւճիւզէթինին էլամէթինէ: ()է տահա պէօյլէ սէվինիրքէն խապէր ալտը, քի քէնտի էրքէյի վաֆ-թիզ օրուպ քրիստիան օրմուշ, վէ զընտանատա տըր. օնուն իչին էվվէլկիյիպ օղլուն քուճաղընա ալտը, վէ կիւճտի օրայա կէօրմէյէ օնու, վէ պէրապէր սէվինմէյէ քէնտիլէրին օղլունուն էօլիւէրտէն քըյամէ օրմասը իչին. վէ օնուն քրիստիան օրմասը իչին: ()նահսումուն քըյամէ օրմասընըն վէ չըֆուէթուն քրիստիան տինինէ առէօնմէսինին խապէրի վարտը հաքիմներին քուլաքլարընա. վէ օնարա աղիզ Պիքիրտէն քէմկիյի զիրը էթմէմէյէ էօ-րինէկ ալըպ՝ մուշաւէրէ էթտիլէր, վէ եէնի տինե կէլէն

Digitized by Google

Ձ. Ոչ ոք կարող է երկու տիրոջ ծառայել. քանզի կա՛մ մեկին ատելով՝ միւսը կը սիրէ, կա՛մ մեկին հնազանդելով՝ միւսը կ՚անարգէ. չէք կրնար Աստուծոյ ծառայել եւ Մամոնայի։

Ղ. Ուստի կ՚ըսեմ ձեզի, մի՛ հոգայք ձեր անձերուն համար թէ ինչ պիտի ուտէք կամ ինչ պիտի խմէք, եւ ոչ ձեր մարմնոյն համար թէ ինչ պիտի հագնիք. միթէ անձը աւելի չէ՞ կերակուրէն, եւ մարմինը հագուստէն։ Նայեցէ՛ք երկնաւոր թռչուններուն, որ ո՛չ կը սերմանեն, ո՛չ կը հնձեն, ո՛չ ալ շտեմարանները կը ժողվեն, եւ ձեր երկնաւոր Հայրը կը կերակրէ զանոնք։ Դուք աւելի՞ աննշան չէք քան զանոնք։ Ո՞վ ձեզմէ կրնայ հոգալով իր հասակին վրայ կանգուն մը աւելցնել։ Եւ հագուստի համար ինչո՞ւ կը հոգաք։ Նայեցէ՛ք դաշտի հասկերուն, որ ինչպէ՛ս կ՚աճին. չեն աշխատիր եւ չեն մաներ, բայց կ՚ըսեմ ձեզի, որ Սողոմոն իր ամբողջ փառքին մէջ անոնցմէ մէկուն պէս զարդարուած չէր։ Ուստի եթէ Աստուած դաշտի խոտը, որ այսօր կայ եւ վաղը հնոցը կը ձգուի, այսպէս կը զգեցնէ, ո՜հ քանի՜ աւելի՛ ձեզ, ո՛վ սակաւահաւատներ։ Ուրեմն մի՛ հոգայք եւ մի՛ ըսէք, թէ ի՞նչ պիտի ուտենք, կամ ի՞նչ պիտի խմենք, կամ ի՞նչ պիտի հագնինք։ Ասոնց բոլորին համար հեթանոսները կը հոգան. ձեր երկնաւոր Հայրը գիտէ թէ ասոնց բոլորին պէտք ունիք։ Ուրեմն նախ հոգացէ՛ք Աստուծոյ արքայութեան եւ անոր արդարութեան համար, եւ ասոնք բոլորն ալ պիտի յաւելուին ձեզի։ Ուստի մի՛ հոգայք վաղուան համար, վասն զի վաղը իր համար պիտի հոգայ. բաւական է օրուան համար իր չարիքը։

Ղ. Մի՛ դատէք, որ չդատուիք։ Վասն զի ինչ դատաստանով որ դատէք, պիտի դատուիք, եւ ինչ չափով որ չափէք, պիտի չափուի ձեզի։ Ինչո՞ւ կը տեսնես եղբօրդ աչքին մէջի շիւղը, եւ քու աչքիդ մէջի գերանը չես զգար։ Կամ ինչպէ՞ս կրնաս ըսել եղբօրդ, թէ՝ Թո՛ղ հանեմ աչքէդ շիւղը, եւ ահա գերանը քու աչքիդ մէջ է։ Կեղծաւո՛ր, նախ հանէ գերանը քու աչքէդ, եւ յետոյ կը տեսնես, որ հանես եղբօրդ աչքէն շիւղը։

Ղ. Մի՛ տաք սուրբերուն ձեր սրբութիւնը, եւ մարգարիտներ մի՛ նետէք խոզերուն առջեւ, որ գուցէ զանոնք ոտքերով կոխկրտեն, եւ դառնալով ձեզ պատառոտեն։

Ղ. Խնդրեցէ՛ք, եւ պիտի տրուի ձեզի. փնտռեցէ՛ք, եւ պիտի գտնէք. դո՛ւռ բացէք, եւ պիտի բացուի ձեզի։ Վասն զի ամէն ոք որ կը խնդրէ՝ կ՚առնէ, եւ որ կը փնտռէ՝ կը գտնէ, եւ որ կը դո՛ւռ բացէ՝ պիտի բացուի անոր։ Ձեզմէ ո՞ր մարդը կայ, որ իր որդին հացի խնդրէ՝ քար տայ անոր, կամ ձուկ խնդրէ՝ օձ տայ անոր։ Ուրեմն եթէ դուք, որ չարեր էք, գիտէք ձեր որդիներուն բարի պարգեւներ տալ, որչա՜փ աւելի՛ ձեր երկնաւոր Հայրը պիտի տայ բարի բաներ անոնց որ կը խնդրեն իրմէ։

Ղ. Ուրեմն ամէն բան որ կ՚ուզէք որ մարդիկ ձեզի ընեն, դուք ալ նոյնը ըրէ՛ք անոնց. վասն զի ասիկա է օրէնքն ու մարգարէները։

Ղ. Մտէ՛ք նեղ դռնէն. վասն զի լայն է դուռը եւ ընդարձակ է ճամբան որ կը տանի դէպի կորուստ, եւ շատ են անոնք որ կը մտնեն անկէ։ Վասն զի նեղ է դուռը եւ նեղ է ճամբան որ կը տանի դէպի կեանք, եւ սակաւ են անոնք որ կը գտնեն զայն։

Ղ. Զգուշացէ՛ք սուտ մարգարէներէ, որոնք ոչխարի հագուստներով կու գան ձեզի մօտ, բայց ներսէն յափշտակող գայլեր են։ Անոնց պտուղներէն պիտի ճանչնաք զանոնք։ Միթէ փշերէն խաղող կը հաւաքեն, կամ տատասկներէն թուզ։ Այսպէս ամէն բարի ծառ բարի պտուղ կու տայ, իսկ չար ծառ չար պտուղ կու տայ։ Բարի ծառ չարի պտուղ չի կրնար տալ, եւ չար ծառ բարի պտուղ չի կրնար տալ։ Ամէն ծառ որ բարի պտուղ չի տար, կը կտրուի եւ կրակը կը նետուի։ Ուրեմն անոնց պտուղներէն պիտի ճանչնաք զանոնք։

Ղ. Ոչ ամէն ոք որ ինծի կ՚ըսէ՝ Տէ՛ր, Տէ՛ր, պիտի մտնէ երկնից արքայութիւնը, այլ միայն անիկա որ կը կատարէ իմ երկնաւոր Հօրս կամքը։ Շատեր պիտի ըսեն ինծի այդ օրը՝ Տէ՛ր, Տէ՛ր, միթէ քու անունովդ չմարգարէացանք, եւ քու անունովդ դեւեր չհանեցինք, եւ քու անունովդ շատ զօրութիւններ չգործեցինք։ Եւ այն ատեն ես պիտի յայտնեմ անոնց, թէ՝ Ես երբեք չճանչցայ ձեզ. հեռացէ՛ք ինձմէ, դո՛ւք որ անօրէնութիւն կը գործէք։

Ղ. Ուրեմն ամէն ոք որ կը լսէ այս իմ խօսքերս եւ կը կատարէ զանոնք, նմանցուցանեմ զայն իմաստուն մարդու մը, որ իր տունը վէմի վրայ շինեց։ Եւ անձրեւ եկաւ, հեղեղներ հոսեցան, եւ հողմեր փչեցին եւ զարկին այդ տան, բայց չինկաւ, վասն զի հաստատուն էր վէմի վրայ։ Եւ ամէն ոք որ կը լսէ այս իմ խօսքերս եւ չի կատարեր զանոնք, նմանցուցանեմ զայն յիմար մարդու մը, որ իր տունը աւազի վրայ շինեց։ Եւ անձրեւ եկաւ, հեղեղներ հոսեցան, եւ հողմեր փչեցին եւ զարկին այդ տան, եւ ինկաւ, եւ մեծ էր անոր անկումը։

Ղ. Եւ եղաւ երբ Յիսուս վերջացուց այս խօսքերը, զարհուրեցուցիչ էր ուսուցումը անոր։ Վասն զի կ՚ուսուցանէր զանոնք իբրեւ իշխանութիւն ունեցող, եւ ոչ թէ դպիրներուն եւ փարիսեցիներուն պէս։

Ղ. Եւ երբ իջաւ լերան վրայէն, բազում ամբոխներ հետեւեցան անոր։

Ղ. Եւ ահա կորսեցեալ մը եկաւ եւ երկրպագեց անոր, եւ ըսաւ. Տէ՛ր, եթէ կամենաս, կրնաս զիս մաքրել։ Եւ Յիսուս ձեռքը երկնցուց եւ դպաւ անոր, եւ ըսաւ. Կամիմ, մաքրուէ՛։ Եւ անմիջապէս անոր բորոտութիւնը մաքրուեցաւ։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր. Տե՛ս, մի՛ ըսեր ոչ մէկուն, այլ գնա՛ ցո՛յց տուր քահանայապետին եւ մատո՛ւց ընծայ, զոր Մովսէս պատուիրեց, վկայութիւն անոնց համար։

Ղ. Եւ երբ մտաւ Կափառնայում, հարիւրապետ մը եկաւ անոր մօտ եւ աղաչեց զինքը, եւ ըսաւ. Տէ՛ր, ծառաս անդամալոյծ է տունը, եւ ծանր կը տանջուի։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր. Ես գալով պիտի բժշկեմ զայն։ Եւ հարիւրապետը պատասխանեց եւ ըսաւ. Տէ՛ր, արժանի չեմ որ դո՛ւ մտնես իմ տանս տակ, այլ միայն խօսքով ըսէ՛, եւ պիտի բժշկուի ծառաս։ Վասն զի ես ալ մարդ եմ իշխանութեան տակ եղող, զինուորներ ունիմ ինձմէ վար, եւ կ՚ըսեմ մէկուն՝ Գնա՛, եւ կ՚երթայ, եւ միւսին՝ Եկո՛ւր, եւ կու գայ, եւ իմ ծառայիս՝ Այս բանը ըրէ՛, եւ կ՚ընէ։ Յիսուս զարմացաւ այս խօսքերուն վրայ, եւ ըսաւ հետեւողներուն. Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, որ ոչ մէկ տեղ Իսրայէլի մէջ այսչափ մեծ հաւատք գտայ։ Եւ ըսեմ ձեզի, որ շատեր արեւելքէն եւ արեւմուտքէն պիտի գան եւ Աբրահամի, Իսահակի եւ Յակոբի հետ պիտի նստին երկնից արքայութեան մէջ։ Բայց արքայութեան որդիները պիտի նետուին դուրսի խաւարը։ Հոն պիտի ըլլայ լացը եւ ատամներուն կրճտումը։ Եւ Յիսուս ըսաւ հարիւրապետին. Գնա՛, եւ ինչպէս հաւատացիր, թող քեզի ըլլայ։ Եւ ծառան անմիջապէս բժշկուեցաւ։

Ղ. Եւ Պետրոսի տունը գնալով, տեսաւ անոր աներոջ տենդով պառկած։ Եւ դպաւ անոր ձեռքին, եւ տենդը թողուց զայն, եւ ոտքի ելաւ եւ կը սպասարկէր անոր։ Իրիկուան ատեն բազում դեւահարներ բերին անոր մօտ, եւ խօսքով հանեց դեւերը, եւ բոլոր հիւանդները բժշկեց։ Որպէսզի կատարուի Եսայի մարգարէին խօսքը որ ըսաւ. Ինքը մեր տկարութիւնները առաւ եւ մեր ցաւերը կրեց։

Ղ. Եւ Յիսուս տեսնելով իր շուրջը բազմութիւն, հրամայեց որ մեկնին միւս կողմը։ Եւ գրագէտ մը մօտեցաւ եւ ըսաւ անոր. Վարդապե՛տ, կ՚երթամ քեզի հետեւիլ ուր որ երթաս։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր. Աղուէսներ որջեր ունին, եւ երկնքի թռչուններ բոյներ, բայց Մարդու Որդին չունի ուր գլուխը դնէ։ Եւ ուրիշ մը ըսաւ անոր. Տէ՛ր, թոյլ տուր որ նախ երթամ եւ թաղեմ հայրս։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր. Հետեւէ՛ ինծի, եւ մեռելները թող թաղեն իրենց մեռելները։

Ղ. Եւ նաւակ մտնելով, հետեւեցան անոր իր աշակերտները։ Եւ ահա մեծ փոթորիկ մը եղաւ ծովուն մէջ, մինչեւ որ նաւակը ծածկուեցաւ ալիքներով։ Եւ ինքը կը քնանար։ Եւ մօտեցան անոր եւ արթնցուցին զինքը, եւ ըսին. Տէ՛ր, ազատէ՛ մեզ, կը կորչինք։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց. Ինչո՞ւ կը վախնաք, ո՛վ սակաւահաւատներ։ Յետոյ ելաւ եւ սաստեց հողմերն ու ծովը, եւ մեծ հանդարտութիւն եղաւ։ Եւ մարդիկ զարմացան եւ ըսին. Ո՞ր տեսակ մարդ է ասիկա, որ հողմերն ու ծովը անգամ կը հնազանդին անոր։

Ղ. Եւ երբ եկաւ միւս կողմը, Գադարացիներու երկիրը, դիմաւորեցին զինքը երկու դեւահար, որոնք գերեզմաններէն ելած էին, եւ շատ վայրագ էին, մինչեւ որ ոչ ոք կրնար անցնիլ այդ ճամբայէն։ Եւ ահա աղաղակեցին եւ ըսին. Ի՞նչ գործ ունիս մեզի հետ, Յիսո՛ւս Որդի Աստուծոյ։ Եկա՞ր մեզ ժամանակէ առաջ տանջելու։ Եւ հեռու չէր անոնցմէ խոզերու մեծ հօտ մը որ կը արածէր։ Եւ դեւերը կը խնդրէին անոր, եւ ըսին. Եթէ կը հանես մեզ, թո՛ւյլ տուր որ մտնենք խոզերու հօտին մէջ։ Եւ ըսաւ անոնց. Գացէ՛ք։ Եւ անոնք ելան եւ մտան խոզերուն մէջ, եւ ահա խոզերու ամբողջ հօտը ժայռերէն վազեց ծովը եւ ջուրերուն մէջ մեռաւ։ Եւ անոնք որ կը հովուէին, փախան եւ գնալով քաղաքը պատմեցին ամէն բան, եւ դեւահարներուն պատահածը։ Եւ ահա քաղաքը ամբողջ ելաւ Յիսուսին դիմաւորելու, եւ երբ տեսան զինքը, խնդրեցին որ իրենց սահմաններէն մեկնի։

Ղ. Եւ նաւակ մտնելով, անցաւ միւս կողմը եւ եկաւ իր քաղաքը։ Եւ ահա անդամալոյծ մը բերին անոր մօտ, որ մահիճի վրայ պառկած էր։ Եւ Յիսուս տեսնելով անոնց հաւատքը, ըսաւ անդամալոյծին. Քաջալերէ՛ որդեակ, քու մեղքերդ ներուած են։ Եւ ահա գրագէտներէն ոմանք ըսին իրենց մէջ. Այս մարդը կը հայհոյէ։ Եւ Յիսուս տեսնելով անոնց խորհուրդները, ըսաւ. Ինչո՞ւ չար խորհուրդներ կը խորհիք ձեր սիրտերուն մէջ։ Վասն զի ո՞ր կողմը աւելի դիւրին է ըսել՝ Ներուած են քու մեղքերդ, կամ ըսել՝ Ելի՛ր եւ քալէ։ Բայց որպէսզի գիտնաք, թէ Մարդու Որդին իշխանութիւն ունի երկրի վրայ մեղքերը ներելու, ըսաւ անդամալոյծին. Ելի՛ր, առ մահիճդ եւ գնա՛ տունդ։ Եւ ելաւ եւ գնաց տունը։ Եւ երբ տեսան ամբոխները, զարհուրեցան եւ փառաբանեցին Աստուած, որ այսպիսի իշխանութիւն տուած է մարդոց։

Ղ. Եւ երբ Յիսուս անկէ անցաւ, տեսաւ մարդ մը նստած մաքսատունը, որուն անունը Մատթէոս էր, եւ ըսաւ անոր. Հետեւէ՛ ինծի։ Եւ ելաւ եւ հետեւեցաւ անոր։ Եւ եղաւ երբ նստած էր տունը, ահա շատ մաքսաւորներ եւ մեղաւորներ եկան եւ նստան Յիսուսի եւ իր աշակերտներուն հետ։ Եւ երբ փարիսեցիները տեսան, ըսին իր աշակերտներուն. Ինչո՞ւ ձեր վարդապետը մաքսաւորներու եւ մեղաւորներու հետ կ՚ուտէ։ Եւ Յիսուս լսելով ըսաւ անոնց. Առողջներուն բժիշկ պէտք չէ, այլ հիւանդներուն։ Գացէ՛ք եւ սորվեցէ՛ք թէ ի՛նչ է որ ըսաւ. Ողորմութիւն կ՚ուզեմ եւ ոչ զոհ։ Վասն զի չեկայ արդարներ կանչելու, այլ մեղաւորներ։

Ղ. Եւ Յովհաննէսի աշակերտները եկան եւ ըսին. Ինչո՞ւ մենք եւ փարիսեցիները շատ պահեցողութիւն կ՚ընենք, բայց քու աշակերտներդ չեն պահեր։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց. Միթէ հարսնեւորները կրնա՞ն սգալ, մինչ փեսան անոնց հետ է։ Բայց պիտի գան օրեր, երբ փեսան անոնցմէ պիտի վերցուի, եւ այն ատեն պիտի պահեն։ Ոչ ոք նոր կտոր մը կը կարէ հին հագուստի վրայ, վասն զի լրացումը հագուստէն պիտի պատռի, եւ աւելի վատ պատռուածք մը պիտի ըլլայ։ Նոր գինի հին տիկերի մէջ չեն լեցներ, վասն զի տիկերը կը պատռին, եւ գինին կը թափի, եւ տիկերը կը փճանան։ Այլ նոր գինի նոր տիկերի մէջ կը լեցնեն, եւ երկուքն ալ կը պահուին։

Ղ. Եւ երբ ասոնք կը խօսէր անոնց, ահա իշխան մը եկաւ եւ երկրպագեց անոր, եւ ըսաւ. Դուստրս հիմա մեռաւ, բայց եկո՛ւր եւ ձեռքդ դի՛ր անոր վրայ, եւ պիտի կենդանանայ։ Եւ Յիսուս ելաւ եւ հետեւեցաւ անոր, եւ իր աշակերտները։ Եւ ահա կին մը որ տասներկու տարի արիւնի հոսքով կը տառապէր, մօտեցաւ ետեւէն եւ դպաւ անոր հանդերձին ծայրին։ Վասն զի կ՚ըսէր իր մէջ. Եթէ միայն անոր հանդերձին դպչիմ, պիտի բժշկուիմ։ Եւ Յիսուս դառնալով եւ տեսնելով զայն, ըսաւ. Քաջալերէ՛ դուստր, քու հաւատքդ քեզ փրկեց։ Եւ կինը անմիջապէս բժշկուեցաւ։ Եւ Յիսուս երբ եկաւ իշխանին տունը, եւ տեսաւ նուագողները եւ ամբոխը որ կը խռովէր, ըսաւ. Մեկնեցէ՛ք, վասն զի աղջիկը չէ մեռած, այլ կը քնանայ։ Եւ կը ծաղրէին զինքը։ Եւ երբ ամբոխը դուրս հանուեցաւ, ներս մտաւ եւ բռնեց անոր ձեռքը, եւ աղջիկը ոտքի ելաւ։ Եւ այս լուրը հռչակուեցաւ ամբողջ այդ երկրին մէջ։

Ղ. Եւ Յիսուս անկէ անցնելով, երկու կոյր զինքը հետեւեցան եւ աղաղակեցին եւ ըսին. Ողորմեցո՛ւր մեզի, Դաւիթի Որդի։ Եւ երբ տունը մտաւ, կոյրերը մօտեցան անոր, եւ Յիսուս ըսաւ անոնց. Կը հաւատա՞ք որ կրնամ ասիկա ընել ձեզի։ Ըսին անոր. Այո՛, Տէ՛ր։ Այն ատեն դպաւ անոնց աչքերուն եւ ըսաւ. Ըստ ձեր հաւատքին թող ձեզի ըլլայ։ Եւ անոնց աչքերը բացուեցան։ Եւ Յիսուս խստութեամբ պատուիրեց անոնց եւ ըսաւ. Զգուշացէ՛ք որ ոչ ոք չգիտնայ։ Բայց անոնք երբ դուրս ելան, հռչակեցին զինքը այդ ամբողջ երկրին մէջ։

Ղ. Եւ երբ անոնք դուրս կ՚երթային, ահա մարդ մը համր դեւահար բերին անոր մօտ։ Եւ երբ դեւը հանուեցաւ, համրը խօսեցաւ։ Եւ ամբոխները զարմացան եւ ըսին. Ասանկ բան երբեք չէ երեւցած Իսրայէլի մէջ։ Բայց փարիսեցիները ըսին. Դեւերու իշխանին միջոցով կը հանէ դեւերը։

Ղ. Եւ Յիսուս կը շրջագայէր բոլոր քաղաքներն ու գիւղերը, կ՚ուսուցանէր անոնց ժողովարանները, եւ կը քարոզէր արքայութեան աւետարանը, եւ կը բժշկէր ամէն հիւանդութիւն եւ ամէն ցաւ ժողովրդեան մէջ։ Եւ երբ տեսաւ ամբոխները, գթաց անոնց վրայ, վասն զի նեղուած եւ ցրուած էին ինչպէս հովիւ չունեցող ոչխարներ։ Այն ատեն ըսաւ իր աշակերտներուն. Հունձքը շատ է, բայց բանուորները սակաւ։ Ուրեմն աղաչեցէ՛ք հունձքին Տէրը, որ բանուորներ ղրկէ իր հունձքին մէջ։

Ղ. Եւ կանչելով իր տասներկու աշակերտները, իշխանութիւն տուաւ անոնց անմաքուր հոգիներուն վրայ, որպէսզի հանեն զանոնք եւ բժշկեն ամէն հիւանդութիւն եւ ամէն ցաւ։ Եւ տասներկու առաքեալներուն անունները հետեւեալներն են։ Առաջինը Սիմոն որ կը կոչուի Պետրոս, եւ Անդրէաս իր եղբայրը, Յակոբոս Զեբեդեայի որդին, եւ Յովհաննէս իր եղբայրը, Փիլիպպոս եւ Բարթողիմէոս, Թովմաս եւ Մատթէոս մաքսաւորը, Յակոբոս Ալփէոսի որդին, եւ Թադէոս, Սիմոն Կանանացին եւ Յուդա Իսկարիովտացին, որ նաեւ մատնեց զինքը։

Ղ. Զանոնք Յիսուս ղրկեց եւ պատուիրեց անոնց եւ ըսաւ. Հեթանոսներու ճամբան մի՛ երթաք, եւ Սամարացիներու քաղաքը մի՛ մտնէք, այլ գացէ՛ք մանաւանդ Իսրայէլի տան կորսուած ոչխարներուն։ Եւ գնալով քարոզեցէ՛ք եւ ըսէ՛ք, թէ Երկնից արքայութիւնը մօտեցաւ։ Հիւանդները բժշկեցէ՛ք, մեռելները յարուցէ՛ք, բորոտները մաքրեցէ՛ք, դեւերը հանեցէ՛ք։ Ձրի առէ՛ք, ձրի տուէ՛ք։ Ոսկի, արծաթ կամ պղինձ մի՛ ունենաք ձեր գոտիներուն մէջ, ճամբորդութեան համար պարկ մի՛ առնէք, կամ երկու վերարկու, կամ կօշիկներ, կամ գաւազան, վասն զի բանուորը արժանի է իր կերակուրին։ Եւ ո՛ր քաղաք կամ գիւղ որ մտնէք, հարցուցէ՛ք թէ ո՞վ է անոր մէջ արժանաւոր, եւ հոն մնացէ՛ք մինչեւ որ կ՚երթաք։ Եւ տունը մտնելով, ողջո՛յն տուէք անոր։ Եւ եթէ տունը արժանի է, թող ձեր խաղաղութիւնը գայ անոր վրայ, բայց եթէ արժանի չէ, ձեր խաղաղութիւնը ձեզի դառնայ։ Եւ ո՛վ որ չընդունի ձեզ եւ չլսէ ձեր խօսքերը, այդ տունէն կամ քաղաքէն դուրս ելլելով, ձեր ոտքերուն փոշին թօթուեցէ՛ք։ Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, որ Սոդոմայի եւ Գոմորի երկիրը դատաստանի օրը աւելի դիւրին պիտի ըլլայ քան այդ քաղաքը։

Ղ. Ահա ես կը ղրկեմ ձեզ գայլերու մէջ ոչխարներու պէս։ Ուրեմն խելացի եղէ՛ք ինչպէս օձեր, եւ անմեղ՝ ինչպէս աղաւնիներ։ Բայց զգուշացէ՛ք մարդոցմէ, վասն զի ձեզ պիտի մատնեն ատեաններու, եւ իրենց ժողովարաններուն մէջ պիտի գանահարեն ձեզ։ Եւ ինծի համար պիտի տարուիք կուսակալներու եւ թագաւորներու առջեւ, անոնց եւ հեթանոսներուն վկայութիւն ըլլալու համար։ Բայց երբ մատնեն ձեզ, մի՛ հոգայք թէ ինչպէ՛ս կամ ի՞նչ պիտի խօսիք, վասն զի ձեզի պիտի տրուի այն ատեն ինչ որ պիտի խօսիք։ Վասն զի ձեր խօսողը դուք չէք, այլ ձեր Հօրը Հոգին է որ ձեր մէջ կը խօսի։ Եղբայր եղբայրը պիտի մատնէ մահուան, եւ հայր՝ որդին, եւ զաւակներ պիտի յարձակին ծնողներուն վրայ եւ պիտի սպանեն զանոնք։ Եւ ամէն ոք պիտի ատուի ձեզի համար իմ անուանս համար, բայց որ համբերութեամբ կը տոկայ մինչեւ վերջ, նա՛ պիտի փրկուի։ Երբ ձեզ մէկ քաղաքէն կը հալածեն, միւսը փախչեցէ՛ք։ Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, որ Իսրայէլի քաղաքները չպիտի վերջացնէք մինչեւ որ Մարդու Որդին գայ։

Ղ. Աշակերտը վարդապետէն աւելի չէ, եւ ծառան՝ իր տիրոջմէն։ Բաւական է աշակերտին որ իր վարդապետին պէս ըլլայ, եւ ծառային՝ իր տիրոջ պէս։ Եթէ տունը տիրացուն Բեեղզեբուղ կոչեցին, որչա՜փ աւելի՛ անոր տնեցիները։ Ուրեմն մի՛ վախնաք անոնցմէ, վասն զի ծածուկ բան չկայ որ չյայտնուի, եւ գաղտնի բան չկայ որ չհանրանայ։ Ինչ որ ես ձեզի կ՚ըսեմ խաւարի մէջ, դուք ըսեցէ՛ք լոյսի մէջ, եւ ինչ որ ականջիդ մէջ կը լսէք, հռչակեցէ՛ք տանիքներուն վրայէն։ Եւ մի՛ վախնաք անոնցմէ որ մարմինը կը սպանեն, բայց հոգին չեն կրնար սպանել, այլ վախցէ՛ք մանաւանդ անկէ որ հոգին եւ մարմինը կրնայ կորսնցնել գեհենի մէջ։ Հինգ ճնճղուկ երկու դրամի չե՞ն ծախուիր, եւ անոնցմէ մէկը անգամ մը անգամ Աստուծոյ առջեւ չի մոռցուիր։ Ձեր գլխուն մազերն անգամ համրուած են։ Ուրեմն մի՛ վախնաք, դուք շատ աւելի արժէք ունիք քան շատ ճնճղուկներ։

Ղ. Ամէն ոք որ կը խոստովանի զիս մարդոց առջեւ, ես ալ պիտի խոստովանիմ զինքը իմ Հօրս առջեւ որ երկինքն է։ Բայց ամէն ոք որ զիս կ՚ուրանայ մարդոց առջեւ, ես ալ պիտի ուրանամ զինքը իմ Հօրս առջեւ որ երկինքն է։ Մի՛ կարծէք թէ խաղաղութիւն բերելու եկայ երկրի վրայ։ Խաղաղութիւն չեկայ բերելու, այլ սուր։ Վասն զի եկայ մարդը իր հօրմէն, եւ դուստրը՝ իր մօրմէն, եւ հարսը՝ իր կեսրոջմէն բաժնելու։ Եւ մարդուն թշնամիները իր տնեցիները պիտի ըլլան։ Ով որ հայրը կամ մայրը աւելի կը սիրէ քան զիս, արժանի չէ ինծի։ Եւ ով որ իր որդին կամ դուստրը աւելի կը սիրէ քան զիս, արժանի չէ ինծի։ Եւ ով որ իր խաչը չառնու եւ իմ ետեւէս չգայ, արժանի չէ ինծի։ Ով որ իր կեանքը կը գտնէ, պիտի կորսնցնէ զայն, եւ ով որ իր կեանքը կորսնցնէ իմ համար, պիտի գտնէ զայն։

Ղ. Ով որ ձեզ կ՚ընդունի, զիս կ՚ընդունի, եւ ով որ զիս կ՚ընդունի, ղրկողս կ՚ընդունի։ Ով որ մարգարէ մը կ՚ընդունի մարգարէի անունով, մարգարէի վարձքը պիտի առնու, եւ ով որ արդար մը կ՚ընդունի արդարի անունով, արդարին վարձքը պիտի առնու։ Եւ ով որ այս պզտիկներէն մէկուն մէկ բաժակ սառն ջուր միայն կու տայ խմելու աշակերտի անունով, ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, որ իր վարձքը չպիտի կորսնցնէ։

Ղ. Եւ եղաւ երբ Յիսուս վերջացուց իր տասներկու աշակերտներուն պատուիրելը, անկէ մեկնեցաւ որպէսզի ուսուցանէ եւ քարոզէ անոնց քաղաքներուն մէջ։

Ղ. Եւ Յովհաննէս բանտին մէջ լսելով Քրիստոսի գործերուն մասին, իր աշակերտներէն երկուքը ղրկեց եւ ըսաւ անոր. Դո՞ւն ես որ պիտի գաս, կամ ուրիշ մը սպասենք։ Եւ Յիսուս պատասխանելով ըսաւ անոնց. Գացէ՛ք եւ պատմեցէ՛ք Յովհաննէսի այն ինչ որ կը լսէք եւ կը տեսնէք. կոյրերը կը տեսնեն, կաղերը կը քալեն, բորոտները կը մաքրուին, խուլերը կը լսեն, մեռելները կը յարուցանուին, եւ աղքատներուն աւետարան կը քարոզուի։ Եւ երանի՜ անոր որ իմ պատճառով չի գայթակղիր։

Ղ. Եւ երբ անոնք գացին, Յիսուս սկսաւ ամբոխներուն խօսիլ Յովհաննէսի մասին. Ի՞նչ տեսնելու գացիք անապատը, եղէգ մը որ հողմէն կը շարժի՞։ Այլ ի՞նչ տեսնելու գացիք, մարդ մը նրբագեղ հագուստներով հագած։ Ահա նրբագեղ հագուստներ հագածները թագաւորներուն տուներուն մէջ են։ Այլ ի՞նչ տեսնելու գացիք, մարգարէ մը տեսնելու։ Այո՛, կ՚ըսեմ ձեզի, եւ մարգարէէն աւելի մեծ մէկը։ Վասն զի ասիկա է որուն մասին գրուած է. Ահա ես կը ղրկեմ իմ պատգամաւորս քու առջեւդ, որ պիտի պատրաստէ քու ճամբադ քու առջեւդ։ Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, կանանցմէ ծնածներուն մէջ Յովհաննէս Մկրտչէն աւելի մեծ մէկը չի յառաջացաւ։ Բայց երկնից արքայութեան մէջ ամենափոքրը անկէ մեծ է։ Եւ Յովհաննէսի օրերէն մինչեւ հիմա երկնից արքայութիւնը ուժգին կը յառաջանայ, եւ ուժգինները զայն կը յափշտակեն։ Վասն զի բոլոր մարգարէները եւ Օրէնքը մինչեւ Յովհաննէս մարգարէացան։ Եւ եթէ կ՚ուզէք ընդունիլ, ինքն է Եղիան որ պիտի գայ։ Ով որ ականջներ ունի, թող լսէ։

Ղ. Բայց ո՞ւմ նմանցնեմ այս սերունդը։ Նման է հրապարակներուն նստող մանուկներուն, որոնք իրենց ընկերներուն կը կանչեն եւ կ՚ըսեն. Սրինգ նուագեցինք ձեզի, եւ չպարեցաք, ողբացինք, եւ չլացիք։ Վասն զի Յովհաննէս եկաւ, չի ուտեր եւ չի խմեր, եւ կ՚ըսեն. Դեւ ունի։ Մարդու Որդին եկաւ, կ՚ուտէ եւ կը խմէ, եւ կ՚ըսեն. Ահա շատակեր եւ գինեսէր մարդ, մաքսաւորներու եւ մեղաւորներու բարեկամ։ Բայց իմաստութիւնը իր գործերէն արդարացաւ։

Ղ. Եւ սկսաւ նախատել այն քաղաքները որոնց մէջ շատ զօրութիւններ գործած էր, վասն զի չէին ապաշխարած։ Վա՜յ քեզի, Քորազին, վա՜յ քեզի, Բեթսայիդա, վասն զի եթէ Տիւրոսի եւ Սիդոնի մէջ գործուած զօրութիւնները ձեր մէջ գործուած ըլլային, անոնք վաղուց պիտի ապաշխարած ըլլային տոպրակ հագած եւ մոխիր գլխուն թափած։ Ուրեմն ձեզի կ՚ըսեմ, որ Տիւրոսի եւ Սիդոնի երկիրը դատաստանի օրը աւելի դիւրին պիտի ըլլայ քան ձեզ։ Եւ դուն, Կափառնայում, որ մինչեւ երկինք պիտի բարձրանայիր, մինչեւ դժոխք պիտի իջնաս։ Վասն զի եթէ Սոդոմայի մէջ գործուած զօրութիւնները քու մէջդ գործուած ըլլային, անիկա մինչեւ այսօր պիտի կենար։ Ուրեմն ձեզի կ՚ըսեմ, որ Սոդոմայի երկիրը դատաստանի օրը աւելի դիւրին պիտի ըլլայ քան քեզ։

Ղ. Այն ատեն Յիսուս պատասխանեց եւ ըսաւ. Կը գոհանամ քեզմէ, Հայր, երկնից եւ երկրի Տէր, վասն զի այս բաները իմաստուններէն եւ խելացիներէն ծածկեցիր, եւ մանուկներուն յայտնեցիր։ Այո՛, Հայր, վասն զի այսպէս հաճելի եղաւ քու առջեւդ։ Ամէն բան ինծի յանձնուեցաւ իմ Հօրս կողմէ, եւ ոչ ոք գիտէ թէ Որդին ո՞վ է, բայց միայն Հայրը, եւ ոչ ոք գիտէ թէ Հայրը ո՞վ է, բայց միայն Որդին եւ անիկա որուն Որդին կամենայ յայտնել։ Եկէ՛ք ինծի մօտ, բոլո՛ր աշխատեալներ եւ ծանրաբեռնուածներ, եւ ես պիտի հանգստացնեմ ձեզ։ Առէ՛ք իմ լուծս ձեր վրայ եւ սորվեցէ՛ք ինծմէ, վասն զի հեզ եմ եւ խոնարհ սրտով, եւ հանգիստ պիտի գտնէք ձեր հոգիներուն համար։ Վասն զի իմ լուծս քաղցր է եւ իմ բեռս թեթեւ։

Ղ. Այն ատեն Յիսուս շաբաթ օրը ցորենի արտերուն մէջէն անցաւ, եւ իր աշակերտները քաղցած ըլլալով սկսան հասկեր քակել եւ ուտել։ Եւ փարիսեցիները տեսնելով ըսին անոր. Ահա քու աշակերտներդ կ՚ընեն այն որ շաբաթ օրը ընել չի վայելեր։ Բայց ինքը ըսաւ անոնց. Չկարդացի՞ք ինչ որ Դաւիթ ըրաւ երբ ինքն ու իր հետ եղողները քաղցած էին, թէ ինչպէ՛ս մտաւ Աստուծոյ տունը եւ կերաւ երեսի հացերը, որ ոչ իրեն եւ ոչ հետ եղողներուն ուտել չէր վայելեր, այլ միայն քահանայապետներուն։ Կամ Օրէնքին մէջ չկարդացի՞ք, թէ շաբաթ օրերը տաճարին մէջ քահանաները կը պղծեն շաբաթը եւ անմեղ կը մնան։ Բայց կ՚ըսեմ ձեզի, որ տաճարէն աւելի մեծ մէկը հոս է։ Եւ եթէ գիտնայիք թէ ի՛նչ է որ ըսաւ. Ողորմութիւն կ՚ուզեմ եւ ոչ զոհ, անմեղները պիտի չդատապարտէիք։ Վասն զի Մարդու Որդին շաբաթ օրուան Տէրն է։

Ղ. Եւ անկէ մեկնելով, մտաւ անոնց ժողովարանը։ Եւ ահա մարդ մը կար որուն ձեռքը չորցած էր։ Եւ հարցուցին անոր եւ ըսին. Օրէնքը կը վայելէ՞ շաբաթ օրերը բժշկել։ Որպէսզի մեղադրեն զինքը։ Եւ ինքը ըսաւ անոնց. Ո՞ր մարդը կայ ձեզմէ որ ունենայ մէկ ոչխար եւ շաբաթ օրը փոսի մէջ իյնայ, եւ չբռնէ զայն եւ չհանէ։ Ուրեմն որչա՜փ աւելի՛ մարդ ոչխարէն արժէքաւոր է։ Ուրեմն շաբաթ օրերը բարի բան ընել կը վայելէ։ Յետոյ ըսաւ մարդուն. Երկարէ՛ ձեռքդ։ Եւ երկարեց, եւ ձեռքը առողջացաւ ինչպէս միւսը։ Եւ փարիսեցի

քի ուշաքլողընտա պիր պէօյուք կիւնահ իշլէմիշտի, վէ հիճապ էտեր իտի մուքրիք օլմայա օնու, վէ օնունլա ճիւմլէ էյլիքլերի պօզուլմուշլար ըստը, լամիճ ըուհլար պիր տասլա զէհիրտէն պօզուլմուշ կիպի։ Պու հէր խոստովա-նանքընտա քէնտի փիքրի պասխրէթինտէն վուրուլուպ, իթրաճ օլտուքտան սօնրա պէօյլէ աէօյլէրտի. փիւշմանի օլուրում ազիզ պապա աէօյլէմէյիմ վէ աէօյլէմէյիմ ճիւմլէ կիւնահլարըմա. վէ տիլէրիմ Աստան վէ աէն-տէն ավփ օնլար իչին։ Պէօյլէ աէօյլէրտի տայամ, վէ փիլան էտեր աղլարտը. վէ ճէսարէթի էտէմէզտի օ կիւնա-հը մուքրիր օլմայա. վէ ինանըրում՝ քի պուննուղա կիւնա-հընտան քուրթուլուր։ Ամէն՝ օնուն խոստովանանքայրը պիր իհտիյար վէ քէնտի հըզմէթինէ փէք վուքուֆ քիմսէ իտի, կէօրմէ իլէ քաղընըն չօք քէրրէ իթրաֆըն պու-թարզա պիթիրմէյին, շիւփհէյէ վարտը, քի պէլքի պիր կիւզէլ կիւնահը վար տը, վէ պէյան էմմէյէ ճէսարէթի էտէ-մէյօր տէյի։ Ինուն իչին պիր կիւն աչտը օնա քէնտի շիւփ-հէսին, վէ նասահաթլատը օնու՝ էյէր պիր կիւզէլ կիւ-նահը վար ըսա, ութանմայըզ խոստովանանք օլմայա. լաքին օ ինքեար էմտի, էօյլէ շէյ ճօք տուր պապա աէյիւ կէօնտէրտի օնու պիր պաշկա իլիմտար վէ նր խոստովա-նահայրա, քի կղուներայ մանաստըրընըն քըլավուզու ուտու. պէլքի օնա աչըրն քէնտի սըրրն տէյի. լաքին օնատա ճէսա-րէթ էտէմէտի խոստովանանք օլմայա օ կիւնահըն։ Ա և չունքի տայըմ փիքրին պասխրէթի ողքէթ վէրիրտի օնա, օնուն իչին քաչ տէֆա քի էվինտէ վէ քիլիսէտէ կէօրիւ-տիւյահ ազիզ Պիքիրին պատկերին, օնուն հուզուրինտ եիւզ իւստունէ տիւշէր, վէ աղլայաչաք մուքրիր օլուրտու օնա քէնտի կիւհահըն. վէ եավկայըրտը՝ քի քէնտի Հ՚ւյահ էվատընտան ավփ ալըն օնուն իչին։ Պէօյլէ իթիդաֆ էթմէյէ ավփ պուլմայա՝ տուրտու քաղտը էօլինճէյէտէք քէնտի աէրթ եիւթքիլիկինտէ։ Ճօք եըղլատան ածնայա հաս-տալանտը, վէ էօյտու՝ քաղտը էթմէյէ քիլիսէնին ճէմի էննիհայէթ սըղըրլարըն. վէ ալէմտէն զանն օլունուր-տու ազիզ վէ սատըք զէվկէ։ Ա և էթէնին ճաղտա քօյուպ կէօ-թիւտիւյէր քիլիսէյէ կէօմէմ իչին, լաքին չափուք կէօմմէյ-իպ, պէքլէրլէրտի օնուն քըզլայընտան պիլինի, քի ուզաք եէրտե ատքին օլուրտու։ Ամէն՝ օնուն ճանը թէնինտէն

Digitized by Google

ձէ, վէ քամլի զէնձիրլէրլէ պաղլայըպ Վէնաւն տիվանընա
իհսար էլլէտիլէր, վէ պաշլամաղլար շէքվա էթմէկէ օ
քամտար հիւրմէթիդ խոստովանանք օլմասը վէ արտըքի
ալմասը իչին օ պիր կիւնահը տաքլամասընըն սէպէպկէ։
վէ տէրլէրսի, կէրչէք չօք էլլիքլէր տաճի իշլէտի քէն-
տի տաղըղընտա, լաքին կիւնահ իչինտէ էթմէկիյէ օն-
լարը, վէ օնտա էօլմէտիյէ, պիզիմ տիր հաք իւգէրէ։
Վէ օնաւն կէօզէտիճիճի ֆէրիշթէ ճէվապ վէրմէյէ գա-
տը օլմասընը շէյթանլարա. վէ Վա հաղըրլանըղտը
ճէհէննեմէ իլամըն վէրմէյէ։ Վէ չունքի սաղընտա օ-
թուրմուշտու օնաւն ապիզ վալիտէսի, տէօնտիւ օ սէֆիլ
ճան օնա, վէ տէտի. Է՛յ քէրէմքեանի Պէքիր.
մէրհամէթ էլլէ պէնիմ սէֆիլիյիմէ, քի սէնտէն քայըղ
պաշկա ումմաւմատ ճօք. կէրչէք ապֆա լայըք տէյիլիմ,
լաքին զիքր էլլէ, քի քաչ տէֆա սէնին պատակբինին
Տուզուրինտէ մունքրիր օլտուղ կիւնահըմը կէօզ եաշլատը
ըլա. էօյլէ իսէ օ քէրէմի, քի չօք քէրրէ տիլէտիմ սէնտէն.
կէրի էթմէ պէնտէն պու թապիղէտէ, զկրա օնտան պաղը
տըր էպէտի խէլասընը։ Վէրդիմ էտիպ ճիւմլէտէն ապիզ
Պէքիր օնաւն նիսաղընա, տարկըն կէօզլէ պաքըպ շէյ-
թանլարա, ապարլատը օնլարը քէնտիլէրին փէրվասըզ-
լըղը իչին. վէ էմր էթտի օնլարա չէօզմէյէ օնու պաղ-
լարընտան, վէ ազատ պըրաքմայա, թա քի սէճիլ քէս-
սին օնուն իչին. վէ օնլար էթտիլէր չապղճաք, նէ քի
էմր էթտիյէ։ Ումմի սէ Ք՛ճաճին տէօնիւպ Վէնա՝ տէտի,
իստէրիմ սէնտէն օղլում, քի պու պէնիմ իպատէթքեաս-
րըմըն կիւնահլարըն պէնիմ իչին ամէք էտէսին. վէ ճէհէն-
նէմէ իպքեան էթմէկէսին պունու. չունքի օ կիզլէ կիւ-
նահը իչին պէնիմ հուզուրումտա չօք տէֆա աղլատը։
Վէ Վա տէտի. պիլիյոսին ա՛ֆկիւլիւ վալիքէմ, նասըլ քի
քիլիսէմտէ մամուռ քամուն քօտում, քի հիչ պիր կիւնահ-
քեար խէլասըղտա էրմէզ խոստովանանքըզ. վէ պու էօյլէ
պիր քիմսէ տիր. էօյլէ իսէ պէնիմ էտալէթիմէ կէօրէ
պունա մէրհամէթ էտէճէմ. լաքին սէնին նիսաղընը առա
քապուղ էթմէմիյէ գատըր տէյիլիմ, օնուն իչին պէօյլէ
իլամ էտէրիմ շիմտի, տէօնիւն պունաւն ճանը քէնտի
թէնինէ, վէ տիրիլիյիզ խոստովանանք օլսուն փափուզա քէն-
տի կիւնահլարըն փիւշմանլըղ ըլսա, վէ պէօյլէ պուսուն
պէնիմ մէրհամէթիմի։ Պէօյլէ սիճիլ քէտտի Վա, վէ էմր

Digitized by Google

էլլէտի օնուն կէօզէտիճին հրեշտակընա, քի օնուն ճա-
նըն կինէ կէօթիւրսուն թէնինէ, քի թէքրար տիրիլսին:
Ամոթ ուզաքտաքի քըզը եէթիշիպ, վէ քիլիսէյէ կիրիպ,
քէնտի անասընըն թէնինին իւզէրինէ ածը կէօզ հաշըլա
աղլապըքէն, իշտէ քափիլ տէրին ույքուտան կիպի քալա-
ապը էօվիւ. կէօզլէրին ածտը, տէրին եիւրէքտէն ահիզար
էլլէտի, վէ ճաղտաս օթուրտաք՝ տէտի. աղլայմա քը՛զըմ,
իշտէ քալքտըմ էօմիւրմ: (Նու հայչան կէօքտիւ քըզը
վէ էտրաֆընտաս տուրանլար՝ քօղքտուլար, վէ քաչմայա
պաշլատըլար. լաքին օ չաղըրտը օնլարը վէ տէտի. տէօնիւնը
քօղքմայընը, վէ չափուք կէթիրին պանա պիր քահանայ,
եաղմաւրը՛ըմ սիպէ: Ալ ընկար օ ատահաթ կէթիրտիլէր.
վէ պաշլատը մուքրիմ օլմայա օնա, կէրէք օ խաստովանանք
պէյտա ուխանտաղը կիւնահընը, վէ կէրէք լայըքտաղը խոս-
տովանանք օլուպ՝ լայըքտաղլաղ ըլսա չաք տէֆա սրբուլմի
ապաղընը թէա ասն սրբուլմի ապաղընահատաք: Ալ է տահա օ
խոստովանանք օլուրքէն օնուն քըյասի օլմասը եայընտը
շէհիրե. վէ պիւթիւն շէհիր եղողըտը օրպա կէօրմէյէ
օնու: Ալ է հաչան խոստովանանքըն թէքմիլ էթտի վէ ար-
ձահուպ ապաղը, պաշլատը երիչտէք սէտապլա օ ճաղտան
ճէմայէտունէն կիպի նազլ էթմէյէ ճէմի ճամասդէա՝ Յիսուսան
ապաղը լուքֆա՝ ազիզ Պիքիրին բիճասըլա, թէքրար
տունեակ տէօնէպ թէքմիլ խոստովանանք օլմա իչին: Ալ ե
ածնուա տէտի, շհմոն վաքթը ապը պանա թէքրար տէօն-
մէյէ՝ նէրէտէն քի կէլտիմ, Ի՞սուսան էննիհայէթ սիճի-
լիմ ապմայա. վէ ապայըմ սէմաւտ իչիթիշապլատայա օնուն
ազիզ վալիտէյինին, վէ քէնտինին ազիզ մէրհաճէթին
օնուն պըլապը ըլսա, քի չըքարտըլսար պիզնի ճէհէննէմ քա-
փուլտըրընասն: Պունու սէօյլէյիպ՝ քէնտիսին նը խոսչը
Յիսուսըն ճէօհիւրէտի. վէ քօտու պաչըն ճաղըն իչինէ:

վէ տահաթճա ճանըն թէսլիմ էլլէտի:

Պունու նոտը էտիր կապրափէնա ապը Ալիսէքլա-ըտհրի
գիտիպէրինին ածն չիլոպընտա. գիտ. 22: Ալ է հայր Ի՞զուս
առն. գիտոպ. ճիլտ. Ե. լոպոլիր. 13: Ալ է հայր Ալեքսանդ
Յոհոտ. ապը Պիտերին գիտիպէրինին չիլոպ. Ա. գիտ. 34:

Digitized by Google

Ա Ր Ի Վ Ե Ն։

Պու հիքեայէթտե աշիքնարէ կէօրիւրիւզ, քի նէ քա-
տար ալէյիւք տիւր ազիզ Պիքիրէ Ա՛լլահտան վէրիլէն հէօ-
քիւմ Ա՛ղան փատիշահլըղընատա, թէա քի Ա՛լլահըն մէն
օլունմազ սիճիլին գատըր օլտու մէն էյլէմէյէ, ղնուն իչին քի
աէօյլէր Ա՛ղաքեալ. էյ ճոջ ճոնէմտ հէաոնէլ ետ յոլտա-
չան, ե չէր այնօրիլ փոփաղան. Լաւան, ֆոլտ, ողը ճէ-
քինանլատա ալէր չէրէե կօլճէ, վէ անատան սօնրա շէրտահլը։
Օ՛ղու Ա՛ղաքեալ փատիշահընըն օ սէօզլէ իւզէրինէ, քի սէյ-
լէյուի Ա՛ղաճեր սու լէյանան. տուրէ ալէնտէն, վէ վէրէյիմ սանա
փատիշահլըղընըն եարըսընաատաք. ալ քիւվէհա տեր. քի Ա՛ղ-
ան փոխշահլըղը իչի ալէօլնէնէք, եանի ողտանըն փոխշահլը-
ղընա, վէ հէրհանգի փոխշահլըղընա. Ինոյ Էվէլէրինէ Ա՛ղ-
չէնոխնի Լուֆտաք. վէ Էյինճէնէն վէրտի չէնոյի Ա՛լ ալէնէրինէ.
վէ Ինճ Ա՛ղ ողտանըն փոխշահը պէնիմ՝ ակտալը չէնոյի վա-
լէյէնի ու հէրհանգի անատ վէ ողտանդը պէնիմ։

Ա Ի Ա Ո Ղ Ո Ն Ա Ն։

Պիք յահոտ Էօլե ողտու. վէ օն պէշ կիւնէն սօնրա չը-
ոտի օլտա ողիզ Պիքիրէն հէճ-ալէրինէյէ, վէ վօֆլինէ օլտա
Ընդ ըտա Էօլտի։

Յ ետուն 1428. աէնեհինտէ Հայրանաս Էյալէթինտէ՝ ող Ա՛ղ-
լարհոտան քատաղանընտա Կամէրակուն շէհրինէ եուքըն,
փնէքինէ խսիւռէ պիր քատը փէք շէհրիճատըդըյտ պիր Էօղ-
ուզ Էվլատ կէթիրտի, վէ կէօմիւլդը օնու էվինէ պահ-
ճէսինին պիր քէօշէսինատ։ Պու քատը փէք խպատաճ-
քատաղ ըտը ազիզ Պիքիրէ, վէ հէր սէնէ կիւտէրտի Ա՛ղլատ
շէհրինէ՝ ղնատէթէ օնուն պիւճիւգէթինի պատկերինէ՝ քի
օրտատ ըտը։ Ինոյ՝ նէ զամանն օղունն Էօղիւ տօղուրտուդատ,
փէք քատաֆէթէ տուրտուդատ. խատուդատ պաշնատ իչին, քի
մնհատ Ա՛ղաճինգե էպգէք օլմատը, վէ ատնքի պիւթիւն
կիւն ատղատտը. վէ պիր ազ թէսէլլա օլմա իչին ազիզ պի-
քիր Ա՛ղերիճի սըղընըրտը ուտա ըլտ, օ տա տէկիզ ալ-
իչէրտէն նուրլանտըրտը օնու, վէ հէր կէճէ իւրեատըն-
տա տա կէօտէրիրտի օնա քէնտինին տօղան վէ կէօմիւլէն
ողուն ատղ, վէ պու սիւրտիւ օն պէշ կիւն։ Ինոյ քատը պու

Digitized by Google

իւրեանքերուն գումվէթլէնեալ՝ պէհզատուր էտէրտի քէնտի էրքէյին՝ վէ սայրըլարքն, քի կէօրմէյէ կէլնրէրտի ծնու՝ մահսումու կէօմիւքլէրի մէշարը աչմայա. վէ տէրտի. ումարքմ քի ազիզ Պէքիրին լուֆթուլա օղլում տի՛ի օլաս կէրէք, չունքի ը պէջլէ թէհէլլա էտիյօր պէնի։ Ա՛ է ծնլաք մասկարա էտէրլէրտի ծնու, վէ ծնուն սէօզլէրն ատինլէմէզլէրտի. լաքին էնձամինտա ծնուն օսմանտրըրպ պէհզատուր էթմէսինտէն, կիմտիլէր պահճէյէ, վէ եա՛ մաշճա սէտրլար թօփրաղը՝ նէրէտէ քի մահսումի կէօմիւլմիշտիւ։ Ա՛ է հաչան պիր արշըն քատար էշտիլէր թօփրաղը, կէօրինտիւլէր էվվէլ մահսումուն պյաքլարը, վէ ասնրա պիւթիւն թէնի, տէյիլ սալթ չիւրիւմիշ վէ քօքմամըշ, վէ տահի սաղ տօւրտյօրտու քըրմըզը եիւզլէր իլէ, թահթլըճա սօղուրտու, վէ տուտաքլարըն վէ էլլէրին այաքլարըն քըմըզտասըրտը։ (Ծնու հաչան կէօրտիւլէր, քէչէ քէտիլիպ մէհմանն քատլարլար, վէ չաղըրըրլարտը. միւճիւզէթ տիր, միւճիւզէթ տիր։ Ա՛ պու հայք կիւզէրէ, զիրա էյէր քի Ա՛ ազարոսուն տէօրթ կիւնտէն սօնրա քըյամէ օլմասը պիւթիւն եահուտիաստանը Ա՛ճճուալան, տըրտըյտա, եա տահա նէ քատար շաշմաճաք միւճիւզէթ տիր պիր մահսումու քըյամէ օլմուշ կէօրմէք տիւնեատա, քի անատան էօլիւ տօղուպ, օն պէշ կիւն պիր արշըն քատար Ա՛թօփրաղ ալըճնա կէօմիւլիւ քալմըշ։ Ա՛ թնրա մահսումու ալըպ քուճաքլարընա՝ կէօրմիւրտիւէր անասընա՝ քի տահա լօհուսալաղընըն սաքընմասընտայտը. վէ ճիւմլէսի պիր աղըզտան Ա՛թէպիհ էտէրլէրտի Ա՛լլահը, վէ ծնուն միւճիւզէթքանի վալիսինին էօյլէ պէօյիք միւճիւզէթ իչինն։ Ա՛ է սօնրա միւշավէրէ էթմիլէր մահսումու օ քատասպատա վաֆթիզ էթմէմէյէ. իլլէ կէօրմիւրմէյէ ծնու ազիզ վալիսուէթուլլահըն քիլլիսէսինէ՝ քի Ա՛ճրտունկվէտի իտի՝ օ քատասպատան իչի միլ ուզաք. վէ ծնտա վաֆթիզ էթմէյէ ծնու նր Ա՛ճաճինին միւճիւզէթինին զիրքինէ։ Ա՛ է լաքին պիր ատ աղըր տավըանտրլար եօլա չըքմայա, վէ փէճ չօք քատրլար տա պէրապէր, օնլար քի եավաշ եէօրիւրլէր։ ծնուն իչին քիլլիսէյէ եէթմիշինճէ փասփասը օնտա պուլնատրլաք. քի պիր եաքըն քալէյէ կիթմիշտի էօյլէն մանճասընա տավէթ օլունուպ, ծնուն միզտարընտան։ Ամի ֆարզ օլտու կիթմէյէ օթայա փասփասը չաղըրմա իչին. լաքին ծնտա տա հիսարըն քատրըսըն քասփաք պու-

Digitized by Google

լուպ, վուրտուլար, վէ քիմէ եօղ ուտու քի աչա՝ զերա հէփիսի տէ թասամա կիլիմիշլէր իտի։ Ալքին իշտե կէօրիւնտիւ ազիզ Պիքիրին իքինճի միւճիւզէթի, քի քէնտին-տէն աչըլըը քափը, վէ պիւթիւն քէօմէ կիրտի իչէրի։ Կիմիտի-լէր օրտան իքինճի հիսարընըն քափըսընա, վէ օնու տա քափալը պուլտուլար. վէ լաքին օնտա տահի քէնտինտէն աչըլըը քափը, վէ կիրտիլէր իչէրի։ Է կիլիտիլէր իչինճիւ հիսարըն քափըսընա տա, վէ օ տա քափալըյտը՝ քէն-տինտէն աչըլըը. վէ կիրտիլէր քալէյէ իչէրի. վէ քափը-լար նասըլ քի քէնտիլէրինտէն աչըլտրլար, քէզալիք քէն-տիլէրինտէն տէ քափանտլար ընլար կիրտիքտէ։ Է ասնդա կիլիտիլէր տիզտարըն ատարայընա, վէ իչէրի կիրիպ՝ վէրտիվէն-տէն չըքտրլար եօքարը պէօյինք թէկլիզէ, նէրէտէ քի փա-փազ վէ տիզտար մանձա եէյօրլարտը։ Ընլարը հաչան կէօր-տիւյտ տիզտար, զիւատէ էօրքէլէնտի գալէնին քափրճը-ըընըն իւզէրինէ, քի օրատա հըզլէթի էտիյօրտու ընլարա, քի նիչին իզինօղլ աչմըշ քափրյը ընլարա, վէ ալմըշ իչէրի գալէյէ օ քատար քէօմէ հալքը. վէ քըլըճ չէքիպ իտտէրտի ընտան էօմ ալմաք։ Ալքին քափրճը նէմինէ քավիլէրտի, քի մանձատան էվվէլ հէփ քափրլարը քափտարըմ. վէ տիզտարըն քըզըն շահաթ տուԹատը, քի քափրլարը քա-փալքէն օրատայյտը։ Օնրա Թաճուալլանըլ տիզտար՝ սի-վալ էթտի կէլէնլէրէ, քի քափրլար քափտալը նասըլ կիր-տինիզ իչէրի, վէ նէ՞ իտտէրսինիզ։ Է ընլար տէտիլէր. ազիզ Պիքիրին միւճիւզէթիյլէ քալէնին քափրլարը քէնտի քէնտիլէրինէ աչըլտրլար. վէ պաշլատըլար սըրտասրյլան նաթը էթմէյէ օնուն ճիւմլէ միւճիւզէթին. վէ նիճէ քըյտան էյ-լէտի մահսուսմա վաֆիֆիզսիզ քալմազմաղ իչէին։ Պու միւճիւ-զէթի էչիտինճէ փափազ, զիւատէ Թաճուալլանտը, վէ ման-ճայը եարըմ պըրաքըպ՝ ափքապինճէ քալքտը տու֊ֆրատան։ Է օնուդլա քալքտը տիզտար քէնտի էվ ուշաքլարըյտա, վէ կէլէնլէրէ այագտաշ օլուպ չըքտրլար ապտալտան կիլիմէյէ պր Է ճածինին քիլիսէսինէ քալէտէն տըշարը. վէ վաֆիֆիզ էթմէյէ օրատա մահսուսմա։ Է իշտէ կէօրիւնտիւ ազիզ Պիքիրին իւչինճիւ միւճիւզէթի, քի պէքլէրլըէն քափըճըյը կէլէպ քալէնին քափրսըն աչմայա. կէօրտիւլէր քի քա-փըլար քէնտիլէրինտէն աչըլտրլար. տիզտար օնա Թաճուալլա-նըպ խաչ չըքարըրտը եիւզիւնէ. վէ իլիֆգաթ էյլէտի էվ-վէլքի պիւթիւն միւճիւզէթէ տէ։ Օնրա քալէտէն չը-

Digitized by Google

քրակ՝ կիթախիլեր ազիզ Պալիտեթուլահըն քիլիսեսինէ, վէ օնտա փափազ վաֆիթիզ էյլէտի մահսուտու չափուք՝ զիլուա կէօրիւրլէրտի պուրնունտան քան կէլմէսին. վէ կէօզէրինտէն չըք հաշ, վէ ճան Թէսլիմ էտէր կիպի չէնէ ամմանըն։ Պէ վաֆիթիզ օլտուքտան սօնրա պէշ սահաթ մըքտարը կէչտի իսե պաշլատը մահսուտ ազար ազար Թէրէֆիպա կէվշէ մէյէ, էօյլէ քի. նէ իչին քըլտուէ քի օլտուչտա Թէքմիլը նէ էրիպա, պէշ սահաթ Թէքմիլ օլունճա էօլտիւ. վէ կէօմ տիւլէր ծնու օ քիլիսէտէ։ Իչլէ պու քատար Հէյրան օլա ճազը միւճիւզիէթ Թաճրիպա՝ պու տա քրատա կէլտի, քի մահսումուն էօլտիւյիւ սահէթ, անատոլուն սիւտիւ տէ քհ սիլտի։

Պատա նաչլ էտէր (Յատատա լիպէտան էնպէտ էլլատըն փա՝ Հոլտանդ Ընճինէ էչէն։ Պէ հայէ Ընդլատան. գէո պատ. ճիլտ. է. Խատէր. 24։

ԱՐՀԻՎ։

Ընդեր իւք վալիտէմիզ Ընա՝ քի ինսան զապիէէսինին էօլ լիւմիւնէ աէպէզ օլտու՝ էօմիւր տէնիլտի իսե, զիլուա Ընա լուղմի, էօմիւր Թէրճումէ օլտունտու։ Ընա նէ քատատա Հալը իւզէրէ լայըք տլը էօմիւր չազըտմազ ազիզ Պէքիրի, քի պիւէ էօմիւր վէրմէ (Ե Ընդուն վալիտէսի օլտու. օնուն իչլին սէօյլէր պա Ընդիսան, Կէրչէ Ապդիսա պէնէօյա էօլտու փօզատըտու, չ փէրէչէպէ տնա օլտան։ Պէ չունքի կէրչէք էօմիւր Ընդատըն լուԹֆու տուտ, քի էյլէր ճան օնտան վէ Հրուսլ ուսա՝ էօլմիշ տէնիլիր. վէ տահսի լուԹուֆլար անատը ազիզ Պէքիր տիր. օնուն իչլին եռալվատըլմ գնա, քի վէրսին պիզէ քէնտի լուԹֆունու. քի քատարը օլտըմ տալտի տատ քամլայա սընատուզ էօմիւր տատըզըտըտ. Նիճէ վէրտի օնու ազիմ տինատա վներսինէ քատընըն էվլատընա, օնա պէօյլէ ազիմ Հէյրան օլունպճաք միւճիւզիէթ էվՔէսիյէ՝ սանըքի ատտի. ամ Ընդի պա, դէք են Հատատ տ, Եպչէզ տէզ ատ Ընտի. Ընանի, Էյ տատը, պէօյնա պէնէ սէնին Ընինգոլըն, օլտա ատատ նիճէ տի Ընտէքատն, նատրա քի տէ տի Վ,Ա քանանդ քատրդատ։

ԱՒՕՐԻՆՔ ԱՂՔԱՏԱՑ ԿՆՈՋԻ։

Ընկերասիրութեան պէտք, ազգաց Պետերին պէտք չեն ըլլար պարկեշտին պարապ, ոչ իբր հիմնաքարի կենաց։

Յունուար 1615, սենեկսինտ Լեհաստանեան կեստիկով վէ Կրակով շէհիրէրին մագէինտէ, Վիլեա աէնիլէին եէրտէ, Յովհաննէս նամ քէօյլիւնիւն պիրի սապահըլա քէնտի թաղլասընտա չիվէ սիւրէրիքէն, իշտէ իքի իւչ տէօնիւմտէն սօնրա՝ տուրտուլար քալտըրար էօքիւզլէր սիւրտիւքլէրի եէրտէ, վէ տահա իլէրի կիթմիշք իստիգէ ղէրտի։ Օհատէ շաշար էքինճի, տիւրթէրտի ծնլարը, վէ չաղըրըր չամլաթա եէտրտի՝ քի կիթմինէր. Թաքի ծնուն ահի շամպաթասընտան սայրը քէօյլիւղը տէ պիրիքտիղէր օրայա. յաքին էօքիւզլէր տէյիլ սաղի թէփրէնմիգլէրտի եէրլէրինտէն, վէ տահի իքի էօն այաքլարընայ տիւ չէօքտիւղը օրատա եէրե։ Յովհաննէս էքինճի էօքիւզլէրին էօնիւնէ կէչտի կէօրմէյէ, քինէ օլսօ. վէ իշտէ կէօտիւ, քի տուրսյօրտու եէրտէ էօքիւզլէրին էօնիւնտէ պիր կիւչճիք թաշտան պիր փարմաք քատար վալիտէթուլսհ տզիղ պիքիրին զիատէ կիւզել պատկերի, քուշաղընտա Լուսի օղոտ ուլա, ծնատն քի նուր շէօկլէրէրի տահչըղըրտը. վէ ծ տահաթ Թանըղտը էօքիւզլէրինին եէրլէրինտէն քըմըլտանմատը քլարընէն սէպէպին։ Ըստէմ քէնտիսի տէ տիզ էօքիւղ պատկերին հուզուրինտէ սէճտէ գըլտը ծնա տուվալէր տունատաք Լուսհա վէ ծնուն տզիղ վալիտէսինէ։ Ա ն սօնրա քօղքուզ Թիմըրճիլէ ալտը եէրտէն պատկերի, վէ օ կիւն չիփտ սիւրճինին կէրի պըրսաբըս՝ տզիղ պատկերըլէ չատուք էվէ տէծտիւ. վէ կէօտաէրտի ծնու քէնտի զէվճէ սինէ, վէ նադլ էթտի ծնա՝ քէնտինինէ ըրատտ կէլէնի օ կիւն, վէ վէրթզ օնա, էմր էթտի տաքընտատաք վէ իզդէթի իլէ տուրթմայա օ պատկերի. վէ քատը պատկերի ալըզ պիր քաչ կիւն իքլատմը եէրէ քօտու էվինտէ. քի ծնուն էօնիւտտէ քէնտիսի վէ էրքէյի քէնտի էվլատլարընայ պիրէ տիւվա էտրէլէրտի։ Ա ն սօնրա օրատան քալտըրըզ քօտու քէնտի սանտըղընտա վէ պէչլէ տանքի թէքքարա կէօմիւս պատկերի, վէ ունուԹտուրարը ծնու տիւԹիւն։ Ա ն էլաքին ծնլարըն պու ունուԹմանլարընա տզիղ Պիքիր զիատէ կիւչճէնտի. ծնուն իչին քաղէպլէտի ծնլարը աչիլ հիղէ, զէրա էվ

վել երբեմն սանրա զեմճեսի, վե սանրա ծնողքն եվրատա-
լարը քաղցած էյոտիւեր կէօզլերինին ըշըղը. վե ֆարազա
հեքիմլէր կելիպ չոք իլաճլար թիմարլար էյոտիւեր, ըսքին
ծնլարտան հիչ ֆայտալանմատըլար, վե քալըրլար օ ալիվ-
լիքտե հայլը վաքըթ: Ալ ծնլարդն քօմշուլարընտան պիր
զահիտ քարը ածըլդպ ծնլարդն եւուզերինե. հեր հրզմիթ-
լերինե պուլունուպ՝ իքտիզալարդն քայրդրդտը: Յոմոհ
պիր քաչ կիւնտեն սօնրա՝ հալյան պու ծնլարտա հրզմիթ
էտէն քարը աչտը օ սանտըղը, օնտա քի առաբտրտու ա-
զիզ Պիքիրին պատկերի, պիր շէյ ալմա իչէին. կէօրտիւ
քի պէօյիք պիր նուրաֆէշ կիպի ալէֆլէնիպ չըքտը սան-
տըքտան վե քօրքուպ՝ չաղրտը, վե աէտի: Ուէյ վահ,
իշտե սանաքք եանըպ թուխուշ()լտեմ զիքը էյլէտի
էքինճինին զէվճէսի ազիզ Պիքիրին պատկերճիէզին, վե
տէտի. քօրքմա քզ զ քարտաշ, քի օ ալճէշ ալէֆի տէյիլ
պիր, իլէ վալիտեխուլլահըն պատկերինին նուրու տուր,
օնու այն շաչկըն օրայա սաքլատըմ. վե պունուն իչէին պիր,
քի հէվախիմիզ քէօր օլտուք: Յոմոհ՝ եաալարդրդմ չափուք
չաղրլըն քէօյիւն վապաղըն, քի զրտան ալտըն կէօ-
լիւրսիւն քիլիսէյէ, վե ծնտա պիր իքտամը եէրի քօտուն,
չիւնքի պէն սէֆիկ պիլէմէտիմ իզզէթ վե իհթիչամ վէր-
մէկ վալիտեխուլլահըն պատկերինէ. զիւրա պէէքի պուդնուն-
դա քերեմ պուլդուդաք օնտան: Վապաղ չաղրլըդպ՝ կէլտի
եվե. վե նէ զէման քի կէօրտիւ պատկերի վե նուրտա քի
ահալըդրտը ծնտան, քօրքուպ շաշտը, վե պիրքիքտի զրտայա
չէք քէօմէկ ճօմատի: Ալ սօնրա ալդպ պատկերի թապահա
չէք քուրդտար, վե կէօրիւրիւպ քիկիսէտե քօտուդտար պիր տուշ-
դա թօղը սանաղտա: Ալ էքինճինին պիւթիւն էվ ուշաղտա-
րըդտա պիկէ քէօր օլմալարընին սէպէպկ պէյտն ծմա իչինա
նէ զէման չէքարտաղտարտա օնուն էվինտէն պատկերի, աքշա-
պինճէ աչըդտըդտար ծնդարդն կէօզլերի: Պուդնուտան սօնրա պիր
պաշկա վիճիուզէքճ տահա օլտուք. զիւրա իքինճին կիւնտե հայլան
փապահ աչտը սանտըղը կէօրտէմկէ ազիզ Ալէքսէյուէ-
լտնրն պատկերին ապդրը կէլէն ճօմատաթդտա, պուդմատը
օնտա օնու. վե շաշտպ ակհնան քաղտը: Ալքին արտպդպ
պուդ եանը օ եանը նպքըն վե ուզուք հերլերկե, պուդտաղտդ
օնու ուչմուշ վե էնճիշ թէքրտար էվէլկի երբինե, ներ-
տե քի պուդտու օնու էքինճի, օնտան քի նուր
շապճըդտը սաչըդտրդպտը: Ալ պունուն ուդա տուդտաղտ

Digitized by Google

ձիւմբէսի, քի Ալ ալհասէթուլլահ իսուէյօտաու օրատաս մաքաուս եէր թուլմաք, վէ օնտա ալՀօԹէշամլանմաք քրիստոսիանլատաան: ()նուն իչլին չապըճաք պիր կիւչձիւք քիլիսէ եափտըլար աղաճատան. վէ քօտուլար օնտա օ միւձիւզէթլի պատկերի. օրատաս քի սօնրա չօք միւձիւզէթ վէ լուԹուֆլար էԹտի ազիզ Պիքիր քէնտի իսպատէթքեաըլարընա: () չօքլարտան պիրի պու օլտու. քի Ալիէզիտաս Ալաուինաս ադամնան իսմինտէ պիր քիշի զատէ քիմսէ պիր պէօյիւք քաապահաթ իչլին նէ հալք իՓտիրայէ ուղրայըպ՝ զընտանմատ քօնտու, վէ էրԹէսի կիւն էօլիւճէ ղաԹիլիյըմ օլտու: Պու հատէան գատարը օլմատը կէօստէրմէյէ քէնտի քաապահաթըզլըղըն՝ սըղընտը ազիզ Պիքիրե, վէ իւրատէԹտի սնաս, քի էյէր էօլիւմտէն քուրԹարըրսաս քէնտինի՝ պիր կիւզել քիլիսէ եափտըրսա օ միւձիւզէթլի կիւչձիւք պատկերինին իզզէԹինէ: Ալ է խշտէ օ կէճէ կէօրիւնտիւ օնաս ազիզ Պիքիր զընտանատա. վէ զէնճիրլէրին չէօղտիւ, ծնլար ըլսա քի պաղլանմըշտը. վէ զընտանըն քափըլարըն աչըպ տէտի, ծղուլ Թէքմիլ էյլէ օ պանտա իւրատ էԹտիյին, եանի պէնիմ իզզէԹիմի՝ քիլիսէ եափմայը, վար սէլամէԹ իլէ, վէ պուտաս աէօյլէյիկ կէօրիւնմէզ օլտու: Ալ ե քիշիլատէ սէտ Պեատոս առաքեալ կիւպի զընտանըն, վէ շէհիրին քափըսընտան կէչիպ՝ չըքարը տըշարը, վէ քուրԹուլտու էօլմէմէնէ. վէ նէ քի իւրատ էԹտիյահ Թէքմիլէյլէտի. զիրա միւձիւզէթլի պատկերին էվէլքի կիւչձիւք քիլիսէյին երքըտ՝ պիր պէօյիւք կիւզել քիլիսէ եափտը քէնտի ղուտուրԹինէ կէօրէ աղաճատան: Ալ վաքԹիլատան սօնրա Ալատինիսլատաս Յորիէսկի օ էյալէԹին սահիպի եափտը օ քիլիսէյի Թաշտան, վէ վէրտի տէ Պոմինիկոսուն դարիքինտէն օլան բահիպլէրե. վէ օ տուր քի չինտիյէ քատտար կէօրիւնիւր. օրատաս քի էԹտի, վէ Թատ պու կիւնէտէք էտէր ազիզ Պիքիր ազիմ միւձիւզէթ. Թատ քի չօքլարընի միւրտէլլէտտէն քըչատմէ էյլէմէք, նիձէ օքատնուր օ քիլիսէնին Թարիխ նամէսինատ:

Պատաս նոտէ. Էպէր հայր Կոմինիկոսկի չԷնոպ ազիզ Պինկիէռլատի չէյն օլան չիՊատըզա Էռվիէտա. ձիլլ. Է: Էօրինկ. 25:

Ա Հ Կ Վ Է ։

Վ ՝ Կ ՝ Ե Ն Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Ց Ի Ք Ս Ե Ր Ե Ց Ի Ք Ս Ե Ր Ե Ց Ի Ք Ս Ե Ր Ե

ՄՆԾաւորութիւնա, վէ սայրը լուսիպլէրէ։ Ալ է օձլար ճիւմլէսի շաքաթի կիւն աքշամ կիթոխլէր օնուն օտասընա. վէ կէօրտիւլէր, վէ էշլիթոխլէր ճիւմլէսին, նէ քի օ կէօրիւր վէ էշլիտիրմիյէ։ Ալ է սօնրա տիւշինտիւլէր կիտիպ՝ չըքմընէ օ տաղըն թէփէսինէ, վէ կէօրմէք, քի նէ օլսա կէրէք օ, քի օնուն իզզէթինէ նանըյօր օ քաւսար մոմլար, վէ օ քաւսար ահէնկլէր օլուշօրլար կէօյլէրտէն։ Ալ օնրա ճիւմլէսի թաւխօր տիւզլիպ զէպուր, վէ տիւվա ահէնկլէրլէ կիտիպ չըքարքէն տաղա՝ իշտե քաֆիլ քարշը չըքմըշ օնլարա պիր պէօյիւք էօքիւզ, քի էվվէլ տիզ չէօքիւպ սէճտե քրտը ազիզ Հաչա, քի թաւխօրուն էօնինտէն կէօթիւրտիւրլէրտի. վէ սօնրա այաղա քալքըպ՝ քրտվազտարը օնլարա, վէ պաշըլլա իշտիւթի էտէրտի օնուն իզինէ կիթմիշէ։ Ալ նա ըէֆիթ օլուպ լուսիպլէր կիտէրլէրտի չապուք վէ չըքարլարտը իզզիզ եալըն քայալը եօլտան։ Ալ է իշտե վաղտըլար պիր պէօյիւք սարփ քայայա, քի օնտան կէչմէք միւնքիւնսիւզ խատու։ Ալ նատա էօքիւզ էվվէլ տուրտու, վէ սօնրա վուրտու օ սարփ քայայը պուշնուզլարըլլա. վէ օ քայա իլքի պէօլինտիւ, վէ եօլ վէրտի օնլարա եօքարը չըքմայա։ Ամոի լուսիպլէր թաճուպլաճընըպ, վէ քօղքուպ օ տարփ քայանընն քըղըլմասընընա, կիտէրլէրտի էօքիւզինն իզինէ, թա չըքըպ եկէթիշտիլէր տաղըն թէփէսինէ. օրատա ագաապին ճէ կէօրինմէզ օլտու ագայլըպ էօքիւզ։ Ալ է օնլար պաքըպ տէօրա եանընա՝ կէօրտիւլէր, քի պիր թաշ մաղարատա ազիզ վալիտէթուլլահ պիքիր Ալ էրիէմին օտունատան եափմա պիր կիւզել խատէթէ թէփրէնտիրմէճի պատկերի վար ըսը՝ իւչ քարըշ հիւքէքլիքտե. վէ թաւրըտըլար սէպէպին, քի նէ խչին օլուրլարտը շաքաթ կիւնլէրինտե կէօյլէրտէն օ միւճիւզէթլի կէօստէրիշլէր։ Ալ սօնրա ազիզ Պիքիրին պատկերինին հուզուրինտե տիզ չէօքիւ՝ չօք խպատէթլէր վէ նիազլար էթտիլէր օնա. վէ սօնրա օնատն քարտըրպ պատկերի էնտիլէր տաղտան. վէ տատնըն գալէսինէ կէթիպ՝ տրբուհի Ալ գաթանըն քիլիսէսինէ քօտուլար, օրատա քի ճէնի մանաստըր եափըպ, օնտա թէմքիւն էթմէք խատըլէրտի։ Ալքին չունքի ազիզ Պիքիր խատէրտի, քի օրատա տաղըն թէփէսինտե եափըլըրըն պիր ճէնի քիլիսէ քէնտի խատինէ, վէ օրատա տուբրանն քէնտի պատկերի, վէ օ զեյտունէթ ճէրի օլսուն տինտար քրիստիանլարնա, ֆարազա եօլու զահմէթլիյսէ տե չըքմայա. պունտն իչին օ պատ-

Digitized by Google

կեր իրենց կիւնաե ահեծատիւ ֆերիշթէլէրին կէօրիւնմէ-
էլլէ թէքրար էվէլքի եէրինե՝ Ծօրա տաղընը թէփէխ-
նէ։ ()նու կէօրիւպ բահիլէր վէ սայը տինատար քրիա-
տիանլէր՝ խատէտիլէր վէ եասիրլար օ տաղընը թէփէխնատէ
պիր կիւզէլ քիլիսե. վէ քօտուլար օնատա վէլիսոեթուլա-
հընը օ պատակերին. վէ ասնրա եասիրլար քիլիսէյէ եաքընը
պիր քաչ կվ պաղը քիմսէլէր սաքին օլմայա օնատա. վէ
ազիզ Վիքիրե հըզմէթ էթմէյէ. վէ օ պու կիւնէտէքի զէյ-
արէթ եէրի օլատու տինատար քրիստիանլարդա. օրատա քի
չօք քէրէմէլէր տէ ալտըլար քէրէմ անատէ ազիզ Վիքիր-
տէն, քի օնլարը չօքլարտանդ պաղընլարընը եազդըլմ։ Վ աքտըյա
տէնիզատէ պու ատայա եաքընը պիր Վապտիսա կէմիսե չօք էք-
քէկլէրլէ վէ տէրիլէրէ տօղու թուխտուտա պէօյիւք ֆըր-
թընայա քատկ օլմայա եաքընը, վէ օնատա պիր ճամանէ տէ տա-
ճիկ քարը վար ըտը։ Վէ սըղընտընըտա ճիւմլէսի ազիզ
Վիքիրին եարտըմընա՝ իքրար էթմէյէ քէնտի իչէրինտէն
պիրին կէօնտէրմէյէ օ տաղընը թէփէտիեէ, ծուն պատակ-
րինին պատղընա հէսիսինին թարատֆընատան քէնտիլէրին
ահաղարընը թէքմիլ էթմէյէ, էյէր ծղարը սաքլատա քաթկ
օլմատան. վէ զը պըրաքտընար մտապէյնէրինտէ, քի տաղը
քիմ էզբաքընը, վէ զը տաճիկ քարըյա էզբաքը. վէ օ
կէօնիւլ րիզասընայա քատղու էթտի։ Վէ իշտէ օ տահյաճ
կէօրտիւ քարը, քի հասատատա տուրտույօրտուս կէմինին իս-
զէրինտէ պիր հիւսիւնատար միւքէլլէֆ տուլմատն, քի ազազ-
լայընտ էմր էտէրտի րիւզկիատար վէ ունինէզ ըրատհաճ տուր-
մայա. օնլարը ազատինճէ միւթէհհ օլտուպ տուտուրտուլար. վէ
պէօյիւք սէլամէթլիքը օլտու։ ()նընա չօքտըզ օ միշէկլի պաշ-
զը քիմսէներլէ ատայա, կիթտի օ քիլիսէյէ տաղընը պաշը-
նա թէքմիլ էթմէյէ ճիւմլէսինին ահաղարընը. վէ հաչատն
կէօրտույատ վէլիսոեթուլահընը պատակերին, ֆէրեատ էթ-
տի՝ վէ եէմին էթտի տէյէրէք. քի պուլյատտա օ տուլմատն,
քի էմր էթտի րիւզկիատար վէ տունինէզ, վէ տինտիրտի օն-
լարընը ֆըրթընատընը։ Վէ ատնրատ ըշըքլատըզ Վ.լլահատն,
ազիզ քրիստիան տինինը քատղու էթտի, վէ վաֆիթիզ օլ-
տու. վէ քաչտը քէնտի վիլայէթինէ տէօնմէք իստէմէտի,
իմէ կիտիպ՝ տաքին օլտու. Վատտընատայ ատատընատա թամ
քէնտի էօլտիւիւ կիւննտէք։ Գուշատատն ատնրատ օ ատատատա
պիր պէօյիւք քուրաքլըճը օլտու, վէ ինատնլար տու պու-
մաղատրը իչմէյէ. վէ փէք տատրըքատա ընրքտը։ ()նուն

իչքին Տուրս տաղընդն թեփէսինեւ չեզբըսկ՝ ալըղլար ապիզ այիքիր Ալիտէթուլլահըն պատակերին, վէ կէթիկտիչէր շեհիրէ, վէ քօտուլար ուրտ քիլիսէնին մէզապահընա. վէ ճէմի ճօմաաթի կիտերլէրտի տօքուզ կիւն օրայա. վէ եալվաքըլարտը ապիզ Պիքիրե ծնլարտա քէրկմ էտիպ՝ եաղմուր վերփէյէ: Ալ է օ տօքուզ կիւնլէրտե եաղմուր ալմաղլարտա, քօղըտուլար, քի պէլքէ օ կիւճէնմիշ օլա ծնլարդն եիւզերին: Յամի պէօյիւք ալայլա կէօթիւրիւրդէն պատակերի քէնփի ներդինե, իչտե քաֆիվ պիր ածայըղ պէօյիւք վէ կէօկ թիւլլիւ էզքիւզ չեզտը ծնլարդն քաղշընդնա ամինատը Հայտան կէօնտերիլմիշ. վէ այաքտաշ օլուպ կիտերտի օնկարլա, թա քի ներթիշտիլէր ճիւմլէնէ պիր կիւչճիւք ըղմադա: Ալ է օրատտա էօքիւզ պաշդն էյիպ ծնտան պիր ազ տու ալտը ազղըլլա, վէ փիւսկիւռտիւ կէօյէ. վէ օլտու պէօյիւք միւճիւղէթ, քի ադապինճէ կէօյ քադարտը. պուլուտալրա, վէ պիր եավուզ եաղմուր եաղտը. թա քի ճիւմլէ ծնտա օլանլար ըսրանտըլտար, վէ քաչընա՝ առաղլարդըզ պու եանտա օ եանտա եաղմուրտան ապրանաճաք ներ ադատմա իչէրն. վէ աճայիպ էօքիւզ օ տահաթի կէօրիւնմէզ օլտու: Ալ է ճիւմլէ ատատըղտար չինքիրլէր վերիպ Ալլահա՝ ՄՀՕՀԵՇամ էտերլէրտի քէրկմքտանի Ալ ալիտէթուլլահը: Պու թաղըլանըպտան մնատե ադիպ Պիքիր էթտի, վէ էտեր օրատա թա պու կիւնէտէք վէ տտախ սայըղ հիսապտրդ ճիւճիւէթ վէ լուքմըլար քէնտի իպատեթքեաղըլարընա:

Պուանա հիչտայէլ էսքէդ հայդ Ալոմիճոլէրի, չէնտե չիլ-ապո չղէդ Ալ ալիփոէրուլլահ ինչե փիր. Ճէ հայդ Վատտա Քավէան ճիղտ. Է. Հօրինակ. 26:

ԱՂՎԵՍ:

Ա՛յէր պու տաճիկ զէվճէ՝ օնտան էօթիւրիւ քի պու հիքեայէթտե եաղտըթ, տալը պիր քէրդե Ալլահըդն միւճիւղէթին կէօդմէյէ, թէօվպէյէ կէտտի. վէ ազիզ քրիստիան տինին քապտաղ էթտի, էօյլէյտե Հաշկը քազէպե լըղդ տէչիլըզ պիզ, քի պու քատտար էշխարհիդ Ալլահդն վէ ծնուն վալիտէհինին միւճիւղէթին. վէ կէրի տուրմայընդ կիւնահտան. ծնուն իչին Հալք իւզերե ներքմիլ օլաճաք տրդ ալիզիմ իւզերիմիզե Ալ պու օ քէտտըդ, քի սէօյլէր. պչկոյն

Digitized by Google

հաքաւոյ յոլչեցի՝ ի պոպոպանի ընաք ապգիս ընաք այանի, և պոպոպոպոնայե պատ. Լանի՝ պատլե ուսլնաները չատա շնչուհա-
լու պոս ինլելնելե, վե պատնելնելե պուանս: Ակ լաքին պիզիմ ճիսմիկ քեմլիքլերիմիզին սեպեպի պու տուր, քի իմիդաթ էթմեյիզ թեքմիլ իմիդաթլա Լապպինին պեօյլե միճիս-
զեթինե: Ակ տահա ֆենատը օ տուր, քի պազըլարը վար տրըլար, քի պեօյլե հիքայեթլիլերի մասկարա տախի էտեր-
լեր. անլեր քի ինճիլ շերիֆին միճիզեթինե պիլե լիճճ ինանըըլար. վե պունլար պիմիտին ուշաք տրըլար Ն.լահըն ճենննեթինտեն:

ՄԻՍԻՈՆԵՐԻ ՍԱՀՄԱՆԸ:

Ֆուլվա շերիֆնե Կապրելեան չահելլերին Համանապրբնըն Ընե-
ջելեն պրոբլեմաընապա ապիզ Պինբերին պապը Ֆոճնապենի ինչեն:

Յունուն 1260. սենեսինտե Կարմել դաղիքինին բահիպ-
լերինին Ֆրանսաանըն Ֆուլվա շերիֆնե եաքըն պիր կիչճ ճիւք վե տարաճըք մանաստըրլարը վար ըտը. վե եօյլե վալի-
տեթուլլահ ազիզ Պիքիրճեհիկ օլմուշ Նամտար բահիպ-
լերին տերեճեսինե ուկունսուզ օլմասը իչին արզու-
լերլերտի օ շերիֆին իչինտե պաշկա պիր պեօյիք վե կե-
նիշ մանաստըը էտինմեյե. լաքին քենտիլերին ֆոքարե-
լիքլերի իչին էլլերի էրմեզտի: Ամտի՝ օ շերիֆտե պիր Կա-
մուել գրոսեան նամ չըֆուտ վար ըտը՝ պազիրկեան վե փեք զենկին ատեմ. պիր կիւն պու քենտի եվինին պեօյ-
նիք պահճեսինտե կեզերքեն, կեօրտիս ուզաքտան, քի պիր ազաճըն իւզերինտե ազիզ Պիքիր վալիտեթուլլահըն պիր կիւզել պատկերի տուրուրտու. վե հաչան եաքըաշտը ատահա էյի կեօրմեք իչին օնու, ազապինճեե կեօրինմեզ օլտու պատկեր օնուն կեօզլերինտեն: Ֆուճուպլանըզ օնա չըֆուտ, թեքբար կերի տեօնտիս օ ազաճտան. վե թեք-
բար կեօրտիս պատկերի օնուն իւզերինտե. վե հաչան տե-
ֆա եաքըաշտը ազաճա կեօրմեյե օնու. կինե կեօրիւնմեզ օլտու պատկեր. վե պեօյլե քաչ տեֆա ազաճտան ուզաք-
տը՝ կեօրիւրտիս պատկերի. վե քաչ տեֆա եաքըաշըրտը՝ կեօրեմեզտի օնու. վե պու բատտ կելտի օնա պեշ տեֆա:
Ունուն իչին շաշըզ արզուլերտի վե խատերտի տուչմամք օնու, քի նե օլսա կերեչ իտի օ կեօսաերիչին մանասը: Ունուն

Digitized by Google

իչեն իբինճի կիւնիւ կիմտի Ա֊ոլովա շէհրինին պիր ճամահաթ պաշը փափաղընա՝ քի քենտինին տօստուլտուն. վէ նագլէմտի օնա կէօրտիւիւնիւ, վէ իստէտի ճտան սըբըն մանաստը։ Ա կ փափաղ՝ ֆաղըը ամել քիմսէ օլմայըճ Ա֊լահտան ըշըքլանըպ՝ տէտի օնա. ազիզ Պիքիր վալիտէթուլլահըն պատկերինին պազը քերէ կէօրիւնմէխինին, վէ պազը քերէ կէօղիւնտէն էօրթիւլմէսինին սէպէպի պուտուր՝ ա֊ղամ. սէն էյի պիլերսին, քի վալիտէթուլլահա նէ քատար սիմէմլէր օլուրլար սիզ չըփուտլուտան. օնուն իչինէ քատար քի եաբլաշըրտընա օնա՝ սապլանըրտը սէնտէն. չէյլէ քի սէնտէն քիւփիւր իշլիմէսին. վէ նէ քատար ուզաբլանըրտընա՝ կէօրիւնիւրտիւ սանա, օնուդա կէօստէրիրտի, քի սէնտէն պիր շէյ իստէր, վէ սանա պիր էյլիկ էմմէք իստէր։ Տէտի չըփուտ, նէ իստէր օ պէնտէն։ Տէտի փափաղ, պիլերսին աղա՝ քի Կարմել դարիքինին րահիպլէրի՝ էյի ատէմլէր՝ վէ վալիտէթուլլահա փէշկէշ վէ թէսլիմ օլմուշ տուրլար, վէ օնուն քէօրկէմի աղրընտա պիր եէր արայօրլար պուտ շէհիրին իչինտէ վալիտէթուլլահա պիր քիլիսէ եափմա իչին մանաստըրըլմըլ պիլէ, վէ պուլամըյօրլար. հէմ էլլերի տէ էրմէզ. էօյլէ իսէ կէօյնիւն ղանի էյլէ, վէ վէր պահճէնի օնարա. զիւրա ազիզ Պիքիր սանա օ պահճէտէ կէօրիւնմէսինլէ օնու իստէր սէնտէն։ Ընըփուտ էվվէլ Ա֊լահտան, վէ սօնրա օ քեամիլ փափաղընի սէօզիւնտէն թէփրէնիպ, կէօնիւլ ըղղասըլմա փէշկէշ էմետի քենտի պահճէսին Կարմելեան րահիպլէրէ՝ օրատա քենտիլէրինէ մանաստը վէ քիլիսէ եափմա իչին։ Ա֊մմա միւապէրէք ազիզ Պիքիր ապապինճէ էտա էյլէտի օնուն հաքընը. քի պուտ օլտու. զիւրա օ չըփուտի Ա֊լահտան նուրլանըպ, իմտիգաթ էյլէտի Ա֊նա էհլի պէյթլէրի իլէ պէրապէր, վէ հէփսի տէ վաֆթիդ օլուպ՝ քրիստիան օլտուլար։ Ա կ պունա տա քանահաթ էմմէյիպ, քենտիսի վէ զէվճէսի տիւնեատէն կէրի տուրուպ՝ Կարմելեան րահիպլէրինն դարիքինէ կիրտիլէր՝ պիրի էրքէկլէր մանաստըրընա, վէ օ պիրի մարապետլեր մանաստըրընա։ Պունու պիլմիրիպ՝ էշխտիլմ պիր սայրը միւճիզլէմ տահա։ Ա֊մմի Ա֊ոլովա շէհրինին հէօքիւմտարը կէօրիւպ չըփուտտու քրիստիան օլմուշ, վէ թէրքի տիւնեա՝ օնուն պահճէսինին մուհաֆէզինէ վուրուլուպ, իստէտի օնու Կարմելեան րահիպլէրտէն. վէ օնլար իստէմէտիլէր վէրմէք օնու օնա։ Ընուն իչին էօրքէ֊

լենիպ հաքիմ՝ չուհատարլար թայլըն էյլէյիպ՝ քափատը օն-
լարըն կիւչձիւկ մանաստըրլարընըն քափըլարըն տէմիր քի-
լիթլէր իլէ, շէօյլէ քի տրշարը չըքամասընլար մանձա տի-
լէնմէյէ. իլլէ օնտա զընտանտա կիպի աճ քալըպ՝ օնա պահ-
ճէյի վէրմէյէ զօրաքի կէօնիւլէրի օլսուն: Պէօյլէ հափըզ
օլուպ վէ աճլըքտան սըքըլըպ պիր քաչ կիւն քալտրլար օ
րահիպլէր. վէ ֆարազա պաղըլարը կէճէ իլէ կիզլիճէ եճ-
մէք կէթիրիլէրտի պիրազ, վէ վէրիրլէրտի օնլարա փէն-
չէրէլէրինտէն. լաքին օ նէթիշմէշտի օնլարա: Պօնրա
հաչան պիր կիւն նիազ էտերլէրտի ազիզ Պիքիրէ՝ քէրէմ
էթմէյէ օնլարա, վէ էզկիյլէ բուհանի ահէնկ էտերլէրտի
օնուն ժամէրգուհիւնուն պու մեսեգիքին, հանի, ա՛ն ինէնէը-
լա՛ էյլէ պէկէ պո՛ պընպանպա, աքապինճէ չէօզլուլտիլէր
քիւլթիւէր սիւրկիւլէր, անլէր իլէ քի մանաստըրըն քափըլա-
րը քափանմըշտը, վէ քափուլար քէնտի քէնտիլէրինէ
աչըլտրլար: Պէ ազիզ Պիքիր տէ ճէզասըզ պըրաքմատը
օ զալըմ վալիյի. զիրա օ ֆազիգէտ քի աչըլտրլարսա մա-
նաստըրըն քափուլարը քէնտի՝ քէնտիլէրինէ, օ վալինին
իւզէրինէ տէ նէթիշտի ճէզա զաղէպի պու թարզլա. զիրա
տրշարը չը քտրլար նէրինտէն օնուն իքի կէօզիւ տէ. վէ
նիւզէրինէ քիւվիւ կիպի աստրտրլար սինիրլէրինտէն՝ կէօ-
րէնլէրէ իպրէթ: Ըլտէմ վալի քէնտինէ կէլիպ փիւշման
օլտու քէմլիքլէրինտէն, վէ էշիթտի քի մանաստըրըն քափու-
լարը քէնտի քէնտիլէրինէ աչըլմըշլար, քէնտինին կէօ-
թիւրթտիւ օրայա կէօզլէրինէ սաղլըք պուլմա իչէն.
վէ վարըպ մանաստըրա, պիւթիւն օ րահիպլէրին այ՝քըլա-
րընա տիւշտիւ, վէ օնլարտան ավֆ տիլէտի. վէ սօնրա
նիազ էթտի օնլարա քէնտի կէօզլէրինէ սաղլըք տիլէմէյ
իչէն ազիզ Պիքիրտէն: Պէ օ քեամիլ րահիպլէր օնուն
էթտիյի քէմլիյի զիրը էյլէմիյիպ, աքապինճէ ճէմ օլտու-
լար քիւլհսէյէ. վէ վալիյի տուրտուրուպ սը կոյս Ըծաճի-
նին մէզպահլէրըն էօնիւնտէ՝ պաշլատըլար ազիմ իպատէթ-
քեարըզ ըլա եավլարմայա՝ օնուն կէօզլէրինէ սաղլըք վէր-
մէ իչէն. վէ տահա պիրզիքաճ աէօյլէրքէն ո՛ղլէր թագուհի
տուսարըն, վէ օ աէօզէ վարտըլար ըսա՝ պօպյ՛ սա՛ ֆէզ պահճա-
զըմ հայեցո՛ճա ֆոյոց ա՛լոց. եանի պէօնօքէր պէկէ աէնկն
կէօզլէրինին ֆէրէմ պա՛ըլլըքըն: Ըլտէմ ճիւմլէսի կէօրիւը-
լէրտի, քի վալինին կէօզլէրի ազար ազար հօքարը տէշրի-
լնպ, կիւիպ եէրլէշտիլէր քէնտի եէրլէրինէ, ճիւմլէսինին

Digitized by Google

թաձռապունա. վէ ճիւմլէսի եիւզ իւզէրինէ տիւշիւպ՝ շիւ-
քիւրլէր վէրիրլէրտի Աստուած վէ օնուն ազիզ վալիտէյինէ:
Ալ օ վալի ազիզ Պէքիրտէն քէնտինէ օլան էյլիքլէրէ
մէմուն օլմա իչին, եօք քի էվվէլ սալթ փէշկէշ էթմտի
չօք մայ քիլիսէնին վէ մանաստըրըն եափըսընա եարտըմ՝
օ բահիպլէրէ, քի եափըյօրլարտը օ շէհիրտէ չըփաուտուն
պահճէսինտէ: Ալ տախի սօնրա տիւնեատան տա կէրի
տուբուպ՝ կիրտի օ դարիքէ. վէ ճիւմլէ օլան վարըն վէրտի
օ եափըյա եարտըմ:

Պուանա նոպել էպէր հայր Ռանիէլ լայէպսէան. բէնպէ ին-
լոպընպա: Ալ հայր Ռոպերտ Բովէան. ճիլտ. Ե. էօրի-
նէկ. 35:

ԱՅՎԷ:

Պու վալի միսալի չօք գապահաթ էտէրիզ պիզ տէ ճիւմլէ-
միզ, նիճէ սէօյլէր Յակոբոս առաքեալ. վէ Սողոմոն սէօյ-
լէր սատըք քիմսէլէր իչին՝ ասպասն էօլեն անգամ անկի յա-
ատըն, Յանի՝ ասպաբ բինա էդէպ պուշէ պիլէր կիանախ:
Ալ լաքին սատըք քիմսէնին վէ զալըմըն տիւշմէսինին մա-
պէկինինտէ պու ֆարկ վար, քի սատըք քիմսէ նէ զէման
տիւշէրսէ, ալչալըր՝ վէ փիւշման օլուր՝ վէ փիւշմանլըղա
այաղա քալքար, նիճէ սէօյլէր Սողոմոն օրատա. էօլեն
անգամ անկի ասպասն, ե կանգնեացի, Յանի՝ ասպաբ բինա
էդէպ պուշէ, կինա տալաս: Ալ զալըմ հայեան տիւ-
շէրսէ՝ քալքը օնտա իստէկ իլէ, վէ քալքմայը իստէմէզ.
նիճէ պուռնու տա սէօյլէր օ, յոլճամ ի նոպա չըքաց ճամանը
ամբաղչան՝ ալհամտուկէ, Յանի, նէ պէնա պազմ բինա էչէլ-
լէրին էն փէրինինէ վարըսա, նօրալ: Սօյլէ իսէ քիմ քի
կիւնահլարընտան փիւշման օլմայա կէճիյոռսէ, զալըմ տըր,
վէ աշիքեարէ պիլէսինճէ կէզտիրիր քէնտի զազէպինինը-
շանըն. օնատան Տէվ էյլէյէ քէրեմքեանի Աստուած ճիւմլէ
պու քիճապը օքույանլարը:

Digitized by Google

ՄԻՍԻՈՆԸ ԼԱՅ։

Պրօթեսթանդէրէն շէհրինէ եաբան պիր պռոնզէյա ազիզ Պիքիրէն օլան պազը ֆէճիլէրի էյլէն, ռէֆնիյէկ ազիզ վէյնգէլիօնլուհ պռոնզէյը։

Ապանիատա Պուրճուպէրի շէհրինտէ Կոնդիսլաւա նամ պիր պէօն ատէմ վար ըտը, զահիտ վէ ազիզ Պիքիրէ փէք իպատէ Թքեար. վէ զէնահաթլա եաիսաղըճը։ Պունուն զէվճէսի՝ վէ օնտան պիր քրղը վար ըտը. քի օնլար օնա եարտըմ օլաճաք եէրտէ, պիր էչքիլմէզ աղըր տէրտ իտիլէր. զնրա էհլի քրղըն տօղուրտուքտան սօնրա Հաստատլանտը քէօմիւրիւմիւք Հաստատլըղըյլա, վէ պիր Թէփրէնմէզ քիւԹիւկ կիպի տիւշմիւշ քալմըշտը եաԹաքտա չօք եըլ-լար։ Վէ քրղը խայըր շէրի սէչէճէք վաքտընա եէմիշլէմէսինտէ, պիլինտի՝ քի տէվլէյտի։ Վէ պու զահիտ ատէմ չէքէրտի պու աղըր զահմէԹին կէլուէք զէվճէսինին վէ կէ-րէք քրղընըն չօք սապր ըլա. վէ հիչ կիւճէնմէսիզ պէս-լէրտի օնլարը մուհապպէԹ իլէ։ Ինտի՝ բաստ կէլտի, քի պիր կիւն պու սէֆիլ ատէմ շէհիրտէն իչքի միլ քատար տը-շարը չըքըպ՝ տուրուրտու օվատա պիր էսկիտէն քալմա ինճիր աղաճընա եաքըն. վէ կէօզ եաշը յլա ահ էտէրէք տիլէրտի քէնտի տէրտինէ իմտատ Ընլահտան վէ օնուն աղիզ վալիտէսինտէն, իչտէ կէօրիւնտու օնա օրատա աղիզ Պիքիր միւքէլէֆ ազամէթ իլէ, վէ տէտի օնա Թաեիթլըղը ըլա։ Ինտի էչԹէտիմ սէնին նիազլարըն. վէ կէլտիմ իմ-տատ էԹմէյէ սանա. տէյինտի կիւճ շու քարշընտաքի ին-ճիր աղաճընա, վէ օնուն քէօքիւնէ եաքըն պիր պունար պուլուրսուն. ամ օնտան սու պիր քապ ըլա, վէ կէօմԹիւլ էվինէ, վէ իչէր էհլինէ վէ քրղընա, վէ աքապինճէ սապա-լըղըմ քէնտի Հաստատլը քլարընտան։ Վէ օ սուլյուն գուվ-վէԹի պունուն իչնն տիր, զիրա օ ինճիրին քէօքիւնիւն Թօփրատը աղԹընտա չօք վաքըԹտան պէնիմ պիր պատկէ-րիմ կէօմիւլմիւշ տուրուր։ Վէ իչտէ Թէմպիհ էտէրիմ, սանա, քի շէհիրէ կիտիպ, տէյէսին եալնկուզտա, քի պէ-նիմ պուտկըրիմի օնտան քալտըրըպ՝ շէհիրէ կէօմիւրիւն, վէ պէնիմ խամիճ պիր քիլիսէ եափսըն, վէ օնուն պէօյ-ք մեղզահընա քօսուն օ պատկերի. վէ պէն օ կիւնտէն սօն-րա չօք լուԹֆլար էտէյիմ պէնիմ խպատէԹքեաըլըմա։

Digitized by Google

պունու սէօյլէյիպ՝ թէսպիհաթ էյլէտի օնու, վէ կէօրիւն-
մէզ օլտու։ Ալ է օ սէֆիլ ատէմ զիատէ հէյրան վէ թէսնէլ-
լա օլուպ՝ կիթտի ինճիր աղաճընըն տիպինէ, վէ պուլտու-
սույու. վէ պիր քապ ըլա ալտը օ սուտան, վէ չափուկ կէօ-
թիւրտիւ էվինէ, վէ իչիրթտի էհլինէ վէ քընընա՝ նագլ
էթմէ իլէ նէ քի կէօրտիւ վէ իչինթտիյսէ։ Ալ է ծնար հայան
իչտիլէր օնու իհթիգաթլա, աքապինճէ սաղալտըյար, եանին
ղէվճէսի քէօհրիւմլիւքտէն, վէ քընը տէլիլիքտէն։ Պու լէքի
միճիւզէթի կէօրիւպ օ ատէմ, կիթտի չափուկ չէհէրին
եէջսունա, վէ նագլ էթտի օնա սընասըյլա ճիւմլէ օլան միւ-
ճիւզէթի, վէ սօնրա ազիզ Պկիհրին սէօզլէն օնուն իսինէ քի-
լիսէ եափմայիլին։ Ալ է օ ճիւմլէյէ շաշըպ եէյս, վէ զիատէ սէ-
վինիպ՝ պիրլիքտիրտի ճիւմլէ քիլիսէյին փափաղսընը վէ շէ-
հիրին այանլարըն, վէ թափօրա չը.քընը, կիթտիլէր օ ինճիր
աղաճընա. վէ քազըպ թօփրաղը քէօքիւնէ եաքըն, պուլտու-
լար օնտա ալիզ Պկիհր վալիտէթուլլահըն պիր կիւզէլ
պատկերին՝ գարար պէօյիւքլիւք իլէ, օտաւնտան եափմա
պիւթիւն ալըրն եալտըզ. վէ Ալլահ օղլու քաճաղըն-
տա անասընըն տիղի իստիւնտէ այաքտա սօղ քօ-
լունտա. վէ պիւթիւն սաղ վէ լէքէսիզ, վէ եէնի օյուլ-
մուշ կիպի։ Ալ է օ պատկերի օնտան քալտընըզդ իզդէթ լէք-
րամ ընա, կէօհիւրտիւլէր շէհէրէ, վէ եափտընլար ազիզ
Պկիհրին իսմինէ պիր միւքէլլէֆ քիւիսէ. վէ քօտուլար օ
պատկերի օնուն պէօյիւք մէզարլընըն իւզէրինէ. վէ քիլի-
սէնին ատըն չաղընտընլար. ապնի պուտպու վէլիկէհ-լլահ.
Ալ է պատկերին պուլունտուղու եէրտէ օլան սույուն ատըն
չաղընտընլար՝ ապնի վէլիկէհ-լլահ պունդու։ Ալ է օ կիւնտէն
սօնրա պալշատը ազիզ Պկիհր չօք լուֆտուֆ քէրէմլէր էթմէյէ
քէնտի իպատէթքեարլարընա՝ կէրեք օ պունարատա, վէ կե-
րէք քէնտի քիլիսէսինտէ. օնլարտան սալթ իքիսին ետզա-
լըմ։ Իմտիտաքի պու տուր, քի օ վաքըթ Ալլահգունա փատի-
շահը պիր ֆէնա սըթմա հաստալըղըյա եաթաղա տիւ-
շիւպ չօք սէնէլէրտէն պէրի, պիր իլաճ տէրմանի պուլա-
մազտը։ Պու սըթկ ըլա իչինճէ օ ազիզ վալիտէթուլլահ
պունարը սույունտան՝ քի կէօթիւրտիւլէր օնա, օ սահաթճ
սալալտը սըթմասընտան, վէ քալքար եաթաղընտան։
Իքինճիսի պու տուր, քի պիր քիշիպատէ Մոհամմատ անքէզ
նամ քիմսէ օ շէհիրտէն այզուլէրտի ճիզվ իմ քահիպէ-
րինին դարիքինէ կիրմէք. վէ պունուն իչին տայըմ եալ-

Digitized by Google

վարդապետը ծնողքին մանաստրըննըն պաշ փափաքնա, լսքին քապտալ օլունմազտը, զիրա տիլի փէք փէլթէք իտի: Պու կիթտի եօքարտա զիքր. օլան վալիտէթուլահ քիլիսէսինէ, վէ ծնուն ազիզ պատկերինին հուզուրտնա տիւշիւպ՝ փէլթէք տիլինէ սաղլըք տիլերտի ածը կէօզ եաշըյլա: Վէ իմիդտալա քուվվէլէնիպ տէր իտի, եա Պէքիր վալիտէթուլահ այրըլմամ պունտան թէն տիլիմի աչմայընճա: Չէթտի ծնուն կէօզ եաշըը նէփազնէ ազիզ Պէքիր. վէ քալտըրտը օնուն տիլինին փէլթէկկիյին: Վէ օ օ սահաթ կիթտի ճիզվիթ մանաստըրընէն պաշ փափազնա, քի օնու էյի թանըրտը, վէ իստէտի օնտան քապտալ էմմէյէ քէնտիսին օ դարիքէ: Վէ պաշ փափազ կէօրտիւյսէ օնու սաղլմըշ տիլինին փէլթէկկիյինտէն ազիզ Պէքիրին վիճիզէթիյլէ, զիատէ թաճուպ քալըպ քապտալ էմտի օնու ազիմ մուհապպէթիյէ քէնտի թաորքինէ. քի օնտա վիատէ ալիմ վէ պէյնի քիմսէ օլտա:

Պոռնու. նաֆէ. էսէր հայր Լոմպէռտիէն չէնոփ չիլտըրնըպտա:
Ալ հայր Գաուդա. քովկտան. ճիլտ. է. էօրինէ. 5:

ԱՐՀՎԵՍ:

Ընօրէնէլիմ պիզ տէ պու էյի ատէմտէն քայըրմամաք պիզիմ էհլիսպէյիթիմիզի պաղը քէրրէ օնլար իչին տարլըք վէ սըքլէթ տէ չէքէրսէք. զիրա առաքեալըն տէմէսինէ կէօրէ Որ նոտա ոչ պոնի քնպոռնէտպ էտրդ. Ի հաստպոդո ուբտպէնէ է, ե չար ես տոն պանհաճապո է: Այանի, չմիչ չէնոփ էհլիպէյիէրին չայըրմազա պինին ինչէպ իլինճ պէք վէ պինոկլէքպէն պէնիլէրին չայըրմազա պինին ինչէպ իլինճ պէք վէ պինոկլէքպէն պէնիլէր: Ինու էօրէնէլիմի էֆէնտիմիզ տէ, քի ածը խսկէձէլէրինտէ քէնտի տէրտին պիր Թարաֆտա պըրագըպ, վալիտէսին քայըրըրտը, վէ սըփայըշ էտէրտի օնու քէնտի չայիրտի Յովհաննէս աւետարանիչէ տէմէյլէ. ահա մայը չա եանի, էշտէ պէնին վալէքէն:

ՄԻՒՕՒՐԹՈՑ:

Պոպը ազնվ Պէնէդիկտէն օլան Թռճիպէլէր իչին չէնոփինէ պիր չիլէպէ էսկէ էսկըյսպէնպա:

Յունուն 1450. սէնէսինտէ, պէօյիւք Պայանիատա Ընգաստա էյալէթինտէ, Ալ էյլա Նովա, եանի՝ եէնի քէօյ տէ

նէն քէօյտէ, պիր քէօյլիւ քարը վար ըտը, զահիա վէ ազիզ Պիքիր վալիսէ Թուլլահա միէք իպատէթքեար. քի քէնտի Թարլասըն վէ պաղըն իշլէմէսինտէ, տուրմազըը օնու մէթհ էտիպ՝ միւպարէքլէմէտէն. իլլա սանքի պիւԹիւն կիւն օնա իպատէթ էթմէտէյտի. օնունդա զիատէ մաքպուլ օլտու ազիզ Պիքիրէ. վէ չօք քէրէմլէր ալտը օնասան. նիճէ կէօրիւնիւր եաղճաքլարդմնան: Իմմի՝ պիր կիւն պու քարը քէնտի Թարլասըն իշլէրքէն. կէօրիւնտիւ օնա օրտա ազիզ Պիքիր շաշըլմաճաք սալԹանաԹ, վէ հիւանիւլէ, վէ տէտի օնա. կիլ աէօյլէ աէնէն բէօյլէլէրինէ, բ եաճալա ըտը պօնտա պօլմըյտա պիր բիլճա էնէպէլէրին յատըճը ըտըրըյտա պէնիմ խմիէ. վէ չաղըրանըյտը օնտա ատըրնը, տա վէնէղ վալիսէիտուլահ, պէրա Էօրէնէնիդ պիր Իատպէ եա յօրճաղըտ հէյտ էլինդէն ճիխմէն Ինպօլտաճա ատդին օլտա ըտը. վէ չինդինա պուշտը եամդրտաճ բզդայտ բտդը բէօյէրէ վէ շէհիրէրէ. վէ պէն բիճա էյլէպէմ, բ պէպէ տէ քտատ կէլէճէն. վէ պունտա սէօյլէմիպ, կէօրիւնմէզ օյտու: Ալ է քարը քօյդուպ հէյրան օլտու. վէ ասնրա- կիմատ քէօյէ, վէ նադ էմատ սէվինէրէք քէօյլիւլէրէ, վէ քէօյիւն փափաղընա՝ կէօրուիւիւն, վէ ազիզ Պիքիրին սէօզլէրին: Ալքին օնդար ինանմամըյտը օնա, Ֆարուգա էշկիրտլէրտի, բ իշտէ նադըն քէօյլէրէ վէ շէհիրլէրէ եուվուգաճաք տուշմիշ քըրըյօր օնդարը, տումա մասկարա էտիպ օնու՝ աքլընը նիմիրմիշ քըյտա էտէրլէրտի: Ունուն իչին պիր քաչ կիւնտէն սօնրա՝ օ գէվմէ քատաֆէնի տուրտուգէն քէօյլիւլէրին քէնտի սէօզլունէ ինանմամըյտըը իչին, Իմքատա կէօրիւնտիւ օնա ազիզ Պիքիր օ Թարլատա, վէ տէտի օնա. բատաֆէնի Էրնէ՝ պէն շէհրէ ատնա էօյլէ պէպ ձչաք ճէրէյնի, բ օնատնդ շէնփհէնիդ ինանըյտը աէօզլէնէ: վէ պու- նու սէօյլէյիպ եաքլաշտը օնա, վէ ազիզ պարմաքլարդյտ օնուն կէօքսիւնէ՝ պօղաչընա եաքըն պիր գիատէ նուր չամ- լը հաչ պատը, վէ տէտի. տէյինտի կիրի օնլարտա, վէ աէօյլէ էվէլդի սէօզիւմիւ, վէ կէօստէր քէնտիկերէ պու սըն հաչըն նշանըն, քի ինանըմլատ սէնին սէօզիւնէ. վէ տախի պէօյիւնքի կիւնտէ պիր ազդը միւճիհզեմ տահա զուհուր էտէք օնլարտա, քի օնունդա հէր շիւփհէ քալքար: Ալհամտի օ քարը քէօյէ օ կէօքսիւնիւն շէփաֆէտ նշանըդյտա. վէ կէօտէրիպ օնու քէօյլիւլէրէ՝ հէքքատ տէտի օնլարտա ազիզ Պիքիրին սէօզլէրին: Ալ է իշտէ ճիւմլէտի

աչխրհատուկեր կէօրմէյէ օ միւճիւզէթլի պէ հաչ պշանըն. վէ ծնու կէօրիւպ մէհման քալըրլար լաճուպլարընտան։ Ալ կ պու արալըքտա քէօյլիւլէրտէն պիր ուշաք սայրը ուզաք տարիւլէրի օրտա տալէթ էլամէ իչին օ կէօրիւշէ, չըքտը քէօյ քիլիսէսինին չանկ էվինէ, վէ փէք զօրլու չալարտը չանկլարըն ճիւմլէսինին օրտայա պիրիքմէսի իչինա Ալ կ {}ան կը հերերէան նամ օ քիլիսէնին ժամկոչու խապէրի օլ մնամայլա պու խաչըն միւճիւզէթիւտէն, էօրքէյլէ չը քտը չանկ էվ նէ էլինտէ տէյնէկ իրէ չանկլարը չալարը տէօյմէ իչինտ Ալ ուշաք կէօրիւնճէ օնուն էօրքէյլէ իւզէրինէ կէլմէսին, զիւատե քօրքտու. վէ պու եանտա օ եռտա տալուշուրքէն քէօթէքտէն քուրմուլուա իչին. չանկ էվինտէն տա շաղը տուշտու. վէ օ տահմահ էօլտու։ Ալ է ճօմահմահ խատտուա մուրմլուլը քարը պու ուշաղըն քազանըն կէօրիւնճէ, զիւատե ալթիսաթ օլտուլար. վէ ծէլարըն տէվինճէլէրի եատա տէօնտու։ Ալ ըքին մուրմլուլը քարը իթիքատըքտա գու վէլէչէնիպ տիզ չէօքտու էօլէն ուշաղըն եանըքտատա, վէ տէտի, ե՞ պզիզ Կիլքիր վալիտէթուլահ. պըրակտա, քի քարըշաըն պիզիմ պու շաղլըղըմըզա քատափէթ. ծնունտա քի շաղ օլուչօրտուք վէ շաղ օլուրտուզ Ալ ըտահ էվլատընըն ատկիզ հաչէնըն նշանը իւզէրինէ՝ քի պատտըն կէօքսիւմ. ծնուն սէչրին կէօրմէ իչին պու ուշաք քիլիսէնին չանկլարըն վուրուրքէն ըրատտ կէլտի ծնա պու էօրիւմ՝ քատզատը. էչիւտի՝ նիազ էտէրիզ, քէրէմ էլլէ պիզէ. վէ պուտնա էօմիւր վէր. վէ տաղը թ պիզիմ եատ ու քատափէթ թիմիր Ալ է ծնուն դիատնու էշլիմտի ազիզ Կիլքիր. վէ իշտէ քալքտը էօլէն ուշաք սատ վէ պիր էօզիւրսիւզ, ծնու կէօրիւպ ծնտա օլանլարըն ճիւմլէսի՝ զիւատե լաճուպ քալտրըտա, վէ եէրէ տիչէյ՝ հալմտըզ չի քիւրքէր վէրթէչէրտի Ալ ըտահա վէ ծնուն ազիզ վալիտէսինէ Ալ է պու աճայ ըպ միւճիւզէթլէ քարընըն սէօզինտէ ինանըպ՝ կիլմտիլէր ծնունտա ճիւմլէսի ծնուն լաճըլատընա՝ կէօրմէյէ եէրի, ներտե քի խատէտի ազիզ Կիլքիր, քի քիլիսէ եատիրտըրն. վէ պուտտուլտը ծնտա ազիզ Կիլքիրին պիր կիւզէլ օյմա պատկէրին պիր քարըշ եիյսէքլիքտէ. ծնու քի քարը տա կէօրմէմիշտի. վէ լաճուպտըտ ճիւմլէսի, քի օյուտու սէպէտի, քի խատէրտի ազիզ Կիլքիր, քի ծնտա եատիրտըրն պիր քիլիսէ քէնտի ատընա. եանէ օ քէնտի պատկէրին ծօմայա ծնտա, վէ իղզէլէչմէյէ։ Ալ է օ պատկեր նէ լմիւրտու

աղաչեսան վէ ճեխիմուէն օլսուդուն չիմոխլէտէք քիմսէ քա-
սըր օլմասը պէրմէյէ ։ Աօնրա քէօյլիւլէր միւշավէրէ էտիպ
ճէմ էթտ էրթ քիլիսէնին եաիր մասրաֆըն . վէ պաշը-
սըլար աղամ շազըրդ ըլա եաիմայա օ թաթլասա քիլիսէյի ։
Աաբին օնուն եաիքսընսա փէք սըքըրդըլմըսը սու իչէն ,
գերա սու եախօթ չէշմէ եօղ ուսուլ օ թաթլայա եաքըն ։
Օնուն իչին եօքարսա գիբր օլան մոթըրսլու քաղը թէք
լար իմիքաթլա սըղընսը ազուզ Պիքիրին եարտըմընա , վէ
քէնտի սուվասըլայ օլսսա սու չը քարսը քիլիսէնին
եաիրսընըն իքսիլմասը իչին ։ Օնու եափըպ թէքմիլ էթ-
միքաե , չաղըրսըլար օնուն իսմին . ֆօվէլնէ վալիտէյնէ
լահ . վէ քօսուլար օնուն ուլու մէզահըրնա օ եէնի պուղա-
նան քիւ չիւք պաուկերճիյի ։ Վ օ մուխթուլու քաղըմ շէմ-
մաե էթտիլէր օ քիլիսէյէ . օրսուա պուղսա իյիրմի նըզ
քաուար հէր փաքըղ ըլա օնուն իսղմէքինտէ . վէ ասնրա
ֆահաթլանսը , Ռէյսա , վէ կէօմիւլէր օ քիլիսէյէ ուլու
մէզահահա եաքըն ։ Վ քիլիսէնին թէքմիլ օլսուդուն կիւն-
սէն պաշլայըպ , շէմոխլէտէք էթտի վէ հաեր ազուզ Պիքիր
չօք միւճիւզէթ քէրէմլէրի քէնտի իսպատէթքեարլըրընա ։
Վ վաքըթլարսան ասնրա օրսուա օ քիլիսէնին եանընտա պիր
ճինսատըր եաիպտըլար , վէ վէրսիյէր օնու շէրիֆ Ասմէտ
դարիքինին (եանի սէյ Ադրադուէթիու) ըսհխապէրինէ քի
եարդա էզսա էպէյ պիլիր . շէյխ քի Ալլահրդն քուլու-
ըընսան ռահման զիսատ մէօվհէշէմպանդ իզզէթ պուլսուն
վալիսէթիուլլահ . վէ զիարէթճէ միսապիրլէրի քաղաղ
էթմիրլէր , ասլար քի քէօմ քէօմ կիսէրլէր օրսուա օնուն
իզզէլմինէ ։

Պոնա նաէլ էպէր հայը Ասմինեմէրի չէնուպ չիլսուդը
ըրմըն . ճիլս . ա ։ Վ հայր Գաղըա Քոզիքան ճիլդ . Ե .
էօրնինէ . 8 ։

Վ Էյ Լ ։

Վմոն տիկէյէմ ազուզ Պիքիրուէն , քի նէճէ քէնտիսի
պէյլէ ադայըղ միւճիզէթ կչին չաղըրըսը ֆօվէլնէլ վա-
ինօքոնուլլահ , պիզէ տէ գուվէթի վէրսին , եէնէրէյէ նէվսի-
միզի վէ մարազաղրմըզը , զի օնուդսա հաք իւզէրէ եէնիճէ
չաղըրմայա գատրդ օլաըզ ։ Ասիսա պէ ( ) դուսուհնուսուն
Digitized by Google

քամվինձէ օրհնէ պէնէլիկ հոգ է-պէկիկ եէնէցէ է, նէ պա-
ման այգ աղբիւռա յոգուպէտիկ, եանի՝ պէտգ չէօնէ-ը
կէ-կէ-յէլ՝ յողուռ-ըռ-պա-. գաբաշ ահէնցէնէլէ գրիւռանճկէրը.
յողմէկէ ըռ՝ էօգրէնէ. վէ գիւղէր ըռ՝ նէգիւղէրը: Ա է սօն-
ռա սէօյլէր. յողռպէգրմէրը չինէկէյէկ հէրգինէն եռգաբէրէ
պէրէն չէօյլէրէ չէմայա:

ՄԻԱՒՕՂԻՈՒ ՕՎ:

Ա՛կ-յէկէրէն ապէկ Պէրէք կէգէպէչկ էյլէգուգ գինուգ պէր գալա
Ֆէրէյէկ վէ ահմագ հչնուչկ, վէ ասգալէկրը օնաս գէօկրէ-ը
կէ-գուգէն:

◆

ինտիատանդէն վէգրու փատուշահկրդընտա կոկիտ կէօ-
կէուէնուն քըյգըընտա՝ փուԹփէրգէատ հինտիկէրին պէր օջու
վար տըր, քի եօրտամըզ քըյագՖէկէրինէն մատէ,
տախի փէք կոպիտ վէ քալըն Ֆիկիրկի տիրկէր. վէ սանքի
հայվանկէրկէր միսալի տիրկէր. վէ սաքին օլուրլար աղաճ-
լարըն քօվուքըրընտա, վէ եախսԹ Ֆիտանկատան եափ-
մա քուկիպէկէրտէ, վէ մանճալարը օ աղաճկարըն քէօքկէ-
րի վէ եափրաքլարը տըրլար: Պունկարըն իչինտէ պիր ա-
տէմ վար ըտը տին կուկ քրիստիան, օ տէյիր Ֆի եալընըզ
օնկատան պէՖԹեր կոպիտ վէ քալըն Ֆիկիր իտի, վէ տա-
խի քէօՖրիւմ վէ հիչ տօղրու այաքտա տուրամազ-
տը: Պու էշկիՖտի, քի օ փատուշահըզ-քտա կապոկավան
շէհրինտէ, պիր կիւնկիւզ ուզաք կոկիտտէն ազիզ
Պիքիր քէնտի քիլիսէսինտէ չօք հաստալարա սաղըրդ վէ-
րկյօր. վիճուտինին սաղալմասընդըն արզուսկյէ ալէՖ-
կէնիպ, սիւրիւնէրէք օրայա կիՖտի. վէ քիլիսէյէ կիրիպ՝
աղնաԹտը օրատտա օլանկատա քէնտի կէկկէսինին սէպէպին.
վէ օնկատանդաատահաՖ ալըպ՝ տօքուզ կիւն սրտք ըլա խապա-
տէՖԹ էտիպ եանկատմայա. քապուզ էՖտի օնու, վէ
տիկէտի օնկատան օ քատտար կիւն քիլիսէտէ քտա-
մաք. վէ պատրշանտը օնա փատիաղատան քէնտի տիկէյի:
Համի՝ իկ կէՀՀ՝ քի քատտը քիլիսէտէ, կէօրիւնտիս
օնա կէօյլէրին ատուկանը նուր չէՖաՖ վէ իչՀիշամըը քըյ-
աՖէԹկէ. վէ պաշտատը աէօյկէմկէ օնա ԹաԹկը սէօզկէր-
կէ, վէ տէտի. եիւզիւնէ խաշ նըշանը չէքատմդ պիկիր-
Ֆիսին. վէ եախատ Ըայր մեր, ողջոյն քեզ Ա՝արիամ
վէ հաւատացիք տէմդ պիկիրմիսին: Ա է օ ձէվապ վէրիպ

տէտի. սուլթանըմ էօյլէ շէյլէրի պիլմէմ։ Ողտմ էօյ-
րէթտի օնա ազիզ Պիքիր երւզիւնէ խաչ նշանը չը քարմայը.
վէ սօնրա պաշլատը քէնտի ազիզ լիսանըլայա էօյրէթ-
մէյէ ազիզ քրիստիան տինիմիզին սըրլարըն, հայր մերի, վէ
սայրը չօք տուալարը։ Ալ նէճէ տէտիք փէք քալըն ֆի-
քիրլէ խոխ, պիր խլի քէրրէ էշխէմէյլէ էօյրէնէմէզտի,
օնուն իչին րազի օլտու միւքէլլէֆ սուլթան չօք տէֆա
կէօրիւնմէյէ օնա, վէ թէրպիյէ էթմէյէ տին իլիմինտէ։
Ալ ազիմ միւճիւզէթլի ալչաք կէօնիւլ մուհապէթի ք-
րէմինէ ազիզ Պիքիրին, քի քէնտիսի խոտէտի թէրպիյէ
էթմէք տինէ իքտիզալը շէյլէրտէ։ Ամոն տօքուզ կիւն
կէօրիւնտու օնա հէր կէճէ, վէ նիճէ ուստա՝ քի էօյրէտիր
չօճուքլարը՝ էօյլէ էօյրէտիրտի օնա ճէմի իքտիզալը պիլէ-
ճէք շէյլէրի։ Ալ տէյիլ սայթ էօյրէթտի օնա ազիզ
տինէ միւթալիք նէնանէլէրի, վէ չօք իսպատէթ քէլամլարը,
վէ էօյրէթտի օնա պիր ուազ ուա քէնտի օղլունուն սիասէճի-
լէրի իւզէրինէ քէնտիսինտէն տիւզելտիճի օնլարըն տիլէ-
րինճէ՝ կիւզէլ էզկիյլէ վէ սէչմէ լուղեթլէրլէ։ վէ ուազը
իւլը խանէսի պուս ուսւր։

Հօր հնախնապէ՝ ասլնի պասպս,
ասլխոխ Էօ՛ ինալն պի հապս,
հնչ Էօ՛ասՀէն Ըասկնալնի,
նէսլընապէն իսլիլս չէ՛սի,
ՀՀ պու՛ փէրսէ ապլՀոալը,
ապչմՀալ պէօ՛սի՛ ՀանՀ։

Ալ ազիզ Պիքիրին պուս կէօրիւնիւշիս նիճէ տէտիք,
տօքուզ կիւն սիւրտիս, վէ տօքուզ կիւն թամամ օլտուճա
էօյրէնտի թէքմիլ ճիմլէ տին չէյլէրին օ եօղտուն վէ քալըն
ֆիքիրլէ հինտի օնուն լուֆֆուլա. օլտէմ սաղալմազ
ծնու ազիզ Պիքիր քէօթրիւմլիքիւնտէն տէ, վէ օլտու
սիւրթին ատ ասլիմ՝ էյէր ճան վէ էյէր թէն թատա-
ֆընտան։ Ողու կէօրիւա փատիշահլար վէ օրտա օլան սայ-
րը քրիստիանլար՝ հէյրան օլտուգ մէհմանի քալտըլար՝ եօք քի
սալթ ճիմանի սաղլըդը իւզէրինէ, վէ խուսուսա ազիզ
Պիքիրտէն էօյրէնտիյի հիյպէթլի վէ թաթլը տատը
իւզէրինէ, քի չաղըրըտը։ Ճաշադարտը տախ ազիզ
տինիմիզին ճիւմլէ սըրլարըն թէքմիլ սէօյէէմէյինէ. վէ
չունքի փէք թանըրլարտը օնուն հիչ պիր շէյ պիլմէտիյին

Digitized by Google

վէ էօյրէնմէյէ տախի ղուտրէմի օլմատըղըն : Ալ նէ զէ-
ման սիւվալ էթտիլէր օնա , քի քիմսէն էօյրէնտին պուն-
լարը . ուէտի օնլարա՝ ազիզ Պիքիրտէն . ղնրա պու տօքուղ
կիւնլէրտէ կէօրիւնիւրտիւ պանա հէր կէճէ , վէ էօյրէտիր-
տի պուն լարը : Ալ պու միւճիւզէթին չաւ օլմասընտա , քէօ-
մէ քէօմէ եաքընտա վէ ուզաքտա օլանլար սէյիւտիր կէլիր-
լէրտի օրայա կէօրմէյէ օ մահլուլու հինտիյի , վէ էշխէ-
մէյէ օ թամըը տօղը . օնու հաչան էշխտիրլէտտի , օնուն
աճըքը սէօզլէրինտէն ալլարըտը , վէ թաճճուպ քալըրլար-
տը ազիզ Պիքիրին միւճիւզէթինին իւզէրինէ : Ալ մահլու-
լու հինտի իտտէմտի տէօնմէք քէնտի վիլայէթինէ , վէ
սաքին օլմամք կօպտա վէ հույան մէշրութ քէնտի հէմշէրի-
լէրինին իչինտէ . իլլա՝ կիթտի սաքին օլտա Յուլիոնտա .
վէ օնտա էօլտիւ փաքլըղ ըլա :

Պուռնա նոտլ էպէրլէր հայր Ալէքսանտա հառմանի . վէ
ճիլիլէր հայր Ալէքսանտա ֆէնոփ ֆիլոսոֆլարընտա : Ալ հայր
Վոտլա Բալթիան . ճիլտ . Է . էօրնէկ . 2 :

ԱՐՅԱԽ :

Ալիազ էտէլիմ պիզ տէ ազնիզ Պիքիրէ , քի նիճէ թէրպիյէ
էյլէտի պու նօզուն հինտիյի ազնիզ քրիստիան տինինտէ ,
պէօյլէ թէրպիյէ էյլէսին պիզի տէ բուհայիճէ իչէրտէն
Թանըտայա տիւնեանըն պօշլուղուն . վէ ճանըմըզըն ֆայ-
տասըն՝ սէօյլէմէյէ մարգասըէյէ . սաս՝ ինչ պըրպուրնէ
ֆա . և թէ , ատօլնոպէ՝ ինչ չ շաւնօ պոպուէյոսոց ֆոց .
Էօյրէն պանա աէնին ատօլէնինէ . վէ տախի , ֆըլավոպէ՝ սէ-
նին ընէմէհէլէրինին իզնէ : Ահւն էօքլար քէնտիլէրինին
ֆէնա մէյիլինին մարազլարընըն տումանըյա քէօրլանըպ ,
էյնի պիլմէզլէր . պու խուսուսա՝ խօրհատ քէօյլիւլէրտէն
տահա զիատէ ֆիքիրսիզ տիլլէր :

ՄԻՒՆԻՒՕՂԼՈՒ ՅՈՎՀ :

Պէր ֆօ-լֆէլէսոփ պէ-յի-ճէ- ոզնէ Պէ-ֆէրնն ֆե-ճի-զէլէնէյզէ
ֆրնօֆեան օլտա , վէ ընէնինն ատըզըտըրըմա ատոլըզ պո-լատա :

հինտիստանըն վէրու էյալէթինին , կակապոյիա շէհ-
րինտէ , պիր հինտի փուղիփէրէստ , վէ պիւյիճիւ Ալէք-

Digitized by Google

ատա նամ քիմնէ վար ըտը. պու կիւնահլարընըն քաղէպի-
ննէ պաշտան այաղա քէօթրիւմ օլուպ այաղա քալը-
մայա քատըը տէյիւտի, վէ տայըմ եիւզիւն քուլու կիտէր-
տի: Ի՞նչ ալիք օնուն ղէվճէսի տէ ճատըքեար ըտը վէ
քէնտի էրքէյինտէն զիատե ֆէնա: Ի՞մտի օլտու, քի
Հ՝ովհաննէս սանքէզ ազիզ Պիքիրէ իպատէթքեար քիմնէ՞
կէզէյօրտու պու Թարափա վէ օ Թարափա ահճէ պիրիք-
տիրամ իչին, վէ տայըը Հէտիյէլէր՝ վալիտէյնուլլահրն քիւն-
աէպին եէնիլէմէ իչին, քի եատիրըմընշտը Կուստալուփէ տէնէն
եէբտէ, օրատա քի չօք միճիւզէթլէր տէ էտէրտի ազիզ
Պիքիր. վէ ճէմ էյլէտի չօք ահճէ վէ ճէվայիր Թաշ-
լար. վէ օնլարընն իչինտէ ալէքնտան վէ ճէվա-
հիր Թաշլարտան եափմա պիր վարդարան. վէ սօնրա
կէլտի Կակապդայա, վէ օնտա օլտու քիլիսէնին պէօյիւք
փափազընըն էվինտէ: Կէ իշտէ օ կէճէ եանկընն օլտու օ
եվտէ. վէ էվ պիւթիւն եանտը, վէնէ քի վար ըտը օնտա. վէ
օնլարլա Հ՝ովհաննէս սանքէզնն ճիւմլէ պիրիքտիրտիյի շէյ-
լէր: Կաքին սօնրա պուլտուղար վէրանէլէրին իչինտէ, քի
օ ճէվահիր վարդարան Թէստիմալըյլա, օնտա քի չը քը-
լանմըշտը՝ եանմամըշ վէ լէքէսիզ քալմըշտը. օնու կէօ-
րիւպ ճիւմլէսի ֆէրեատ էտէրլէրտի, միւճիւզէթի տիր,
միւճիւզէթի տիր: Ի՞մտի՝ պու միւճիւզէթի կէօրէնլէրինն իչին-
տէ պիրի տէ պու եօքարտա զիքը օլան պիւյիւճիւ Կլան-
տա ատտու, օ քի զիատե Թաճուպլանըպ օ միւճիւզէթէ,
վէ Կլահտան փիքրի այտընլանըպ, կէրի տուրտու քէնտի
պիւյիւճիւլիւք զէնահաթընտան. վէ ահտ էյլէտի ազիզ
Պիքիր վալիտէյնուլլահրն միւճիւզէթլի պատկերինէ զիարէ-
Թէ կիթմէյէ Կուստալուփէյէ, վէ տիլէմէյէ օնտան քէն-
տի քէօթրիւմլիյինէ սաղընք: Ունուն իչին օն պիր
եաշընտա պիր Թէք պիր օղլուն ալըպ՝ եօլա չը քտը կիթմէյ-
է Կուստալուփէյէ, քի եիւզ էլլի միլ մը քտարը ուզալ ըտը
օրատան: Կաքին օնուն ֆէնա մէշրէֆ զէվճէսի չօք չալըշ-
տը մէյա էթմէյէ օնու օրտայա կիթմէտէն, շէյլէ քի օնուն-
լա կէրի տուրմասրն փուԹլատրն խըզմէթինտէն. լաքին հա-
չան եէնէմէտիյսէ օնու սէօզ իլէ, քալքտը քէնտիտէ պէ-
րապէր կիթմէյէ, քի պէլքի եօլտա օսանտըրըպ օնու՝ զիա-
րէԹէ կիւտէճէյի եէրտէն տէօնտէրսին ֆիքրինի: Կէ նա-
սրլ քի պու էտէպսիզ քարը շէյԹանա մաքպուլ իշ
ԹուԹաթտը. քէզալիք շէյԹան տա օնուն էյլիյինէ պէտէլ
հէր ֆէնտ իլէ չալըշտը օնուն էրքէյինին եօլճուլուղուն քա-

Digitized by Google

վահմայա օնուն րատէթին թէքմիլ էթմէ իչէն։ Ամի եօլտա էվվէլա պաշլատը օնուն էրքէխինին թէնկիտաե աճէչ եաքըպ թուրուշտուրմայա. քի կէօրինիւրտու տիրի տիրի եանմանք։ Աքին օ չաղըրմայլա ազիզ Վիքիրին խամին՝ օ շէյթանի աճէչտէն եանմատը։ Վէ պունտան սօնրա Հաչան եէթիշիպ պիր ադար սույա՝ օնտան կէչէրքէն, գուվվէթ իլէ տուրթիւպ օնու, պըրաքտը օ սույա. վէ օնուն պաշընն փէք տուռաարտը սույուն տիպինտէ, օնու պօղմա իչէին։ Աքին օ սէ՛ Ինծաթինին խամին չաղըրըպ, քէտէխիզ քուրթուլտու։ Ան սօնուննտա եօլտան շաշըրմատը օնու, վէ րաստ կէթիրտի պիր չէթինի վէ ադրի եէրէ, խամին հանկը եանընա քըմըլտանատա պայըրտան աշատը տուչէճէյ խոր։ Աքին օ օրատա տա օքուտու ազիզ վալիտէթուլլահըն խամին, օ թէհլիքէտէն տէ քուրթուլուպ պուլունտու պիր օվատա՝ եօլունտա, օրայա քի կիտէճէյխոր։ Վէ սօնրա շէյթանի ֆէրահաթ էմտի քնու թէրճուպա էթմէտէն։ (Նուն իչէն օ բահաթճա կիտիպ՝ եէթիշտի Ուստատու-փէյէ. վէ կիտիպ միճիւզէթլի ազիզ Վիքիր վալիտէթուլլահըն քիլիսէսինէ՝ նաքլ էթտի օրտա օնուն փափազլարընա (քի սէ՛ (գոստինոսան դարիքինտէն խոիլէր) քէնտինին օրայա կէլմէսին, վէ շէյթանըն թէրճուպասըն, քի եօլտա ըրաստ կէլտի օնա։ Վէ օնլար վէրտիլէր օնա պիր օտա զիարէթճիլէրին քօնաղընտա. օրտա տուրտու պիր ազ վաքըթ. վէ հէր կիւն կիտէրտի եիւզիւն քուչու քիլիսէյէ, վէ ազիզ Վիքիրտէն տէրտլէքինէ տէրմանն տիլէրտի։ Վէ պու մապէյնտէ քէնտի օղլուլլա պիլէ ազիզ քրիստիան տինինէ իքտիզա օլանլարը էօյլէնիպ՝ թէրքիյէ օլտուլար. վէ վահֆիզ օլտուլար քէնտի վէ օղլու. օնունլա ֆարաջա ճան սաղլըղընն պուլտու, լաքին տահա թէնինէն տէյիլ։ Ամի պիր կիւն քիլիսէտէ տուրուրքէն սէ՛ պատարագ վաքտընտա, քի օնտա չօք ճամահաթ տա վար ըտը սպանիալը վէ հինտի, տիւնեավի, վէ թէրքի տիւնեավէրտէն, օրատա կէօզ եաշընլյա վուրուլուպ՝ աղլամայա պաշլատը պաշկա կիռնէլտուն զիատէ եանընը եիւրէքքէ վէ տիլէմէյէ ազիզ Վիքիր վալիտէթուլլահատան քէնտի քէօմբրիմլիյու-նէ սաղլըք։ Վէ օ էշխիտի օնուն նիազընն. վէ ագապին-ճէ սաղալատը ճիմլէ աղրըլարընտան վէ քէօմբրիմլիյունտէն, այատա քալքըպ՝ պաշլատը եէօրիմէյէ։ (Նու կէօ-բիւպ ճէմի ճամահաթ՝ պաշլատըլար ֆէրեատ էտիպ տէմէյէ,

Digitized by Google

միւռճիւզէֆի տիր, միւռճիւղլիի տիր. վէ մէճա էտէրլէրտիվլա-
հը վէ ծնուն ազիզ վալիտէյնի: Պու ազիմ միւռճիւզէֆտէն
նատահաթ ալըզ օնուն քէօթիւֆէյիլ զէվճէսի՝ կէրի տուր-
տու փուխթատա թաափիստան, վէ քէնտի ճանտըքէարըլը-
զէնահաթլընտան, վէ քրիստիան օլտու. վէ տուրտուրտու
ղիէօպէ ճէֆտալընտա թիա քէնտի էօլիւմիւ կիւնիւնէտէք:
Պունտան սիր քաչ սէնէ սօնրա էօլտիւլէր զէվճէսի վէ
օղլու. վէ Ալընտս քէնտի տէ էօլտիւրիւճիւ հաստալընտա
տուրթուլուպ՝ եաճադա տիւշտիւ: Ալ չերմեանդուրթի իչինը
պը ()գոստինոսուն դարիքինին ուրուպասըն կկրինիպ՝ վէ
ազիզ քրիկէնին սօն սըրըն ալըպ՝ ճանըն թէսլիմ էթմէկէ
եաքըն ըտը, իչտէ քաֆիլ քալըպտը եաճադտան պիւթիւն
տաղ սէկիմ, վէ տէտի եիւսէք սէսլէ. քաբտուչլար, կէօրիւն-
տիւ պունա շիմտի ազիզ Պիքիր, վէ տաղալիպտը պէնիմ
էօլիւմ հաստալընդմտան, վէ տէտի պունա. նափէֆէ,
դի շիմտի էօլէնին պու հաստալընդ ըտա, իլէ նափէրիմ, չը
պահա հընդէրը էպէնին պունա: ()նու կէօրիւպ վէ էշիտիպ
ճիւմլէսի, քի օնտա պէկլէրիդը իտի ճան թէսլիմ
էթմէսինէ, թաճուպ քալտրլար զիստէ, վէ մէճա էտ-
լէրտի Ալլահը վէ օնուն ազիզ վալիտէյնին: Ալ Ալընտս
պիր տահա չընքարմտատը իւզէրինտէն օ պը ()գոստինոս կատ-
գընըն ուրուպասըն, իլլէ կիրտի օ դարիքէ. վէ մանաստը-
րըն պահճէսի հընդմէթինէ թաչըն օլտու. վէ հէր կիւն
չինչէլէր տէշիրիպ, տօնատըրտը քէնտի էլլիքտատը ազիզ
Պիքիրին մէզարընհն: Ալ չօք սէնէ տուրտու պու հընդմէթ-
տէ հէր վէչ իւզէրէ թահիպճէ եաշամադը ընտ. վէ սօնրա
թահաթլանտը սէլամէթլէ Վէնտա:

Պունտա նափէ էտէր հայր Ալնտանէա կայտնչտա չէնոպ հիւ-
էլ չիլտալընտա. ճիլա. ա. պուս. 9: Ալ հայր Վատըա Բո-
վիան. ճիլա. Ճ. էօրինէկ. 6:

ԱՂՅՈՒՍ:

Պու հիքեայէթտէն էօյրէնիրիզ, քի Ալլահ քէնտի քէ-
րեմին վէրիր ալչաք կէօնիւլհիվէրե, վէ տէյիլ մեղըտալ-
լատա, վէ չօք տէփտա տա օնըտուա, քի պիզէ լայըքտըզ կէօ-
րիւիւլէր. նատըլ քի տունտիզլեր. նիձէ պէյան տըլ
Ռուտոլ խանճէլէրինտե, քի նէ զէման ալչալըպ թանը-

Digitized by Google

ըտրլար քէնտի կիւնահլարըն, վէ խարար կէյրնիպ՝ Ալլահըն մէրհամէթին պուլտուլար: Օիրա նիճէ ասլան քարշը տուրան մախլուխի եըրթար, վէ ալչալանլարը զա-բարսըզ քօյ վէրիր, քէզալիք Յուդայ սօյունտան ասլան Վա տա քիպիրլերի քօվար, վէ ալչաք կէօնիւլլիւլերի էսիր-կէր. վէ նիճէ զէպուրտէ սէօյլէնիր. զնէրպ էհլէթ ի-պհոգէ խանաթհ Ալ ու ապհամաթհէ: Լանի ջըջ կէօյնէ-վէ ալջ կէօնէ-լէնը ճանը Ալլահ խօրլամաք: Օիրա ալչաք կէօ-նիւլիւ քիմնէ ուստա փէհլիվան միսալի, Հաչան քէնտինի Ալլահըն էմրի ալթընա պըրաքըր, սանքի եէնէր օնու. նիճէ սէօյլէնիր առաքինուեց քիթապընտա:

Ա Ի Ւ Ա Ի Ս Ի Ն Գ. ԻՆԳԼ:

Պիր չըֆուա ջըջ էօղրի՞, վէ փէլնէզ, ռէ ճինէրպէն պանի եալնէչ չէ՞էրպէ, ապէզ Պէ՞էրպէն փէրվէլէրինէ շնճա պու-լար:

Յունւն 1544. սէնէսինտէ. Ալդրիս ատասընտա, քի ա-չըքտա փորթուքալա քարշը, պիր չըֆուտ եալանճը քրիս-տիան էվլէնտի պիր քրիստիան քարը իլէ. օնլարտան պիր կիւզել քըզ տօղուպ՝ ատըն Ալղէքսանդրէ քօտուլար, Թըզըն անասը խստէրտի մահմուտ թէզճէ վաֆթիվ էմ-տիումք, վէ պապասը կէճիքտիրիրտի. զնրա չըֆուտ օլ-մայլա, վէ քրիստիանլըղա զըթ, խստէմէզտի քըզըն վաֆ-թիզ օլմասըն, վէ պունլարըն մապէյնլէրլինտէ ազ ալ-պէտէ եօղ ուտու: Ասնրա զալըմ չըֆուտ, անասընտան քըզըն չալըպ՝ քի տահա պիր սլըք եօղ ուտու, կիրտի կէմիյէ սիւտանասըլա պիլէ, վէ կէօթիւրտիւ օնու Ան-վարիա ատասընա՝ քի ֆէնէրիփէ տիր, տրշ տէնիզտէ Ալֆրիքիանըն եան թաթաֆընտա, վէ օնուն պաշը պէօյիք շէհէրի Ագուստա վէլտի օնու պիր քրիստիան քա-ըրլա պէսլէմէ իչին: Ալքին կէրէք օ պէսլէչէն քարը, վէ կէրէք օ ատատա ասքին օլան քրիստիանլէր զանն էտէր-լէտի՝ քի մահմուտ վաֆթիզ օլմուշ քրիստիան տրը. զնրա չըֆուտ ալտաթտը օնլարը, պուննուն անասը էօլտիու-աչլի: Ամտի՝ քըզըն անասը կէրէք քըզընտան վէ կէրէք էրքէչինտէն՝ մահրում կէօրիւճէ քէնտիսին, զնտէ տասրլտը, վէ քըզընա պէճտուվա էյլէտի. վէ տէտի տէլի-ճէչինէ. չիւն՝ Վա թաղի օլմասը քի պէնիմ քըզըմ քրիստիան

Digitized by Google

ալսան, էոյլէ խէ օնու շէյթանլար զապթ էթ-
սինլէր, վէ օնլարա փէշկէշ էտէրիմ օնու ճանը կէօ-
նիւլտէն։ Ա է Ալլահըն պօշ պրագմասըլայ թէքմիլ օլ-
տուլար օնուն պէթտուվալարը. զիրա օ կիւնտէն՝ քի տա-
հա քրզ պիր այլըք ըտը, պաշլատըլար շէյթանլար հէօքմ
էյտէյէ օնա. վէ մուրտար սըջանլար քրյաֆէթլէրինէ
կիւրիպ, (վէ օնու կէօրիւրլէրտի ճիւմլէսի՝) քօշարլարտը
չօք քէրրէ օնուն իւզէրինէ, վէ քէմիրիրլէրտի օնուն
թէնինն. վէ պունու էտէրլէրտի խուսուսա կէճէտէ. վէ
ֆաւազա ճէրահլար չօք իլաճլար էտէրլէրտի, լսքին
հիչ ֆայտա էյտմէզտի։ Ա է պէօյլէ եարալանըպ սէֆիլ
քրզ թէնինին հէր էզալէրինտէ, վէ խուսուսա քապուր-
կալարընտա, վէ քօլլարընտա, չօլաք վէ քէօթրիւմ օլ-
տու, վէ թէփրէնէմէզտի. վէ օնուն պու շէյթանլարտան
էէքոյի իսկէնճէ սիւրտիւ օն ալթը սէնէ մընքտարը։ Ա է
պու իսկէնճէլէրտէն մատէ տիւսիդ իտի տէ, վէ
սէօյլէյէմէզտի։ Ա մտի՝ օնուն պէսլէյիճիլէրի կէօրիւպ պու-
նուն էզիյէթլէրինին սըքլէթին, կէօթիւտիւլէր օնու
ազիզ Պիքիր վալիտէթուլլահըն միճիւզէթլի պատկերինէ,
քի օ շէհիրտէն պիր կիւնլիւք ուզաք պիր քիլիսէտէյտի,
վէ տիլէրլէրտի ազիզ Պիքիրտէն քըզըն եզատ օլմասըն օ
քօ քուլու սըչանլարտան, վէ օնուն քէօթրիւմիճիլիկինին
վէ տիւսիդզիլինին սաղլըզըն։ Ա է նէ քատար կիւն
քի քաւտըլարտա օ ազիզ եէտտէ, շէյթանլար ֆէրահլթ
էթտիլէր իսկէնճէ վէրմէյի. լսքին նէ զէման քի տէօն-
տիւլէր շէհէրէ, պաշլատըլար շէյթանլար էվվէլքինտէն
պէթէր էզիյէթ վէրմէյէ սէֆիլ քրզա՝ քէմիրմէյէ օնուն
թէնին։ Ընուն իչին թէքրար կէօթիւտիւլէր օնու ազիզ
Պիքիր վալիտէթուլլահա օնուն թայալարը, վէ զիատէ
իպատէթքեարլըզ ըլա նիազ էտէրլէրտի օնա քէրէմ
էթմէյէ օ սէֆիլին իւզէրինէ, վէ քուրթարմայա օնու
իսկէնճէլէրինա էն. վէ օնտա պիր քաչ կիւն տուրտուլար,
վէ օրատա քրզ ըրահաթ տուրուրտու շէյթանլարըն իս-
կէնճէսինտէն։ Ընրա պիր կէճէ հաչան կիրտիլէր ճիւմ-
լէսի տէրին ույքույա օ ազիզ եէրտէ, քրզ տա օնլարըլա,
իշտէ ազիզ Պիքիր կէօրիւնտիւ քրզա օ քրյաֆէթլէ.
նասըլ քի էէքիմիշտի պատկերի մէզարհըն իւզէրինտէ.
վէ չաղըրըպ օնու ատըյլա՝ տէտի. Ը՝զէքտանըզդէ, նէ իչին
շէյթանլար իսկէնճէ վէրիրլէր ատնա չօճուքլուզունատն թա-

Digitized by Google

ֆամիլիէտէք։ Տէտի քըզ, պիլմէմ ահւլթանըմ. լաքին ինանըրըմ, քի պէնիմ կիւնահլարըմ իչին օլսա կէրէք։ Ն՚էվապ վէրտի ադիզ Պէքիր, վէ տէտի, էօյլէ տէյիլ, ամէնին կիւնահըն իչին տէյիլ, իւլէ ինի նէանէ իչին քրաստ կէլտի սանա պու. եանի վալիտէնին պէճատուվաբընտան, վէ սէնին վաֆֆիխ օլմատըղընտան, քի նէ սէն, վէ նէ սայրը քիմսէ պիլմէր։ Ա՚է պաշլատը սըրասըլսա նագլ էճմէյէ օնա օնուն պապասընըն չըֆուտ վէ վաղիտէսինին քրիստիան օլտուղուն, վէ սայրը ճիւմլէսին, նասըլ քի եօբարտա եաղտըք, վէ սօնրա տէտի. էյէր տէրճլէրինտէն սաղալմազ իստէրսէն, ֆարզ սըր, քի վաֆֆիխ օլուպ քրիստիան օլասըն, էօյլէ իսէ կէճ Պիլսա փափազա. քի պու ադիզ եէրին միւպաշիրի տիր, վէ պէնիմ թաարուֆըմտան սէօյլէ օնա, քի էօյլէթսին սանա պէնիմ Ա՚լլահ օղլումուն ադիզ տինինին սըրլարըն. վէ վաֆֆիխ էյլէսին. վէ պէնիմ զիքրի ՄՃտիւմ սէնին, ատըն չաղըրսըն Ա՚արիամ։ Ա՚է քիմսէ շիւփհէյէ վարմասըն կէօրիւնմէմին խազէրինէ, իշտէ սաղալտըրըմ սէնի. վէ սաղ օլ հէր տէրտլէրինտէն։ Ա՚է պուննու սէօյլէյիպ՝ եաքլաշատը օնուն քօլլարընա. վէ կէօրիւնմէզ օլտու։ Ա՚է քըզ օ սահաթ սալալտը հէր աղըրլարընտան վէ քէօթիւմլիւյիւնտէն՝ վէ աչըլտը տիլի տէ. վէ պաշլատը եիւյէք սէսլէ ֆէրեատ էմմէյէ, վէ շիւքիւրլեր վէրմէյէ Ա՚լլահա, վէ օնուն ադիզ վալիտէսինէ։ Օյանտըլար օնուն ֆէրեատը սէսինտէն ճիւմլէսի. օնլար քի ույուրլարտը օնտա. վէ սէյիրթտիրէլը օնա, վէ կէօրտիւլէր օնու հէճրանլըղընտան սաղալմըշ, վէ սէրպէստ սէօյլէյօր. շաշտըլար, վէ սիւվալ էտէրլէրտի օնա, քի նի՞ճէ սաղալտըն աղըրլարընտան։ Ա՚է օ պաշլատը ճիւմլէսինին էօնիւնտէ նագլ էճմէյէ նէ քի կէօրտիւ վէ էշիճտիյսէ. վէ սօնրա տէտի. քի պանա տույուրտու ադիզ Պէքիր պունու տա, քի տահա վաֆֆիխ օլմամըշըմ, վէ չըֆուտ քըզըլյըմ. վէ վալիտէսին պէճատուվաբընտան ըրտաստ կէլմիշ պանա պու տէրճլէր։ Օնու էշիտիպ լհաճուպ քալտըլար զիհատէ, վէ մէճմ էտէրլէլտի Ա՚լլահը։ Ա՚օնրա ալըպ օնու Պիլսա փափազ՝ վէ վուքուֆ օլուպ հէփիսինէ, թէրսյէյէ էյլէտի օնու ադիզ տինին սըրլալըընտա, վէ վաֆֆիխ էյլէտի օնու ադիմ զինհէթէլէ, վէ օնուն ատըն չաղըրտը Ա՚արիամ ադիզ Պէքիրին սէօզլինէ կէօրէ։ Ամտի մանթլուլու քըզ՝ քէնտի էյլէքտաըրը

Digitized by Google

աղիզ պիքիր վալիտէթուլլահա մէմնուն օլմա իչին, պիր ակլայազ ուրուպա կէլինիպ, քալմըշ օնտա, օ ապիզ քիլիսէ-նին հըդմէթինտէ հէր ամէ փաթըղըլլա ճէմի էօմրիւնիւն կիւնլէրինտէ. վէ սօնրա սէլամէթլէ բահաթլանտը Վիենա:

Պաննո նարդ էսէր հայդ Ալեմաոս ապիզ վալիտէլէոնէ լահըն ֆռանճըսկէնին էրինճ չիլիոպլեպաս: Ալ է հայդ Վաննո բոզկեան. ճիլ. Ճ. էօրինէկ. 8:

Ա Է յ վ է:

Ա էօրմէղլէ պուռ հիքեայէթտէ պէթաուվանըն ֆէնա հէրաքէնէլէրին, նասահաթլանսալար կէրէք ճէմի աթալար սաթըլմա իչին քէնտի էվլաթլարընա պէթաուվա վէրմէ-տին: Օխլա նիճէ սէօյլէր Ասղոմեն. օբհոնէ հօդ հաապոպէ ղաոնա. Ե անէձդ տօդ ՚ի հիմանդ պապալէն. սիր. Ճ. 11. Լանի, պապա լէհապիհոլը համաուլաղ էվլէ, վէ անա պէհոաուլաղ լէհէլէնոպէն էղդաղ: Ալ Ասաքեալ սէօյլէր. օբհոնէցէ, Ե Ո անձանէդ: Ալ ը զի անձանօդ զապոյոլէն Ա Յ ա Ֆաաանգէն. 1. կորն. Ճ. Լանի, լէհապիհոլ էոպէ, վէ պէհոաուլա էվհէյէն. զերա պէհոաուլա էոպէնէր ինօյլէր հինանէ լէնն Ռէթաէլ էոհէհէվէր. նիճէ սէօյլէր օ Ասաքեալ: Ալ է չօք տէֆա, պէթաուվա՝ պէթաուվա էտէնին քէնտի պաշընա տէօնէր, նիճէ սէօյլէր. առակ. իզ. 2: Անձդ աաղ ա՚մէդ ա չ էլանդն: Լանի. սէպէպիզ եաճօթ նէհաք վէրիլէն պէթաուվա, քիմնէյէ զարար վէրմէզ, պէթաուվայը էտէնտէն զայըը, իստէտիկի քէմլիք օնուն պաշընա տէօնմէյլէ:

Ա Ի Ա Ա Ի Ա Ղ Ի ֆ. Ն Ո Ր:

Պիր ֆաղըլտի եաապը ճիմլէպէն ապէղ Պիւրէրին շէֆայէվինէլ ֆրնապոնա օլաա:

Յունի 1648. սէնէպինտէ. պէօյուք Ասնապօլուտա, ա-թագոնապը պապոն (Գատաիօնուն էվինտէ հագտրացի ամէպինա-տէն Ադել նամ պիր մաղըլպի եաապը վազ ըտը: Օնու պազը քէրրէ սէօզ մնպէյինինտէ եաապըլտաա վազ էտէն հայդ՝ տավէթի էտէրտի քրիատիան տինինէ. լսքին օ քէնտի

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿԱՊԱՆԻ ՎԱՆՔԵՐԸ

Digitized by Google

ալմանտա, իսկին Նուսուֆ չաղրըլըն։ Ալմա եասըդա կիւմ կելիրտի քէնտի մէսէլին պրոպաքանդա։ վէ պահանէ տէրտի՝ քի քալըն ֆիլքիրլի օլմամա էօյլէնէմէմ քրիստիան տինինին. օնուն իչին տէտի. ՄՆինուն էմ սէնտէն սոչ-թանըմ, քի պանա կէօրիւնտիւն, վէ պէնիմ ճանըմ ֆէրահ-լըղըլա տօլտու. լաքին նի՞ազ էտէրիմ, քի օ իշի տէյի, իլլէ՝ պիր պաշկա շէյ պուլուրսըն պանա էթմիյէ։ Օլ տէտի ազիզ Պիքիր էլին օնուն օմուզունա քօյուպ՝ տէտի, էօյլէ ինսան էթմէ, իլլէ էլլէ նէ քի պուլուրսուդում սպնա։ Օլ տէտի օնուն եիւրէյի մոմ կիպի եումուշլատը, վէ Ալլահ-ընի լուֆթուլլա տօլուպ, ֆիրեատ էթտի, վէ տէտի, հազըրըմ սուլթանըմ միւթիւհ օլմայա, նէ քի պուլուրսուդ-սան. վէ սէնին օղլուն Օնուն տինինի գուճաքլարըդ մու-հապէթէ, լաքին սէնտէն պու քէրէմի նի՞ազ էտէրիմ, քի քաչ քէրէ քի պիր պէօյիք քասաֆէթտե վէ տէրթ-տէ պուլունուրսամ, պանա կէօրիւնիւպ թէսէլլա էթմիյէ բրազիլ օլասըն։ Տէտի ազիզ Պիքիր. փէք էյի օ նիհալինը տա թէքմիլ էտէյիմ. վէ սօնրա օնուն էլինտէն տուրթուպ եանաշտըրտը անկնա, վէ էօյլէթտի պը Հաչէն նշան-ըյ-լա քէնտինի մէօհիւրլէմէք, տո-մէյլէ. Օանոան ՝օր ՝ Ալլա-տայ ՝ ՝ուպէտայն պէյ. տէն։ Ալ է սօնրա թէմմիհ էթտի օնա, եասըդլարա վազ էտէն պապայա կիթմիյէ, վէ էօյլէնմիյէ օն-տան սայրը քրիստիան տինինին նէմահլէրինն. վէ սօնրա միւ-պարէքլէտի օնու՝ վէ կէօրիւնմէզ օլտու։ Ալ էօմուրլուլու եա-սըդ չաղրդը ըլա տօլուպ, պէքլէմէտի, քի սապահ օլսուն՝ իլլէ կէճէ իլլէ կիթտի չափուք քէնտի աղասընա, վէ օյանադրտը օնու. վէ նագլ էթտի օնա նէ քի կէօրտիւ վէ էշիթտի խէ, վէ տիլէրտի օնտան չաղրըթմայա չափուք եասըդլարա վազ էտէն պապայը. քէնտինի քրիստիան էթմիյէ։ Օհատէ սէվինտի պարուն. վէ չափուք չաղրըթտը պապայը, վէ եասըդը թէսլիմ էթտի օնա, էօյրէթմիյէ օնա քրիստիան տինինին արըլարընը։ Ալ է պապա հաչէն էշլիթտի եասըդտան օ միւճիւզլէրի կէօ-բիւնմէնին ազիզ Պիքիրին, հէյրան օլուպ աէվինտի զիատե. վէ ժլապ կէօրիւրտիւ օնու քէնտի էվինէ. վէ էօյրէթտի օնա ազ վա քըթտա ազիզ տինին ճիւմլէ սըրըլարըն. վէ իքտիժալը տուվալէրին։ Ամտի օնու վաֆթիզ էթմիյէ հազըրլանըր-քէն. իշտե շէյթանդըն իղվասըդ-յա ալտը օնու պիր պէօյիք քասաֆէթ, էօյլէ քի պազուլօրտու օնու։ Օլ տէմ սը-ղընտը մուէթուլօս եասըդ ազիզ Պիքիրե խաստա էթմիշ

մեյէ օնա, վէ իշտէ կէօրիւնտիւ օնա ազիզ Պիքիր • քըյաֆէնէ իլէ՝ քի կէօրիւնմիւշտիւ էվվէլէմի. վէ թէսէլլա էտիպ օնու, տէտի. սայը էյլէ օղուլ, սայը էյլէ. վէ պունու տէյիպ կէօրիւնմէդ օլտու: () սէօզտէն սէվինճ իլէ տօղուպ, եասըը քուրթուլտու օ սըքլէթմէն շէյթանի քաս տաֆէթտէն: Պունտան սօնրա վաֆթիզ էթտիլէր օնու ազիմ զիննէթ իլէ, վէ չաղըրտըլար օնուն ատըն՝ Լա ու սու՛ֆ • ազիզ Պիքիրին սէօզինէ կէօրէ: Պու մութլու՛լու եասըրա օլան պէզիւք լուֆֆտան նասհաթլանըպ օ պիր այաք տաշը՝ քի փէք ինատէը լտը քէնտի մէսէպինտէ, վէ սայըը օն եասըը տա օ մէսէպտէն, քի օ շէհէրտէ խիլէր • պըրաքտըլար քէնտի մէսէպլէրին. վէ քլիստիան օլտու՛ լար: Ալ մութլու՛լու Յովսէփ եասըը կիւնտէն կիւնէ Լա՛ լահըն մուհապպէթինէ ալէֆլէնիպ, մէթին քալտը հէր ամէլ փաքլաղըլտըլա օլան էօմրիւնտէ. վէ սօնրա ըրահաթլան՛ տը սէլամէթլէ վէնտա:

Պու՛նու՝ նաֆէլ էսէրլէր Լատինչո՝ Անթիոքիյ: Ալ հայդ Յովհաննէս ալտէնան, չէնօք չիլիոպլէրնէտօ: Ալ հայդ Վատ՛լա Քովէնան. ճիլտ. Բ. էօրինէ. 3:

Ա՛էյվէ:

Վ՛Բատուլ էտէլիմ պիզ տէ պիզէ նասահաթ օ սէօզիւ, քի սէզլէտի ազիզ Պիքիր օ մութլու՛լու եասըրա. եանի՝ սայը էյլէ օղուլ, սայը էյլէ: Օնիա եալընըզ սայը ըլա քատըը օլ՛ լուրուզ ճանըմըզը քաղանմայա. նիճէ սէզլէր Լուաքեալ. եբր. Ժ. 36. պէտդ է յէղ հաՀիբտո՛է, պէ պէտա Լ՛յ տօտ՛ բ՛ալ հասըչ տա՛էրինդ էպէտ՝ տա՛լը՛ա՛ա՛ղ եէնէչէնինինէ: Լանի, լտըչ պը պէղէ տատը, չէ Լ՛լահըն բատէթինէ էպէտ՝ տա՛լը՛ա՛ա՛ղ եէնէչէնինինէ: Լ՛յլէ խէ հէր քէս, էյէր տէվէթլի վէ էյէր փուքարէ՝ ֆարզ տը Լ՛լահըն բատէթինէ ուչմայլա չէքմէք հէր քիմտէն քի խէ զուհուր էտէն տէրթ ու սըքլէթլէրի: Օ՛ֆրա օ Լ՛ուաքեալըն քավլինճէ: Անէղո՛է պհամբէրո՛է չքոթնէն. համբէրո՛է պհանէղա, (ա զիտուճ.) հանաչա պյոյա. յոյո ու՛ էբբա՛ ամաչէցո՛ցանէ. եանի փորչ՛ատտը ա՛էհէտ օչա՛տ. ատտը ինքճի՛պէյէ վէ ինքճի՛պէ ո՛ֆո՛ատ. վէ ո՛՛ ֆո՛ա հիչ ո՛Լանաթըմտը՛. եանի օ ուամուտ, քի տօղաը պիզտէ տաըլըղչա վէ սըքլէթէ տատը էթամէմիզ իչնի, չևուի՛

*Հեսիղ պիզէ կէօյլէրին ճէննէթինին սալթանաթըն մերա-
սեթ էթտիրիր։*

Մ Ի Ա Ճ Ի Ւ Ղ Ն Թ Ե Ն։

*Ընկէզ Պէյէր չէնթէ ղաճը-ալէնէ պոպիէրինին էնկյէզ չրէպէնո
փինինէ պէօնգէրթէ պէր հոգէրացէ սու-լէոնոզ։*

Հազրէթի Իսանըն 1200. սէնէզինտէ, նէ զամանն քի քրիստիանլէրին պէյնի-զ ճէնկի վար ըտը հագարացիլէրդէ քարշը եահուտիստանտա, Կուրթսու չէրիֆի օնլարըն էլլէրինաէն քուրթարմա իչին, եասըը տիւշմիւլէր իւչ քարա-տաշ քիշիզատէ Եվլիյըրը, Յերուսաղիմ Պիկարդիա էյալէթինին հէօքիւմտարլարը, պուռնարը կէօնթիւրիւպ Ալըրը սուլթանընա փէշկէշ էթտիլէր։ Ձօք չալըշըր սուլ-թան պուռնարը քէնտի մէօհպէլէրինէ չէվիրմէյէ, էվվէլ թիւրլու էզիյէթլէր՝ սօնրա թիւրլու թիւրլու փէշկէշլէր իքրար էթմէյլէ. լաքին գատրը օլամըտը։ Իմտի քօտու օնլարը պիր ղուլէ զընտանընա, քի պիթիշէյտի սուլթան սարայընա. վէ էմր էթտի օնլարա սալթ ազ սու վէ էքմէք վէրմէ-ք՝ շէօյլէ քի ածլը-քտան զօռլանըպ, պըրաքըպընլար քրիստիան տինինի։ Ալ է սօնրա չօք կիւնլէր կէօնտէրիրտի օնլարա քէնտի միւ-նէճիմլէրին, քի միւճատէլէ էտիպ օնլարլա, ավլասընլար օնլարը։ Լաքին պու եօլուլա տա գատրը օլամըտը օնլարը քավի ֆիքիրլէրինտէն թէվրէնտիմէյէ։ Իմտի՝ պու սուլթանըն Իսմէր նամ պիր կիւճլ քըզը վար ըտը ալիմ թամըը տիլ, վէ վուքուֆ քէնտիլէրին մէսէլինէ, օնու կէօնտէրտի օ Իսա ասկէրիլէրինէ, քի ավլասըն օնլարը քէնտի մէհէլլէրինէ քէնտի ֆիրսաէ-թիյլէ, վէ պէօյլ-ը հէտիյէլէր իքրար էթմէյլէ։ Իմտի՝ կիտիպ Իսմէր սուլթան օնլարա ղուլէյէ, պայշատը թամըը քէլամլարըա սէօյլէմէյէ օնլարա, վէ տէտի. էօյլէ ինսան էթ-մէյինի պիր չարմըղա կէրիլէն ատէմին տինինտէ. վէ պօշա զաղ էթմէյին սիզին նէվճիւվան եիխիթլիյինիզի աճը իսկէն-ճէլէրլէ՝ քի հազրըլանմըշտըրըլար սիզէ. իւլէ կէյլին պիզիմ տինիմիզի քապուլ էտին. քի քատրը օլասընըզ պու տիւ-նեատէ սալթանաթի տէվլէթ սէֆասը սիւրմէյէ. վէ սօնրա օ պիր տիւնեատէ փէյղամպէրիմիզտէն իքրար օլուհան մուժ-ժըլուլա եօմիւրիւ։ Ալ է Իսա ասկէրիլէրի էօյլէ պիր եիխիթ-

Digitized by Google

ձէ ճէվապ վէրտիլէր օնուն աէօղլէրինէ ազիզ Խաա տինի իչլին. Թա սէօղլէրինէ հէյրան օլուպ, ուԹանարաք կիԹտի օրտան: Խալքին իբինճի կիւն Թէքբար պապասըներն կէօնտիւրմէսիլէ կէլտիյինտէ օնլարա, պաշլատըլար աէօյլէշիլէ քուրԹարըլը Խաանըն տինի իւղէրինէ, օլտիմ օ իւչ ասկէրիլէրին պէօյիւք քարտաշը՝ ՀազրէԹի Խաանըն ինսան օլմասըն, տիասէԹլէրին, էօլիւմին, քըյամէ օլմասըն, նադլ էԹտիքտէն օնարա. տահի նաքլ էյլէտի, օնուն ազիզ վաէիտէսի պիքիր Խէրիէմին ազիմ միւճիւզէԹլի պէօյիւքլիյինա սօնրա սէօղլէն գահ էյլէտի՝ տէմիյլէ, քի ազիզ Պիքիր վալիտէմուլլահըն ստուրէԹին եալընըզ պիր քերէ կէօրմէսի ինսանըն քալպինի քէնտի մուհապպէԹինէ պըրագմայա նէՀԹիշիր: ()նու էշիտիպ Խամէր սուլԹան, աէտի օնլարա, խմտի կէօնտէրին պանտա պիքիր վալիտէՀուլլահըն պիր սուրէԹին: Խէ օնլար տէտիլէր, պուրատա եօք սուր պիզ տէ, վէ պուլամայըզ զիրա զընտանտայըզ: ()ղ տէմ տէտի Խամէր սուլԹան. պա՛րի պիր սուրէԹին չէքին, էյէր չէքէ պիլիրսէնիզ, քի կէօրէյիմ: Ա՛էվապ վէրիպ պէօյիւք քարտաշը տէտի. ուամարըմ ազիզ Պիքիրին եարտըմըլայա չէքմէյէ օնու, էյէր չէքէճէք ալեաԹլարըմ օլսա, եանի՝ քալըմ, ԹիԹշէ, վէ էլվան ըրէնք պէօյլար: Ա՛սչան կիԹտի Խամէր սուլԹան Հազրըլամայա օ ալեաԹլարը, էրԹէսի կիւն կէՀիրմէյէ օնլարա, պաշլատըլար իչի կիւչիւք քարտաշլարը չէքմէյէնիզ սէօյլէմէյէ. նէ իչին իչրար էտէբմէյին սէնինն քուտրէԹինտէն խաստիւն չէյն, չիւնքի ըսԹիժճիլիք զէնահաԹըն պիլմէզմին. քապիլ քի մանակարա օլալըմ տինսիզլէրին Հուզուրինէ: Խէ օ զայրէԹ վէրտի օնլարա Խլլահա ումուտ էտիպ, տիլէմէյէ օնտան տոմայլա քի օ քերէմի վէբմին քէնտիլէրէ: Խամի նիչէ ֆիզահ էտիպ ազըայարաք տուայա տուրուրլար ըտը իւղէրլէրինէ Խլլահտան պիր ույդուշուքլուք տիւշիպ. ույքուդա կիրտիլէր: Խէ էշտէ սապահա եաքըն պէօյիւք նուր տօդտօզընտանա, վէ սէվինճ ահէնկլէրի էշԹիտիլէր: Խէ օնլար օյանըպ օ սէստէն կէօրտիւլէր, քի եանլըշընտա ազիզ Պիքիրին ֆէրիշտէլէրտէն չէքիլմիշ ճէնէնտաէզ կիւզէլ պիր պատկերի տուրուրտուտա քէնտիլէր տէ օ սահաթ չէօզիւլտիւլէր տէմիրլէր պաղլարընտան: ()նուն իչին տիղ չէօքիւպ պատկերին Հուզուրինտէ Համըրըզ շիւքիւրլէր վէրտիլէր ազիզ Պիքիրէ. վէ էրԹէսի կիւն Խամէր սուլ-

Digitized by Google

թան կէտիքան օնլարա ղուլէյէ. քափըլը աչքդ իչէրի կիրմէյէ, կէօրտիւ քարանլըք զընտան իչինտէ, նուր չէվ-լէսի, վէ պիր սէֆալը թաճըը քօքու ալտը՝ զիւտաճ թաճուղ քալտը: Ա)լտմ օ Ֆաա ասկէրիլէյի տէպիլէր օնա. իչտէ ատլըման՝ ազիզ պիրիր Ա)ալիտէթուլահըն ատրէճի րէտ օլունմուշ ֆէրիշթէլէր էլլէյլէ. կէյ՝ կէօր: Ա)է կէօրիւնճէ օնու, էչլըան օղուպ՝ քափըլտը օնուն մուհափէթիէ. վէ եիւզիւ իւստիւնէ տիւշիւպ՝ սէճտէ քըլտը օնա: Ա)է աքապինճէ Ա)ուհուղ գուրթուն լութֆուկա տէյինիլիպ օնուն քալպի, Ֆասյա ինանտը. վէ միւնքիւն արատտը օ ասկէրիլէրլէ քուրթուլմայա տինսիզլէր էլլէրինտէն: Ա)օնրա ալըպ կէօթիւտու, կիզլիճէ քէնտի օտասընա, վէ տուվայա տուդուրտա օնուն Հուզուրինտէ տիլէմէյէ ազիզ Պէքիրտէն քուրթարմայա քէնտիսինի օ տինսիզլէր էլլէրինտէն: Ա)նուն նիսպէտէն էշիթտի ազիզ Պէքիր. վէ կէօրիւնիւպ օնա պիր կէճէ իքքատ էթտի օնա քէտէրսիզ չօքատըքլպ քէնտին օրատան կէօթիւմէյէ Ֆէյանասյա, վէ տէտի օրատա վաֆիթիզ օլուպ՝ Ա)էրիէմ չաղըրլասըն: Ֆամեր տուրթան քուվէթլէնիպ ազիզ Պէքիրին կէօրիւնէմէյինտէն, պիրիքտիրտի ճիւմլէ տօնանապճաք ըղըռթըրըն, ալթըն՝ ինճի՝ ճէվահիր՝ էլմասլարըն, նէսի քի վար ըտըյտա, վէ վաղիւտէթուլլահըն միւճիզէթլի պատկերին, վէ կէճէյէ կիթտի ղընտանա կիզլիճէ, վէ աչըք պուղուպ միւճիւզէթլէ՝ օնուն քափըլարըն. սէվինէրէք կիրտի իչէրի. վէ տէտի օնլարա, պիլէմինիզ աէվկիւլիւ քարտաշլարըմ, քի տիւն կէճէ կէօրիւնտիւ պանա վալիտէթուլլահ ազիզ Պէքիր, վէ իքքատ էթտի կէօղէթմէյէ պէնի քաչմամտա. էօյլէ խսք քաչըքըն՝ եօլա չըքալըմ. զիրա պէն տէ խատերիմ կէլմէպ սիզինլէ իքքատ էթմէյէ սիզին Ա)լլահընըզըն տինինի: Պունու օնլար էշիտինճէ՝ զիտաճ սէվինտիլէր, վէ չափուք չըքրպ օ քուլէտէն վէ շէհիրտէն՝ քիմսէ կէօրմէճէն կիթտիլէր եէմիշտիլէր Ա)լիմ ըրմազընն պիր քօլունա. քի մէյս էտէբտի օնլարընն եօլուն: Ա)րատտա Թատալանըպ տիւշինիւրքէն, քի նատըլ կէչէյէր կէրեք օնտան, իչտէ կէօրտիւլէր պիր քայըք՝ իչինտէ պիր կիւզել եկիթ. քի տատվէթ էտէբտի օնլարը կիրմէյէ քայըշա, քի կէչինսին օ պիր Թատաֆա օնլարը: Ա)է Հայչան կէչտիլէր, պիլտիլէր օնուն Ա)լահընն ֆէրիշթէճէի օլմատըն. զիրտա անիտէ կէօրինճէզ օլտու: Ա)մրա կէօրտիւլէր, քի քէնտիլէրինէ տիր

Ձայք Թաթևանին քերէմի, սեվինէրէք քաչաք կիտէրլէր-
տի։ Ձաքին Ձտեր տուլման փէք եօրուլտու կիտէրքէն.
վէ խտէտի պիր ազ ըրահաթլանմաք. վէ պիր ալչաճըք
աղաճըն տիպինէ օթուրտուքլարընտա պիր ազ ըրահաթլանըպ
տինլէնմէյէ, թաթլը ույքույա կիրտիլէր. վէ իշտէ պիր
եէնի միւճիւզէթ տահա օլտու Ըլլահտան։ Ընչիա պիր թա-
քիքէտ տէյինլիտիլէր ֆէրիշթէլէր էլլէրինէ Ընըբտան
Ցրըանատայա, վէ քօնուլտուլար Պիկարդիա էյալէթինտէ, քի
օրանըն սահապը ըտըլար օ ասկէրիլէր։ Ընտա ցյանըպ
ուչքուտան, պիր եէնի եէր կէօրիւպ շաշաըլար. քի նէրէ-
տէ օլսալար կէրէք։ Ա է իշտէ կէչէբտի օթուտան պիր
չօպան քէնտի սիւրիւէրինէ. սիւվալ էթմէտիլէր օնա արտպ-
ճա եէրին ատըլար. վէ օճէվապ վէրտի ֆրանսըզճա։ Ձաէք-
քար սիւվալ էթմէտիլէր վէ էշինթտիլէր, քի տէպի, Պի-
կարդիա էյալէթինտէ Ձյոն Թօփրաալը տըր, վէ եաչքըն տըր
Ցփիփ շէհրի, օ քի ծալարըն վիլայէթինէ։ Ընտա
այիտիլէր ամէճիւզէթլի խէլասլըքլարըն եասըրլըքտան. վէ
տիղ չէօքիւզ շինքիւրլէր, վէրիրլէրտի Ըլլահա վէ օնուն ազիզ
վալիտէսինէ։ Ա ընտա հաչան կիթտիլէր շէհէրէ կիրմէյէ, վէ պիր
պահճէտէն կէչէրլէրտի. տաղըղպնտը ազիզ Պիքիր վալի-
տէթուլլահըն սատրէթի. ծնու նէ Ցտեր տուլման վէ նէ
սայրըլսըրը գատըր օլտուլար Թէփրէթմէյէ եէրինտէն։ Ա է
տուվայա տուրուպ պիլտիկեր, քի խտեր օրտա քալըպ,
տինտարլէրտէն իզզէթլէնմէք, վէ էջլէ օլտու. զիրա օրտա
պիր միքէլլէթի քիլիսէ նափըլար ազիզ վալիտէթուլլահըն խա-
մինէ, վէ քօնտու օնտա օ պատկեր. վէ Թան պու կիւնէտէք
չօք միւճիւզէթ էտէր ազիզ Պիքիր։ Ա է նէ զէման կիրտի-
լէր ասկէրիլէր շէհիրէ, քապու օլտուլար քէնտի խըսըմ-
լարընտան վէ տօստլարընտան նագլ օլունմազ սէվինճէթ.
օնլար քի տօյտազլատը էշինթտիլէր օնլարըն միւճիւզէթլի
խէլասլը քլարըն, վէ Ըլլահըն միւճիւզէթին։ Ա է զհատէ
հէյրան օլուրլաքտը Ցտեր տուլթանըն խուզէրինէ տէ, քի ազիզ
տինինի մուհաֆէթինէ պըրաքմըշտը քէնտի տուլթան իզզէ-
թին։ Ա է օ պուղտան սօնրա էյի Թէբպիկէ օլուպ ազիզ
քրիստիան տինին սըրըլարընտա՝ կիթտի Ցյոնա եէզատունա. վէ
օնտա քապու էթմէտ վաֆթիզի շէրիֆի ազիմ զինէթ իլէ
օնտան. վէ Ըմարիամ չազըլտը։ Ա է կէօստէրտի քէն-
տինի լայիք օ ազիզ խամ փաք վէ ֆաղլի ամէլ էօմիւր
սիւրմամիլէ Թան քէնտի էօլճւմ կիւնլունէտէք. վէ

աշխարհ յահաթելանտը փաքլըղ ըլա վէ տէլաֆիի իլէ վրնտա։

Պուռնա նայլ էօրէր հայր էնվէհաննէա ալըգլան չէնափ չիլոպլնափա, վէ ապրը պէօյր-ր ելէրէր։ Պուռնան էչին պուշուկ ծալկալը պէնէն չիլոպափա փա էապլըր։

ԱՀՅԼԷ։

Ցաղրազա պու Լայաէր սուլթան Սողա կիպի՝ քի ասնրա Պօղա տէնիկտի, քէնաի նամուսալրընըն վէ տինինին ղայրէթին կիւտէրտի. լաքին չունչի օնու պիլմէզինէ իշլէրտի, վէ տիւնեա հավէսինտէ տէյիլտի. վէ ևրթէյի փաք ըսրօ օնուն իչին լայրք օլսու պու տիւնեատէ Ալլահըն լութֆունա, վէ օ պիրինտէ կէցլէր սալթանաթընա։ Լօյլէ-իսէ էյէր պիզ տէ պզզուկէրսէք Ալլահըն լութֆուն, վէ էպէտտի էօմիւրիւ, ուզաք տուրուպ տիւնեատ մանհապէ-թինտէն՝ քալպիմիզի փաք սաքլայալըմ ճիամանի արզու-լէրտէն։ Օխրա զէվք սէֆա արզիւսի մէյս էտեր ինսանըն խէլասլըղըն. զիրա պիր զօրլու պաղ միսալի պլըրաքմազ ին-սանը հայրրա քըմըլտանմայա. Նիճէ տէնիր զուկ. ժդ. 20. Կին ածէ, Ե վէ այնօրկի ու կոլե գալ. Լ'ամի, պէնէ ճէ ալըմ, վէ օնուն իչին չապըր փէյնէմ կելմէյե։

ՄԻՒՀԻՒՄՈՒՆ։

Տիւնեա վէրան օլմա ընհրկէնէնափ կոփ չէնափ կէնատկալըր էչին էլէ ապէր Պիւրէյն շէֆայհէնէյէ ընհրկէհափէն չոսալոլոսա։

Ազրեթի Խանըն 1220. սէնէսինտէ, Խուալիանըն Սպոլեատն շէհրինտե վազ էտիճի բահիպլէրին մանսատրընա քիշի զատէլէր սօյունտան պիր բահիպ վար ըսրը՝ սատե տիլ վէ փաք սատմ, վէ զիսատէ խպատէթքեատ ազիզ Պի-քիրե վէ հէր կիւն սէօյլէտտի օնուն ժամ ևրթուխուն։ Լաքին օ երգի քայտե էթմէսինտե, քի պաշլամըր. Ան-նի էէր փէնիպ վէ Էլսաթլսաս, և այլն. Հաչան ևէթի-շհրտի օ սէօզէ՝ պիանէայս էլէնափ Լուսկապըն։ Պու սէօ-զինն իւզէրինէ շիւփհէյէ վարըրտը վէ հէյրան օլմատա, քի Ալլահ նիճէ պու քեռհինաթըն պէօյիւք թօփուն

քէնտի ամուձուն ձէմ էտէր, սիւվալ էթմէյէ տէ ուխա-
նըպ սայրըլսըրընա օնուն մանասըն, նիհազ էտէթուի
առայըմ Աստուած քէնտի փիքրին այտընպանտըրմայա, քի օնու
աղնամայա գատըր օլսուն։ Ա Ե պէր կէձէ պու տիւշէնձէ
իլէ ծյուրքէն Աստուան պու կէօստէրիշ օլտու քէնտինէ։
Ոիրա կէօրիւնիւրսէ օնա, քի հավատա եէրին վէ կէօյիւն
մանպէյինտէ տուրսուպ քալմըշ. վէ կէօրսէ, քի պիր
քէօմէ ֆէրիշթէ կէլէյօրտու. օնըսը քի քալտըրմըշ
տուխույօրսարտը պիր պէօյիւք միւքէլլէֆ քիւրսէ. վէ
եէրէկշտիրտիլէր օնու կէնիշ հավա իչինտէ։ Ա Ե հաչան
պունըսը այրըլըպ կիթտիլէր, կէլտի պիր պաշկա քէօմէկի
տուհա ֆէրիշթէէլէրին, օնըսը տա քալտըրմըշտըսըրտը պիր
միւքէլլէֆ քիւրսէ, լաքին էվէլքի կիպի տէյիլ. քօտու-
լսար օնուն քարշընսընա։ Պունտան սօնրա կէօրիւնտիւ պիր
սայրը քէօմէ տուհա. քի քօլտարընըն իւզէրինտէ քալտըրըպ
էֆէնտիմիզ Ոհտու, օթուրթտուղսար օնու իլէ քիւ-
սէյէ։ Ոօնրա կէօրիւնտիւ պիր սայրը քէօմէկի տուհա
ֆէրիշթէէլէրին, քի քալտըրմըշտըրտը քօլտարընըն իւզէ-
րինտէ վալիտէթուլլահ ազիզ պիքիր Ա էրիէմի, վէ օ-
թուրթտուղսար իքինճի քիւրսէյէ։ Ա Ե իշտէ օթուրտուղքէն
անասը վէ օղլու, ճիւմլէ ֆէրիշթէէլէր վէ ճէննէթթին սէ-
լարը էնիպ ։ կէօյլէրտէն. քիւրսիւլէրին ասաղընտա վէ ա-
լունտա տուրտուղսար ճէնձուր տիվան քուրտուլտու։ Ոտա
էֆէնտիմիզ քիւրսիւտ օթուրմուշտու էօրֆիւլիւ սալթա-
նաթլա, վէ սաղ էլինտէ տուրթտըրը պիւթիւն տիւնեայը
մէնէնթիմիզ պէօյիւքլիյիւլէ, թաքսիմ օլմուշ թիւրլիւ
թիւրլիւ փատիշահլըքլարտա, վէ էյալէթլէրէ, նիհայէթ կէօրիւ-
րիւզ ճիհանընէմ կէօստիւրէն թօփլարտա, վէ պաքտըրը
օնուն իւզէրինէ ազիմ էօրքէ, վէ տոպուկըն չէհրէյլէ։
()նուն էօրքէսինտէն թիթրէթլէրտի պիւթիւն հրեշտակ-
լար վէ սիլլար քէօմէկի։ Ոօնրա էմր էյլէտի եի։քէք սէս-
լէ օքումայա օ վէքտըրն հէօքմիւնտէ տիւնեատ սաղ
օլսըն իննանալարընըն խայըր ամէլլէրին։ Ա Ե իշտէ ֆէրիշ-
թէէրտէն պիրիսի կէլիպ՝ օրթայա տուրտու, վէ էմր օլունը-
տուղունա կէօրէ էթտի։ Ոաքին կէօրտիւ, քի աղ ըտրլար
վէ թէքմիլ տէյիլ, իւլէ հէր էյիքլիյիլէ տօղու. զիրա եա
ըւրճաքլըղլա, եա եօլսուզ քըմըլտանըշլա, ճիւմլանի ֆայ-
տա, եա մանղուալտ, վէ ինսան խաթիրի իչին օլմուշտ
ըտը. չէօյլէ քի հէփիսի չէրահաթ էթտիլէր, քի • խայըր

ամէնքերին իչինտէ, չէրքէ՝ ալէքընընտան, վէ ասմանըը՝ պուղ-
տայընտան չօք տուր: Ալէ պունուն օքունմասը պիթտիք-
տէն սօներա, էմր էթտի Իսա Էֆէնտիմիզ օքումայա
տիւնեանըն կիւնահլարըն քիթապըն տա. վէ իչտէ եաքլաշ-
տը սայրը պիր ֆէրիշթէ, պիր պէօյիւք քիթապ ալըպ
էլինէ, պաշլատը օքումայա ճիւմլէ օ վաքտըն, հէօք-
միւնտէ սաղ օլան ինսանլարըն կիւնահլարըն. վէ պաշկա-
ճա քրիստիանլարըն կիւնահլարըն. վէ պունլար օ քա-
տար ըտրլար, Թա՛ քի միհնասիպ կէլտի տէմիյէ Ավթանըն
քէլամլարըն. Ղ. 2: Ինէնթ, Ե ապոէ, Ե ապոնէ, Ե
գապէ, Ե շնօ՛ հէպէտ՝ Ի չը՛ էրլէրէ: Յանի, պէլպաէտ,
վէ չէպապէլ. վէ չանլըչա, վէ խըսըսըչա, վէ պինա էույէմըշ-
փնէնանըն իսպէրինէ: Ալէ էշհիթիքաե Աբն տիւնեանըն
օ քատար պէօյիւք կիւնահլարըը, եանի՝ կենճ եվխիսլէրտէ՝
Թէն սէֆտար. տիշէհլիլէրտէ՝ շէքլիք վէրիճի պօշ նէնտէ-
լէր մուհապէթի, էվվիլէրտէ՝ իքրարլարըն նա էմին օլմամաք,
ճիւնիւնլիւք վէ քիֆիւր ճօմլաեաթլարտա. զօրպալըք՝ զա-
պիթլէրտէ. մաղլուլլուք՝ քիշի զատէլէրտէ. վէ քիլիսէ
հըզմէթինէ Թայըն քիմսէլէրտէ՝ հաթըղ հիւքմէթսիզլիք,
սապը էճմէտի քէնտի Ալլահլըք սապրը յլա, քի պուԹիւն
զքունտա օ քիթապ. իլլէ՝ իքրահ էտիպ տիւնեէճտէն օ
քատար մէքրուճ կիւնահլարը՝ ինԹիգամ Թէփրէնիպ,
ֆիրեատ էթտի վէ տէտի. եէմիշլը քայըը, եէմիշլր.
քայըը իստէմէզ: Ալէ օ սահաթ քալտըրըպ ճիւմլէտէն
զարալը էլինն եօքարը՝ անըն ըլա քի Թուէմմուշտու տիւնեայը
իստէրտի չարիրպ՝ վէրան էճմէյէ, կիւրիւլԹիւլիւ սէտայ
ըլա տէյէրէք. օ սէօզլէն՝ Ի պապապանէչ-ը Էլչէ պապա-
պապըճալ. Յանի, չէնապ շէքհահլէնապան պուլլըմ չէյան:
Ալէ եէնի բահիպ կէօրտիւքտէ պունու. քօրքուպ տէօն-
տիւ ազիզ Պէքիրէ. վէ ֆիրեատ էթտի տէմիյէ օ մեհէդիյի.
ապէզ Ալէքսիմ անե նյապաւ էնէնէշ ալէզ սըբըմըշտապա, վէ
Ենտրըմ էույէ չօթտամաղա: Ելտէմ ագապինճէ քալքտը
քէնտի քիւբսիւսիւնտէն քէրէմքեանի Կոյս, վէ սէյիրԹ-
տի տուճմայա տիւնեայը՝ քի եաքընն ըտը տիւշիւպ
վէրան օլմայա. վէ տէօնիւպ Ինա՝ տէտի. տիւնեայը
չիմտի շէրահաթլամա օղուտ. իլլա պիր ազ տահա
սակը էյլէ. զնրա պէն կէօնտէրտիմ տիւնեայէ հէվարիւն
լուԹֆիւ քիմսէլէր. քի վազ էճմէյլէ վէ քէնտի խայըը
ամէնքերինն իպրէթէյլէ չօք կիւնահքեատլար Թէօվպէյէ

կէթիրեէր։ Ո՛չ ոէմ Վ՚ն վալիտէխինին շէֆայէթի իչին
՚նետի էլին ալչալտըպ, իստէմէտի տիւնեայը վէրան էթ-
մէք։ Լաքին օ կէօստէրիշ վէ թէհտիտ ջանն օլմասըն
տիւշ սայը քալմասը՝ վէ օ թէհտիտ եա տաղըլաճաք, օ
թագիգէտե, քի Լաա էֆէնտիմիզ էլին քալտըրըպ իստէր-
տի չարփմաք քէնտինէտն տիւնեայը, պիւթիւն տիւնեա թի-
թիրէտի. վէ տահա զիատե Պոլետոն շէհրի վէ ծուն վարըշ
լարընտա էօյլէ պիր քօղբուրու զէրզէլէ օլտու, քի չօք էվլեր
վէ քիլիսէլեր երքըլըպ վէրան օլտուլար. թա քի չօք երքէք-
լեր վէ քարըլար քօղբուպ կէձէ իւլէ շէհիրտէն տըշարը
օվալարտա քաչտըլար։ Վէ օ մանաստըրըն օ ճէնի բահիպինին
շամանթաասըն էշիթտիքտէ տէմէ իւլէ, Լէվնէ Վէրնէհ ԵԼՐՆԷՇ
Ինոպոպո. վէ սայրըսը, թահմին էթտիլեր, քի էօյլէ շամա-
թա էտիյօր զէրզէլէ քօղբուտունտան. սէյիրթտիլեր օնուն
օտաստընա. վէ պուլտուլար օնու քէնտի եամթաղընտա էօ-
լիւ կիպի՝ քի հիչ պիր շէյ տույմազտը. Լտեմ պաշլատը-
լար շամանթա էտիպ չաղըրմայա ատըլլա, վէ տիւրթմէյէ
օյանտըրմա վէ այրըլմա իչին. լաքին օ էօլիւ կիպի տուրուրտու։
Պիր ազ վաքըթտան սոնրա տէրին ուչքուտան օյանըր կի-
պի՝ քէնտինէ կէլտի. սիվալ էթտիլեր օնա վէ տէտիլեր,
տույտունմու օղուլ քօղբուլու զէրզէլէյի, վէ օ տէտի,
նօք Լմտինէ իչին՝ տէտիլեր՝ ոը Ճածինի իմտատա չաղըրըյ-
օրտուն էօյլէ եիւյաէք սէսլէ, քի Հէփսիմիզ էշիթտիք։
Ա՛էվապ վէրիպ եէնի բահիպ՝ տէտի. Էյ կէրչէք իմտատա
չաղըրըյօրտում օնու տահա պէօյիւք սէպէպ իչին. վէ սայ-
րը պիր շէյ տէմէտի, իւլէ կիզլի տուԹտու. օնու էօլիւմ
կիւնինէտէք։ Լաքին չօք կիւնլեր կէչմէտիլեր, քի եա օ
իւրեանըն քօղբուսունտան, եա քի Լլահ չաղըրմաք
իստէտի քէնտինէ օնու կէնճ եաշընտա, վէ Ճ չօթու ինէ
շըճէաղ վիպա նէ, նիճէ սէօյլէր Լողըման, եանի, օվայա
ւ՚ն ալը չէմլէ օնոտա ֆէւրդին չէվէրթին, Հաստալընըպ էօլտու
քէնտի եէնի բահիպլիյինտէ Հրնշտակ կիպի, կէրէք կիս-
նահօրզըրդը վէ փաք ֆիքիրլիյի իչին. վէ կէրէք սը Ճ-
ածինէ իպատէթքեարլըդը իչին։ Վէ էօլմէզտէն էվվէլ,
քէնտի միւպաշըրընա նաէլ էյլէտի սըրասընյլլա օ կէօրտիւ-
իւ իւրեայը. օ տա չաւ էյլէտի օնու չօքլարընա ամէլլէրին
տիւզմէ իչին։

Պուհու նուրլ էփէր Լնոտոնոտո ոըւնեք ֆէօրէնցոնըն

ՀԵՆՈՓ ՀԻՒԼԱՅԼԻՆԻՆ. Ճ. ՀԻՆՈՒԱԾՆՈՒ: Ա՝Ն ՀԱՅՍ Ն՝ԱՀՐԱՈՆՈՂ-
ԴՈՍ ՓԻՈՒՈՒՆ. ՃԻԼՍ. Ի. ԼՈՒՆԻՆ. 1:

ԱՀՅՎԱՀ:

Լ՝ամոի՝ այնչ՝ տե պու իւրեատան քօղքուպ ԸՆԵՈՂԵՅՆ ԼՅՂԸ ՏԵՅՆ ԷՈՒԼՅ, ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱԱՐԱՊԵՏԻՆ ՆԱԱԱՀԱՅԵՑՆԱ ԿԷՕՐԵ, ՀԷՕՅԼԷ ՔԻ ԿԷԼԷՃՔԷ ԷՕՂՔԷՏՆԷ ՔՈՒՐԵՈՒԼՄԱՅԱ ԳԱՏՂԸ ՕԼԱՂԼՄ: Ո՝ՀՐԱ ԱՌԱՔԵԱՂԸՆ ՔԱՎԼԻՆՃԷ, ՊՈՒ ՏՈՒՐ ՄՆՔԱՓՈՒԼ ՕԼԱՃԱՔ ՎԱՔՉԱՏ, ՎՔ ԽԷՂԱՍ ՕԼԱՃԱՔ ԿԻՆ: Ո՝ՆՈՒՆ ԻՀԻՆ ՀԻՄՈՒ ԱՂԼԱՅԱՂԼՄ ԱՃՂՅԱՂԼՄ ԿԻՆԱՀՂԱՐԼՄՂՔ ՎՔ ՍԷՖԻՒԼՅԻՄՂ ԻՀԸՆ, ՀԷՕՅԼԷ ՔԻ ՕՆՏԱ ԳԱՏՂԸ ՕԼԱՂԼՄ ՍԷՎԻՆՄՂՀԷ. ՊՈՒՆՏԱ ԻԼԷՀՐՈՂ ՍԱՔԼԱՅԱՂԼՄ, ՀԷՕՅԼԷ ՔԻ ՕՆՏԱ Ն՝ՂԱՀՂՆ ՄՃՂԼԻՍԻՆՏԷՆ ԵՃՄՔՂԼԻՆԵՂԼԻՄ. ՎՔ ՊՈՒՆՏԱ ԹՔԻՆԻՄԻՂՆ ՃԷՎՆ ԷՂԼՀՂԼԻՄ, ՀԷՕՅԼԷ ՔԻ ՕՆՏԱ ԷՊԷՏԻԼ ԷՊԷՏ ԸՍԱՀԱԹ ՕԼԱՂԼՄ.
ԱՄԻՆ:

Մ Ի Ս Ա Ի Ո Ղ Ն Թ. Ծ Ո Ն:

Ն՝ԱՂԸ ՊԻՒՐԸ ՆՊՈՊԷՐԻՒԵՒՔ ՓՈՒՐԸ-ԸՐ Վ՝ՈՆՊՓԱԼԻՈՍՈՒՆ ՍՐ ՀԱՕՆԻՒՐՂԻՒՐՂՅԻՒ ՆՊՂԷՐԼԷՆՔՈՒՊ ՕՆՈՆՈՆ ՎԷ, ՕՈՍՈՒՆ՝ՂԱՀՀՕՂՐՈՆՈՆ:

Ցարաջա մուԹԼուԼու Վ՝ոնիփակիոս Լ՝ուքասեզիս Ցիլէ-ՄԷՆՔ էյալէԹԷինտէ, միւԹիւՀլի՛ք իչէին եաՊս օլտու, լաքին ալ-ջաք կէօնկիւլլիւյիւ իչէին եաՊսլուզունտան կէրի տուրտու Ի՝ապալինին տույ էԹՄէսիլէ. վէ կիստերսեան բոհիպլէրին Թարիքինէ կիրտի: Ո՝ռատա եաՊսլուզուն քայկըսընտան քուրԹուլուպ, ճան աէլամԷԹին պուլմուշ զաման էտէր իքէն, իշտէ չաֆուք պուլունտու օնտա Թիւրլիւ պէօյիւք ԹԷն Հաստալըքլարընըն տարլըզը, քի տիւշտիւ եաՃաղա Թա քէնտի էօմրիւնիւն ախրինէտէք: Վ՝ է քէնտինին աչլաք կէօ-նիւլլիւյիւ իչէին զաման էտէրտի քի Ն՝լլահտան քաղէպ իստիէր. Ֆարաջա վէրտի օնա Ն՝լլահ օնու՝ ՃօՔ քի քաղէպ, իլլէ ՃաՆընընը գուվվէԹի վէ օնուն Ֆայտասը իչէին: Իմոի Վ՝ոնիփա-կիոս զիատե իսպատԷԹքեար ըտը ազիզ Պիքիր վալիտէյուլլա-հա վէ հաստալըքտա աղըրլանտըղընտա, տիւշիւնիւբտի օնու. վէ օնա սըղընըրտը. վէ օնտան եաբտըմ տիլէբտի, վէ պու ճիւմլէյի էտէբտի էօյլէ պիր սըՃաքլըղըլա ԹԱ քի ՃՕՔ

Digitized by Google

քերրէ մաքսուա շնորհք ալըրտը ընտան . վէ պաղը քերրէ տէ քէնտիսի խատէմէտուէն էվվէլ ալըրտը ծալարը : Կիճէ պիր քերրէ ըրատատ կէլտի փէք աղըրլանմադ քէնտի հատտալը-ղընտա , վէ զանն էտէրտի , քի միւնքիւն տէյիլ ընա խաֆիֆ-լէնմէք ընտան , մէյէր ուբ Ծածինի կէօրմէյլէ . լաքին քէն-տիսին ընա լայըգըրդ զանն էտիպ , ճէսարէթի էտէմէգտի ընու տիլէմէյէ . քէնտի պէթնամլըզըն վէ ընուն միւքէլլէֆ-լէյին կէօրիւպ , տուշունճէկլէրին աերպէտալէք սայար , ընլար իչլին ածըր՝ ահ էտէր՝ վէ աղլարտը . նատըլ պիր քիմսէ եհու-րէք եպրըճը պիր արզուսի օլմայըպ , արզուլէր ընու թէք-միլ էթմէյէ , լաքին ուԹանըր պէյտան էթմէյէ . քէզալէք ո տա սրբըլըրտը : Իչլէ ուբ Ծածին հաչան կէօրտու ընուն կէօյնիւ արզուսին , տահա աշէքտարէ տիլէմէգտէն , քաֆիլ կէօրիւնտու ընա մուհապէթլի վէ մինղուր կէօրիւնիւշլէ : Ընու կէօրիւնճէ Ալլահրն քուլու , ֆիքրինտէ աէվինիպ՝ տէտի , եա վահիտէթուլլահրմ ազիզ պիքիր Երիեմ , սաղլէթ պէնի : Ա՛էվապ վէրիպ ազիզ Պիքիր՝ աէտի . Թէմիզլէտիմ , վէ Թէքբար Թէմիզլէրիմ աէնի . վէ պունու տէյիպ՝ կէօ-րինմէզ օլտու . վէ քալտը Ռոնիփակիոս Թէսէլլա օլմուշ օլտէմ , վէ սօնրա . զիրա քալ տէֆա քի աղըրլարընտան ինճինիրտիյա , ֆիքր էթմէյլէ ազիզ Պիքիրին Թապիր օլուն-մազ հիւսնիւն , վէ ընուն քէլամլարրն , ուսուտուպ Թէ-նինին աղըրլարրն , րահաթ օլուրտու : Ալքին պունատան տա-հա պէօյիւք օլտու պալկա պիր կէօրիւնիւշ , ընունլա զիա-րէթ էյլէտի ընա ազիզ Պիքիր . վէ պէօյլէ օլտու : Ասա էֆէնտիմիզնին ճէվիւտի չէրիֆ կէճէսինտէ Ռոնիփակիոս քէնտի հատտալըզընըն աղըրլարրընն չէտիտիկի իչլին քիւնէ-տէ սայրը րահիպլէր իւէ քէնտի սրըտարընտա պուլունմայա վէ ազիզ պատտարագը կէօրմէյէ քատրը օլմատըզընտան զիա-տէ տէրտլի տուրուրտու . վէ չունքի ալչաք կէօնիւլլիւյ տիւ , զանն էտէրտի , քի քէնտի կիւնահլարը իչլին օ լուԹուֆ-լու կէճէնին զինննէթինտէն մէհրում օլմուշ : Իչլէ հէմ մուհապէթլի իտի , ընուն իչլին կիւճ կէլէրտի քէն-տինէ . քի օ կէճէտէ կէյ վէ եէր շապ օլուրլար , վէ եապ-տըրըրլար Ալլահրն Թէսէլլասըն հէփիսինէ , վէ տահի կիւնահքեարլարտա , քէնտիսի հալընըզ րէֆ օլմուշ տու-րուլօր ընտան . ընուն իչլին ԹաԹլըճա շէքվա էտէրտի ազիզ Պիքիրտէն , քի ունուԹմուշ տուպ քէնտի տէրթլի քուլունու , էրիմէշ վէ էպրիմիշ աղըրլար տէօշէկինտէ :

Digitized by Google

Անիսակիոս պու տիւշհունձէտէ տուրուբքէն, իշտէ քաֆիլ տօլտու օնուն օտասը կէօյլիւ նուր ուլա. վէ կէօ-
րիւնտիւ օնա ա զիզ Պիքիր, պաշկա տէֆա կիպի եալընըզ տէյիլ, իլչէ մահսուս օլան քէնտի Աղլահ օղլու իլէ, քի օնու քոնտաղա սարմըշ տուղարտը քուճաղընտա՝ վէ ազիզ եիւզիւն էօրթմիշ տէտիմալ ըլա. վէ հաստայա եաքլաշըպ՝ քօտու մահսուսու օնուն եամթաղընըն իւզէրինէ: Օլտէմ Անիսակիոս տօլտու նագլ օլունմադ շաղլըզ ըլա քէնտի եամթաղընըն իւզէրինտէ կէօրմէ իլէ եայլանըն միշքի էօֆկէյլիւ. վէ Նաղարէթ օվասընըն չիչէյին. վէ սան քի սէօյլէյտի կէլիյէք, անկոլնա՞ հէր ֆուրսաթա Յանին՝ եումուղընը չէչէյլէնմէյէ: Յաքին օնուն քալպինին սէվինճի տահա իմէքմիլ տէյիլտի. զիրա ֆարաղա կէօրիւրտիւ մէնէնտսիզ կիւզէլլիկին վալիտէսինին, լաքին չօճուղուն կէօրմէզտի, նիճէ քի տէտիք, օնուն եիւզիւս էօրթիւնմիւ-տիւ տէտիմալ ըլա: Օնուն իչին ազիզ իատա օլտուպ սըքը-լըր ըտը. պաղը քէրրէ սը Ծածինէ տէօնէրտի, վէ իստէրտի օղլուն տահի կէօրմէք. վէ պաղը քէրրէ օ մահսու-մա, օնունլա սէյլէր կիպի Յոք քալմինճէ. Օյէ ըտըպ-յօ-նէս զէրէս ֆոյինէնս. Ե հասոքեղիս զէս չէս ոտոս, Յանի նէ իչէն ատէյօրտա պէնտէն ճէյտըն. վէ պէնի ատա փէշման զան էտէյօրտա: Յաքին էֆէնտիմիզ ազընըզտա օնա, քուն-տաքտան ազիզ էլինն չըքարտը. վէ կէրի ալտը տէտիմալը քէնտի եիւզէրինտէն. վէ կէօտտէրտի Անիսակիոս քէնտի եիւզէրինտէն: Յէ օ քօրքուպ օնուն հէյրան օղունա-ճաք հիւանիւնտէն, մայըլ օլմուշ տուրուրտու վէ զան էտէր իտի քէնտիսին օ ատահաթ կէօյլէրինն ճէննէ-թինտէ: Օյրա օ ազիզ չօճուղուն եիւզէրինտէն թատպիր օղունմազ նուր չէվրէսի տէյընըր ըտը, վէ մէնէնտսիզ հիւա-նիանտէ միքէլլէֆլիք, օնլարը քի էօլմիմիւշլէր կէօզիս հիչ պիր թիւրլիս կէօրմէմիշ տիրլէր. վէ նէ իյնան տիլի քատըը տըը պէյան էթմէյէ: Պու կէօրիւնիւշտէն երիյտի Աղլահըն քուվուննուն եիւրէյի պէօյրէյի. վէ սէվինճին-տէն աղլայտը կիւր կէօզ եաշը յտա. վէ ֆէքրինէ քատըլտը ֆէքրատտ էտէր վէ տէր իտի: Յտա սէվինճիմ Յա, էյէր քի կէօյլէրտէ կէօրճէք քատըը պիր շէյ օլմայըպ, պու ճիւմլէտէն Իհազէլ հէյրանլը եիւզ եալընըզ օլտա, լայըք տըը տիւնեանընն հէր սէֆիլլիքլէրինն վէ հէր տէրտլէրինն տատր ըտա չէքմէք՝ քատըը օլմա իչինն կէօրմէյէ պէօյլէ. հիւանիւնտատ Աղլահըն

Digitized by Google

եւ ելիզիէն։ Վանիփակիոս հաշան պէտյէ քէրլամէլի կէօրիւ-
նիւշտէն պիր ազ վաքըթ թէհէլլա օլուսի՝ սէվինտի, ոնդա
կէօրիւնմէզ օլսու օ ճիւմլէ կէօրիւնիւշ. վէ օ քալան էօմ-
րիւ իչինտէ տիւշիւնմէյէ օնու, ազիմ սէվինճ վէ թէհ-
սէլլա իչինտէ տուրսուս։

Պուռնուն իչէն լոպիէ օլսոնսա ինոփէրսէոնդ բահիպլէրին
հիւէյէլէ յիլոպլաբընսա։ փէտր. 19։ Վէ նոգէլ էտէր
հայր. Ընչոսոնդ պէսոպօլէոան ձիլա. Ք. լոպիէ. 3։

Մէյվէ։

Վէօրիւրիւզ պու հիքէայէթտէ, քի նէ քատար սէվտի-
լէր, վէ սէվիլլէր Ընլահ, վէ օնուն վալիտէսի ալէյհ կէօ-
նիւլլիյիւ։ Օիրա նալընդզ ալէյհ կէօնիւլլիւ՝ տիւր,
քի հազրէթի Իսանըն լուվֆու, վէ գուվվէթի սաքին
օլսուն պիլտի. Ընաքեալըն քավլ ընճա, քի տեր. այլ նա պօ-
ձէցայդ ի պիտրա՞ֆա ին՞լէնեյիմ, ին՞ա սուֆին օլսուն պէնոկ ին՞ա-
ուն չուվէլէրիէ։ Վէ օ քատար միհտաքեր վէ իզզէթլի
տիր պու ֆազլի ամէլ. քի իստէտի Ընլահ օղլու քէնտիսի
միր վէ էօրինէկ օլմագ օնա տէմէյէլէ. Ռուսուլ չինէն պէ
հէդ ենա խանոտի պիպէ. Իսաեի, Ինօյէնինիզ պէնոչէն, չէ
ֆալէյմի վէ պէտ չէսնէլէ չուլ նէյէ։ Ինօյէ իսէ պիզ տէ
քի պօրչուսուզ Ինուն իզինէ կիրմէյէ, լագզմ, քի քուճաք-
լայալըմ պու ֆազլի ամէլի՝ պիզի նուֆ թանըմայլա, վէ
սէվինմէ իլէ սայրլայտան խօրլանմամըզ իչին, պիզի տէ
սէվինէլէր Ինա, վէ օնուն ազիզ վալիտէսի։

ՄԻՒՍՈՒՂ ՆԻԹ։

Վէօրէնոփ- Ընվէզ Պիւէր պէր չէնօփ խպոփէրէհոբը բահիպէ,
չէ ոբըշէրսէ օնու- կէօրմէյէ։

Վհատրանանց բահիպլէրին պիր մանաստըրընտա, Մով-
սէս խամինտէ՝ պիր բահիպ վար ըտը ֆազլի ամէլ վէ զհա-
տէ իպատէթքեար ազիզ Պիքիրե։ Պու չօք սէնէ հըզմէթ
էթտիքտէէն ոնդա օնաչ. տայրմա արզուլէրտի, քէ մի-
քիւնմիւ տիւր կէօրմէք անը. պատէհու ուամուտլանըպ օն-
տան պու լուֆֆա էրմիյէ, իպատէթ վէ նիհազ էնսէյինէ

Digitized by Google

տիւշտիւ, տիլեմքիլէ օնտան տայըմ, քի նիսաքըն քապու-լ էտիպ, լայըք էլլէսին օնու քէնտիսին կէօրմէյէ: Ամտի՝ հաչան պու պրդու իլէ կիթտի պիր կէձէ քէնտի օտասընա ույումայա, ույքույա կիրմէք քապիլսիզ օլտու զիքր օլու-նան արզուսի ալեէչինտէն: Պօնրա պէհուզուր օլուպ վէ օսանըպ՝ կիթտի պահճէյէ, վէ պիր ադամ դուլպինտէ օթուրուպ՝ պաքտըր երըրդլաքրն կի զելմինէ, ահ է-տէրտի ճանտան, օնլարըն իչինտե կէօրմէյէ ազիզ Պիքիրի. վէ սանքի աղայատաք տէր իտի երկերդույուն սէօղիւն. Ա՛ի գեղէցի էմ. ցույց ինձ պըճա ես. Ե՞ըճ ալ ինչ պէտ-բա ես. պէ յոյն ես ասպը ե՞ն ե պէմ ես գեղէցի. կէօյա. Ալէ հնախանապրմ, կնօսքէր պոնա ակնին նիսպէնա, վէ նշկնէպիր պոնա ակնին ակապանը. պէրա ակնին ակնին Ըսպէրը. վէ հնանէնա կնպէլ պիր: Ընչիթտի օնուն նիսաքըն ազիզ Պիքիր, վէ իստէտի կէօստէրմէք օնա քէնտիսին պու թասրըլա: Օյրա քէնտիսի օնա կէօրիւնմէզտէն էվվէլ, օ պաքտարքէն կէօյլէրե, կէօրտիւ, քի կէօյտէն էնձյօրտու պիր հիւսիւն-տար շէֆաքը պիքիր. վէ կէնիպ սէլամլայրպ օնու՝ տէտի օնա, իստէ՞րսիսին տինէմքէ պէնիմ ահէնկիմին սէսին. վէ տէտի էվէթ՝ կէօնիւլ իստէյնէ: Ըլտէմ պիքիր աղըրն աչըպ՝ էօյէ պիր թաթը սէտայա ահէնկ էյէտի, քի օնու թօփրաքտան հալիս օլանըպտան հիչ պիր քիմսէ էչինմէմիշ տիր. օնու պինիրիպ թէքրար չըքմը կէօյէ: Ըհատե մալը օլուպ հէյրան օլտու օնա օ ըահիպ. վէ իստէրքէն տույմաք, քի քի՞մ օլա օ պիքիր, կէօրտիւ՝ քի էնձյօրտու կէօյէրտէն պիր պիքիր ատահա էվէլքինէ պէն զէր, օ տա քէզալնը օնա կէնիպ, սէլամլայրպ, տէտի, պէնիմ ահէնկիմի տէ իստէ՞րսիսին տինէմքէ. վէ օ տէտի էվէթ: Ըլ տէմ օ տա քէնտի թաթը սէտայը ահէնկին էյէտի. վէ պինիրինձէ, տէտի ըահիպ օնա. եալվարըրըմ՝ սէն քի՞մսին, վէ սէնաէն էվվէլ կէօրիւնէն քի՞մ իտի՝ պանա սէօյէ: Ա է օ տէտի. էվվէլքի պիքիր, քի կէօրիւնտիւ սա-նա, Ատորինէ կոյա ուտու. վէ պէն Ըգնէս կոյա ում, քի իչիսիզ տե Ըազըէթի Ատա Ըլլահրմրզըն տինի ուղրունա շէ-հիտ օլտուք. վէ շիմտի օնուն ազիզ վալիտէսի պիզիմ սուլթանըմըզ կէօնտէրտի պիզի պիր ազ թէսէլլա էմմէյէ սէնի կէօյլեր ճէննէթինին էչինիսի տատըյլա: Ամտի շիւքիւր վէր օնա, վէ հազըր օլ, քի պուննան տահա պէօյի-ք լութֆ ալսան կէրեք. վէ պուննու սէօյլէյիպ, կէօրիւնմեզ

Digitized by Google

ջատա : Իմմա ո մալքլուլու բահիպ ո իքի կէջլիւ զիարէթէր իչին սէվինճինտէն տուբամազատը , վէ խուստուսա իքրար օլունան լութֆուն ուամուտուլա , օնուն իչին քէնտի կէջ- նիւտէ շահատէթլիք էտէրտի , քի օլաճաք տըր ո ազիզ Պիքիրին օքատար քէնտինտէն արզուլէնէն զիարէթի , վէ ալտանմատը : Օիրա պիր քաչ սահաֆատան սոնրա՝ կէօր- տիւ , քի օրայա կիւնէշտէն զիատէ չէֆֆէլը պիր Նուր տօղ- տու , քի կէձէնին քարանլըղըն տէֆ էյլէտի . վէ շազլըղ ըլա տօղտուրտու բահիպին քալպին : Ալ է սոնրա կէօրտիւ քի , նու- րուն իչինտէ տուրտուրտու ազիզ Ալիւտէթուլլահ քուշան- մըշ Ֆէրիշթէ ասկէրլէրինտէն . վէ ո քատար կիւզէլ լութֆուլա տօղու վէ քէրլամէլի իտի՝ քի ինսան Ֆիքրի օնտան տահա զիատէ սալմանալի վէ տահդիթի տիւշիւ- նիւպ եապմամալը : Ալ է քալբըպ չափուք տիլ չէօքտիւ օնուն Հուզուրինտէ : Ալ է ազիզ Պիքիր նաքլաշըպ պաքտը օնա քէրեմ կէօզիւյլէ , վէ տէմի . սէվկիւլիւ օղլում . վէ պէնիւմ էմին քուլում . մանքպուլ օլտու պանա սէնին զիա- տէ քուլլուղուն չօք վաքրլմտան պէրի . էշիտիպ նիազըն՝ վէ կէօզ եաշըն , իշտէ կէլտիմ սէնին զիարէթինէ : Այնին Հէր կիւն սէզիքէրինին Հավէտլէրին քըրման , սէնին տիւն- եավի նէսանէլէտտէն կէրի տուրմամ , վէ սէնին պանա օլան մուհապպէթին լայիք եմտիլեր սէնի կէօրմէյէ պէնի : Իշտէ պու կէձէ թէսելլա էյլէթիմ սէնի Կատարինէ վէ Աղնէս պիքիրլէրին զիարէթի վէ ահէնկէրիյլէ . լաքին պու աղ տըր մուհապպէթիմէ . իշտէ պէն քէնտիմ կէլտիմ սա- նա զիարէթէ . վէ խոտբիմ , քի պէնիմ ահէնկիմի տէ է- շիտէսին : Պօյնու տէտիյի կիպի , պաշլատըլար Ֆէրիշթէ- լէր քէնտիլէրին սանթօրլարըն վուրմայա , վէ ազիզ Պի- քիր պաշլատը ահէնկ էմմէյէ : Ալ է ո քատար Հէյրան օ- լունաճաղ ըտը ո պլիսհաճի պէհենկլէրին թամըլըղը , թա քի մայըլ օլուպ բահիպ՝ եէրէ տիւշտիւ եիւզիւ իւզէրինէ էօլիւ կիպի ճանընդըն սէվինճինտէն նասըլ քի ըրատտ հէլտի առաքեալլարա ֆ՝ատօր տաղընտա . վէ ազիզ Պիքիր թէքբար աղտը կէօյլէրէ , վէ բահիպ տուրտուրտու եէ- րէ տիւշմիւշ էօլիւ կիպի : Ասպահլա մանաստըրըն բահիպ- լէրի քալքտըլար ժամ սէօյլէմէյէ . վէ կէօրտիւլէր քի օ բահիպ , քի Հէր կիւն սայրըլտըրնտան էվվէլ կէլէրտի քիլիսյէ , էօղ ուտու սըրատա . վէ ֆէսֆէսէյէ վարտը լաթ պէլքի Հատտալանմըշ տըր տէյի : Նուն իչին ժամտանդ

Digitized by Google

ստեպա կի համիլէր օնուն օտասընա կէօրմէյէ օնու։ վէ պուլմատըլար օնտա. արատըլար օնտա պունտա, վէ սօն- բա պահճէտէ պուլտուլար, քի տիւշմիշ էօլու կիպի տու- րույօրտու։ Ինալըրատըլար օնու օնտան թէճկիրէյլէ, վէ կէօթիւրտիւլէր օտասընա. վէ չօք չալըշըլար թիւրլիւ իշա- լարլա այլէթմէյա, լաքին գատըր օլամատըլար։ Ելէմ պաշ փահրադ, քի էյի վուքուֆ ուտաւ օնուն ասկէրինէ, աղ- նատը, քի օ զամէն մարագ խույ տէյիլ. իլլէ զամէն ղա- նունտան տըշարը պիր նէսնէ. օնուն իչինն էմի էյլէտի օնա, շէրիֆ միւթիւլի յին գուվվէթիյլէ քալքըպ տէմէյէ, քի նէ ըղատատ կէլտի օնա օ կէճէ. վէ նէտէն տիր օնուն զայ- աքըլըղը։ Այ ամայըպ գուվվէթինէ շէրիֆ միւթիւ- լիւյիւն. քի էօլուէրի տէ սէօյլէտիր։ Պաշ փահրադըն սէսին էշհտինճէ քալքտը ըահիպ էօլուէրտէն տիրիլէր կիպի, վէ միւթիհլիւք իչինն նագլ էյլէտի ճիւմլէ ազիզ Պէքիր- տէն քէնտինէ օլան լումֆլարը օ կէճէ, ճէմի ըահիպ լէրին հէյրան քալմասընա։

Պուռա նուր էսէբ Ալեսալիա չէնսի պրամաքանաէան Ե. Ալեսալիա. պրպ. 7։ Ալ հայբ. Ալէչանգրա պէոպրպ. ճիլա. Ե. Լսալէբ. 16։

ԱՐԷՒԼԷ։

Այնճէ ազիզ Պէքիրին սէօզլինէ կէօրէ սէզգիքլէրի քըր- մասը, վէ տիւնեսամի նէսնէկլէրտէն էէրի տուրմասը լայըք էեմտիլէր պու մուեթլուլա ըահիպի կէօրմէյէ օնու. քէզալէք պիզ տէ էյէր ապզուլէրոսէք կէօրմէյէ պիզի Հալէ էյէյէն էնուսմուզուն միւճիւզէքքասնի եիւզիւն, պօրճլուլյուզ կէրի տուրմայա տիւնեսամի նէսնէկլէրտէն, վէ սէզգիքլէրիմի- զին ապզուսին էօլտիւրմէյէ. նիճէ օ եառատասընըմզը քէնտի տէ սէօյլէր. քի. ապ ալ հրաճապէսպի յամ ընչէց եապաց։ Ասանի չէմ չէնսի ճէմի վաքիէկինէպէն կէրէ պաբմապա. ալ էապէ էմ ալէկէպ ընէել. Ասանի պէնիմ շայիբսիմ օլամազ, քի օ- նունլա թէքլիֆսիզ տայըմ գատըր օլա կէօրմէյէ պէնիմ եիւզիմիւ։

Digitized by Google

ՄԻՍԻՈՆԱՑԻ ԾԱՌԱՅ։

Աղաչեցի Եվսեբը պէտ ըլլայ նիստ Եփեսոս ապրիլ Պուրիէ Եպիսկոպոսին օնա բնակի Աղտահ օղլու Յոհաննէս, որ՝ փրէնկին պէտ՝ փո-նեստան Եօշ Եյլէսի։

Պէր ասըլ զատե Էվլատը քըզ տահա եէտի եաշընտայ, ինչին աբրարըպ չօճուքլուք էյլէնճէլէրին՝ ալէֆլէնտի իսա-տէթքեարլըղա ազիզ պիքիր Ալիսաէթօղլանա. վէ տայըմ օնա տուայա տուրուրտու։ Ալ է էշխտիրսի՝ քի նունն օղ-լու Յա զլատե կիւզել, վէ ճիւմլէ ինսանլարտան կէօստէրիշ-լէյտի, օնուն մուհապէթինէ թուէթուշու՝ արըզլէյտի կէօր-մէյէ ընու։ Խտի պաշլատը նիսազ էթմէյէ զլատե թաճիզ էթմէյլէ ազիզ Պիքիր, քի պէրի պիր քէրրէ կէօստեր-սին օնա քէնտի Աղտահ օղլու Յոհաննէս։ Ալ է տայըմ քաղտը պու-միւրաճէթտե էտտի սէնէ, ֆազլի ամէլ իլէ վէ փութքըղ ըլա՝ սանըքի կէօյիւն պիր ֆէրիշթէյի կիպի։ Խտի եէտի սէնէ-տէն սօնրա՝ օն տէօրթ եաշընտա կիրինճէ, հշիթտի օնուն տուայըն ազիզ Պիքիր, վէ թէրմիլ էթտի օնուն նիազըն պէօյլէ։ Ինի մէվլուտի Խսա կէճէսի տուայա տուրուրքէն մուքթըլու քըզ քէնտի օտասընտա, կէօրիւնտու օնա ա-զիզ Պիքիր կիւնէշտէն կէօղել վէ շէֆաֆէլը, քուճաղըն-տա քէնտի Աղտահ օղլու Յա ուլա, օնուն քի եիւզլէրինտէն նուր շէվկէսի սաչընըրտը, վէ զատար կիւզել իտի, քի քիմսէ քատը տէյիլտի կէօրմէյէ ֆիքրինէ քատըլըրը օղ-մասըզ։ Ալ է եաթաշընտ քըզա, տէտի. իշտէ օ քի եէտի-սէնէ տիւէյօրտուն կէօրմէյէ, ալ՝ քապուլ էյլէ օնու քու-ճաղընա, վէ սէֆաէլէն օնուննա։ Ալ է պուննու սէօյլէյիպ, քօտու օնու օնուն քուճաղընա. վէ քըզ օնուն կիւզէւկա-ինէ քատըրըպ՝ շաշտը քատը։ Աօնրա տէտի չօճուք Յա օնա. սէվէրտիսին պէնի պիքիր։ Ա՛էվատ վէրտի քըզ. պէյլէ սէվէրտի սէնի զիատէ՝ էֆէնտիմ վէ Աղտահ-ծէքթար սիւմալ էթտի օնա Յա. վէ սէնին մուհապէթին օգատար՝ վաՀմը տըր, նէ քատար քի սէն սէնին էօրիւն սէվէրսին։ Ա՛էվատ վէրտի քըզ, պէօյլէ տիւր պէնիմ էօմիւմիւն մուհապէթինտէն։ Աքթըրտը Յ՝ֆէնտիմիզ սիւ-վաղըն. նէ քատար պէօյլէ տիւր։ Պու իւչիւնճիւ սիւվա-ղընէ, տուրտու քըզ պիր սող ճիւվալ վէրմէսիզ. զնուտ

Digitized by Google

քալպինտե օլանը սէօղիւլէ աղնաթմայա քատըը տէիքլտի. վէ սօնրա տէտի. քատըը տէյիլիմ էֆէնտիմ պու սիւվալընա ատիլմա իլէ ճէվապ վէրմէյէ, իլլէ քալպիմիզէ ճէվապ վէրիրիմ, քի սէն փէք մէնշուր թաներըսըն։ Ալ պուննա հայրան տէտիյտէ, տօղրու թաշտը օնուն ևիւրէյի Ալլահըն մուհապէթիյլէ. վէ ծնտա սըղմայա քատըը օլմայընչ իբի պէօղլինտիս օնուն ևիւրէյի քընլըճլա կիպի. վէ էօղիւպ տիշտիս օնտա, վէ եայրտըը եէրէ։ Ամմա օնուն ճանընա ատը ազիզ Ալիքիս քէնտի էլինէ վէ քալտըրտը օնու ֆէրիշթէլէրին ևիւքսէք սէտայտա ահէնկ էմմէլէրիյլէ, վէ ըահաթլանտըտըը քէնտի օղլունուն ճէննէթինտէ։ Ալ էվինի իչինտէ օլանընտա էշհէթտիլէրտէ ահէնկլէրին թաթլը սէտապնը օնուն օտասընտա՝ սէկիրթտիլէր ճիւմլէսի օրտայա կէօրմէյէ՝ քի նէ օլա. վէ կէօրտիւլէր մութլուղու քընը պունտան տէյիշլիյիշ. վէ օնուն պիքիր թէնինտէն էօյլէ պիր թաթլը քօքու եայրտըը, թաւ քի օնըտր սէֆալէնմիյէ. զիրա տիւնեատէ նէ քատար թաթլը քօքուղու նէսնէլէր վար ըտա չիչ օնա ալնինտ օլամազտը։ Ալօնրա կէտիլէր ճէմ օլտուղար չօքլար էօղինուն իւզէրինէ. կէտիլէր չէքիմլէր վէ ճէրտհղար տտ. վէ ճիւմլէսի օնուն թէնինին թաթլը քօքուտանտան սէֆալէնիպ, շաշարըպտը օնուն քաֆիլ էօղմէսինէ։ Ալ միւշամէէրէ էտիպ՝ աչտրըտր օնուն գարընը, կէօրմիյէ՝ քի նէ օլտա կէրէք էօղմէսինին սէպէպի։ Ալ Հայրան աչտրըտր, կէօրտիւէրը, քի օնուն ևիւրէյի իբի պէօղինմիշ իւտիւ. վէ իբի փաքչասընտա տտա ալմըշը վէ կիւզէլ եազըպտրը եազըմըշ ըտը պօւ աէօզ, [illegible] ակնէրէյի պէնպէնէ չօղ գէտպէ. պէքտ աչէ էտպտիպը պէնիմ. չտ-քիտպտը պէնիմ, վէ ըտ-ֆտ-ըտ փօնպիպը պէնիմ։ Ալ զիատե թաճուպտանտպ՝ Ալլահը մէտճ էտէրէք քազտրըպ օնուն թէնին ազիմ զինտէթ իլէ, կէօմմիւէրը։

Պատա նայէ էտէր Ալրքիս Պրան հայիլէ օրինայց ըրինլէն չրնատպտ էօրինէկ. 24։ Ալ հայր Պատըտ Քալիկան ձիրտ. ա. էօրինէկ. 39։

Ա Բ Յ Վ Ե Կ։

Պ ու մուխլուլու պիքիրտէն էօյրէնելիմ պիզ ահ պիւթիւն եիւրէքտէն ահվալէյի Ալլահը. օնուն քի նշանը պու տուր. քի օնու տայըմ փիքրիմիզտե ֆուխթալըմ. զիրա էֆէնտիմիզին ահօզիւնէ կէօրե, պիրինին խաշնէսի նէրէտե իսէ, օնուն քալպի ահ օնտա ալը։ Ալ պու փիքրե ահջիկը մուխլուլու (Դոստինոս. օպտայմ, նէրէտե ին չոլուխ պիք։ Էյվալէ իսէ պիզ տե էյէր ադըռէլեւսէք պու մուխլուլու պիքիր կիսի Էյնուն մուհափէթին պիզիմ քալպիմիզտե եազըլը թուխմայա. փարզ տըր, քի պըրաքալըմ քալպիմիզտէն տիւնեանըն արզըն, վէ կէչիճի նէօնէնէրինին մուհափէթին։ Օնդա էֆէնտիմիզին սէօզիւնէ կէօրե. ոչ խոբէր եըլմադ փէրմանդ ծաստյել, Լանի խէ ազդա խոբէրի էհմէյել։

Ա Ի Ա Ի Ը Ի Ա Ի։

Ալլահ Պիզիմ պիր չէնթէ խոպահլէխըլընա փէ՛ էօրդէ իլէ ինօբէնափ օնուն ադըր հասապըզընդա. լօրին ապիզ Ինէոպիոս պոպանըն շէֆայէթի էլէն պոբըդտը, վէ ասլը՛ վէրմէ օնա։

Զ ըրանսա էյալէթինտէ Ալենճան շէհրինին ենիսունուն վէքիլի Լուդովիկոս բելլոն ադըզ Պիքիրէ կէնճլիկինտե զիատե խասատէթքեար ըտը, վէ ֆասլի ամելլէր իլե վէ փաք լըզ ըլա կէչիրտի։ Ալդին ասնդա վէ խուսուսա նէ զէման վէքիլլիք փայէսինէ նիյսէլմիյէ, կէրի ալը թարդա քէնտի փադ ամելլէրին, փէք հավալուսաճա եազդա ըտը։ Ամոի Էյնուն 1600. սենէսինտէ հասասալանդը պու պիր հօլումբիս ճիս հասասալդըզա, վէ քէնտիսին հօլում աերէճէսինտե կէօրիւյ հէքիմլէր տե ասմօտոլդըն քէսմէյէլէր քէնտի ապդալմասընասան, քէնտինէ կէլսէ. վէ պաշդադա կիւնահքիադլար սըղընաճադը ազդ Պիքիրէ սըղընմայա. իմոի աղդամայըա տէսա. զիքր էյլէ եա ազդ պիքիր Ա ա լիահէթուզահ նէհէզա քուլդուդա, քի չիմոիյէտէք էթուիմ սանա. վէ եադդը՛մ էյլէ պու աէֆիլ կիւնահ քէնտա. իշտե պէն տե իքրադա էտերիմ՝ պիւթիւն ամելլէ քըմ տէքիշմէյէ էյլէյէ, էյէր էօմիւր վէրմըսէն պահ։

Աստուածաշունչ Հին Կտակարանի Գիրքերը

Աստուածաշունչ Հին Կտակարանի Գիրքերը

Digitized by Google

ալըպ՝ սիլտի հատատալա. վէ պուն ատ էոխպ, պիւթիւն կէօստէրիշ կէօրիւնմէզ օլտու: Ալ է օ սահաթ վէքիլ հէր հատուալըք-լարընատան էզատ սաղ վէ սէվիմ պուլունտու. վէ եիւզ իւզէրինէ տուշիւպ հաթմըզ շիւքիւրլէր վէրսին Ալլահա վէ օնուն ազիզ վալիտէսինէ: Ալ է թէքմիլ էթտի քէնտի կիւնահլարընըն խոստովանանքըն, օնու քի պաշլամըշտը էթ-միյէ: Պունտան սօնրա զիքր էթմիյէ քէնտի էքրարըն. քի էթտի Ալլահա, պաշլատը չափուք էվէլքի քէնտի ապկէն ատէլէրին տէքիլմիյէ, վէ փաքրէք վէ ֆաղիլի ատէլէրէլէ կէ-չինմիյէ ալէմէ էլի խարէթ: Ալ քէնտի շիֆայէթմէճիտի սքէ Հայր Ադնատիոսա մէճպուռնէթ կիթտի ճիզվիթ բահիպ-լէրինին մանաստըրընա, վէ նազլ էյլէտի օնլարա քէնտի միւճիզէթլի տաղլըղընը. վէ ալտը օնլատտան ոք Հայր Ադ-նատիոսուն ալիր պատկերին. քի օ կիւնլէրտէ տահա երտնելիլէր սըրատընա կէչմէմիշ իտի. վէ քօտու օնու եղատա-րանըն քիլիսէսինէ ճօմատհէթըն էշկեատէ իզզէթլէմէ-սինէ:

Պատու նօրլ եարէրլէր ՝. Գոանիկէ քապտալէսի վէ Այոլոյիա չէնտէ չիլոալըբընա: Ալ է ՝. Լ՚ագէատոպ. գնատող. ճիլտ. Է. Լուսիր. 12: Ալ է ՝. Գոատոս քոլիէտան ճիլտ. Է. եօրինկ. 16:

Ա՚էյլէ:

Լ՚օյլէնէլիմ պիզ տէ պու վէքիլին քազէպինատէն էվվէլքի ալէմք կէօնիւլի-յիմիզ վէ իպատէթքեատլըղընըմըզատան տրշտարը չէրքամատք, հաչան պիր նիւյսէք տէրէճէյէ. եա իզզէթէ էրէրսէք. նիճէ Ադոզմէն տա սէօյլէր. Գրլտի դէ-նէյա, խանատի ֆալլէք զամին ֆո. Լ՚ատնի, նէ ֆայտա պէօյէ-նէնա, ատլտ պու-լե աէնին նէվօյին. սիրաք. Է. 20: Օ իրա պիր քիմսէ նիւյսէք պայէյէ էրմէսինատ մնդրուլըանըրսա, ըրատատ կէլիր օնա նէքի ըրատատ կէտուդատ Ադատուղ փատիշա-հա, քի յօրճամ էր փուր յօշ խոր. նէնե գլա-նե ցնէվին Ադատյէլ. Լ՚ատնի Ադատյէլ գիլէնինէ պուշ օլտա: 1. Թագ. ԺԷ. 17: Ալ է հաչան քէնտի կէօզիւնէ պէօյիւք կէօրիւնտիւ, վէ ֆէրահաթ կէլտի էվվէլքի հիւտա-վէրէհատկիյինատէն վէ ատլտք կէօնիւլիւյիւնատէն, խոր-ջանատը:

Digitized by Google

ՄԻՍԻՆ ԿԱՐ։

Լվեսք նամ պէր զհինք չտըշ չենոպէ Էսեսպէն չայըդ էլհ ընեհլչէսէնե պէս-շէսէնոե, ապէդ Պէչէրէն Էսքտըմբյըտ չտ-ըլո-ըտ-ո։

Չիլէ՜ճենկ էյալէթինին Էոյհոն աէնիլէն քալէսինամ՝ Լմե-աե նամ պէր պէքիր քըզ վար ըտը քիշիզատ քիմսե քըզը-ապա աէյիլ տալթ թէնլէ կիւզել իւոի, իլլե ձանըդա տահի. զիրա ֆալդի ամէլ. վե զիատե մուհապէթլի խոի ազիդ պէրքիր Ա ալիտէթուլլահ։ Պու ան իւչ եաշընա կիրտի խե. քէնտի տաթալարընատան զօրլանըդ՝ տիւնեայա կիրտի. լաքին օն-տան իքրահ էթմէսիլէ՝ քէնտի էրքէյինին էօլիւմիւն ար-զուէդրտի. վե արզուսինէ եէմիշտի. զիրա պէշ սենէտէն տոնրա էօլտիւ օնուն էրքէյի, իւչ էրքէկ էվլատ ալըրսաք-մազլար, վե Լվեսե տուղ քալտը՝ տահա օն սեքիզ եաշընա տապքէն։ Լտոի՝ էվլիլիք պօյաւնտուրուղու Նտոն քուրթու-լունճա՝ վէրտի քէնտիսինե պիւթիւն թուհֆանի թէրպիյէլէրե, վե տապտը քէնտի օտասընտա եալընըզճա տուրութատու. վե տուտ էտէրտին Էլլահ վե օնուն ազիդ վալիտե-սինէ, վե չօք տատաքա էտէրտի ֆուքարաէլէրե վե սիւշ-կիւնլէրե. վե թէնեսե քէնեսիդ հրեշտակ կիպի եաշարտը։ Էրքէյի էօլտիւքտէն սօնրա՝ փէտէրի թէքբար զօրլատը տիւնեա սէրիշտեսինէ կիրպիյէ. էօյլե քի օրանըն եէզտու տոսի պատասընըն եալվարմասը իչին նատահաթլատը օնու էվլէնմէ իչին. լաքին Լվեսե քատուլ էթմէտի։ Վե ղալին չէյլեան քըսկանըդա օնուն ֆալդի ամէլինէ՝ թէճրիպե էյլէտի օնու չօք տէֆա կէօրիւնմէյլէ օնա էօրֆիւլու ճաղ-նամահրատ քըյամէթլիսինե. լաքին հիչ զիր չէյ էտէմէտի օնա։ Լօնրա ֆիլհալէտի օնուն արզուսինէ պիր կէնճ եէյիտի, քի քէնտի էրքէյինին եաքընն հընըսընըյօը. օ քի ճէնկ էթտի քնուալա թիւրլիւ եաղլաքլանմա սէօզլէրի իլէ Լմոի հաչէան սէօզ իւլէ օնուն կէօյնիւն քէնտինէ չէքմէտիյէ, տիւշինտիւ զօրաքի ավլատընաք օնու։ Լմոի զիր կէճէ Լվեսե քէնտի էվինտէն տըշարը պիր տատ էվինտե պուլունտուս, վե օ կէնճ եէյիթ տե օնատայտը, վե տէքքէրտի, քի հէր քէս ույուտունալար. իշտե հալը ույույունճա, կիրտի օ կէնճ եաւաշճա քըզըճ էվինտե Լվեսենին օտասընտա, վե քատանկը քատա տուվարլարը հու-

թաղաք, եպքլաշտը օնուն եսթաղըներա։ Ա՛լ ուէմ Խլեուէ օ կէնձ իչլին ֆէսֆէսէտէ օլմայա, ցայնըք տուլուչա օրտու, վէ եւրէքտէն եալվարըտը Վաղիուէթուլլահա եարտըմճը օլմայա քէնտինէ. օնուն այալընըն սէսին վէ ադամսըն սէզիպ պիլտի, քի քէնտի քէօրհվարտլըընսան ալէֆլէնմիշ կէլլյօր օ կէնձ, քօրքտու զիսատէ. վէ օ սահաթ սըղընտը քէնտի կէօզէտիճիի ազիզ Պիքիրէ, վէ ուէտի. նա՛ փաքըը վալիտէի ազիզ պիքիր Վ՚երիէմ՝ իմ տատա եէթիշ պաշա պու սահաթ պու պէօյիւք թէկիքէտէ, քի կիւնահ իշլէմէյիմ սէնին, վէ պէնիմ սահիպիմ սէնին օղլունուն հուզուրունտէ։ Ի՚շլիեմի օնուն նիսպէն, ազիզ Պիքիր վէ չապըճակ կէօրիւնտիւ օնա օրտատա թաղիր օլունմազ նուր իչինտէ գուշանմըշ, պէօյիւք կիւրիւլթիյլէ փարլայըշ շէվկէ սաչարաք, վէ ֆաղրիճ օլունմազ քէրլամէյլէ. վէ եւրէք վէրիպ թէկէլլու էյլէտի օնու։ Վ՚ էճ աճիկ կէնձ հաչան օ կիւրիւլթիյիւ էշհեմտի վէ օ նուրտու կէօրտիւ, քօրքտու վէ քաչըպ՝ Խվետէնին օտատընսան տրշարը, վէ կիրտի քէնտի եաթաղըներա. վէ օնուան ան քրա վազ կէչտի օ ակվատատան։ Ազիզ Պիքիրին Խվետէ էթտիյի պու զեաբէթտէն պիր քաչ կիւն սօնրա ալտը օնուան պիր պաշկա թիւրլու էյլէք տատա. քի պէօյէ օլմուս։ Վէճէնին պիրինտէ տուտասընսան ասնրա՝ հաչան ուչումաք իստէրտի, ֆիքրիլէ քափըլտը, վէ կէօրտիւ էֆէնտիմիզ Ցա Վ՚ետու ազիզ վալիտէսիյէ, օթուրմուշ շէրահաթ քիւրսիւսիւնտէ շէրահաթ էվտէյէ ինսան միլլէթինէ, վէ կէօրիւրտիւ, քի ինճէ ասրանըզ թէֆէթիշ օլուրտու, վէ սանըքի հէփսի սուչլու պուլունուրլարտը; վէ ղազէպ սիճիլի օլուրտու։ Խնէֆէթիշ կէլտի Խվետէնին իւզէրինէ տէ, վէ օ տահի պօրճլու պուլունտու պիր աղըր կիւնահ իչլին. օնուն՝ քի ճէհէննէմէ իսքեան օլաճաղտը։ Վ՚օրքտու զիսատէ Խվետէ, վէ կէօզլէրին քաչտըրըզ ազիզ Պիքիրէ, տիլէրտի կէօզ եաշըյլա օնտան իմտատա՝ քուրթարմայա օնու ճէհէննէմ քազէպինտէն։ Վ՚ էճ ազիզ Պիքիր ասճըլըզ օնուն իւզէրինէ, տէտի քէնտի շէրահաթճը օղլունա. ամճ էյլէ՝ նիսպ էտէրիմ օղլում, պուտունուն կիւնահրնա. զիքրա օնու պիրլիէզիյինտէ վէ կէնճլիյինտէ իշլէտի. վէ պիրլիէտի օնուն կիւնահ օլտուղուն. եօքսա նիճէ սայրը կիւնահլտրը իչլին խոտատանմանը օլուպ թէօպէկ իսթիխֆար էյլէտի, քէզազիք՝ օնուն իչլին տէ էտէրտի։ Վ՚ էճ շէրիսթիճը տէտի. իշտէ տէ-

Digitized by Google

ՆԻՆ ՆԻԱԶԱՆ ԻՆՁԻՆ ԱՀՎԱԼԱՒ ՎԱԼԻՍԵՄ ՔԱՂԵՊԱՀԵՄ
ՕՆՈՒ, ԻՒԼԵ ՍՈՒՏ ՊԱՂՈՂՇԱՐՔՄ. ՎՃ ԱՀՆ ԷՒՀԵ, ՔԻ
Ո ԿԻՒՆԱՀՐՆԱ ՏԱԽԻ ԹԵՒՎԱԽ ԷԹԻՆ, ՎՃ ՊՈՒՆՈՒ ՏԷՒՀԻՎ՝
ԿԷՈՐԻՒՆԱԿԶ ՕՂՈՒ ԿԷՈՐԻՒՆԻՒՇ: ՎԻՒՏԵ ՔԷՆՏԻՆԵ ԿԷԼԻՎ,
ԱՂԻՄ ԱԵՎԻՆՁԼԵ ՀԻՒՔԻՒՐ ԷՂԵՏԻ ՂԼՍՀԱ ՎՃ ՕՆՈՒՆ Ա-
ՂԻԶ ՎԱԼԻՍԵՍԻՆԵ; ՎՃ ՓԻՒՀՄԱՆ Ո ԿԻՒՆԱՀՐՆՏԱՆ՝
ԽՍՏՈՎԱՆԱՆՔ ՕՂՈՒ ՎՃ ԼՍՂՂՐՆԱ ԿԷՈՐԵ ԱՊԱՀԻՍԱՐԱՆՔՐՆ
ՀԷՔԻՏ: ՂԷ ՆԵ ԿԻՒՆԱՀ ԸՄՐ Ո, ՔԻ ԻՀԷՄԻՀՏԻ ՕՆՈՒ ՎՃ
ԹԱՆԸՄԱԶԱՐ, ՃԻՒՄԼԵ ՕՆՈՒՆ ԱՒՄԼԻՆ ԵԱՉԱՆԼԱՐ ՏԷՐՂԵՐ,
ՔԻ ՔԷՆՏԻ ԵՐՔԷՒԻՆԻՆ ԷՕԼԻՒՄԻՒՆ ԱՐՉՈՒԼԷՄԵՒԻՍԻ: ՀՂԻԶ
ՊԻՐԻՐԻՆ ՕՆԱ ԷԹԻՒԻ ՊՈՒ ՔԵՐԷՄՂԵՐՈՒԷՆ ՍՕՆԱՐ՝ ՀՎԼՏԵ
ԽՊԱՏԷԼԹՔԵԱՐԼՐՂԵՆ ՎՃ ԽԱՅՂԸ ԱՄԼՂԼԵՐԻՆ ԱՐԹԸՐՍՐ. ԽՈՒ-
ՍՈՒԱ ԶՀՂԱՐԷԼԹԷ ԿԻԹԱՒՂԼԷ ՈՂՈՒԶԼԱՐԱ՝ ՀԱԱՏԱՂԼԱՐԱ, ՎՃ
ՀՔԱ ԱԱՏԱՔԱ ՎԷՐՄՂԼԷ ՓՈՒԹԱՐԷՂԵՐԷ ՎՃ ՏԻՒՀԿԻՒՂԼԵՐԷ՝ Օ-
ՔԱՏԱՐ, ԹԱ՛ ՔԻ ՔԷՆՏԻ ԿԽՂԻՆՏԻՂԻ ՈՒԹՈՒՊԱՂԱՐԸՆ, ՎՃ
ԱՂՔ ԸՆԸՆ ԼՔՔՄԱՏԸՆ ՕՆԼԱՐԱ ՎԷՐՄՂԷ: ՂԷ ՊԷՕՂԼԷ ՏՈՒՐ-
ՏՈՒ ՀՔԱ ԲՐԼԼԱՐ ԱԶԻՄ ՓԻՔԼԸՔԱՏԱ. ՎՃ ՊԻԼՏԻ ՏԱԽԻ ՀՔԱ
ԲՐԼ ԵՎՎԵՂ ՔԷՆՏԻՆԻՆ ԷՕՂԷՃՂԻ ԿԻՒՆԻՒ, ՔԻ ՕՂՏՈՒ ՅՈՒՆՈՒՆ
1227. ՍԷՆԷՍԻՆՏԷ: ՂԷ ԷՕԼԻՒԱ ՓԱՂԼԻ ԱՄԼՂԼԵՐԻՆԻՆ ԸՈՒ-
ՀԱՆԻ ՄՍՀՈՒԼԼՂԷ ՏՕՂՈՒ, ՏԻՒՀԻՀԼՏԻ ԿԷՅԼԵՐԻՆ ՃԷՆՆԷ-
ԹԻՆԷ:

ՊՈՒՆՈՒ ՆԱՓԼ ԷՒՏԼՂԵՐ ՂՆՓԵԼՕՈ ՏՒԲՂԼՈՒ. ՎՃ ՀՈՓՈՒ
ՓԼՍԲԼՂԼՈՒ. ՎՃ ՎՐԲՒՈՒՓՍՐ ԼՆԲՂՂՂԼ. ՎՃ ՈՒՅՐԸ ՓԵՐԼԵՐ
ՀԷՈՓՐ ՀՂԼՒՈՂԼՍՐԲՈՒՈ: ՂԷ ՀՈՒՐ ՂՈՈՐԼՈ ԲՈՂԼԷՈՒ ՃՂԼՐ.
Ք. ԷՕՂՈՒՆԷ. 7.

ՂՒԷՂԼԷ:

ՂՒՃԷ ԷՕՓՓԼՂԼ ՍԷՍՐ Ո ԿԼՐԼՂՄԷՒԻՆ ՎՃ Ո ԵԱԼՍՊՂՐՔ
ՀԷՎԼՂԼ ՆՈՒՐ ՔՈՔՔՈՒՍՈՈՊ Ո ԿԷՆՃ ՀՈՎԱՐՍՈՒՂԼ՝ ՍԷՕՂՒՆ-
ՍՐԼՐՍԼ ՕՆՍՈ ԱՐՉՈՒ ԱՒԹԷՂԻՆ. ՔԷՉԱՂԼՔ ԷՕՔ ՔԷՂՐԵ
ՍՂՒՈՔ ԸՈՒՍՍՏ ԿԷ ՂԷՆ ՍՈՐԼՐՔ ՎՃ ՍՔՔՂԷԼԹ ԿԻՒՆԱՀՂԱՐՍՏԱՆ
ՎՈՔ ԿԷՂԷՂՐՈՔ ՊՂՒՈՔ՝ ԱՂՂՔՔ ԿԷՕՆԻՒԼԼԻՒ ԷՍԷԼՐԼԲ. ՆԱ-
ՍԲԼՔՒ Ի՞ՆՍՐՈՔՈՍ ՒՒՍՍՐԻՉՍՂՆՂ ՔՈՒԹՒԱՆՆՂՍ ՀՍՍՍՍՍԼՐՔՔ
ՕՆՈՒ ՍՂՔՔՔ ԿԷՕՆԻՒԼԼԻՍ ԷԹԻՐ, ՔԻ ԷՎՎԵՂ ՄՍՈՂՈՒԼՐՈՒ-
ՂՈՆՍՍ ԿԻՒՎԷՆՒՐՍՐ ՍՍՂՍՍՂՂԷԼ ԿԻՒՒՂ. ՆԻՃԷ ՆՍՍՂԼՐՔ Զ. ՄՍԿ.
Ք. 11: Ի՞ՂՂԼԷ ԻՍՔ ԷՂՂ ՍՐՒՐ ՊՂՒՃԷ ՍԿ ՊՍՍՂՐ ՔԷՐՐԿ ՍՍՐԼՐՔՔՍՍՍ
ՎՃ ԱՐՔՂԷԲՈՍԿ Օ՞ՂՍՔՔ. ՎՃ ՆՂ ՃԷՄՍՂՂ ՊՍՈՒ՞ՐՈՒՆՈՒՐՍՍՔ ՊԷՕՂԼԷ

տարլըքտաս, մարգարէնին օ սէօզլէյէլիմ. Լ'ոգի է, ալ խոնարհ ոլսըքը պէս, որ ալ սաւոյց պատրաստէքտաս չս։ Լանի՝ Լ'յէ տէր, որ ոլս՝ լէօնէ–լըլէ–էլտէն պէնի, շէօյլէ որ էօյ– բէնէյիմ սէնին ընէմպէհլէրդէն։

Ա Ի Ա Ղ Ի Ա Ց Ի Ք. ԿԻՒ։

Կէօրե՜նէ՜ա ոպէդ Պիւրը ոէնոպ էպոպէլո՜ռեսը պէր չօպան ոըպա օնոան էօլե՜մ վա՜ոպընպա՝ օնոան ճանըն պէլէնինճէ կէօյլէրէ կէօրէ՜նէ՜ա։

Պէր սուչաուզ ֆուքարէ չօպան, վէ զիատե իպտատէթ– քեար քըզ ազիզ պիքիր Ա՛լիտեթուլլահա, ալըշմըշտը կիւնդէյէ քէնտի սիւրիւսիւն պէր եայլատաս. օրատա քի ազիզ Պիքիրին պէր կիւչճիւկ քի՛լիսէի վար ըտը՝ նիւզ– տէն պըրաքըլմըշ, զէրա իզտիզ նէր իտի։ Պու քըզ կիւն– տէ չօք քէրրէ կիրիպ օ քիլիսէյէ՝ ազիզ Պիքիրին թաչտան պատկերինին հուզուրինտե զիատե մուհապէթ իլէ տուա է– տէրտի օնուն ազիզ վարդապանըն սէօյլէմէյէ։ Ա՛է ասնըա պաքըպ օնուն պատկերինէ թէմիզ եիւրէյ իլէ տէր իտի, ահ նէ քատար կիւզէլ վէ լումնէլար ըլա տօրու սուն վալիտէ– ուլլահ պիքիր Ա՛երիեմ. լաքին թաճուպ քալըրըմ, քի նիճէ ալէմին եիւզինտէն պըրաքըրըմըշ սըն, վէ նասըլ էսկի վէ երըթըք սըր իւզէրինտէ ուրուպլաթըն. ահ քի գէտըր օլայտըմ՝ սանա պիր շէֆաֆլը կիւզել ուրուպա եափմայա. լաքին աճըրըմ. քի ֆուքարէյիմ, վէ քատըր տէյիլիմ. լաքին ճահտ էտէրիմ վարդապանըն ֆիքիր վէրմէյ իլէ սէօյ– լէմէյէ, վէ սրճաքըլ ըլա էթմէյէ պէնիմ սանա պէնիմ տուալարըմ. վէ իթիգաթի էտէրիմ, քի պուլարըլա սանա տահա շէֆաֆլը ուրուպա եափարըմ, նէ քի քատըր օլայ– տըմ թէն ուրուպատը եափմայա։ Պունու սէօյլէտուի, վէ սօնրա տուա էտէյտի օնա սրճաք մուհապէթէյէ։ Խմոի նէ քատար մաքպուլ վէ քապուլ օլտուլար օնուն տուալէթի վէ հավէսի սազիզ Պիքիրէ՝ աշիքեարե կէօթիւնիւր զիատէթ էթմէսինտե, քի զիատէթէ կէլմիպ օնա օնուն էօլմէմ սահա– թընտա, ալտը օնուն ճանըն. նիճէ իշտե եաչաճաղըզ։ Խմոի պիր ազ վարքըթտան սօնրա հաստատալանտը պու մութ– լուլու քըզ, վէ ապար ազար աղըրլանըպ հաստատըղը ճանըն թէսլիմ էթմէյէ եէթիշտի։ Ա՛է իշտե օ կիւն ինչ

ֆուզլի տաճել լահիպլեր քենտի եօլլարընա կիտերէլերտի պիր օրմանտատ օ քէօյե եաքըն: Զնլարըն պիրիսի ուչքուտան զօրլանըպ՝ վէ իւզէրինտէն տաղտատմայըպ, եայըլտը թօպրաղըն իւզէրինէ, վէ ուչույօրտու: Ա է օ պիրի տուայա տուրուրտու, թա քի այաքտաշը պիր ազ ուչուտուն, ըրտահալանսըն, ցյանսըն տա, ածնրա կիթսինլէր քենտի եօլլարընա: Ա է օ ցյանըք լահիպ տաւ.այա տուրուր քէն կէօրտիւ, քի իւշ քէօմէ կիւզել կուսանքլար պիրի պիր ատտը սըրա պիր հէյրանը սըրայլա քենտինէ տօղրու կէլիյօրլատը: Զնլարըն էվվէլի սըրատտ էլվան ըրէնք թիւրլիւ թիւրլէ.ալաճալար. իքինճիսի գարտան պէյազ աստէլեր. վէ իւչինճիւսիւ գըրմըզը կէյինմիշլէրտի. վէ ծնլար կէլիպ սէստիզ սէլամլայըպ ծնու, կէչտիլեր կիթտիլեր: Ածրա կէօրինտիւ, քի ծնլարտան չօք ինթիչամը վէ հիւսնիւնտատ պիր սուլթան կէլիյօր, ծնտան քի նուր շէվվէլերի տաէզըրըլար ըտը, վէ հէյրան օլուռնաճաք շէֆաֆէը կիւզել ֆինէքլէրլէ նագքշը ուրուպա կէյինմիշտի. վէ պաշընտա պէյազ վէ քըրմըզը կիւլլէրտէն թաճ: Զ հաչան քի եաք.լաշաը օ լահիպէ, այալա քալքտը լահիպ, վէ էյիլիպ սէճտէ քըլտը ծնա, վէ տէտի. սուլթանըմ նիճազ էտերիմ ածֆ էյլէ սերպէստլիյիմ. վէ սէօյլէ պանա. քի սէն քիմ սին, վէ քիմիտիլէր օ սէնտէն էվլէ կէլիպ կէչէն կուսատ.լար: Տէտի ծնա թահթըլըզ ըլա օ սուլթան՝ պէն իմ Ա է.րիեմ վալիտեթուլլահ. վէ օ իւշ քէօմէլեր քի կէչտիլեր, ձէննէթտէքի կուսանքլար տըր: Լվվէլքիլեր՝ քի էրվախ ըրէնք ալաճալար կէյինմիշլէրտի, օնլար տըրլար, քի տիւն.եատա իքէն ֆէսֆէսէ իչինտէ իտիլեր, քի ածէպ էվլէնսինլէրտի, եօքսա եօք: Լքինճիսի, քի պէյազ աստէլեր կէյինմիշլէրտի՝ օնլար տըրլար, քի պիքրլէյի ահա էլէյիպ՝ փաք սաքլատըլար օնու թա էօրևումէտէք, Ա է իւչինճիւսիւ, քի քըրմըզը կէյինմիշլէրտի, օնլար տըրլար, քի քենտիլէրին պիքիրլիքլէրինին վէ տինին սաքլամա իչին պէնիմ օղուտունա մուհապէթինէ քան տէօքտիւլեր: Ա է պուռնլարըն սալթանսալթլար կէօյլէրին ձէննէթինտէ զիսատ տիր իքինճիլերտէն. վէ իքինճիլերին էվվէլքիլէրտէն: Ա է շիմտի կիտիյօրտուզ ճիւմլէմիզ զիսարէթէ պէնիմ իսա.տէֆէքքարըմ պիր ֆուքարէ չօպան քըզա. քի էօրևում տէրէճէպինտէ տիր, զիրա օնուն ճանընըն ալըպ՝ կէօթիւ.րէճէյիզ պիզիմլէ կէօյլէր ձէննէթինին սալթանսալթընա. վէ

Digitized by Google

պու զէյ գըյմէթ չիչէքլի ուրուպանըն իւմիւրէթի տիր օնա, քի պանա կէյտիրտի քէնտի սըճաքը տուալէրի իլէ։ Ալ է պունու սէօյլէյիպ կէօրիւնմէզ օլտու օ կէօրիւնիւշ։ Նուն Թըպկըսըն օ ույուան թահիպ տախի կէօրտիւ իւրեասընտա՝ վէ ցանըպ չափուկ ույուքուսունտան՝ պաշլատըյար իքիսի տէ սէվինճլէ վէ ազիմ Թաճուպլուքլա նայթ էմմէյէ նէ քի կէօյտիւլէրսէ, պիրի ցանըքլըքտա, վէ օ պիրի ույուքտուտա. վէ սօնրա տէտիւլէր պիրի պիրլէրինէ, տէօնէլիմ կիտէլիմ վէ պուլալըմ օ հաստայը, վէ կէօրէլիմ Ալլահըն միւճիզէթին։ Ալ է տէօնտիւլէր Հաստանըն օլտուղու քէօյէ. վէ պաղըլարընա սիւվալ էտիպ՝ պուլտուլար օնուն Փաքիր էվին՝ օնտա քի քիմսէ ևօղ ուտուս քըզընը պատպաընտան քայրը. վէ սէլամլայրպ օնու՝ կիթտիւլէր Հաստայա, վէ եարտըմ էտէլյէրտի օնա՝ օնուն ճան Թէսլիմ էթմէհինտէ։ Ալ էտէտիւլէր պիրի պիրլէրինէ, եա նէյտէ տիւլէր կոյսարընը քէօմէլէրի վէ ազիզ Պէքիր, քի կէօրտիւք ևօլատա, քի պուրայա կէլիյօրլար ըտը, վէ շիմտի կէօրիւնմէյօրլար. օլմայա քի պիր պաշկա Հաստա քըզ տահա ալսուն պու քէյտէ, վէ օրայա կիթսինլէր օնլար։ Ալ է տահա պու տիւշիւնճէտէ իքէն, իշտէ քըզ ճէսարէթլէնիպ, տէտի. փէտերլէրիմ պաշընըզը ա՛չըն, վէ տիզ չէօքիւն, վէ տիւկիյին Ալլահտան, քի սիզէ տէ կէօստէրսին պու պանա զիաթէթէ կէլէն տալաթը կէօյլիւ քէօմէսին։ Ալահիպլէր էյլէ էթտիլէր. վէ ազապլինճէ կէօրտիւլէր օնտա ազիզ պիքիր Ալ Ալլահտէթալըսը օ կուսանքլարըն իւչ քէօմէսիյլէ՝ օնլարը քի կէօրտիւլէր եօլտա. վէ օնլարտան մատէ կէօրտիւլէր օնտա հիսապսըզ ֆէրիշթէլէրին վէ սէլարըն քէօմէլէրին տէ՝ քի քայտէ իլէ օքույուպ ահէնկ էտէլյէրտի։ Ալահիպլէր օնլարը կէօրիւպ՝ վէ տինլէյիպ հէյրան օլուպ մայըլ օլտուլար։ Ալ է սօնրա կէօրտիւլէր, քի Թէսլիմ էյլէտի մուԹլուլտա Հաստա քէնտի ճանընը, օնու քի կէօյէրին տուլթանը ագապինճէ կիւլլէր չիչէքլէրիէ Թաճլատը, վէ պիլէսինճէ ալըպ աղտը կէօյլէրէ ճիւմլէ սէլարըն քէօմէլէրին տէ՝ օնլար քի օրտայտալար. վէ կիրտիտտի կէօյլէր ճէնէթինին ասլթանահընա։

Պուանա Նատլ Խոէր Լինկիսո գըտան հէնտի հայնէլ օգնոսից տինէն չիլտոպլնտու՝ Ֆաս 96։ Ալ է հայը Ալատա Բալէ։ Ճիլտ Ե. Էօրինկ. 12։

Digitized by Google

Ա՛ԽՅԱՔ։

Ներկայնալիս պու մուխլուլու չօպան քըզտան իպա-
տէխքեարլըք տուամըզպա, վէ փուքարելիք կէրէք կէյին-
մէմիզտէ, վէ կէրէք եէմէմիզտէ. զիրա Ներփենտիմիզին սէօ-
զինէ կէօրէ, հայըփ զէնկինլէրէ. վէ մուխլու փուքարէ-
լէրէ։ Օխրա օազիզ փուքարելիք տիր, քի քօվար չըքարըր
պիզիմ քալափիմիզտէն տիւնեանըն մուհապպէթին. վէ
կէմիրիր Ալլահըն մուհապէթին իչէրիմիզէ, նիձէ սէօյլէր Օ-
գուստինոս։ Ա՛ տախտ ձիւմլէ պէթ խուլարըն քէօքիւն սէօ-
քէր չըքարըր, օլմայա քի փիլիզէնսինլէր, վէ քէրէա-
տէխին տըշարըր չէքէր, օլմասըն քի քէնտիլէրին մուհա-
պէթին օնունալա պէտլէսինլէր, նիձէ սէօյլէր Աենեքա. Տէրսին,
ահճէմի չայըտ կէլսին. Նալէհկենին՝ էյէր օնունալա Նամահչէտը-
լըզտա չայըտ կէլսին նէ. վէ էյէր պահա սէնսէ պու-պու-յօր-
սա, օ չափտ Նալէհկենին, նէ չափտ չալափըյսա սէնսէ
չհմիր չհէքսափէ։

ԱԻՈՒՈՂՆԹ. ԿԳ։

Ա՛ն-ճէն-էլիլէ ժամ ելլին, չէ վէրսէ ապէր Պիւյիր հապտալըրըն
ապըլըզը ելլին։

Յունուն 1105. սէնէսինտե Վիլհէլմինկ էալէթինին Ա՛րաս
շէհրինտե Ալլահտան պիր պէօյիւք հաստալըք տուշտու.
շէհիրլիլէրին իւզէրինէ եուամրուճաք կիպի, օնլարըն կիւ-
նահլարընըն քապէպինէ, քի չօքլարը էօլիւրլէրտի. հէքիմ-
լէրտէն պիր իլաճ վէ չարէ պուլնայա քատըը օլմայընչա։
Ամոի ինսան եապտըրմընտան ումմուտլարըն քէսիպ, ճանը
կէօնիւլտէն ազիզ Պիքիրին եապտըրմընա սըղընտըլար, վէ օ
քէրէմ էտիպ օնլարա, պու Թարզ ըլա խմոատա
էյլէտի։ Ալքի սանէթուր չալըշը զահիտ քիմսէյէր վար
ըտըլար հէր պիրի պիր եէրտե Թէմէքլիւն օլմուշ, եանի՝ պիրի
Ա՛բրահամտիատա՝ ատը Ամոերտա. վէ օ պիրի Տէրոշնիատե
ձը Պօղտա քալէսինտե՝ Պետրոս։ Պունլարա կէօրիւ-
նիւպ իւրեակէրինտե ազիզ Պիքիր միրքելէճ քըյա-
ֆէթ իլէ՝ էմր էյլէտի Ա՛րաս շէհրինե կիթմէյե, վէ շէհէ-
րին եէպսունա սէօյլէմէյե, քի կէլէճէք շաբաթ կէճէսի քի-

Digitized by Google

Digitized by Google

էտիպ տէտի, պանա պիր քատէհ շարապ իչմէք ո տու-
տան տահա էյի տիր, լաքին ագապինճէ քազէպլէնտի,
զիրա տահա սէօզ աղզընտա իքէն, ո քատար արթար
չըպանըն մարազը՝ թա քի իչէլտէն ալէֆլէնտի ո քա-
տար՝ քի ո սահաթ սէրսէմլէնիպ սէֆիլ ճանըն թէսլիմ
էթմէ: ¶ Է պիր քաչ կիւնտէն սօնրա ալըպ ո ազիզ մա-
մու՝ պիր կիւմիւշտէն քամըշ կիպի եափըլմըշ՝ մարիֆէթ
իլէ օյուլմուշ քապ իչինէ քօտուլար. վէ սապըտըլար
օնու եմին եէրտէ: ¶ Է օնուն իզզէթինէ պիր եէնի եղըայրուն
քօնուլտու պու լաւա ըլա, պոպպպէ՛ոց. օնա քի չօք
քիչի զատէլեր տէ եազըլտըլար: ¶ Է պունտան սօնրա իքրարընա
կէօրէ թէքմիլ էյլէտի ազիզ Պիքիր. զիրա ո կիւնտէն պու
կիւնէտէք էթմի վէ էտեր չօք լութֆուլար սաղըքլար
վէ միւճիւզէթ ո մոմուա՝ քէնտի զևարէթճիլէրինէ. վէ ի-
պատէթքեարլարընա: ¶ Է հէփիսինտէն զևատ թաճուպ
քալաճաք պու տուր, քի ո կիւնտէն թա պու կիւնէտէք
712. սէնէ տիր, ֆարազա հէր սէնէ քայտէլի նէսիքէթ-
տէ՝ (եանի ձայնաւոր պատարագտա՝) վէ պէօյիւք թափօր-
տա (քի չօք ուզուն եօլ տուր) օնուն զիննէթի կիւնտէ
եաքարլար ո մոմու. վէ պինլէր քէրրէ տէ սուչա տամ-
լատըպ՝ վէրիրլէր հաստալարըն սաղըղընա, վէ տին-
տարլարըն սայրը իքտիզալարընա, լաքին էքսիլմէզ
վէ էքսիլմիշ տիր, իլէ ո պէօյիւքլիքտէ՝ եանի իւչ քա-
րըշ մըքտարը տըր, նասըլ քի պաղըշլանտը ազիզ Պիքիր-
տէն: ¶ Է տահի չօք իթիգազթարը՝ քիմսէլէր իւնանմայըպ՝
շիւփհէլէնտիլէր վէ շիւփհէլէնիրլէր, քի օնտա պիր հիլ-
լէ օլա, օնուն իչին պու հիքեայէթի, վէ պու մոմուն էք-
սիլմէմսի իքի ֆազիյլէթլի փափլարտան մէթինլէնտի. եանի
տէօրտինճիս ¶ իստոստան, վէ սէքիզինճի ¶ղլեմէտէն:
Պու հիքեայէթին ախրինտէ ո ազիզ մոմուն սէպէպիյլէ
¶ղլահըն էթմէյի չօք միւճիւզէթտէն՝ պիրիսին եա-
զըլմ՛, վէ պու տուր: ¶ պըտարյ ըլա չիմչէք վուրմասըյլա
եանկըն տիւշտիս ո պէօյիւք քիլիսէյէ, ներէտէ քի սաք-
լարլարտը ո մոմու. վէ հալքըն չօղալմասընտա, ֆարազա
քոջույու պօշալթըլար աէօյիւնտիւրմէ իչին ո եանկընը.
լաքին քապիլ օլմատը: ¶ օնրա հաչան սաչտըլար աթէ-
շին իւզէրինէ տուտան, քի պիր քաչ տամլա ո մոմուան
տամլաթմըշլարտը իչինէ, աքապինճէ պիւթիւն սէօյիւն-

Digitized by Google

տիւ ամէնէշ. վէ ճիւմլէսի եէրէ տիշիւպ, շիւքիւրլէր վէր-
տիլէր Ալլահա, վէ օնուն ադնզ վալիտէսինէ:

Պահու նոչէ էրէք Յոհաննէս գապէտան էնոփէ չիմոպըն-
պո: Ալ հայր Յոհաննէս Քոմէ. ճիլա Ճ. Էօրինէ. 7:

Ա Ր Դ Վ Ե Ս:

Պիու հիքեայէթուէն նասահմէթ ալալըմ պիզ տէ, քի
եանմըշ մոմ նշան տըր սաղ տիւնէ. վէ սէօնմիւշիւ Էօլիւյէ:
Յամոի՝ տիրի տիւն օ տուր, քի խայիր ամէլլերիզ շէֆաֆ-
լանըպ փահլար: Յօյլէյսէ խայիր իշլէմիյէ ճահ տ էմմէյ-
էնէլերին տիրի տիւնի եօք տուր, նիճէ Յակոբոս առա-
քել տան սէօյլեր. հաւաթ աւանոց գործոց դէհալէն: Յանի
ամէլէպ պէն Էօլի-շ պէս: Ալքին քիպիր տինտարլար
իչին՝ քի սէրպէստ քէմիլյի իշլէրլեր, տէմիզի տիր. Էօյլէ
քիմսէլեր Յուտերին տինինտէն տիրլեր, քի քեաֆիրճէ
վազ Հտերտի տէմիյէ. ամէն նիւնգամ էյլե, վէ չէմլեյէ օրհաւ-
նաշ նէյի. քի շէյթանի մուալլիմլիգ տիր, վէ պիւթիւն
զըճէ Ռհնուն քէլամլարընա, քի կիւնահ սէվգին քրիստիան-
լարա, ֆարազա միւճիւզէթ տախի իշլէսէլեր, տէյճէք
տիր շէրահաթ կիւնհիւնտէ. Ի քոց նոցա չինէն ահնա-
չէտա, որ գործէ պանօգէնաւէ: Յանի՝ կէրչ պուրուն պէնոփէն
ճլոյճէնիգ, չ նշէքսէնիգ պինոմոալալըղ. Սնաթ. Ե. 23:

Ա Ի Ա Ճ Ի Ա Օ Ն Թ Կ Ո:

Ալքէ Պէտէր պէր Էնդրէ փէնէս չիմէյէ շէյկանըն պէլա-
պըտան տուպիտըդ՝ Էփէկլէը նասահմի վէքսի օնս:

Յունի 1082. սէննէսինտէ պիր խայըր ամէլ վէ ազնզ Պի-
քիր է զնատէ իպատէթքաար եէյնա, տիւնեատէն կէրի
տուրուպ, կարդուսեան լուհիպէլերին դարիքինէ կիրտի եզ-
բայր սըրասընա: Ալ Ֆարազա սուրզատ օզյատան տէյիլ-
տի, վէ օքումաք եազմընք պիլմէզտի, լաքին փէք սէվեր-
տի տուպայը. միթհի, վէ մազլըմ, աշապը հըզմէթլէրէ
թայըն՝ փէհրիզ սնաքլայըճը, վէ թէն ինէ էզնյէթ վէրիճի,
խոտ օ դարիքտէ թէզճէ քազանտը կէօյլու իլմին վուքուֆ
լուդուն. Պօղոսուն քավլինճէ. ոչ էլնէ՝ ի չոխ եէրէ գէօհէ

Digitized by Google

ինչ ՚ի ֆեղ. քայց հայն պէյե ՚վ՚ե. Ե պէյն ՚ի խալ եալէ. Լանի՚ ր՚ ֆիւէրիմ չօմաթալ ոնպաե պաշկա շէյ պլէշէյէ, չոխ՚ե եալընըզ չ՚ե ՚վ՚ե՝ո. չէ օնա խալա չըմ՚ըշ 1. կորն. բ. 3։

Ամտի՚ շէյթան կէօրիւպ օնուն ամէլլէրինին պէօյլէ միւճիզ պէթթի փաքըլըզը՝ տիշլէրին քըճըրտատըրտը օնուն իւզէրինէ. վէ պաշլատը սընամայա օնու կէճէ կիւնտուզ քօրքուլու կէօրիւնիւշլէրլէ։ Ա՚է օնուն պաշը սընամատը պու օլտու, քի պիր կիւն պու մուխլուլու բահիպ եօղրուլուպ պահճէտէ չալըշմատան, քէնտի օտասընա կէլտի, վէ օնտա տիզ չէօքիւպ ազիզ Պիքիրին պատկերինին հուզուրինտէ՝ տուայա տուրուրտու, իշտէ շէյթանլարըն քէօմէկի քօղքուլու ասլանլար, եապանի տօմուզլար, վէ քուտումուշ քէլփիլեր քըյափէթլերինէ կիրիպ՝ կէօրիւնտիւլեր քափիլ օնուն օտասընտա. վէ օնուն էտրափըն քուշատըպ՝ վէ քէնտի փէնէճէլերին աչըպ՝ սէյիրթմէրլեր օնուն իւզէրինէ փարալամայա օնու։ Ա՚է օ օնլարը կէօրիւնճէ փէք քօղքտու, լաքին տին իլէ եիւրէքլէնիպ՝ պաշլատը քէնտինէ իմտատա չաղըրմայա ազիզ Պիքիրի, վէ տէմիյէ, իմտատա եէթիշ պանա ազիզ պիքիր Ա՚ալիտէ Թուլլահ՝ վէ տաղըլըընլար սէնին տիւշմանլարըն։ Լ՚ամմա օ ճէհէննեմ ճանավարլարը՝ փարազա եէօրիւշիւշ էտէրլէրտի օնուն իւզէրինէ, լաքին եալքաշամազլարտը։ Ա՚է սօնրա պիր պաշկա ճէհէննեմ զէպանիսի տահա կէօրիւնտիւ օնտա, քարա, մուրտար չէհրէլի, շահերիման քըռեաֆէթինտէ էլինտէ քալըն վէ ուզուն տէմիր քանճայլա. վէ տէտի օ պիր չէյթանլարա. վայ սիղէ ըէզիլ ճանավարլար. քի շէյ էտէմէյօրսունուզ պիր քօղքաք Թանվշանա քարշը. շիմտի կէօրիւն, քի նիճէ էօլտիւրէյիմ օնու։ Ա՚է պու. նու սէօյլէյիպ՝ պըրաքտը քանճայը օնա, վէ ԹուԹուպ օնուն ուրուպասընտան սիւրիւքլէրտի օնու եէրէ։ Ա՚է սէֆիլ քէշլէ տայմա քէնտինէ իմտատա չաղըրըրտը ազիզ Պիքիրի։ Ա՚է օ հշիտիպ օնուն ֆիրեատըն կէօրիւնտիւ օնտա աբաալինճէ քէրլամէլի ազամէթլէ, վէ էլինտէ պիր աստա, քի օնունլա վուրտուպ քանճայը, տէտի օնլարա. նէ սէրպէստլիք պու օտայա կիրմէք սէֆիլլէր. վէ պէնիմ քուտումու Թաճիզ էճմէք։ Լ՚ամտի երքըլըն շաւտան. վէ պիր տահա կէլմէյին պուրայա։ ()նու համ էան էշհիտիլեր չէյթանլար, աբաալինճէ չիմշէք կիպի քայըպ օլուպ՝ քօվուլտուլար օնտան։ Ա՚է սօնրա տէօնի պ

Digitized by Google

ազիզ Պիքիր օնա, տէտի. Ջուն չէ խոչոտ օլսուն պանա վէ պէնիմ օղլումա եւրէչինին փոխըղալը, վէ փոչինէլիլե նաշմայա ճահա ըլա, էմի ուէնի խոչէր սէրէքքան տօպուղմա էչին, նասահալ վէրէյիմ սանա պու խոչէ. Եուն, պոյըմ չոպու վէ խոչ ուչուպա կէչին. Փուչաքճը եէ. վէ պոյըմա չալըշ. վէ սօնրա տէտի. էչէր Լուկասան պու նասահալըղըմը, չօ՛ Ռէյվէ Էսէրսին փոչէլէ սէրէ եօլանպա: Պունու սէօյլէյիպ, վէ քէնտի քուլուն Թէսէլլատա պըրաքըպ՝ կէօրիւնմէզ օլտու: Վէ օ քէշիշ օնուն նասահաթ ըլարն փիքիրինէ ալըպ, Թէքմիլ էթտի օնըլարը պիւթիւն Թա քէնտի էօմրիւնիւն ախրինէտէք ալէմ էյի իպրէթ, վէ Հէյրան օլմասընա. վէ սօնրա բահաթանը սէլամէթլէ Վանա:

Պուանա նոփէ էսէր Լինքիւս գըսան չէնթի հայնէ օրինակոց փէնիչէն չիւս: Վէ հայր Ղոսէա Բովէ. ճիլտ. Բ. էօր. 33:

ԱՀՅԼԷ:

Ազիզ Պիքիրին պու քէշիշէ վէրտիյի պու իւչ նասահաթարըն քապուլ էտիպ՝ պիզ ոե ճանը կէօնիւլտէն ազիզ վալիտէմիզին նասահաթը կիպի, ամէ իւկ Թէքմիլ էթմէյէ ճահտ էտէլիմ:

ԱՒՈՒՕՆՔԱՒ:

Էպէչ Պիւրէր չէֆայէնճ օլսու պէր փէվնէնէչ էչին, չի փոխոլէնէրի էվինէ չոպու Եէնէդէք:

Ազիզ պիքիր Վ ալիտէթուլլահ խպատէթքար պիր պէջիւք տէվլէթլի րէճալ՝ տիւշունտիւ քէնտի շանը շէօհրէթինէ պիր միւքէլլէֆ սարայ եապմայը, օնունլա ինսանլարատան կէչինճի ալէմանաթ քազանմա իչին: Վէ տիւշունտիւյ իւն Թէքմիլ էթտի. իմտի հաչան պիհիրտի Հէյրանըը վէ մարիֆէթլի սարայըն պինասըն. էթրաֆըն քուչաթտը կիւզէլ եապըըը պարըչըլսա քալէ կիպի. սօնրա եապտը պու սէօզիւ Հիսար քապիլըսընըն իւզէրին. ֆէֆնիլ օլսու, չի պոանա Եէնէնէն վէ ուչուպանը պոյոպ չիմա, իւլէ Եուլքնըզ Ալիւլհա, Պլպան, ու Ալպէֆի, պու սէօզ իւէ պուկու

տէմիք իստէրտի, քի պու սարայատա միասֆիր քաղուլ օլմազլար ֆուքարէ վէ պայաղը քիմսէլէր. իլլէ եալընըզ հէօքիւմտարլար. վէ սէրասկէրլէր. նասըլ քի Ա՛քիւլէս իլիմտարլար, նիճէ քի Պղատոն. սուլթանլար վէ հանըմլար. նասըլ քի Ա՛րտեմիս իտի: Ա՛սլը քի եազտըյատ, էօյլէ տէ էթտի, զիրա պիր թիւրլիւ քաղաղէթմէզտի օ սարայա ֆուքարէլէրի վէ պայաղը քիմսէլէրի. վէ տախի սէյրինէ պիրէ լայիք տէյիլ կիպի տըշարը սիւրէր էնքաբըտըը թ՚ըլարը: Ա՛քին տէվլէթլիլէրի, հէօքիւմտարլարը, վէ հանըմլարը քաղուլ էտէրսի ազիմ մուհապէթէ. վէ տայըմ օնլար ըլա մանճա նէր իտի: Ա՛ն պէօյլէ արզուլէսինէ, եանի՝ տիւնեանըն պօշ սաղթանաթը նա եէթիշտի, զիրա տէօվլէթլիլէրը կէլիրլէր, եէրլէր իչէրլէր, վէ մէթ էտիպ պէօյիւտիւրլէրտի օնու, վէ օնուն սարայըն: Ա՛յմա ֆուքարէլէր՝ պայաղը քիմսէլէր՝ աճըլար վէ սուսուզլար կէլիրլէրտիյսէ սարայա, աքապինճէ քօվուլուրլարտը օնտան, Ա՛յմի՝ պիր քաչ աենէտէն սօնրա պիր կիւն պու րիճալ ուչքուտա իքէն՝ Ա՛լաֆտան պէօյլէ պիր իւրեա օլտու օնա. եանի կէօրտիւ քէնտիսինէ հօրֆիւլիւ հաքիմ Ա՛ղուն ախվանընտա, օրատա քի օնուն սաղընտա օճուրմուշտու սաղթանաթ քիւրսիւսիւնտէ՝ օնուն վալիտէսի ազիզ Պկիր տէ: Ա՛յ օ րիճալ էօրքէլի կէօղիւյլէ պաքըպ հաքիմ Ա՛ղուն, տէտի օնա. Ձյնա ֆ ահա չօվտան ահանի ատրայընտան պէնիմ ահվալիմլէ չոխտուշլըմ ֆուչուրտլէրի, իչմէ պէն փէ չօվտըմ ահանի պէնիմ իէօյլէր ճէհհէննէմինտէն: Պու քօրքուլու քէլամը էշիտինճէ օ րիճալ, զիատէ ար իւյլրք օլուպ՝ քօրքուսուհտան էճէլ Թէրի տէօքէրտի. վէ զանն էտէրտի քէնտիսինի Թէհլիմ օլմուշ նասի ճէհէննէմ: ()նուն իչինի կէօղէրին ազիզ Պկիրէ քալտըրըպ, տէտի օնա աճը կէօզ եաշըյլա, Ա՛յ ատ՚ըլանալար ատ՚ըլանը ապէ Ա՛յնէհէ՚ըլահ, ահա չի ինանմէ՚ էօղէլէմէյինէ վէ ահֆէրինէն, նիչէ էտէրսի, պէն ինանմադըմ էնօղէլէմէյինէ, զիրա էչէ՚ Ա՛յնահ օղլատան պէնի ճէհննէմինէն, զիրա էչէ օնատա չօվտըրըմ, նէրէյէ ինանճէյսի, էչէր ֆուչուրէլէրէ էրհամէլ էլիէյհա էճհէննէմէ ինիճէհէն չօյտը. նիճէ պէն ահֆիլ փէ էչէ՚ պիմ. վէ չուչէն իչմէ ահա էտէրսի պիր պահա էօյլէ էլիէհէյհ՚ օնուն ալընա զէլըն: Ա՛չհէտտի օնուն նիսպէտէն վէ կէօզ եաշընըն ազիզ Պկիրը. վէ տիլէտի քէնտի Ա՛լլահ օղլուննտան

պաղշտայա ծնա տուչուն։ Ալ չերահաթծը Վն վալտե-
սի՝ն նիազըն տինլէյիպ՝ տէտի րիճալա. իշտե վալտէմին
հաթըը չէրփիւե ած էտէրիմ քապահաթլարընը. լաքին
սանա պօշնու թէմալէհ էտէրիմ, քի օղ սարայընըն պարը
քափըսընըն իւզէրինե եազարղըն քիպիր սէօղլէրի պօ-
զուպ գալըրըասըն. զիրա օղ սէօզլէր պանա մուղաիր տիր-
լէր. վէ անլէրին եէրինէ պու քէլամլարը եազասըն. ինձի-
լէն փէյ՛չ, ապլարըն չօճաքին չոպո՛ւ էյլէ, էանի չպլար
Ալարփինաա՛, Ղալղարաա՛, վէ չորիպ Յակոբաա՛ ծնունլա
տէմէք իստէրսի պաշնու, քի միսաֆիր քապո՛ւ էտէսին
էլի րահիպլէրի, եանի պլարըն քէօմէսին, ֆուքարէլէրի,
նասըլ օ չըղպաղը՝ քի կէյտիրտի սէ Ալարսինաս. հաս-
տալարը վէ եարալըլարը՝ նասըլ քի ֆաքըր Ղազարաս
ուտու. ղարիպ վէ մէքանսըզ զիարէթճիլէրի, նասըլ
քի ուղաք եէրլէրտէն կիտէնլէր պէօյիւք Ալանիատա
Լոմգոստելատա՛ սէ Յակոբաս առաքեալա զիարէթէ։ Պու
թէմալհի էտիպ Վն, կէօրիւնմէզ օլտու. վէ ծնունլա
ճիւմլէ կէօրիւնիւշ։ Ալ րիճալ ցյանըզ՝ վէ այրըզպ ֆիք-
րինին քափըզմասընտան, քէնտի իւրեասընտա Ալլահա
էթտիյի ահտ պրասինճէ պաշլատը ամէլէ կէթիրմէյէ.
զիրա Վնուն էմրինէ կէօրէ սիլտի օ մաղրուլղուպ սէօզլէ-
րին, ծնլարը քի եազմըշտը սարայընդէն պարը քափըսընըն
իւզէրինէ. վէ ծնլարա պէտէլ եազտը եօքարտաս զիքր օլու-
նան Վնուն քէլամլարընն։ Ալ ծնտան սօնրա քապուլ է-
տէրտի աղիմ մուհապէթլէ քէնտի սարայընա ֆուքարէ-
լէրի վէ տուշմինլէրի, վէ էօք սատաբա ամէլի էտէրտի
զէրուր քիմսէլէրէ։ Ալ պու միսաֆիր սէվիճիլիք վէ
քէրէմ ամէլինտէ տուրտու ճիւմլէ քէնտի էօմրիւնիւնէ
կիւնլէրինտէ. Թա քի րահաթլանը սէլամէթլէ Վնատա։

Պահու՝ նաչէ էսէրլէր Յասէքնա հէնոթ լաբիթ ֆիլա-
ղենէֆլէյ հայր Ալաղրիքաս գաշտ ձաղլաքոխ։ Ալ հայր
Պաւլաս Քոմիքաո ձիլա. Ե. էօր. 22։

Digitized by Google

ԱՀՅՎԵ։

Ես ցրէնելիմ ալիզ ամէ պու բիճալա լաստ կէլէնտէն սատաքա եթմէք ուխշկունէրէ վէ փու քարէրէ, օնունլա սալիհէնէլիմ Ասունշէրատաթընտա, Յակոբոս առաքեալն քալինճէ. Քարչըգըլա պուրճ ուղրալին ամ պուռա- պանա. Ասանի անպէպա Էօյլէնէլ սապուռա շէնտահալ վռա- պունա։ Օխրա ալիատէ մնգպուռ տուր Ասլատա սատաքա, նիճէ սէօյլէր Յողման. ամանէ ազուրա՞ն և Էչ ֆան պզհ. Ասանի սապուռա էնհէ վէ ամ- պուռանէ ղըրպանան պէսափ տաղապուռ պու Ասլատա (լատին Թէրճիմասընա կէօրէ). առակ. 22. ԱԼ պու պուռ- նուն իչին ուր, քի մէրհամէթլիլէր Ասլատա պէնգէրէր, քի ալիհիլուն մէրհամէթ ուր. վէ չիւն ֆէյլէսոֆլարա կէօրէ՝ ՃինՃնա սէվէր քէնտի մինէնտին, օնուն իչին Ասլատ զի- ատէ սէվէր մէրհամէթլիլէրի. իմտի սէօյլէր մուհլուլու Գոստինա. պէր չէյ ե՞ պու, ֆ պէղէ էօյլէ պէվէ՞- էհէր Ասլատա, նասըլ ֆ հէրհամէ։

ՄԻՆՃԻՆՃԻ ԿՕՉ։

Պէյան էյլէպ ողնէ Պիւյը պէր ֆ-սայինէն ֆեազէլէյնէն. վէ ֆ-էնափ յապահալըբընա լայֆ ճհպասըն ապտը։

Յունէն 528. աէնէքսինտէ Ասամպօլտա Տիբերիոս զա- հիտ էչզարըն վաքտընտա Ասնթաքիա շէհրինտէ Ասնտօլիս նամ պիր քիմսէ վար ըտը, պիւյիճճիւ, փուրթինէրեատ, վէ փէք ֆէնա. լաքին քէնտիսինն տրշարտան պիր զահիտ քրիստիան քիմսէ կէօտէրիրտի։ Պու Ասամպօլտա ալըշ վէրիշ էթմէյէ չօք տօստլուղու վար ըտը փատիշահըն քէնտի խանէսինին պին պաշտօրյա, քի փաղլիամէ Ասլատա մուհապէթլի վէ ազիզ պիքիր Ասլիտէթուլլահա չօք իպա- տէթքեար քիմսէ իտի։ Պու պին պաշը զանն էթմէյէ, քի օ միւրայի՝ քրիստիան վէ իւիւթլէմէ քիմսէ տիր, մէթհ էտէրտի օնու զիատէ չէզարըն Հուզուրինտէ, չէզար տա քնանըրտը, քի օ սահիհ էյի քիմսէ օլա։ Ասքին ազիզ Պիքիր քէնտի իպատէթքեարը չէզարըն էվինին պին

Digitized by Google

պատշաճ ընծայով՝ իսրայէլի, քի ինձանէն ո քեզի հիմի կէօրիւնիս ծնա պիր կէձէ, վէ տէտի. էյէր իսրայէլ ընդ ինձ կամ ես պանա տօստ օլմազ, սաբրըն ո քեզի պատէն, վէ էսիրկէմէ ծնու. ղիրա ո ամէլ իլէ փուլմիէրեստ տիր, վէ քէնտիսին տրշարտան քրիստիան կէօտէրիր: Պիրթիւհ ո-ղուպ պին պաշը ազիզ Պիքիրէ՝ պուղու չէզարա տա տուլյուրտու: Է չէզար ազիզ տինէ քայրէթլի օլմայլա՝ ֆէֆ էտիպ՝ քի պէլքի ո քեզիպ սայրը քրիստիանլարը տա ալտատըրն. եազար Ընթաքիա փաշասընա, քի չափուկ կէօնաէրսին Նատօլիսի Ստամպօլա: Է ո կէօնաէրտի ծնու օրայա. վէ չէզար քօտու ծնու ապայինճէ ալէսէվի զաթիլլեր զընտանընա: Հմմի ո զընտանտա ազիզ Պիքիրին թաշտան ցմա մուհապէթ թէփրէտիճի կիւզել պիր պատկերի վար ըտը Ալլահ օղլու քուճաղընտա, տուվարա եաքըն քօնմուշ հափըզտաքլէրին թէսելլասը իչին, ծնլար քի աքշամ սապահ ծնուն հուզուրինտէ տուվա էտէրլէրտի: Է քեւզիպ Նատօլիս քէնտիսին կէօրտիս, քի չէզար էվինին պին պաշըսընըն քէրէմինտէն մէհրաճ օլմուշ, տիւչինտիս քուվէթլամը միւրայիլնը էթմէյլէ քէնտինին զաթի մէշրէֆինէ կէօրէ: Հմմի պաշլատը զընտանտա Ալլահտէթլալահրն պատկերինին հուզուրինտէ չօք վէ սրճաքլը տուվա էթմէյէ. կէօքսիւն տէօյէրտի, միւրայիճէ սուլարտը, տէրինն եիւրէքտէն ահ էտէրտի. վէ սայրը էօյլէ իչլեր էտէրտի, չէօյլէ քի զահիտ քրիստիան քիմսէ օլմազ կէօրիւնսիւն: Է ո քատար էթտի, թաքի զընտանտաքիլէրին ճիւմլէսի ծնու սուչսուզ զանն էտէրլէրտի, վէ վէք պէօյիւք սէլատան պիրի. վէ ծնտան եայրլտը ծնուն սէլուզունունամը պիւ թիւն չէհէրէ. վէ չօքլարը ծնու կէօրմէյէ կիտէրլէրտի. վէ ո սէվինիր-տի, քի ո թաքրիպ իլէ քուրթուլուր տէյի: Հմմի ազիզ Պիքիր քայրը տայանամայրպ ծնուն միւրայիլնէ. պիր կիւն հաչան տուրուրտու ծնուն հուզուրինտէ ո միւ-րայլ, վէ քէնտի միւրայիլնը տիւմասըն էտէր իտի, վէ զընտանտա օլանլար ճիւմլէսի ծնա պաքարլարտը, իշտէ ճիւմլէտէն ազիզ Պիքիրին պատկերի տէյիշտի եիւզիւնիւն րէնկին, վէ տարկըն չէհրէ՝ քօրքուլու պաքըշ վէ էօրքէլի կէօղլեր իլէ աթէշ սաչըլըր կիպի՝ պաքտը ո սէֆիլէ. վէ սօնրա սանքի պիր տահա կէօրմէք իսրայէլտի ծնու քէնտի հուզուրունտա, եիւզիւն էնսէսինէ տէօնտէրտի

վէ քալտը սօնրա տայմա էօյլէ եիւզիւ էնսէ Թարա-
ֆընտա, վէ կէօզլէրի տօլու էօլքէ իլէ: Ընու Հայչան
կէօրտիւլէր էտրաֆընապիլէր, փէք զիատէ քօրքուպ՝
չաղըրտըլար, միւճիւզէԹ տիր, միւճիւզէԹ տիր. վէ օնուն-
լա Թանըտըլար քի Ընատօլիա պէօյիւք միւրայի տիր, վէ Ընլա-
հա վէ օնուն ազիզ վալիտէսինէ ատիւ: Պու միւճիւզէ-
Թին խատէրի եէԹիշտի չէզարըն, ճիւմլէ օնուն րիճալա-
ըընըն, վէ ալիւԹիւն չէհիրլիլէրին քուլաքլարընա. վէ
չաքլարը կէլիպ՝ կէօրիւրլէրտի պատկերի, վէ քօրքուպ հէյ-
բան օլուրլարտը: Ալէ չէզար վուքուֆ օլուպ զընատանՃը
պաշլուտան օ պատկերին եհվալինէ միհնասիպինէ կէօրե. օ
քի օյատայ ըտը. վէ ճիւմլէսին կէօրտիւ. սէ-
ֆիլ Ընատօլիսի էօլիւմէ քաղէպլէտի. եանի էմր էԹտի,
քի ճանավարլար էօնիւնէ պըրաքըրլընը. վէ էօյլէ օլտու:
Ալէ պըրաքտըրլար օնու ճանավարլարըն էօնիւնէ. վէ փէք ֆէ-
նա փարազայըպ՝ եէտիլէր. վէ օնուն քէմիկլէրինտէն տա-
խի հիչ փարչա պիլէ պըրաքմատըրլար:

Պօանա նոյ Էպէք Նիկիֆորա չէնթէ իլը. վը Ընէլոլվա
ալէքսէնտրէ հաճը. իլը: Ալէ հայը Ընէյատան. պիպա.
ճիլ. ա. էօր. 13: Ալէ հայը Վատըա քոմլ. ճիլ. Է,
էօր. 20:

Ար էյմէ:

Պաս հիքեայէԹտէն էօյրէնիրիզ զիատէ սաքընմամք միւ-
րայիլիքտէն, նիճէ վէ սիրաք. ա. 37. սէօյլէր. Ալ՝ լինը
չինճապուչյա Տոզպիան. Եանի՝ հիւթի օլմա ինատնալըքըն չէօզ-
լէրնէ: Օխրա միւրայի կէօստէրիր քէնտիսին Ընլահ
Թէալաֆընտան օլմազ, վէ չէյԹան Թալաֆընտան տըր.
տըշարտան պէյազ սըվանմըշ մեզար կիպի տիւ, վէ
իչէրիսի մէքրուֆ քօքուչլա տօլու. օնուն իչին Ընլա-
հա վիատէ ատիւ տիւր. վէ Հոգին տր օնտան քաչար,
նիճէ սէօյլէր Մողտան. Ալէ հոգին նատօրէ փոխնակ՝ ի նէն-
գաՀ. Եանի, իլէմտոտ Ռահոլ ֆոտ չաչար հիլէհատըզըտան.
խամատ. 1. 5:

Digitized by Google

ՄԻՒՐԻՒՂԻԹ. կԱ։

Ինչը Աստուածաշունչը պնդելուն վրայ վարդապետութեան հերետիկոսներուն դէմ

Յիսուն 610. սենեսիոտ Հռոմ շէհրինտե պէօյիւք նիզա զուհուր էթտի քրիստիանլէր վէ չըֆռւթլար մասկա-նինտէ՝ Լատ էֆէնտիմիզին համիլէլիյի իւզէրինէ. զիրա չը-ֆռւթլար տէրլէրտի, քի Ա. Համիլէ օլտու Ա. Երիէմտէն եօք քի Ռուհուլ փաքլա, իլլէ քէնտի էրքէյի Յովսէփին հէրա-քէթիյլէ. վէ քըյաս էտէրլէր իտի, քի քապիլսիզ տիր պիքիրէ պիքիր քալմայ ըլա համիլէ օլմադ վէ տօղուրմադ. վէ քրի-ստիանլարա քարշը պու սէօզիւն իւզէրինէ զիատէ ինտա էտէրլէրտի. վէ Թիւրկիս շէհատէթլիքլէրէ, վէ կէօստէրմէկլէրէ՝ օնու քի քրիստիանլար իլէրի կէթի-ըիրլէրտի, տիյինէմէզլէր իտի։ Ա. Օնրա պիր անատան տօղմա քէօր հռոմալը քրիստիան քիմսէ ֆիքիրտար վէ իպա-տէթքեար ազիզ պիքիր Ա. ալետէթուլլահ, իւզէրինէ ալ-տը միւճատէլէ էթմէյէ չըֆռւթլարլա. վէ ուամուտ է-տէրտի ազիզ Պիքիրին շիֆայէթիյլէ եէնմէյէ օնլարը։ Յոմի չօք տէֆա միւճատէլէ էթտի օնլարըն ռաթքիլէրի վէ զիատէ ալիմլէրիյլէ. վէ օնլարըն աղըզլարըն քափտատը, թա եիւզլէրի քըզարտը. վէ պէօյլէ իքէն քէնտի թահմինէ-րինէ տիրէնիպ, տէյիլ քի սալթ օնուն սէօզիւն քա-պու էթմէզլէրտի, վէ տահի սիթէմիլէրլէրտի օնու չաղը-մայլա տէլի՝ մաղտուլ՝ վէ զիանքեար. վէ տահի սէնին կիւ-նահլարընըն ճէզասընա՝ տէտիլէր, Ա. լահտան ղաչէպլէն-միշ սին անատան տօղմա տէվրի տայըմ քէօրտուղտա։ Ա. ատըը օլտուլար պունու տա տէվէյէ, հէյ տիվանէ, էյի տէյիլմիյտի, քի սէնին Ա. նու՝ էյէր պէօյլէ ղուտուրէթի վարըտըյսա վալիտէսինին պիքիրլիյին տաքլամայա, սէնին կէօզլէրինէ տէ ըշըք վէրէյտի։ Օլտէմ օ քէօր Ա. լահ-ըն տուչ էթմէկլիյէ գուվվէթլէնիպ՝ տէտի օնլարա, տէտինիզ, էյի տէյիլմիյտի, քի սէնին կէօզլէրինէ տէ կէօրմէք վէրե խտի. իմտի՝ էյէր պէնիմ կէօզլէրիմէ կէօրմէք վէրիրսե, նէ տէրսինիզ, իճիգաթ էտէրսինիզ, քի օ Ա. լահ տըը, վէ պիքիր Ա. Երիէմտէն տօղմուշ տուր, եօղ սա եօք։

Digitized by Google

Տէտիլէը չըֆուԹլաը, պէլի՝ իԹիգաԹ էտէրիզ, օ ճիւմ-
լէյէ, սէնէ՛ն քի ինանըըսան. վէ լաքին սէն արսըզլանըզ քա-
պիլսիզ չէյ սէօյլէյօրսուն. զէրա սէնին Ա՛ռուն էյէր քի
քէնտիսին քուրԹարամատըյսա խաչա չըքարան աԹալարը-
մըզսան, եա՛ սէնի նիճէ քուրԹարա պիլիր քէօրլուզուն-
սան: Տէտի քէօր, հա՛շա, եօք քի քատըը տէյիլսի
քուրԹարմայա քէնտիսին էօլիւմտէն, վէ օնուն իչին էօլ-
տիւ, իլլէ իստէտի էօլմէք պիզիմ քուրԹուլմամըզ
իչին, վէ էօլտիւ. իլլէ պէն իԹիգաԹ էտէրիմ, քի էյէր
չիմտի իստէրսէ օ՝ քատըը տըը կէօզլէրիմէ նուր վէրմէյէ,
օնու քի սիզ տէ կէօրիւա՛ ԹաճուԹ քալասընըզ: Տէտի-
լէր չըֆուԹլար, էյէր կէօրիւրսէք սէնին կէօզլէրինին
նուրլանմասըն, իքրար էտէրիզ իԹիգաԹ էտիպ օնա՛ քրիս-
տիան օլմայա: Տէտի քէօր՝ պիլին նէ սէօյլէյօրսունուզ.
սիզէ փէք փէյլէմէյին, իքրարընըզը ասնրա ԹէքմիԼ էտէմէզսի-
նիզ: Տէտիլէը չըֆուԹլար. էյէր իքրարըմըզը ԹէքմիԼ
էԹմէզսէք, օլ զաման պիւԹիւն մալլարըմըզը ալըպ ՛ռումա-
տան տըշարը սիւրսիւնլէր պիզի: ՛Ա՛յան կէօրսիւ քէօր,
քի չըֆուԹլար քէնտիլէրինի պէօյլէ ըէհինլէտիլէր,
տէտի օնլարա, պու քատար ևէԹիշէր. քա՛լքըն, վէ իւչ
կիւնտէն սօնրա պու կէօզլէրիմին նուրլանմասընըն միճիւ-
զէԹին ճիւմլէ սՁլարըն քիլիսէսինտէ կէօրէսինիզ: Ա՛նա-
բիլէրտէն սյրըլըպ քէօր, ումուտլանմայա Ա՛լլահ
վէ ազիզ Ա՛լիտէԹուլլահ, կիԹտի տօղրու սՁ Ա՛նիսա-
կիոս փափա, քի օլտէմ Ա՛լլահըն քիլիսէսին քայըրըլսըն, վէ
նագՁ էԹտի օնա ճիւմլէսին, նէ՛ քի չըֆուԹլարլա կէչտի,
վէ նիճէ քավլիլ էԹտի օնլարլա: ՛Նէ՛ զաման էչԹտի
պուննու փափ, Թանըրը, քի Ա՛լլահըն տուշ էԹմէսիյլէ էԹ-
միշտի օ քավլիլի, վէ մէՁՀ էԹտի օնու. վէ զայրէԹ վէր-
տի օնա չիւփհէսիզ ումուտլանմայա Ա՛լլահ, վէ օնուն
ազիզ վալիտէսինէ: Ա՛է էմ՛ կէօնտէրտի չըֆուԹՀանէլէ-
քէ, քի ճիւմլէսի իւչիւնճիւ կիւնտէ, քի տէրնտասա
էօրԹուսուդտու, ՊանԹէոն տէՆիլէն քիլիսէտէ պուլունա-
սունլար, վէ չիմտի ՛ռօտօնգա. օնու քի պու ազիզ փափ
պիր սէՆէ իլէրի փէշկէշ էԹմիշտի ազիզ Ա՛լիտէԹ
ուլլահըն, վէ ճիւմլէ նը մարտիրոսլարըն իզզէԹինէ. զէրա
էվվէլ ճիւմլէ փուԹլարըն էվկիտի: Պու արալը քտա քէօր
քէնտի էվինէ էէքիլիպ՝ իպատէԹտէ օրուճտա վէ փէՀ-
րիզտէ տուրուրտու. վէ ևալվարըրար ճանը կէօնիւլտէն

Digitized by Google

աղիզ Պիքիրէ, օնա իմտատա եէթիշմէյէ քէնտի իսմի սալեանաթընա։ Ալ է սօնրա օնուն իզզէթինէ պիր մեսեդիկ եաւափա ֆիքիյէ, քի տէր իտի, Շէյ՛ղ օլ պէյէ Աէրիէմ, չէ ձէմի չէֆալէյէրէ ըզթալը։ Վէ Ա՛էպրահիմ ֆէրէյլաէնէն չէլսնլնա կինէվէ էյլէտին, պէյէյլիկ Աւլտը քնաան փօղաբտան. փօղաբտան սօնրա պա նօչտանըզ պէյէ չոլ պըն։ Ալ է պունու էյի ֆիքրինէ ալըպ՝ տայմա քայտէյլէ օքուր վէ վատ օլունան կիւնէ պէքլէտի։ Ալատ օլունան կիւն կէլտիքտէ, կէլտիլէր ճեմ օլտուլար սապահլա օ Պանթէոնի հէյքէլինտէ ճիւմլէ Ղուռա քինիսէսինին փափազլարը, վէ կէօյա պիւթիւն շէհէր էրքէկլէր վէ քարըլար՝ քիմի սըճաքլըք՝ քիմի արայըճըլըք իչին։ Կէլտիլէր ճիւմլէ չըֆըտլար տա քաւիլէլինէ վէ փափրն էմինէ կէօրէ։ Ալ օ քէօրուն էլինտէն տուԹուպ՝ կէմիլտիլէր օրայա. վէ օ հալքը այրըպ՝ կիԹտի տուտուտու քիլիսէտէ չըֆուԹլարա քարշը էօյլէ քի ճիւմլէսի կէօրսիւնլէր, քի սահի քէօր տուր։ Ալ է տահա քիլիսէնին փափազլարը սապան տիւվասըն էտէրլէրէն, տուրտու օրատա տիւվայա ԹէքմիԼ իԹիգաթ ըլա Ալլահա, վէ տօլու ումմուտլա աղիզ պիքիր ԱալտէԹուլլահա։ Ալ է նէ զէման պիԹտիյսէ սապահ տուվասը. տէտի քէօր, քի քէնտիսին կէօԹիւրսիւնլէր աղիզ Պիքիրին մէզարահլընըն էօնիւնէ, օրատա այապտա տուրուպ, վէ տայանըպ քէնտի ասաընա, պաշլատը եիւյէպ վէ ԹամԹլը սէտայլա օքումայա քէնտի եափտըղը մեսեդիկին. շէհ՛ օլ Պէյէ. վէ սայրըսը։ Ալ է պիւթիւն ճամահաթ սէսսիզ տուրուպ՝ պապտարտը օնա ֆիքիր քօյարաք։ Ալ է հաչան մեսեդիկին պիԹիրտի, օ սահաթ իչի կէօզլէրիսէ աչըլտըլար հէվսինին հուզուրինտէ. վէ օ էլինտէն սաա ալըն պիր եանա պըրաքըպ, տէօնտիւ հէր էԹրաֆա պապմայա օ հիսապսըզ ինսանլարըն էօքլուղունա, տէյիլ օ քատար օնլարը կէօրմէ իչին, նէ քատար քի օնլարտան կէօրիւմէ իչին։ Ունու քրիստիանլէր կէօրիւպ, վէ Ալլահըն միճիւզլէԹինէ հէյրան օլուպ, շաշըօք վէ ֆէրահլընըլ ուա տօտուտուար. վէ եիւյէպ սէտայա պաշլատըլար էօյմէյէ Ալլահը, վէ տէմիյէ. Համա ու աէնա Ղաաալեայա, վէ սայրըսը։ Օնրա կէօրտիւլէր, քի օ միճիւզլէմ Ալնուն ալլահլընըն, վէ սէ Ալճաժին վալիտէյինին վէ պապքիրաՂընըն շահատէյինէ օլտու։ Ալ է չըֆուԹլարտա տա զիատէ

Digitized by Google

հէլրան օլուպ էօյլէ ազիմ վէ աշխեարէ միւճիւզէթէ, օնա քի քէնտի կէօզէրի շէհատէթ էտերէկտի. քրիստիան-լըղըն սահիպլիյինտէն եէնիլիպ, պէշ եիւշ ճան օնլարտան քէնտի քավիլէրինին իւզէրինէ տուրուպ՝ տէօնտիւլէր Վէնուն տինինէ, վէ չըֆուԹլուքտան կէրի տուրուպ, վաֆԹիզ օլտուլար: Վէ սայրլար՝ քի քավիլէրինին իւզէրինտէ տուրմադ՝ վէ տիյինէյիպ Ղլահրն աշխեարէ միւճիւզէթինէ իԹիգադի եէմէք խտէմէտիլէր՝ քէնտի քէնտիլէրինէ չըքըպ քաչարլար Ղումանտան՝ վէ ճէսարէթ էտիմէտիլէր ԹէքրարէՀն տէօնմէյէ օրայա: Վէ օ քէօրուն եաֆիտըղը մեսեդի օ քատար իզզէԹլէնտի Ղլահրն պէօյլէ միւճիւզէԹինին զիքրինէ, Թա քի նը Ղումա քիլիսէսի քայտ էյլէտի օնու ժամագիդըքտէ սը Ղճածինէ միւճտեվէրիլէն կիւնիւն սապահ տուվաղնա:

Պուռա նուր էտէրլէր Ինջիլա գըրան. վէ կոլոգէնա չէնգի չիլա: Վէ հայր Ղէչտան. գիլգամէշ. պզ. 2: Վէ հայր Վատա գուվէ. ճիլգ. Ե. էօր. 32:

ԱՀՅԼԷ:

Չարազա պու չըֆուԹլարըն նիւրէյին եուսուֆ չաԹմա իչին, վէ կէԹիրմէյէ օնլարը քրիստիան տինինէ, իքտիզա օլտու Ղլահա պիր ազիմ միւճիւզէթ կէօստէրմէք, լաքին պիզիմ նիւրէյիմիզի եուսուֆ չաԹմա իչին փիւշմանլըղա, վէ քէնտի մահապէԹինէ տէօնտիւրմէյէ իքտիզա տէյիլ տիր եէնի միւճիւզէթ. իլէ եէԹիշէր պիզէ քէնտինին ալէյհ կէօնիւլմիյիւ, օնունլա քէնտի սալԹանաթընըն պէօյիք ազամէԹինտէն ալէյհտար, վէ հինայան օլտու, քէնտի վալիտէհինին պիքրիլմին փադ սալամմէյէլա: Օիրա սը Հոռնատոսուն տէմէհինէ կէօրէ. Պէօյլէ չէյ փէյդ փէյ եէյը ալ չէրնաա գուրպա, նէրեյէ ալէյհտը սալԹանլըղն ահէպի: Իմտի էյեր Ղանտղլահրն ալէյհտըլանմադըյսա նատահաթլանըպ ֆայտալանմադըզ, օնուն միւճիւզէթինտէն տէ ֆայտալանմադըզ:

Digitized by Google

ՄԻՍԻՈՆԸ ԿԻ։

Ընդդէմ Պիւղար Յովհան պատասխանին հերձուածողին ասելոցը։

Յետոյ 730, սէնէսինտէ պատկերը զրեթ քանֆիր Լէոն չէզար Կոստանդնուպոլսոյ փաստիշահ իքէն՝ պիր շէտիթ թէրէտտութ չըքարտը սէյ պատկերլէրին իզզէթինէ քարշը։ Նմին ճէմի քէնտի փաստիշահլըղընդէն էյալէթլէրինէ ալէթհխարսի ասկէրլէր կէօնտէրիրտի՝ կիւրիպ քիլիսէլէրէ վէ եվլէթէ, օնլարտա պուլունան Յետոյ, օնուն վալիտէսինին, վէ սէլաթընդէն պատկերլէրին քըրըպ աթէշէ եաքմայա. վէ տուվարլարտա չէքիլմիշլէրիտէ սիլտիրիրտի։ Օպլըմ պուլուա քանահաթ եթմէյիպ, թէրէտտութ էտէր, վէ էօլտիւթիւրտիւ տախի ազիզ պատկերլէրի իզզէթլէյէնլէրի տէ, վէ օնուն իչլին պիւթիւն հէնգմիւնին մէշրըթ թարաֆը եուստա, վէ քըրըլմասայ ըտը։ Յէթմիշտի պու քէմիլքլէրին խասպէրի զիատէ ալմ քիմնէ սէյ Յովհաննէս դամասկացինին քուլաղընա, օ քի օ էնսալէրտէ սիւնեավի օլմայըա, քէնտի իչէ տէրինին եէրինէ՝ քօնուլմուշտուա տաճիկ Շամ խալիֆաըընտան՝ շէհիր քահաեասը, վէ քէնտինէ իլք սըր քաամիպին։ Վէ մուխթըլուլ Յովհաննէս հիւտաիթէրէսօթլթը ղայրէթիյլէ ալէֆլէնիպ, պաշլատը Կոստանդնուպոլսոյ, վէ սայրը եէրլէրէ քէնտի սեվկիւլիւլէյինէ, վէ ուղղափառլայա՝ թիւրլիւ թիւրլիւ քահաթլարը եազմայա սէյ պատկերլէրին իզզէթի իչլին, առաքեալլարտան պէրի սէյ քիլիսէտէ տայըմ քաթիլէնմիշ օլմասընա. վէ նահաթլարտը օնլարը օ քահաթլարտա ալէսեվիկ քիլիսէյի շէյիֆլին թարիխինէ քամի նահաթ տուրմայա։ Պունու Լէոն չէզար տուդուպ գիատէ էօրքէլէնտի. վէ տիւշմանտիւ օնտան ինթիգամ ալմաք Հիւլէպազընդա։ Նմին Յովհաննէստէն եազընդան քահաթլարը պիրին պուլուպ, չաղըրտը ճիւմլէ քէնտի եաղընճլարընդն. վէ սիւմիւլ էթմէ օնլարա, քի վար մը օնլարտան պիր քիմնէ, քի օնուն էլեաղընդա ալչակուն եազը եազմայա քատըը օլսուն. վէ պիլիսին պուլուպ, քի օ տէմի, քի քատըրըմ, եազընդըտը օնուն էլինէ պիր խիլաֆ քահաթ Յովհան դամասկացինին թարաֆընդտան, օնտան քէնտինէ եազընմըշ կիպի.

Digitized by Google

վե քեահատըն սէօզիւ պու եուտու, քի Յովհաննէս էօյ-
իւտէրտի չէզարը ասկեր իւլե կէլմիյէ Շամա, օնուն քի
խարապ օլմուշտուրլար, տէր իտի, հիսարլարը. վե ազ
ասկեր վար տըր օնտա, պէն ատ իչէրտէն եարատըմ էտէրիմ
սանա շէհիր աղասը կիպի՝ ալմայա օնու: Պու էվէլքի
խրլաֆ քեահատը եազըպ պիրնամուս Իէոն, պիր իչինճի
քահատ տա եազտը քէնտի էվլյլէ տուճիկ Շամ խալիֆա-
սընա պէօյլէ. Ինչէ-էչէյէ անէնինէ պօպուլօպօ վե յո-
հաթպէնի առաքտա՝ իչտե պէտան էտէքէյ տանա անէնի պուշը
հըզըլէնինե Լայըն Յովհաննէս նամ պիր հիւլէպպոզ յոյալընը,
ոչ շէնտե պէնի պովելը էտէյօր ասիկէրլէրլե ինէմէյէ շէ-
հիրնի Իւպէրնե. վե էրտօր էտէյօր օնու պէնիմ էվլէտ վէրտիյէ
վե անպէրէրինե առհիհնէյինե շահապովէն, իչտե օնուան եվ Եպպա
չեահապընը պա յօյու ինէօնտէրէրիմ տանա: Ինտու խալի-
ֆա էճզարըն քեահատըն ալըպ, վե Յովհաննէստէն էճզա-
րա եազըրան խրլաֆ քեահատը տա կէօրիւպ, զիատե էօր-
քէվէնտի, վե չաղըրտը Յովհաննէսի սաղայա, վե տէտի
օնա. պէօյլէմի էտա էտէյօրսուն պէնիմ սանա օլան
մուհապպէթիմե՝ էյ խըչյանէթ քամազ. միյէր պուննուն
իչին իզզէթիչիպ սէնի՝ պանա իլք սըր քեահատի քօյուպ՝
շէհիրին նիզամընը սանա թէսլիմ էյլէտիմ, քի քամազլայասընը վե
վէրէսին օնու պէնիմ տիւշմանլարըմընը էվինէ. պարի օքու-
պիր քէրէ խըչյանէթ պու քեահատը, քի ահնին էվ եազընը
տըր: Ալե մուհամուտ Յովհաննէս օքուդուպ օնու՝ ա-
քաբինճէ պիլտի, քի չէզարընը տուզաղը տըր. վե ճէվապ
վէրիպ խալիֆայա սէլպէտա՝ ուէտի. խրլաֆ տըր եազը
փատիշահըմ. պէն եազմամըշըմ, վե ֆէքրիմնէն տե կէչ-
մէմիշ պու միսիլի քամազլըք: Ալքին պատապատըշ խալի-
ֆա չօք տէֆա չաղըրմայլա օնու քամազ վե խըչյանէթ,
կէօնտէրտի էվինէ: Ալե Յովհաննէս քէնտի էվինէ վարըր
վաբմազ, իչտե եէհիշտիլէր օրայա խալիֆատան կէօն-
տէրիլմէ օնուն պազը չուհատարլարը, վե օնուն էմրինէ
կէօրէ ԹուԹմուտլար Յովհաննէսի. վե քեատիլէր օնուն
սաղ էլին մէրհամէթսիզ. օնունլա քի եազմըշ զանն է-
տէրլէրտի օ խալիֆ քեահատը: Ալէ կէօթիւտիւլէր քե-
սիլմիշ էլին խալիֆայա, օ տան շէհիրին օրթասընտա մէչ-
տանտա աստրոթը աղաճտան ատըրըլտրա քօրքու վե իպ-
րէթ իչին: Ալե մուհամուտ Յովհաննէս եարատընտան ա-
քան քան տէրեասընա պամիչ՝ պայրըլըր վե զայ ադըլ

Digitized by Google

ծուրտու պիւլթիւն կիւն աղըրսընտան. վէ ծնա տէրտաշ
օլուպ աղաղտը պիւլթիւն չէհիր ծնուն տուչտաքուղուն
պիլմէյէ։ Ա է սօնրա քէնտի տէրտին Ալլահա, վէ ծնուն
վասիտէսինէ ապիտրըշ էղէյիպ. ագշամ օլունճա, ատէմ
կէօնտէրտի խապիճայա, վէ իստէմի ծնտան քէնտի քէ-
թիւլմիշ էլին, վէ տէտի. աղըրլաշըյօր սահաթտան տա-
հաթա պէնիմ աղըրլատըմ, նէ քատար տուրույօրսա մէյ-
տանտա պէնիմ քէթիւլմիշ էլիմ. խմոի՝ տիւէրիմ սէնտէն
էֆէնտիմ, պարի նէվխմին թէսէլլասը իչին վէր պանա
ծնու։ Պու սէօյլէրտէն խապիճային էօրքէսի էնիպ, էմ
էթտի քատարթճայա էլին տայ աղաճընտան, վէ կէօթիւրիպ
վէրմիյէ ծնա։ Իտնի Յովհաննէս ալըպ քէնտի քէսիւմիշ
էլին, կիրտի ծնունլա քէնտի սարայընըն խապատէթխանէ-
սինէ. վէ տիզ չէօքիւպ ազիզ Ա ալիտէթճուլլահըն պատ-
կերինին հատուրինտէ, պաշչատը աղլամայա վէ տէմիյէ
պէօյլէ. պիւնթօսին նա ազիզ պիքիր Ա ալիտէթճուլլահ,
քի պու պէնիմ էլիմ պաշկա պիր տեպեպ իչին քէսիլմէ-
տի, իլլէ սայթ պուննուն իչին, քի սէնին, վէ սէնին օղլուն
պէնիմ քուրթարըճըմ Յնուն պապակերլէրին իզզէթինի
սաքլամայա եազըյըա սահապ օլտուսմ, խմոի տիւէրիմ սէն-
տէն Ա ալիտէթճուլլահ սէնին մէճմին վէ պէնիմ աղըրլատը-
մըն կէչմէսի իչին պիրլէ ծնու էվէլքի եէրինէ. չէօյլէ քի
քատարը օլայըմ թէքքապտէն ծնունլա սէնին պատկերլէրինէ
ատհապլըդա, վէ սէնին մէթինէ քէլմէյինճէ եազմադա։
Պունու տիւէտիքտէ իւզէրինէ պիր ուչուրուքլուք տիւշտիւ
Ալլահտան վէ ուչքուչա վարտը. վէ իչտէ կէօրիւնտիւ
օղնա իւրեասընտա ազիզ Պիքիր, վէ թաթլը կէօզ իւզ
պաբըպ ծնա, տէտի. աղլամա Յովհաննէս՝ իշխէմիյիմ
նիազըն, վէ իչտէ սահաբտըրըմ սէնին էլինի, սէնտէ թէք-
միլ էլլէ պանա իքրարըն. վէ պունու սէօյլէյիպ՝ կէօրիւն-
մէզ օլտու։ Յովհաննէս ուչքուչտանտան օյանըպ, կէօր-
մէք քէնտի էլինպիրլէնմիշ քօլունա վէ սաղալմըշ. վէ ծնա
շահզ օլուպ՝ օ եէրինէ չօք քէրլե պաքմայըրլա, վէ օքշամայըլա
աջմազտը. վէ չափուք չաղըրըպ էհլիպէյիլէրին իպատէթ-
խանէյէ, կէչիրտիլէր պիւթիւն օ կէճէյի մէթ էթմէտէ
վէ մէմնուն օլմատա Ալլահտան վէ օնուն ազիզ վահիտե-
սինտէն։ Ա է սապապ այտընլանընճա պու պէօյիւք միւճիզ-
զէթ եայըլտը պիւթիւն չէհիրե, վէ եէթիշտի խալիֆանընըն
քուրաղնատաք. վէ օ չաղըրտը Յովհաննէսի քէնտի ա-

Digitized by Google

թալընա՝ կէօրմէյէ սահիհ օլմուշտուն : Վէ չիւն ապիզ Պո-
քիր պու միւճիւզէթէ տէլալէթի պըրաքմըշտը պիր քըրմըզը
չըզգիը քօղունուն էթթաֆընտա, ներէտէն քի քէսիլմիշ
իտի էլի. նէ զէման կէօրութիւյէ օնու խալիֆա, շաշտը
զիատե, վէ տէտի Յովհաննէս, եալվարըրըմ. սէօյլէ, նէ
Թիւրկիու ուստա հէքիմ ասաղալթտը սէնի պէօյլէ : Վէ մու-
լուլու Յովհաննէս նատր էյլէտի պըրսաքյա օնա միւճիւ-
զէթլի սաղլըղընը. քի օլտու ապիզ Պիքիրտէն : Օլ տէմ
խալիֆա պիլտի օնուն սուչսուզլուղունա, վէ սէվտի օնօ,
վէ ավճի տիլէտի օնտան. վէ սօնրա Թէքրար քօտու օնու
էվվէլքի հըղմէթինէ՝ էվէլքինտէն տահա պէօյիւք հէքմիլէ:
Այնա մուլուլու Յովհաննէս կէրի տուրուպ օնտան, տիլէտի
քօյ վէրմէքքէնտինի կիմսէյէ նէրէյէ քի իտպէրսե : Վէ օնտան
իլգին ալըպ, չէքիլտի տիւնեատան, վէ ճիւմլէ մալընը տա-
ղըթտը ֆուքարէլէրէ, վէ քէնտի ապրատպալարընա. վէ
չօք քէնտի եասըրլարըն եղատա էյլէտի, վէ կիմսէ Պաղես-
տինէ, վէ կիրտի պե Այաբտա ապրատնըն նամտար մանաստը-
րընա, վէ քէշիշ զատու : Օրատա օնուն միւպարիքի էհ-
տիպա ֆազլի ամէլ քիմսէ վէ քուհանիկ վուքուֆ օնու
ալշտե կէօնիւլխիւյէ Թէքպիյէ էթմէ իչին, նայ քատրը-
տը օնա ասյրլարընն գնափլ քատալարըն օ էլինյէ, քի
օնուն սաղլըղընն Ալլահտան միւճիւզէթլէ ապմըշտը : Օրա-
տա եազտը մուլուլու Յովհաննէս քէնտի խբարընա կէօ-
րէ չօք սէօզլէյո պե պատիերլէրէ սահատ տուրմա իչին, վէ
տիրատնայո պե Աղյատն մէթհինին իւզէրինէ :

Պահնա նատր էսխբէյէ Լատմանա. Խաթունա. Ալալէրա. վէ
ատան պէօյլո՝ փէյդէր դինոփ յիլլատպըշտըր : Ալ Հայր Ալէք-
սան. պիսպո. Ճիլտ. Է. Նոպ. 23 :

ԱՂՅԻՒ :

Ճիմոի ֆարազա պիզիմ օ քատտար խբտիզմըզ եօք տուր
պե պատիերլէրէ տահատ տուրմայա, վէրա շիմոի քրիստո-
անլէր իչինտէ պատիերէ զըթ քիմսէ եօք տուր օ քա-
տտար, լաքին խբտիզմըզ վար տըր իզգէթ էթմէկէ վէ
խբրտիլատմայա օնլարը պիր ազ տահա զիատե՝ նէ քի էտէյ-
օրտաք : Ալ՝ հ քի նէ զէման տուրայա տուրտխտաք ապիզ
պիքիր Ալլահէթուլլահտըն պատիերինին հուզուրինտե, սէօյ-
լէսէյտիք ապոստոլանըն օ սէօզլէրն, Ալ՝ յ պոպիքը-

Digitized by Google

այս. Յանի՝ չկի՞ն պէր պու պապիէր. էյէր օնու էյիճէ տիւ-
շհունհաւ՝ փիբր էթախէտիք, Հաքըքաթ մնուն Հուզուրինտ
զնատե ուԹանարաք տուրուրտուք, վէ չօք իզզէԹ էտէր-
տիք օնա. վէ օնու պիղէ իմտատա չաղըրըտուք ազիմ
ըճաքըղը ըլա. Նիճէ սէօղէր պէօյիւք Կրիգորիոս. ()նլա
չէ ապէղ պէրէր Ա ալըթաէնա-ըլահըն պապիէրին էպէնէլէրէ
շէ-փհէանէպ օվէրէր Էօյլէ չիմէնէրէ զնատե պէօյի-պապղանշէր.
պէրա պապիէրին էպէնէնի պէօնէր օնատա էղբ բէամինե: Ա
զըԹտը, ուԹանանայատարա՝ զաղէպ վէրիր. Նիճէ նապք
օղունուր, քի Հաչան պազի չօճուքըար ազիզ պիքիր Ա ա-
լիտէԹուլլահըն պիր պատկերինին Հուզուրինտե օյնայրպ
մասկարալրք էտէյօրլար ըտը, ուզաԹտը օ պատկերտէն
տր Կայա քէնտի էլին, վէ ազազրատը օնարտը իրաքլանմայա
օրատան, վէ օնարտ քօղքուզ քաչտրըտր:

Ա Ի Ի Շ Ի Ի Օ Ի Ե Ե. Կ Ե Ե:

Իրանա-հի Ի-փիմ չէնափ պիդէրէյէն ատրտա էյէն չէափ
չէնափ պուտանատա վէ պատատրտրըն. օնըտը դի ատնպա վէրէ-
փէրը օնա ապէղ Պիդրպափէն Էվէվէրնափէն Հանշտա:

Ա ըրտըզատե Իւփիմ կոյս՝ տէյիտ քի սարԹ ճանըտա, իրրե
Թէնդե տե զնատե կիւզել իտի, Հաչան եաշը քէմնայ օղ-
ատույատ, Էյն էՖէնտիմիզին մնուհապափէՖինե ալէՖէնիպ,
չէքիրտի տիւնեավի կիւվէյիէրին մնուհապափէՖինտէն. վէ
փէշկէշ էյրէտի ահատա օնա քէնտի դիքիրրիյին. վէ պու-
նուն իչին սայրը քըզտարրն պօշ տօնանմամտարրն տա Հիչ
պիր շէյ սայմազտը. վէ քապափ ուրուպա կիյինիրտի, տրքին
քէնտի քիշիզատէյինե տաքըշաճաք: Ատմի՝ զուհուր էՖի-
տի, քի պիր փէք տէվէՖէԹի աղա օ շէհիրտե կէօրտիւ
օնու. վէ օնուն աճայրպ կիւզէրէյինե վուրուտտու մուհապա-
պէԹէ. վէ իստէտի օնու օնուն փէտէրինտէն քէնտինէ
զէվճէյէ: Փէտէրի պուռնու իշիտինճէ զնատե սէվինտի.
վէ Հաչան էվճ կէտիյսէ, չաղըրտը Իւփիմէյի նամընըզ,
վէ տէտի. վիւճտէ սանա սէվկիւրնու քըզտը. քի իշտե
ՖէյԼան նամ պէօյիւք աղա՝ քէրտամէյի վէ նամքըշքը քիմսե:
օնու սէն տե փէք ԹանըրտըՐ, սէնի իստէտի պէնատ էն քէն-
փինե զէվճէյէյե. պէն տե իքրար էմտիմ սէնի վէ րմիյե օնա,
էօյէյիսե Հաղըրյու սէնի տիւյին իչէին, քի սանա վէ սիւյնճ

Digitized by Google

պիւթիւն խանէմիզէ շէօհրեթի վէ ֆայտան սոլը։ Ալէ փէ-
տէրի պունու սէօյլէրքէն, քըզ ուսլու սուքուվ տուրուր-
տու՝ կէօզլէրին եէրէ տուխմայլա. վէ սոնրա կէօզլէրին
իպատէթքեարլըղ ըլա կէօյէ քալտըրըպ՝ տէտի. աղա փէ-
տէրիմ. պիլիրիմ, քի պանա էյլիք խաստերսին. վէ օնուն
իչին կէօստէրիրսին պանա օ շէօհրեթլի կիւվէյիմ. լաքին
պիր, քի պէն պուլմուշ ուամ, վէ պիր ախեր կիւվէյիմ վար օն-
տան զիատէ մի-քէլլէֆ վէ շէօհրեթլի. վէ օ էօլիւպ պէնի
տուլ պըրաքմազ, վէ իշտէ օնա իքրար եթմիմ պէնի, վէ
Հազըր ըմ հօլմէյէ՝ նէ քի օնտան այրըլմայա։ Վէտերի
աղնատը քի նէ տէմիք խաստերտի քըզը, վէ զիատէ ալիճ
իւսա օլտու, օնուն իչին էվվէլ պաշլատը եաթաքլանմայ-
ը զըրլամայա օնու էվլէնմէյէ կէօնիւլ վէրմէյէ. վէ
օնուննա հիչ պիր շէյ էտէմէյինճէ, պաշլատը սիթէմլի-
մէյէ վէ ազարլամայա օնու վէ չաղըրըը ըսըր տէլի՝ մաղրուլ՝
վէ իթթայէթսիզ։ Ալէ պաս նիշանը եօք քի սալճ պիր
տէֆա էթտի քըզըլա. իլլէ չօք քէրրէ վէ չօք կիւնլէր։
Ալէ Ադամի պէզար օլուպ փէտէյլէ նիշա էթմէտէն,
վէ Ալլահտան տուշ օլուպ՝ տիւշինտիւ քավկանըն սէպէ-
պին ծրթաատան քալտըրմազը, եանի քէնտի թէնինին կիւ-
զէլլիյին։ Ադամի պիր կիւն քէնտի էվլէրինին իպատէթնա-
նէսինէ կիրիպ, օրատա քի ազիզ պիքիրի Ալլահէթուլահըն պիր
կիւզէլ պատուկերի վար ըսը. օնուն Հուզուրինտէ տիշ-
տիւ եէրէ քէնտի եիւզիւ եիւղէրինէ, վէ տէտի. Է՛յ պի-
քիրլիք վալէտէի, վէ պիքիրլէր սուլթանը. պայք պէնիմ
սըքլէթիմէ, քի պէնի իստէրլէր այրըմազ աէնտէն վէ սէ-
նինի ծղուռնատան. վէ եօ՛ղ կէօստէր պանա քի քուրթու-
լայըմ օնլարըն ելինտէն. նէ մադքուլ էյլէ պէնի ինսանլար
կէօզլէրինէ, լաքին մադքուլ սէնինի վէ օղունունուն կէօզլէ-
րինէ. վէ չիւն թէնիմին պօշ կիւզէլլիյի տիր, քի ճէնկ
էտիյօր պէնիմլէ, քալ-բսըն պու ադատան. զիլրա պէն սէլա-
մէթի պուլայըմ։ Պունօս աէօյլէիպ՝ ալտը քէսկին փըչաք,
վէ ազիզ Ադիքիրին տուշ էտիպ եադտըմըզյա գուվվէթլէ-
նիպ, քէստի քէնտի պուրունուն վէ տուտադքարըն. օնուն-
լա ֆադրազա քայըպ եթտի կիւզէլլիյին ինսանլար կէօզլէ-
րինտէ, լաքին զիատէ կիւզէլ օլտու քէնտի կիւվէյիսի
Ադամն կէօզլէրինտէ. օնա քի ահալա փէշկէշ եթմիշտի
քէնտի պիքիրլիյին։ Ադամի Ադուիմէի փէտէրի էօյլէ չէր-
քինլէնմիշ կէօրիւպ՝ վէ սէյլէյին աղնայրպ՝ քի նէ իչին

քէսմիշտի պուրնուն, վէ տուտաքլարըն. զիատէ տարըլտը, վէ էօլտիւրմէք իստէրսի օնու, լաքին էվ-լատ էօլտիւրմիշ կէօրիւնմէմէ իչին չըքարտը օնու էվին-տէն, վէ կէօնտէրսի քէնտինին պիր քէօյիւնէ՝ քէնտի քէօյլիւլէրինին պիրինին էմրի ալմընտա տուրմայա, քի ալչաք վէ մէրհամէթսիզ քիմսէ իտի. վէ թէմախ էմտի օնա, քի օնու էվինին, վէ թարլասընըն աշաղը վէ չէմին խըզմէթինէ քօշուն, վէ զիատէ էզիչէթ վէրսին օնա՝ փա-րատա էօլիւրսէ տէ: Ամոի՝ քէօյլիս քէնտի աղա-սընըն թէմախինի ալըպ, քօշտու օնու էվինին վէ թար-լասընըն չէմին խըզմէթինէ, վէ զիատէ իսկէնճէլէրտի օնու եէր քաղտըրմայըա օնա. ադրաստըյլա օտուն վէ տու կէ-թիւրմէյլէ էվէ. վէ սայրը էզիչէթլի չալըշմալար ըլա. լաքին սրբուհի Ֆրանսիս պու ճիւմլէ էզիչէթլէրի չէքէրտի զիատէ սէվինճէլէ քէնտի կիւվէյիսի Ֆռանս վէ օնուն ազիզ վալիտէսինին մուհափազէթինէ, պու էզիչէթլէրտէ տուր-տու եէտի սէնէ: Ալ եէտի սէնէտէն սօնրա՝ Ֆռանսիս-տի միզին մէվլուտունուն արիֆէ կէճէսի, քէօյլիս էվ ուշաք-լարըյլա տուֆրատայքէն, Ֆրանսիս չէքիլտի օնլարտան, վէ կիրտի քօյունլարըն աղըլլանա՝ օրտա ֆիքիր քօյարաք տուշունմէք իչին քէնտի սէմտվլի կիւվէյիսինին մէվլուտի-նի, քի պիզիմ մուհափազէթիմիզ իչին մաղարատա տօղտու վէ հայվանլար մուտուրունտա քօնտու: Ինշէ տօղտու ադրը, կիւնէշտէն չէֆաֆիլ կէօյ նուրտույա, վէ կէօրիւնտու օնա ա-զիզ Պէքիր քուշանմըշ ֆէրիշտէ ասկէրինտէն, վէ ասկէզ պէքիրլէրտէն. վէ թէսէլլա էյլէտի օնու վէ տէտի. զայ-րէթ էյլէ սէվկիւլու քըղըմ. չիւն նէ քի էչքիօրտուն պէնիմ օղլումտան մուհափազէթի իչին, օ ատան վէրէճէք զամմէլէր իչին կէօյլէրտէ մէվճուդ սալմանտա թուզը: Ալլէ պու մապկինտէ քէօյլիս պաքտը, քի Ֆրանսէ կէօ-րիւնմէյօր, վէ սայրըլարտան տուչյոտու, քի ադրըտա տըր, զի-զատէ էօրքէլէնտի, վէ ատատըն ալըպ՝ կիրմտի օրայա, տէօյճ-րէք կէմիրմէյէ օնու էվէ: Ադրին հաչտան եաբըլաշը ադրըտա կէօրտու նուր իլէ միւնեվվէր օլմատըն՝ ազիզ Պալիտէթու-լատը, վէ ֆէրիշտէ ասկէրլէրին սէօյլէշմէսին Ֆրանսիս-լէ, զիատէ շաշտը, վէ պաշլատը եիւյէք սէսէլ չադըրմայա. վէ էշիտիզ էհլիպէյթլէրի, վէ սայրը քօմշուլարը օնուն սէսին շաֆաֆտաըրըն, սէյիրթմէյէրը օրայա կէօրմէյէ քի նէ օլսա կէրէք. վէ ճիւմլէսի կէօրտուլէր միւնեվվէր

Նուրի, ազիզ Պիքիրի, վէ պիլէխինճէ օլանլարը՝ քի սէօյ-
լէշիյօրտու Եւսիմիլլէ։ Ալէ սօնրա կէօրտիւլէր, քի
Եւսիմիլէ վէշկիշ օլուռտու եէնիտէն պուրուն վէ տու-
տաքլար՝ էհրէսինին թապիդիպզ հիւսնիւ իլէ. վէ սօնլընտան
կիւնէշ կիպի նուր տօղարտը։ Պունու պիւթիւն կէօրիւպ՝
քօրքուլարընտան ճիւմլէսի եէրէ տիւշտիւլէր սէրհօշ կիպի,
վէ սօնրա հայան այրլտըլար վէ այատա քալքտըլար, պու-
տուլար, քի օ.ճիւմլէ կէօրիւնիւշ կէօրիւնմէզ օլմուշ, վէ
Եւսիմիլի պուրունու վէ քուլտքլըրլա լէքէթիզ, վէ շաք-
լը կիւզել հիւսն իլէ։ Ալէ սօնրա չամփուք տուլուտուլար
պունու օնուն փէտէրինէ, օ տա սէվինիզ չամփուք կէլ-
տի օրադա չօք այագտաշլար ըլա. վէ քէնտի քըզըն էվլէլ-
քինտէն տահա հիւսիւնտար տաղ վէ լէքէսիզ կէօրիւպ՝
շաշտը վէ մահմ քալտը։ Ալէ ամայըզ միւճիւզէթին
քուտրէթինտէն եէնիլիպ՝ տէյին սահմ ըտազ օլտու, քի
քըզը քէնտի ահալընտա տուրտուն քէնտի պիրիսինին Վա-
տագ
տաքլամայա, իլլէ քէնտի խազնըլա տա պիր միւքէլլէֆ
մանաստըր եափտը. օնտա Եւսիմիլ ապյրը իպատէթքար
պիրիսիլէր իլլէ չէքիլիպ, քէնտի սէմտիլլէ կիւվէյիսինին
խրզմէթինտէ տուրտու ճէմի էօմիւնիւն կիւնլէրինտէ
հիւսսափէրէսի ամէլլէրինին քատիր օլունմազ փաքլըզըլա.
վէ սօնրա ինթիգամ օլտու կէօյլէրին ճէննէթինէ։

Պաշա նուր կափը ալինէկիօս եէն ընդունելիան էնոք
հիւսայնի իլինագ. ալ՝ հայր Պաօլա Քոմի. ճիլգ. ե.
էօք. 16։

Աէյլէ։

Լմոի՝ էյէր տօստլարըն, եախօթ քէնտի քէնտիլէրին
շէքլէնտիրմէկէք իչին պաշզլար քէտիլէր քէնտիլէրին
էզալտաքըն, նիճէ պու պրագահի էթտի, եա նէ քատար ճէ-
զայէ լայըք տըրլար օնլար, քի սայրըլտըրն վէ քէնտիլէ-
րին շէքլէնմէսի իչին թատրակա քօրլար քէնտիլէրին
զաթի հիւսիւնլէրին իւզէրինէ եափի տայրը պօշ, վէ է-
տէպիզ տիւզէնլէ տանհատրալ ուրուպալարըն, վէ քէնտի
հիւզէրին թիւրլիւ թիւրլիւ իլաճլարլա, վէ եաղմուրա կիւ-
ղէլէնտիրլէր. օնլար ըլա չէքլարըն տա շէքլէնտիրլէր։ Ալ
իշտե պէօյլէ քիմսէլէրի ուր Եւսիմիլ շէրահաթլայաճակ

Digitized by Google

ատը, քի տէյիլ պաղին քուլլանմասար պէօյլէ էտէպսիզ զաթի ածեանմալարը, վէ տահի չէրքինլէնտիրան քէնտի կէնտ զէլլէյինի. քի նիձէ Վ՚ըսալէ սու լիճանը շէրահաթլայաճաք տըր ջըֆըրլարը. քի տունլէմէտիյէր Իսանըն իլմինէ, քի Աղմունուանքինտէն գիւատէ իտի, նիձէ տէնիկ. Ալուկ. ժ՚ա. 32։

ԱՒՒՈՒՕՒՆԹ. 5։

Ինչը Պէրէր շէհէրլինն պէրլինն պէվճէնին վէ ուրըզը կո-
նչ-նաքէն առաջտը, չ ապճաթըշ էլինիշի ծնլատը ծա։

Յունուար 875. սենէհինտէ մլսըրլըլարըն Ահկենտերիւճ շէհ-
րինտե պիւտսափէքէստ, վէ զահիտ ատէմ վար ըտը. հէլապտե, մէրհամէթլի, վէ ճիւմլէ զէրու ըլսրը, վէ բա-
հիպէրի մէտսափիր քապուլ էտիճի քէմնե, քի տայըմ քի-
լիսէկէրե, վէ ըուհանի Թէոտիկէրէրե սրը սրը կիտէրտի. վէ հիլէսիզ աղըշ վէրիշ էտէրտի քէնտի էհլիային ատքատմա
խչին։ Պունուն քէնտի կիպի պիր զէվճէսի վար ըտը հիւ-
տսափէրէստ վէ զիատէ զահիտ. օ տաս տայըմ օրուճ վէ փէհ-
րիզ ԹուԹաղտը, վէ օնատան պիր քըզը տաս վար ըտը։
Ամմի՝ պիր ազ վաքըտատան սօնրա լսազըմ օլտու, քի ազա-
ատէմ քէնտի աղշ վէրիշի էչին Ահկենտերիւճտէն Ատամպօլա կիտէճէք իստէտի. իտտի հաչան զէվճէսին վէ քըզըն պիր հըզմէԹքեատլա էվտե պըռսաքըտը, կէճիյէ կիրթա կիտէճէյտի Ատամպօլա, ատէտի օնա զէվճէսի. սէն շիտտի այդամ իստէյօրսուն Ատամպօլա կիտէճէք, փէք էյի. Ալուհ էֆէնտիմ խայըր սէյամէԹ եօլ վէրսին. լաքին եաալմադը-
րըմ՝ սէօյլէ, քիմճ սըփտադը էտիպ տէ պէնի վէ սե-
նին քզըզընը, կիտէյօրսուն։ Տէտի օնա էրքէյի, ջօճը-
մու քաատը Էհլիմ, զիրա իչտէ սըփտադը էտէրիմ սիզ
այզիմմ կէօզէտճէմեզ ազիզ ալիքիր Ալիտէթլուլսահ.
վէ իլթիգաթ էտէրիմ, քի օ սիզի պէնտէն զիատէ կէօ-
զէտճէք տիր։ Ալ է պունու սէօյլէյիպ, վէ սըփտադը էյլէյիպ
օնլատը օնա, կէմիյէ կիրտի, վէ Ատամպօլա կիտի։ Ամմի՝
պու նէ քաատար խօշ կէլսի ազիզ Գիքիրէ, վէ նասրու
կէօզլէմտի օնուն էհլայէթլէրինի, իչտէ կէօրիւնիւր պու եաալը-
լանըատան։ Ամմի պունլարդն պիր հըզմէԹքեատը վար
ըտը, քի էվտե այճը ըտը, պու այկըտտ զէվճէնէն վէ
քըզըն զէնգինլիյին. զիրա չօք այճէլէրի, զիյ քըտմի
ալթընա վէ կիւմիւշէ միւթալիք տօնանատաք նէսնէլէրի

Digitized by Google

վար ըսը, ընկարը քի սաքլնտսը զէվճէկ քէնտի սանսըղընտա
ձիատէ սաքընմայլա. Հէյձան կիւտի. ծտա, վէ տիւշինտիւ
զէվճէյի վէ քըզը էօլտիւրիւպ, ընկարըն մալտարըն ալըպ
ուզաք տիարէ կիթմէք: ()նուն իչին պիր կիւն օ զահիա
զէվճէկ քէնտի քըզըլյա օճուրուրքէն քէնտիէրին օտա-
սընտա՝ քահիր քահիալը քէնտի իշլէրինէ տալմըշլար, ալտը
զալըմ հըզմէթքեար պէօյիւք փըչաք, վէ կիթմի օտանըն
քահուտաունա քաֆիլ իչէրի կիւրիպ էօլտիւրմէ ի-
չին ընկարը: Ալ է օտանըն քահուտաունա եաքլաշընճա, իշ-
տէ քաֆիլ եէթմիշտիլէր տեօքիւլտիւլեր օնուն եիւզերինէ
ուզնզ Պէքիրին ղազէալէրի. զնրա կէօզէրի քարտարտը-
լար, տուրատաւզա եէրտե թէփրէնէմէզ օլտու. վէ պիլ-
մէզտի նէրտե օլտուղունա: Ամտի ատանըրտը, պիր եէրե
կիթմէյէ տե քաատըր տէյիլտի: Ալ է պաշլատը եիւյտէք աե-
լէ չաղըրմայա զէվճէյի ատըյլա, վէ տեմէյէ. կէլ քա-
տըն, տըշարը կէլ, վէ զէվճէ տէտի. շիմտի կէլէմէմ,
սէն իչէրի կէլ. վէ հըզմէթքեար տէտի. սէն կէլէմէզսէն,
վէ իստէմէզսէն կէլմէք. պայրի քըզըն կէլսին տըշարը.
քըզ տա տէտի. պէն տէ իստէմէմ կէլմէք, սէն կէլ իչէրի:
()լտէմ զալըմ հըզմէթքեար պաշլատը զիատէ եիւյտէք
աե, վէ ճնհէննէմ շամանթատը յա չաղըրմայա, վէ էօրքէլէնիպ
քուատուրտու քէնտի քէնտինէ քարշը, ատքտու փըչաղը
քէնտի կէօքսինէ, վէ տիւշտու օնատա եէրէ եատը էօլմէ:
()նուն տիւշմէսինին վէ չաղըրմաքընդն սէտին հայչան իչինթա-
ռիյաֆ զէվճէ, սէյիրթտի տըշարը քըզըլյա կէօրմէյէ օծու,
քի նէ օյա օ. վէ հայչան կէօրտոհու հըզմէթքեարը քանատ
պէօզէնմիշ, վէ քըլըճը էլինատէ էօլմէյէ եատքըն, զիատէ
քօրքտու. վէ պայշատը աղլայըպ չամանդա էթմէյէ քըզըլ-
լա: Ալ է քօմշուլար իչինթիպ օնուն սէտին, ճէմ օլտուլար
օրայա. վէ շէհիրին հոջքիմ ատատմէյտը տա կէլտիլէր, վէ
ճիամէյտի քօրքտուպ շաշաղլար օլան իչնի իւզերինէ. սիւ-
վալ էթտիլէր զալըմ հըզմէթքեարտա, քի նէ՞ տիր պա, վէ
քիմ վուրտու սէնի պէօյլէ: Ալ է սէֆիլ քի ճանը չըքմայա
ա եաքըն ըտը, մունքիր օլտու, վէ տեմի. միւրատ էթմէյէ էօլ-
տիւրմէյէ պու փըչաղը քատընդմը վէ օնուն քըզընը:
ընկարըն մալտարըն քահիմա իչին, հայչան կէտիմ օճուր-
տուքտարը օտանըն քահիրսընա, կէօզէրիմ քարտարտըլար,
վէ պիլէզտիմ նէրտե օլտուղում. վէ սօնրա պէն պանա
քաղչը էօրքէլէնիպ, եազդալատըմ ադնի. վէ պունտա տէյ-

Digitized by Google

ֆայ՝ էօյտիւ։ Ընու ձիւռիքեան իշխուհայ՝ միւհիթիշեան վէր-
տիւէր Ալլահա, վէ քէնտի իսպատեիքեաւրընը քուրթա-
բան ազիզ Պիքիրէ, քի օնլարըն քայիրսըն այնիշտը քէնտի
իւզէրինէ՝ էնիրկեհայէ օնլարը։

Պաւնա նահր էսէր Մոփրանիս Ալքէայ պուլմիւ հափեաւ
պէնիլէն չինոփ չիմա։ Ալ հայը Ալէքսա. պիւռ. ճիլտ. Ը.
ըաուիլ. 15։ Ալ հայը Կոռուլա քաթ. ճիլտ. ա. էօր. 34։

Ա՛ԷՅՎԷ։

Լ՚օյրէնէլիմ պիզ տէ պու զահիա աստէմտէն, պիզի վէ
ճիւմլէ պիզիմ ալըշվըըլարըմըզը, վէ սաքը նէ քի պիզիմ
խաբ, սըփարըշ էթմէյէ իմիքտաթ ըլա Ալլահըն էսիրկէմե-
սինէ, վէ նը Ալծաժինին քերէքինէ. զիքա օնլար քատը
տըրըլար պին քամի զիատէ սաքլամայա օնլարը պիզիմլէ պի-
լէ սաղ՝ վէ քէտէրսիզ, ճիւմլէ քէմ քաղալարտան վէ
պէլատան, օնուն իչին սէօյլէր ատաքհալլարը պաշը. Օտճ
հոգա չէր ընկեչէ՛ ի նա. կէ նա է, ար հոգայ վը չէր։ Լսանի,
ճի՛չլէ չայիլտըրընըզը պըռտըրը օնա. գէքտ ս պու՛ը, չի չայը-
ըսը տիպին ինչին. 1. Պետ. է. 7։

Ա Ի Ա Շ Ի Ի Ը Ի Ը. Հ Ա Ն։

Պիչ ապէմ ապէզ Պիւրէյնի ինձի-վէրնի ինչ չինոփ օպչո-յլայ հապը
ըստիէրիյնո ենչէրիյնոփնո, չէ եապըրչափան չուպլիապըլա։

Պէօյիւք Ալանիա տինսիզ մնաղրըպիլէրին հէզգմիւ ալ-
թընատա ինկիւտիյի վազըրմատա, մնաղրշիլէր չզգլարըն ղուր-
սանտըղըալա եապար էտիպ՝ կէօմիւրիւրլէրտի մնաղրըպ վիւսյ-
էթինէ, Ալատալուպիա տէօվլէթինին Խարկնոն եապը չէհ-
րինտէ պիր թէքմիլ քրիստիան, էյի, վէ փաք ատէմ վար
ըտը։ Պուննուն իքի օղուլլարը վար ըտը. կիւչիւյիւ ատա-
պապար յալ ըտը. վէ պէօյիւյիւ կիլիտի պէօյիւք Ալանիանըն
Ռուբկիա սէմթինէ. վէ օնատա էվլէնտի չզգ մալ քաղան-
տը, վէ զիատէ տեվլէթէ էրտի, վէ չիւն քէնտի մալլարը-
նա մէրասիօր էվլատլարը եօղ ռատու, եապտը չզգ տէ-
փա քէնտի էհտիար փէտէրինէ, կիւչիւք օղուլլա կէլմիյէ
օնա՝ Ռուբկիայա։ Ալ ֆապատզ էվվէլկիտի իսպէմզտի փէ-

Digitized by Google

տէրի օրհնեայ կիթամէ ղուկասեան մայրապետիէրին քօղքուստ
իչին, լաքին էնճամիճան պէօյիւք օղուշուն զօրլուլըգ պէ-
զար էթմէսի իչին, կիրտի կեմիյէ կիւչճիւք օղուլլար, վէ
չորքսը եօլա կիթմէյէ օրայա։ Ալ է հաչան աչըլտըլար տե-
նիզին էյի կինինէ, իշտե պիր պէյիւք քասըրկա չորքսը, վէ
կեմիդի մայրապետ քըյըրճնա ալըրպըտը, օնտա պիր իլիմանա
կիրինճէ, պուլտուղար օնտա տիճսիդ մայրապետիէրին չօք
կեմիլերին։ Ընդար հաչան տուդատուար պունդարը քրիս-
տիան, վէ սպանիոլը օլտուքդարը, օնդարը իւզերինէ սէյիր-
տիպ, եասըր էթտիկեր ճիւմլէ կեմիտէ օլանդարը, վէ օն-
դարա լաթիֆ էհտիարը վէ օնուն օղլուն. վէ պաղդայըպ
չէֆէթի գէնճիդիլէ՝ կեօթիւրտիւլեր սաթմայա։ Ալ է քէն-
տիլերին փաթրտմաճնտա՝ օնուն օղլուն սաթըն ալտը պիր
գէնկին մայրապի, վէ պապասըն՝ պիր պաշկա մայրապի. վէ
պեզդէ այրըտըդար պիրթակիլերինտէն տայանըտմազ
ամճրտարա. վէ դաքին Ալլահըն քերեմինէ սրդընդաչ՝
շուքիւր վէրիլէյտի Ապապիյէ, ուամուա էթմէյէ օնուն
քուրթարըճըդընդա. վէ օ էտեպտիգ տինսիղդերին իչին-
ատ ատարուլատըդ ֆազդի ամէլէրդէ։ Ամտի քէնտի եասըր-
դընքաղդարընդէ պիր քաշ ալընտան ատնդա, օգոստոսոսն օն
իւչինտէ մայրապատա քէնտի ադասընդէն վիլայէթի Ալ-
տէտէ օ լաթիֆ էհտիար տուրմուշ սեօյլէյիրդէն սայրը
քրիստիան եասըրդարա, իշինթտի օնդարտան, քի իքի կիւն-
տէն սօնրա ազդիզ պիքիր Ալտիտէթուլլահըն վերափոխում
եօրթուսու տուր. օնու քի սպանիոլդար ազդմ զինէթ
խպատէթէյնտարդը՝ վէ րուհանի ալայդարա թէքմիլ էտեր-
էդտի։ Ընու իշտինճէ քեռամիլ էհտիար աղդամայա պաշ-
ադառը՝ քասրը օլմայտըդը իչէն օ կիւն ազդիզ Պիքիր Ա-
լտիտէթուլլահըն միճինէզէթի պատկերինին զիարեթինէ
կիթմէյէ, քի Ալնափերատոն տէնիկէն եէրտէ իտի. նիճէ
ադըշմըշտը սէնէ պէ սէնէ օ զիարեթի էթմէյէ։ Ալօնրա օ
եօրթու կէճէսի, ֆիքրի վէ տուշինճէսի Ալնափերատոռնատա
օլմայա պիւթիւն կէճէ ուդայամայտը, պաշկատը ադդամայ-
ա, վէ տէրին եիւրէքտէն ա՛հ էթմէյէ, վէ տէմէյէ. նա
ազդիզ պիքիր Ալտիտէթուլլահ, զիքր էյդէ. քի նիճէ հէր
աէնէ կէդդտիմ սանա զիարեթէ. վէ շիմտի տինսիղդերէ
եասըր օլմայդա քասըր տէյիլիմ կէդմէյէ. էօյլէյսէ՝ նա
ազդիզ Պիքիր քերեմ էյդէ պէնիմ իւզերիմէ, վէ չորքսր
պէնի պաղդարըդմանա, զիրա սանա հէր շէյ քօդայ սդըր,
էյ-
էքր միւդատ էտերսէն, վէ քուրթարը պէնի ատւ պատպատըշ-

Digitized by Google

Ասոնց առնիզ եւալսընատ կիտէրքէն ալիր կեմի պատրաս-
լեր վերխիրեսուի Ի՛ւլայ վէ ընուն ազիզ վօպխոխունէ ։
տիար, քուշխալաստը օնու վէ Հօֆտիս, վէ ազալայատաք շիքիւ-
ամէնիզ քէյըմընատ սապահ քարշը ։()քատա տա
ատքլանար ազիզ ։Վիքիւրէն պահը մանքալիէրին կէօզէ-
տէն, ընալար քի էրքէն տապահ քարշը ալ քէլվէրիկէ
կէշիւէլ ընուն ևանընատան ավա կիմիկէ ։ օնու նէ օն-
լար կէօրսէլեր, վէ նէ քէլիմէր քօքատա ալտայայ ։
քի շիֆէսիզ տուքայրաքատը շիքէար ալ կիսի՛ էյեր կէօր-
սէյիլեր ։()լուէմ լարիֆ էհտիար տիզ չէօքիւպ, էլլէ-
րին վէ կէօզէրին կէօյլէրէ քալվըրըպ՝ հայուզդ շիւքիւ-
լեր վէրտի քէնտի քուշխատըճըտը ազիզ ։Վիքիւրէ ։ քի
էօյլէ միւճիւզէլէլ քուշխատը օնու ։ քատատը իքէհ-
քէէրտէն ։ Ալքին զէքը էմիկլէ կիւշճիւք օղլուն քի
մանտըպալիէրին էլինտէ եատըր քնալըօրտու, պայշատը ազ-
լամայա, վէ ազիզ Վիքիւրին եարտըմընա սըղընըպ, թէք-
տար եազվատայա, վէ տէմիկէ ։ եան քէրեմքէտա-
նի Վիքիւր, աչն քի վալիտե օչտուն ևայնալտէյա, էյի պի-
լիրսին, քի նէ քատատար մուհապպէթի ազընալտըր վար տըր
փէտէրլէրին քէնտի էվլատլարընատ, էօյլէ խոտ նախազ էտե-
րիմ սանա, քի նիձէ քուշխատըն պէնի եատըրտըքատան,
էօյլէ խատ՛ օղ քուշխատայա պէնիմ օղուտու տու ։ Ի
պէ օչիւք քէրեմինէ ազիզ Վիքիւրին ։()նու օ պահազըն պի-
լիրսինձե, իշտե ապասինձէ օղլու փէտէրինին Տատը-
քինտե ապալընատու, քի ինչ կիւնահտը ատալ պէր պայշա
շէհիւրտե պաղալը յատ ։()նու կէօրտիւյե օ լարիֆ էհ-
տիար, քուշխալաստը օնու վէ Հօֆտիս, վէ ազալայատաք շիքիւ-

Digitized by Google

հիմնական քննության վերաբերվելիս, կօգտվելը ուշադրության արժանի կհամարեն, օգտագործելով իրենց կենսական ընդհանուր ուղղությունը, ձգտելով իրենց ներքին ուժերը ամրապնդել և զարգացնել: Ընդհանուր մտադրության տիրելիս ամեն ինչ ենթարկեցնել իրենց նպատակին, օգտագործելով իրենց ամեն ուժերը, ամեն միջոցներ, ամեն հնարավորություններ, ամեն առիթներ, ամեն ինչ, որ կարող է նպաստել նպատակին հասնելու համար: Ընդհանուր նպատակին հասնելու համար ամեն ինչ ենթարկել, ամեն ինչ զոհել, ամեն ինչ անել, ամեն ինչ տալ, ամեն ինչ ստանալ, ամեն ինչ ունենալ, ամեն ինչ կորցնել, ամեն ինչ գտնել, ամեն ինչ ուրանալ, ամեն ինչ ընդունել, ամեն ինչ մերժել, ամեն ինչ հաստատել, ամեն ինչ ժխտել, ամեն ինչ սիրել, ամեն ինչ ատել, ամեն ինչ հավատալ, ամեն ինչ կասկածել, ամեն ինչ հասկանալ, ամեն ինչ չհասկանալ, ամեն ինչ գիտենալ, ամեն ինչ չգիտենալ, ամեն ինչ կարողանալ, ամեն ինչ չկարողանալ, ամեն ինչ ուզել, ամեն ինչ չուզել, ամեն ինչ սիրել, ամեն ինչ ատել, ամեն ինչ հավատալ, ամեն ինչ կասկածել, ամեն ինչ հասկանալ, ամեն ինչ չհասկանալ, ամեն ինչ գիտենալ, ամեն ինչ չգիտենալ, ամեն ինչ կարողանալ, ամեն ինչ չկարողանալ, ամեն ինչ ուզել, ամեն ինչ չուզել:

Պատճառ ծուլ էսոբ Կոպտելու որ Ինձ. Գնում, հրեշտակների առաջ. 5: Ես հայր Ինձ. պինդ, ճիշտ. ես Լսողին. 16:

Ա՝ ԿՅՈՒՆՔ:

Կյուրեղ ծառերի պես ամբողջ Պիքիրն, իր քարե թաղարներ պիտի ամբողջությունների հատվածների, մի հինավուրց աղբյուր քարե շրջանակներում: Հիմն է ծիծաղելիները աջ օգնելիք կօգնի: Ալ առանձնի վրայ, ծառայ է ներսը. Կանանի, որ ի միասին ճշմարիտ, տալ գոյ ինձանից: Իմաստ պատ տուր աղբյուրացած քարերի մի հատվածի, արշավող հիմնական հասարակության պիտանի: Իմանալ ելքեր ամբողջ հատվածների, ինչ օգտագործ ծնողների գործարանների ներսում աղբյուրների, մի սիրելիների, մի սիրելիների ամենահարմար ընտրություն, ամեն ինչ կարողանալ, ամեն ինչ չկարողանալ, ամեն ինչ ուզել, ամեն ինչ չուզել, ամեն ինչ սիրել, ամեն ինչ ատել, ամեն ինչ հավատալ, ամեն ինչ կասկածել, ամեն ինչ հասկանալ, ամեն ինչ չհասկանալ, ամեն ինչ գիտենալ, ամեն ինչ չգիտենալ, ամեն ինչ կարողանալ, ամեն ինչ չկարողանալ, ամեն ինչ ուզել, ամեն ինչ չուզել, ամեն ինչ սիրել, ամեն ինչ ատել, ամեն ինչ հավատալ, ամեն ինչ կասկածել, ամեն ինչ հասկանալ, ամեն ինչ չհասկանալ, ամեն ինչ գիտենալ, ամեն ինչ չգիտենալ, ամեն ինչ կարողանալ, ամեն ինչ չկարողանալ, ամեն ինչ ուզել, ամեն ինչ չուզել:

Digitized by Google

այաքառակչըղընտան մահրութ՝ օրութ՝ մերհամեմխիլ զօր-
պա շհյիթանա եանքն օրութաք։ Իմոմ տիլհյէլիմ ազիզ
Պիքիրտէն, քի պիղի տե կիւնահ եւսըլըղընտան քու-
թարըպ՝ վէրօմն ազիզ քէնտի Ողունտուն լուխուֆլարըն
օ կիւնահլարտա Թէքրար տիւշմէմէ իչին։

Ա Ի Ա Ա Ի Ո Ի Թ · Ժ Ր։

Ընդ Պիւյ ինոփ նպատկրեսը պէդ պու՝ ֆոբընըն օղլուն
եսաբըգլուսուն ֆոլտաբոլ՝ օնու՝ ըղպչու պս պէդ պէօղե-
լուֆ նյլեսի։

(1) Տնուն 1570. ակնեսբիտե Միհրիևս ատասընդն՝ Կատա-
նիա շհհրինտե Պենրիհնե նամ, պիր տուլ զեմճե վար ըտը.
քի Թէրճիւմե օղունուր խայըր քեբեմ. կէրչէք Ֆուքատե
զեմճե, լաքին էտէպլի, զահիտ, վե զիհատե իպատէԹ-
քեռար ազիզ պիքիր Ա ալիսէԹուլլահ։ Ա ն իչի էվլատը
վար ըտը, պիրի էրքեկ, իսմի Տէզհոէրիտա. վե օպիրի
սիշի իսմի Կատրինա, ընդար քի պէդիւք ԹէսէլլաՏոլլոտ
օնուն տուլլուղունա։ () շհհիրտե ազիզ պիքիր Ա ալիսէԹ-
ուլլահնըն պիր քիւշճիւք քիրիսէսի վարդ ըտը ճեմիլէտէն
պրուպըրտըշ. վե ան՝ ասայիր Տաբալա տէնիլտուի։ Պու-
զահիտ զեմճե շհհիրինե պէօյիւքէրինտէն իչին ազատ պու-
քիլիսէնին Թիմարընե քայըրմա իչին, ընդարտա քի տիւշէր-
սի էօյլե իչին վէրմիք. վե հրզմեք էսէբտի օնտա ազիզ
Պիքիրնին հաճընը իչին։ օ քիլիսէնին չէմինտը կիպի։ Իմոմ՝
զուհութ օյտու, քի օնուն օղլու կիւզէլ իյիճէնք կէմիյէ կիրիպ՝
տէնիզտե կիւտէրքէն պատապատըշ զուբտանտատատան Թու-
ֆընտուտ վե եռատըն օյտաչ՝ Ատամյօղու կէօՆիւբիւլտիւ, վե
օնատա պիր պլէզդի րիճալե ատեքընը։ () Նուն տէֆիլ տա-
նատը հաչանը իշհիմտի եւսըղը տիւշմէսին, կիսզ եռաչնատ
տիւշտիւ, կէճէ ֆիւնտուխ Թէսէկլատըզ ամղտար ըտը օնուն
քաչընդ էՆմէսէ իչին, վե ատուրտա տիլէրտի ազիզ Պիքիր
տէն էվլատընդն էզատոլդընը։ Ա օնդան պիր ազշամ, ազիզ
պիքիր Ա ալիսէԹուլլահնըն մեզպահընը տիւզմիտ քանտիլինե
եաղ տօլատուգուրդէն պիւՆիւն կէճէ Ատամյա իչին, պապա-
տը օնուն պատիերիճէ ատուԹիճտէն Նէտատ. իպատէԹ-
քեռարընդա Թէփրէնիա՝ վե ազիզ Պիքիր Ա ալիսէԹուլլահ, նէն

զէննեւէք իչենաէ, ծիաձ էաէրիմ սանաս, քի սէնին քահ-
մինին ճխալէտէն միւպարէք ։ Էվէկսի իչէն՝ քաւթէաթաան
պէնիմ զոլուամու եասքցըքտան, օնուն իչին կէճէ կիւն-
աթաձ քավուլուլ պիւզէւիւյօրլաձ պաղարտաքլարըմ ։ Ի-
պատէթին Թամամ էտիպ, կիթէտի քէնատ էվինէ բահաթ-
լանմաս իչին, զիրաս կէճէյտի. վէ մէլտիվէնտէն չըքարքէն,
իչիթմի՝ քի էվինին քափուտաուն պալըրի վուրուրատաս. վէ հա-
չան աչտը քափըլը կէօրմէյէ, քի քիմ օլա օ, կէօր-
տիս, քի միւքէլլէֆ այլազդի ուլուաձարլարը կիչինմէշ. պիր
կէնճ կիչի իտի. հիւքիմտարըն օտաս պաշընը կիպի, վէ
տաղ էլինտէ կիւմիւշտէն պիր իրպարը, վէ տօլունտաս՝ ալ-
թըն պիր քատէհ, վէ կէօրիւնիւյտիս օնու տօլատուրմաք վէ
վէքմէք կիւպի իչմէյէ։ Էվէմճէ քազըտաք պաս կէօրիւնիւյ-
տէն՝ էլինն ուզաթտը քապիտանլաս քափըլը օնաս քարշը
։ Վէ օ եասպանճը կէնճ մէյս էթտի քապըլը քափտանտան,
վէ տէտի. նէ քօրքայօրսուն անաս. իշտէ պէն իմ պէնին
քաչըպ էթտիյին օղլուն. վէ նէ իչին պաքմանըքըն եիւղիւ-
մէ ։ Վէ զէվճէ Թանըրլընճաս օնու պէսինտէն. վէ քիսմէ-
Թինտէն, զիտտէ սէվինճինտէն, քայ պաբդ օլուպ տիւշտիս
նէրկէ ։ Պատէհտս պզդը պաշընաս կէնճմէ տայտաղ քաղըրնճաս
տէտի օնաս. սՕ նէ քդքայթէթտէ կէօրիւյօրսուն պէնի սէվիմ-
լիս օղլուտ ։ նէրէտէն կէլտին կէօզէքտիմին նուտու, քիմ
քուքթաղտաք սէնի. վէ նէ կէօտաէթիրդէթ օ էլլէրինտէքի
քաապտաք ։ Լտուտ օ, կէնճ հիյտ պաշընաս, նաղդ էթմէկ
օնաս եասքաս տէնշէմէյին, վէ կէօմիւրիւմիւզ Աստղայօզտաս պիր
բիճաղաս տաթըմաբդն, վէ օնուն քէնտինէ քատէհքնար
էթմէյին ։ Պատէհտս տէտի. շիմտի պտս պզջտաղ բիճաղդն
պէձէկսինտէ տուբտուղքէն պտս քաղդ տէտ վէ պտս քատէհդէ օ-
նաս շէրպէթ վէրմէյէ. խշտ պիր կէօրինմէդ էդ քատիտ պէ-
նի օնատէն, վէ հէմիշկի քատաս էվիպէզին քափտուտաս
նուան եէմնինտէ, վէ պիլմէմ, քի քիմ սէպէպ օլտու պտն
Ն՛ատասան պտնաս օղան պէցյիւթ եզատդէք էլլէկինէ. Թահ-
մինս էտէրիմ, քի վանիկտամ տէնին զտհիտ իսպատէթլէրին
էթտիկէր պտնաս պտ-զտաքՇնու՛Ա էվճատ վէրտի վալիտէսի. տէյ-
իլ պէն, իլկ ազիզ պիքթր Ա ալիտէթուլլահ էզատ էլլէ-
տի պէնի օղլուտ. զիքտ պտս աչշտ պաշդիկ տէ փտղէրտուն զիտ-
տէ պզջտաք տէքտտլդէ տիլէտիտ ծնատան պէնի եատարդշքատան
քուքթաղտաքայս, վէ իշտէ օ քէնտի ֆէբրիշէֆին կէօնտէր-
տի. վէ կէթթիքթիտի պէնի պէնին էվինէ. Ա՛ղիէտ կէ-

Digitized by Google

աբվկիւլքիւ օղլում, կել կիտելիմ ծնուն քիլիսէսինէ. վէ ծնուն պատկերինին Հուգուրինտէ թէշէքքիւր քըլալըմ ծնա: Ալ է ալեզ կէօթիւրթիւ ծնու քիլիսէյէ, օրտա տա՜ հա քանտիլ նանըք ըտը. վէ ծնտա իքիսի տէ եի զլէրի իւզէրինէ տիւշիւ՝ չօք թէշէքքիւր քըլըրլար էզատ էտի՜ ճի ազիզ պէքիր Ալիտէթուլլահ: Ալ է սօնրա փէշկէշ էյլէտի օզլու օկիւմիւշ երկրըդը վէ ալթընը քատէմի ազիզ Ալիտէթուլլահըն ճէզայիրնա, վէ սաքլը տուրուրլար Թաւ պու կիւնէաէք օլան միւճիւզէթլէրին զէքրի իչին: Ալ է իշտէ պու միւճիւզէթին խապէրն էէր Թաւրաֆա չավ օ՜ տու, վէ չօքլարը կիտելըէրտի օ քիլիսէյէ միւճիւզէթլի ազիզ Ալիտէթուլլահըն զիարէթինէ: Պունու Թամամլայ՜ ըպ իշտէլիմ ազիզ Պէքիրին տէ պու զահիտ քարընընն քըզընա՝ ատա էմտիյի լուֆթու: Ամտի պիր քաչ սէնէտէն սօնրա էօյտիւ պու զահիտ քարը. վէ սըփարըշ էմտի • քիլիսէնին Հըզմէթինի քէնտի քըզընա. քի օն տէօբտ նա՜ շընտայտը: Ալ է իշտէ օ կիւնլէրտե զուհուր էմտի, քի Պանդրմա շէհրինտե պիր պէօյիւք տէվլէթլի պէյլատե Թուրքուլտու, վէ շէքվա օլտնտու շէհիր քատաըրնա պիր զնթլէ միւստահֆէ քատահաթ իչին: Ալ է ֆարազա • սաւչատ ուտու, լաքին խակէնճլէրինին սըքլէթինտէն զօր՜ ընթլէ՝ մուքրիր օլտու սաւչատ օլմադ. իմտի քատըրտան իլամ օլտա պաշընն քէտմէյէ, վէ գընտանա քօնտու: Ալ է օ սէքիթլ պէյլատե ճիւմլէ Իսլամ Թուրքուտան մահրում կէօրիւպ քէնտիսին, պէօյիւք ումումտա տիւշիւ մէլէհ՜ մէքե անատը զա Ալ՝ ճաճինէ. վէ ահտ էյլէտի օնա, քի էչէր քէնտիսին էօլիւմտէն քուրԹատըրտա՝ Կատանիատա ծնաձը միւճիւզէթլի պատկերինէ զիարէթէ կիԹսին, Տաքա՜ լա քիլիսէսինտե. վէ ածրա պիր եէԹիմ վէ փու քատէ քըզա մէգրհաճէթլի էտիպ, պատկել օլտուն ծնուձլա՝ օէԹոմյի էյլիք իչէին: Խշիթտի օնձն նիատզն ազիզ Պէքիր, վէ քուրԹատը ծնու էօլիւմտէն պու Թատզ ըլտա: Պանդրմա շէհրինտե պիր պէյլատե քիմնէ վար ըտը, քի փատիշահ էրզրումէԹինտե պուլունմատը իչին՝ փատիշահատան պու քէ՜ թէմի ալմըշտը, քի պիր ղաԹիլ քիմսէյի էօլիւմտէն էզատ էմտիյէ քատըը օլտուն: Ամտի՝ պու Ալլահատան Թէփրե՜ նիպ՝ կիմտի շէհիր քատըրնա, վէ կէօտպէրտի ծնա քէնտի՜ տի՝ էէօրմիւն, քի փատիշահատան ալմըշտը պիր զամէ՜ վաճիպ քիմսէյի էօլիւմտէն էզատ էմտիկ. վէ իպտեի

Digitized by Google

ծնտան պէյզատէնին էզատլըղըն. վէ օ փէշկէշ էթտի օնա։ Պատէհու կիտիպ զընտանա էվվէլ թէհէլլա էթտի սէֆիլի. վէ սօնրա էզաա էթտի զընտանտուն։ Ի պու պէյլէ քաֆիլ էզատ օլուպ՝ տիլտի, քի ազիզ Պիքիրին լուֆֆունատան օլտու։ Ամտի, եվզ իւտուրնէ տուշուպ՝ համտըզ չիւքիւրէր վէրտի օնա։ Ի չըքտը կիծտի աքապինձէ Սատանիայա Թէքմիլ էթմէկէ ազեզ Ալիտէթուլլահա էթտիյի քէնտի ահտըն։ Ամտի՝ հայէտն վօտտը շէհիր քաւխուտունա, իշտէ քարշը չըքտը օնա Ալլահըն քէրէմի իլէ, օ եզքարտա զիքր օլունան զահիտ զէ չէնին փուքարէ քըզը. վէ սիւվաէ էթտի օնա պէյզատէ, քի նէրէտե տիր միճիւզէթլի Ալտէթուլլահըն Տաքտա քիլէսէի։ Ի է տէտի քըզ. սանա պունտան էյիձէ կէօտտէրմէմ. այզամ, իլէ կէզ պէնիմլէ, վէ կէօթիւրէյիմ աէնի օրտայա։ Ի է ալըզ կէօթիւրտու օնու քիլիսէյէ, վէ աչտը օնա քիլիսէնին քաւխուսրն, օրտայա կիրիպ պէյզատէ, կիճտի ազեզ պիքիր Ալտէթուլլահըն պատկերինին էօ-նէնէ. վէ եզբէ տուշէպ թէշէքքիւր քըզտը օնա. վէ շու քրիստանէն սօնրա տէտի քըզա, նէրէտե տիր քիլիսէնին շէմմասը, զիրա խատէրիմ ազեզ Պիքիրին մէզպահը իչին պիր ազ հէտիյէ վէրմէք օնա։ Ա՛էվվէլ վէրտի քըզ վէ տէտի. այզամ պու քիլիսէնին տայրը շէհմասը եօք տուր պէնտէն քայրը, զիրա վալիսէմանէն պանա տրիարշ օլտու պունուն հըզմէթի։ Ի պունտան պաշլատը, նատէր էթմէկէ օնա, քի պէնիմ վալիսէմ չօք վէքըթտ հըզմէթի էթտի ազեզ Ալիտէթուլլահըն պու քիլիսէսինտե, վէ ալտը օնտան քէնտի օղլունուն վիւճիւզէթլի քուրթուլմասըն այլատզիլէր եատըղընտան. վէ սօնրա էօլմէմիւ վաքթընտա պանա տրիարշ էթտի պու քիլիսէնին հըզմէթինի՝ տէմէյէ. պիլէօրն տէվկիւրիւ քըզտը, քի պու ազեզ Պիքիրտե էթտիյին հըզմէթին իւճրէթինե՝ շիւիւէսիզ պէօյիւք փէշկէշլէր ատաճաքսըն օնտան, վէ մահասուսէն պու լուֆֆտու, քի նատիզ օլտըն պիր իշ-զէթլի պատկա։ Ամտի քըզ պուտու նատէր էտէրքէն պատքատը պէյզատե օնուն էտէպլի քըյատֆէթինե, վէ էզ-ֆազլը սէօզլէրինէ. վէ զիքր էթմէյէ քէնտի զընտանտատ էթտիյի ահտըն՝ տէտի քէնտի ֆիքրինտե. շիֆֆէտիզ պու տուտու օ ֆուքարէ քըզտը, քի իսատէօր ֆէրիշթէլէր սուլթա-նը, քի պունա էշ իչիւթէյէյիմ։ Ի է ազքատպինձէ չաղրըթ-տը քիլիսէնին փատիշահըն վէ տաղը էթտիյա օշտ

Digitized by Google

փսախազլարը, վէ նայէ էթտի օնլարա քէնտիին զընտանա քօնմասըն, վէ օնտա էթտիյի ահտըն, քէնտի էզատ օլմասըն, վէ սօնրա տէտի. ֆշտէ պու ֆուքարէ քըզ տըր պէնիմ թահ-ԹինիՄ կէօրէ, պունտա խտէյօր ազիզ Պիքիր իւյուԹլէմէյէ պանա էհ: Վէ օնլար բազի օլուպ օնուն սէօզլէրինէ, քաֆիլէտլէրը օնու: Վէ սօնրա քըզըն ազգ ընտան ըհզալըք ալըպ, պասկ էթտիլէր օնու օնունլա օ քիլիսէտե: Վէ շաս օլտու միՃիւզԹէֆին նամը օ շէհիրտէ. վէ պիրիքտի պիւԹԹին շէհիր կէօրմէյէ կէլինի վէ կիւվէյիյի. վէ օնլարըն պիր օլուպ մէԹհ էտէրլէրտի սէվիՃՃ սէտասըլա միՃիւզէԹլի ազիզ Վ այնտէթուլլահը: Վէ օ Թայէհլի կէլինի, քէնտի կիւվէյիսիյլէ կիԹՃէզտէն էվվէլ, տիշտիւ ազիզ Պիքիրին պատկէրինին հուզուրունէ. վէ սըՃաքլըղ ըլա Թէշէքքիւր քըլըը օնա, քի աՃայըպ Թատրզա ալէյք կէօնիւլլիւիյհ եիւՃէլէնտիրտի, վէ տօլտուրտու էյլիք վէ քէրէմլէր իլէ:

Պատա նաէլ էսէք հայր կոմիէմ. չէնոպ պիլա. ձիլա. Ք: Վէ հայր Օիգօնա, վէ Ֆ. Կոտըա Քովէ. ճիլա. Ք. Էօրինէ. 15:

ԱՐՅԱԼ

Ցյինճե կէօրտիւք պու հիբեայէԹտե, քի ազիզ Պիքիր աէվէտի, վէ սէվէր ֆուքարէէրի վէ ալէյք կէօնիւլլիլէրի, էօյլէյսե պիզ տե ճահա էտէրիմ սէվԴիյե ֆուքարէէյի վէ ալէյք կէօնիւլլիլիյե. զիրա քրիստիան տինինին Թէվէլլի ֆուքարէէյք վէ ալէյք կէօնիւլլիւիւք տիւր. օնուն իչհին Նպու լահ եէնի վասիյէԹին Թէվէլլի՝ քէնտի ազգըն աչ-մասընտա եէնի կտնտն քօմա իչհն, տէտի. Էօնի ապէտապ հնէ-պա, եաՃի, տօլըա ճանլա ֆուտուկէլէրէ: Վէ տտմհի ֆուքարէէյք մէքտիվէն տիր, օնունլա չըքարըզ փապլըք քէմալինէ, զիրա սէօյլէր քտրԹարըշը. եիե նոխ նոտա-բէտ չինել, եէրի ձաճաէնա պինչ չ. ե պուբ ապէտապ: Նյանի, էյէր նոսէքտեն ըհէմէլ օլմա, նյի պէնին տօլըպըն ասի, վէ վէր ֆուտուկէլէրե: Ընտան տուդյատզ, օնլար քի ֆուքարէէյիտէն քաչըպ՝ զինկինլէյի սէվէրըր, իւյաքյանմըշ վէ կէրի սիրէր Ընլահտուն. նիՃէ սէօյլէր օ քուքԹարըշը. Վէ նոխ Նյ ֆուտուկէլ ե տոմանոյէ: Նյանի, չոպըք ֆէյէնինէ հըշէրե էհեհե Նյահա վէ տոլ:

Digitized by Google

ՄԻՍԱՅԻՍՈՂԻՆ ԾԻՍ։

Պէք չտեսայ չէնոպ էսչէյն էօլուճուքճեյէ վէրմէ եվ Ա՛ծածնէն
ղոճալուէլին նէյե չտալմազտը։

Պատճառ սէմիհինին պիր շէհիրինտէ՝ պիր ֆռանգէ եվկիտ էվլէնտի պիր ֆռանգ քըզըլա։ Ա՛ն ազ վաքըթտա թիւքէթտիւէր օլան վարլարըն, վէ քըզըն ազաճըք ճիհէզի վար ըտը՝ ծռեւ տա, վէ սօն սէֆիլ էյէ եվթիշտիւէր. խուտսա եվկինին հիւշ պիր զէնահաթը տա եօղ ուտու՝ քի պիր ազ ասճէ քազանայտը։ Ընճախինտէ եվկինին չարէսի քէսիլիճ՝ կիթտի Ա՛նէտիկ հէօքմիւ ալըրըն տա պիր քալէտե սօլտաթ օլտու. վէ պիրի պէրլէրինտէն այրըլմալարընտա աղլարլարտը կէրէք էրքէյի, վէ կէրէք քարըսը, պէրա էվլէնմէէրինին եըլը տահա թամամ օլմամըշտը։ Ընղլարտը խուտսա սէֆիլ քարը՝ տէմիլ սալթ սահազտըզ – վէ պաշտըղ քալըզ ֆռաքըն տիլէնճի օլմասը իչին, իլէ տույտուղը քէնտիսին նէյնի համիլէ։ Ընտին էտեպլի վէ Ընլահան քօրքաք քարընյտը, օնուն իչին էվվէլ Ընլահա, վէ սօնրա օնուն ազիզ վալիտէսինէ քօտու քէնտի ումուտուն, վէ ֆէրահ տուրուտու. վէ պաշլատը քուլլուք էթմէյէ ազիզ Պէքիրէ Թէքմիլ իպտիտիքլարը վէ էմինլիք իլէ. Ա՛ն տախի նատըլտը ազիզ Պէքիրին քուշաղընըն տէնիլէն քարտաշըլըղընա, վէ օ քարտաշըլըղըն քուշաղընը պէլինտէ Թաշըյըշ՝ հէր կիւն սէօյլէրտի օ քարտաշըլըղըն քարտաշլարընըն վէ քըզքարտաշլարընըն ատէթի տուտուէրին, վէ հէր պիր տյընն սօն կիրակիսինտէ տէ՝ օնլարըն ատէթինէ կէօրէ խուտովանանըք օլուր արտը։ Ա՛ն պէօյլէ քէնտինին էյի Թաւլիմէրի իչին ազիզ Պէքիրին պէօյիւք եարտըմընա լյընը օլտու. Նատըզ քի կէօրիւնիւր կէլէն քազատա։ Ընտի կիթտիքճէ տահիհէնիրտի քարընըն Համիլէ օլմասը. վէ քէնտիսին պու իչին ազիզ պէքիր Ա՛ալիտէթուլլահ արվէտրէ էտերտի։ Ա՛ն Համիլէ օլմասընըն տոզտուզ այը Թէքմիլ օլտուքտա՝ րահաթ պիր էրքէկ էվատա տօղուրտու. վէ աքաբինճէ ասԹաբտը, մէքտուպ ուլա տույտուրտուլար քէնտիլէրինին կիւվէյիսի քարընըն էրքէկինէ, քի սօլտաթ օլմուշտու՝ նիճէ սէօյլէմիւք, Ա՛նէտիկ հէօքմիւ ալըրնտա պիր քալէտե։ (Ճտու հայտա

Digitized by Google

իշխեմ ասլտաթ շնիքէյե վարտը, քի օ էվլատ քէնտինտէն տէյ-
իլ տիր . օնուն իչին քարընըն իւզէրինէ էօրքէվլէնէյ՝ իզին
իստէմի քէնտի սէյասաէրինտէն պիր քաչ կիւն քէնտի
վիլայէթինէ կիտմէյ՝ տէօնմէյէ. վէ օ իզին վէրտի օնա:
Ամմի՝ սօլտաթ քէնտի վիլայէթինէ կիրիպ քէնտի էվինե
կիրմէյէ նաքլաշընճա, կէօրտիւ, քի քարըսը էվին քա-
ւուսունտան տըշարը չըքայօրտու, վէ քունտաղա սարըլ-
մըշ մագսըմ քուճաղընտայտը: () Հայչան էրքէյին կէօր-
տիւ՝ չիւն ֆիքիրինտէ հիչ պիր ֆէսֆէսէ եօղ ուտու,
կիլմտի օնա քարշը շազըրղլա, վէ սէլամլիատը օնու մու-
հապպէթ սէօղլէրիյլէ: Վէ էրքէյի քէնտի իթթիպարընը քըս-
քանճընտան քուտուրթաչ՝ էլինը ուզատտըչ՝ չէքտի քըլը-
ճընը, վէ ուզատտան սոնրան կիպի շաշմաթայլա տէմտի. էյ
մէլուն խըյանէթ, էյ զալըմ մուհանէթ՝ պէօյլէմի ըեգիլ
էտէյօրսուն պէնի. պու մու տուր սէնինն իքրարընը՝ քի, էթ-
տինը պանա, վէ պու մու տուր սէնինն տօղրուլուղունա քի
պանա եէմինն էյտինն. իշտէ պէնտէ եէմինն էտէրիմ՝ վա-
հա, քի սէնտէն չափուք ինթիգամ ալայըմ: Պունու
տէօյլէտի եիւրիյիւշ էթտի քարընըն իւզէրինէ, վէ քալ-
տըրտը քըլըճընը քէտմիյէ օնուն պաշընը: () Տէմ քարը
սէս քալտըրըպ՝ տէտի, եա ազիզ պիքիր Վալիւէթուլլահ
իմաատտան եէմիշ, վէ քուրթար պէնի պու թէհլիքէտէն:
Վէ քարը պունու սէօյլէրքէն քուճաղընտաքի մահսուս
քէնտի քէնդինէ օ կիւչիւք էլլերին քունտաքտան տըշարը
չըքարըպ՝ էլքէք մերտլիյի իլէ հավատտա եօքարը տուլտուտ
քըլըճընը, քի էնէյօրտու անտասընընը իւզէրինէ: Լաքին
ազիզ Պիքիրին միւճիւզէթի պունտա պէթմէտի, իլլէ
պաշկա միւճիւզէթ տէ էթտի. զիւրա օ թալքիքէտէ ժահ-
տումուն տիլի աչըլտը, վէ տուրտու փաք սէս իլէ տէտի:
պո՞ւ՝ էյլէն. զէքտ պէն ինինն օղլատա, չէ ինն պէնիյ պա-
պամ պըն: () Տէմ պու իքի պէօյիք միւճիւզէթի կէօ-
րիւնճէ թաճուալանըպ քօրքտու, վէ թանըրլպ քէնտի
էհլինին սուչտուզ օլտուղուն, ավճ տիլէտի թէվֆիզիս վէ
կէօզ եաշընյլա քէնտի էյրի շիւփհէսինտէն էօթիւրիս:
Պու միւճիւզէթին հաալերի եայրլտը պիւթիւն օ էյալէթ-
լէրէ, վէ ճիւմլէսինտէ խայտէթքեատըրը ալէճքլէն-
տի ազիզ Պիքիրէ վէ օնուն օ եղլեայքութիւնա:

Պուռնու նուրլ Կափքը հայը Վիշտանչէկոս Տորէվչան պու-

Digitized by Google

Երեմիայէն Լաքիսիոյեան Հնոփ Հիլիա. Աեպտ. 10։ Աե Ս. Աշխատան. Փետրուար. Ճիլա. Ե. Լոպ. 15։

Ա՛ՀՅԼԵ։

Ա՛ահա էտէլիմ պիզ տե պու ֆուքարէ քարը կիսի՛ ումուտլանմայա տայլըմ Էլլահա, վէ օնուն ձիւմլէսէն ազիզ վալիտեխնէ, քի օնուն հիճայէթիլէ Էլլահըն մէրհամէ-թին պիզ տե պուլալըմ։ Օխրա օ տուր քէնտիմ թահտը, օնուտա բահայիլանտը քէրիմ բուննաղը. օնուն իչին սէյիլէր Էռաքեալ. Անոփցու՛ այսահինա ասոլը տլուտաց շնորհոց նոյա, վէ ընուլցու՛ պղաքմուրնէ, և գոցու՛ պշնուհա՛ ի փնոց ֆամանալի օֆնանանուրնէ։ Լամեի, Լտուլալտըլ շնիպնէ ասնա օնուտ չէրնէմ Լտահպնանուրնէ հոպուրնէնէ, չի ատլալ չերհամէն, վէ պուլալըմ լտնէֆու խֆտափըն, հինուխոլ վուրպնուս։ Լեբր. Ձ. 16։ Օնուն իչին Լբրահիա մադգաբէ իլէ պիզ տե տեչ-հէլիմ Էլլահա. Ենչէ՛ պլնու ֆուտաց չոց. և ի՛ չըէր պուխոփ չո՝ որ ընոզ հըզ. Լամեի պէ՛րլ հչլէ սէնին ասոլնանուրնէ Լահպնէն. ա՛պտա պիզ սէնին ահպնէն. Լամեի նադգար քրլ ե-ֆէնտիմ սէնին սալթանատ Թահտընատ, քի սէնին ձիւմլե-տէն միւպարէք վալիտէն տիր, վէ օնուն ամէլլէրինին մահ-տուլի իչին մէրհամէթ հչլէ պիզէ։

Ա Ի Ա Ա Ի Ս Ի Ն Թ Ո Ւ Ց։

Էպէլ Պիւրնը, ռիշէլոպֆ Եվլոպը Կինովէֆէն հոռվըզ Եօլ-պէն չոպլոպգոլ, օնու չ սնճիլ օլցու՛ գլնու ինֆոկոպցլ։

Վիշիզատե Վահռվէֆե Հանըմ Լրիգանտիա պէյլին քըզը՝ եվլէնտի պալատինեան Ալիբիդու սէօյիւք իչէան ըլա։ Պու Հանըմ զամի մէշրեֆինէ կէօրէ՝ աքըլըը, ուս-լուպլու վէ զիւտէ հիւսիւնտարլըզընտան մնատե, ազիզ Պիքէրե տե փէք սըճաքլը ըտը. վէ սանըի պիւթիւն կիւն օնա տուայա տուրուբտու. վէ օնուն մուհապպէ-թինէ նէ քի էլինէ կէլերսե, կէրէք ահճէ, վէ կէրէք սայըը չէյ, ֆուքարէլէրե վէրիւտի։ Ա՛է չիւն քըսըը ըտը վէ եվ-լատ կէթիրմէզտի, օնուն իչին նինազ էտէրտի տայմա ազիզ Պիքիրե, քի քէնտի ըահմինին ազիզ մէյվէսի իչին քէնտինէ էվլատ վէրսին։ Իչիճէ օնուն նինազը ազիզ

Digitized by Google

Պիբիր, վէ համլէ օլսուն քէնարէ էրքէյի Աիփրիդոս իշխանատան: Աէ հայշան հէնիզ համլէ օլմուշտուր, իշտէ իքտիզա օլսուն պէցիւք Աիփրիդոս իշխանատա ճէնկէ կիթմէք կէմիէրիլէ պատրաստլըշտար քարշը: Աէ քէնարի զէվճէսին, վէ սայրը քէնարի ուսուրլարըն վէ հէրքիմ ալճընտա օլսուն էյիլէրիլէրին՝ սըփարըշ էյլէտի Ոտըն նամ քէնարի ճէսուր ատօստունա: Պու Ոտըն պիւնամուս քիմսէ, վէ շէհվէթի հավէսի, Պէնոմվիկէ հանըմըն հիւնիւնէ վուրուլուպ, աշրաք օլսուն քէմ մուհապէթիլէ. վէ իստէրսի թէխուլու եալըմագլանմա սէօզլէրիլէ վէ փէշկէշլէր վէրիլմիյէ՝ ամլամագ օնու քէնարի մուրատա արզուսունէ: Աագին պու եօրուլա հաչան բուստ կէլմէսի օնու ամլամագ. զիրա զահիտ հանըմ քուլագ վէրմէզսի օնուն սէօզլէրինէ, արթընտըր պու հիւանէթլիյի տէ էթմիյէ, քի պէյգի օնունլա ամլասըն օնու. եաման, պիր հիլաֆ քէհանաթ եազարը, վէ մէօհիւրլիյիա կէօթիւրսու հանըմա քէնարի էրքէյինին սէրասկէրլէրինէ կէլմիշ կիպի: Օնու աչըգ հանըմ օնուն եաննընտա, կէօրսու, քի եազըմընտը օնտա, քի սէնին էրքէյին Աիփրիդոս իշխան եօլտա էօլսու, ո եաղանաք ինանմադը, վէ պայշատը քատավէթի էտիպ զիատէ՝ աղլամայա. վէ սօնրա կիրիպ քէնարի սարայընտաքի Ոծածինին իպտեհթիհանէսինէ՝ օնուն հուզուրունտէ աղլար վէ տէօյլունիւրտու: Աէ օնուն իւզէրինէ պիրազ ույուշուքլուք կէլմէսինտէ, իշտէ կէօրիւնտու օնա ազգ Աափոթհէուլահ, վէ թէսէլլի էտիպ օնու՝ տէտի, քատավէթի էթմէ վէ ածը՛մա սէվկիւլու քրզըմ, զիրա սէնին էհլին Աիփրիդոս իշխան սաղ տըր, վէ եաղընըզ քէնարինի քիչէրտէն պաշըլարը ըրահաթլանտըլար սէլամէթլիքտէ: Ուանրա օղ ույուշուքլուքտան այըլըպ զիատէ սէվինտի. վէ էմր էթտի մանճա կէթիրմիյէ, եէմի իչլին: Ոլսէմ Ոտըն օնու ճէրահ կէօրմէ խլէ, զանն էթտի, քի կէօյնէս վայ օնու քէնարինէ էրքէկ ալմայա. օնուն իչլին կէթիրտի օնա չօք լեզիզ թահամմիլը վէ իչկիլէր: Աէ սօնրա ութանմադըզ տէտի, էյ հանըմ՝ իշտէ պիլտին, քի էրքէյին էօլմիւշ տիւր. վէ պէն պույուրուրում օնուն էվինէ վէ սանա. էծլէյսէ կէլ պանա զէվճէ օղ, զիրա չօք վաքըթտան պէրի արզուլէրիմ սէնի: Պունու սէօյլէյիպ սէյիրթտի Հանըմըն իւզէրինէ քուճաքլայըպ էօփմէյէ օնու: Աէ զահիտ հանըմ պիր զօրլու շամար վուրուպ օնա, քէնտինէն կէրի էթտի. վէ օղ սէֆիլ զիատէ

թաքանալը քնելը. վէ օնատան ածելա խաէլտի ինքիգամ ալմաք հանրմանան, քէնափինն պէօյնէք ըէզալէթի իչին։ Պունատան սօնրա հանրմըն տօղուշմաչընըն վաքտը կէլտի, վէ տօղուրատա բահաթ պէր կիւզել վէ ուսըլապու էրքէկ էվատա. վէ պու քէրեմ իչին տահա զիատէ արթըրտը զահմետինին վէ խատէթքեարլըղընն ազըզ Պէքիր։ Ալ իշտէ չօք կիւն կէչմէտի, կէլտի Ալիրիդա իչհան սէֆէրտէն քէնտի էվինէ. լաքին զաղըմ Վողն հէյաանէթլիյ իլէ իֆտիրա էթմէտի հանըմ իչին, օղլուն զինատան քաղանտը տէյի։ Ալ իչհան պէկմէզտի, քի կիթմէզտէն պիր քաչ կիւն էվվէլ հասիլէ օմուշտա քէնափինտէն, իլլա ինանտը օնուն շէքվասընա, վէ գիատա էօրքէլէնիպ համ էթտի քէնտի հըզմէթքեարլարընա էնօթիւրիպ անասընն վէ օղլուն ըզմանդա պրոպէմյա պօղուլմա իչին։ Ալէօթիւրիւլէր հըզմէթքեարլարը սէֆթէլ հանըմը թաղէ տօղմուշ էվլատըյըա չէհիւտէն չօք ուղաք պիր նէյսէ. վէ աճըլըզ օնուն իւզէրինէ, տէստիլէր պիրթաիրէրինէ, պէլթի տուչտուզ տուդ պու. գըյմատըղար ըրմազտա պրոպէմյա, իլլէ պիր խասիզ օրմանա պրոպագանտա. վէ քէնտիլէր տէօնափիւլէր վէ կէօտուէրտիլէր էնթինին թէքմիլ օլմասընն։ Ալէֆէլ հանըմ տուրուպտու օ քօղբուրու օրմանտան պրոպագանտըղը վէ ալէմին եիւզինատէն բէտտ օլմուշ եէյնճէքսիզ նէ քէնտինէ վէ նէ էվլատընա. վէ եէթէճէք քատտար սիւսիւ տէ եօզ ատտա օնա վէրմէյէ. սաղ եանընտա եատքըն պիր տու պրոպ վար ղտը, օնատնա քէնտի տուստուղու-ղուն գանատղընըտը։ Պատէհտու օրատա եէղ նիւզէրինէ տիպ չէօքիւպ պաշլատը ածը կէօզ եատշլյա ֆիզնատա էթմէյէ. քէնտի կէօզէտիճիմ ֆէրիշթէլէր տուդ թանընտա, վէ տէտի։ Պիկիրան եան ազըզ պիքիր Ալմաճէտուդլատ, քի ֆարատա կիւնահքեար ըմ զինատէ ճէճի տայըր կիւնահտիրլա. ղալքին տուչտուդ ում զինատ կիւնահղընտան, օնուն իչին պէօյլէ դահթիլատմ օլտում. վէ էյեր պէն կիւնահքեար ըսամ, նէ կիւնահը վար պու մահպուրդն քի տահա պիր այլըք տըր, վէ պէօյլէ իսկէնճէյլէ եօղույօր. էօյլէյիսէ սէն տէ պրոպագանտա պէնի, քէրէմքեանըմ Պէքիր. վէ խահատա էէթիշ պանա՝ վէ պէնիմ էվլատըմա, վէ տաբլա պէնի պուրանըն ճանատվարլարընտան, վէ մանճանի վէր պիչէ, զիտա եաղընըզ պէն քատտը սըն եարտըմ էմ ճէյէ, վէ պիւֆէն ուղուտաճամ պէնտե տօղ։ Ալ իշտէ տա-

Digitized by Google

հա սէօզլէրի աղըլնատա խբէն, սէատա օրտու օնու թէմատէն
ատիզ Պիքիրտէն վէ տէտի. սէզինքէ՞ վէ հասըլ-ը պօյ-
պօա, հէշ՝ պըլտըմ աէնի: Ա է օնուն պու սէօզիւնը-
տէ՝ էօլտէն քօշարաք պիր տիշի կէշիք կէլտի, վէ եէր
իւզէրինէ նայըլտըգ եաթարը հանըմըն էօնէնտէ. վէ պու
եալնըզլանմա հարաքէթլէ կէօստէրիրտի սիւա վէրմիյէ
օնուն էվլատընա: Օյահիա հանըմ սէվինտի զիատէ, վէ
կէշիք օ քատար վարըգ տուրտու օնուն եանընտա՝ ֆէա
չօճուք պէօյնիւպ սիւտունէն քէօխլիք: Ա է հանըմ քէնէ
տիսի օրմանընն օ Թէոէքլատըլար եէմէքլէնիրտի. վէ քալըր
օնատա էօլը իւ կիսի ալըգ սէնէ, Ա՝նունա վէ օնուն Ա ալիտէ-
սինին մուհասապէճի իչին ազիմ սէվինճլէ չէքէտի օ է-
զիյէճին ածըլտըգը. վէ տաչիգ Պիքիր տէ պայտա իչէ-
րի զիյարէթիյլէ Թէնէլատա էտէրտի օնու: Ա՝յլը կէնէ-
տէն սօնրա Ա իսիրիգտու իշխան պիր կիւն չըքտը օ օրմանա
եապանի հայվանաթլար ավրնա. վէ պուլտու հանըմը վէ
քէնտի էվլատընը, վէ Թաճուպ քալտը, քի նիճէ էօյլէ
իսսիգ օրմանտա պուլունուլօր օ քարը. վէ պաշլատը օ-
նունա սէօյլէշմիյէ. լաքին Թանըմատը օնու. զիրա չէօ
հավասընըն սէրԹէյինտէն, վէ սըգըէԹինտէն տարըլընը-
տան տէյիշիլմիշտի օնուն քըյաֆէԹի: Ա՝աքին օնունա չօք
ուզուն զէօյլէշմէսինտ. վէ հանըմընն պիր եարա նըշանը-
տան, քի չօքատա ԹէՀինին իւզէրինտէյտի Թանըտը օնու
վէ շաշտը: Ա է տաճի տուլտու, քի նէհաք եէրէ զաԹիգ-
լատ էԹմէյտի օնու: զիրա հանըմ նաթլ էԹտի օնա Ա՝ո-
զունուն ճիւմլէ էԹտիյի քէմիլիքլէրինն. վէ օնուն իչէն իշխան
աղայըգ ֆիզան էտէրէք հանըմընն այաքլարընա տիւշիւս՝
ավճ տիլէտի օնտան: Ա է հանըմ տէտի. ազիզ Պիքիր՝ քի
պէնի վէ սէնին էվլատընը սաղ տաքլատը Թա շիմտիյէտէ,
օ քէնտիսի չիֆայէԹճի օլսուն Ա՝լլահ՝ ավճ էԹմէյէ
սանա սէնին քատաճաԹըն. նիճէ պէն տէ ավճ էտէրիմ
ճանը կէօնիւլտէն: Ա է սօնրա իշխան եէրտէն քալըգպ
քուճաքլատը օնու վէ քէնտի օղլունու էօփէր վէ աղլարտը
սէվինճինտէն: Ա է ալտպ կէօԹիւրտիւ հանըմը վէ
քէնտի էվլատընը շէհիրէ քէնտի սարայընա, վէ կիյտիրտի
ծնլտըրընը լայըգընա կէօրէ Թիւրլիւ զէրպատ լիպասլատ, վէ
սէվինճ վէ շաղըրք գինննէԹի էտէրտի: Ա է օ զաղըմ
Պ՝ուղունու քաճէպէճէտի տէօրտ զաղըմ էօքիւզէրին, եախօճ
ղուլ՝ ատԹլարըն քուլլուքլատընա պատղայըգ՝ փայլասլամայա

Digitized by Google

թէրթիկ օրունտու. վէ պարզլատա կէօրէ թէքմիլ օլտու իշխանըն էմրի իւզէրէ։ Անկ տախի օղ օրմանատա, ներտե քի առւրտույտա Հանըմ, ազիզ Պիքիրին իզզէթինէ պիր քիլիսէ նախատը Հանըմդըն փիճասը իչին։ Պիր քաշ ահ, Նէտուէն սօնրա Հանըմ առւրքըտուղ ուլա վէճամէթ օլուա՝ կէօ-միւլտու օրատա։ Անկ տախի Ալփիրիդա իշխան առա էհլի էօլտուքտէն սօնրա՝ քէնտի մանտուպատան վէ էէօրմիւն-տէն կէրի չէքիլիա՝ առւրտու օ քիլիսէտէ Թա քէնտինին էօլիւմիւ կիւնինէտէք. Թէօպէ խատինճատուե վէ զահի-լիքտե, վէ վէճամէթ օլտու քէնտի սէյ էհլի կիտի, վէ օ-րատա կէօմիւլտու։

Պատու նուր Խարիզէ Հրատարակս վե Լոնտոնա չինսի չիլ-ատ-ըպա։ Անկ հայր Վատտա Քանիճան, ճիլտ. ա. Հօրինակ. 37։

Ա Ր Ձ Ի Կ։

Վոս ազիզ Հանըմտան էօյրէնէճիմ, սատր ըլա կէօ-Թիւրմէյէ հէր նէ տերս վէ պէլա օլուրսա, վէ տէյէճիմ մուԹլուլա էօզը իլէ. ան Տի հաճայ ընէճատա, նօյնօպա ե-նէճ. էճէյզի ատատ Տի օչինճատը Լատին, Լատուիճ նատը յոտատ-նէօրնէպօլ, էօյլէ փե օլսա, Թէպատէ օլսատ Լատուիճնին խա-Հ։ Անկ Հայտան Ալլահ կէօրիւրսէ, քի սատր ըլա, վէ սէվինճէյէ չէքէյօրուզ նէ տերս քի օլսա, պիզէ օնու ատեա կիտի կէօ-տէրիր տէյի, օլտում նօք քի սատը քատրԹատըր պիզի ծնըրա-տան, վէ տախի գաԹըդըն գաԹըդըն ըտահատ վէ լուԹուֆլատ ք-բէմ էտէր պիզէ. Նատըր քի մուԹլուլուս էօզատա էլլէտի, վէ պօս մուԹլուլուս Հանըմա։

Մ Ի Ս Ա Ի Ն Ը Ն Թ Ա Ծ Ի Ն։

Պէր տըչ ան խոչ տատճատոյտա չէյլանըն էլլինփէն տատ-Ն-ատա, ազիզ Ալլահտուատըդը չէՓայիլի էլէ։

լեր հօքիւզէլէրին նայլասընա՝ օրատան պիր չիմճի հօքիւզ կէ-
թիրմիյէ, քի օզ զէման քըզ օն իւչ նաշընատայը։ Իամուր
իշտէ քարշը չըքտը օնա շէյթան եօլտա՝ հապէշի սիեահ
քօրքուսու ատէմ քըչատճէթիմտէ, վէ պայշընտա պուլունուզ-
լարը, էլլէրինտէ վէ այաքլարընտա փէնչէլէրի վար ըտը-
օնու հաչան կէօրտիւ քըզ, քօյքուզ թիթրէտի։ Ա շէյ-
թան օնուն իւզէրինէ եիւրիւչէտիւ՝ քափտը ասէֆիլ քըզը
վէ քալըրընըզ կէօթիւտիւ, վէ սօքտու պիր եիւքըն տէ-
րին օլմանընա։ (Ռաստա քըզ կէօզլէրին եօքարը քալըրընըզ,
տէօրթ թարաֆընա պաքըզ կէօրտիւ, քի պիր ազ ուզաք
աղաճտան պիր խաչ վար ըտը եէր իւզէրինէ քավլըկընմիշ.
սիլտի քէնտիսին. վէ շէյթանըն էլինտէն քուր-
թուլուզ՝ սէկիրթտի խաչա, վէ քուճաքլատը օնու. վէ
օնտա թէփրէնմէմիզ տուրուրտու նը խաչըն ղուտրէթինէ
օղրընմայա։ Ա է փարափզա շէյթան չալըշընտը թիւրլիւ
եալթապընմալարը, վէ վէրմէյէ օնա թաթլը եէմէքլէր վէ
մէյվէլէր՝ օնու խաչտան այրըմա իչին, զիրլա սուրը խաչըն
ղուտրէթիյէ քէսիլտի օնուն թաքթաթը, վէ քատը տէյիւ-
տի պաշկա պիր շէյ էթմէյէ օնա. լաքին քըզ օնուն փէշ-
կէշլէրին պիր շէյ սայմայըպ, պըրաքմազտը խաչը էլլէրին-
տէն. վէ տայըմ ազիզ Պիքիր իմտատա չաղըրըտը։
Ամի քըզըն աթալարը պագտըլար, քի քըզ թա եարը
կէճէյէտէք կէճիքտի. պաշլատըլար ալի իւսթ օլուպ քայ-
ըրմայա, քի նէ օլտու օնա տէյի. իմտի պիւթիւն քօմ-
շուլարա սօքտուլար. վէ կիթտիլէր էօքիւզլէրին եայլասը-
նատաք՝ նէրէյէ քի կէօնտէրմիշլէրտի, վէ պուլամտըլար։
Ա է մատահլա եայըլընճա քըզըն գայըպ օլմասը, սան քի
պիւթիւն քէօյլի լէր օնու արամայա չըքտըլար։ Ա է իւչ
կիւնէ տէք արատըլար օնու վէ պուլմատըլար։ (Լսէմ օ-
նուն անասը տէրթիլի եիւրէյլէ, քէնտի պազը տօստլարը յա-
լա ահտ էյլէտի ազիզ Ա ալիտէթուլլահա վէ տէտի. էյէր
քըզըմ պուլունուրսա, նա՝ ազիզ Ա ալիտէթուլլահ, թա
եարըն ագշամատաք՝ քի տէօրտինճիս կիւն տիւր օնուն
քայըպ օլմասընըն, իշտէ ահտ էտէրիմ զիարէթէ կիթմիշ-
է սէնին միւճիզէլիլի պատկերինէ՝ քի Խողդուկ շէհրին-
տէ տիր, (քի թէրճիւմա օլունուր պէյ օլմանը, պուղտայ
վէ շարապ էյնիյէլէրլէ։ Իչինտէ օնուն ահտ ու նիտըզը
ազիզ Պիքիր, վէ տէօրտիւնճիս կիւն սապահ, քի կիրա-
կիյ տի կէօրիւնտիւ ծրմանատա նաթլ օլտունմազ սալմանապալ

Վանտուգե քըզա վե երեքէքլէնտիրտի. ծնա շէյխմանուան քօղքմանա իչին. վե օրտան շէյխմանը քօվտու ազիմ ազար սիթէմի իլէ. վե սօնրա քըզըն էլինտէն թուխուպ՝ աշը քըլը պնա կիպի քըլսվուզլայըպ, չը քարտը օրմանտան, վե կէթիրտի օնու թա պապայընըն էվինէտէք, վե կէօթիւրտիւ իչէրի օտայա. վե էմր էմտի եաթաքտա բա-հաթլանմայա, զիկա սէֆիլ քըզըշըղազ աշըրքտան փէք ղայը ֆլավըշ վե զահմէթ չէքմիշտի քօղքուտունտան. վե քէնտիսի կէօրիւնմէզ օլտու: Պիր քաչ սահաթտան սօնրա ունաը օտայա կիրիպ, հայտան քայպ օլան քըզըն կէօրտիւ, պաշլատը Նիւյոք սէտայը չաղըրըպ փիրեատ էթմէյէ սէզինձինձէն: Ընու իչէտիպ քօմշուլար ճիւմլէսի քօշ-տուլար օնուն էվինէ, վե քըզը կէօրիւպ շաշտրար, վե օնզվինճէրինտէն աղըպրատը ճիւմլէսի: պատէհու ոիւվալ չըմտիկը, նատրը օլտու պու քաչա տէյի: Ալ քըզ էվվէլ պիր ազ եէմէք եէտի, վե ճանլանըպ, սօնրա պաշլատը նագլ էթմէյէ օնպաշա օլուշու կիպի ճիւմլէսին. եանի շէյխմանտան նիճէ քաիրլտը, վե կէօթիւրիւլտիւ օրմանա, վե նիճէ տէօրթ կիսնտէն սօնրա՝ կէօրիւնտիւ օնա պիր սալմանաթ-լը սուլթան, վե չըքարըպ օնու օտմանտան կէթիրտի թա էվետէք: Ընէ տէմ պիլտիրը ճիւմլէսի, քի օ սուլթան ազիզ Ալպիտէթուլլահ քէնտիսէյի, վե հաթտազ շիքլուլ-լեր վերիրլէրտի օնա: Ալ քըզըն պապասը օ կիւն աքշամ պիւթիւն քէօյլիւլէրէ պիրպէօյիք զիաֆէթ էթտի՝ տիւյ-խուն շազըղը կիպի քըզըն պուլունմասը իչէին. օնպար հէմ նէրլէր. հէմ թէսպիհ էյլէրլէր վե համտ ու սէնա վերիր-լէյտի ազիզ Պիքիրէ: Պատէհու էրթէսի կիւն քայպ օ-լան քըզըն անասը՝ քօտու արապանըն իւզէրինէ պիր նիւք պուղտայ, վե պիր ֆըչը շարապ՝ էթտիյի ահտընա կէօրէ. վե կիթտի ազիզ Ալիսէթուլլահըն ճիւճիւ-զեթիզ պատկերինին զիարէթինէ Խողդուկ շէհրինտէ. վե օնունլա այաքտաշ օլտուլար իչիպի տէօրթ քիշի տասի օ քէօյլիւլէրտէն: Ընայա վարըպ փէշկէշլերին վեր-տիլէր ազիզ Պիքիրէ. վե օնա համտ ու սէնալէր վերիպ՝ տէօր-տիւլէր քէնտի հանէլէրինէ:

Պոռնու նոյը Էպէր հայր Հիւսն պէլճան ապէզ Ալպէքիր-ուլահըն տ-ճնէ-պէնիննին բիէյէնիպոլ: Ալ հայր Ինդի-ան՝ պիպոթէզ. ճնէ. ֆ. Լօքէնհէյ. 1:

Digitized by Google

Ա Կ Յ Ա Ե :

Ա ինձե պու քրզ խելաս օլսու շէյթանըն եկլետէն Ա նուն սէ խաչընա վէ սէ Ա ծածինին խմսատրնա սըղընմայլա, քէզալիք պիզ տե էպէտի խելասլըղա եէթիշմի իչէն պօրճ լուշուզ պիզիմ խելասմըղըն, ուսմուսուն էֆէնտիմիզ Ա յա Ա ստա, վէ օնուն սիյասէթիլէրինին շէրիֆ մահսուլ ըրնէ, վէ օնուն ազիզ վալիտէֆինին կէօզէթմէսինէ քօմայա. Ա նինճէ սէօյլէր երանելի Ա ֆրնայդուզ, պէնիմ սահապամ էֆէնտիմ Ա յա դօնդ. վէ Ա յա էֆէնտիմիզին ածսա օնուն վալիտէֆ ազնէ պիւյիւ Մէվլիմ պէյ:

Մ Ի Ս Ա Ի Ր Ը Ն Ի Ն :

Ընդէ Պէյէզ տէր վաթսա փէնճէ վէզիրէ եվլատ: ի օնա- ֆուսէնէր էհսունէլէրսէ:

Յունուն 1428, սէնեսինուզ ապրիլ ճունլերին պիտուսու ըն- ֆանզիլիքլերի Թուրքուշուզ արքիտըրը վազըֆլամատա Ի ուանչա- տա. օնլար քի քեսֆինճէ ինքատա էտտիկլերատ քիլիսէնինի շէրիֆ սըղըլատըն, (եանի սէ հուհտատըրըն), վէ իքի Ընդա քօղատըտը, վէ ազնէզ Պիքիսէ նուհտահիճ եամ իչէ- քիւֆիւր էտէրէկտուր, օնլարա քաթդը սէնինճի օլսուս օնէտըր Թէմիզլէմէ իչին. ղուհուտ օլսուս, քի իքի ճաղըլսիսուս վուսուսլատ հօլա կիսէրլէրին կէչէրլիէտուկ օ րէ ֆանզիլիէնին, ակէրսու եասիլիորնաէն: Ա նէ իչուն եօղուն իւզէրինատ սիր քիլիսէ կէօրսէդիկլեր եուրը վէրսին, վէ ատամ պիրի օ պիրի ատուն քաղ էթմէյէ. վէ սօնրա կիսէդիամ եօղամադա, վէ օ պիրին ատուն փէք էյի էտէդիամ ինճէ քի փասուեէսին: Ա յ չիւն պիվէրէլինճէ սկիհ, շուրջատ, վէ սապղատ պէչէտատա միճա Թաւիք հաճրըմըղատ վատ ըտը. վէ այաշլատըք պիրիսիմ պատատադ էթմէյէ. վէ օ ազիրի հղրմէճի էչէդատա այէ պատատուդա: Տաչատուլար պուսնու օրանչէն րէֆատ զիւէրի. վէ զուտուդ կիսէ աչիրտաճ կիրտիդէդ քիլիսէյէ. վէ Թաւիքատուլար ճաչանդըդ, քի ձէ

Digitized by Google

պատարագը պիտի լմնայ եւ ըսաւ. վե՛ր ելէք ասոր օ-
նու քրիստոնէն տըշարը, զօրագի ծնուն աղըն աչըպ փիլին
քէստիլեր քէօքուէն. յաքին օ՝ուն այաքուաշը քահանայա
պիրշէյ էթմէ՛սիլեր։ Ա՛ն օ քալտըրըպ եարալըյը, կէօթիւրա-
տիւ պիր ուղղափառ բահիպէրին մանաստըրընա։ Կուտնա-
կուն չէհրինտէ եաթրըմըշ, կ՝ուզուդունդիւ էյալէթինտէ,
քի չօք ուզաք սէպիպտի օրատան։ Ա՛ն օ մանաստըրըն բա-
հիպէրի քաղաղ էթմիլեր ծնլարը ազիմ սէվինճ իլէ.
խուստաս եաղալանմըշ քահանայը, քի ազիզ տիւն ուղրա-
նա, վե՛ ազիզ Պիքիրին մէճտի իչէն տիլինտէն մէհրաբ
օլմուշ տու. վե՛ կէօթիւրտիլեր ծնու քէնտիլերին հաստա-
հանէսինէ, մուգայէթէն իչմէ վե՛ թիմար էտէրլերտի
ազիմ բաղալէթ վե՛ մուհապէթէ։ Ամի պիր քաչ կիւն-
տէն սօնրա, էֆէնտիմիզին վազիֆէյի եօրթուտու կէլտի
Յունիարըն ալթըսընտա. վե՛ ըահի վէր քալքտըլար կէ-
ճէյէ սէօյլէմէյի կէճէ ժամընա։ Ա՛ն օնլար ժամ սէօյլէր-
քէն հաստա օյանըք աւրուպ տուշիւնճէսինտէն սըքլէթ-
լէնտի ղիւստէ։ Ամի պաշլատը վուրմայա աստաղյալ հաս-
տանէանէրնը տիմէրը, չազըրտը Հաստա կէօզէտիճիլէր,
վե՛ օնլար Հափունք կիճէտիլեր իչէրի, վե՛ տէսիլեր օնա, նէ
պուդդուրուշտան կ՝ինտիմ. վե՛ օ իշտիճիլ եարմարտը օն-
լարդա քէնտիսին քրիստէյէ կէօթիւրճէյ. զիրա արզուլերտի
պարի բահիպլերդ պէրապար ֆիքիր իլէ սէօյլէճէք եօրթու-
նան ժամընէն։ Ա՛ն օնգա էվվելճի իտուճիւլեր չըքարմազ
օնու Հաստատնանտան ար ղարը, Հավանըն տալ քըղուղա-
նան ինճինմէսին ումի. յաքին ֆէնէրտան եուխարմազը իչէն
ծնուն, կէօթիւրտուլեր քիլիճէյէ, վե՛ քօտուլար ազիզ
Պիքիրին մէզարընճէն էօմիւնէ։ (Ուրտա օ իչի քահանայ
կէօզլերին եօքտը քէտարտըգա կէօրիւնճէ ազիզ Պիքիրին
պատկերին, ապաշլատը ֆիքիր իլէ սէօյլէճէյէ ազիմ իպատէթ-
քեարտըդ ըլաչ ումէճէյէ օնտան քէնտի տիլինին աղաղըգա։
Ա՛ն իշտէ կէօրիւնտու օրատա օնա խֆիճիշմընը սուլճան.
պէօյիւք սալճանանթէյա. վե՛ էլինտէ պիր էմանէ տիլ, վե՛
ատտի օնա, Ընանէք ալան օղլանտան պինճ իչէն, վե՛ պէնիմ
Ինշէնէրի իչմէ Ֆէրհատ օրտանա պինճինգէն, էյտէ պէնա տոնա
ֆէրհիճ էտէրիմ օնա էնէնգինա։ Ա՛ն պուդուս սէօյլէմիպ, էմր
էթտի օնա աղղըն ալմայա. վե՛ ատնտա ազիզլերտէն ազիզ
հինիչ քօտու օ՝ուն աղղընա էլինտէքի տիլի. վե՛ քէօ-
քիւնէ պիրէշմէյէրէք, վե՛ փէշինէյ էթտի օնա եէնի տիլ վե՛

Digitized by Google

կէօրիւնամզ օլսուս : Ալ է քահանայ ο սահաթի պաշտօնը սէօյլէմէյէ, վէ ելույակը սէտայլա թէսպիհ էթմէյէ Ալլահը. վէ տէմէյէ ազիզ Պիքիրէ. Ալլահ չէզալանթամ. վէ սայրը. վէ օնու չօք տէֆա ԹԷՔբարլատը. Հաչան իչիմիներ ծ-նու Հաստա կէօզէտիճիլէրի, զիհատե Հիլրան օլտուլար. վէ աքսախինձէ տուլայտուլար բահիպլէրէ՝ քի դաստա ըտրլար. վէ օնլար ժամլարըն եարը պըրագըպ՝ սէկիրթիճիլէր օնուն իւզէրինէ կէօրմէյէ Ալլահըն միւճիւզէթին. վէ օնու կէօրիւպ, վէ իչիտիպ օնտան ազիզ Պիքիրին օնա կէօրիւնմէսին, վէ օնու սաղլամմասըն, Համան ու սէնա վէրտիլեր Ալլահա, վէ օնուն ազիզ վալիտէսինէ : Ալ է օլ ազիզ քահանայ քէնտի էվլիքտարը ազիզ Պիքիրէ մէմնուն օլմա իչին քալտը ο մանաստըրտա վէ բահիպ օլտու, վէ օրտա էօլտիւ փաքլազ ըլա :

Պուանա նաչել եովէր կԼուսիոս չենոյէ պըտամէբ. իլե. Ե. պապ. 24 : Ալ է Յովհաննէս Ալ անէքսիոս չենոյէ կաստոյոն պապ. իլե, Ե. պող. 8. Ալ է հայր Ալէքս. պիտո. ճելլ. ա. Էօքտ. 5 : Ալ է հայր Վասիլս Ըոզէ, ճելլ. ա. Էօքտ. 36 :

ԱՂՎԷՔ :

Հունքի պիզէ Ալլահտան վէրիլմիշ տիր տիլ, պիր մէնշուր ալէմ, էյի օլուր ο էյիձէ քուլլանըրսաք օնու, վէ ֆէնա՝ էյեր ֆէնայէ քուլլանըրսաք. պունուն իչին պօրճլուքուզ զիհատե սաքընմայլա սաքլամայա վէ քուլլանմայա օնու, Պաւլոսի մարգարէ քահլինճէ. Ալսոյէ ինէ պահնէյէ ջմնա. պօխա էյ, զէ Ա՛ստոյ ընդ՝ա- կինռ եանի, Տէրսէ չի առէյլամ պէնիմ Ե՛օլսըզըմ, չի փէնճէյէ կԼնահ հԼմէյէ : Լմմոյ ճահա էտէզիմ էվվէլ ԹԷվրէթէ էտիպ սէչմէյէ. վէ պու սուր քի սէօյլեր սէն Ե՛երուսղմա. Սէօզ էվվէլ պէօբէյ-նէ ինըլէն, վէ ասնդ պէյլ : Ալ է Սողոմոն սէօյլեր. Ի՛ վողվողէր ընդ՝ա- եանի. Տէլ ինէ էվլինէյ : Սիրաք. Ի՛. 34 : Օխրա նիճէ քի պիր քալէ մուհասիրէ օլուրսա սուշմանլարտան, լազըմ տէյիլ տիր քափուլու սաչմաք. պունուն կիպի կէօրինմէզ տուշմանլար տա՝ տույըմ մուհասիրէ էթմիշլեր տիր պիզի. օնուն իչին Ֆազլ սըրը պիզի զիհատե սաքըդարաք սաչմաք ճանըմըզըն քափուսուն. եանի աղըզըմըզը :

Digitized by Google

ԱՒՕՏԻՈՅ ԹԱԳ։

Պիտի չըՃՈՒՂՄԸԼ գնա իչխ-վալենկ, զանկանե իւր օգտա-
չարեն տալէն Պոյբէրն Դաչն-գերնէլ Եօգմոգեն բօրհա-ցած։

Յունուար 1237. սենեկնոտէ, իբրեւ Ճի փերտինանտոսուն Կաստիլիատա փոխարշաւելըն ետև, ծնուն Ալֆոնսոս չէ հրինաւ պիր էվլէտ նստել գահուէ հիւսիւնտար վէ էտէպլէ չըՃուԹ քարըսը վար ըտը. վէ օ տայըմ քրիստոնեալուրնա ԹէչԼինմէսիյլէ, ծնլարը սէվէրտի. վէ ծնլարըն տինին ՄԹՀ էտէրտի. լաքին քօրքարտը քէնտի էրքէյինտէն վէ տայրը չըՃուԹլատան՝ քրիստոնեան օլմայա։ Պու քարըներն հիւանիւնէ վէրուլտուս օ շէհիրտէ պիր քրիստոնեան քիշիգատ եկիտա, վէ հէր Թիւրլիս քապիլէի մինատիպէՃի արարտը քէնտի ՃէնՆա արզուսին ծնունլա ԹէքՃիլ էԹմէյէ։ Լաքին քարը հիչ եուս մուշամահատը ծնուն սէօզլէրինտէն. վէ քատոլ էԹմէզտի, ծնուն կէծնտէրտիյի փէչկէշլերի։ Լտաի պու քիշիգատ էվլէնմիշ օլմայլա, քէնտինէ մէնէնտ պիր պէօյիւք ասյտան գէլճէտի վար ըտը, վէ օլ տաԽի պիր էօրքէլի վէ քէնտի իՐՀիսարրնա գիատե գայրէԹլի քարըյտը։ Պու հաչան կէօրտիւ, քի քէնտի էրքէյի օլ չըՃուԹ գայրընդն մուհասապէԹինէ տիւշմիւշ, գիատեսիյլէ էօրքէլէնիպ՝ տիւշինտիւ չըՃուԹ գայրըսընն էօլտիւրմէք։ Լտաի բարա գուվվէԹիյլէ եապան շահատլար ԹէատրիԿ էԹտի, վէ հաքիմ Հուզուրունա չըգարտըպ՝ շէրմա էԹտիրտի չըՃուԹ գարըտան էօՐՀիւրիւ գինա էԹմէյտիկյի, վէ՝ հաքիմ շահատլարա ինանըպ, ծնու էօլիւմէ քաչէյլէտի, վէ օ շէհիրտէ գինաքեար տիշէհլիլէրի՝ պէօյլէ էօլտիւրիւրլէրտի. չըքարըլտըմը ծնլարը պիր քուլէյէ, եավաշ պիր եիւյէք եավլըն քայա իւզէրինէ, վէ օրտան աշաղը պըրաքըպ՝ փէք ֆէնա հալ իլէ կէպէրտիրլէրտի։ Լտաի՝ պու Թարզա կէօՐՀիւրտիւլէր սուհսուզ Լտաների՝ չըք հալը ըլա ՃիՀէտէն աշաղը պըրաքմայա ծնու, վէ չըքարտըլար պիր եիւյէք վէ քօրքուլու եավլըն քայա իւզէրինէ՝ բի շէհիրին քարշըսընտայտը, վէ պաղատըլար ծնուն էլլէրին վէ այաքլարըն, վէ հազըրլատըլար Թէկիւէտէն աշաղը պըրաքմայա ծնու. վէ օ կէօզլէրին քալտըրըպ՝ կէօրտիւ ուզաքտան աղիղ պիրիր ԱլլահտէՈՒլլահընդն պիր Թաշտան պատկէրին՝ քի քէնտի քիլիսէսինին քատուսունուն իւզէրինտէ տուրուրտու՝ քի շէհիրին պէօյիւք քիլիսէսիյտի. վէ պաշ-

ջատը սրդընմայա օնա կէօզ եաշըլա, վէ տէտի. եա ազիզլէք ազիզի Պէքիր՝ ես Աղուն վալիտէսի, վէ քերէմ ա-նասը. սէն քի իմտատա եէթիշիրսին սատըքլարա վէ կիւ-նահքեարլարա սէն պիլիրսին պու զինա լէքսինտէ սուչ-ատուզտուր. վէ պիլիրսին քի եալան շահատէթլիք էթտիկեր պէնիմ իւզէրիմէ. էօյլէյսէ նիազ էտերիմ սանա՝ իմտատա եէթիշ պանա, վէ քուրթար պու էօրֆիւլու էօլիւմտէն, պէն տէ սա էտերիմ քրիստիան օլմայա, վէ սանա քուլլուք էթ-մէյէ ճէմի էօմրիմիւն կիւնէրինտէ սէնին քիլսէնտէ: Ա-ճէլատ պաքմայըպ օնուն կէօզ եաշընա, իթտի էլիյլէ՝ վէ պըրաքտը օնու նիւքսէք քայատան. վէ իշտէ կէօ-րինտիւէր Ալլահըն մէճմունին, վէ օնուն ազիզ վալիտե-սինին միճիւզէթի. զերա քարը եիւյէքտէն էնմէյէ պաշլայ-ըճաք՝ կէօրիւնտիւ պիր պէյազ կէօյէրճին, քի ուչուպ կիրտի օնուն թէնի սըղընա, վէ օնու քամաեարլարընըն իւ-զերինէ քալտըրըպ՝ եավաշ եավաշ կէմիրտի եէմիշտիտի քէտերտիզ քայանըն տիպինտէ տիւզ եէրէ, նէրէտէ քի ճօմաեաթ տուրմուշ պաքտըրը օնա. վէ կէօչճին օրա-տա պըրաքըպ օնու՝ կէօրիւնմէզ օլտու: Պու միճիզէ-թի ճօմաեաթ կէօրիւնճէ՝ զիատէ հէյրան օլտու, վէ համո ու սէնա վէրտի Աղլահա: Ի՛նէզալիք մուեթլուլու քարը տա եէրէ տիւշիւպ հաթըզ չիւքիւրլէր վէրտի Աղլահա՝ վէ օնուն ազիզ վալիտեսինէ. վէ ֆէրեատ էթտի տէմիլէ, չիմտի վաֆթիզ էյլէյին պէնի. զերա քէնիստիան օլմազ խտէրիմ: Ո միճիզէթին խապէրի եէմիշտի աքսապինճէ շէհիրին եազտընուն քուլաղընա, քի ատը Ա՛նտրտաս ուտու. վէ ճէմ էտիպ քիլիսէնին փափազլարըն, օնլարլա չըքտըլար ճիւմլէ շէհիրին սայնլարը զապիթէլերի տէ, կ՛լտիլէր օրայա, վէ քարըլը սազ կէօրիւպ, մէհման քալտրլար ճիւմլէսի: Ո՛նրա չէօզտիւլէր օնու պաղլարընտան, վէ թափօրա չըքտը-ըուհանի աչէնկլէր վէ գէպուրլարլա՝ կէօթիւրտիւէր օնու ազիմ զինէթ իլէ Աղլահէթուլլահըն քիլսէսինէ: Ա-ո կիւն վաֆթիզ էյլէտի օնու օրատա եպիսկոպոս, էվվէլ ազիզ տինին իքրարլըզընն ալըպ աղզընա-տան, չաղըրտը օնուն իսմին Աարիամ: Ա մուեթ-լուլու քարը եէզտան տիլէտի, օ քիլսէնին պիր հըզմէ-թինէ թայըն էթմէ իչին քէնտիսին. վէ տէտի, պէջլէ ահ էթտիմ ազիզ Պէքիրէ, քայատան աշաղը պըրա-քըլմազտան էվվէլ. վէ եէզտ տիլէտիյի կիպի էյլէտի. օնա-

Digitized by Google

տա տուիտու էօմիւնիւն պիւԹիւն կիւնկէրինտէ հէր ամէն փաքըղըչլա. վէ նէ զաման քի էօլսիւ, կէօմտիւկէր օնու իզզէԹիւ օ քիլիսէտէ։

Պօնա՝ նաչէ կոնէ Յովհաննէս ալըճան չէնափ է. չիլա պոպ. 5։ ալ կայր Վաստա ըովէ. ճիլա. Ճ. էօրին. 13. ալ աչըը չօ հիւթայէլճիլէր։

Մէյվէ։

Պու չըֆուտ զըարը օնուն իչին լայըք օլտու ագիզ Պիքիրին պէօյլէ Թաճուպու եարտըմլընա, վէ Ալլահըն լուԹֆունա. զիրա քէնտի չօճուքլուղունտան պէրի կիւնահըզ եաչատը. քէզալիք վէ քիմ քի քէնտի չօճուքլուղունտան իւզէրինէ ալըր Աբրահիա մարգարէնին միւճիւպինճէ. պըտ օլմնաց Տն. Նամի, Մոպլինին չանանա՝ նուն պօյոնոպոպուպա, վէ արզուլէր տայըմ Ալլահա մաք պու նէսնէլէրի Թէքմիլ էթմէյէ, քէնտի հէր տարլըղընտա Ալլահըն իւմմատըն պուլուր. նիճէ տէնիր սաղմոստա. Ըփ. 18։ Կոպտացին ոպտոբն աա Տբ. ն Տբ լճա աՆ, չամ նէպո՝ Նճ փրիճաց պնաա։ Նամի. Պապըլար Մոպլին չտըպտըլար. վէ Մոպլի էչԹիի օնլարա՝ վէ ճիւմլէ օնլարըն ապռէնճինպէն նէտա էյլէպէ օնլարը։

Մ ի ա չ ի ո ղ ի ա ն ։ Հր ։

Ալէչ Պիւյը պիր չըֆուտա փէօնէվէպի չրկոպեան փինինէ իճօսպէրմէյէ օնա ճիհէննէմին նայիճճէլէրին, վէ ճէննէլէրին ասլանաալըպտըն։

Յակոբ նամ պիր չըֆուտ՝ ԻսհիլԹեուանըն Լունտուա շէհրինտէ տօղուպ պէօյիւմէ պիր կիւն Լունտուատան Վինհոնիա շէհրինէ կիտէրքէն՝ բաստ կէլտիկէր օնա եօլտա Թիւրիւտիւլէր. օնլարըն քի ատէԹի պուլյուտու, քի եօլճուլարը տուԹարլար, վէ զէնճիրտէ սաքլարլարտը օ քաստար, Թաքի օ մէքտուպա քէնտի էհլիպէյԹլէրինէ խապէր էտէրտի՝ պու քաստար ահճէ կէօնտէրիպ՝ քուրԹարմայա քէնտիսին, վէ հաչան վատ օլան ահճէ կէլէր.

Digitized by Google

տի, քոյ վէրիրլէրտի օնու : Պէօյլէ էթտիկեր օ չը-
ֆուտա տա. քի թուխտուլար օնու, վէ ղէնճիրէ վատ-
տուլար. վէ կէօթիւրիւպ քօտուլար պիր մուրտար օտայա
խսիզ պիր եապան եէրտէ՝ պունա եէմէք իչին իւչ
կիւնէ եէթէճէք քատար սալթ էքմէք վէ սու վէրիպ՝ պիր
մէքտուպ եազտըրտըքտան սօնրա քէնտի այրապալարընա՝
պու քատար ահճէ կէօնտէրիպ քուրթարմայա քէնտիսին.
տահի փէք եավուզ տէօյտիւլեր թա՛ օնուն քէմիքլերի
քըրըլընճա, քի օնու սայրը եօղճուլարա էթմէզլէրտի. վէ
քէնտիլեր կիթտիլեր քէնտի իշլէրինէ : Ընֆուտ օ իւչ կիւն-
տէ տայանըլմազ տէրթլէրտէ տփուպ՝ պիլմէզտի նէ էտէ-
ճէյին, չաղըրըտը էսկինամուսուն ծրլայրն. եանի Ովախտ,
Ովամուէլի, վէ սայրըլայրն իմտատա, լաքին իշիտիլմէզտի :
Ովորա նիճէ քի իշլիթմիշտի քրիստիանլըտան չօք քէրրէ, քի
քէնտիլերինին տարըղընտա իմտատա չաղըրըրլարտը ազիզ
Պիքիր՝ տէմիյլէ, իմտատա էյլէ պանա ազիզ Ովալեաթուլ-
լահ. պաշլատը քէնտի տէ չաղըրմայա իմտատա ճանըր
կէօնիւլտէն, ֆարազա թանըրմազտը օնու, վէ սէօյլէտիյինի
տէ աղնամազտը : Ով է իւչիւնճիւ կէճէ պիր ազ ուչքուչա
վարընճա, իշտէ իւրեասընտա կէօրտիւ պիր հիւսիւնտար
սուլթան. քի կէյինմիշ պիր շէֆաֆլը զէրպապ՝ կէլիպտի
օնա. վէ եանընա կէլինճէ, էյլիպ՝ քէնտիսի չէօզտիւ
օնու զէնճիրլէրինտէն( )յանտը ուչքուսունտան, վէ կէօրտիւ
կէօզինյլէ, քի տիւշ տէյիլտի օ, իլլէ հագըքէթ, զէրա
կէօրիւրտիւ օ իհթիշամլը սուլթանը ծանըքըրքտա, քի
օնտան նուր շաֆքը սաչըլըրտը. վէ քէնտի քարանլըք օ-
տասը՝ կիւնէչ խանէսի օլմուշտու : Ովաճուպ քալըպ վէ
քօյքուպ չըֆուտ օնտան, սիւվալ էթտի սուլթանա ուրա-
նարաք, վէ տէտի. քի՛մ սին սէն իհթիշամլը՛ սուլթան, քի իմ-
տատա եէթիշտին պէն սէֆիլէ : Ն՛էվապ վէրտի ազիզ
Պիքիր, վէ տէտի. պէն իմ պիքիր Ովէրիէմ, սիզ չըֆուտ-
լար պէնի սիթէմլեր, վէ իթիքաթ էթմէզտիզ, քի
նէպիլերէ վէ փէյղամպէրլէրէ իքրար օլունան տիւնեանըն
քուրթարըճընը Ընդ Ովէսհի տօղուրտում. քի սիզ
օնու րէզալէթլէ էօլտիւրտիւնիւզ : Ալքն պէօյլէքքէն զա-
թի քէմլիյէ պէտէ էյլէք էթմէք մէշրեֆիմէ կէօրէ, իշտէ կէլ-
տիմ սէնի քուրթարմայա պաղլայընտան, վէ տիւշմանլարընըն
էլինտէն. զէրա պէնի իմտատա չաղըրտը. վէ տահա գնա-
տէ կէլտիմ սէնի չըքարմայա եիթիյէ կէօթիւրէն մէսէպէն

Digitized by Google

ա.էն. վէ չէքմէյէ սէնի քրիստիան տինինէ: Ալ է պուննու պիւթիւն էյիձէ տուչմա իչլին, քալք կէլ էնսէմ սրբա: Պուննու սէօյլէյիպ ադիպ Պիքիր, չըքտը օտատան, վէ չըփուա օնուն էնսէսինձէ. վէ կիտիպ եէթիշտիլէր պիր քայալըք տաղա, օնուն քի էթէյինտէ պիր կէնիշ տէրէ վար ըտը զիատե տէրին: Ալ է ադիպ Պիքիր, տէտի չըփուտա, պայք աշաղը. վէ չըփուտ միւթիւհ օլուպ՝ հայտան պաքտը ա-շաղը, կէօրտիւ պիր պէօյիւք չուքուր. օնտան քի աթէչ վէ քիւքիւրթ, վէ թէամուլ օլունմազ մուրտար քօքու չըքար-տը: Ալ է կէօրտիւ օ աթէչին իչինտե հիսապսըզ ինսան-լարըն ճանլարըն, քի թիւրլիւ թիւրլիւ վէ աճը իսկէնճէ-լէրլէ սիասէթլէնիրլէրտի շէյթանլարտան՝ տայանըլմազ աթէչ իչինտե: Ունու կէօրիւպ չըփուտ՝ քօրքտու զիատե. վէ քօրքուսունտան էօլիւմէ եաքլաշտը: Իչինտի օնլարըն քօրքուլու շամաթալարընըն սէտասըն, ազլամալարըն, տիշլէրին քըճընտամալարըն, քիւֆիւրլէրին, վէ շէքվա-լէրին. վէ արզուլէրտի պիլմէք, քի քիմ տիրլեր օ ճանլար, վէ ուԹանըրտը սիւվալ էթմէյէ ադիպ Պիքիրէ: Ալ է օ Թանըմայլա օնուն կէօյնիւն արզուսին, տէտի օնա-պիլէսին, քի պու զընտան, վէ պու աթէչ, վէ պու իս-կէնճէլէր՝ հազըրլանմըշտըրըլար սիպ չըփուտլար իչին. վէ պու ճանլարը տախի՝ քի կէօրիւյօրսուն՝ չըփուտլարըն ճան-լարը տը, վէ ճիւմլէնիպ կիտէճէք սինիպ պու իսկէնճէլէրէ, վէ պունտա քալաճաք սընընդ էպէտի, էյէր սիպնն Թաշ նիւ-րէքլէյինիպտե քալըպ՝ քրիստիան տինինէ կէլմէզսէնիպ: Ալ է սօնրա տէտի, էյէր պունլար իմինդլէրսէ սէնի տօղ-րու տինէ Թէյիրէտմէյէ, կէլ պէնիմ իլէ, վէ կէօստէրէյ-իմ սանա պէօյիւք էյլիքլէրի, քի օնլարտան սիղ մէհրում էտերսինիպ սիղի: Ալ է պուննու սէօյլէյիպ, կէօրիւրտիւ օնու-օնտան պիր սէֆալը տաղա. վէ օրտա կէօյլէրե քալտըրմադը օնուն կէօզլէրին, կէօրմէյէ պիր շաղըը ըլա տօղու ճէննէթի պահճէսի. օնտան քի էօլիւմսիզլիւք քօքուսու քըբարտը, զիատե էյյրանլը վէ էէր Թիւրլիւ աղաճլար ֆիտանլար՝ վէ չիչէքլէր օնտա ըտըլար. օնտա կէօրտիւ չըփուտ տախի հիսապսըզ ֆէրիշթէլէրին վէ Ալլա-հըն սըլարընըն քէօմէսին, քի կիւնէշտէն զիատե փարլար-լարտը, վէտայըմ ֆէրահ քուհանի ահէնկլէրտե վէ շազ-լըքտա տուրուրլարտը: Ալ է սօնրա տէտի օնա. իսմի պիլ, քի պու ճէննէթի տիր, քի պէնիմ օղլում քաղանտը պու-

Digitized by Google

Նու քէնտի քանըյլա ճէմի քէնտինէ իման կէթիրէնլէր իչին. վէ մէհրում օլուրլար պունտան ճիւմլէ սիզին մէսէպինիզտէ էօլէնլէր. վէ էյէր իստէրսէն պու ճէննէթիի քաղանմայք, ֆարղ տըր սանա իման կէթիրմէք պէնիմ օղլում Յա Ռաա՝ վէ վաֆթիղ օլմայք, վէ օնուն թէմպիհլէրին սայքլամայք: Ամտի՝ վար սէլամէթլէ, վէ զիքր էյլէ տայլըմ նէ քի կէօրտիւն իսէ՝ քէմիլիքլէրտէն քուրթուլուպ էյլիքլէրի քաղանմա իչին. վէ պու քատար էյլիքլէրէ նաւֆէթօր օլմա, օնու քի սանա էթմիմ՝ տէյիլքի սէնին ամէլլէրինին լայըքլըղընտան, իլէ պէնիմ էյլիյիմտէն: Պունու սէօյլէյիպ՝ կէօրիւնմէզ օլտու ազիզ Պիքիր. վէ չըֆտա քալտը կէճէնին քարանլըղընտա, վէ պաշլատը կիթմէյէ. վէ պիլմէզտի նէրէյէ կիթտիյին. վէ քօրքարտը թէքրար թիւրիւտիւէրին էլլէրինէ տիւշմէտէն: Ալ սապահ օլունճա եէթիշտի Ռաաբ նամ պիր շէհիրէ, օրատա պիր բահիպլէրին մանաստըրընա կիտիպ՝ նաբէ էթտի օնլարա ճիւմլէ քէնտինէ բաստ կէլէնի. վէ խատէրտի քրիստիան օլմաք: Օխատէ սէվինտիլէր օ բահիպլէր. վէ պիր քաչ կիւն թէրպիյէ էյլէյիպ օնու քրիստիան տինինին իլմինտէ, վաֆթիղ էթտիլէր օնու պէօյիւք զիննէթ իլէ, վէ ատըն Յովհաննէս չաղըրտըլար:

Պ՚ունու նաւէլ էպէր Կաբլոգինա աբ Ա՚Ն. ֆ՚ճիպ. ֆ՚ին. ֆաալ. 37: Ալ հայր Ալիշանան խոսէ. ապէր Պ՚ոյնը. ֆ՚ճի՚. ֆ. ֆ՚ին. ֆ՚ճի՚. 29: Ալ հայր Ա՚պէ՚ատանը. պնատ ճիլա. ֆ. ֆ՚ին. 8:

Ա՚էյվէ:

Ամտի՝ պիզ տէ տիւնեա արդուսիյլէ հէլաք օլմամա իչին պօրձլուլուղ տայմա փիքրիմիզին կէօղիւ էօնիւնտէ տուրմայա պու իքի էննիհայէթլէրի. եանի ճիհէննէմին էպէտի իսկէնճէլէրին, վէ կէօյլէր ճէննէթինին սօնսուզ սալթանաթըրը: Օնրա պու իքիլէր, եանի ճիհէննէմ քօրքուսու, վէ ճէննէթ ումուտու, այնի իքի ճան քուրթարան տէմիր կիպի տիրլէր, քի օնլար քատըտըրլար պիզիմ ճանըմըզը կէմիսին էմին էթմէյէ տիւնեա պէլալէրինին տալկատը նատան պօղուլմամա իչին, վէ ճանըմըզը հէլաք էտէն թէհլիքէլի քայալարա չարփրլմամա իչին, պունուն հաքկընա սէյ-

Digitized by Google

լեր Աղոտմն. Ինչեա գվախճան ոտ. Յանի, գի ոչ էյլե սենին
ենճամլե. եանի սօնրաքի նիհայէթսիզ քեմլիքլերի, վե
ասնսուզ էյլիքլերի. Ե յապխան ոչ ֆելանչլոգե. Յանի՝
վե եվեռե կնոհահ էմհեյեն:

ԱԻՈՀՈՒՕՆ. ՀՓ

Պէր կնձ նէյնո ապէզ Պիրէրին եապմըշըլ շէյհանըն էլինօքեն
ոտօրնոլսոտ, ոչ օնու ֆապշլամոտ խոսէրսի:

Ազիզ պիքիր Աշլիտէթուլլահ զիատէ իպատէմքեռ
պիր կինճ նէյիտ տահա զիատէ օնա քուլլուք էմմե իչին,
Լաղըլտը պիր քարտաշըղըա, քի օնուն իսմինէ քօնուլմուշ-
տու, վե օնուն մուհապէթիյլե ալէֆլէնիպ, հեր կիւն քըշ
վե եաշ հէփսինտէն էվվէլ քարտաշըղըան ճեմիանեսինե կի-
տէրտի, քենտի իշլէրին պիւթիւն պիր նանա պըրաքըպ. վե
զիանտե ուսլու՝ փաք, վե ճիւմլեսինե էյի իպրէթ իտի: Աե
սլտու, քի պիր քաչ սենէտէն սօնրա զիատե սօվուտու
սլճաքլըղընտան, օնունլա քի խըզմէթ էտերտի աշիզ
Պիքիրե, վե պըրաքտը օնու: Աե պու բաստ կէլտի օնա
պիր աղ շէյհանտան, պիր ազ տա քենտի ֆէնա այաքտաշ-
լարընտան. խմտի հաչան պըրաքտը աշիզ Պիքիրին քար-
տաշըղընըն ճեմին. քայըպ էթտի օնա օլան իպատէթ-
քեռ լըղըն տա, վե Ալլահ քօրքուտուն. վե քենտիսին պիւ-
թիւն օյունա, նէյիպ իչմէյ, վե հօվարտա, ամէլլերե վէր-
տի շէհիրե պիւթիւն ֆէնա իպրէթ: Խմտի պէջյէ ուղուրտուզ-
լու քտա իքէն՝ կէճէնին պերինտե օտասընտա ուլուրքէն, քօր-
քուլու տիւշէրլե զէյատե սըքըլտը, վե տայանամայըպ՝ եա-
թաքտան քալքըպ՝ ըշրք եաքտը, վե պաշլատը պիր մուր-
տար քիթապ օքումայա: Էնհիզ օքումայա պաշլամըշտը,
կէօրտիւ, քի իշտե օտանըն քափուտու պիր պէջյիք կիւ-
բիւլթիյլե աչըլտը, վե կիրտի իչէրի շէյթան էօրֆլիւ պէտ-
տավի քըյաֆէթլե. քի էլլէրինտե վե այաքլարընտա փէն-
շէրէրի վար ըտը: Ընու կէօրինճէ օ կէնճ նէյիտ
քօրքուտուսունտան շաշըպ՝ օտանըն պիր քէօշէսինե քաչըպ՝
պաշլատը քենտինե իսմտատա չաղըրմայա ազիզ պիքիր Աշլի-
տէթուլլահը: Ընտեմ տէտի օնա շէյհան, նաֆիլե
չաղըրըրսըն Ալլահըն վալիտէսին սանա իսմտատա. զիրա
նասըլ քի սէն պըրաքտըն օնու, վե օնուն քարտաշըղընը.

Digitized by Google

քէզալիք օ տա սէնի պըրաքաը, վէ սէն շիմոի Ա՛լահտան վէրիլտին պէնիմ էլիմէ իփտիզ ամէլլէրին իչէն. վէ սէնի ճիհէննէմէ կէօթիւրմէյէ կէլտիմ: Պունու սէօյլէյիպ՝ աչըը փէնչէլէրին. վէ իստէրտի եէօրիւյիւշ էթմէք օնուն իւզէրինէ եըրթըպ փարալամա իչէն: Ա՛է օ սէֆիլ եէյիտ զիամտէ քօրքուպ, աքապինճէ տիզ չէօքտիւ, վէ պաշլատը սէօյլէմէյէ օ տիւվալարը, քի ազիզ Պէքիր վահիտէթուլլահըն քարտաշլըղընա քէնտիլէրին փէշկէշ էտէնլէր սէօյլէրլէրտի. քի պաշլանըը. ապէպէրթէն ապէպ Պէյէր Ա՛լահքն վալէյհէ Ա՛ղէյհէ. վէ սայըը: Իշլիթտի օնուն փիրթատըն մէրհամէթ անասը ազիզ պէքիր Ա՛ղրիէմ, վէ աճըտը օնա. վէ իչտէ քաֆիլ աչըլտը օնուն օտասընընն փէնչարէսի. վէ կիրտի իչէրի կէօյլէրին սուլթանը քէրլամէլի շէֆքէթլէ, քօվտու օնտան չէյլթանը զիատե ազարլամայլա. վէ տէօնիւպ եէյիտե, տէտի թահթլըղ ըլա. հազըդաթ լայըք տէյիլտին պէնիմ նարտըմըմա, չիւնքի պըրաքտըն պէնի վէ պէնիմ քարտաշլըղըմը. լաքին պու պիր տէֆա իշտե սանա աճըլըպ՝ ավճ էտէրիմ. կիրճ իթթիֆաք օլ կիւնահլարըն, վէ տէյիշ ամէլլէրին. վէ տէօն պէնիմ քարտաշլըղըմա. վէ սաքը՛ն պիր տահա. զիրա պու տէֆա ճիհէննէմին քահիւսունտա պուլունտուն. պիր տէ տահա շիւփհէսիզ տիւշէրսին օնա էպէտիլ էպէտ. վէ պունու սէօյլէյիպ՝ կէօրիւնմէզ օլտու: Ա՛է օ կէնճ եէյիտ սէվինճէյ տօլտու՝ քէնտիսին ճիհէննէմտէն քուրթուլմուշ կէօրիւնճէ, վէ սապահլա աքապինճէ կիթտի ազիզ Պէքիրին քարտաշլըղընըն ճէհիանէսինէ. վէ իստէրտի օնուն միւպաշիրի փէտէրի՝ սէօյլէմէյէ օնուն ուլա: Ա՛է օ փէտէրը հաչան կէլտի կէօրտիւյսէ օնու օթատար սարթարմըշ՝ սօլմուշ՝ վէ զապունլանմըշ սուրէթի իլէ, քի այնի պիր էօլիւ լէշի քըյամէ օլմուշ կիպի կէօրիւնիւրտիւ, շաշտը զիատե. սիւվալ էթտի օնա, վէ տէտի. Նէտէն զուհուր օլտու պու սէնին սիմանընն քաֆիլ տէյիշլիմէսի՝ օղուշ: Ա՛է օ նագլ էյլէտի օնա սըրասըյլա, քի նասըլ կէօրիւնտիւ շէյթան, վէ նասըլ էզատ օլտու օնտան ազիզ Պէքիրին եաղտըմըյլա: Ա՛է օ կէնճ եէյիտ պաքտը. քի կիւճ ինանըյօր օնա իհտիար, կէօթիւրտիւ օնու քէնտի էվինէ կէօրմէյէ օրատտա շէյթանտան պըրաքըլտըն նշան-լարը: Ճաչան իչէրի կիրտիյսէ օ իհտիար, էվվէլ պիր վայանըլմազ մուրտար քօքու ալտը օնուն օտասընտա շէյ-

Digitized by Google

թանտան պըրսաքըմըշ. վէ սօնրա կէօրթիւ տուվարըն եա-
րըղըն, քի օնտան չըքմըշ քաչմըշտը շէյթան՝ ազիզ Պի-
քիրի կէօրիւճէ։ Օլտէմ ինանտը օնա, վէ իշլիթտի օ-
նուն կէօզ եաշըյլա մուքիր օլմասըն կիւնահ-ար-ըն, վէ քա-
պու էթտի օնու թէքրար ազիզ Պիքիրին քարտաշլըղընա։
Ալէ հօյրէնտի պու եիյիտ քէնտի էօրինէյինտէն, քի նէ
թիւլիւ հէլաքիէթ թէհլիքէսինէ թէսլիմ օլույօր, ազիզ
Պիքիրէ իպատէթքեարլըղըն թէդը էտէն։

Պօհու նաֆէ էաէր Էնինէրա ֆէնթի. Ճ. ֆէր. պապ. 3։
Ալ հայր Ընէտ. պիոտ. ճիլտ. Ճ. Լապ. 12։

Ա Հ Յ Վ Է ։

Հ ՚ յրէնէլիմ պիզ տէ պու եիյիտտէն սօվուտմանըք Ընլահա
վէ ազիզ Պիքիրէ իպատէթքեարլըղըմըզտան՝ նիչին քի ը-
լըճաքլըղը Ընլահ հազ էթմէզ. օնուն իչին պէօյլէ քիմսէյէ
տէր Ընլահ. Ալ՚ պէ գապզ էս, ֆախէյէ պէնզ։ Լանէ Ընօֆի
ըլըճա՛ սըն, իսպինճա էաէյմ սէնի։ Ալէ էյէր էօյլէ քիմսէյէ
Ընլահ իստիվա էտիպ քօվարաս քէնտինտէն, եա նէ քա-
տար տահա իստէմէզ իշլիմէքը օնուն սօվուք տիւ-
սլարըն. վէ պու օնուն իչին տիր, քի իքրահ իթմիշ տիր
օնտան։ Լանի էյէր արղուլէրսէք, քի Ընլահ իշլիթսին
պիզիմ տիւսլարըմըզը. տիւսլայա տուրալըմ, սըճաք մու-
հապէթէ, վէ էյի ֆիքիր քօմսյըս։

Մ Ի Ս Ա Լ Ը Ն Թ· Զ։

Ընչէ Պիւյր ֆէնթի իպտիէիւթըլըքընըն պէրին ապրլտը,
չի օնոն այտրտաշըն շէյխնան պօղատա։

Յ ունե 1604. սէնէսինտէ Վինչէնչոկ էյալէթինին պիր շէհ-
րինտէ իքի կէնճ ճահիլ ֆէնա մէշրեֆ եիյիտէր իլէմ
էօյրէնիրլէր իտի, օնլար քի իլիմ էօյրէնմէտէ իլէրի
կիտէճէք եէրտէ, ֆէնա ամէլլէրտէ վէ ֆէնա խույլարտա
իլէրի կիտերլէրտի, եանի օյունլարտա, եէմ իչմէլէրտէ
վէ էտէպսիզլիքտէ, քէնտի այաքտաշլարընա ֆէնա իպքեֆ,
վէ ութալարընա կէօնիւլ էտպապը։ Իմտի զուհուր օլտու,
քի պիր կիւն պունլար պիւթիւն կիւնտի՝ ղիւ կէչիրտիլէր

ջունչարտաս՝ եէմէտէ իչմէտէ վէ հօվարտալըքտա . վէ կիւն պաթմըքտան սօնրա կիլմիլէր էքիսի աէ պիր զանիէ քա-
րըչա : Տուրտուլար օնտա եարը կէճէյէտէք օ զանիէ իլէ
կիւնահտա . վէ սօնրա պիրի Ֆոխքարդոս նամ՝ աէ օնտու-
էվէ . վէ օ պիւ ի քալտը օնտա քէնտի էտէպսիզ ար-
զու սին տահա զիատէ տօյուրմա իչին : Ամտի Ֆոխքարդոս
էվինէ կէլսիչ՝ ուրուպասըն սօղունուրքէն ույումա իչին ,
փիքրինէ տիւշտու , քի տահա պիր քաչ ողլըն քեզ
Պարիամ տէմէմիշ իտի , քի հէր կիւն ազըզ Պիքիրճ
սէյլէմէյէ մէօհտատ էթմիշ իտի . իմտի պաշլատը սէյլէ-
մէյէ օնլարը մուհասիպէճի՝ ույույտաք պէզար օլարաք .
վէ հաչան պիճիրտի . նահարտա կիրտի , վէ ույուրտու : Պէ
իչտէ օտա քափուճունուն վուրուլմա սէսին իչիճտի , վէ
ույքուտան օյանըպ , քափույու աչմա իչին նահարընտան
էնմէք իստէրքէն , կէօրտիւ այսքտաշըն քէնտի նահարընը-
տա . լաքին հիչ Թանըրմատը օնու . զնյա փէք չէրքին վէ
քօրքուլույտու . վէ օնտան քօրքուտ սէրսէյլէնմիշ կիպի
օլտու : Պօնրա պիր ազ եիւրէքլէնիպ , սիւալ էճտի օնա ,
վէ տէտի , քի Մ սին սէն , վէ նի՞ճէ կիրտին պու օտույա քա-
փու քափալը իքէն . վէ նի՞ճէ չըքտըն պէնիմ նահարը-
մա : Պէ օ տէտի . պէն սէնին այաքտաշընըմ , քի պու կէճէ
սէնինլէ պիվէյտիմ ֆիլան զանիէնին էվինտէ : Պէ Ֆոխ-
քարդոս տէտի . նա նի՞ճէ տէյիշիլմիշ սէնին քըյաֆէթին ,
վէ պու քատար մուրտար կէօստէրիշլի սին . էօյլէ քի
այանա պիր ճիհէննէմ զէպանիսի կիպի կէօրիւնիւյօրսուն :
Պէ օ տէտի . կիւնահ տըր՝ քի պէօյլէ մուրտար կէօստէ-
րիշլի էտէր ինսանըր : Պաքին պաս չէրքինլիք պու էօմիւր-
տէ տէյիլ , իլլէ էօլմիւքտէն սօնրա կէօրիւնիւր : Տէտի
Ֆոխքարդոս . էօյլէյսէ էօլմիւշ սիւն սէն . վէ օ տէտի պէլի ,
վէ պու ոէտի . իմտի իստէրիմ , քի սէօյլէյէսին պանա ,
նէ զէման , վէնանըր էօլտիւն : Պէ օ տէտի . սապահ քարշը
զանիէնին էվինտէն չըքըպ կիտէրքէն՝ չէյթան Թուճուպ պօշ-
տու պէնի տիվան եօլունտա , վէ Թէնիմ քալտը օրտա եօլ
իւզէրինտէ . վէ ճանըմճա էնտիմ ճիհէննէմէ՝ էպէտի նարէ :
Պէ չիմտի Պաչիտէճուլլահ կէօնտէրտի պէնի սանա խա-
պէր վէրմէյէ պուննու , քի սէնի տէ պօզաճաղ ըտը չէյթան
պու կէճէ . զնյա նի՞ճէ կիւնահտա այաքտաշ ըտըը , քէզալէք
քազէպտէ տէ այաքտաշ օլաճաղ ըտըը , լաքին մէօհտատա
եօնտէյինէ կէօրէ ույումաղտան էվվէլ պիր քաչ ողլըն

Digitized by Google

քեզ Ա՝արիամ սէօյլէմէն իչին շէյթանըն էլինտէն ազբաստը սէնի ազիզ Պիքիր։ Ա՛է պուննու սէօյլէյիպ, եօքարը ալտը կէյինտէյի ուրուպասըն՝ վէ կէօստէրտի ալէֆի՝ քի եաքտըտը օնու, վէ եըլանլարը՝ քի քէմիրիլէրտի օնու փէք ֆէնա. վէ սօնրա կէօրիւնմէզ օլտու։ Ա՛լտէմ Ըռիքարդոս զե-ատէ քօրքաւպ, քալքտը էնտի եաթաղընասըն. եիւզ եիւս-տիւնէ եէրէ քասիանտը, աղլար, վէ եաս էտէրտի. վէ կէօքսիւն ատէյիւպ՝ Ա՛լլահտան ավֆ տիլէրտի. վէ շիւքը էտէր իտի քէնտիսին էզատ էտէն ազիզ Պիքիրէ։ Ա՛է չօք աղլամաստան սօնրա՝ նա՛սըլ քուրթարա պիլսին քէնտի ճանընն ատէյի տիւշինիւրքէն՝ սը՛ Ֆրանչիսկոսուն բահիպլէրինին սապահ ժամը չանլարընն սէսին իչիտի. վէ օ սէս օնա Ա՛լլահ սէտասը օլմաք կէօրիւնտիւ. եանի Թէօվպէ իստիհ-ֆարէ տավէթ էտիյօրտու օնու սը՛ Ֆրանչիսկոսուն Թափիքինէ կիրմէյէ։ Ա՛մմի՝ չափուկ կիթտի օնլարըն մանաստըրընա, վէ կէօզ եաշըյլա տիլէրտի քէնտիսին քապուլ էթ-մէյէ քէնտիլէրին Թարիքլէրինէ։ Ա՛է օ բահիպլէր հա-չան կէօրտիւլէրսէ օնու՝ զիսատ Թաճուպ քալտըլար. զիկրա պիլդիրլէրտի օնու, քի նասըլ պինամաւս ուտու, վէ սիւալ էթտիլէր օնա, նէտճէն Թէփբէնմիշ տէ իստիյօրսուն պի-զիմ Թարիքիմիզէ կիրմէք. վէ նէ՛ քատար վաքըթ տըր, քի պու նիյէթի բօմուշսուն ֆիքրինէ։ Ա՛լտէմ Ն՛ապէլ էթտի նիյիտ օնլարա օ կէձէ քէնտինէ զուհուր օլան իշլէրի, եանի քէնտի այաքտաշընըն էօլիւմիւն՝ ճիկէննէմէ իսքեան օլմա-սըն, վէ քէնտինին ազիզ Պիքիրին եաթտըմըյլա շէյթանըն էլինտէն էզատ օլմասըն։ Ա՛է պուննու տա ատէտ. էյէր սէօ-զիւմէ ամէ էթմէզսէնիզ, վա՛յրըն ֆիլան իսիմ զանիէնին էվինէ եաքըն՝ սօքաքտաս շէյթանըն պօզտուրմու պէնիմ այաք-տաշըմընը լէշին պուլուրսունուզ։ Ա՛մմա բահիպլէր ֆաքազա ինանտրյար օնուն սէօզիւննէ, զիրա կէօրտիւլէր օնուն կէօզլէրինտէն սէլ կիպի աքան եաշը. լաքին իչի էմին բահիպ կէօրտէրտիլէր սահիհլէմիյէ՝ նէ քի տէտիյէ. վէ օնլար կիտիպ տէտիյի եէրէ, պու լուուլար էօլէնին լէշին քէօ՝միւրե տէսնմիւշ. վէ կէօրտիւլէր օնուն պօզաղընտա պօ-զու լմասընըն նըշանըն. վէ տէօնտիւլէր կէլտիլէր մանաստը-րա, վէ նաթլ էթտիլէր բահիպլէրե ճէմի կէօրտիքլէրին։ Ա՛է օնլար ճիւմլէսինին րիճալտըյլա վէրտիլէր օնա քէնտի Թարիքլէրինին ուրուպասըն։ Ըռիքարդոս տէյիշով ուրու-պասըն, քէնտի ամէլլէրին տէ տէյիշտի. վէ պաշլատը

Digitized by Google

քէսկին Թէօպէ խտիխֆար էթմիյէ, օրուձ փէհրիզ սաքլամայա, խարար կէյմէյ իլէ, վէ Թէնին քամըլամայա, քէնտի ֆէնա Թապիյէթին կայըֆլաթմա իչին։ Պատէհու ազիզ Վիքիրտէն քէնտինէ օլան քէրեմին մուգաֆէսինէ՝ կիլմտի վազ էթմիյէ Հինտիստանըն փիլիպպ ատալարընա. օնտան կէչտի Հինտիստան էյալէթինին ածն սընըրը Ա՛ափիօնա. վէ օրատա քապուլ էթտի շէհիտլիք Թաճրն (եանի Աարտիրոս օլտու) զիրա օրանըն տինսիզլերինտէն աԹէշէ պըրաքըլտը։ Յն Վնուն ազիզ տինի իչին։

Պոնոս նոյր էոէր Աչէոնս. անդը. չնոպի չլնաոլընդա։ Վէ հայր Աչէոանդ. պնոդ. ճնլը. Ը. Նոպ. 9։

Ա՛էյվէ։

Պու հիքեայէթին քազասընտան սիզ տէ քօրքուպ, ճահտ էտէլիմ եաԹաղա կիրիպ ույումամայա կիւնահլարը-մըզտան փիւշման օլմասըզ՝ օնլար իչին քի ֆիքրիմիզին պահիրԹը պիզէ սիթէմ էտէր, չիւնքի պիլնիրիզ, քի աքշամտան չօքլարը քօրքուտուզ եաԹաղա կիրտիլէր, վէ ատապհտան էօլմիւշ պուլունտուլար։ Օնրա պիր քիմսէնին փուտուԹտա տիւշմանը օլուբտա, ըահաթ օլմազ ույքուտա, եա նիճէ կիւնահքեարլար՝ քի քիւլհէ քատըլ Ալլահ քէնտիլէրէ տիւշման տըր, ըահաթ ույույա պիլիրլեր։ Օնրա քիմ քի կիւնահլա ույուր, սանքի քօյնունտա պիր զէհիրլի եըլանըլա եաԹաղա կիրիր. իմտի եըլանտան նասըլ քաչարսաք, կիւնահլարտան տա էօյլէ քաչմայա պօրճլույուզ. նիճէ նասահաթ էտէր պիզէ Ադոման՝ տէմիլլէ. Իբրահիմ չէրեֆտա օյի փախիբ չ՝ Հերացո Աանի՝ եըլանըն էհ-ալհօոպին չտլը կիլի չոչ կիւնահկտան։ Միրաք.

իա 2։

ՄԻՍԻՈՆԸ ՀԱՅ։

Պէտք եղած ատենը պէտք ալ ազգասէրները չնչին էին՝ շէյլոնցին էլնգրէն ֆօրըն-լօ՝ օնուն նշանաբանը պո-լսաս։

Ցրանսանոյն ազգին շէհրինտէ պիր պէյզատէ եվիտ վար ըսը՝ հիւտափէրեսթիլիքտէ վէ քիթապլար օքումատա պէջիւմէ, վէ զևատէ իպատէթքևար ատլզ պիքիր ալիսէթուլլահա։ Օնուն փէտէրի վէ վալիտէսի էօլտիւլէր տահա կէնճ իքէն, վէ չօք զէնկինլիք պըրաքմըլար օնա։ Ալ պու անտատկ-որդի միսալի հէփիսին ջուն-լարտա, սէհրալէրտէ, եէյիպ, իչմէլէրտէ, վէ ֆէնա եէրլէրտէ ազ վաքըթտա չհըրիւթտիւ։ Ալ տախի քէնտի մայիքեանաալարըն՝ էվլին վէ թէճէմմիւլէթլէրինին պիր վայլընտա սաթմը, վէ օ պիր միայըն ըհհինէ քօտու պիր տէվլէթլի քիշի զատէ քէնտի հէմշէրիսինէ։ Ալ հաչան թիւքէտիպ ճիւմլէսին, սօն վէ ատը զերուրէթէ տիւշիւյսէ, օլտէմ քէնտինէ կէլիպ՝ ազիմ քատաֆէթ իչինտէ տուրուր ուտու, զիքր էթմէյէ քէնտինին էվվէլքի տէվլէթլիլիկին. վէ տիւշիւրտիւ պաշկա պիր ուզաք մէմլէքէթէ կիտիպ, օրատա տիլքէնչէ կիպի տուրմաք։ Ամոի պիր կիւն կէզերքէն շէհրին պիր քէօշէսինտէ, ըրատա կէլտի օնա պիր քէօյլու պիհտամուս հէմ պիւյիճիս եվիտ. քի վալքտըլան ծնըրտա հըզմէթլիքեար տա օլմուշտու. վէ օնու զևատէ քատէֆէթմէտէ կէօրիպ, տէվլամլատըքտան սօնրա սիւռ էթտի օնա քատէֆէթլիլիկինին սէպէպին։ Ալ ֆարազա օ եվիտ էվվէլսի թիւրլիս թիւրլիս մահանէլեր տիւզտիւ, լաքին սօնունտա տօղրուստան սէօյլէյիպ՝ նաքլ էթտի օնա, նէ տէվլէթտէն տիւշիւպ՝ նէ սէֆիլլիկէ եէթիշմէսին։ Օլտէմ տէտի օնա օ պիւյիճիս, պունուն իչին հիչ տէրտ էթմէ ազամ. պէն քատըը ըմ սէնի էվվէլքի պէջիւքլիկինէ տէօնտիւրմէյէ, շու քի տալթ պէնիմ ազամս քուլլուք էթմէկէ միւտատընըզ օլսուն. պէն օնա պու քատար վաքըտ քուլլուք էտիյօրում. վէ օ վէրի յօք պանա նէ քի խատէրսէմ։ Օհատէ սէվինիպ օ եիյիտ, տէտի պիւյիճիյէ. նանըլ քուլլուք տուր օ, քի սէնին աղանա էթսէմ կէլէք. վէ օ տէտի, տալթ պիր սէօզ տիւր. քի էյէր տէրսէն, օ վէրիր ատնա սէնին էվվէլքի տէվլէթին։ Օնու հաչան՝ իչիթտի

• Նկյ՛ետ, տահա զհատէ սէվլինտի, քուլլուղու ազ պիր շէյ տիր տէյի։ Ա՛նրա քալբըզ իքիսի պիլէ կիճտիլէր շէհիրէ եաքըն պիր օրմանա։ Ա՛է օրատա պիւյիւճիւ պաշլատը պիւյիւճիւլիւյիւ իլէ շէյճանը տալէթ էճմէյէ. վէ իշտէ աղաճլարըն իչինտէն քարշը չղըտը օնլարա շէյճան քօրքուլու վէ պէճատալի ինսան քըյաֆէճինտէ. վէ տէ՛ տի նէ իչին կէլմիշ պուրայա, վէ նէ՞ իստէրսինիզ։ Տէտի պիւյիւճիւ. էֆէնտիմ պու եիրտ տէվլէթտէն զէ՛ րուրէթէ տիւշմիշ, Թէքրարէն էվէլքի տէվլէթինէ տէօնմէք իստէր, վէ նէ՞ քի պույուրուրսան Հաղըր տըր էճմէյէ։ Ա՛լտէմ շէյճան կէօստէրտի օ իյիտէ չօք ալըճըն կիւմիշ, ինճիլէր, ճէվահիր Թաշլար խազնէլէրի. վէ տէտի օնա. սահիհ պունլարըն հէփիսին սանա վէրիրիմ. վէ էվէլքինտէն ղնատէ զէնկին օլուրսուն, էյէր շիմտի սէնտէն իստէյէճէյիմի էտէրսէն։ Տէտի օնա եկյիտ, պույուր ալը՛ հէր նէ քի իստէրսէն, վէ պէն չափսուկ Թէքմիլ էտէրիմ։ Տէտի օնա շէյճան, շիմտի սէնին Ա՛ղա Ա՛լլահընը ինքեար էյլէ, էյէր իստէրսէն ճէմի պու խազնէլէրի ալէնտէն ալ՛ մաք։ Ա՛է օ պունու էշիտինճէ ֆարազա էվէլիսի կիւճլէնտի, լաքին կէօրտիւյիւ զէնկինլիյին արզուսունտէն չըղըրըղ՛ քէնտի Ա՛լլահը Ա՛ղու ինքեար էթտի։ Լաքին շէյճան օնա քանահաթ էթմէյիպ՝ տէտի. շիմտի ինքեար էյլէ օնուն վալիտէսի Ա՛ֆրիճի տէ, վէ ապապինճէ վէրէյիմ սանա պու ճէմի խազնէլէրի։ Ա՛է օ հաչան իշիթտիյսէ պունու՝ զհատէ քօրքտու. զհրա տահա քալմըշըր օնտա ազհզ Պիքիրճ օլան էվէլքի իսպատէթքեարլըզընճն պիր ազ քըզըճմըշ. վէ իստէմէտի օնու ինքեար էթմէք. իլէ տէտի. էյի տիր պանա տիլէնչի կիպի եաշամազ՝ նէ քի Ա՛լլահըն վալիտէսին ինքեար էթմէք։ Ա՛է ֆարազա օ պիւյիւճիւ Թիւրլիւ Թիւրլիւ սէօզլէրլէ նատահաթլատը օնու՝ ինքեար էթմէյէ ազհզ Ա՛ա՛ լիտէթուլլահը տա, լաքին օ հիչ տիյնէմէզտի։ Իտտի օրատա տիզ չէօքիւ՝ շէյճանըն էօնիւնտէ, պաշլատը եիւյէք սէ՛ տույլա ազհզ Պիքիրճ քէնտինէ իտտատա չաղըրմայա՝ տէմէյէ. Ա՛Ն ԲՒՆԴ՝ ԼՈՒՈՒՖԼՈ ԱՆԱԱՊ, վէ Ֆըրհամէլ վալիսէ, աէն պիզհ աաւլա պու՛շանապան։ Ընու քի տույլա սէօյլէմէյէ մէօհտատ էթ՛ միշտի։ Պու սէօզլէրտէն շէյճան շիմհէքտէն չարփըլմըշ կիպի քօրքուպ Թիթրէտի. վէ օ եկյիտ պաշկա պիր շէյ էթմէյէ քա՛ տրը օլմամըյլա, էօրքէյլէ սէյիրտիպ պիւյիւճիւնիւ իւզէրինէ, վէ պօղազընտան տուԹուպ, պօղտու օնու. վէ հաւկայա քալըը՛

ըլոզ կէօրիւնմէզ օլտու, վէ օնունլա պիւթիւն խաղնէ։ Ընու օ ենիյոտ կէօրիւպ՝ զնատե քօղքուտա. վէ օլմայա քի քէնտիսինէ տե ըրատտ կէլսին պիւյիճիյէ ըրատտ կէլէն տէյի, աքսպինճէ օ օրմանտան քաչտը. վէ թիլթիրէյրէք չէհիրե կիրտի։ Ա է օնտա կիտիպ՝ կիտի պիր քիլսէյե. վէ կիթտի ազիզ Պէքիրին մէզպահրնրն էօնիւնէ, օնտա քի ազիզ Պէքիրին իպատէթէ թէփրէտիճի պիր պատկերի վար ըտը Ա լահ օղլու քուճաղընտա. վէ օնուն հուզուրինէ տիւշիպ, իքի կէօզլէրին իքի պուռար էյլէյիպ՝ սէլ կիպի կէօզ եաշը տէօքէրտի. վէ քէնտի կիւնահլարընա Ա պապիտէն սոնճ տիլէրտի. վէ խուսուսա ինքեար էթմէսինտէն էօթիւրու։ Ա է իշտե Ա լահրն ըրատտ կէթիրմէսինլէ կիրտի օ քիլիսէյե օ զէննկին քիշի զատե շէհիրլի, օնա քի ըհչինէ քօմուշտու քէնտի չօք մալլարընն վէ մալիքհանալարրն. վէ օնուն աղլայըշըն, կէօզ եաշընն, վէ ահիզալրըն կէօրիպ, պիր քէօշէյե պաշկաճա չէքիլտի՝ օնուն եասընն թէքմիլին կէօրմէյե։ Ա է իշտե կէօրտիւ՝ վէ իշթիթտի, վէ օնու օլ կիտ տե էշտիրտի, (լաքին կէօրմէզտի ուԹանտըղընտան կէօզլէրին պատկերէ քաալըրմատտըղը իչին), զնրա աղիզ Ա ալիտէթուլլահ եալվարըրտը Ա լահ օղլունա ավճ էթմէյե օնուն կիւնահլարրն։ Ա է Ընե տէյիլ քի սալթ ճէվապ վէրմէզտի վալիտէսինէ, վէ եիւզիւնիւ տե չէվիրտի օ ինքեար էտէնի կէօմէմէ իչին։ Ընտէմ ազիզ Պէքիր այազա քալքըպ՝ Ա լահ օղլուն չըքարտը քուճաղընտան. վէ քօտու ազիզ մէզպահրն իւզէրինէ՝ վէ տիզ չէօքիւպ օնուն հուզուրինտէ, տէտի. տիլէրիմ սէնտէն, Ա պապիմ՝ պէնիմ հաթըրըմ իչին ավճ էտէսին պու եիյիտին կիւնահլարրն, օնլարտան իշտե փիւշմանն օլուչյօր Թէքմիլ փիւշմանլըլա. վէ ֆալտազա ինքեար էթտի սէնի, լաքին պէնի ինքեար էթմէմէյիլէ սէնի տե պէնիմ Ա լահ օղլում ըքարտ իտեր։ Ընտէմ Ընե վալիտէսինին էլինտէն տուԹուպ, քալտըրտը եօքարը, վէ տէտի. Նիճէ քի շիմտիյէտէք պիր շէյ իչին սանա եօք տէմէտիմ՝ սէվկիւլըս վալիտէմ, քէզալիք շիմտի տե Նիսազն իչիտիպ, իշտե ավճ էտըրիմ պու եիյիտին ճիւմլէ կիւնահլարրն. վէ օնլարրն քազպինի տե։ Ա է պուՆու սէօյլէյիպ, Թէքրար չօքտը ազիզ Պէքիր պատկերէ Ա լահ օղլուն քուճաղընտա տուԹմայլա. վէ տուրտուրտու օնտա էվէլքի կիպի։ Պու քէնտի կիւնահլարընրն ավճլըղըն իշէտիպ օ եիյիտ՝ սէվինճէ տօլտու, վէ Հաթըղ

շնքևւրլէր վէրտի քէնտի շինֆայէթձիսի աղիզ Պիքիրէ, վէ սօնրա քալքտը եէրտէն հէմ շազ հէմ քասէֆէթ, էջքտը քիլիսէտէն, վէ կիլմտի քէնտի եօլունա: Ղըքտը օնուն ատրըրրա օ քիշի զատէ շէհիրլի տէ, քի պու իշի պիւ- թիւն կէօրտիւ. վէ եաքլաշըզ օնա՝ սէլամլատը օնու, վէ սիւվալ էթտի օնուն քասէֆէթինին սէպէպին. վէ օ մա- հանէ էտէրտի թիւրլիւ թիւրլիւ շէյլէր: Ղլուէմ տէտի օնա օ քիշիզատէ. էօյլէ տէյիլ. քասէֆէթինին ասըլ սէպէպին պէն պիլիրիմ. լաքին չիւնքի կէօրտիւմ ազիզ Ալիտէթուլլահըն սանա օլան հէյրան օլունաճաք լութֆունու, օնուն իչին սէվտիմ սէնի, վէ իստէրիմ եարտըմ էթմէք սանա. զիրա պիլիրիմ սէնին զիատէ զէրուրլուդուն. վէ պու օլսուն սանա պէնիմ եարտըմըմ: Պիր քըզըմ վար անասընըն պիր թանէսի, էյէր իստէրսէն՝ օնու սանա զէվճէ վէրէյիմ. զիրա պէօյլէ իստէտիմ. վէ օնուն ճէհիզինին եէրինէ օնունլա վէրէյիմ սանա ճիւմլէ պէնտէ օլան սէնին ըհհին մալլարընը. վէ պէն էօլտիւքտէն սօնրա պըրաքայըմ սիզէ պէնիմ ճիւմլէ վարըմը: Պունու հայչան էշիթտի օ եէյիտ, զիատէ հէյրան օլտու, զիրա կէօրիւրտիւ ազիզ Պի- քիրին եարտըմըյլա քէնտինէ օլան էօյլէ պէօյիւք վէ ու- մուսայաճաք քաֆիլ լութֆու. վէ սէօզ վէրտի քիշի զատէնին սէօզիւնէ: Ալէ օ ալըզ կէօթիւրտիւ օնու քէնտի էվինէ, վէ վէրտի ծա քըզըն զէվճէ ազիմ զէննէէթլի տիւյիւն էթմէկլէ, վէ քըզըյլա վէրտի ճիւմլէ օնուն ըհհին քօտուղու մալլարըն. վէ տրթըրտը իւզէրինէ սայըր տահա չօք մալլար:

Պատառ նայլ էպէրլէր հայր Լաբէնթիս չրնապան. վէ Կի- քիա չէնթէ չիլոպ. վէ հայր Ալիվանա նամուզ. ազէք Պիւրէնին Դաճիլ. Ը. ֆիլ. Դաճ. 21: Ալէ հայր Ղըզ- պան. ճիլտ. Ը. Լոպ. 11: Ղատատուրան օրինակաց պա պտոխ Լապըրտ պատառ ֆիլին:

Digitized by Google

ԱՀՅՎԼԵ։

Ա՛յնճէ պու եկյիտ կէրի տուրմայլա շէյթանտան վէրիլէն եալան վէ ալտատըճը դէնկինլիքտէն, եէթիշտի ազիզ Վաղիտէթուլլահըն շէֆայէթինլէ սահիհ զէնկինլիյէ պու տիւնեատե, վէ օ պիր տիւնեատե Թիւքէնմէզ էօմիւրէ. քէզալըք վէ ծնալար՝ քի ուզաք տուրուրլար խարամ քեարլարտան Ալլահըն մուհապէթի իչին՝ եալընդզ օնա ումուտլանմայլա, պուլուրլար պունտա լուհանի վէ ճիմանի զէնկինլիք, վէ օ պիր տիւնեատե կէցյէր ճէննէթինին սալթանաթընե։

ԱՒՒՃՒՒՂԻԹ. ՁՐ։

Պէր ռէնկէպոփ Էնյէ, ապէր Պիւրինճի չէֆայէնյէլ ռուքուհա պու, վարլըղը, վէ էոզէլ էօզէլ-ոխշա։

Պիր քիշիզատե հանըմ զիատե իպատէթքեար ազիզ Պիքիր վալիտէթուլլահա կէնճլիքտե տուլ քալըը. վէ պիր թէք օղլու վար ըտը, վէ օնու պէյիւթմիւ Ալլահ քօրքուտունտա, վէ խայըր ամէլլէրտե։ Հաչան օղլու պէյիւպ եկյիտ օլտուկտա, կէօնտէրտի օնու պիր պէօյիւք հէօքիւմտարրըն քափուտունա, իզէթլի սօլթանալըք սրրասընա, Ներճէ օնուն պապասը տա օրատա սօլթան օլմուշտու։ Ալ օղլու անասընտան այրըլըրքէն, տէտի օնա վալիտէսի. իստէրիմ սէնտէն սէվկիւլիւ օղլում, քի հէր կիւն սէնի ազիզ Պիքիրե սըփարըղ էթմէյլէ, պիր ողղյն քեզ Ալարիամ տէյէսին օնա։ վէ ողղյն քեզ պիթինճէ՝ պու սէօզիւ տէյէսին. ճիմլէպէն Ռապրէ՞ Պէռէպ, նէտափ եյլէ պունա էօվկիմ վարմամ։ Ալ իլքտար էթտի օղլու ճիւմլէսին թէքմիլ էթմէյէ ճանը կէօնիւլտէն. վէ անասընտան այրըլըպ կիթտի օ հէօքիւմտարրըն քափուտունա սօլթատ օլմայա օնա։ Վապուղ էթտի օնու հէօքիւմտար իզէթլէ պապասընին խաթըրը իչին. վէ տուրուրտու օնուն այրը սօլթանթլարըյա փէք էրքեան իզէրե։ Ալ պին Հովարտա վէ պինամուսլարլա քօնուշմայա՝ քի էօյլէ քիմսէլէր էյսիկ օլմազ սօլթատլար իչինաէ, պու տա ազար աղար սօվուտու խայըր ամէլլէրտեն. վէ օնլարտան ազկըն վէ ֆէնտա օլտու. վէ

Digitized by Google

պիւթիւն կիւն եէյիսլ իչմէտէ, վէ հօվարտալը քտա, վէ սայրը մուրաար պինամուսլուքլարտա կէզէրտի, թա քի ճիւմլէսինին եիւզինտէն րէտա օլտու։ Ձօք քէրրէ նասա-հաթլատը օնու օլ հէօքիւմտար. լաքին պիր ֆայտա էթմէտի. խմոի տարըլըպ չը քարտը օնու սօլթատլը քտան, վէ քէնտինտէն տըշարը էթտի։ Ալէ օ վալիտէսինէ տէօնմէյէ ուԹանմայլա, կիւմտի քարըշտը խըրսըզլարըն վէ թիւրիւտիւլէրին քէօմէսինէ. վէ օնլարա պաշ օլուպ՝ տայըմ եօլճուլարը սօյար, վէ չօքլարըն էօլտիւրիւրտու. պու ամէլտէ քալտը պիր քաչ սէնէ. լաքին պիր թիւրլիւ պրոքրամտը քէնտիսին ադվզ Ալիտէթուլլահ սբտա-ըրշ էթմէսին, նիձէ քի տէմիշտի օնա քէնտի վալիտէսի։ Ալնրա օրանըն հաքիմլէրինտէն թաւթուլուպ՝ տարաղուճըն-տան ասըլմայա ղալթիլամ օլտու։ Խմոի զընտանտա տու-բուրքէն, քէնտի հարըրընա կէլտի, վէ պաշլատը տիւ-շինմէյէ, քի նէ թիւրլիւ քէմիյէ եէթիշտի. վէ նէ թիւր-լիւ աձը օլաճաք տըր վալիտէսինէ, քէնտինին րէզալէթլի էօլիմինն իչինճէ։ Ալէ պուռնու տիւշինիւպ՝ աձըյ-ըպ ալլարքէն, իչտէ կէօրիւնտիւ օնա զընտանտա պիր կիւղել նուրանի նէյիտ. վէ եաքլաշըպ օնա՝ էվվէլ սէլամ վէրտի մուհապէթլի սէօզ իլէ. վէ սօնրա տէտի օնա, նէ իչինն պէօյլէ քաասֆէթթ, վէ ումիւտսուզ տուրուր-սուն՝ քարտաշ. զայրէթ էյլէ, վէ քօրքմա. իչտէ պէն ըք-րար էտէյիմ էզատ էթմէյէ սէնի շու զընտանտան վէ էօլիմ-տէն, էյէր խատէյիսիմ էտերսէն։ Պուռնու իչինճէ սէ-ֆիլ եէյիտ՝ սէվինտի զնատէ. վէ տէտի. պույուր ադամ, զիրա հէր նէ քի տէրսէն, հազըր ըմ Թէքմիլ էթմէյէ. օլտէմ տէտի օնա օ եէյիտ. պիլէսին, քի պէն շէյթան ըմ, սադայէլ-տէն կէօնտէրիլմիշ՝ սանա եարտըմ էթմէ իչին. էյէր օնուն Թարաֆընտան նէ քի տէրսէմ սանա՝ էտերսէն, քուրթու-լուրսուն։ Խմոի էվվէլ ինքեաթ էյլէ Ալնու, վէ օնուն քիլսէսինին սըրլարըն. (Ա զնտրհուդա եկեզեցւոյ)։ Ալվէ-լնսի շաղըպ քալտը օ եէյիտ. վէ սօնրա տէտի. իչտէ ին-քեաթ էտերիմ Ալնու. վէ քասպուլ էթմէմ քիլսէսէյն շէրիֆինն սըրլարըն։ Ա-էքրարլասար շէյթան, վէ տէտի. էօյ-լէ իսէ ինքեաթ էյլէ օնուն վալիտէսի պիքիր Ալէրիէմի տէ, վէ էէրի տուր օնուն կէօզէտիճիլէյինուէն. չունքի պու քա-տար տէֆա չաղըրըյօրսուն սանա խմոատա. վէ քուր-Թարմայօր սէնի։ Ա-լտէմ ճէվապ վէրտի օ եէյիտ, վէ տէտի.

Digitized by Google

խայրը, հաշա՝ օնու էտէմէմ, զիրա պէն օնու տայմա խզէթ-
լէտիմ, վէ հէր տայըմ չաղըրտըմ օնու խմաատա. նիձէ
քի թէմսիհ էթտի պանա վալիտէմ. վէ իստէրիմ տայըմ
օնու իզէթլէմէք. վէ իշտէ շիմտի տէ տիլէրիմ օնուն եար-
տըմըն, վէ օ սահաթ ֆիրեատ էյլէտի տէմէյլէ, ճ-մլէքէ
Ն-պոլնէ՞ Պէյէ՝ Ե-ըպըմ՝ օ պանա Էօզե-Ն-մ ֆոտոկրաֆ
շէյթան պու սէօզլէրե տայանամայըպ՝ աքսախինճէ թիւթիւն
կիպի քօվուլուպ՝ կէօրիւնմէզ օլտու։ () եկյիտ քալտը ե-
լընըզ զընտանատա. վէ տիւշիւնմէյլէ սօնրաքի էթտէյի պէօյի-
քէմէյին, քի ինքեար էթտի Ա՛նու վէ օնուն քիլիսէսինին
շէ՛ֆ սըրլարընը՝ տայըր էօմրիւ իչինտէ իշլէտէյի քէմէյնք-
լէրտէն մատէ՝ ճօշտու աղլամայա. վէ ֆիքրին եօքարը ա-
զիզ Պ՝իքիրէ քալտըրըպ, տէտի։ Ն՝ՅՅ քէրէմքեանի Պի-
քիր՝ նազար էյլէ պանա, վէ մէրհաւէթ՝ պու ճիւմլէտէն
սէֆիլ պէն կիւնահքեարա. իստէմ՛ սէնտէն թէն եօլիւ-
միւնտէն քուրթուլմաք. հաշա զիրա օնա պէն լայըղ ըմ
պէնիմ իշլէտիյիմ ֆէսահլայը իչին. իյլէ տիլէրիմ սէն-
տէն պէօյիւք կիւնահլարըմըն ավֆլըղընն սէնին Ն՝լլահ օղլուն-
տան քապուլ էթմէք. վէ խուսուսա պու ասնրաքի կիւնահը-
մըն, քի ինքեար էթտիմ օնու. վէ սէնտէն տէ եարտըմ
տիլէրիմ էօղլիմ սահաթընտա, նիձէ տիլէտիմ տայմա
պիւթիւն էօմրիւմիւն կիւնլէրինտէ։ Պէօյլէ տուրտու պիւթիւն
կէձէ աղլամատա. վէ սապահընըզ փափազա մնդրիր օղլուպ՝
պիւթիւն կիւնահլարընը. ձէլլաթլարտան կէօթիւրէլտիւ
տարաղաձընա ատըլմայա. վէ օնուն էօղիւմիւն կէօրմէյէ-
կիտէն հալընը հիսապը եօղ ուտու։ Ն՝ է եօլտա կիտէրքէն
ազիզ Պ՝իքիրին պիր թաշտան ցյմա պատկերին կէօրտիւ՝
պիր էվին տուվարընըն իւզէրինտէ քօնմուշ, վէ պաշլատը
եիւյսէք սէտայլա սէօյլէմէյէ, եա՛ ճիւմլէտէն միւպարէք
պէքիր Ն՝էրիէմ՛ կիւնահքեարլար սըղընաճաղը, իմտատա
էյլէ պանա էօղիւմիւմ սահաթընտա։ Ն՝է օ սահաթ ազիզ
Պ՝իքիր ճիւմլէ հալքա քարշը պաշընն էյտի, վէ սէլամ վեր-
տի օնա. պունա ճիւմլէտի հէյրան օլուպ, թաճուպ քալտը-
լար։ ()նու կէօրիւնճէ սէֆիլ՝ աղլամայա պաշլայըպ, նիաձ
էթտի ճէլլաթլարտա քէնտիսին պէրաքմայա. քի օնուն այաքլա-
րընն էօփսիւն։ Ն՝է օնլար ճօմահաթընն ըէճատը իչինն
եօք քի կէօնիւլ ըրիզասըյլա պէրաքտըլար։ Ն՝է օ նաք-
լաշըպ պատկերէ, էյլիտի օնուն այաքլարընն էօփմէյէ, վէ
ազիզ Պ՝իքիր ուզաթտը օնա քէնտի էյլէրին. վէ տուրթ-

Digitized by Google

տու օնու քօլլորընտան՝ օ քատար գուվէթէ, թա քի միւնքիւնահուզ օլտու ճէլլաթլարա չը քարմաք օնու օնուն էլլէրինտէն։ Պուննու հալք կէօրիւնճէ, հէյրան օլուպ թիթրէհիլէր, վէ ազնզ Պէքիրի թէսպիհ էտէրէք պաշլատըլար եւյահէք սէտայլա ֆէրհատ էտիպ տէմիէ. ա՛վէ վէրիլսին, ա՛վէ վէրիլսին պու քապահաթլը յա։ Պու միւճիւզէթին խապէրի եէթիշտի հաքիմիէրէ. վէ պրապին ճէ էմր օլտու ընլարտան ճէլլաթլարա, ոու չըտույու քօյ վէրմէյէ։ Յամուր՝ հայան ճէլլաթլար չէօզիւլէր էլլէրինին պաղըն, վէ քօյ վէրտիլէր էզատ, օլտէմ ազնզ Պէքիր տէ աչտը քէնտի էլինի, վէ քօյ՝ վէրտի օնու էզատլըղա։ Այնա օ եիյիտ տէօնտիւ մէմլէքէթինէ քէնտի վաղտէսինէ. վէ պատէհու տմէլ փաքլըղըլա եաշարտը ալէմէ էյի իպրէթ. վէ ազնզ Պէքիրէ իլիթլէմէ իպատէթքեար, թա էօլտիւլիւ կիւնէտէք։

Պուննա նայր էսէր Ալլահա էնանի ա. խլ. պատ. 7։ Վէ հայր Ալէյհիսսալամ. պիտա. ճիլտ. Գ. լատ. 16։ Վէ հայր Անվարի. իսմայիլա. տպէզ Պէյրութ գուճլու. Գ. խլ. հնճ. 39։

Ա՛ՏՅԼԷ։

Պու բիվայէթտէն էօյրէնէլիմ պիր թիւրլիւ կէրի տուրմամաք ազնզ օլան Պէքիրէ իպատէթքեարլըղըզտան. փարազա պազը քէրրէ կիւնահտա տա պու յունուրսաք, նէճէ տէնիր խոհմանց քիթապլրնտա. էյէր զահմա օլտուսա պոնա պէնիմ լաալհսնէյէյիմ իչին ճիմիլ իպատէթքեարլըղըմզը ցայլատ էլինճ, լտին ազնզ Ալլահէհաալտհա էօճնճէյէհ ատայտայմ։ Օ իրա օ նուր շէֆաֆլը տէրեա եըլտըզը տըր, քէնտի իսմինին թէրճիւմասընա կէօրէ. էյէր օնու պիզճ քըլավուզ տուԹարսաք տիւնեա տէնիզինտէ, օնտա քի կէմի իչինտէ կիսի կիտէրիզ, եօլտան հիչ սափայըզ, եահօտ քայըպ օլմայըզ. օնուն իչին սէօյլէր ազնզ Նէրնարդա. Այնէ ազնզ Պէքիր նատպտ էսէրսե սոնա, պիշտըղնին, էյէր կէօրմէսէսե պէնի, յօրմտպըզնա. վէ էյէր յըլտըզ օլտուսա սոնա, էօլտուն չը յմտպըզնա։

Digitized by Google

ԱՒՕՆ Ի ՔԻՇԻ ԶԳԱ։

Պէր պէյլարպէ տվնէ Պէյնէկին նշանլինէ տահոպ պատրաս.
ա պա ահա Եօլնա Ընհղնէնինդէն յառաջիպը։

Յունուն 1337. սէնէհինտէ Իլըրանսանըն փարիզ շէհ-
բինտե պիր քիշի զատե պէյ վար ըտը՝ զահիտ՝ վէ ալէմին
սեվիւլիւսիւ քիմսէ։ Պու պիր կիւն սայրը քիշիզատէլէր-
լէ ալի քափարմասընատա օյնադըքէն, քազայլա այագտաշընըն
մըզդաղը քըրըլտը, վէ պիր փարչասը մըզդաղըն քըրըղընե-
տան սըչըրայըպ ա պէյնի պիր կէօղիւնէ, կէօղիւնիւն պէպէյ-
ին չըբարտը. վէ քէօր էթտի, քէնտինէ թէամուլ
օլսընմազ տէրթ վէ էթրաֆընտա օլսընլարա զիատե ատը
վէ կէօնիւլ քըլկընդը։ Ալէ ա քիշիզատե պէյ պու սէ-
պէպլե տիւնեանընըն մէֆասըզլըղընը կէօրիւպ, կէրի չէքիլտի
պիւտիւն պօշ հայէսլէրտէն, վէ տիւնեանվի սէհրայէր-
սէն. վէ վէրտի քէնտինին Ալլահընը քուվվէտլէնսա, վէ ա-
նուն ազիզ վալիտէսինէ իպատէթքեարլըղա, սըդը սըդը քիլսէկէ-
րէ. վէ վազգարա կիտէր, օրուճ տուրթար, տիւվա էտէր, վէ
չօր սաատաքալար վէրիր իտի։ Ամոի պու պիր կիւն ազիզ Պէքի-
բին եօրթուսունտա Ֆրանչիսկան ըահիպլէրին քիլիսէսինը-
տէ տուրուպ ձայնաւոր պատարագ կէօրիւրքէն՝ քաչ
տէֆա քի իշիտիր իսէ ազիզ Պէքիրին իսմին, պաշընն էյիպ
թէվնանահ էտէրտի օնուն իզզէթինէ։ Ալէ օնուն եա-
նընա եաքըն իքի տէ չըֆուտպի վար ըտըլար՝ քի կէվմիչլէր-
տի եօրթուսունն զինէէթինին սէյրինէ. վէ հայան կէօրիւր-
լէրտի ա պէյզատէնին իզզէթի թէվնանահրն ազիզ Պէքի-
բին իսմինէ, եիւյսէք սեսլէ կիւլիւպ՝ մնակարա էտէրլէրտի։
Պունու կէօրիւպ ա քիշիզատե պէյ՝ կիւճէնտի օնլարըն ո-
թանմազըղընա, սիւալ էթտի օնլարա, վէ տէտի, նի՞չին
կիւլէբսինիզ էյլէ էտէպսիզ երբեանարզ։ Ալէ օնլար ճէ-
վապ էթտիլէր. կիւլէրիզ սիզ քրիստիանլարըն իւզէրինէ,
քի պիր Ֆրանքարէ չըֆուտ քըզընա ա քատար իզզէթ էտէր-
սինիզ. օնուն պիր տիւրկէր զէվճէսի օլտուղուն սիզ տէ
եքրաւ էտէրսինիզ. վէ պունու սէյլէրլէրտի քիւֆիւր էթմէյլէ
ազիզ Պէքիր։ Ա)նու հայան իշիթտի ա քիշիզատե, զիա-
տե հէրսընէնտի օնուն իսմինին ղայրէթինէ. վէ օնլարա պիր
շէյ սէօյլէմէյիպ՝ քիլիսէտէն տրշարը չըքտը. վէ կիթտի
մէյտանտա տուրտու օնուն քափուսունա եաքըն, վէ պէք-

Digitized by Google

լէրտի օնտա չըֆուտլարըն կէլմէսինէ, քի էօլտիւրսիւն օնլարը։ Ամի օ չըֆուտլար քիլիսէտէն չըքըպ կէչէլքէն օ եօլտան, քիշիզատէ քըւըշըն քընընտան չէքիպ՝ էօրքէյլէ տէտի. տինսիզլէր՝ նի՞չէ սէրպէսթիէնտինիզ Ա՛լլահըն վալիտէսինէ քիւֆիւր էմմէյէ։ Ա՛է պունու սէօյլէյիպ՝ վուրտու պիրին էօլտիւրտիւ քաչար՝քէն, վէ օ պիրին չէնէսինտէն եարալատը. վէ օ ֆէրեատ տէէր, վէ տէրտի քաչարաք. խմոտա էյլէյին, խմոտա էյլէյին։ Պու չըֆուտուն շամաթասընա պիւլթիւն շէհիր օլայա քօշուպ. քիշի զատէյէ սիւալ եթտիւլէր՝ չըֆուտու վուրմասըրըն սէպէպին. վէ օ նաքլ եթտի օնլարա ազդէ Պիքիրի մասկարա էմմէլէրին. վէ օնուն իչին վուրտում օնլարը տէտի. վէ ճիւմլէսի հագ վէրիպ՝ մեթհ եթտիլեր օնու։ Ա՛քին շէհիրին պիւթիւն չըֆուտլարը՝ պիլէլէրինճէ օ վուրուլան չըֆուտու տա ալըպ՝ հաքիմ քափուտունա սէյիրթիլէր. վէ օ քիշիզատէտէն ինթիքամ թալապ էտէրլէրտի. եօքսա փատիշահա ալդ էտէրիզ տէրլէլտի։ Ա՛է հաքիմ քօրքուպ՝ օլմայա՝ քի փատիշահա արզ եթմինլեր. վէ հէմ ումումտանմայլա չըֆուտլարտան տա պիր ազ շէյ ալմայա, ինքար եթտի սուչլուլա պէօյիք քազէպ վէրմէյէ. օնուն իչին չաղըրտը օ եարալանան չըֆուտու, վէ սիւալ եթտի. քիմ խո սիզդի վուրան, վէ նէ սէպէպ իչին։ Ա՛էվապ վէրտի չըֆուտ վէ տէտի. քիմ օլտուղուն թանըմամ, լաքին պիր կէօզնէ քէօր քիշիզատէ քիմսէյտի. վէ վուրմասըրըն սէպէպի քիլսէտէ սիզ քրիստիանլարըն ատէթլէրինէ պիր ազ կիւլթիմսիւնմէմիզ տիր։ Ա՛աքիմ կէօրինտու, քի սուչտուզ ուտուլար չըֆուտլար. վէ խուսուսա սուչլարը տա օլայյտը, մինասիպ տէյիլտի պիր թէվհիտէն ատէմէ օնլարը չէրահաթլամաք. օնուն իչին էմր էթտի օ քիշի զատէյի տուրմայա։ Ա՛աքին օլմայա քի պիր եաղնըշլըք օլսուն, վէ օնուն եէրինէ պիր սայրըսըն թուրթսունլար, եարալանան չըֆուտա էմր էթտի հասասլարլա կիրմէյէ։ Ա՛է օ մապէյնտէ քիշիզատէ թէքբար կիրիպ քիլսէյէ, տիզ չէօքսիւ ազդէ Պիքիրին մէզպահըրըն էօնիւնտէ. վէ նիազ էտէրտի քօրթմարմայա քէնտիսին էօլիւմ թէհլիքէսինտէն, էյէր օնուն իսմինին իզդէթթինէ սահապ օլմասընտա աստաղէթ սընըրընտան պիր ազ չըքմըշտըյսա տահի։ Ա՛է տիւվասընտան ածնրա քիլսէտէն չըքըպ էվինէ կիտէրքէն, եօլտա ըրաստ կէլտիլէր օնա հաքիմին հասասլարը, վէ թա-

Digitized by Google

ընտրելար ընու չըՓուտուն շահատեՓելիկինե կէօրէ։ վէ ԹուԹուզ պաղլատըլար, վէ կէօՓիւրտիւլէր հաքիմին տիվանընա. օրատա ՃէմՃէմ օլմուշլարտը ճիւմլէ չըՓուտլար. վէ իտատըլէրտի ընուն քանըն՝ էօլէնին քանընա պէտէ։ Այմ մա քիշիզատե կիտէրքէն եօլտա աղլար, վէ կէօյնիւնտէն ազիզ Պիքիրին իմտատըն տիւէրտի, շիւփհէսիզ ումուտա քա քութԹուլմայա։ Այ ազիզ Պիքիրին միւՃիզէԹինէ։ զիրա հայան կիրտիլէր հաքիմին սարայընա, իշտե քափիլ աչըլտը ընուն քէօր կէօզիւ, ընա քիշիզատե զիտատե շազ օլուպ, եիւրէքտէն սէվինիր, վէ ազիզ Պիքիրէ շիւքր էտէրտի։ Ալ Ֆայան հաքիմ Հուզուրունա չըքտը, կէօրտիւ հաքիմ, քի իքի կէօզիւ տէ սաղ ըտը, տէտի չըՓուտլարա. պոճ մուտուր սիզին քանլընըզ, քի ընուն իչին շէքվա էտիյօրսունուզ։ Ա՛էվապ վէրտիլէր չըՓուտլար, վէ տէտիլէր. էվէԹ պու տուր։ Տէտի հաքիմ, եա պու ՏԷ՞ օլսա կէրէք, սիզ տէտինիզ ընուն պիր կէօզիւ վար տէյի. վէ պունուն իքի կէօզիւ վար։ Ալ չըՓուտլար իլէրի կէլիպ՝ կէօրտիւլէր, քի եօյլէտի՝ շաշտըլար, վէ քօրքուլարընտան պիլմէզլէրտի, քի նէ Ճէվապ վէրսինլէր։ Օլտէմ էմր էյլէտի հաքիմ չէօմիյէ քիշի զատէյի պաղընտան. վէ չըՓուտլարա էօրքէյլէ տէտի. չինքի սիզ աուչաուզա իՓտիրա էԹինիզ. պու քապէպ օլսունսիզ, քի հէր սէնե Փարիզինմէյտանընտա կէԹիրիպ՝ տուրտուրասընըզ չըՓուտլարընըզտան պիրին, ընա օրատա քրիստիանլարտան պիրի պիր զօրլու շամար վուրսուն։ Իշտե պէօյլէ ունակարա օլտուլար, ազիզ Պիքիրի մանկարա էտինլէր. վէ ընու էՀտիշամլայան քութԹուլտու։

Պատու նատլ էպէք հայը Իննոկենթիոս Կոննեան Պէրէզովին Ամերիկոյի Ալեուտեան կղզիներուն Ուննալաշքա կղզւոյն մէջ ծնած է 1797 թուականին։ Ալ Ենկլիա գրած էօրնէկներէ յիշեմ։ Ալ հայը Ուղիգոնը. գիրք. Ը. Խոս. 17։ Ալ հայը Վատըա Քովկեան. ճիլտ. Ը. Էօրնէկ. 31։

Ա՛էյվէ։

Պու քիշիզատե միասլի էյեր պիզե եօղ տէյիլսե քըլըճ ըա ինթիքամ ալմազ իստէմէք Ա՛ղլայա, վէ ընուն վալետէսինէ, վէ ընուն էվվիայէրինէ էտիլէն ԹէօհմեԹլեր ի՛չին, պա՛րի աղըզ քէչտիրըյտա ընըտրա քարշը եօյլէ ղայրեմ

կէօտէրէլիմ, ընդար քի կոէպսիզ տուրուրլար սիւատա, վէ քիլսէտէ, վէ եահօթ սէ պատարագ հուզուրինտէ, ազարլամայլա ընդարը, վէ էյէր քապկլիսէ տրշարը էթմէյ իլէ ընտան. նասըլ քի Ղիֆէնտիմիզ էթտի, իսի քամ-չըյլա տրշարը չը քարտը պիւթիւն ընդարը սէհրաթուլլահ-տան, անլէր քի ընտա թէօհմէթ կոէրլէրտի Ալլահա: Ալ է քիմ քի քիլսէտէ կոէպսիզի կէօրիւր տէ, հաթըը իչին ազարլամըդա ընու, էյլէ քիմսէ Ալլահը սէվմէզ, պարի քէնտի վիճուտի կիպի. չիւն տարըլըրտը պիր քիսինէ խօր-լարտըյա քէնտիսին. վէ տարըլմայօր Ալլահա զըթ օլանա, քի էյլէ Ալլահը րատղէթսիզ էտէր:

Մ Ի Ս Ա Ի Ո՞Ղ Ն Ի Զ Ի:

Ընչը Պիւյը փէյղամպէրնէ օղլուպտան պէր պօյլա յան, ոչնպէ պէր խպապէհուբըրնը խնէլալըդը ընչին:

Մանաստըրըն պիրինտէ պիր չըկըրն րահիպ վար ըտը զիա-տէ կէվիրէք վէ հաճէթսիզ քէնտի թարիքինին կանունուն վէ ահտըն սազքամայա. լաքին պու հէր հալկլէ, ազիզ Պիքիրէ իպատէթքեար ըտը, վէ հէր կիւն եիւզ ողջըն քիզ Մարիամ սէօյլէրտի օնուն իզզէթինէ: Ամի պիր քէրրէ աղըր հատտալանըպ՝ էօլիւմ թէկլիքէսինէ եէթիշտի: Ալ է իշտէ հազրէթի Իահանընն (եանի, Յովհաննէս մկրտիչին) մէվլուտինին եօրթու կէճէսի մանաստըրըն սայրը րահիպլէ-րի քիլսէտէ կէճէ ժամընտա իքէն, վէ օ տէօշէկտէ աղըրլա-րընըն շիտտէթլիկլէյի իչին ույուայամատը, իշտէ կիրտիկեր օնուն օտասընա չօք շէյթանլար. վէ քալտըրըպ օնու եա-թաղընտան թէճակէրկլէ կէօրթուրուլէր պիր միքէրլէճ պէջիրիք սուճպայա. օնտա կէօրտիւ սէֆիլ րահիպ, քի հազրէթի Իսա էֆէնտիմիզ սալթանաթի լհատրնտա օթուր-մուշտու. վէ օնուն սաղընտա ճիւմլէտէն միւպարէք քէնտի ազիզ վալիտէսի. վէ էտրաֆրնտա րէսուլլարըն (եանի առաքեալներըն) հէփսի, վէ չօք ֆէրիշթէթլեր: Ալէմ սիւսալ էթտի հազրէթի Իսա շէյթանլարա, վէ տէտի. քիմ տիր օ րահիպ՝ քի կէթիրտինիզ հուզուրումա, վէ նէ իս-տէրսինիզ օնուն իչին: Ա՛էվսալ վէրտիկեր շէյթանլար, վէ տէտիլեր. պու օ չըկըրն րահիպ տիր, քի ֆէքան մանաստըր-տա սաքին օլուր, իշտէ կէթիրտիք սէնին տէվկէթի հու-

Digitized by Google

պուրինէ, շէօյլէ քի վէրէհին պուննուն վէ ֆաթիհընըն, վէ ճի-
հէննէմ իաքեան օլմասընըն իլամըն, քի կէօթիւրէլիմ օննու
ճիհէննէմ։ Ըաչան պուննու սէօյլէտիլէր շէյթանլար, մեր-
համէթ անասը ազիզ Պիքիր այաղա քալըպտը, վէ ատտի.
կէրչէք պու բահիպճէ տուրմատը. լաքին չիւն պէնիմ իզզէ-
թիմ հէր կիւն եւէզ ողլոյն քեզ Պնաիամ սէօյլէրտի,
վաճիպ տիր պուննուն խէլասընընն չարէհին պուլմաք, վէ թէհ-
լիմ էթմէմէք պուննու հէլաքիյէթէ։ Պէ ասնրա Պասա էֆէն-
տիմիզ վալիտէսինին տիլէյինէ վէ սէօզիւնէ կէօրէ էմր էթ-
տի ինարէմայա օնուն ճիւնէ ամէլլէրին խայըր վէ շէ-
րըր, կէօրմէյէ, քի Պհանկըսը աղըր տըր։ Պէ իշտէ կէլտի պիր
Պտնշտակ. էլինաէ պիր պէօյիւք թէրաղլի. վէ թէրաղլինին
պիր կէօզիւնէ քօնտու պիր ազ խայըր ամէլլէրի. օնլարլա
եւէզ ողլոյն քեզ Պսրիամլար տա եաղըմլըշ եւէզ փար-
չա քեահաատ իւզէրինէ. վէ օ պիր կէօզիւնէ քօնտու օնուն
կիւնահլարը. վէ իշտէ կիւնահ ինարաֆը աղըրլանտը, վէ
օ պիրի հավայա քալըմտը։ Պլտէմ շէյթանլար պաշլատը-
լար սէվինիպ քալկըմտյա, վէ տէմէյէ. եէնտիք՝ եէնտիք,
պիզիմ տիր րահիպ, պիզիմ տիր։ Պէ ազիզ Պիքիր տէտի
շէյթանլարա, սուս օլուն՝ վէ սէսինիզին քէսին, զիրա տահա
պուննուն ճիհէննէմէ իաքեան օլմասընըն իլամը վէրիլմէտի.
վէ սօնրա տէտի օղլուննա, նիճէ էտէրիմ, սանա օղլում՝ քի
վէրէսին պանա պիր տամլա սէնին ազիզ քանընտան, ծնու
քի ալտըն պէնտէն ինէն ալմանտա՝ պու բահիպին խէլասը
իչէն։ Պէ Պսա էֆէնտիմիզ տէտի. սէվկիլլիս վալիտէմ՝ ֆա-
րազա պու լայըք տէյիլ տիր, լաքին սէնին նիազընն իչէն,
վէրէյիմ օնու սանա։ Պէ պուննու սէօյլէյիպ՝ վէրտի քէն-
տի պէօյրինիւն քանընտան պիր տամլա քէնտի վալիտէսի-
նէ. վէ օ քօտու ինէրաղինին խայըր ամէլ ինարաֆընա. վէ
իշտէ օ ինարաֆը աղըրլանտը, վէ օ պիր շէրիր ամէլլէրին
ինարաֆը հավայա քալը։ Պլտէմ շէյթանլար զիատէ ու-
ինանըլար, վէ պիլմէզլերտի, քի նէ էթմինլէր. իմտի քուտու-
րուպ իղնն իստէտիլէր Պսա էֆէնտիմիզտէն, քի պէրլի տէօյ-
սինլէր օ բահիպի պիր կիւնահը իչէն, քի իշլէմիշ վէ
մուքրիր օլմամըշտը, քիլսէնին մալլարընըն իւզէրինէ նա-
զիլլէյինտէ, օ խըզմէթտէն մէհրում օլմամաք իչէն։ Պէ
շէրահաթը Պյն իզնն վէրտի օնլարա։ Պլտէմ եէօրիւյիւշ
էթտիլէր շէյթանլար սէֆիլ բահիպին իւզէրինէ, վէ օ քա-
տար ֆէնա տէօյտիլէր օնու, ինա քի տիւշտիւ օնտա էօլմէ

կիսպե. վէ շիւփհէսիզ եօլտուրուլէրտի օնու շէյթանլար, էյէր ազիզ Պէքիր մայնա էթտուգմէսէյտի օնլարը վուրմա-
տան: Ալ է սօնրա Վ.Ծուն էմրինէ կէօրէ քալտըրտըլար օ-
նու օնատան, վէ կէօթիւրտուլէր քօտուլար թէքքար քէնտի
եաթաղընա. վէ օ ճիւմլէ կէօրիւնիւշ կէօրիւնմէզ օլտու:
Յետի՝ կէճէ ժամը պէթինճէ հաստա կէօզէտէն եղբայր
կիթտի կէօրմէյէ օ հաստա բահիպի. վէ կէօրտու, քի նէ-
ֆէսինի փէք չէթին ալըպ վէրիր, վէ տէրհալ տէրհալ ինու-
լէր՝ աղլարտը՝ վէ աէօյլէյէմէզտի: Ֆաճուպ քալտը օնա
հաստա կէօզէտէն; խապէր էթտի սայըր եղբայրլարա վէ
պաշ փաւփուղա. օնլար հաչան կէլտիլէր, վէ կէօրտուլէր
օնուն թէնինին քան րէվան ֆէնա եարալարըն, զիատե
շաշտրլար. վէ պաշ փաւփաղ էմր էթտի նաքէ էթմէյէ օնլա-
րա քէնտինէ օ կէճէ ըրաստ կէլէնի: Ալ է օ պաշլատը նաքէ
էթմէյէ օնլարա սըրատըյլա, քի նասըլ կէօթիւրիւլտիւ
Վ.Ծուն տիվանընա. վէ քապահաճը զուրնատու. լաքին
ազիզ Ալտուէթուլահըն շէֆայէթիյլէ էզատ օլտու ճի-
հէննեմէ խաքեան օլմատան, վէ սօնրա նիճէ տէօյիւլտիւ
շէյթանլարտան: Ենու հաչան իշտիթտիլէր րահիպլէր՝ զիա-
տե քօրքտուլար, վէ ալէֆլէնտիլէր ազիզ Պէքիր ազիմ
իպատէթքեաթըղա, վէ ամէլլէրինին սահիհ տօղրուլտուղու-
նա: Ալ է օ հաստա բաչխիպ պիր քաչ կիւնտէն սօնրա թէք-
միլ փէշմանլըղ ըլա քիլիսէյի շէրիֆին սօն սըղլարըն ալըպ,
բահաթլանտը Ալլահտա:

Պ-ոնու նաչէ էտէր Յովհաննէս Էպողլեան. էօփնէլ. ֆլլա. պոպ. 5: Ալ Հայր Ալէք. պէպո. ճիլտ. Ք. ըսպ. 18, Ալ Սայէը Չօլտը:

Ա Է յ լ է:

Պու բիվայէթտե կէօրտիք, քի նէ քատար քուտրէթ-
լի տիրլէր քուրթարըճմըղ Ենուն ազիզ քանը վէ իսկէն-
ճէլէրի պիզիմ խէլաըլըղմըզա. էօյլէ իսե պիզ տե ճահա
էտէլիմ իլհաք օլմայա օ ազիզ քանա, չէօյլէ քի եէթիշէ
պիլէչիմ էպէտի խէլաըլըղա: Պօղոս առաքեալըն օ աէօզիւ
իւզէրինէ (լաթին թէրճիւմանինէ կէօրէ) ընոմ պոպո-
ոս-ըն չաչլատանոցն Վ.Ծն, եանի, Լոռ ՀՆՀՆԻՆՆԻՆ ԱՆԱՆԸ-
ԷՐՆՆԸ Է՛ՈՆՆԻՆ ՓՕՂՈՍ-ԸՈՒ-ԸՈՄ. ՅՈՒՐՆԵԼԻՈՒ ԱԼԱՓԻՒՏԵՒՆԻ

Digitized by Google

մանա վէրիճի սէօյլէր, քի օ տօլտուրուր Վ.ասուն իսկէն ճէլէրինին էքսիյին, օ քի իշճաք օլուր օնա. եանի սիասէթ տաշ օլուր ծնա, էօլտուրմէյլէ Թէնին մարազլարըն, վէ կիւ նահլարա քարշը էօլիւմ քատար սըգլէթ չէքմէյլէ. սալթ օնունլա քապիլ տիր հիսսէտար օլմազ օնուն մահսուլլէրինէ, էպէտի խէլասլըղա եէթիշմէք իչին։

Մ Ի Ս Չ Ի Ո Ղ Ի Ա. Զ Ն։

Ընդէղ Պէյրին պապէյէթ Լոշ ըլա վատալա՝ չան պէօյնէ, վէ Լոշ ալան չապէպլէնպէ. լսէին ասնա պէօնէ Ալլահ։

Գրանանալըն Լւենիոն շէհրինտէ պիր ղումարպազ քիմսէ հաչան պիր օյունտա պիւթիւն օլուպ օլան ահճէսին քայըպ էթտի, զնաւոէ քուտուրուպ ումուտու քէսիլտիյինտէն՝ պաշլատը տէնիլմէյէճէք վէ Թիթիրէյէճէք քիւփիւրիւլէ սէզտա էթմէյէ Ալլահա վէ օնուն ազիզ վալիտէսինէ, քի իհսան էթմէտիլէր օնա օյունու եէնմէյէ։ Վէ նէ զաման չըքտըյատա ղումարհանատան տըշարը, օ. ճիհէննէմ միւթաճիք եվին քափուտունուն քարշը տուվարընտա կէօքտիւ ճիւմլէտէն ազիզ Պէքիրին պիր պատկերին, քի մուշամպա իւզէրինէ էէքիլմիշտի քուճաղընտա Ալլահ օղլու իսա, վէ քօնմուշտու օնտա. (Նիճէ քրիստիան մէմլէքէթլէրին տէ կէօրիւրիւզ չօք եօղ կէչէրտէ Վալիտէթուլլահըն պատկերին պէօյլէ քօնմուշ ատուվարլատտա)։ Ինու Հաչան կէօրտիւ օ պինամուս՝ պաշլատը Թէքզար սէպտ էթմէյէ ազիզ Պէքիրէ տէնիլմէյէճէք վէ մուրտատ քիւփիւր իւլէ. վէ սօնրա քուտուրուպ պիր Թաշ ալտը, վէ պատկերէ աթտը. վէ Թաշ ըլատտ կէլտի Վալիտէթուլլահըն կէօքսիւնէ. վէ պաշլատը կիւմիտհ քան տէօքիւլմէյէ օնտան։ Ինու Հաչան կէօրտիւլէր՝ էտրաֆտա տուրանլար, վէ սայըր կէչէնլէր, քօրքուպ Թիթրէտիլէր, վէ իչտէ չաւ օլտու շէհրէ, վէ սէյիրթատիլէր օրայա ճիւմլէսի միւճիւզէթին սէյրինէ։ Վէ ազիզ Պէքիր տայանմայընպ էօյլէ էտէպտիզ քիւփիւրլէրինէ, աքապինձէ քազէպլէտի օ սէփտ էտէն պինամուստու պէօյլէ պիր ղազըպլէ. քի օնուն եիւզլէրի պօյնույլա պէթտաղէր տէօնտիւլէր պիւթիւն էնկոհ Թարաֆընա՝ կէօրէնլէրէ քօրքու Թիթրէմէ. վէ պինամուս քատըր տէկիլտի քաչընպ կիզլէնմէյէ. զնրա կէօրմէզտի՝ նէրէյէ կիմտիկին,

Digitized by Google

Ա օնրա թուխտուլար օնու հաքիմ չուհատարլարը. վէ կէօ-
թիւլտիւլէր օնուն տիվանընա. վէ պիւթիւն ճէօմհաթի
ֆիրեատ էտէրտի օնուն արտը սըրա տէմիյլէ. ղաթլ օլսուն.
ղաթլ օլսուն: Ա է հաքիմ հիչ թէվեքքիւլ էթմէտէն՝ էմր էթ-
տի օնու ասմայա տարատաճընա, լաքին պու քավլ իւզէրէ,
քի էվվէլ կէօթիւրիւլսիւն օ Ա ալիտէթուլլահըն պատկե-
րինին հուզուրինէ, վէ օնտան կիւնահլարընա ավճ տի-
լէսին. վէ սօնրա ասըլսըն տարատաճընա: Խամի՝ նէ զէման
կէօթիւրտիւլէր ճէլլատլար օ քիւֆիւր էտէնի ազիզ
Պիքիր վալիտէթուլլահըն պատկերինին հուզուրինէ,
օրայա պիւթիւն շէհիր պիրիքտի. վէ չիւն հօրուն
կէշէսի տար ըտը՝ չօքլարը չինլէնտիրէր ճէօմհաթին
սըքընտըրընտան: Ա է օ սէֆիլ քիւֆիւրպազ քօրքուպ
եաքըն օղլիւտէն, վէ խուտսա ճիհէննեմտէն՝ քի
կիտէճէքտի. թէքպիր փիւշճընըղա կէլտի. վէ օնուն
հուզուրինտէ եիւզ իւղերինէ տիւշիւպ՝ եիւքսէք սես իլէ
ավճ տիւէմէյէ պաշլատը օնտան, վէ օնուն Ալլահ օղ-
լուտան քէնտի կիւնահլարընա կէօղէրի տօրու եաշ ըլա
թէօվպէ խատիֆար իլէ, վէ օ քատար ահիպար իլէ,
թաքի պիւթիւն ճօմհաթի պիրլէ աճընընտան աղլատը:
Ա Լտէմ մէրհաքէ էթտի օնա ազիզ Պիքիր տէ, վէ
ավճ էթտի օնա օնուն կիւնահ լարըն, քի ընշանը պու
օլտու, զիրա հաչան այաղ իւզէրինէ քալքատյա, իշտէ օ
ահաթի տօղրուլուպ օնուն էյիլմիշ պօղազը, վէ պաշը,
տէօնտիւէր զաթը պիչիմինէ: Ա է ճօմհաթի հաչան կէօր-
տիյսէ Ալլահըն. վէ օնուն Ա ալիտէսինին քէրէմին, քի պէօյլէ
ազիմ սուլտանուն կիւնահլարըն ավճ էյլէտի, հէյրան
օլտուլար. վէ պաշլատըլար ֆէրեատ էտիպ տէմիյէ. ավճ
օլսուն պունուն ղաթլը. ավճ օլսուն պունուն ղաթլը: Պու
միճիւզէթին, վէ ճօմհաթին նիհայընըն խապէրի եէմիշտի
հաքիմ. վէ օ տախի կէօնիւլ րիզասըյլա պաղըշլատը օնա՝ վէ
չէօզտիւ էօղլիմ պաղընտան. վէ քօյ վէրտի օնու էզատ,
նէրէյէ խատէրսէ կիլմէյէ: Ա է օ նալէթլի ղումարհանէյէ
ճիւմլէ շէհիրլիլէրին միւրատընա կէօրէ եըքտըլար թէմէլին-
տէն. վէ օնուն եէրինէ պիր կիւշճիւկ քիլիսէ եափտըլար օ-
րատատ. վէ քօտուլար օնտա ազիզ Պիքիր Ա ալիտէթուլլահըն
օ քանա պէօղէնմիշ պատկերին, վէ տախի օ Թաշը՝ քի օնուն
եարալատը պատկերի, վէ օ քիլիսէնին ատրն քօտուլար
Ա ճէօթէն էտէլ յատոյ: Օ իրա քիմսէ եօք տուր. քի օնա

Digitized by Google

սըղնսըն սահիհ ումուտլա հէր հանկը շէյ իչին օլսա, վէ ալմասըն տիրէյին։ Պու րիվայէթին սօնունտա, տէրիմ պու-նու տա, քի պէօյլէ միւճիւզէթ, եանի ազիզ Պիքիրին պատկերինտէն քան աքմասը եօք քի սայլե պու Ա՛ենիօն-տա րաստ կէլտի. իլլէ սայրը քրիստիան մէմլէքէթլէրինին չօք եէրլէրին տէ. նիճէ Ա՛իլան շէհրինտէ ազիզ Պիքիր վա-լիտէթուլլահըն պիր պատկերի Ա՛լլահ օղլու քուճաղընտա, պիր պինամուստան եարալանըպ պօղաղընտան՝ սէլ կիպի քան տէօքտիւ։ Ա՛ոգոստա Ա՛իմոյ շէհրինտէ, օնուն պիր սայրը պատկերի չէնէսինտէն եարալանըպ քըրըճլա, քան տէօք-տիւ։ Ա՛խմինի սընըրընտա Ա՛նդայինէ եաքըն պիր սայ-քը պատկերի ցյուն թոփուլ ուլա աննընտան վու-թուլուպ՝ պուրունլարընտան քան կէլտի։ Պունուն կիպի սայրը եէրլէրտէ տէ. նիճէ կէօրինիւր ասնրա կէլէն րիվայ-էթտէ։

Պունո նուէլ էոխէ հայը Ա՛նօփէլա հուայնատա. էնոպէ րէլ. ճիլա. ը։ Ա՛Ն հայը Ա՛ղէա. պէսա. ճիլա. Ը. Լուտ. 19։

Ա՛ՀՅՎԷ։

Պու հիքայէթտէն խքի շէյ էօյրէնսէք կէրէք։ Ա՛յվէվ քրիճիւր կիւնահլարընըն մէքրուճիլուղուն, քի էօյլէ պիր մուր-տար սըր, քի ինսանըր շէյթանա վէ ճհէննէմլիլէրէ պէն-զէր էտէր, քի տայըմ սէպտ էտէրլէր Ա՛լլահա, նիճէ տա-սիլքտէ սէօյլէր. Ֆայհոյէնին պանուանն Ա՛յ ու ունի պէշնանու է՛ն ֆէ հուրճանտա այսոյնի։ Ա՛յանի, սէպտ էոխէրէպի Ա՛լլահըն էո-նինէ, րէ հէօրէ վէր պա- ղալէպէրին է-վէրինէ։ Ա՛ն խքին-ճհի տահիհ փիւշմանլըք ամէլն տիր, քի պու զայ օլմուշ հօ-միւրիւ թէքբար եէնիլէր. զիրա սէօյլէր մուխթլուլ Կրիգոր. Ա՛ամլըն ալքըտը վարտը, նէ զաման րէ կէլէն էօմրիւ-պօլնը, րէ լճֆապանըլըգը այսէտ կէնէրա, տալսայլը Ֆոխէ էոխէ։ Ա՛ն տահի կէօյլէրին ճհէննէմինն սանքի զօրաքի քահար. զիրա սէօյլէր օ մուխթլուլ Կրիգոր. Կէօյլէրին ճհէննէմինէ չափը-ըգը պինգ տալսայլը։

Digitized by Google

ԻՆԻՉԻՆ ՉՕՏ։

Պէտ չքիստոս Եսուան չրխոխան ազիզ Պիւիւրին պոպիւրին եա-
բալայըդ՝ ֆէտ ֆէնա հօլի-մլէ հօլտի։

Յունուար 1332. սէնէսինտէ Ֆրանսատա պիր չքիստոս եալան քրիստիան Հէրքա փաշասընըն սարայընըն քափը-ճըլըք խըզմէթինտէ իտի՝ մըզըպաքը։ Իմոի՝ պու չքիստոս ալըշմըշ ըտը սէ Հերնարդոսուն մանաստըրընա չօք տէֆա կիմսէյէ Կամբերնա տէ-իլէն եէրտէ, քի եաքըն ըտը Հէրքայա. վէ սէօյլէշիրտի մանաստըրըն րահիպլէրիլէ. վէ օնլար օնու քրիստիան զանն էմսէյէ, հէր ինսանէ-նէյէթլիյի էտէրլէրտի օնա. վէ սէօյլէշիրլէրտի օնունլա տէկիլ սալթ խայըր ամըլլէր իչին, վէ տոպեի տինէ միւթալիք սէօզ-լէր իչին, վէ օ միւրայի պիր էյի քրիստիան կիսի քուլակ վէրիրտի օնլարա։ Իմոի՝ օ մանաստըրըն ավլուսունուն մէյտանընտա պիր իքրամլը եէրտէ ազիզ Պիքիրին պիր թաշտան պատկերի վար ըտը քուճաղընտա Հլահ օղլու իլէ. վէ օ պատկեր իւշ ազիզ փատիշահլարըն սէճտէ էմմէսինին սուրէթիյտի։ Վէ քաչ տէֆա կէօրիւրտիւ չը-ֆուտ օ պատկերի, կէօյնիւնտէն քիւֆիւր էտէրտի. վէ իւտերտի եարալամագը էլինտէ թաշտընտըղը մըզրաղըլլա. իլէ էտէմէզտի, զնրա օրատա տայմա րահիպլէրտէն պազը-լարը պուլունուրլարտը։ Լաքին պիր կիւն չքիստոս կէօրտիւ, քի ավլուտա քիմսէ եօղ ուտուտ, պաշլատը էվել սէփտ էմ-մէյէ ազիզ Պիքիրէ՝ վէ օնուն Հլահ էվլատընա քիւֆիւր սէօզլէրլէ. վէ ածնրա պաշլատը մըզրաղըլլա եարալամայա օնու տէօրտ թարաֆընտան։ Վէ իշտէ կէօրիւնտիւ Հլահըն միւճիւզէթինին մէճտի։ զնրա աքապինճէ իշխտիւտի օ պատկերտէն տէրտլի չաղըրմասընըն սէտտը ազիզ Պի-քիրին. վէ օնուն եարալանան եէրլէրինտէն քանըն սէլ կիպի աքմասը։ Հայան պու աղլամա սէսին իշխթիրլէր իքի տիւրկէրլէր, օնլար քի ավլուտան տրշարը իչէյօրլարտը, վէ մանաստըրըն ճիւմլէ րահիպլէրի՝ սէյիտլէր, կէօր-մէյէ քի նէ օլսա կէրէք օ տի չէչլի. աղլամասընըն շամա-թասը։ Վէ հայան կէօրտիւլէր, քի ազիզ Պիքիրին պատկերինտէն սէլ կիպի քան ագրյօր, վէ չըֆուտ էլինտէքի մըզրաղը քանա պէօլէնմիշ թիմթէյիպ

Digitized by Google

տուրուտու, քօրքտուլար, վէ թանըտըլար չըֆուտուն զալըմլըղըն։ Ալէ տիւրկերլէրտէն պիրիսի իստէմի էլինտէ քի քէսէրլէ էօլտիւմէք օնու. լաքին բահիպլէր պըրաք մատըլար օնու էթմէյէ։ Պու միւճիւզէթ եայըլտը Կամբռնայա, վէ պիւթիւն շէհիր ևէօրիւշէ էթտի օրայա. վէ պաշլատըլար տէշիրմէյէ պիլէօր քապլարա օ միւճիզէթլի քաթը, քի աքարտը ազիզ Պիքիրին եարալարընտան. վէ սաքլատըլար իզէթ իքրամ իլէ սայը սէ մատուքլարըլա։ Ալէ սօնրա թուրթուլար օ զալըմ չըֆուտու. վէ քօտուլար զընտանա։ Լաքին օնալէթ չըֆուտ հաքիմլեր հուզուրինէ չըքըպ՝ թէվֆիշ օլմասընտա, եէմին էթտի չօք քէրլէ քօրքուլաճաք եէմինլէրլէ, քի պէն էօյլէ շէյ էթմէմիշիմ, իլլէ տէտի. պու օ բահիպլէրին թամահքարլըղընըն ֆէնտէ տիր, քի ահճէ պիրիքտիրմէ իչին էտէրլէր, վէ էօյլէ եալանլար կէօստէրիրլէր։ Ալէ տիվանտա էօյլէ պիր էլֆազ ըլա աէօյլէտի, քի թա՛ հաքիմլեր սուչտուզ զանն էտիպ քօյ վէրտիրլէր, վէ պաշլատըլար սուչտուզ բահիպլէրի այըպլամայա։ Ալէ լաքին ազիզ Պիքիր օ զալըմ չըֆուտու ղաչէպտիզ պըրաքմատը, իլլէ ճարըա էթտի օնու պու թարզլա։ () էյալէթտէ Յուվհաննէս փլամադեան նամ եէթմիշ եաշընտա ալէմին թանըտըղը պիր իհտիար ատէմ վար ըտը, քի քէօթրիւմլիչէ տէօչէյէ տիւշմիշտիւ եէտի սէնէ, վէ էօլմէյէ նաքըն ըտը։ Ակօրինտիս պունա ազիզ Պիքիր. վէ սաղալտըզ օնու պիւթիւն քէօթրիւմ հաստատըղընատան՝ էմ՛ի էթտի օնա Ինդրայա կիտիպ՝ օրանըն փաշասընա սէօյլէմէյէ, քի օ չըֆուտուն սէօզլունէ ինանմասընն. իլլէ օնուն զալըմլըղընա կէօրէ ճէզասըն թէրթիպ էյլէմին։ Ակիտի օ իհտիար փաշայա, վէ սէօյլէտի օնա ազիզ Պիքիրին սէօզլուն։ Ալէ փաշա, վէ հաքիմլեր կէօրիւպ օ իհտիարը քէօթրիւմլիւյինտէն սաղալմըշ. վէ քարթալ կիպի եէնիլէնմիշ կէնճլէքտէ, օնու պիլտիրէրտի, քի քէօթրիւմլիւյինտէն սաղըլմարը իչին էօլմէյէ եաքլաշմըշտը. պունա զէտտէ հէյրան օլտուլար. վէ իթիգաթ էթտիլեր օնուն սէօզլերինէ. վէ աքապինճէ թէքրար թուրթուլար չըֆուտու, վէ կէթիրտիրլեր թէվֆիշ էթմէյէ։ Ալէ չըֆուտ Ալլահընն միւճիւզէթինտէն եէնիլիզ, մուքրիր օլտու քէնտի ազըրլա իշլէտիյի քէմլիյի՝ ազիզ Պիքիրին պատկերինէ սէփտ էտիպ եարալմասընն։ () լտէմ իլամ օլտու հաքիմլերտէն էօլտիւմէյէ օնու պէօյիւք իսկէնճէյէ. վէ պաս թարզլա էօլ

տիւրտիւլէր: Աստըլար օնու այաքլարընտան, վէ իւզէրինէ իքի իրի քուտուզ քէլիւլէր քոյ վէրտիկէր, վէ օնլար տիւի տիրի փարալատըլար օնու, վէ սօնրա քալան քէմիքլէրին եաքտըլար, վէ քիւլիւն հավայա սավուրտուլար: Ա՛ն պուն տան սօնրա քալտըրտըլար ազիզ Պիքիրին օ եարալանան պատիկերին օլտուղու եէրտէն. վէ քօտուլար շէրիփ հէյքէլին մէզապհընըն իւզէրինէ՝ իզէնտէ սաքլամա իչին: Ա՛ն օ տինտար քրիստիանլարտա զիարէթ եէրի օլտու. վէ օրատա էթտի, վէ թա պու կիւնէտէք էտեր ազիզ Պիքիր չօք ազիմ միւճիւզէթ վէ լութֆլար զիայէճիլէրե. վէ քէնտինէ իպատէթքեարլարտա:

Պուռնա նահէլ էսէրլէր Տրնոհիա. Կոմնէհոլի. Կոտլէնէ. վէ Կոտոպախա չէնոի չիլոպոլոբնպա: Ա՛ն հայր Կոտոլա Բոլնէան. ձիլա. Ֆ. Էօրնեկ. 33:

Մէյիէ:

Ազիզ Պիքիրին պատիկերի տրշարտան եարալանըպ քան տէօքմէսիլլէ կէօստէրիր, քի հեր քիմ՝ քի կիւնահ էտեր, քէնտի թարափընտան եարալար Ռնու, վէ եէնիլեր օնուն իսկէնճէլէրին, նիճէ սէօյլէր առաքեալ եբր. Ղ. 6. Ն՝ նորնանէսին՝ Ցուռանփամ նօքտ-փէլ յոտպէնտա՞ն, ե վէրտին Ղ նոչ հանել անյանց զերէրին Ն՝: Ա՛ն պէ-շահնէլէր՝ Լեհրար Լէօմէ էլե էենիլենտեյե, վէ Լեհրար Ալահըն Օղլո վէճոպէլերինե նոչ չերմոյա. իսոմ էյեր քօրքուպ Թիթիրեր-սէք իշխեմէմիզտե Ալահըն Ա՛լիտէսինին պատկերինտէն քան աքսամասըն, եա նէ քատար պօրհնուլուզ կիւնահ իշխեմէ-տէնքօրքմայա, չիւնքի պիլերիզ. քի օնունլա եարալարըզ օնուն Օղլու պիզիմ Ալահըմըզը:

Ա Ի Ի Ա Ի Ո Ի Ն Ա· Զի:

Պէր կիւնճ էյնե կիւնահա Լեհրար պէ-շահ-ոպէն ասնբա, շէյ-Լոնղլոպան ալհըշ պըբոհըտու, վէ ապէզ Պիհէր հո-բլնապոբ օնու ո ալհըշէն:

Ազ հոմճիլեր Թարիհինտէն հայր Ֆոմիա Ասանտիպ-

թատեան պիր ուլու ճիւմլա կիւնէ քիլիսէտէ խոստովա-
նանք իշիտլքէն՝ պիր եիյիտ նաքլաշտը օնա խոստովանանք
օլմայա, վէ աղլամայլա օնուան եարտըմ իստէրտի։ Ոյնրա
տէսոի. պիլէսին պապա, քի պու կիւնլէրտէ օվատա
աղաճլարըն ֆիտանլարըն քէսէր իքէն պանա օք չիվիսի
եափմա իչին, կէօրտիւմ, քի ճիւմլէ քէստիյիմ ֆիտանլար
քանա պէօլէնմիշ կէօրիւնիւրլէրտի. վէ քօրքուպ քըյտա
էտիյօրում, քի պու նաքընտա պէնիմ պիր պէլայէ տիւ-
շէճէյիմէ տէլալէթ տիր։ Ոէ խոստովանահայր օնուն
կիւնահլարըլըն խոստովանանքըն իչիմտիքտէն ասնրա,
պիլտի, քի հազիրամի օնա Ոլլահտան պիր քաղէպ կէլէ-
ճէք օլմասընա տէլալէթ տիր, օնուն իչին նասահաթ-
լատը օնու, լայըղընա կէօրէ Ոլլահտան քօրքմայա, վէ
խոստովանանք օլուպ արձակում ալտըղը կիւնահլարտան
սաքընմայա։ Ոէ օ կէնճ զատիկտէն ասնրա ճիւմլէսին ունու-
տուպ, եանի Ոլլահըն քօրքու վէրմէսին, վէ խոստովանա-
հայրըն նասահաթլարըն, իլք ուրքաթ կիւնիւ թէն կիւնա-
հրնա տիւշտիւ։ Ոմտի օ սահաթ վուրուլտու Ոլլահտան
պիր շէտիթ աղրըլը հաստալըդ լըս. վէ կիւն պէ կիւն գուվ-
վէթլէնիպ հաստալըղը՝ էօլիմէ եաքլաշտը։ Ոէ իշտէ խու-
րեասընտա կէօրտիւ. քի իքի քարա չէհրէլի՝ շէյթանլար
օնու եաթաղընտան չըքարըպ, կէօթիւրտիւլէք, պիր ա-
թէշ վէ քիւքիւրտ իւլէ տօլու վէ քօրքուլու տերէյէ պըրաք-
տըլար. վէ պաշլատը եանմայա։ Ոաքին իշտէ կէօյլէրտէն
սէտա կէլտի, քի տէր իտի շէյթանլարա. քօյ վէրին օնու
շիմտի, զիրա տահա ուշաքլըք վէ սէրհօշլու-ք կիւնահլարը-
տրըլար. վէ քօյ վէրտիլէր օնու շէյթանլար։ Ֆաչան
օյանտը օ կէնճ եէյիտ ույքուստընտան. քի իթիթրէյիպ
աղլամատայտը, վէ կէօրտիւ՝ քի եաթաղընա եաքըն ֆէրիշթէ-
լէրին սուլթանը ազիզ Պիքիր տուրուրտու՝ հիսիւնտար
վէ կիւնէշ կիպի շավքլը. վէ օ քէրէմ կէօսիւյլէ պաքտը
օնա, վէ տէտի. քօրքմա օղուլ, զիրա ֆարտազա կիւնահլարըն
իչին քալտճաղ ըտրն օ աթէշտէ էպէտիլ էպէտ, քի օնուն
տատրն ալտրն, էմմա իշտէ քուրթարմայա կէլտիմ սէնի օ ա-
թէշտէն, չիւնքի սէն պէնի տայրմ աղրընտա տուրթար-
տրն չօճուքլուղունտան պէրի, վէ իմտատա չաղըրըրտրն
պէնի։ Ոաքին սաքըն. զիրա իշտէ շէյթան թէր-
ճաւպա էտէճէք տիր սէնի Հէլաք էֆմէ իչին. զիրա կէլէ-
ճէք տիր սանա փասիազ քըյաֆէթիյլէ ալտատմայա սէնի.

Digitized by Google

ըաքին սէն տինըքմէ օնու. իլէ քօվ սէնտէն, վէ չաղը՛ը սէնին էվէլքի խոստովանահայրըն. վէ պունու սէօյլէյիպ կէօրիւնմէզ օլտու։ Էնիզ այրըլտը ալիզ Վիքիր օնտան, իշտե շէյթան բահիպ փափազ քըյափէֆթինէ կիրիպ՝ փափազ ուրուպալարը կէյինիպ, կիրտի օնուն օտասընա, սրբու-թիւն քապըն էլինտէ տուքմայտս. վէ նաքաշպ օնա՝ տէ-տի. իչինթտիմ ծաղու, քի թէհլիքէլի հաստալըքտաս սըն, վէ կէլտիմ վէրմէյէ սանա քիլսէնին շէրիֆ սըրլարըն. վէ հաղըրլամայա սէնի սէյար կիտի էօլմէյէ։ Վէ օ եկյիտ ազիզ Վիքիրին տուշ էթմէսին ղէքը էյլէյիպ, թանըտը, քի շէյթան ըտը օ ուրուպալարըն ալթընտաքի. օնուն իչինն տինյնէ-մէտի օնու, վէ տէտի, հայտե վար իշինէ. պանա լազըմ տէհլիլ պինին վէրէճէյին սըրլար։ Ազիզ շէյթան հնատ էտիպ՝ տէտի. էշլէ տէհլիլ, ֆարլ տըր պանա սէնի խոստովանանք էթմէք վէ սրբուԹի վէրմէք. զիրա պուննուն իչինն կէլտիմ, վէ պու-տուր պէնիմ խըզմէթիմ։ Ազիզ օ կէնճ խաչ չընքարըը-տը եիւզինէ, վէ խոստմէզտի տինյնէմէք օնու. լաքին շէյ-թան կինէ չընքմաք խոստմէզտի օրատան։ Վլտէմ օ եկյիտ պաշլատը խոտատա չաղըրմայա ազիզ Վիքիրի, վէ տէտի. էյիմտի եէթիշ պանա խմոատա՝ եա՛ ազիզ պիքիր վալի-տէթուլլահ Վնէրիէմ, վէ շէյթան հաչան իչինթտի ազիզ Վի-քիրին ատըն, աքաապինձէ քօվուլտու օնտան թիւթիւն կիպի. վէ կէօրիւնմէզ օլտու։ Վէ օ կէնճ կէօնտէրտի չա փուհ քէնտի վալիտէսին չաղըրմայա օրայա կանտիպլատըը հայր Ռոմ-մատը. օ հաչան կէլտի կիտի օրայա, թանըմատը օնու։ Վէ կէնճ տէտի օնա. պայա պէն օ ուշաղ ըմ, քի ուլու ճիւ-մայի կիւնիւ հաղըէթինէ խոստովանանք օլտում, վէ նաքլ էթտիմ օ քանըն միւճիւզէթին, քի եայլատա քէստիյ-իմ աղաճլարըն ֆիտանլարընտա կէօրտիւմ. վէ ճէնապին նատաստաթլատըն պէնի կիւնահատան ապքընմայա, վէ պէն նէ հաղըէթինի տինյնէտիմ, վէ նէ Վլլահը. վէ թէքքար կիւ-նահ էթտիմ. վէ էյէր ազիզ Վիքիրին իմտատը եէթիշմիչ օլմատայտը, շիմտի ճիհէննէմմէ իտիմ. վէ պայլատը նաքլ էթմէյէ սըրատըյլա քէնտի հաստատանմատըն, ճիհէննէմ քա-զէպլէրին կէօրմէսին, վէ ազիզ Վիքիրին քէնտինէ կէօ-րիւնմէսին. վէ սօնրա շէյթանըն փափազ քըյափէթինտե քէնտինէ կէլմէսին։ Վլտէմ հայր էյի թանըտը օնու, վէ ղիտտե շաշտը, վէ սօնրա իչինթտի օնուն կէօզ հաշըլտը խոստովանութինուն, վէ սրբութի վէրտի օնա, վէ վերջին

Digitized by Google

ածում վերտի, վէ եւրէք վերտի օնա, ումուտցան-
մայա Աստուած վէ օնուն միաք վայնտէի աղիզ Պէքիրին
շինթայէթինէ, վէ կիթտի։ Ան օ կէնճ իւչ կիւնտէն սօնրա
փաքըրք իւէ էօլտիւ։

Պա՛ նայէլ օլսունաւք Յոհաննիէն Լաթին Թէսալոնիկա.
յայիս. 13։ Ան հայր Աստուածդ պէտս ճիշդ է. Ի. Լատիք. 21։

ԱԷՅԼԷ։

Պաւ եկիտ քէնտինին թէքրար կիւնահա տիւշմէսի իչին՝
ֆարազա աղիզ Պէքիրին շինթայէթիչէ քուրթուլտու է-
պէտի էօլիւմտէն, լաքին վաքըթլըտան քուրթուլմատը.
էօյլէ իսկ պիզ տէ պու քազատան քօրքուպ՝ պիր քերէ
խաստավանանք օլսուդումուզ կիւնահա՝ թէքրար տէօնմէ-
միչէ քայրէթ էտէլիմ. եօղ ուսա Աստուծն էօլքէսի ալ-
թընա տիւշէրիզ, օնունլա քազէպլէր պիզի կէրէք պուլսուն,
վէ կէրէք էօմէէտէ. Նիձէ նաբէ օլսունուր Յրեմիա մար-
գարէնին քիթապընտա, քի մէրհամէթիզ եասըրլըդ
ըլա վէ էօլիւմ իւէ քազէպլէէտի օ չըֆտուտըրը, օնլար
քի էվվելսի կիւնահարընտան կէրի տուրտուպ՝ էզատ էթմի-
լէր քէնտիլէրին չըֆտուտ եասըրլարին, լաքին սօնրա թէքրար
կիւնահ իշլէյիպ՝ թէքրար քուլտուղա թուրթուլար
քէնտիլէրին էզատ էթմիթլէրի եասըրլարըն. Այ՝ ա՛յ պահ-
ցին ջէմա ուխթին, ղալ ատաքին Տ՛. Լանի վէ ահդուրըմըզ
աէօվէնէրինէ պատչատրըտը, օնու՝ ոչ էհ-ինէէ Աստուած
Աբրահամ. Լսրամ. լԷ. 16. օնուն իչին Աստուած տա մէրհամէթիզ քազէպ-
լէտի օնլարը։

Ա Ի Ա Ճ Ի Ա Ը Ն Թ Ա Ր Ք։

Ասէք Պէտրէն շինթայէթէյլէ պիր էյնէթէ Աստուած վատքի վէ-
րէնլէր էէ-շահդըտը. տարին օ ֆէտտահի էկէտէպ կիւնահընտա,
օնուն իչին ֆէ՛ ֆէհա էօլսի՛։

Պէօյիւկ Ապանիատա Տօքտօռն միատիշահզադէնէրն պիր
հիսարընտա, աղիզ պիր պաբիդէ քրզ Աստուած տուա է-
տէդիէն, պէօյլէ պիր իւրեա կէօրտիւ. քի էֆէնտիմիզ շէ-
քսահէթ թահտընտա օթուրմուշ շէրահաթլայօր ուսուս

Digitized by Google

հիասրըն կիւնաֆեաղլարդըն ։ Ալ է սայրըլարըն իչինտէ պիր եկիտ իհսար օլունտու օնուն տիվանդնա . վէ զլատէ քասա-
հաթը պուլունտու զիւա չօքտան պէրի քէնտի եաքըն խրսըմը պիր քըչ ըլա թէն կիւնահընտայտը ։ Ալ է սիճիլ օլտու Վէ-
տան , քի էօլիւմ իլէ վուրուլուսլ՝ քալըպըն տիւնեատան , վէնարի ճիհէննէմ էպէտի իսթեան օլսուն ։ Ալ է սիճիլ թէքմիլ օլունճա , քալքտը ալիզ Պիքիր քէնտի թահսընտան , քի օ-
թատրմուշտու Վէտան ատղընտա , վէ օրթատա տուրուլ՝ տէր իտի Վէտա՝ եավաշրորըմ սանատ օղլում , քի պիր ազ էյլէն-
տիր սիճիլին թէքմիլին . ֆարազա օ եկիտ պու քազէպէ լայըք տըր , վէ լաքին պանա պիր ազ մուհապէթի վար ,
վէ չօք քէրըհ կէլիր պէնիմ կիւչճիւկ քիլիսէմ պէնի իղէթլէմ իչին , վէ տօնատըր պէնիմ պատկիրիմ օ-
նուն իչին պէն ատ նիհազ էտէրիմ սանա , քի մերհամեթ էտիպ օնա , թէօպէ իտիխֆար էթմէյէ պիր ազ վա-
քըթ քէրէմ էտէսին ։ Ա՛էվեպ վէրտի Վէտ վէ ատտի ,
Ալաւիտէմ նասըլքի իտաէրսէն էօյլէ օլսուն ։ Իչտէ օնա օֆուզ կիւն վաքըթ վէրիրիմ թէօպէ իտիխֆար էթմէյէ.
օ կիւնլէրտէ էյէր թէօպէ իտիխֆար էթմէզ , վէ կիւնահ-
լարընտան վազ կէչմէզսէ , իտաէրիմ , քի սիճիլիմ թէզ
թէքմիլ օլսուն ։ Ալ է ասնրա ատճուտու Վէտ օ իպատեթ-
քեար պիքիր քըզա , քի իչէրտի վէ կէօրտու պուն-
լարը , վէ տէտի . եարըն կիւն , պու նամ վազ էտիճի
սրապայա ճիղվիհ թատրիքինտէն . վէ սէօյլէ օնա պէնիմ թա-
րաֆըմտան , քի իսապեր վէրսին օ եկիտ քէնտինին հէ-
լաքընը թէհլիքէսին , չէօյլէ քի վազ կէչսին կիւ-
նահլարընտան . վէ պուննու սէօյլէյինճէ , օ իւրեա տատըլը-
տը ։ Ալ է սապահլա օ մուխթուլա պիքիր կիտիպ օ
ճիղվիհ թատրիքինտէն օլան վազէտիճի պապայա , նէ քի կէօր-
տու վէ նէ իչէրտիյսէ՝ օլուշու կիպի նատը էթտի ։ Վա-
քին ինամ էթմէտի օնա վազ էտիճի պապայա , պու սէպէպ
իչէն թէքրար կէօրիւնտու օ պիքիրէ Վէտ էֆէնտիմըզ ,
վէ թէքրարլատը օ էմրին , վէ չէօյլէ քի վազ էտիճի օնուն
սէօզիւնէ ինանսըն , օ պիքիրէ պէյան էթտի վազ-
էտիճի պապանըն ֆիքրինտէ օլան պիր կիզլի սըրըն , քի
քիմսէ պիլմէզտի , նատը էթմէյէ քէնտինէ ։ Ալ է պիքիր
իքինճի տէֆա կիթտի օ վազ էտիճի պապայա , վէ տէտի
ժնա Վէտուն էմրին , վէ նատը էթտի օնա օնուն ֆիքրին-
տէ օլան կիզլի սըրըն ։ Պունու հայէտն իչէթտի օ վազ է-

Digitized by Google

տիճի, իմիքամիլա ինանտը պու խուանդին ատհիհիկինե, քի օլտու պու պիքիր քըզա: Ալե ասնըա պուլտու օ կիւնահքեար եյիտի, վե նադլ էմտի օնա սըրտաղըլու օ խըրանըն կէօրունմէսին. եանի նիճե ծնուն մնուրտար կիւնահկարու Աշուն տիվանընտա մկտանա կէլտիկին, վե Աշտան էօլնու միւնե սիճիլ վէրիլտիկին, վե նէ կէօնե ազիզ Պիքիրին շիֆա վէրիլէ իճօպե իստիհֆար էմմե իշին քէնախինե վաքըթ վէրիլտիկին: Նէ զէմնին իշիմտի օ եյիտ, քի պէյան օտուրար օնուն կիւնահկարը, քի օ քատտար կիզլի սաքլարտը. վե իշիմտի տախի քէնտի հէկտաքըթ Թէհկիքէսին, քօրքտու կնատե. վե ադիմ փհուշմանըրտա Թէհփրէնիպ, օ տահաթ Թէքմիլ խոտոտիանանք օլտու քէնտի կիւնահկարըն զիատե կէօղ եաշըյտա՝ նէ քի սէօզ իլէ. կիմտի էվինե վե աղտարտը պիւմիւն կիւն: Ալե քէրէմքեանի Աշտի քէնտինի իրտաղ էյլէսին հէրքէստէն կիւնահկարըն եաքըն սէպէպին, նասըհքի ըրտատ կէկտի պու սէֆիլէ. զիրա տարտըմ կիւնահ իշհէտիյի այաքտատը օ էվտե իտի, վե չըքտաքտամտազը օ. նու էվտէն եաքըն խզըտմ օլմադը իշին: Ամտի օ կէճե եյիտա քէնտի ստատընտա ույուրքէն օրայա կիրտի քըզ, վե պաշտատը օնու կիւնահա մէհրիպէնտիրմէյե տէյիլ սալթ Թիւրլու Թիւրլու եալթաքլանմայըտ, վե տախի կէօզ եաշըյտա, վե օ եյիտ ունուտտուզ ճիւմլէսին, Թէքրար տիւշտիւ օնուն կիւնահա: Ալքին էրթէսի կիւն Թէքրար կիմտի օ խոստովանահայրընա, վե օնուն այաղընտա տիւշիւպ կէօզ եաշը իլէ խոստովանանք օլտու Թէքրար տիւշմէյին. վե արճախտա վե մինտասիպ նասահաթլար ալուպ այրըլտը օնտան: Ալե չիւնքի օնուն խպէրինտէ օ ֆէնտա մէօհտատ զիյատե քուվվէթլէնմիշտի, ատնքի իքինճի Թատիւէթ օլմուշտու, ատէօնտու Թէքրար չօք տէֆա տիւշմէյե օ կիւնահկարա. ունուտտուզ ճիւմլէ ըուհանի նասահաթլարը, վե Ալլահըն տուշ էթմէսին. վե շէյթանի ուվատտայը կէմինիպ, պիր տահա տէօնմէտիխոստովանահայրընա: Ալքին խոստովանահայրը կիտէրտի հէր կիւն օնուն էվինե պուլմայա օ նու. վե օ օնտան քաչըպ կէօրինմէզտի. վե պազը քէրտե սիճմէ աէօղէրտի տէ աէօյէրտի օնա, էօյլէ քի կէլմէսին էվինե: Ալե օ քաչըրէթլի խոստովանահայր օնտան տամատտուն քէմիկիպ օնուն իշին տիւա էտէրտի Ասապիհե վե ազիզ Պիքիրե օնա մէրհամէթ էթմէկե: Իմտի օ Թուզ կիւն լմամտա օլուճաճա, կիմտի ազիզ խոստովանա-

հայր ո եկիտին էվինէ. վէ չօք չալըշը սէյլէշմէյէ օնուն-
լա, վէ հաթըրնա կէթիրմէյէ օնուն հէյսիքընըն եաբըն
թէհլիքէսին. լաբին ո սէֆիլ եկիտ պիր ֆիւրլիւ իւզէրինէ
ալմատը օնու կէօրիւպ եա սէյլէշմէյէ օնունլա: Ո՛լտէմ
սանըն խոստովանահայր ումուտուն քէնիպ, պաշլատը էվին
հըզմէթքեարլարընա եալվարըպ տէմէյէ, պիզէ եալվարըրըմ
քարտաշլար, էյէր պու կէձէ սիզին աղանըդա պիր աղ-
բը՝ դուհուր օլուրսա, ֆարսաղա շիմսի սաղ սէ-
լէմ տիր, խոպէր վէրին պանա. վէ օնլար իրտար
էթմիյէր խապէր վէրմէյէ ծնա. վէ ո չըքըպ էվաէն, կիմ-
սի քէնսի եէրինէ: Անրա կէձէ օլունձա ո եկիտ քէնսի
կիւնահ այաքտաշըլա ուլուքէն, իշտէ տուրմուս ծնու
պիր շէտիթ պաղըրսաք սանձրլարը. վէ պէօյիւրիւրսիս
սէֆիլ եապանի տօմուղ կիպի. վէ ուլուրտու քէլմի կիսի:
Ո՛լտէմ սէյիրթմիյէր ծնուն խըզմէթքարլարընան պա-
ղըլարը խոստովանահայրա խապէր վէրմէյէ, վէ ո չաիռակ
կէլիպ պուլտու՝ քի քէօյիւրիւյօրտու սէֆիլ, վէ էօլմէմ
սըզքէթինտէ տուրուրտու, վէ քօզքուղ թիմրէրտի. վէ
պէշիւք ճահտ ըլա րուհանի Նասահաթլար վէրմի
ծնա՝ փիւշման օլուպ մեղայ տէմի իչէն. լաբին պօշ. հիչ
պիր ֆայտա էթմէյուր, վէ ճէվապ տա վէրէմէղսի: Ա-
հաչան եաբը կէձէ օլտու, ո թաքիքէտե քի օճուզունճու
կիւն թէքմիլ օլուրտու, պաղըրսը սէֆիլ եկիտ հիւքմ
աէսլէ՝ վէ տէմի. եաղըք քի իշտէ էօլմէյօրսուս Ո՛լահ-
տան օք ուլա վուրսուն՝ ճհյէրիմ թաթաթինտան. Հայրէք
հայրէք. վէ պունու սէյլէյիպ, վէ քէլմի կիպի քուտուրտուպ,
մուրտար ճանըն քօյ վէրտի:

Պահա- նայէլ էտեբ Ո՛լլահատա անպրտպ. չէնթի էյի. պտպ. 23: Ա-
կե հայր Ո՛ղէտատպ. պիտա. Ճ. էօբյին. 25: Ա-
կե հայր Վատըտա էալի. ճիլա. Ճ. էօբյին. 6:

ԱՍՏՂԻԿ:

Պու րիվայէթ կէրչէք զիատէ էօֆլիւ վէ թիմրէնէճէք
տիր. լաբին պիւթիւն ո քէմիլքլէրիե սէպէպ ո եկիտ քէնսիսի
օլտու. զիկա թէօպէ խտիխֆար իչէն քէնսինե վէրիլէն
վաքտը հաճէթ էթմէյինչ պիր շէյ սայմասաք. քիմ պիլիր,
քի պիզ սաե ո սըրատտա օլմայալըմ. քիմ պիլիր, քի շիմտիկ
օլան վաքտըմընը պիզ կիւնահքեարլարաա Ո՛լահտան վէ-

րիւմիշ օլմասըն, տօղրուլթմա իչին պիզե, վէ փիւշմանլըղա լայըք ուչուվէ էթմէ իչին։ Նէյլէ իսէ ճահտ էտէրիմ քուշ-լանմայա օնու լայըղընա կէօրէ. նիճէ աւուաքեալ տա սէօյլէր։ Ա՝նէնչէ ժամանակ ՚ի յետոյ, գործակցող ընկերին։ Այնպէս պահա վուրմի էլէնիպէ իչէն, խայըբ ամէլ նշանկէնի։ Ա՝յ պունու էթմէյէ քատըր օլմամըզ իչին, սըղընալըմ ազիզ Պիքիրին իմտատընա. վէ օ կիւնահլարտան քի պիր քէրթէ խոստովանուելի, վէ փիւշմանլըղ ըլա կէրթ տուրտուք, պիր տահա տէօնմէյէլիմ օ՝լարա. շէշլէ քի պու սէֆիլ եկյի-տէ ըրատտ կէլէն պիզե տե բատտ կէլմէսին։

ՄԻՒՃԻՒՂԻՆ ԶԱՐԻ։

Պէր վագի պօղա ճի՛նիկէն Ա՚զիզ Պիւրէրին չէֆայէնէյէ կի՛ո. նահլըսընպան պէօնէ՛ղ խեսըլըսը էնէնէչի։

Պիր քիչիզատէ հիսար աղասը զօրպա վէ մէրհամէթսիզ քիմսէ իտի, քի ֆուքարաէլէրի եաղմալար, եէթիմխէրի վէ տուլլարը ինճիտիր, սուչսուզլարը էօլտուրուր, վէ հէր քէմ-լիքլէրի սէրպէստ իշլէրտի. վէ օնուն իչին, պէօյիւքճէն վէ կիւչճիւքտէն րէտտ օլմուշտու. վէ պիւթիւն ալեմ Ա՚լ-լահա ֆէրեատ էտէրտի, օնուն էթտիյի զալըմլըքլա-րընըն ինթիքամընն ալմա իչին։ Ա՚յ Ա՚լլահ ծնլարըն ֆէրեա-տընն իչէտիսէ՝ քաղէպլէտի օնու պու թարզլա. զիրա Ա՚պա-պիտէն էօյլէ պիր ֆէնա հաստալըղ ըլա վուրմուշտու, քի հէքիմխէրին իլաճլարը հիչ պիր ֆայտա էթմէմէխլէր։ Ա՚յ օ աղըրլարընն ածընէրղընտան զօրլանըպ՝ չաղըրտը օրանըն եանընտա. վէ տիէնտի օնտան, քէնտինին, վէ ճէմի ճօմա-հաթըն տիւալէրին, քէնտի վիճաւտինին սաղըրղը իչին. վէ իքրար էթտի օնա եէմինէ, վէ տէտի, իքրար էտէրիմ Ա՚լլահընն իսմինէ, քի էյէր սաղալընըսամ, պիր տահա քիմ-սէյի ինճիթմէմ. իյլէ էտա էտէրիմ հէր քիմէ քի քէմլիք էթմիշէմ։ Իչիթտի եանա օնուն նիաղընն, վէ տիւայէ տուրտու օնուն իչին պիւթիւն ճօմահաթ ըլա, վէ օնլա-րընն տիւվասը Ա՚լլահա մայպուղ օլսուպ՝ հասաուալըղընտան սաղալտը։ Ա՚յ չիւնքի օնուն քէմլիյի թաապիէթ օլ-մուշտա քէնտինէ, օնուն իչին իքրարընտա վէ եէմի-նինէ տուրտուտը. վէ չափուք պաշլատը էվէլքինտէն պէթէր սըքըպ ինճիթմէյէ վէ թալտմայա ճէմի ճօմա-

Digitized by Google

համբը։ Ալ է օ զամվալլըլար նպտան շէքվալէնմէյէ պաշլա-
տըլար, ալտանտը օնտան վէ պիզի տէ ալտաթտը տէյի.
վէ աղլայտաք պէօյլէ սէօյլէրլէրտի. պիզիմ պու զօրպա
իչին Ալլահտան սաղլըք տիլէմէմիզ, մեյէր Ալլահտան պի-
զէ ղաղէպ տիլէմէ իմիշ. վէ չաղըրըրլարտը Ալլահա
թէքրար ինթիքամ ալմայա օնտան քէնտի քէմինինէ կէօրէ։
Ալլահ օնպարըն ֆէրեաստըն վէ աղլամալարըն իչինտի՝ թէք-
րար վուրտու օնու, կէօնտիւրմէյէ օնուն թէնինէ սըճաք
հէրտարէմ մարազըն, քի օնուն թէնի պաշլատը եանմայա
քէսսէյի կիպի, էօյլէ քի զանն էտէրտի, քի ճիհէննեմ
աթէշի շիմտիտէն եաթաղընտա եաքըպ թուրթուշտուրը-
տու քէնտիսին. իմոի պաշլատը չաղըրմայա վէ տէմէյէ,
հայըֆ ի պանա, քի էօլմըզտէն էվվէլ քաղէպլէնտիմ. վէ
օ սահաթ ատէմ կէօնպէրտի եէրսու չաղըրմայա, էվէլքի
կիպի օնուն տիւվասըլլա քուրթուլսուն օ եանմատան տէյի։
Ալէյհի եէրս, վէ օ քիշիլըստէ թէքրար տիլէտի օնտան եէ-
մին էթմէյէ քէնտի ամէլլէրին տօղրուլթմայա, քի օնուն
իչին տիւվա էթմին. լաքին եպտ ճամահաթըն զէմմ էթ-
մէտի իչին, վէ քէնտիսինին իլք տէֆա եալան չը.քմասը
իչին, սէօզիւնէ ամէլ էթմէտի. իլլէ պըրաքըպ կիթտի։
Ալ է օ սէֆիլէին օ քատար քէմ ամէլլէրինին իչինէ պու ա-
զաճըք խայըր ամէլի վար ըտը, եանի ազիզ Ալլահէթուլլա-
հըն եօրթու կիւնլէրին փէք իչրամըզ սաթըրտը, վէ
կիւնլէրտէ քիմսէյէ քէմիլիք էթմէզտի. վէ օնուն եօրթու-
լարընըն էվէլի կիւնլէրինտէ փէք սըզը փէհրիզ թուրթար-
տը. պաշլատը օնուն եարտրմընա սըղընմայա. վէ եալվար-
մայա քէրէմ էտիպ քուրթարմայա քէնտիսին օ եանմա-
տան։ Ալ է հայէան էօլմէյէ եաքըլաշտըյա, քաիրլտը ֆիքր
իլէ, վէ իւրեա կէօրտու, քի հաքիմ Ալլահ էֆէնտի-
միզ էնտի քուշանմըշ ֆէրիշթէլէր վէ նըլարլա,
վէ օմռուրտու չէրահաթ տիւնյընա ինսանլարըն ճան-
լարըն չէրահաթլամայա։ Ալ է կէօրտու, քի ինձէ թէֆա-
հիւալէ ապանըզպ չէրահաթլանըրլար ըտը ճիւմլէսի. վէ
սիճիլլի կէբլի տէօնմէզտի, վէ սիճիլլի թէքմիլ էտունլէր մէվ-
ճուտ, վէ հիսապըզ քիմսելէր ճիհէննեմի իպքանն օլուր-
լարտը, վէ քուրթուլանլար փէք ազ ըտըլար։ Ալօնպա
կէօրտու, քի քէնտիսին ճիւմլէ պինամուսլուքլարընա տա
կէթիւտիլէր թէֆահիւս էթմէ իչին. վէ տուչըն պու լուն-
տու օ տայրը ճիհէննեմի իպքանն օլանլարտան չօք կիպտէ։

Digitized by Google

Լաքին պունու տա կէօրտու, քի տահա Հաքիմտէն պու-
նուն ճիհէննէմէ իսքեան օլմասընըն սիճիլի չը քամմըշար,
օ մապէյնէ կէլտի ազիզ Պէքիր, վէ տէտի Հաքիմ
Վ'աշա. Նիսազ էտէրիմ սանա՝ օղլում վէ Մապաիմ, քի պիր
ազ էյլէնտիրէսին պու սէֆիլին ճէզասընըն սիճիլին, չիւն-
քի պիլթիւն քէնտի ումումունուն պանա պըրագմըշ տըր:
Ա'էվապ վէրտի Հաքիմ Վ'աշ. սէվգիլուիս վալիտէմ
կիւճ տիւր պանա պու նիսազըն իչիլմէք. զիհա պէնիմ ա-
տալէֆիմէ կէօրէ օնուն քէմիքլէրինին էօլչիւսիւ տօլմաս.
քի պանա չէքվա էտէրլէր ֆուքարէլէր, եէֆիմլէր վէ տուլ-
լար պունուն էֆտիյի փէք ֆէնա քէմիլիքլէրտէն էօֆիւրիւ.
ֆէրեաս էտիյօրլար պանա, պունուն տէօքտիւիւ տուչսուզ
քիմսէլէրին քանլարը. օնլարը իչիլմէմէյէ քատըը տէյի-
լիմ ատալէֆիմէ կէօրէ: Նէմէք պիր քէրրէ մէր-
համեֆ էֆտիյիմ, վէ ատալըք վէրտիյիմ օնա եէպուն վէ
ճօմահաթըն նիսազըը իչէն. վէ պու նամքօր եէճինին-
տէ եալան չը քտը, վէ էվվէլքինտէն զիատէ թատաքքա քօ-
տու պինամուտաղունուն իւզէրինէ. օնուն իչէն պիր տահա
մէրհամեֆ էֆմէք իստէմիմ, վէ ատալէֆիմ տահի ավճ
էֆմէղ պունա: Ա'էվապ վէրտի վալիտէհի վէ տէտի.
կէրչէք տիր՝ օղլում, քի Հաք իւզէրէ լայը տէյիլ տիր պու-
ավճ օլմայէ. լաքին պէն Հազրէֆինտէն շէրի հէօքիւ-
մինի տիւլմէյօրում, իւլէ լուֆթուճ քէրէմի. իմտի նիճէ
չօքլարընա չօը տէֆա քէրէմ էֆտին, պէօյլէ եատլարը-
րըմ, քի պիր տահա մէրհամէֆ էտէհին պունա, քուր-
թարմայը էպէտի սհաաէֆտէն, վէ վատէլհսին նէ քատար
քի իստէրսէն վէրմէք, թա քի տօզրուլուղա հէլսին: Վէ
չիւն պանա պիր ազ իպատէֆքեատլըղը վար. զիրա պէնիմ
եօրթուլարըմընը վէհրիհին տիւք սաքլար, վէ օ կիւնլէրտէ
հիչ քմսէյի ինճինմէք, օնուն իչէն պէն տէ եարտըմ ճը օլայ-
լըմ օնա, քի փիւշմանլըղա լայը մէվվէ էյլէսին: Ա'տէմ
շէրահաթճը Վ'աշ տէտի, եօյլէ օլսուն վալիտէմ նիճէ քի
իստէրսէն. չիւնքի սէնինն նըշանըն քէնտի իւզէրինտէ
տիր, եանի սանա պիր ազ իպատէֆքեատլըղը վար տըր.
սէպէպտէ իքտիզա էտէ պանա ֆարղ տըր սէնի իպզէֆլէմէմք. իչ-
տէ պունդշլարըմ օնու Հազրէֆինէ: Վէ ախեր քէլամ պու-
զըտ՝ իւրեա կէօրէնմէզ օլսու. վէ պուլունսա օ քիշի-
զատէ ահիյէ եալնըզ օ սրճաք Հէրտէֆ մսրատընսա
էզաթ սաղ ատիմ ֆէէնէ, վէ ճան լըա տա տէյիշլիմէշ սայ-

Digitized by Google

բը ինսանանա: Լումի թեզելէ թէքթիլ փիւշման օլուպ խոս-
տովանանլը օլտու քէնտի կիւնահլարընն ազիզ Պիքիրին
հաւտարմըլա: Լյտա էլլէտի ճիւնէհնինե հէր քիմին մալըն
նէշէրի քափմըշտըյտա. վէ ֆուքարէլէրէ, մանաստըրտարա
վէ սէյ եէրլէրէ չօք սաուապա էլէտի: Ա՛ն պունլարտա քա-
նահաթ էթմէյիպ տիւնեատան տա կէլսի չէքիլտի, վէ ճըդ-
նաւտրլարընն պէր մանաստըրընտա բահիպ օլտու, օրատա
տուրտուս, ազիմ սըքլէթ իլէ Թա՛ քէնտի վէճաթ կիւնիւ-
նէտէք փաքըլըդ ըլա վէ եօլտիւ:

Պա՛ նա՛ղ օլանտա՛ պաշլրնի ծախլալ պէնդլէն չիկտըպտա.
ֆայ. Ճ. պաղ. 7: Ա՛ն նա՛ղ եոնը հայր Վատըտա բուլ.
ճիղտ. ա՛. էօրն. 14: Ա՛ն հայր Լիվանոս կոմբ. ոպնը Պի-
չինին ֆուճպէնը. չիլտ. Ե. ֆուճը. 24:

Ա՛ՀՎԷ:

Պու զօրպանըն քազէպինտէն էյրէնէլիմ քիմսէյէ զու-
լում, վէ քափըճըլըք էթմէմէյ. զիրա Ալլահ փէք
զըթ տըր քափըճըլըք. Նուճ սեօյլէր մայդաարէ-
նին ազըլյտա. ե՛ Տէ պէյնմ ըրտըտըրմէ. ե՛ ապեամ
պչափչաե՛նէ. Լյանի, պէն Իսպրէ ահէլէրիմ ապաչէ-
նէ. վէ հայ էհմէմ չափըճըլըք: Լյայ. կա՛. 8: Օդրա զու-
լումքնարտար վէ քափըճըլտար, եօյա քի ատէմ եօլտիւ-
րուճու տիւրլէր. Նուճէ սեօյլէր Յոդանն. Ալր ըտաճայ պհայ
զրպանդ, էնը ինչ՝ ու ապանանկ-պընդնէր ե՛ր. եսանի, չնչ չ
յալաչըբը ինչը էմէյէն, ինօյա չնեօլտի՛ըր ինդայ ապտրտա-
շանի: Ա՛իրաք. Լ՛ՀՀ. 26: Օնու՛ իչին եօյլէ քիմսնէյէր Թիւ-
քիյէ պէնզէրլէր. ո քի ֆէնապազըրլտա, վէ փուտուլան-
մայտա ալտատրը սայրը մնախտուվէրի, զիրա եօլու քըյափէ-
Թինն կիրիր. վէ Հայչան քուչար էնէրլէր օճուն իւզէրինէ
լէշ իւզէրինէ կիպի, քալքըպ տուԹար օնլարը. քէզալնէք
զուլումքնարտար վէ զօրպալա Թիւրլիու Թիւրլիու ֆէնտ-
լէրլէ սուչտուզլարը երըԹարտար: Օնուն իչին Թիւ-
քի տիրլէր. քի տըչարըզ ատէր օնլարը Ալլահ քէնտի
ՃէնտնէԹինին պաղընտան. Նիճ տէնիր երգ երգոցտա: Կալ-
գուտ ֆէզ զազէնտուտա ֆուտու զապպանինէ այգիտոց: Լյանի.
ապտնտա պինէ պողտարզ վիտո էրէն ապֆտ ՆէնչինէԹէ:

Digitized by Google

ՄԻՍԻՈՆԸ։

Անոթներ նամ Աղեղ Պիտիք պիր նպատակի համար օգտա-
գործելու պատրաստուածութեան մասին խօսելու։

Հռոմի փոսիքներն հեռքեր ալեքնտա պիր հետաքրքրա-
քին օրանլարդն մեպէյնինէ պէօյիւք պիր քաղաք գուհուր
էթտի, պունլար իրի ֆրքա օլուպ պիրի պիրլերին հօշ-
տիւրմէյէ չալըշըրլարտր։ Պունլարդն պիր թարաֆլարդն ի-
չինտէ Ովրատիոս նամ՝ իր մէնշուր վէ ճէսուր ասէմ
վար ըտր. պունու օ պիր ֆարաֆլն տիւշմանլարդ հեր հաղ
պիր ֆէնտ իլէ հօլտիւրմէյէ չալըշըրլարտր։ Վէ պունան
Ումտիոս նամ պիր քարտաշը վար ըտր ֆաղլի ամէլ քիմսէ
վէ պարըշ ըլք սէվէն, պու հեր քասխիլն թարդ բրա չալը-
շըրտր քարտաշներն տիւշմանլարդն պարըշդա ճաթըրմայա։
Վէ պու ամէլ Պիքիրէ ղիտատէ իպատէթքար ըտր, վէ
ալըշմըշտը տայմա օնա ու տիւվայը սէօյլէմէյէ. ընդ հա-
վանէ պաշպանալէ պ ապատինի՛ն եր Ումտին. Ան-
տայմա նիաղ էտէրտի օնա քուրթարմայա քարտաշն
տիւշմանլարդն էլինտէն. Ի քէնտիսին տախի, քի օնուն
աէպէպինէ հեղաք օլմա Ի՛հղիքէսինտէյտի։ Օհատէ մաք-
պու օլտու ամղէ Պիքիրէ օնուն նիաղարդ. վէ օնու չգր
թէհղիքէլէրտէն քուրթարտր. նիճէ պէյտն օլուր ճազա-
ճաթարդմտան։ Ումտի տիւմանլարդ կէօրտիւլէր, քի հշ-
քարէ ճէնկլէ պու իրի քարտաշարտան ինթիքամ ալմայ-
ա քատրդ տէյիլլէր, քիրպա օնլարդն էլինէ ճաքըն պիր
էվ թուրթտուլար, վէ պիր դաչ կիւն չալըշդա՝ լազդմ էթ-
տիլէր օնտան թա օնլարդն վինին թէմէլինէփտէ. վէ քօ-
տուլար օրատտա քատպտրդա պուրթլար օնլարդն էլինին թէ-
մէլի ալըճնա՝ սօնրա օնլարդն էվին սաքին օրանլարդա պէ-
րատպէր կէօյէ սավուրմա իչին։ Պատէհտ պիր կէճէ պա-
լուրթլարդն քատպտրդնա ամճէ վէրիպ քէնտիլէր քաչտը-
լար. լաքին իշտէ ազղ Պիքդ խմտատա էնթիշտի քէնտի
իպատէթքարդ Ումտիոսուն տիւատը իչին։ Օհրա լազդմ
ֆարաղա չալըտը, վէ տուրտ կիւրէմէմ կիպի կիւրէ-
տի, ինա քի պիւթիւն հիսարդնէղէլ օլուր կիպի սարսրըլդպ
Թիհրէտի, լաքին օնլարդն էլ քալտը քէնտի եէրինտէ,
վէ քմընտամատը. սալճ օտադն տուվարդնէն պիր փար-
չասը, քի օնտա էհլի պէնթէրտէ պիրէ ուչօրլարտը իքի

քարտաշլար, աշաղը չէ զբտիւ. վէ օ ազիզ Պիքիրին ածայըպ կէօզէլմէքսինէ նըշան, քի սաքլատը օնլարը էվ իլէ պէրա-պէր հավայա քալքմատան: () կիւրիւլթիւնէ սէրպեստէն պիւթիւնիւ ույքուտան օյանըպ, ըշըք նաքտըլար, վէ պուլտուղար աչըլան լաղըմը էվվէրինին ալթընտա, մնթ քալ-տըլար քէնտիլէրին միւձիւզէթլի քուրթուլմասընա. վէ մէհմանի օլտուղար տիւշմանլարընըն քէսիլիրինին իւզէրինէ: Պէ սօնրա սապահլա կիթմիլէր քիլիսէյէ, վէ հաթսըղ համոու սէնա վէրտիլէր Ալլահա վէ օնուն ազիզ վալիտե-սինէ: Պէ պունտան պիր քաչ կիւն սօնրա պու տա զուհուր օլտու, քի պիր կիւն օ իպատէթքար Պուտիոս հիսարա նա-քըն պիր կիւճիւկ կէօղ քըյըսընտա տուրուպ՝ քէնտի թիւֆէնկին տօլտուրուրքէն՝ կէօրտիւ, քի տիւշմանլա-րընտան պիւյ պէօլիւք, եահօթ տահա սահիպին տէյէլիմ, քէնտի քարտաշընըն տիւշմանլարընտան, քի եէօրիւյիւշ էտիպ կէլիրլէրտիր պունուն իւզէրինէ էօլտիւրմէ իչին: ()նլարը կէօրտիւ իսէ, զիատէ քօրքտու, վէ կիւրտի պիր կիւճիւկ քայըղա՝ քի օրտայտը. վէ օնու սիւրիւպ քիւ-րէքլէրինէ տէնիզէ, պաշլատը քաչմայա. վէ քաչալրքէն աղլայարաք սէօյլէտի ազիզ Պիքիրէ օ մէօհտատ էֆտիկի տիւվասրն. եա՛, ընդ հովանէ՛ պաշպաճաւ՛ղէ ֆոյ ատա-ւինիֆ աէ Ալ՛ճածին. վէ սայըր: ()նուն տիւշմանլարը կէլ-տիլէր եէֆէնտիլէր կէօրիւն քըյըսընա. վէ օնլարտան պի-րիսի աքապլինճէ պօշալըմտը օնուն իւզէրինէ տա-հա պու կէօրիւն քըյըսընա եապըն իչէն քէնտի էօլտիւ-րիւճիւ թիւֆէնկին: Լաքին ազիզ Պիքիրին էսիրկէմէսինէ Պուտիոսուն թէնի եարալանմատը: Պնճաք տիւշմանլար զանն էտիւլէտտի, քի քուրշուն օնուն եիւրէյինէ ըրատա կէլմիշ տիր, ումարլարտը քի շինտի տիւշէր էօլիւր: Լամմա օ ազիզ Պիքիրին պու քէնտինէ էֆտիկի եարտըմըն կէօրիւպ՝ քուվվէթլէնտի ումուտա, վէ պաշլատը տահ-պա զիատէ սըճապըղը ըլա քէնտիսին օնա սըփտըղը էֆտէյէ. վէ չօք տէֆա թէբրարլամայա եիւյսէք սեպէ օ տիւվասրն. ընդ հովանէ՛ պաշպաճաւ՛ղէ ֆոյ. վէ սայըր. վէ քայըղը սիւ-րիւպ քէտէրսիզ քէնտի եօլունա կիթմէյէ: Լաչան կէօրտիւ-լէր պունու տիւշմանլար, պաշլատըլար պիրի պիր պրտը սըրա թիւֆէնկէրին պօշալըմայա օնուն իւզէրինէ. լաքին ազիզ Պիքիրին էսիրկէմէսինին քալքանըլա ճիւմլէսի պօշա չը-քարտարը: Ներա Պուտիոս չափուբ կիւտէր, վէ քէնտիսին

Digitized by Google

ազիզ Պիքիրէ սըփարըշ էտէրտի. վէ տուշմանլար իլէրի կիտիպ՝ քէնտի թիւֆէնկլէրին օնուն իւզէրինէ պօշատըլարտը. պու քէնտի նիազըն ազիզ Պիքիրէ տօղրուլտուրտու, վէ օնլար քէնտի թիւֆէնկլէրին օնուն իւզէրինէ։ Ֆազիլէթի միւճիւզէթլի շէյ, քի օ քատար աթըլան քուրշունլարըն չօքլուղու օնուն թէնին էլէք կիպի տէլիք տէլիք էտէճէքլէրտի, տէյիլ քի տալէ պիր շէյ էտէմէտիլէր, իլէ օնուն տէրիսինէ տէ տօքանմատըլար. իլլէ եա լընըզ օնուն ուրուպալարըրն կէօմլէյինէտիք տէլիք տէլիք էթտիլէր։ Վէ պէօյլէ Ռուստիոս քայըղը սիւրմէյլէ ուզաքլանտը տուշմանլարընտան՝ Ալէհըն վէ ազիզ Պիքիրին կէօրիւնմէզ էլիյլէ կէօզէտիլմէսիյլէ, կէօլիւն օ պիր թատրաֆընա սաղ վէ լէքէսիզ եէթիշտի. վէ քատայա չը քըզ, տիզ չէօքտիւ, վէ եիւզ իւզէրինէ տուշտիւ եէրէ. վէ Հաթըզ շիւքիւրլէր վէրտի ազիզ Պիքիր վալիտէթուլլահ։

Պատա Նատ Եափէ ()գոսպինոս մանէան չէնթէ ըսկայելի չիլուպելնտա պոպ. 74։ Վէ հայդ Ալէքսանդր. գիրք. ճելը. Ֆ. լուպ. 6։

ԱՀՅՎԷ։

Ալինճէ պու իպատաէթքեատ Ռուստիոս քուրթուլտու էօլիւմ թէհլիքէսինտէն սըփարըշ էթմէյլէ քէնտիսին ազիզ Պիքիրէ, քէզալիք պիզ տէ հէր աէրթլէրտիմիզտէ. վէ թէհլիքէլի քաղալարըմըզդա պօրճլուլուզ սըփարըշ էթմէյէ օնա պիզի. աէօյլէմէյլէ եա պու տիւմալը. Ալնք հովանէա պալպպոնալիէ հայ ապոսթոլիկ ալ Ալնճանին. չի անթէա առանք պալպլոնա մէր ի կօրկո մէր. այլ հէյա փրնիա յամ ձպանգիկ, նայ ամէնափառապար ն ամէնօրհնալ. Հանի, Ռնինէն հիմայէլինին չէօթլէսի ալլընա սըզգընըզդա ազիզ Ռանչէսթրտէ. իլէօրնպէ. իճօսիպչէ էհմա պիզի նօտպըզդա հէր իւրթիպալէրինէ, ես ճէմալէպէ առլընապալիզ ապա Պիւրէ. եափօր պուննուն հիպի տայլը ազիզ քէլմէյտը. շէօյլէ քի պիզ տէ բուհանի վէ ճիսանիի թէհլիքէլէրտէն քուրթուլտուղդ։ Ալինճէ նատզ օղուն, քի ()գոսպինոս նամ պիր Հրանչիսկեան բահիպ իլքի այաքտաշ ըլդա պիր օրմանտան կէչէրէն, պիր պէօյիւք քալաբդա վէ պու ուրուպէտա կիւրէմէսի օլտա. վէ պիր սէտա եշիթ

տիլէր՝ քի տէր խոի, վուր, վէ քը՛ր. վէ իշտէ վուրտու եր-
տըրըմ օնուն այաքտաշլարընըն պիրին՝ վէ էօլտիւ։ Ա՛ն-
քըրար իշխնտիլէր. օ սէսի, վէ վուրտու շիմշէք իքինճի այաքտա-
շըն, վէ էօլտիւ։ Օգոտինոս բահիպ օլտում քօղըռուստն-
տուն ազիզ Պէքիրէ պէօյլէ ֆէրնատ էտէրքէն. ընչ հո-
վանէս պուշպուռնէ՞ յոյ ոպուռնէ՞ պէ Ա՛ճածին. վէ սայ-
րը. իշխնտի օ սէտայը, քի տէրտի, խմոի պունու տա վուր
վէ քը՛ր։ Ա՛ն իշտէ ճէվապ վէրտըտի հավանըն իչինտէն. վէ
տէտի, քատըը տէյիլըմ, քատըը տէյիլըմ. զիրա ազիզ
Պէքիր վալէտէթուլլահըն եարտըմընա սըղընտը։

Ա՛ Ի Ա՛ Ջ Ի Ա՛ Ծ Ն Ի Ա՛. Գ Ա՛։

Ն՛ջէ Պէրէքէն ֆա՛ճ՛ալէնէյէ Վ ալէնոթանէ շէհրի Ե՛մ՛ըսա՛ճա-
պան չա՛ըլը՛ըտա։

Յ՛ամն 1008, սէնէսինտէ, Վիլհէլմնկ փայիթահտը Վա-
ղէնտիանկէյ զիատե շէտիտ եուամրուճաք տիւշտիւ. վէ ազ
կիւնլէր մայէկինինտէ սէքիզ պին ճան էօլտիւ, վէ
օնտան սօնրա կիւն կիւնտէն արթար վէ ազարտը։ Ի՛մոի ալըշ
վէրիշ քալըտը, էվլէր վէ սարայլար սաքին օլանլարտան պօ-
շալտըլար, քիլիսէլէր պըռաքըլտըլար, մահքէմէլէր քափան-
ըռլար. վէ շէհիր էօլ օլտու։ Ի՛նէ պիր շէյ իշխտիրմէզտի
շէհիրտե ազալմա վէ ֆէրնատ էթմէ սէսինտէն քայըը. զի-
յա ալէսվէվի քըրարտը էօլիւմ՝ իհտիարլարը վէ կէնճլէրի,
ֆուքարէլէրի, վէ զէնկինլէրի. էվլատլար քաչարլարտը ա-
թալարընտան. վէ ալթալար էվլատլարընտան. էրքէքլէը
զէվճէլէրինտէն, վէ զէվճէլէը էրքէքլէրինտէն, լաքին նա-
ֆիլէ. զիրա հավա պօզուլուպ ալէսվէյէ քըրարտը ճիւմլէ-
սին։ Ա՛օնրա ինսան չարխլէրինտէն ումումտըլը քէսի-
լիպ, Ա՛լլահ, վէ ազիզ Պէքիրին շէհայէթինէ սըղընա-
տըլար. վէ նիհազ էտէրլէրտի կէճէ կիւնտիւզ ազիզ
Պէքիր վալիտէթուլլահա եարտըմ էթմէյէ օնլարա. վէ օ
անլէրին ահիզարլէրին իչինտէ. վէ պէօյլէ օլտու։ Ա՛ա-
ղընտանէ շէհրինէ նաբզն ազիզ վալիտէթուլլահըն իզզե-
թինէ եասիրմըշ պիր կիւշճիւք քիլիսէ վար ըտը՝ Ա՛ճածին
ադընէ տենիլմիշ. վէ օնա եաքըն պիր կիւշճիւկ քուվ-
պէտե սաքին օլտուրտու պիր ճգնաւոր վէ ազիզ քիմսէ. վէ
• տա տայըմ նիտազ էտէրտի ճիւմլէտէն միւպարէք ազիզ

Digitized by Google

Պիքիրէ, շէհիրին իւզէրինէ քէրէմ էտիպ՝ քուրթարմայա անլէրի եուսրուճաքտան։ Կէօրիւնտիւ պու ճգնաւորա ազիզ Պիքիր մուհապէթլի եիւզ իլէ. սէօյլէտի օնա վէ առէտի. Ա աղէնտիանե շէհիրլիլէրինին իւզէրինէ եիւրէյինին աճըմասըն կէօրտիւմ. վէ նիհայէտլարըն իշլէթտիմ, վէ իշտէ կէլտիմ քալտըրմայա եուսրուճաղը օ շէհիրտէն. վէ պու կիւնտէն սոնրա տաղալըրնալար օ մարադտան թուրթուլմուշ օլանլար տահիթ. լաքին իստէրիմ, քի եարըն Ա եպատեմլերին եէտիսին-տէ, պէնիմ մէվլուտիմին (եաննի ծնունդս-ումուն) արիֆէփ տիր. ճիւմլէսի ծոմ թութթուռնալար, վէ տիւս էթմիսինլեր, վէ էյէր պուռնու էտէրլէրսէ, կէօստերէյիմ օնլարա կէլէն կէճէ Ա լլահրն միւճլէթին, քի հէյրան օլսունլար, վէ քիւլլիյէ քատըը Ա լլահը թէսպիհ էյլէսինլեր. պուռնու սէօյլէյիպ՝ կէօրիւնմէկ օլտու։ Ա է ճգնաւար օ տահաթ կիւնտի շէհիրե, վէ կիւտի հաքիմլէրինէ՝ վէ զապիթլէրինէ, վէ նաքլ էթտի օնլարա կէօրտիւյիւն, վէ ազիզ Պիքիրին օնա պույուրտուղուն. վէ անլէր աճէլ էթտիլեր ճգնաւորուն սէօզինէ ազիզ քիմսէ տիր տէյի։ Ա է վազ էթտիլեր պիւթիւն շէհիրե կիւչկիւլէտուրէն թա պէօյիւքլէրէտէք ծոմ տուճմայա ազիզ Պիքիրին ծնունդունուն արիֆէսինտէ։ Ա է օնու թէքմիլ էթտիլեր ճիւմլէսի կէօնիւլ իստէյիյլէ. վէ սօնրա պաշլատըլար հէր եէրտէ, եանի էվլէրտէ, վիլլայաթլարտա նիհայէ էթմէյէ քէրէմքեանի ազիզ Պիքիրէ, օնլարա մէրհամէթ էտիպ՝ քուրթարմա իչին օ եուսրուճաքտան։ Ա է կէճէ օլունճա ճիւմլէսի ցյանըք տուրուլարտը կէօրմէ իչին. քի նէ օլսա կէրէք օ կէճէտէ, նիճէ քի սէօյլէմիշտի ազիզ Պիքիր օ ճգնաւորա։ Ա է իշտէ եարը կէճէ՝ կէօրտիւլէր ճիւմլէսի, քի կիւնտէն շէֆաֆլը պիր նուր տօղտու կէօյլէրտէն. վէ նուրուն իչինտէ կէօրտիւլէր ազիզ Ա ալիտէթտուլլահը տօնանմըշ սալթանաթթը վէ զիյ քըյմէթ ուրուպալարըմ, վէ քէնտի կիւնէշտէն աշըրը կիւզէլ՝ վէ քուշանմըշ ֆէրիշթէլէրտէն։ Ա նու հայէտն կէօրտիւլէր, եէրէ տիւշտիւլէր, վէ էլլէրին Ռօքարը քալտըրըպ՝ նիհայէ էտէրլէրտի օնա ատը կէօզ հաչլարըյլա մէրհամէթ էթմէյէ օնլարա, վէ օնլարըն քապահալարը-նա կէօրէ քազէպ վէրմէյէ։ Ա է կէօյլէրին սուլթանը հաւատան էնտի եէրէ, վէ պաշլատը շէհիրին պատրաղըն էտրաֆը տօլաշարաք կիւճմէյէ, վէ էլլինտէքի սիճիմլէ քաշլատըտը շէհիրի, տանքի օ սիճիմլէ կէմ վուրուլտու

էզնւսմ, նիձէ պէշլէ մանա վէրիլէր չօքլարը : վէ սնդրա կէօրիւնմէզ օլտու շէհիրլիլէրին կէօզլէրինէ : Լաքին թէքրար կէօրիւնտիւ օ կէձէ օ ճգնաւորա . վէ տէտի . կիմ շէհիրէ , վէ սէօյլէ հաքիմլէրէ , քի սապահ պէնիմ ծնունդս մունը եօրթուսու տուր , ճիւմլէտի Լաթիօլա չըքմընլար շէհիրին պարըսընըն էտրաֆընա . վէ տէշէրսինլէր օ սիճիմի , քի օրտա պըղաքտըմ . վէ եուսրուճաք տէֆ օլտուն : Ա՛րգ նաւտր օ սահաթ քալդրպ կիլմտի շէհիրէ , վէ խապէր վէրտի ծնլարա ազիզ Պիքիրին էմրինէ կէօրէ . վէ ծնլար միլիհ օլուպ էօյլէ էթմէկլէր : Օ խրա օ կիւն սապահ պէօյ-խաք զինհէթլէ Լաւիօրա չըքտըլար իւմմիւ շէհիրլիլէր պա-բընըն էտրաֆընա . վէ ժամազլար ազիմ իբրամ ըլա տէ-շէհտիլէր օ ազիզ Պիքիր վալիտէուլահընըն միւպարէք էլի տօքանմայլա փաքլանան շէրիֆ սիճիմի . վէ աքապինճէ տէֆ օլտու եուսրուճաք : Պատէհտու պիր ձնշտուր քիլսէ եաֆտը-լար ազիզ Պիքիրին իզզէմինէ , վէ օրտասա քօտուլար օ զիյ քըյմէթ շէրիֆ սիճիմի : Ա՛ղ շէհիրին պէօյ-քլերի պէօյ-լէ պիր ազիմ լուֆֆուն ունուտուլմայըպ՝ զիքր օլմասը ի-չինն կանուն քօտուլար , քի հէր սէնէ , Ա՛ղատմբերին սէ-քիզնտէ . ազիմ զինհէթլի Լաւիօր ուլա տօլաշտըրընըլար օ շէհրիֆ սիճիմի շէհիրին պարըսընըն էտրաֆընա . քի ալմը միլ եօլտուր , սանքի իքի պահաթլը ա՛ղ օնու տահ պու կիւնէտէք էտէրլէր օրտա սաքին օլանլար :

Ա՛ղ հայր Ա՛ղաւոնդ . պէտր . ճիլտ . Ճ . Լոպ . 10 :

Պահա նայր Խօճէ Ա՛ղաբէկ Ղազվինեցւոյ չէնթէ չիլսապընա :

Ա՛ղ շու շէհիրլիլէրին քազէպինտէն ֆիքրի էտէլիմ պիզ տէ կիւնահլարըն մէքրուֆլուդուն . վէ էօլմէմէ քատար քաշա-լըմ օնտան . նիձէ քի սէօյլէր Ա՛ղոմոն . Ըշշտասանա տա-նէ հղան պՃողովրդա : Լսանի , սէֆիլ Խոճէ Ղօճա-Ֆահրնլաքը : Օ իրա նիձէ սէօյլէնիր մուսլման քիթապընը-տա , կիւնահ քալարընը լնսանտան ճէմի էյլիքլէրի , եանի , Ա՛ղահը , վէ էպէտի ճէննէթի , քիլիսէնին քատտաշլըղը , վէ օնուն եարտըմըն : Ա՛ղ իչէրի կէթիրիր ճէմի քէմիքլէ-րի , վէ էօլտիւրիւր ճանը , նիձէ Ցակոբոս առաքեալ սէօյլէր . ղէղն նոտրէլ պՀոգ ծնողի . եանի . Ընդհղ Կիւնահ պօղո-

քսո՛ւ Հօրէ՛ն։ Հայնի՛ ձան Հօրևմիւն։ Վէ նէսեզա էյլէր օնու Հէր էղևյէ, նիճէ սէօյլէր մուԹլուլու ()գոստինոս. կիւնահ՛քեար քիմնե եէտիյի էքմէյէ լայիք տէյիլ տիր։

ՄԻՒՃԻՒՕՂՆԹ Գ՚Ր։

Ւ՚Հ ՀԼ՚ևնահ՛ոլ՚ չօպան ւ՚ոլ՚լ՚ար՝ ապէզ Գէւէրլին ևւ՚ճէ՚ևլէնի ինէ ա՚ոլ՚ևնթ՚ոլ՚ար ի՚Հ ա՚օլ՚ևա՚ոլ՚ար՚ը՚ն զ՚ոլ՚ա՚ա՚ևնթ՚ան։

Գ՚ևրանտա Տիւլէմէնկինին էյտէլէԹինին Ա՚նհին նամ պիր քէօյիւնտէ ի՚Հ քօյուն չօպանլը պաքիրտա քըզլար վար ը՚ոտը, պունլար Ֆարազա մալ Թահրա՚ֆընտան Ֆու՚քա՚ռէ խոխլէր, լաքին ամէլէրինին վէ պաքիրտալըքլարընդն վէ կիւնահ՛ոքըզըքլարընդն փաքըզըլ՚ա՚ա զէնկին խոխլէր. վէ տահի ազիզ պիքիր Ա՚ալիտէԹուլլահ զիտտէ խպատէՀ՚ քեար ը՚ոտլար. վէ կէօնիւ պիրլիյի ինէ պիրէ տուրուրլարտը։ Ւ՚ամի՝ ը՚ոստ կէլտի, քի պիր վիւն պիր խոսիզ չայըրը Հայ՚ատա քէնտի սիւրիւէրինի կիւտէքքէն, օնտան ի՚ւ Թանէ քանը՚ը վէ զիանքեար ա՚օլԹատլար կէչտիլէր։ ()նլար Հաչան կէօրտիւէրտէ պու կիւնահ՛ոքզ քըզլա՚ը՚ը, տէտիլէր պիրի պիրըրինէ. պիզ ի՚ւ պունլար տա ի՚ւ՚ չ պիզիմ ա՚ըզըմը՚ը՚ա եէՀէր չը՚ըտմայա պունլար՚ը պու խոսիզ Հապան՚ատա. վէ պունու տէյիա՝ պիր Հանա ա՚ը՚ը՚աքտը՚ըլար քէնտի՚ըլէրինի սիւա՚ըլարընդն. վէ Հէօրիւ՚իւշ էՀԹիյէր օնլարընդն ի՚ւ՚ զէրինէ վէ պաշ՚ըտը՚ըլար Հա՚ըԹաքըմայա, վէ զը՚ոտմայա օնլարը՚ը մուրտար՚ը՚ը՚ա։ Վէ օնլար էվ՚ը՚իսի քօրքտու՚ըլար օնլարընդն էզյէ մուրտար սէօզ՚ըրինտէն. վէ սօնրա Ի՚ապպինին լու՚ԹՀու՚ըլա քու՚վէՀ՚ը՚ըկինիպ քօչՀու՚ըլար օնլարը՚ը. վէ տէտիլէր. Հաքը՚այմայընդն պիզէ, Ֆարազա պիզ ակճալարզ քըզլար ը՚ոզ, լաքին պիզիմ Հարտըմ՚ճընմզ ազիզ պիքիր Վ՚ալիտէԹուլլահ տը՚ը, օնա քիմնէ քարշը տուրամազ։ ՚Ապքին էտէպսիզ օ՚ոլԹատլար պիր շէյ եէրինէ տայմայը՚ոլ օնլարընդն սէօզիւն, տահա զիատէ Հաքը՚այտը՚ըլար օնլարա տուրմանդ իչինն օնլարը՚ը։ ()լտէմ օնլար իւչիւ պիրտէն պիր ազ խրաքլանըպ, տիզ չէօքտիւլէր. վէ քէնտի էլլէրինն կէօզլէրինն կէօդիլէրէ քաչտը՚ը՚ը՚ա, պաշ՚ըտը՚ըլար կէօզ Հաշը՚ վէ ահ՚ըզար իլէ տէմէյէ, էյ քէրէմքեանի ազիզ պիքիր Ա՚էրէմ, կէօր՝ քի նէ տուրը՚ը՚քտա վէ սը՚ըլէԹտէյիզ, վէ պը՚ըզ՚ըմա պիզի մուրտար՚ը՚ը՚ա, զը՚ըտա էյի տիր պիզէ Հօլմէք

Digitized by Google

եւ զլէրիմիզին աքլըզըն քայըպ էթմէտէն, վէ պաքիրալը-
զըմըզ՝ քի սանա վէ սէնին օղլունա փէչկէշ էթմիք. էօյ-
լէ իսէ նէմրիշ պիզէ իմտատա. վէ քուրթար պիզի պու
զօրպալարըն էլլէրինտէն։ Իչիմէ՛ի ազիզ Պիքիր օ կիւնահսըզ
վէ ազիզ քըզլարընինազլարըն, վէ քուրթարը ծնլարը էօյ-
լէ պիր թարզ ըլա, քի պիզէ զըմ կէօրիւնիւր, լաքին
ծնլարա իչմիչամ, վէ քէնտիլէրին տէրթլէրինէ էնճամ օլ-
տու. եանի, եէր օ զիանքեար սօլթատլարը եուտմայա
պէտէ, աչըլտը օ ազիզ քըզլարըն այաղընըն ալմը,
սօլթատլարըն կէօղիւ էօնիւնտէ՝ օրատա, ներտէ քի քըզ-
լար տիզ չէօքմիշ տուրուրլարտը, վէ պաշլատը
եուտմայա վէ կէօրիւնմէզ էթմէյէ. ծնուն իչէն էվվէլ ծն-
լարընը այաքլարը պաթըպ կէօմիւլտիւլէր եէրէ թա քալ-
չալարընատաք. սօնրա ազար աղար պէլլէրինէտէք, սօնրա
կէօքալէրի սօնրա պօղազլարը, սօնրա պաշլարը, վէ էն սօնրա
ծնլարը՝ քօլլարը՝ վէ պիրի պիրինէ քամուշմուշ վէ կէօյլէրէ
քալտըրըլմըշ էլլէրի. վէ պէօյլէ եէրէ պաթըպ՝ պիւթիւն
քայըպ օլտուլար. վէ ծնլարընը ճանլարը փաք կէօյէճինէյէր
կիպի ուչտուլար կէօյլէրէ, ազիզ պիքիլէրին սըղասընա, վէ
ճէննէթին թիւքէնմէզ չազըղընա։ Ա՛ պիթիշտի թէքրար
թօփրաք՝ ներտէ քի պաթըպլար ազիզ քըզլար. վէ չայըր
պիթտի իւզէրինտէ. վէ հիչ աչըլմամըշ կիպի կէօրիւնիւրտիւ։
Պունու սօլթատլար կէօրիւպ զիատէ քօրքտուլար, վէ թէօվ-
պէ իստիխֆարէ կէլիպ քէնտի զալըմըզքալըր իչէն՝ տիւշ-
տիւկեր եէրէ եիւզլէրինին իւզէրինէ, վէ աղլալուրտը քէնտի-
լէրին կիւնահլարըն աճը կէօզ եաշլարըլա։ Ա՛ սօնրա կէօ-
նիւլ պիրլիյիլէ եաքըն օրմանտա պիր թաշ մաղարայա
կիւրտիւկեր քէնտի կիւնահլարընա թէօպէ էթմէ իչէն։ Որա-
տա տուրտուլար քալտըրար քէնտիլէրին ճիւմլէ էօմիւրլէ-
րինին կիւնէլէրինտէ, փէհրիզէրտէ, օրուճլարտա, իպատէթ-
լէրտէ, վէ եէր իւզէրինտէ եաթմայալա, վէ սայրը խայրը
ամէլլէրտէ, վէ օրատա փաքլըզ ըլա էօլտիւլէր։ Ա՛ է
լաքին թէզլալ օլուպ՝ իւչ էհմիչամըը պաքիրա չօպան քըզ-
լարընը միճիւզէճիի պաթմասըն նաթլ էտերլէրտի քէն-
տիլէրին կէօրմէյէ կէլէնլէրէ. վէ կէօստէրըլէրտի օղլարընը
պաթմըքլարը եէրի տախ. վէ օրատը իզզէթ իքրամլը
եէր օլտու։ Ա՛ է Ա՛լլահ՝ քէնտիսի տե աղ վաքըթտան
ծնրա կէօստէրտի օրատա քէնտի միճիւզէթին, իհմի-
շամըամա իչէն ● ազիզ քըզլարը. վէ պէօյլէ օլտու։ ✍աս-

Digitized by Google

առալնտը պիր շէտիթ սարըլըք Հաստատըղըյլա Անդրիկոս աշճը պաշըտը, Ռոդոլին նամ Ֆիլիմենկ պէյինին. վէ Ռուբերտոս Իրանսա փատիշահընըն քըզը Մգեղիդ՝ պու պէյին Հէնկյտի, վէ պու Հաստատ Անդրիկոս Հէքիմլէրտէն իլաճ վէ տէրման պուլմայընձա, սըղընտը Մլահա տիւայլա տէրտինին սաղըղը իչին։ Ա է պու պիր կէձէ ուչուրքէն իւրեա կէօրիւնտիւ օնա Մլահտան, քի տէր խոր, կիթ Ֆինտըտ ֆէլան օրմանա, օրատա սաղըղընն պուլուրտուն։ Վհալքտը օ աշճը պաշը, վէ քէնտի պէյինին իզնիյլէ կիթտի չափուկ օրմանա, վէ եէթիշտի օրայա՝ նէրէտէ քի օ իւչ եօքարտտա զիքը օլունան ազիզ պիքիր քըզլար պամիմըշ լարտը, տինլէնտի օրատտա չայըրընն իւզէրինտէ, քի օնուն ալընտա ազիզ պաքիրալարընն Թէնլէրին տուրուրլարտը։ Ա է պիր ազ ուչուրյլա կէօզլէրին քափար քաւիամազ, իչտէ օյանտը, վէ տազ սէլիմ պուլունտու օ չօքտանքի շէտիթ Հաստատըղընտան։ Ամտի զիատե Հէյրան օլուպ, չաղըրտը օ Թարաֆլարընն ատէմլէրին, վէ սիւալ էթտի, քի նէ քուվվէթ օլտա կէրէք պու եէրին քուվվէթի։ Ա աքլ էթտիլէր օնլար սըրտարյլա եօքարտտա զիքը օլունան չօպան քըզլարա բաստ կէլէնի. վէ տէտիլէր իչինէմիշիզ քի պուրտա՝ պու եէրտէ պամիտըլար եէրէ, ազիզ Պիքիրին Եարտըմըյլա տապլանըպ տօղմատլարընն զօրլամասընտան։ Ենու Հաչան իչինէտի աշճը պաշը, զիատե Թաճռապլանտը՝ վէ շինքիւրլէր վէրտի Մլահա, վէ կիթտի քէնտինին Մգեղիդ տուղմանընա, քի օ զաման Ֆիրըան-տատտա պապասընըն եառընտատյտը. վէ նատքլ էթտի օնտա քէնտինին միւճիւզէթլի տաղալմասըն, վէ ազիզ Պիքիրին միւճիւզէթինին օ ազիզ չօպան քըզլարըն իւզէրինէ։ Ա է օ զահիտ տուղման պու շէյլէրին ճիւմլէսին իչտիհաճ ետվինտի զիատե. վէ քալքըպ չափուկ կիթտի Ֆինլէնկէ քէնտի շէհրինէ. վէ օրատտան կիթտի Ենսին քէյշ ազիզ Պիքիրին միւճիւզէթինին եէրինէ։ Օրայա եէթիշտիքտէ, օ պէրիլէրտէ տաքին օլանլարտան վուքուֆ օլտուպու իշէ. վէ ոնըտա էմր էթտի օ պիթէն չայըրլարը քէօքիւնտէն պիր նշանա չզքարմայա, վէ թօփրաղը քազմայա։ Ա է Հաչան պիր ադշըն քազտըզլար Թօփրաղը. էվվէլ կէօրիւնտիւզլէր ազիզ պաքիրալարըն էլլէրի պիրի պիրինէ քամուշմուշ եօքարը քալտըրըլմըշ էօյլէ քալմըշ. ոնըտա կէօրիւնտիւզլէր օնլարըն պաշլարը, վէ ոնըտա օնլարըն պիր-

Digitized by Google

թիւն թէնլէրի էօյլէ տիզ չէօքմիշլէր, վէ նէֆէսսիզ. լաքին չուրումէյիպ էօյլէ թէմիզ փաք քալմըշլար. վէ օ քատար եըլլարըն տէվլինտէ օ կիւն թազէ էօլմիշ կիպի կէօրիւնիւրլէր խոր. եանի քըրը եըլտան զիատէ։ ()նու հաչէն կէօրտիւլէր՝ փէք զիատէ հէյրան օլ- տուլար, վէ թաճուպլարընտան վէ աճըմալարընտան տղ- լարլար՝ վէ համթըզ շիւքիւրլէր վէրիրլէրտի Ա՛լլահ վէ օ- նուն ադինզ վալիտէսինէ, վէ պինլէրճէ մուԹլու վէրիլէր- տի օ մուԹլուլու չօպան պաքիրա քըզլարա։ Ա՛ն սօնրա տէ- տի Ա՛դեղիդէ սուլԹան, չիւնքի պու եէր սէ՛ տուր՝ ֆարզ տըր պուրատա պիր հէյքէլ եափմաք ադինզ Ա՛լլահէԹ- տուլահըն իամինէ. նասըլքի տէտի՝ վէ էօյլէ էմտի. զիրա պիր միւքէլլէֆ քիւհսէ եափտը, վէ օրատա քօտու օ իւչ ադինզ պաքիրալարըն թէնլէրին. վէ քիւհսէյին եանընտա պիր տէ մարապետլէր մանաստըրը եափտը. օնտա սաքին օլուրլարտը, վէ հալեա սաքին օլուրլար իմա պու կիւ- նէտէքէ օԹուզ պիքիր մարապետլէր։ Ա՛ն օ քիւսէյէ փէշիկէշ էմտի Ա՛լլահ սէ՛ խայընընէ պիր փայըն, քի օնու քէնտի ադրատասը Ա՛լլահէմա Ա՛լրուսաղէմ պատրիագը կէօնտեր- միշտի օնա օրատան։ Ա՛ն տէյիլ սալԹ պու քատար, վէ ասխի կէօրիւնտիւ ադինզ Պիքիր պու Ա՛դեղիդէ սուլԹանա, վէ տէտի. իստէրիմ՝ քի հէր սէնէ պիր զիննէԹլի Թափօր ալտըն օ եօլուն իզինտէ, օնու քի եարըն պուլուստուն աճիմ իլէ նշան օլմուշ քիւհսէյին էտրաֆընտա՝ պէնիմ օղլում Ա՛լլահ ադինզ խայընընէ իղդէԹինէ։ Ա՛ն իշտէ էր- Թէսի կիւն պուլտուլար սիճիմի օրատա, քի քիւհսէյինն պէօյիւք մէզպահընըն սաղ Թարաֆընտան կէրիլիպ՝ վէ քի- լիսէյին քափուսունտան տըշարը չըքըպ՝ տօլաշըրտը քիւհ- սէյի, վէ տէօնէր կէլիր մէզպահըն սօլ Թարաֆընտա պի- Թէրտի։ Ըղդիրյա կէօրէ օ սահաթ չըքտըլար Թափօրա. վէ Թան պու կիւնէտէքէ օլուր օ զիննէԹլի Թափօր։

Պու նաղլ օլունուր Ա՛լլահունի շէվկիլէ Ա՛լէքսէնտրէ Ա՛լէքսէյէվիչ Ա՛ֆ- Ղանըստա։ Ա՛ն պունու նաղլ էտէր հայր Ա՛տուլլա Քոմէ. ձիլտ. ա. էջին. 10։

Digitized by Google

Ա Ի Ա Ի Ե Ն Ի Ա Ն Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն Ք Ր Ի Ս Տ Ո Ս Ի Ն Ե Ր Ե Ց Ի Ն Ե Ր Ո Ւ Ն Ե Ր Ի Ն Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն

քաստար ալէֆիլէնիպ մանաւկ Յաղուն վէ ։ օնուն վալիտէ-
սինին մուհաֆէթինէ եանապտը, թայ քի քաթտաշ կիպի
աէօյլէշիրտի Յաուլա վէ օղշայըպ քուճաքլարտը օնու,
վէ խաստէմէզտի քի քիլիսէտէն այրըլալըն ։ Ալ է չիւնքի տա-
հա չօճուղ ուտու, վէ զիսաստ փաք փիքիր, պիր
քէրէ մանուկ Յնա պիր մէյվէ վէրտի եէմէյէ, օնու քի
պաշկալարը վէրմիշլէրտի քէնտինէ ։ Ալ է իշտէ ազիզ Պիքիր
օ պատկէրտէն էլինն ուզատըպ՝ ալտը օնուն մու-
հապէթինէ, վէ կէօրիւնմէզ էթտի, վէ պիլմէտի Խրմանոս՝
քի նէ օլտու մէյվէ ։ Ամոն՝ նիձէ Խրմանոս սէվէրտի ազիզ
Պիքիրի քէնտի վալիտէսի կիպի, վէ օնուն Ալլահ օղլուն
քէնտի քաթտաշը կիպի. քէզալիք ազիզ Պիքիր տէ սէվէր-
տի օնու քէնտի էվլատը կիպի, օնու աշկարէ կէօստէր-
տի սօնրա կէլէն եատուրմալարը՝ քի էթտի օնա ։ Խրմանոս
ֆուքարէ օլմայլա տէյիլ սալի եաղըն, իլէ քըշըն տա եալըն
այագ կէզէրտի Նէմճիատանտա, օրատա քի սօվուք շիմ-
տէլի սլուր ։ Պատէհու պիր քըշ կիւնիւ քիլիսէտէ
եալըն այագ ազիզ Պիքիր վալիտէթուլլահ՝ըն, քէնտի
սէվիւլիւ վալիտէսինին մէղպահ՝ըն էօնիւնտէ տիւայա
տուբուրքէն այագլարը՝ըն իւշիւմէսի իչին թիթրէրտի, տէտի
օնա ազիզ Պիքիր, օղուլ նէ՞ իչին ճիզմէ կէյմէզսին, քի
սօվուքտան էօյլէ թիթրէյիյէսին ։ Խրմանոս ուքմանարագ
ճէվապ վէրտի՝ վէ տէտի ։ Այուլթանըմ ֆուքարէլիկիմտէն
էօթէյրիւ ճիզմէմ կօք տուր ։ Տէտի օնա ազիզ Պիքիր է-
լինլէ կէօստէրմէյէ՝ շու թաշը կէօրմէյօրսուն, վար օնու
քալտըր, օնուն ալթընտա ահճէ պուլուրսուն. վէ օնու
ալտը այագլարընա ճիզմէ ալասըն օնուն ։ Խրմանոս կիթտի,
վէ քալտըրտը օ թաշը, վէ պուլտու ահճէ եէնի փարլաք վէ
թաշէ զէրրէհանատան էօքմէյէ կիպի, պիր ղուրուշ
տէյէրի, վէ պիր չիվի ճիզմէյէ եէթմէճէք ։ Ալ է օնու
էլինէ ալըպ՝ կէլտի սէվինէրէք Ալահտէթուլլահ ազիզ
Պիքիրէ, վէ կէօստէրտի օնա ։ Օլտէմ տէտի օնա
ազիզ Պիքիր, վար օղուլ այագլարընա պիր ճիզմէ
ալ, վէ տէյիլ սալթ պու քաստար, իւլէ պու կիւնտէն սօն-
րա նէ քաստար իքտիզան օլուրսա վէ սայրը շէյլէր
իչինն, եանի ուրուպալար իչին, քեահալթար քալէմլէր վէ
քիթապալար իչին, վէ սայրը, կիթ օ թաշա, վէ ահճէ
պուլուրսուն օնուն ալթընտա. վէ օնու ալըպ իքտիզալէրին
քայըրսալըն ։ Ալ օնրա Խրմանոս իւք ահճէ իւէ, քի օնուն

Digitized by Google

պուլտու, սաթըն ալտը քէնտի այաքլարընա պիր ճիզմէ, վէ օ կիւնտէն պաշլայըպ՝ նէ քի իքտիզա էտէրտի, օ թաշա կիտէր՝ վէ պուլօղրտու ահճէ, վէ օնունլա քայըրըրտը քէնտի իքտիզալէրին, վէ պու սիւրտիւ պիր քաչ վաքըթ։ Ալ է սայրը օնուն մէքտէպ այաքտաշլարը կէօրմէյէ պունու՝ քի Չրմնանտս նէ զաման իստէրսէ ահճէ պուլույօր, զիսատճ շաշարլար՝ վէ տույմաք իստէրլէրտի՝ քի նէ՞րտէն պուլույօր օ ահճէյի՝ վէ եախօթ քի՞մ վէրիյօր օնու։ (Նուն իչին պիր կիւն կիզլիճէ էնսէսինէ տիւշիւպ՝ կէօրտիւլէր, քի կիլտի օ թաշը՝ քայտրըրտը, վէ օրտան կէլտի ավուճու տօղու ահճէյլէ։ Պունու կէօրիւպ պիր շէյ սէօյլէմէմիշլէր օնա. վէ քէնտիլէր տէ ահճէնին մուհապէթինէ կէօնմէպ վէրիւպ, կիլտիլէր թաշ՝ վէ քայտրըրտըլար օնու, ապարտմաննտը օնուն ալթընտա պուլմաք. լաքին հիչ պիր շէյ պուլա-մատըլար։ Ալ՝ուլթուլու Չրմնանտս պէօյլէ քայտը պիր քաչ սէնէ, տայըմ եատրտըմ պուլմայըպ քէնտի ֆուքարէլիյինէ ազիզ Պէքիրտէն։ Ալ է սօնրա տիւնեատան կէլտի չէքիլիպ, Պրեմօստրըալըլարընը թաղրիքինէ կիրտի, Ասինվեզգեան մանաստրընտա, օրտա քայտը ճէմի քէնտի էօմրիւնիւն կիւնլէրինտէ, մէլայիքանէ ամէլլէրնէ. վէ օ քաւաար խպա-տէթքար ըտը ազիզ Պէքիրէ, թա՛ քի քաչ քէրրե քի օնուն ազիզ իսմին իշլետիրսէ, տիզ չէօքէր եէրի էօփէրտի. վէ էօյլէ պիր ազ քայըրտը նիւզիւն եէր իւզէրինտէ տուրմայլա։ Ալ է էյէր նէ իտի քէնտի իւզիւն պիր ազ եէր իւզէրինտէ տուրմասընըն ասլը տէրսէն՝ պույ ուտու՝ նիճէ քի քէնտի սէօյլէտի կիզլիճէ իւնամ սէվկիլիլէրինին պիրինէ, նէ քաւաար քայըրտըյտա էօյլէ՝ եէրտէն պիր թաղրը վէ նէվզուր պուՀուր քօքուտու ալըրտը. վէ օնուն իչին էյլէնիրտի այաղա քայքմայա, վէ սանքի կէօ-նիւլսիւզ վէ զօրտաքի քայքարտը եէրտէն։ Ալ է պու ազիզ Պէքիրին պիր լոճֆուլյուտու, քի քէնտի իտի չէրիֆինի իզդէճ-տէ տուլմանընը պուրնունա քօքարտը։ Ալ է տահի ազիզ Պէքիր սաղը չօք լոճֆու քէրէմիէր կէթտի քէնտի քուլու-մուճլուլու Չրմնանտս՝ նիճէ օ մանաստրտա վէ օնուն ա-մէլէրինին րիվայէթինտէ նազը օլունուր, վէ օրտա նաշատը չօք երլտար Հէր Թիւրլու ատմ փաքլըղըյլա, վէ բահաճ-լանտը Չրնատա սէլամէթ իլէ։

Պահանջում է Սուրխան աքլաքըն ամուլէնինն քլայէնին-փե։ Ալ է հայը Վատալա Բոյլ. ճիլա. Է. Հօղի. 20։

Digitized by Google

ԱՀՅԼԵ։

Երբ էրեհնելիմ մութինուս Երմանոստան Ալլահը պիւթիւն եիւրքատէն ակվմէք. վէ հիչ պիր շէյի օնուն մուհապէթինուէն իլէրի կէչերմէմէք. օնունլա պիրզ ահ Ալլահըն քերէմին պուլալըմ. զիրա նասըլ սէօյլեր առաքհալ. Ուրդ ախլանա պէճ, ամ ինչ գործանիդ լինի նդ իրեպէն։ Յանի, Ալլահը ահվանլերե, հէր շէյ Խապսինմը օլա՝ օնլարըն խոյրնա։ Օիրաս ()գոստինուսուն ահմէտինէ կէօրէ. Յապանըլ խահապէլ պէր, ոչ Ալլահը զորլար. վէրա օ չէյոն օնու կէօյլեպէն էկրեք. վէ ահհապէ յոլ էյլեպէ, վէ օնու պէրէկե պալլապը, վէ խոլ մրնլապը։ Ալ օնլար քի սէվմէզլեր Ալլահը, եակոթ օնուն մուհապեթին տիւնեակվի մուհապեթուէն կէրի պրրաքրրլար, էօմիւշտիւրլեր. զիրա նիճէ ճան որը, քի տիրիլտիր թէնի զաթի սրճաքլող ըլա. պունուն կիսի Ալլահըն մուհապեթի տիր, քի տիրիլտիր պիզի. վէ օնուդ քիմսէ եաշամազ լուֆի էօմրիւլմէ. նիճէ սէօյլեր Յումհանեակ առեւտրանիչ Ուրդ պէրե, ասոդէն ի հոհոա մնայ, Յանի՝ չի՛ չի ակվմէզ։

հալե էդէ-մոկ ժալըր։

ԱՒՐԻՒՕՂՆԹՈՒՊ։

Ւրչ պահկա ժրգալը ձիւրլեպեն ապկը Պիւրլրին եապրլըմըն պաղը պու-ըր, էվվել ժենպիլերին գնդու-ըրա-ժրգրնա, վէ ասկրա էյի նամլըմըզնըն ժամու-քրա-պաշա։

Ամանդուղք երկնից տեհիլէն քիթապտա զբունուր, քի պիր զահիտ տուլ քատընըն իքի թանէ եէթիշմիշ հիւ-սնուտար քրզլարը վար ըտը, լապին փէք եավուզ ֆուքարե-լիքտէ օլմասը իչին՝, տայըմ քասաֆէթ էտեր, տիւշինիւր-տիւ, քի նասըլ ապքլատա կէրէչ իտի քէնտի քրզլարըն, կէրեք եէմէլերի վէ կիչմէլերի թարաֆընտան. վէ կէրեք սապքլատա թարաֆընտան օնլարը Հօվարատա քիմսէլերին ֆե-նա ապդուլերինին ֆէնտլերինտէն, զիրա քրզլար զնատե կիւզել իտիլեր։ Ալ չիւնքի կէրեք քէնտի, վէ կէրէք քրզ-ըարը զահիտ վէ ապկը Պիքիր վալիտեէթուլլահա զնատե իպատեէթքեար ըտըլար, օնուն իչին պու քարը պիր կիւն քի-լինէչ կիլեպե քրզլարըլա պիլե. վէ օրատտ ապդը Պիք-

քիրին մեզպահրնըն հաւզուրինտէ տիզ չէ քտիւ. վէ քըզ-
լարընըն էլլէրինտէն տու թուզ մեզպահրն քէօշէսինէ եա-
քըն տուրտուրտու. վէ ասնրա կէօզլէրին եզքարը քալտըրըզ
ազնիզ Պիքիրին պատակերինէ, ահիզար՝ վէ աճը կէօզ եա-
շայալ տէտի: Ահա մերհամիթ անասը, սէնինի քէրեմ կէօզ-
լէրինէ պուք պու պէնիմ իքի եէթիմ քըզլարըմա, քէ
կէօզլէրի տօլու տուր նաշ ըլա. զիրա պէն ընլարը պլըտաք-
մըշըմ՝, փէք ֆաւքալէյլիմ՝ ասկեպի իչին. վէ
տէ ընլարը սանա սըփարըշ վէ փէշկէշ էտէրիմ. վէ իշ-
լիքաթի էտէրիմ, քի սէն պլըտաքմազ սրն ընլայը, վէ շիմ-
տէն սօնրա սէնինի տիրլէր վէ միւտաւալիլ սէնինի օլտունլար,
վէ նիճէ քէնտիլէրի տէ փէշկէշ էտէրլէք սանա քէնտի վէ-
ճուդլարըն, էօյլէյ ինսէ քէյֆէմ էյլէ պուղլարա, վէ սէն
քայըր պուղալըն թուհանի վէ ճիհանի իքտիզալէրինի.
զիրա պէն քայըր քատըր տէյիլիմ. վէ սէնինի կիպի փայք
սայքլա պունլարը քէմ արզուլէրտէն. զիրա փէք ֆէկէյ-
քէտէ տիրլէր փուքարէլիք իչին. վէ նիճէ կիւնահսրզ վէ
իպտիդէյքտար տրթլար սանա պու կիւնէտէք. վէ եպէտի
էօյլէ քալմազ արզուլէրլէր: Պու նիաղը էյլէյինճէ օնա,
եիւրէյի ազնզ Պիքիրտէն ատլտու պիր կէօրիւնմէզ ումուտ-
լա, օնուն եարտըմընի պուլաճաղընա, վէ ասնրա քըզլարըմ-
լա պէքտայէլ տէօնտիւ էվէ: Վէ իչտէ անիտէ եէթիշտի
օնլարա ազնզ Պիքիրին եարտըմը. զիրա հայան կէլտիլերսէ
էվէրինին քաւիուտունա. կէօրտիւլէր, քի քա-
վունուն եանընտա պիր կիւզէլ տաղը միճազ վէ ուալու եկիտա
տուրուլուտու, քի Ալլահրն ֆէրիշտէսիյտի. վէ սէլամլաշտ
օնլարը, տէտի. սիզին էյլիքտարընըզ վէ շիֆայէթճինիզ
կէօնտէրտի սիզէ պինիմիլէ քէնտի եազտըմընն: Վէ ասնրա
վէրտի օնլարա քէհէյլէ չօք ահճէ պէճէյլէ. պունունլա իքտի-
զալէրինիզն կէօրիւն, վէ քալընն սէլամէթլէ տէյիպ՝ կէօրիւնմէզ
օլտու: Վէ օնլար քատուլ էտիպ օ ահճէյի քէնտիլէրինն էյլիք-
տարը ազնզ Պիքիրէ հաճըզ շիւքիւրլէր վէրտիլեր կէօզ
եաշը ալա: Վէ օ ահճէլէրլէ էվինն իքտիզալէրինն կէօրտիւլէր,
վէ քըզլարընա տա եէնի թէմիզ ուրու պուլար եափտը քարը-
ճըք քէնտիլէրինն քիշիզատէլիքլէրինէ կէօրէ, վէ կէյտիրտի
օնլարը: Պունլարը հայան քօշուլարը կէօրտիւլէրսէ պէջյլէ.
ասլընտան փէք զէրեւր ֆուքարէ օլտուքլարընն պիլմէլէրի
իչին, վէ պունլարընն պէջյիւմէնինն ասրլ սէպէպինն պիլմէտիք-
լէրի իչին, էյրի կիւմանա վարտըլար, քի քէօմիւճ եօլա տուզուք

էթմէյ իլէ քաղանիրշլար պու պէօյիւքլիւյիւ տէյի։ վէ պէշյլէ պաշլասալար տէօրթ թարաֆտա զէմմ էթմէյէ պուռնարը, ահւ թէհն չէհիրին շէքլէնմէսինէ. վէ պուռնալը կէօրէնլէր փալամաղ ըլա կէօստէրիրլէրսէ, իշտէ զանիէլէր տէյի. վէ օնալըն էյի ատլարը քալըպը օրթասան։ Վէ օնալը պու շէյ իչին վէք բէզայէթտէ վէ քասավէթտէ տուրուպլարտը. վէ պիլմէզլէրսէ քինասը փաթլասընալը օլէքէյի քէնտի իւզէրլէրինէ։ Է չիւնքի կիւնահնըզ ըսըլալը, օխուսուսա ումուսլանըրլարսը Ալլահա, օ քալտըրըր քէնտիլէրինտէն օ ֆէնա ատը տէյի։ (Նուն իչին տայըմ Նիազ էտէրլէրտի ազիզ Վիքիրէ, քի նասըլ ձիսմանի իքտիզալէրինտէ եարտըմ էթմէյսէ օնալրա, էօյլէ օ ֆէնա ատը տա փաքլասըն օնլարտան։ Ազիզ Վիքիր իշի ձտի օնլարը Նիազըն, վէ քալտըրտը օնլարտան օ պէթնամլըք լէքէսին պու թարզ ըլա։ Վիր քաչ կիւնտէն սօնրա բաստ կէլտի, պիր զիննէթլի եօրձու կիւնիւ, քի շէհիրին ճէմի ճէօմահլաթը, եազսու, վէ ճիւմլէ փափաղլարը ճէմ օլտուլար, շէհիրին ուլուքիլիսէսինէ. վէ պու իքի պէթնամ օլմուչ քըզլար տա քէնտի պնալարըլա պիլէ օնտա օրանըն տիշէհլիլէրինէն արասընտա օթաձըմուշ, սըճաք մուհապէթ իլէ Ալլահըն քէլամլարընա քուլաք վէրիպ տինլէրլէրտի, օնու քի քարտոզիչ վազ էտիյօրտու։ Ամտի քարտոզիչ վազըն իւչինճի փայընա եէթիշտիյաե. պիր ազ նէճէկա ալմա իչին տինլէնտի. իշտէ կէօրիւնտիւ ալէմ էշքեարէ Ալլահըն ֆէրիշթէսի ճիւմլէսինին կէօզիւնէ օրատա քիլիսէնին իչինտէ, վէ էլինտէ իքի Թանէ կիւլտէն տիւզմէ Թաճ վար ըտը. վէ ուչուպ տիշէհլիլէրին սըրտընտա՝ քօտու օ Թաճլարը, օ իքի պէթ նամ օլան պաքիրե քըզլարըն պաշլարընա. վէ նիյահ սէհապլա ալէմ իչտուէրէք տէտի. պու կիւզէլ շէֆաֆլը Թաճլարը կէօնտէրտի սիզէ պիքիրլէրինին շէրիֆ սուլթանը սիզին փաք դիքիլսինի իզէ նշան. վէ պունու սէօյլէդիպ՝ օնտան ուչտու կէօյլէրէ։ (Նա Շիւմլէսի Հէյրան օլուպ պիրիքտիլէր օնլարըն իւզէրինէ, վէ էօփէրլէրտի օնլարըն ուրուպապան, վէ մունլու վէրիրլէրտի օնլարա. վէ պունլալը զէմմ էտէնլէրին նուԹքլարը տուԹու լուպ տուա օտուլար։ Օնրա ազիզ քըզլար տէօնտիւլէր քէնտի վալիտէլէրինէ պէրապէր էվէ. վէ ազիզ Վիքիրէ Հաթմըզ շիւքիւրլէր վէրիրլէրտի։ Անլին եազս, վէ շէհիրլիլէր ճիւմլէսի ազիզ Վիքիրին պէջյլէ միւճիւզէԹին ղիլըր օլմապ

իչքեն ալէօ վինին մատթեաքիւլլա իքի մարթափուէր մանաստրը եաֆտարըտրլար. վէ օրտատա օ իքի մարթը- լու քըզլարըն պիրին պիր մանաստրա Ա ըրտուհի քօտու- լար, վէ օ պիրին իքինճի մանաստրա : Ա Ն չօք քըզլար • մանաստրլարա կիրիպ՝ մարթափա օլտուղար օնլարըն կէօճէք- ճէսիլէ : Ա Ն օ իքի քըզ քարտաշլար առըտուլար օ մա- նաստրլարտա ճգնաւորլարա միւթեալիք զիատէ փոք ա- ալէլէրլէ. Վ Ա տա թեաթը քօքու, վէ ճիւմլէսինէ խայիր իպրեթի օլմայա. վէ սօնրա բահաթլանտըղար ալեայհիւլ Վ Ա տա :

պուանա նայր Էսկը հայը Վատըա քովէ. ճիլա. ա. Էօբա. 18 : Ա Ն հայը Սկզպնաս յամլգաւ. ապէզ Պիւրնին հիճրէլէ. իլի. Ը. գ. 17 :

Ա Ր Յ Ի Վ :

Պու քըզլար վէ օնլարըն վալիտէսի կիսի պիզ ան օրտճլույուզ ճիւմլէ ճիսմանին վէ բուհանի քայիքլարըմըզը Ա լլահա ապրատքույա, նիճէ նատահաթ էտեր պիզէ մարգարէ առմիշլէ. Վ նիճա՛ յ Էքպհդա ՛տ, ե նա կէտիկէ ըշէզ : Վ ատնի Պըտա՛յ Ա տապին ալնին ըհեաշէլէրին, վէ օ փոյտուտ ալնի : Ա ալքին ֆէնատը ատա տուր, քի կանատա վէ Ա լլահըն ֆէմ- ալէհինէ կէօրէ. ապրատքույզ օնա, իլլէ ճիսմանիկի բուհա- նիատէն իլէրի ատյարըզ. վէ ճիսմանիկի տօյմատըզ իտեալիզ. վէ օնուն իչին իտեալիզին ալատույզ. նիճէ Ձակարյա առա- քիաշ ահմէտ. Իտպրնի՛, ե ոչ առաւտ՛. վ՛ն վէ չոբտչլար նոպրնի՛. Վ ատնի, Ատպրնինի, վէ ալատպրնի. նիչէն ֆէ Էօբ- առաշ Իտպրնինի : Վ յալէկիտե էֆենտիմիզին ահօպիւնէ կէօրէ էվվէլ Ա լլահըն ճէնանէթին իտեալէլիմ. եաճի բուհանի ֆքտիալատրըմըզը, օ տեմ շիւ փհէտիզ զանի Վ ատպրնի ալրդըրտ- ճիսմանիկի :

ՄԻՍԱՒՈՐ ՊԱՏՄ.

Պէք չօպան ասպետներէն Ալահան եղբօրը վրայով
ինքզինք պետիկոնտոսպանութեան ենթարկած. եւ ոնգրա ապէտ
Գիւրկին հրաժարելէն ասպետը վրդովնուածին :

Պատրոն նամ պիր չօպան Գրանսանէն Վրատիանուպօլիս
շէհիրինտէն սէր Անթիամ մագդաղինացիին եօրթուսու
կիւնաէ. (քի ընդարա պէօյիք եօրթու կիւնիւյտիւ զատիկ
կիւնիւ կիպի) զահիտլիքտէն լաքասրզ քէնտի էշէյ պապա-
սընըն զօր էմէսիյէ կիմտի Թուրլա սիւրմէյէ : Ա՛ն չիւն
պապասընըն քօղրուսանուան կէօնիւլսիւզ կիմիդիւտի :
պաշլասաք զիատէ եօրքէլէնմէյէ : Ամտի պիր Թաթաֆտան
Թաթլայըր սիւքէրտի, վէ պիր Թաթաֆտան Ա՛լահըն ազդզ
խամինէ քիւֆիւր էտերտի. վէ պէֆտիւս վէյիրտի Թար-
ըյայ, եազքիւզլերէ, պէյտնտուրու ղունա, սատպանընա, սա-
պան զօրունա, վէ էօվէնտէրսինէ. վէ տիլէրտի Ա՛լահտան, քի
աֆէդ էնային կէօյդէրտէն, վէ եաքընըն ընայը : Ա՛ն իշտէ,
ինք քի օնուն տիլէյի իչին, իլլէ քէնտի քազէպինէ՝ կէօյ
էօրթիւլտիւ պուլուտուրայ՝ վէ շէհտտ կէօք կիւրլէմէ-
լէրի օլտուղտ. վէ երլտրըմ էնտի իւզէրինէ, վէ եաքտ
Թուղա շտուրտու քէօմիւրէ տէօնտէրտի էօքիւզլէրի պէյ-
ազնտու րուզդ էօվէնտէրէյի, վէ սայրը ճիւմլէսին. վէ օն
ըտրդա օնուն պիր այալընը պաճաղըդա պիլէ՝ քի սա-
պան տէմիրինին աղաճընդն իւզէրինէ քօմուշտու. վէ տիւշ-
տիւ օլտաստ էօլիւ կիպի. վէ երլտրըմընդն եաք-
մասը այալընտան կէչտի պաճաղընա, վէ պաճաղըն-
տան պուտաօնա : Ա՛ֆչան այըլտը սէֆիլ, օրտան քալտրըդա
քըմըլտանմազ լէշ կիպի, կէօմիւրտիւլէր էվէ. վէ տուրուր-
տու տայանըլմազ աղըըլարընը սըղըլէմինտէ: Ա՛կէտիլէր հի-
քմէթէր վէ ճէրտհլտր, վէ չ՛ք իլաճլար վէ Թիմարդար էֆտէ-
լէր. լազքին Տէչ ֆայտա օլմազտը. իլլէ տուրուրտու տայդրմէթէ-
նինին եանմասընտա. իւմտի էմիլէրի տէ չիւրիյիւ պէօ-
լիւք պէօյիք քապուկ կիպի տէօքիւլըլէրտի աշաղը, Թա՛
քէմիքլերի չըղտպ քալընճա: Ա՛ոնրա աղըըլարընընդ առ-
ղալխտը իչին խատէտի քէնտիսին սէր Անթիամ մագդաղի-
նացինին քիլիսէսինէ կէօմիւրմէյէ. օրտայա Հաչան կէօմիւր-
տէլէր օնուն մէզտհըլընդն վէ պատկերինին Հուզուրինէ,
էվվէլ ածը կէօզ եաշընըտա քէնտի կիւնահլարընընա ավՔ տի-

Digitized by Google

Պետրոս Հօգեան Աստուած ներեսուն օրհնեալ իշխեն քենադիներ
ժողովրդուհիներ, միաձիւղեալ տիրոջ։ Ամէն։ Աղօթք առ Հօգին Սուրբ
Ով Հոգի Սուրբ, որ ամենայնի գիտես եւ ամենայնի կարող ես, որ
ամենայն տեղի ներկայ ես եւ զամենայն լնուս, որ գանձ ես բարեաց
եւ աղբիւր կենաց, եկ եւ բնակեա՛ ի մեզ եւ մաքրեա՛ զմեզ ամենայն
պղծութենէ, եւ փրկեա՛ զանձինս մեր, Բարերա՛ր։ Ամէն։ Աղօթք

պէօյլէ միւճիւզէթլի սաղլամասը իչին՝ պիր տահա իստէ-
մէտի կիթմէք քէնտի պապասընըն էվլինէ, իլլէ տիւնեա-
տան, վէ ճէմի ծուն սէֆիլէրին. տէն կէրի չէքիլիպ՝ օ
քէօյիւն քիլիսինէ հաքըն պիր ֆաքըր օտա եափտը. վէ
տուրտու օրատա չէօլլէրտէ սաքին ճգնաւորլար կիպի
ճգնութիտա վէ սրքը ամէլլէրտէ ճիւմլէ քէնտի էօմ-
րիւնիւն կիւնլէրինտէ քուլլուկ էթմէյէ Ա՛լլահա վէ օնուն
աղիզ վալիսոսինէ։ Ա՛աքին լային շէյթան օնուն ճգնութիւնա
քըսկանըպ՝ սրքլէթի վէրիրտի օնա Թէն արծուսինին մուր-
տար խէյալըյլա. վէ ժնա քանահաթ էթմէյիպ՝ կէօրիւնիւր-
տիւ օնա հէր կէճէ կիւզել վէ էտէպսիզ քարը քըյաֆէ-
Թինտէ. վէ օնու քուճակլըյըպ ճէնկլէշլիրտի օնունլա։
Ա՛է օ էտէպսիզ քարընըն եիւզինէ Թիւքիւրիւր, սիմէմ-
լէր վէ պաչընա վուրուր, եիւզինիւ Թըրնաքլար, վէ
օնուն սայէսըրըն եօլար ըտը, վէ հէր կէճէ սապահատաք
օնունլա ճէնկ էթմէյլէ եօրուլուրտու. վէ տապահ վաքտընատա
կիւճիւլ նէֆէս ալըրտը. օնա հէյրան օլուպ Թաճիւպ քա-
լըըլարտը ճիւմլէ օնու կէօրմէյէ կէլէնլէր։ Ա՛հէյթանըն օ-
նունլա պու ճէնկի չօք սէնէլէր սիւրտիւ։ Ա՛օնրա մուԹլուլ-
լու ճգնաւոր Ա՛լլահա ումուալանմայլա քիլիսէտէն պիր սէ-
պատարագ ուրարը ալտը՝ վէ պիր կէճէ օ էտէպսիզ քարը
օնունլա ճէնկլէշիրքէն, Թաքտը օնուն պօղազընա օ ու-
րարը, վէ աղիզ Պէքիրի իմտատա չաղըրմայլա, եէրէ վուր-
տու օնու. վէ օ քատտը չէքիշտիրտի, Թա քի օնու պօղուպ
կէպէրմէտի։ Ա՛է օ ադապինճէ քօքուպ՝ մէքրուճ քնքուշլա
ճգնաւորուն օտասընը տօլտուրտու, վէ օնուն մուրտար քօ-
քուսունտան էօլմէմէք իչին օտասընտան տըշարը պըրաք-
տը։ Ա՛է ածնրա սապահլա պաղը քիմսէյէր օնու կէօրմէյէ
կէլտիքտէ օ մէքրուճ քօքուլու լէշի կէօրիւպ, զիատէ Թա-
ճուպլանտըլար, վէ օնու աԹէշէ պըրաքըպ՝ եաքտըլար։
վէ պէօյլէ շէյթան վազ կէլտի օնունլա ճէնկ էթմէյէ.
վէ տուրտու ճգնաւոր բահաԹլըքտաս, ազիմ իպտաէթքնաթ-
լըղլա աղիզ Պէքիրէ, վէ օնա քուլլուք էթմէյլէ ճիւմլէ
քէնտի էօմրիւնիւն կիւնլէրինտէ։

Պատառ նորէ էպէր Ա՛իէնպէյ, Ի՛եղվարդոն եղաւ հայելի
պատուհանէն փէնճէյն չինած չիլասպէնպա։ Ա՛է հայր Պատարա
Քահ. ճեմ. ա. հտր. 23։

Digitized by Google

ԱՀՎԱՀ։

Պու չօպան ձգնաւոր կիսի պօրձկուցուզ ալիզ տէ իքի շէյ էթմէյէ, եանի էվվէլ Ա՛լլահըն պիզէ էթտիկի էյլէք-լէր իչին տայըմ ճիմնաւն օլմայա՝ վէ կիւնահ սէպէպլէրին-տէն քաչմայա, քի պիզի Ա՛լլահտան իրտաքլանտըրմայա քատըր տըրլար։ Իքինճի զիւտէ տաքլանմայըմ՝ վէ ճաշա էթմէյէ թէնիկիզի վախք տաքլամայա, քի շէյթան խատէր վախլըղը եա պիւթիւն պիզտէն քալտըրմամք, եախօթ պի-զի մուտաֆֆաղլամամք։ Ըաքին պուն պաշկա թարղ քատըր տէկիլիզ էթմէյէ, իլլէ քի վախլըք անլատը վէ լէքէսիզ պիքիր Ա՛էրիէմին եադտըրմըյլա, օնուն իչին պիզիմ պու թարղ ճէնկլէրիմիզտէ պօրձկուցուզ օնա արղնմայա, վէ օնուն եադտըրմըն տիլէմէյէ։

Ա Ի Ա Ճ Ի Ա Ը Ի Թ Ա Ղ Ը։

Ա՛յնվէնպէյէ պէյ քահիպ, շէյխանպան իլտէլէնիպ՝ քահիպլէր-քիւրինպէն չքմայ իսթէրսէ, վէ պու-շէյ ինչն պէյէ Պէյնէքպէն պիլէքսէ պէյրիպէն նէյին, օնպան պու-շէյնէնիպ պու-քատ չտէմայա Ըաքիպսէ։

Աերանքին ամէնէն սէյ հայր Յովհաննէսիստան թարիքինատէն ազիզ Պէքիրէ զիւատէ իպատէթքեատ պիր ճէվհէտիյէ (եանի նօթընծայ) ազիմ փաքլըղ ըլա տուրտուտու օ թարիքատ. վէ ազիզ պէքիր Ա՛ըլիտէթուլլահա խըզմէթ էտէրսի օնուն ամէսալէրինատ վէ սայըր խըզմէթլէրինտէ էօզ էվլաթ կիպի. օնուն իչին օ տա սէվկիսի օնու զիւատէ. վէ զայրէթ-լէնահրիրսա օնու լուֆֆ ուլա, վէ կէօնլէ կէօն սէմայի թէ-սէլլիլէրլէ՝ քատըր օլա իչին քօլայլըղ ըլա կէօթիւրմէյէ օ թարիքին չէթինլիյին։ Պունու շէյթան կէօրիւպ՝ ղայրը ասալը էտէմէտի։ Ամին սայըր թիւրլիւ թիւրլիւ իվղալէրի պիր եանա պըրաքըպ՝ պաշլատը սէֆիլ նէվհէտիյէ բահիպի ազիզ տինիմիզին քէլամլարը իւզէրինէ իվղա-լէր վէրմէյէ, խուսուսա օ պիր տիւնեայէ միւթաղիք շէյխէր իչին։ Ա՛է օ քատար էթտի, թա՛ քի օնտան ալատանըզ սէֆիլ բահիպ՝ զանն էտէրսի, քի պու էօմիւ-տէն սօնրա պիր շէյ եօք, նէ իւճրէթ, վէ նէ ճէզա։

Digitized by Google

Ամեն՝ քէնտի ֆիքրինտէ տէր տի, չինքի պիր իւճ-
րէթ եօք էօթէտէ. վէ հէր շէյ պու տիւնեատէ պիթէր,
եան պէն նէ իչին սըքլէթի չէքիյօրում, պու քատար տիւ-
մլէր, փհրիզլէր, խարար կէյմէլէր, վէ ույքուտուզ
պէքլէմէլէրլէ. վէ նիչին պուննլարը պիր եանա պըրաքըպ՝
տիւնեանըն զէվքին սիւրմէյիմ. եանի եէմէք՝ իչմէք՝ միւքէլ-
լէֆ կէյինմէք, օյունլար սէյր էթմէք, վէ սայրը տիւնեա-
նըն սէֆալէրին. նիձէ քի էտիյօրլար պէնիմ աքրանլարըմ:
Պու իդվալէրլէ շիմալ թարաֆընըն սօվուք րուզկէարլարը յլա
տէօյիւլմիւշ սիւրիւլմիւշ կիպի սէֆիլ ըահիպ թէրք էթտի
ճիւմլէ քէնտի րուհանի թէրպիյէլէրին, վէ իստէրսի տիւ-
նեայէ տէօնմէք. վէ լաքին ազիզ Պիքիրէ իպատէթքեար-
լըընտան կէվչէմէտի: Ասնրա պիր կէճէ ճիւմլէ եղբայր-
լար ույուրքէն, քէնտիսի տէ օ վաքըթտա մանաստըրտան
չըքըպ կիթմէք իստէրքէն, կիթտի էվվէլ քիլիսէյէ. վէ օն-
տա ազիզ Պիքիրին մէզարընըն էօնիւնտէ տիզ չէօքիպ՝
տէրին եիւրէքտէն աՀ էթմէյլէ, ույտի. եա՜ ազիզ պիքիր
Ասլանէթուլլահ, պանա կէօրիւնիւր, քի պէնի եիւզիւնտէն
պըրաքմըշըրըմ. չինքի կէօրմէյօրում պէնտէ օ մուհա-
պէթ սըճաքլըղընը՝ քուլլուք էթմէյէ Ասլահա վէ հազրէթի-
նէ պու թարիքտէ, քի թա՛ չինտիյէտէք վար ըտը պէնտէ.
վէ չինքի պու պէջյէ տիր, սէնտէն իզնի իստէրիմ. վէ օ
իզն իլէ իշտէ չըքարըմ պու աղըլտան վէ զընտանտան՝ բա-
հաթլանմա իչին տիւնեայա կիթմէյէ, զիրա ղայրը պունտա
տուրմայա քատըը տէյիլիմ: Պունու հաչան տէտի՝ կէօա-
տէրիշ օլտու օնա Ասլահտան. զիրա կէօրտիս՝ քի մէզա-
հընն իւզէրինտէ օթուրմուշտու ֆէրիշթէլէրին տուլթանը
նաթէ օլունմազ կիւզէլլիք վէ սալթանաթլա. վէ քուճա-
ղընտա Ասլահ օղլու Ես: Ա է օնա քէրէմ կէօզիյլէ պա-
քըպ, ույտի. նէ տիր՝ քի աէօյլէյօրսուն, քի պէն սէնի
պըրաքմըշ օլայըմ պէնիմ սէվկիւլիւլէրիմտէն. եօ՛ք էօյլէ
տէյիլ. զիրա քիմ քի պէնիմ մուհապէթիմտէ տայըմ քա-
լըր, սիլմէմ օնու պէնիմ սէվկիւլիւլէրիմին քիւթիյիւն-
տէն, նիձէ սէնի տէ սիլմէմիշիմ: Ասքին սէնին տինինին
քավիւլիյին սընատա իչին Ասլահ քզ վէրտի շէյթանա թէճ-
րուպա էթմէյէ սէնի: Ա է չինքի սէնին եիւրէյին շիֆէ-
լիյիյին քարա պուլուտուլա քարանլըքլանմըշ տըր, իշտէ
պէն տաղըտըրըմ օնու սէնտէն, վէ վէրիրիմ սանա սէլա-
մէթլիք սապահընըն րուշանլըղըն, վէ շինտէն սօնրա քավի

տուր իմիքաթի էմմէտէ՝ նէ քի էօյրէտիրսէ սանա ազիզ
թօղրու տին օ պիր տիւնեանըն սալթանաթլար իւճրէթի
վէ ճէզալէրի իչին։ Ալէ սէնտէ հիչ պիր շիֆէ քալմամա
իչին, ալ քապուլ էյլէ տու մէօհիւրիւ պէնիմ էլիմտէն օ
պիր էօմիւրիւն կէրչէկլիյինին շիֆէսիզ իմիգաթա նշան։
Պունու սէօյլէյիփ՝ քօտու օնուն էլինէ, վէ փէք քափատը
էլինի. վէ կէօրիւնմէզ օլտու։ Ալէ օ նէվհէտիյէ բահիպ
հաչան աչտը ավուճուն, կէօրտիւ քի ավուճունտա պիր
կիւմիւշտէն մէօհիւր վար ըտը, քի օնտա օյումուշ վէ իշ-
լէնմիշտի ազիզ Պէքիրին զիատէ հիւսիւնտար պատկերի։
Ալէ օնու կէօրիւնճէ սէվինտի. վէ աքլատը տայմա քէն-
տի իւզէրինտէ. վէ աքապինճէ տաղըտըլար օնտան ճիւմլէ
շէյթանըն իղվալէրի, վէ ազիզ տինիմիզին տիրի նուրա չլա
տօլտու։ Ալէ սօնրա քուվվէթլէնիփ, պաշչատը օ կիւնտէն
էվվէլքինտէն զիատէ քուլլուք էմմէյէ ազմ ֆէրաղլըղ
ըտա Ա՛ղլահա վէ օնուն ազիզ վալիտէսինէ ֆէա քի քէնտի-
նին էօլիւմիւ իւնիւնէտէք՝ օ աշաղը վէ ֆաքըր ֆաթիհքտէ,
վէ օնտա էօլտիւ փաքլօղ ըտա։

Պունու նոտր էպէր հայր Ալէքսիոս յոխուսէն չէնախ Ը. ֆիլ. պոպ. 30։ Ալէ հայր Վոսլոս Բոզի. ճիլտ. ա. էօրինո. 29։

ԱՐՀԻՒՔ։

Ի՛մոի՝ ֆաթազա պիզտէն չօքլարընընի չիֆէլէրի նօք տուր իմիքաթի օլաճաք նէսնէլէր իչին. պու նէվհէտիյէրսիպին շէյթանտան իղվալէնմէսի կիպի. լաքին հաչան Հօվարտաճա կէչինիրլէր. քէնտի ամէլլերիյլէ կէօստէրիրլէր, քի տինլէրի տիրի տէյիլ տիր։ Ունու իչին սէօյլէնիր պէօյլէ քիմսէլէրտ. Յակոբոս. Ը. 16։ Չ՚այց ինչ պհաւոպս ա ա-ասանց գործոց, ե՛ս ցուցից քեզ զ՚իմ գործոց պհաւոպս իմ։ Ա՛յանի, Ալէօսմէր պունա ամէլտէզ պէնիմ փինիճի, չէ պէնի ինօսմէսէյնի ամէլտէրմիսէն պէնիմ փինիճի։ Ա՛յոլէ իսէ Հօվարտա վէ տիւնեա Համէսիլ ինսանլարըն տինի էօլմիշ տին տիր, վէ էօլմիշ օլմադըյա տէնինէ պիլիր օնլար իչին, քի տինլերի եօք տուր։ Ունի՝ օնլար քի կիւվէնիյլէրսէ Ա՛ղուն կէրչէք տինին տուֆթարըզ տէյի. պօրճլու տուրլար նիճէ Ա՛ղ կիմսէյսէ էօյլէ կիմսէյէ, եօղուսա եալանչը տլըրլար վէ Ա՛ղլահը ալտատամազլար։

ՄԻՈՅՈՒԹԻՆ։

Ջվիզ Պիթիր չէնսինէ նպատակէ՛ամբ պիր պատկերահանը ազ-
ղալիպը շէհրիանըն չորթմասընդան, չի չորթմըշամ Ալէքսան-
դր ֆոնտոսա ատրճէլին պօչմասը էյնի։

Պրիսկի շէրիֆին էվվէլքի րահաթլըք աէնէկէրինտէ Ստամպօլ շէհրինտէ ազիզ պիքիրէ զիատէ իպատէմքնար պիր պատկերահան վար ըմը։ Պու միւրատ էթտի քէնտի խանէսինտէ՝ պիր թէվիհտէն օտատա՝ պիր կիւշէհիւկ իպատէմխանէ եափմամը, օրատա քէնտի իպատէմքնարըդը-նա կէօրէ տիւա էյմէ իչին։ Ալ չիւն օ օտանըն տու-վարընատա րէամ օլմուշ ըսըզդ վէ էտէպսիզ Ալփրադիտէ փուլթուն սուրէմի վար ըտը, եանի շէհվէթ անասը փու-թուն, իատէտի օնու պօզմամք, վէ օնուն եէրինէ փաքը-ք անասը ազիզ պիքիր Ալիտէթուլլահըն պատկերին չէքմէք։ Ամի տէմիրտէն քադարդայը էլինէ ալըպ՝ սիլէրքէն • մուրտար սուրէմի, մուրտարըդդըն ադամասը շէյլամանա փէք կիւճ կէլտի • չիւնքի օ մուրտար սուրէմէյէ չօքարընն ավամըշ-տը ֆէնա արդու տուդադընա։ Ամի քուտուրուպ փէք քուվ-վէթի չարփտը զավալըը պատկերահանըն էլլէրին պիւթիւն քընըլմայա վէ իլանմադդ օլմայա եաքըն։ Ալ պատկերահան զայ ադըլ օլուպ, տիւշտիւ եէրէ • վէ ասնրա այրըլպ, այա-զա քալքտը • վէ կիմտի տիւշտիւ եամադա էօլիւմճիւ հաստալընդա։ Ակէնդ հէքիմլէր վէ ճէրահլար չօք իլանճ-լար էթտիլէր • լաքին հիչ ֆայտա օլմատը • վէ եարալարը կիւն պէ կիւն ադրպ, էլլէրի պիր չէյէ եարամազ օ-լուրլար ըտը։ Ասնրա հինադլարըն իլանճլարընտան ուդուտու-քէսիլնպ, կիմտի չէհիրին պատրիադընա, քի Ադտիքէտա տէնիլիւրտ • վէ օ պիր ֆադզիլէթլի նադ սադլարտը Ստ-զդօլտատ ազիզ Պիքիրին պատկերինէն ադմա • քի օ-նունա չօք հաստալար ատղալտըրտը եադլամայա օնլարը։ Ալ ն նադ էթտի պատրիարգա քէնտինին չէյլամանատա չար-փըլմասըն՝ Ալփրադիտէ փուլթուն սուրէմին քադըլըպ սի-լէրքէն, օնուն եէրինէ ազիզ Պիքիրին պատկերին չէքմէք իչին։ Ալ կէօստէրտի օնա քէնտի հիշմիշ, քօքմուշ, վէ պիւթիւն չիւրիւմիյէ եաքըն էլլէրին • վէ տիլէտի օնատան • ֆադզիլէթլի եադ ըլսա եադլամադը քէնտիսինի՝ սադլըք պուլ-

Digitized by Google

մա իչէին : Ալվինտի պատրիարգ զհատէ՝ Հաչան իչխէմտի օնուն էլչէրինին եարալանմասընըն սէպէպին. վէ ոէսի օնա. չիւնքի աղիզ Պիքիրէ իզզէթ էմմէ իչէին միւրատ էմտին՝ օ մուրտար փուխտուն սուրէխինին եէրինէ աղիզ Պիքիրին պատկերին չէքմէք. վէ պուննուն իչէին չարփըլտըն. ծղուլ շինֆէսիզ իմիքաթըն օլտուն քի օ սանա սաղլըք վէրիր : Ալ պուննու սէօյլէյիպ՝ եաղլասը օ ֆազիլէթլի եաղլըա պատկերահանըն չարփըլմըշ էլչէրին : Այ ալիզ Պիքիրին միւճիւզէթինէ, իշտէ օ թաքիքէտէ պիւնիւն սաղլըտըլար պատկերահանըն էլչէրի ճիւմլէ եարալարընտան վէ աղրըլարընտան. վէ էվվէլքի կիպի օլտուլար : Պատրիարգ, վէ ճիւմլէ օնտա օլանլար պուննու կէօրիւպ՝ պաշլատըլար համտու սէնա վէրմէյէ Ալլահ, վէ օնուն ազիզ վալիտէխինէ : Ալ պատէհու պատկերահան սէվինճէ կիտիպ քէնտի էվինէ, փուխտուն սուրէխին քէօքսէն սիլտի. վէ չափուկ պաշլատը աղիզ Պիքիրին պիր իպատէթէ թէփրէտիճի պատկերին չէքմէյէ իպատէթլանանէնին օ տուվարընա, օնու քի եաիտը աղիզ Պիքիրին իզզէթինէ, վէ չէյթան պիր տահա օնա եաքլաշմայա ճէսարէթ էտէմտի :

Պուննո նոտր էօնէր Ալենկսիոս չիլոպ Ք. պոպ. 10 : Ալ Ֆրանչիսկո : Ալ հայր Պոռլա Բոլի. Ք. էօրին. 3 :

Ա՛էյլէ :

Պու աղիզ պատկերահան միասլի պիզ տէ պօրճլուչուպ քաչմայա, վէ իքրահ էթմէյէ էտէպիզ վէ մուրտար սուրէխէրի կէօրմէտէն, քի պուլունուրլար պազը քիմսէլէրին էվվէրինտէ՝ րէսմ օլունմուշ օտալարընդն տուվարընտա : Ելլէ հայր՛ֆ պէօյիւք ահմաքլըղա, քի պիզիմ վաքտմընդզտա կէօրիւնիւր պազը պազը եէրլէրտէ. զհրա չօքլար չէքինէրլէր վէ սաքընըրլար քէնտիլէրին էվվէրինէ քօմայա Պէնուն. վէ օնուն վալիտէսինին, վէ սէլլարըն պատկերլէրին. վէ օնլարա պէտէվ քէնտի էվվէրինին տուվարընդն րէսմ էթտիրիլէր տինսիզ քարըլարըն վէ էլչէքլէրին, վէ րուսի ըրըսվայըքլարըն մուրտար սուրէխէրին : Ընլար իչին Ֆրեմա մարգարէյէ քան եաչլա աղամնաք ճայիզ տիր, վէ տիլէմէք Ալապպիտէն քալտըրմայա օնլարտան պու թաղզ քէօրլուղու :

Digitized by Google

ՄԻՍԻՈՆԹՐԻ։

Ընկեր Պիւրէ չէնոլինէ էպոպէլէթոը պէր պոպիլերահանը շէյ-
ընանան օնա հաղբըլանան էօլեմ ընհղէնէնոլէն չոբլաբոբը։

Պիւլմէնկ էյալէթինտէ պիր նամտար պատկերահան վար
ըտը, ազիզ պիքիր Ալիտեթուլահա զնատէ իպատէթ-
քեար քիմսէ։ Պու քաչ տէֆա ազիզ Պիքիրին պատ-
կերին չէքէրսէ, քատըր օլա պիլտիկի քատար չալըշըրտը
կիւղէլ վէ միքէլէֆ չէքմիշ։ Վէ զըթառը շէյթանըն տու-
րէթին չէքէրսէ, տույըմ օնու մուրտարը վէ չիրքին չէքէրտի
քուտրէթի էրտիկի քատար։ Պատկերահանըն պու իշինէ
շէյթան զնատէ քուտուրուպ՝ պիր կէձէ կէօրիւնտիւ օնա
իւրուսաբնտա. վէ տէտի օնա զիատէ էօզքէյլէ, ամմա՝ սէն
պէնի նէ իչին պէօյլէ չիրքին վէ մուրտար չէքէրսին։ Ալ
պատկերահան տէտի. օնուն իչին քի սէնին քիպիրլիք կիւ-
նահլարըն սէնի պէօյլէ չիրքին վէ մուրտար էթմէյէր. զիրա
չիրքին վէ մուրտար տիւշիւնճէլէր էքէրսին տույմա սէն
ինանմըյորըն ֆիքրինէ. վէ չիրքին վէ մուրտար եէրտէ սա-
քին օլուրսուն։ Ո՛լսէմ տէտի օնա մէլուն շէյթան, էյի
պիլ, քի էյէր կէրի տուրմազսան պէնի պէօյլէ մուրտար
չէքմէտէն, եէմին էտէրիմ պէնիմ քուվվէթիմէ, քի չա-
պուկ հէլաք էտէրիմ սէնի։ Ալ պատկերահան ճէվապ վէ-
րիպ տէտի, սէնին տիրէնմէնտէն հիչ քօրքմամ. չիւնքի
պէնիմ նաւարըմ ճըմ օտուր, քի քէնտի ղայէթ միւպարէք
քահինին մէյվէսիյլէ էզտի սէնին պաշընը։ Ամմի՝ պուռնտան
ածնըա զուհուր օլտու, քի պու պատկերահան պիր քիլիսէ-
տէ ֆահտուտան նափսմա եիւյսէք իսկէլէյճ էօքքպ տուվա-
քա ազիզ պիքիր Ալիտեթուլլան պիր կիւղէլ պատկերին
չէքէրտի. վէ օնուն այաղընըն ալթընտատա շէյթանը ղայ-
էթ մուրտար վէ քարա չէհրէլի ըէսմ էտէրտի։ Ալ
տահա իշինն պիթիրմէտէն, խուտսուա շէյթանըն մուրտար
քրյաֆէթինն չէքմէսին, պիր կիւն օ ֆահտա իսկէլէնին իւզէ-
րինտէ տուրմուշ էչքերքէն պատկերի, Ալլահըն պօշ պըրագ-
մասըլա շէյթան էօյլէ պէօյիւք վէ շէտիթ քատըրկա քալ-
մըրտը քիլիսէտէ, թէ՛ քի եըքտը օնունլա օ ֆահտա իս-
կէլէյի, քի օնուն իւզէրինտէ տուրմուշտու օ պատկերահանու
Ալ հայտն պաշլատը օ պատկերահան ուշադը տիւշմէյէ. ֆէ-

Digitized by Google

ֆնատ էմտի վէ տէտի, եարտը՛մ էլլէ պանա ազիզ պիքիր Ալլահէթալլահ, վէ իշտէ աքապինճէ եէթիշտի ծնա քէնտի էէքտիլի ազիզ Պիքիրին եարտըմը. զիրա օ պատկեր քէնտի էլլին ուզատըպ՝ թուրթուռ ծնու հավատա. ճիւմլէ օ լատա օլանլարըն թաճուպ վէ հայրան օլմասընա: Տուրտու պէօյլէ օ պատկրահան ասըլմըշ հաւատա օ քատար վաքըթ թա՛ մէրտիվէն կէթիրիպ էնտիրտիլէր ծնու աշաղը: Ալ պէօյլէ շէյթանըն տիւշիւնմէսի վէ իշի նէ քատար քէնտինէ բէզալէթ օլտուլարա, օ քատար սալթանաթ վէ մէհկ Ալիւէթուլլահա, վէ քէնտի իպատէթքեար քուվվու պատկրահանա իզղէթ օլտուլար:

Պուռնու նուռլ Էհէր հայր Ալիքնոս կոմպլէտը. ապէզ Պիռքինն Ռուճկէր չկնաղ. ա. հրատ. 43: Պուռնուն նչնն եապըլըք Բուրսասան օչնոլոգիա. վէ ապայը Էէրէքէրէ:

Ար էյլէ.

Փէք էյի ույար ճիւմլէ քիպիրլէրէ պու մուԹլուլա պատկերահանըն օ սէօզլու, քի սէօյլէտի շէյթանա. եանի, սէնին չպիրլէ՛ կնոհոլտըն սէնի պէօյլէ չէրչին վէ հուրպա էկնթիլէր: Օիրա քիպիր մուրտար տըր Ալլահըն ինտինտէ վէ ինսանըն, նիճէ սէօյլէր Ռա էֆէնտիմիզ վիր քայր է ատալէ տրնկան, պիզ է ատալէ Ալ. եանի, Ռիմ չէ նէ՛ճէ պիր կնատալա էօնկնատէ, հուրպա պըր Ալլահըն հուզատրնկէ: Ալ է տալթ մուրտար տէյիլ տիր. իլլէ հեմ ահմաք վէ տիվանէ տիր. նիճէ մանլիմ տիր հազրէթի ատէմտէ՝ քի իստէտի Ալլահ հիճրի ալիմ օլմաք, վէ հայվան կիպի ֆիքիրսիզ օլտու: Ամոն պու սէօզլուն իւզէրինէ սէօյլէր մուԹլուլա Ներնարդոս. Հայնալըպ էյէր սէօյլէ՛էյէ չատըր օլսայըլար, Նահհին էտէրիմ փէրէզտի. իշտէ Ադամ պիպէնէ պիրի կիճի օլտու. նիճէ Պաւիթ տէ սէօյլէր. տայը՛ թ պապուճ էր, ե ա՛չ հմայտա. հատատաբեա՛ տանատաց ատքանկ, ե նմանէ՛տա նատա. ճանի, Ադամ նպէհնէպէյի, վէ պուհայրը. պէրտակը օլտա նուհրատա՛զ հայնալըպա, վէ պէնալէրի ծնլատա:

ՄԻՋԱՎԱՅՐ ՊԱՏՄ։

Ինչը պիտի ալէքսէնտրո–լուհա իպապէհիւ պիտ չէմմա ֆէնչէն չէյլոան ալտոպիտը. լուրին ալէդ Պինէր օնուա էհմիկոպըն, վէ Հօմբէն ատրլտը։

Պրանսա էյալէթինտէ սէ՛ Հայր Ներնարդոսուն Թարիքինտէն իբի մանաստըր վար ըտը պիրի պիրինէ եաբըն. պիրիսի էրքէկ ճգնաւորլարըն, վէ օ պիրիսի պիքիր մարապետլէրին։ Ալ էրքէկլէրին մանաստըրընտա ՛էրթիմա նամ պիր եղլայր քիլիսէնին չէմմաըլտը՝ ֆազլի ամէլ քիմսէ, վէ զնատէ իպատէթքեար ազիզ Պիքիրէ։ Պու մարապետլէրին մանաստըրընտան քիլիսէյի տօնատաճաք չէյլեր ալըպ վէրմէ սէպէպսիզ զնատէ տօստ օլտու օնուն պաքիրա չէմմաըլտա, քի օ տա էօյլէ զնատէ էտէպլի վէ ֆազլի ամէլ տիշէհլէյտի։ Ալ ՛Երունիմոսուն զէնահաթը պատկերահան ըտը, վէ ազիզ Պիքիրէ զնատէ իպատէթքեարլըղը իչին, օնուն պատկերին կիւզէլ էքբերտի. վէ չէյթանըն սուրէթին օնուն այաղընըն ալթընա չէվրիլին ըէմմ էտէրտի։ Ալաբին պիր կիւն ազիզ Պիքիրէն պատկերինէ զնատէ կիւզէլ վէ չէօհրէթլի էքբտի քատըը օլտուղու քատար. վէ ասնրա օնուն այաղը ալթընա չէյթանըն սուրէթին մուրտար չէհրէլի, ակբրուֆ վէ եօրտանմըզ էքբտի, նէ քատար քատըը ըտը. վէ պիթիրտիքտէն սօնրա օնու՝ Նիւզէլերինէ տէ թիւքիւրտիւ։ Ամտի չէյթան քուտուրուպ օնուն իւզէրինէ պու իչ իչին՝ պիր կիւն կէօրիւնտիւ օնա. վէ տէտի, եա՛ Հալամզատէ միւրայի՝ նէ իչին էքբտին պէնի օ եօրտանմըզ քըյաֆէթտէ. վէ Հէմ պէնիմ տիւշմանըմին այաղը ալթընա. օնա քի Հիչ տայանամամ։ Ամո՝ էյէր պօզմազսան օ պէթ քըյաֆէթի՝ սէնի ճարիս վէ պէթնամ էտէքիմ տիւնէնա եիւզիւնտէ. քի պէնիմ քուվվէթիմի աղնայսարն։ Ա՛էվապ վէրտի ՛Երունիմոս՝ վէ տէտի օնա. սէնին տարըլմանտան Հիչ քօրքմամ, զնէրա Ալ ալիտէթուլլահ պէնիմ եարտըմճըմ տըր, քի քատըը տըր սէնին քուվվէթին քէմալիէ, վէ փիւշման օլմամ սէնի պէջլէ մուրտար չէհրէլի ըէմմ էթմէմ իչին, զնրա սէն տահա զնատէ մուրտար սըն։ Պու սէօզտէն քօվուլուպ չէյթան՝ կիլիմի փնտան պիր ազ վաքըթ. Թաքի եղլայր ուհուԹտու օնուն տիւրէնմէսին. վէ պիր ազ վաքըթլարտան սօնրա տէօնտիւ

ծնա քէնտի ինթիքամըն ալմա խլէն, քի պէօյլէ օրտա չ
Ր էյթան եօքարտա զիքըր օլան պիրքիր մարպաֆա
շէմմասըն քըյաֆէթինէ կիրիպ, կէճէյլէ կէլէփ ծնա
հէր քէս իլք ուլքուտայքէն՝ քօլթուղու ալթընտա
պիր թօրպա իլէ. վէ վուրտու օ շէմմաս եղըյըրն
պատասքէրն քափուտուն. վէ եավաշ սէսլէ չաղըրտը աչ
մայա: ||է օ եղըայր տէտի ծնա իչէրտէն. քիմ սէն ածն, քի
քափուչու վուրուչօրտուն: ||է չէյթան տէտի՝ պէն օ պիր
մանաստըրըն շէմմասը մարապետ իմ, վէ սանա պիր իքտի
զալը տէյէճէյիմ վար. իմտի ածէ, քի սէօյլէյիմ: ||է օ եղբայր
քալբըդ ըշըք եաքտը, վէ քափըյը աչըպ՝ իչէրի ալտը օ
նու: ||է չիւնքի հիչ կէօրմէմիշտի օ շէմմաս մարապետթ
էվվէլտէն, ծնուն իչին չէյթան ծնուն քըյաֆէթինէ կիրմէ
սինտէ, քէնտի խատէտիյի սիմատե կէօրուներու ծնա. եանի
կէնճ, կիւզէլ, վէ փէք եապքըշըքը տիշ էհլի: Իմտի հաչան
կէօրտիւյսէ ծնու օ եղբայր տիւնեամին ուղրապատա. վէ
ծնուն մէնէնտսիզ կիւզէլլիյին, վէ իչինթտի ծնուն քըլընմա
սէօզլէրին տէ. ծնուն մուհափէթինէ թուվթուշտու. վէ
տէտի ծնա, նէ՞ իստէրսին պէնտէն ալու վաքըթ: ||է մա
րապէտ քըյաֆէթինէ կիրէն շէյթան տէտի ծնա, օսանտըմ
քարտաշ օ քըզ քարտաշլարըն իչինտե, կէօնիւլլիւ
մանաստըր զընտանընտան, վէ սէնին մուհափէթինէ ալ. փ
լէնիպ՝ ծնտան քաչտըմ կէլտիմ պուրայա սէնի պուլմայա
Իմտի էյէր պէնի սէվէրսէն, էյլէ պէն նէ քի եէմտիմ իսէ.
կէօրի էյօրմուսուն պու թօրպայը, տօլու տուր պիզիմ
քիլիսէնին խաղնէօնին կիւմիւշ աւատանըքլարըյլա. եա
նի. կիւմիւշ խաչլար, շամտանլար, գանտիլլէր, վէ սկիհ
լէրլէ. քի քըրըզ տօլտուրտում պու թօրպայա՝ վէ կէ
թիրտիմ պիլէմմէմ. էյլէ քի սէնինլէ տիլէ կիտէլիմ պիր
ուզաք տիարէ, վէ օրտա գալան էօմրիւմիւզ կէօնիւլ
շաղլըղըյլա կէչիրէլիմ. իմտի խատէրիմ, քի սէն տե էյլէ
էտէսին: ||էֆիլ չէմմաս եղբայր ալտանըպ ծնուն կիւզել
լէյինտէն վէ սէօզլէրինտէն, վէ իչէրտէն տե չէյթանըն ֆիթ
վէրմէսիյէ տիւշտու ծնուն տուզաղընա. վէ միյիլ վէրտի:
()նուն իչին ապաչինճէ կիմտի քիլիսէնին խաղնէսինե.
ալտը մանաստըրըն կիւմիւշ ալէթլէրին, վէ ծնլարը քըլըպ
տօլտուրտու պիր թօրպայա, վէ քօլթուղու ալթընա ալըպ՝
մանաստըրտան չըքտը չէյթանլա պէրաբէր կիմիյէ նէրէյէ
քի քլավուզլարտը: Իմտի՝ հաչան մանաստըրտան պիր ազ

Digitized by Google

զաստրլար, չէյլեան տէրին եւրէքտէն ահիզար էտիպ՝ տէ-
պի, հէյ վախ, հէյ վախ, ունուԹտում ալմայա պիլէմ-
ճէ՝ պաունլարտան զիյ քըյմէթ պիր քապ տահա, պու-
նուն իչին եավլարըրըմ սանա քարտաչ՝ պուրատա պիր ազ
էյլէն, Թա կիտիպ չափուկ կէմիրէյիմ օնու. վէ ղըզայը
օնուն ոէօզլունէ Թինանըպ՝ պիր աղաճ ալմընա չէքիլիպ՝
պէքլէրտի օնա: ||Է խայըն չէյլեան կիմտի կիտտի օ ղըզայ-
ըրըն մանաստըրընա. վէ բահիպլէրին օտալարընըն էօնէնա-
տէ սէյիրտէրէք ֆէրեատ էֆէրտի տէմիյէ. քալըքըն չըքըն
չափուկ, սէյիրտին վէ կէճիկմէյին, զնրա իչտէ սիզին չէմ-
մասընըզ քիլիսէնիզին կիւմիւշ ալէթլէրին չալըպ քաչ-
ար. էօյլէսէ տուշրն էնսէսինէ տուԹմայա օնու: ||Տահիպլէր
վէ օնլարըն պաշ փափազը ծյանըպ սէյիրԹտիլէր խազ-
նէյէ, վէ պուլտուլար օնու պօշալմըշ կիւմիւշ աւատան-
ըզքլարընատան. սօնրա սէյիրԹտիլէր մանաստըրըն քափու-
տուն, աչըք պուլտուլար. տըշարը չըքըպ, վէ պիր ազ
սէյիրտիպ՝ պուլտուլար օ խըրսըզ եղզայըր աղաճըն ալթընտա
չալտըղը շէյլերի քօլԹուզու ալթընտա տուԹմայա: ||է
պաշլատըլար սիԹէմլէմէյէ օնու Թիւրլիւ Թիւրլիւ բէղալէթի
սէօզլէրլէ, վէ օնուն նուԹքու տուԹտուլմուշ տուրուրտու:
||օնրա ԹուԹտուլար օնու՝ վէ կէօթխրտիւլէր մանաստըրա,
վէ պաշ փափազըն էմրիյլէ քօտուլար զընտանա, վէ այաք-
լըզըն զէնճիրլէրլէ պաղլատըլար, քի կիւն սապահ օլունճա շէ-
րահալէսընըլար օնու քապահաԹընա կէօրէ. վէ սօնրա կիճ-
տիլէր օտալարընա ուչում այա: ||է պաշ փափազ պիրինէ
էմր էթտի շէմսընըն եէրլինէ կէճէ ժամընըն չանըկ
վուրմայա: ||ամտի րահիպլէր ուչուրքէն աֆթիլ շէմմաա եասը
աէսլէ աղլատը, վէ ավՔ տիէրտի ||լահտան քէնտի իշ-
լէ տիլի կիւնահլարա, վէ օնրա չաղրըրտը քէնտ սէվկիա-
քիւա ապէզ պիքիր ||ալիտէԹուլլահը իմտատա եէթիշ-
մէյէ քէնտինէ: ||է պէօյլէ աղլայըպ եալվարըրքէն, իշտէ կէօ-
րիւիպ շէյլեան եիւյէք սէսլէ կիւլէրէք տէտի օնա.
նաապըլըն ԹիւրիւտիւԹ վէ խրսըզ, տէմէԹտիմմի սանա, քի
պէնի էօյլէ եօրտամըզ քըյապՔէԹտէ չէքմէ, եօղաս
բէգլիլ էտէրիմ սէնի, կէօրտի՞ւնմիւ, քի նապըլ տուշտիւն
տուզաղըմա, օնտան սէնի քիմսէ քօրԹալամազ, կէլմէ
էօյլէյտ սէնին ||ալիտէԹուլլահը, քի օնուն պատկերինէ
էօյլէ կիւզել չէքէրտին, վէ քուրԹարսըն սէնի զէնճիրլէ-
րինտէն, էյէր քատը ըսա: Ա՛էվապ վէրտի շէմմաա՝ վէ

Digitized by Google

տէտի. պէլի օ քատըր տըր պէնի քուլթամայա, վէ ատմա-
ըըմ, քի քուրթարըը պէնի, վէ սէն ուխթանըըսըն: Ալ է իշ-
տէ եղբայրըն պու սէօզլունտէ կէօրիւնտիւ ազիզ Վկիր
սալթանահըը հիւսն իլէ, քուշանմըշ հիսապսըզ
կէօյլիւ ասկէրլերիլէ. վէ շէմմաս եղբայրը թէսէլա էտիպ
թահթը քէլամլարա՝ էմի էթտի ֆէրիշթէլէրէ չէօզմէյէ օ-
նու զէնճիրտէն, վէ օնուն եէրինէ պաղլամայա օրատա
շէյթանը: Ալ է օ սահաթ եղբայրը չէօզիւպ՝ եէրինէ պաղ-
լատըըար շէյթանը թըրպկը եղբայրն քըյաֆէթինտէ: Ալ է
սօնրա ազիզ Վկիր էմի էթտի եղբայրա կէճէ ժամընըն չա-
նըն վուրմայա. վէ նասահաթլատը օնու սաքընմայա շէյ-
թանըն հիւլէպազըըընտան. վէ կէօրիւնմէզ օլտու: Ինանի՝
եայը կէճէ օլունճա օ զէնճիրտէն քուրթուլան եղբայր
կէճէ ժամընըն չանըն վուրտու: Նու հաչան իշխիտիյսէ
րահիպ՝ քի օնա սըփարը շէթմիշտի պաշ փափազ չանը քայ-
ըըընըն տէյի, սէյիրթտի չանևանէյէ, պաքմայա, քի քիմ տիր
չանը վուրան. վէ կէօրտիւ, քի օ սուչլու շէմմաս ըտը, քի
հիչ եիւզիւնտէ պիր նշան տա կէօտտէրմէզտի օլան շէյէէր
իչին. զիատէ քօյքտու. վէ սէյիրթտի պաշ փափազա. վէ
սայըը րահիպլէրէ, քի օնլար չանլարըն սէօնտէն քալքմըշ
քիլնսէյէ կիտէրլերտի. վէ տէտի, պիլմէմ փէտէրի ազիզ-
լերիմ, քի շէմմաս եղբայր նիճէ քըըըպ զէնճիրլերի՝ չը քմըշ
տըը զընտանտան, վէ իշտէօ տուը, քի շիմտի մուտտուչանճ-
լարը, քի կէօզիւմէն կէօտիւմ: Պաշ փափազ, վէ ճիւմլէ
րահիպլէը թաճուպ քալըպ՝ կիթտիլէը զընտանա, վէ կէօր-
ուտիւլէր, քի շէմմաս օրատա տուտուտու, նասըլ քի պաղլայ-
ըպ քօմուշտարըյսա. վէ սօնրա կիթտիլէը դասա, վէ կէօր-
տիւլէր, քի շէմմաս օրատա տա տուտուպ՝ քանտիլէրի եաքար
վէ սայըը խըղմէթինէ պաքտարտը: Պու իշէ ճիւմլէսի մէհման
քալըպ՝ վէ թիթրէյիպ, պաշ փափազ միզտարէը տու քապըն
ալըպ, սաչտը օնու սահիհ շէմմաս եղբայրըն իւզէրինէ,
կէօրմէյէ՝ օլմայա քի շէյթանը օլա. վէ ֆ շէմմաս
եղբայր տիզ շէյքիպ. վէ պաշըն էյիպ. քապուլ էթտի օնու
պէօյիւք իպատէթքեարլըղլա: Սօնրա կիթտի պաշ փափազ
րահիպլէրլէ պէրապեր զընտանա, քի շէմմաըըն քըյաֆէ-
թինէ կիրէն օնտա զէնճիրտէյտի. վէ օնուն իւզէրինէ տաճի
միզտարէը տու-յու տաչընճա, իշտէ օ սահաթ շէյթանը թիւթիւ-
նէ տէյիշիլտի, վէ քօվո լտու օրատան պիր ճէհննէմ քօքուսու
զըըաքմայըա: Լուէմ ճիւմլէսի ֆիքը էթտիլէր, քի օ կէճէ

Պատանի նայել էրեր Հնդկաց գրան հենուն հայելի օրինակաց փենիլեն չիմացողաց: Ա՛ն հայր Հնդեասանդրոս փոխ. ճիլ. Ք. Լոպ. 15: Ա՛ն հայր Կատոլոս Քոլ. ճիլ. Ք. Հօրին. 1: Ա՛ն ասյրը Հօրերը:

Ա՛ՀՅՎԵ ։

Իմտի հյեր պու քեշնի՝ հեյձան քենտիսին էտեպսիզ քարը քըյաֆէթիլյե թեքճուպա էտէրքէն, աքսայինճե աղիզ պիքիր Ա՛ՀՐԻՀ մի քենտինե իմտատա չաղըրմըշ օշ սայտը, պէօյլե ըէգալէթմե միւշմեզտի. զիրա սը Ա՛ռնալէն-գուրանըն տէմեսինե կէօրե. Ե՛յնհանըզ Ա՛ՀՐԻՀՆ ոխին իշխ-փինճե չափա՛ հեօյ վերկերեր ճանը՝ Ա՛ԽՃԵ նայբ օլունուր պիր իյիտ իշխն, քի պիր կիւն քաֆիլ օնուն ատասընա պիր էտեպսիզ քարը կիրիպ՝ քի օնուն մուհասէթինե վուրուլ-մուշտու, օնու կիւնահա ֆիլիձերքէն եավլարընա աղլամայլա, վե օ եիյիտ պէօյիւք տարդըքտան պուլունուպ՝ թայ քենտիսի-տե ալէֆլէնտիքտե թէն արզուսկյե կէօզլէրին կէօյլէրե քալարըտը, վե ատտի, եարտը՛մ էյլե պանա, նա աղիզ

ալիքիր վալիտեթուլլահ Ա՝երիէմ : Ա է իշտե օ սահաթ կէօ-
ըիւնտու օ քարը ճէհէննեմ ժաժուէրի քը յաֆէթինե
տէյիլմիշ : Ա է օ ճէյիտին եիւրէյինտէն օ արզու ալէֆի սէյ-
խունտու՝ վէ քուրթուլտու օ պէլատէն : Պէօյլե պիզ տե
պիզիմ պէլալէրիմիզտե պօրճլույուզ խմտատա չալըրմայա
ազիզ պիքիր Ա՝երիէմի, օնունլա պիզ տե քուրթուլուրուզ
ճիւմլե րուհանի վէ ճիհանթի պէշալէրտէն :

Մ Ի Ա Ի Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն :

Ընվել Պիւրէ Լիվինյամոթը պէտ չենոթ Խոսոթէվթէտը չէշե-
պոտե պեյն Լին-ըը Լին-ըլը- Տե-ճնգելիկ լա-Ֆըտըը :

Ի՞նչրաքեան Ա ալտերիոս նամ պիր քիշիզատե պէյ՝ Ո-
ղանիա պէյի Ա՝նրիկոսուն էօզ օղլու զիատե խոպատէթ-
քեար ըտը ազիզ պիքիր Ա ալիտէթուլլահ՝ վէ քէնտի
չօճուքլուղունան պաշլայըպ՝ հէր կիւն օնուն ժամերգուի-
ուն վէ վարդաթանըն սէօյլէրտի : օնուն իզզէթինե չօք պա-
տարագլար էթտիրիր , սատաքալար վէրիր , վէ փէհրիզէր
տուէթտր , վէ քէնտի Թէնին ճգնուիլա էզկյէթե քօշարտը:
Ա՝պրին քէնտի քիշիզատէլէյինե կէօրէ պէօյուք
քիմսէլէրդե աիճ քօշմա , վէ սիլահ օյնաթմա օյունլարըն
տախի սէվէրտի : Խմտի՝ զուհուր օլտու , քի պիր կիւն քի-
շիզատէլէր մապէյնինտե զինճէֆէլի սկսա օյունու օլաճաղ
ըտը . վէ Ա ալտերիոս պաղը քիշիզատէլէրլե սիլահլանմըշ
օյուն եէրինէ կիտէրքէն օյնամայա օնլարլա . վէ պիր քիշի-
սէնին Թանրնտան կէչէրքէն , իստէտի քիշիսէյէ կիրիպ էվ-
վէլ պատարագ կէօրմէք ազիզ Պիքիրին իզզէթինե , վէ
ասնրա օյունա կիճմէք : Ա է այաքտաշլարը կիրմէտիէր
քիշիսէյէ , ֆէսֆէսէ էճմէյէ , քի օյունուն վաքտը կե-
չէր՝ վէ քէնտիլէր օնտա պուլունամազլար տէյի , կիճմէտիէր
օյունտ : Ա ալտերիոս քիշիսէյէ կիրիպ , պատարագ կէօրիւ-
տու . վէ չիւն պատարագ ձայնատուր ուտու , օրատա պիր
սահաթ մ՚ըտարը կէձիքտի . վէ ասնրա չը՚քըզ կիճմէտ օյուն
հէրինէ . վէ կէօրտու , քի օյուն պիճմիշտի . լաքին ճիւմ-
լէսի չաղըրըլարտը ածֆէրիմ Ա ալտերիոս , ածֆէրիմ Ա ալ-
տերիոս , քի ճիւմլեսին նէհնտին : Ահա քէնտի այաքտաշլարը
վէ սայրը քիշիղատէլէր , քի օրատայտլար՝ կէլիպ մուճու-
լարլարտը օնուն կէնամէնի : Ա ալտերիոս իշիճ-

Digitized by Google

թիքտե պունու՝ շաշտը . վէ տէտի օնլարա . Նէրէտե , վէ նիձէ
նէնտիմ պէն սիզի . վէ օնլար տէտիլէր , պու ալ մէյտանընէ
սիլահ ծյունուննտա սէն պու սիլահլարընլա , պու չուպալա-
րընլա , վէ պու քընյաֆէթինլե նէնտին պիզիմ ճիւմլէմիզի ։ Ա-
տէմ տուդյտու ։ Ալտերիոս , քի օղլուֆտու վէ միւճիւզէթի ազիզ
Պիքիր էթմիշտի օնա ։ Ա՛իրա ։ Ալտերիոս օ սէ պատարադը
կէօրիւրքէն ազիզ Պիքիր պիր ֆէրիշթէ կէօնտէրտի , վէ
։ Ալտերիոսուն քընյաֆէթինէ հիրիպ՝ նէնտի ճիւմլէսին ։
ալ մէյտանընտա ։ Օնրա թէքբար տէօնտիւ ։ Ալտերիոս
քիլիսէյէ , վէ հալէսըզ շիւ քիւրլէր վէրտի ազիզ Պիքիրէ , վէ
արթըրտը օնա քէնտի իպատէթքեարլըղըն ։ Է ազիզ Պիքիր
տէ սէվէրտի օնու , վէ տուճարտը օնու քէնտի սօղթփտը վէ
տօստու կիպի . Նէձէ հալը քաճ իւզէրէ կէօստէրտի , քի օնոզ
շիմտի եաֆաճաղըզ ։ Պիր կիւն ։ Ալտերիոս իպատէթքեարլըղ
ըլա պատարագ կէօրիւրքէն պիր քիլիսէտե , պատարագ էտէն
փափազ առէք կերէքտէն ասնրա սըր բաժակը եօքարը
քաթրըմասընտա , կէօրտիւ , քի ակիհին պատամդընտան
ասըլմըշտը պիր կիւզել ալթըն խաչ . վէ լուչտան
ասըլմըշտը պիր քեահատ օնտա եաղըլմըշտը պու սէօզ .
։ Է՛ պո խոչը Ահիպ Յեռա վլէփէխ Անէհմըն Լոփֆըն-
պոն , պոպոտ վէ սէվիլիլմ Բէրբեռէտա ։ Ալտերիոս ։
Էյրան օլտու պունա պատարագ էտէն փափազ զիատէ ,
վէ պատարագ պիթինձէ , ։ Ալտերիոսուն քիմ օլտուդուն
պէլմէտիյի խլէն , աքապինձէ չըքտը մէմպերէ (եանի ,
ամպիոնա) վէ տէտի ճօմահաթա . սիզին իչինիզտե ,
բիրրյաքեան ։ Ալտերիոս նամ քիմսէ վիրմը , վէ ճօմա-
հաթ տէտի . Էվէթ , վէ կէօստէրտիլէր օնու ։ Լտէմ
փափազ մէմպէրտէն էնիպ , կիլիտի պուլտու օնու .
վէ պիր քէօշէյէ եալընըզ չէքիպ օնու , տէտի , ։ Ալտե-
րիոս Ի՛զա հազրէթինէ պիր հէտիյէ վէրէճէյիմ պիր պէօյէ-
տ սուլթանտան բիսալ օլունմուշ . քի սէվիյօր սէնի . վէ սէվ-
կիւլու տօստ պիլէյօր քէնտինէ ։ Է պունու սէօյլէյիպ՝
վէրտի օնա օ ալթըն խաչը մէքտուպկյէ . վէ նաքլ էթտի
օնա , քինէ զէման . Նէրէտե , վէ նասըլ վէրիլտի օ հէօյլէր-
տէն ։ Պիլթիւն պու իշէ զիատե հէյրան օլտու . ։ Ալտե-
րիոս , վէ քապուլ էթտի օ խաչը ազիմ իղզէթ իքրամ իլէ ,
վէ հալէսըզ հատու սէնա վէրմէյէ ազիզ Պիքիրէ ։ Է
պիր աղ վաքթտան ասնրա պունուն իւզէրինէ տայըմ տիւ-
շիւմէյէ տէտի քէնտի ֆիքրինտե , հէօյէրին սուլթանընդեն

Digitized by Google

պու խաչը կէ ձնտուրմէսինաէ տէմէք խատեր , քի բաթ հիպլիք խաչըն քալտըրըպ՝ էյլէ քէնտի օղլունուն արաբ սըրա կիտէյիմ : Վէ նասըլ քի տիւշլիւնտիւ, էյլէ տէ թէքմիլ եմեմի՝ զիրա տիւնեայը թէքրք էտիպ, Կիտտերսեան բահիպլերին թարիքինէ կիրտի , քի օնլար քէնտիլերին ատէթի կանունլարընա կէօրէ ազըզ Վիքիրէ քուլուք էտերլերտի, վէ տուբատու օնտա պիր կէյ ֆէ՛ ղիշլէսի կիպլի . վէ էօլտիւ օրատա փաքըղ ըլա :

Պուռնու նուրլ էֆէնտի Կէտուքիա չէնթէ չիլուպլընտա : Վէ Պաքրիէ Խալիլէնեան չէնթէ ապտուռռահմանա : Վէ հայր Պատրոս Բուվէ . ճիլ . Ե . էօրն . 22 : Վէ հայր Միքայիլս կոստէ . ապէղ Վիչէրէն ճուճպ . չիլ . ա . ճուճ . 5 :

Մէյվէ :

Պարազա պաղը քերրէ կիւնահսըղ սեյիրլերրէ վէ ցյունլարրա էյլէնմէք կիւնահ տէյիլ տիր . Նիճէ Վալտերիոս Էտէրտի . քի սեվերտի սիլահ ցյունցյլա կէօնիւլ էյլէնտիրմէխին . լաքին օնճուլայրն ճահտ էտէլիմ՝ էյլէ սեկեսահ բարտան իլերի առումսաք բուհանկին, վէ օնլար իչին թէրք էթմէմէք օնու , իլլէ էյլէ օլալըմ՝ , Նիճէ քի սեցյլեր առաքեալ . (Ո)էպէպ ֆարմող գնամ . այլ ոչ երէք ֆարմող պէնճարկմ . Լանի . Չիտալա լէնել կէնել էրլէ լէնել պէտհլանմայըղ : Օվիա քիմքի կիտեր ճանըն քըմըլտանըշընա կէօրե , վէ թէնին հավէսինէ կէօրէ կիմմէղ , օ սահիհ Ալլահ եվլատը տրը . Նիճէ սեցյլեր օ առաքեալ , Ուհոշէ Ալ ֆուրէն , նուռա են պրէր Ալ . Լանի , Օնլար չէ Ալլահըն բո՛հյալե կէպեբլէք , օնլար Ալլահըն եվլատլըը ըլա :

Ա Ի Ա Ա Ի Ա Ղ Ի Թ . ԱԼ :

Էվլէղ Պիրլը չէնթէ խլատթէրէ՛տրը պէր տրըշքէ չցյոֆէլինէ կիրմեյէ , Եւտա էլէսի օնու շէհոնըն էլէնպէն , չէ հելա՛ էմմէ՛ խոսէրսի օնու :

Պիր քիշիզատե վէ զէննկին ասկերի քիմսե վար ըտը Թաֆ-

Digitized by Google

ֆալը վէ խրաֆ մասրաֆծը, պու ախմախծասընա թէչէֆ էթմէյէ քէնտի մալարընը, էն սէֆիլ ֆու-քարէչլիյէ եէթիշտի: Պունուն քիշիզատէ էվլատը պիր զէվճէսի վար ըտը. քի զնատե քեամիլ վէ ազնզ պէքիր Ա՛լիտէթուլահա իպատէթքեար քարըյտը. վէ զնատե սապր ըլա չէքէրտի քէնտի էղքէյինին իսրաֆծըլըղըն վէ ֆո-քարէչլիյին չէթին-չիյին, քի օնա տիւշտիւչէր: Խմտի՝ Հաչան նաքլաշտը սիր զինէնէչլի եօրթու կիւնիւ. քի օ ատէմին ատէթիյտի Հեր ևրչ օ եօրթուտա չօք տավէթլէր վէ փէշիկէչլեր էթմէք քէնտի տօստլարընա, չրքտը սավուշտու օ չէհիրտէն ուէթան-մասընտան էօթրիւ. զնրա օ ևրչ զնաֆէթ էթմէյէ քուտ-րէթի եօզ ուտու, վէ կիտիպ՝ սաբին օլտու պիր ուզաք խսիզ եէրտէ, թա եօրթու կիւնիւ կէչինճէչէտէք: Խմտի՝ օրատա մէչիլ մէհսուն տուրուպ՝ տիւշիւնիւր-քէն, քէնտի կէչմիշ տէվլէթին, վէ շիմտիքի սէֆիլ-չիյին, իչտէ էօրֆլուլիւ կէօրիւնիւչլէ պիր ամլը քիմսէ նէ-թիշտի օրայա, քի շէյթան ըտը. վէ տէտի օնա, ատէմ նիչին պէօյլէ քասէֆէթ տուրուրսուն. վէ պու նաթլ էյլէ-տի օնա քէնտի էվէլքի տէվլէթին, վէ շիմտիքի սէֆիլ-լիյին. վէ տէտի. իշտէ պունուն իչին քասաֆէթ տուրույօրում, վէ պիլմէմ նէ էտէյիմ: Տէտի օնա ամլը՝ սանա պիր խաֆիֆ աէօզ տէյէճէյիմ, էյէր միւմիւհ օլուրսան, սէնի տէվլէթլի վէ իհթիշամլը էտէյիմ էվլէքինտէն զնատէ: Ա՛վապ վէ րտի օ սակէրի, վէ տէտի, էյէր իքրարըն թէքմիլ էտեթաէն պանա, Հազըր ըմ միւմիւհ օլմայա սանա, վէ թէքմիլ էթմէյէ պէնտէն նէ քի տիլէրսէն: Տէտի օնա շէյթան. իմտի քսլք կիթ էվինէ. վէ սէնին էվինին ֆէչանճա եէրին քազ, վէ օրատա ալթըն վէ կիւմիւչ խաչնէսի վէ ճէվահիր թաշլար պուլուրսուն. վէ մուէթուլու օլուրսուն. վէ սէնտէն իստէտիյիմ պու տուր, քի ֆէչան այլն ֆէչան կիւնիւնտէ պիլէնճէ կէթիրէսին պուրայա սէնին ան-մախ ճգնաւոր զէվճէնի: Խմտի պունուն իչին իստէ-րտի շէյթան օնուն զէվճէսին. քի Հէլաք էթսին օնու՝ ազնզ Պէքիրէ իպատէթքեար օլմասը իչին: Ա՛օնրա պու քասվիլէ այրըլտըլար պիրի պիրըէրինտէն. վէ չափուկ կիթտի ասկէրի քէնտի էվինէ, վէ պու-ղտու շէյթանըն տէտիյի խաչնէէրի. վէ օնուն ևվվէլ-քինտէն զէնկին օլտու. վէ տուրուրտու շաղըքտա վէ չէնկինէքտէ: Ա՛է սօնրա շէյթանըն էթտիյի քասվին կիւ-

Digitized by Google

նիւ ենթաշտրքուա, ալտը քէնտի զէվճէսին. վէ իքիսի տէ
աթլարա պինտիկը. վէ կիտէրլէրտի օրայա. նէրտէ քի
կէօրիւնտիւ չէյթան օ ասկէրիէ: Ա է օնուն զէվճէսի միւ-
նիւս վէ Ա.լլահա մուհապէթլի օլմայա, միւթիւհ օլտու
քէնտի էրքէյինէ, վէ քէնտիլէրէ պիր ֆէնա չէյ զուհուր
էթմէսին տէյի, սըփայըշ էյլէտի քէնտիսին քէնտի սէվ-
կիւլիւսիւ ազիզ Պիքիրէ, վէ սօնրա պինտի աթա: Ա.մմի՝
շէհիլտէն ուզայըգ, եօլտա պիր քիլիսէնին եանընտան կէչէր-
քէն, եավաշտը զէվճէ քէնտի էրքէյինէ, քի իշլէն
վէրսին կիրմիյէ օրայա, վէ հաչան իշլէն վէրտի, էնտի աթ-
տան, վէ կիրտի քիլիսէյէ պիր ազ տիւվա էտիպ սօնրա
կիթմէյէ եօլաարընա՝ վէ օրատա սըփարըշ էտէրքէն քէն-
ասիսին Ա.լլահա վէ ազիզ Պիքիրէ, օնուն իւզէրինէ պիր ույ-
շուքլուք տիւշտիւ, վէ ույքույա կիրտի: Ա.լտէմ ազիզ Պիքիր
օ քարընըն քըյաֆէթինէ կիրիպ, չօքտը քիլիսէյէն տը-
շարը, վէ պինտի քարընըն աթընա, վէ օ ասկէրիյլէ չօքտը
եօլա, քի օ օնու քէնտի զէվճէսին զանն էտէրտի, վէ
կիտէրլէրտի պիլէ, վէ վարըպ եէթիշտիլէր վատ օլունան
եէրէ, քի օրատա չէյթան պէքլէրտի օնլարա: Ա.ք.քին
հաչան կէօրտի. չէյթան ազիզ պիքիր Ա.ալտեթուլլահը,
պաշլատը թիթրէմէյէ. վէ ասկէրինին իւզէրինէ էօլքէլէ-
նիպ, տէտի օնա. ֆՅ հէյանէթ էյլիք պիլմէզ զալըմ:
պՅնւ մուտտուր էտան, քի էտիյօրսուն պանա, քի օ քատար
էյլիքլէր եթէտիմ սանա, վէ սէնին զէվճէնի պուրայա կէ-
թիրէճէք նէրտէ, կէթիրմիշսին Ա.լլահըն Ա.ալիտէսին:
պէն խատէրտիմ սէնին զէվճէնի, օնուն պանա էթտիյի
քէմլիքլէրէ պէտէ՝ օնա քէմլիք էթմէ իչէն. վէ
սէն կէթիրմիշսին օնու. քի օ պանա իպթիլա վէրիպ՝ ճէ-
հէննէմէ կէօնտիւրէճէք տիր: Ա.սկէրի քօրքտուսուն-
տան շաշտը քալըը, վէ ճէվապ վէրէմէզտի չէյթանա: Ա.լ-
տէմ ազիզ Պիքիր զհատէ էօրքէյլէ տէտի, նալէթ չէյ-
թան քիմսին սէն, քի պէնիմ իպատէթքեարըմա փէր-
թաֆսըզլըղընա քէմլիք էթմէյէ քատըը օլա պիլէսին: Ա.մ-
տի նէրքը՛ զէվճինի պահա կէչ. վէ պիր տահա կէօրիւնմէյ-
էսին. վէ աքսապինճէ չէյթան եէրէ կէչիպ կէօրինմէզ օլտու:
Ա.լտէմ ասկէրի աթտանն էնիպ, տիւշտիւ եիւզիւ իւզէրինէ
ազիզ Պիքիրին միւպարէք այաքլարընա, վէ քէնտի կիւնահ-
լարընա ավֆ տիլէտի: Ա է ազիզ Պիքիր էվվել սիթէմ-
լէտի օնու պու էթտիյի իշ իչէն, վէ իսրաֆ մասրաֆճը-

Digitized by Google

տղաղը իչխին. վէ սօնրա տէտի. իմոի տէօն սէնին էվինէ գէվճէնէչ, էի քիլիսէտէ պուլուրսուն օնու, քի օրայա տիւվա էթմէյէ կիրտի. վէ օ շէյթանըն սանա վէրտիյի զէնկինլիյի տաղղ քայըղ էյդէ. վէ պունու սէօյլէյիպ կէօրիւնմէզ օլսու: Վէ ասկէրի ալըպ գէվճէսինին ալըրն, կէլտի պուլսու օնուճ քիլիսէտէ, քի տահա թաղըը ուչքուտայսը, վէ օյան-տըրըպ օնու, նաբղ էթտի օնա նէչքի բաստ կէլտիյսէ քէնտինու է. վէ սօնրա օնու ալթա պինտիրիպ, տէօնտիւլէր քէնտի էվլէրինէ. վէ ազիզ Պէքիրին նատահաթընա կէօրճ տուաղտըրպ քայըպ էթտիլեր շէյթանըն վէրտիյի շէյլէրի: Վէ էքիսի տէ քէնտիլէրին քալան էօմիւրլէրին զահիւլիքտէ՝ Ալլահըն վէ օնուն ազիզ Պալտէսինին քուլլուղտա կէշիրտիլէր: Վէ ազիզ Պէքիր ճօք քի սալթ զէնկինէնտուրտ օնլարը լուհանի լութֆլարլա, վէ տահի ճիմանի չօք մալ տա վէրտի օնլարա, թաքի սէլամէթլէ բահաթլան-տըլար Վինտա:

Պունու նայը էսէր Ալուգինէ ապէզ Պէհրէյն ալմայէ գէյ-ինճէլէնինին լուսէրինոբէ: Վէ հայը Վատըս ըսվէ. ճիլտ. ը. էօգն. 5: Վէ հայը Անվանոս կոմոլցս. ապէզ Պէհրէյն հա-ճիպ. չիլոպ. ա. հ-ճ. 26:

Ար էյվէ:

Վիճէ պու ասկէրիւճ շէյթան կէշիճի զէնկինլիք վէրմէյ-լէ, իստէրտի տիրի տիրի հէլաք էթմէք օնու՝ վէ օնուն էյի զէվճէսին, պէզլէ էտեր կիզլիճէ չօք թամահքեաթ-լարա տա, օնլար քի թամահքեարլըք շէյթանընտան ֆիթ-լէնիպ, վէ սալթանաթի հավէսինտէն չալըշըրլար կիւ-նահ էօլարրըպտա մալ արթըրմայա, քի օնլարդա հէլաք օլուր-լար էպէտիյէ: Իլլէ օնլար քի իստէրլէրսէ քէնտի ճանլա-րըն քայըպ էթմէմէք, զիքր էյլէսինլեր սաղմաուն պու աէօգիւն՝ քի սէօյլեր. Լա է ասիա ինչ ապտպտոյ՝ ֆտա պէտալ ֆեձուլ ֆէզաուրոյ. Լանի. Էյի փէր սապրտանէնին ապ մոլը կինահֆէապտրըն չօր պէնկինկինէրինոբէ: Վէ ապ մալա քանահաթի էթմէկէ ղայրէյ էթսինլեր, քի քա-տըր օլսունլար էպէտի էօմիւրէ եէթիշմէկէ:

Digitized by Google

ՄԻՍԱՅԻՈՑ ԹՈՒ ՀԱՌ։

Գիր խոփով չեչլանդն խզվածոյան պատրաստ վարձնա
ինքան որ ասկորան օրհնութիւնն, վը նոգեան բաղկանե-
ղանի, ոտկը Պիւրին նորոգմայ ժառ չգոր։

Պէօյիւկ Սպանիանըն Տօլմօն չէհրինտե պիր ֆաղիր ա-
մել վը աղնզ պիքիր Ալլահէթուլլահ պնատե իպատէթ-
քեար փափազ վար ըտը։ Պու պիր պէօյիւք եօրթու կիւ-
նիւ ձայնաւոր պատարագտա կիսատարկաւագլըք էտերտի
շէհիրին պաշ քիւլհէսինտե, քի շէհիր եաղուտա օնտայ-
տը, վը փէք չօք երքէկ տիշի ճէօմահաթ վար ըտը։
Ալ պատարագըն ինճիլի շէրիֆ օքունմասընտա, պու զիքր
օլունան կիսատարկաւագ փափազ ինճիլի շէրիֆի տուրմուշ-
ատա օքույանըն էօնիւնտե, օլուէմ նալէթ շէյլեան, քի պունուն
ազնզ պիքիր Ալլահէթուլլահ իպատէթքեարլըղը իչին օ-
նա քարշը քուտուրմուշտու, մայմունե քըյաֆէթինէ կիրիպ
կէլտի օթուրտու օնուն կէօզլինիւն քարշըսընտա տուվար-
տա պիր եիւյսէք հիւճրէտե. վը տիվիթ քալէմ չըքարըպ վը
պիր էնլի թիրչէ քեահատ, վը ճօմահաթա պաքըպ պազը
քերե պիրինէ վը պազը քերե օ պիրինէ, վը քուլակ քօյուպ
օնլարըն սէօզլերինէ, չափուկ չափուկ եազարտը ճիւմլէսին,
հէր նէ քի մինասիպէթսիզ սէօզ վը էտէպսիզ իշ օլուրտուշ-
ատա օնտա, վը տօլտու թիրչէ քեահատըն իքի եիւզիւտե
եազըյտա։ Օրատա իքի տե եօլտուղ տիշէհլի վար ըտը,
քի պիրի պիրլերինէ մինասիպէթսիզ սէօզ սէօյլէշիրլերտի.
վը հիւն օնլարըն սէօզլերի շէյթանա փէք մաքպուլ ուտու,
խատէրտի օնլարը տա եազմադք. վը հիւն թիրչէ քեա-
հատտա եէր եօղ ուտու, պաշլատը օնուն ալթ ուճուն իքի
էլլերինէ տուրթուպ վը եօքարըսըն տիշլերինէ՝ էէքմէյէ օ
քատտար, թաւ քի պիր ազ էնվելէնտիրիպ, պաշլատը օնլարըն
սէօզլերինի տէ եազմայտ։ Ալքին օ քարըլար սէօզլերինէն
քամէթին արթըրմայտըը իչին, շէյթան պաշլատը թէքրար
տիշլերինէ վը էլլերինէ էէքիշտիրմէյէ թիրչէյի, քի եէր
օլսուն օնլարըն քալան սէօզլերին տէ եազմայտ. վը պու-
նու օ քատտար քերե թէքրարլատը, վը սօնունտա օ քատտար
քուվվէթլե չէքտի, քի քաֆիլ թիրչէ եըղըլըպ քէնտի
պաշընն վուրտու հիւճիւրե՝ նին տուվարընտա, քի օրտա օ-

Digitized by Google

թուրմուշտու. վէ օնտան՝ իրզալը եուվարլանըպ աշաղը եէրէ
չարփըլար. վէ սան քի օ տիւշտիւինտէն զիատէ քէտը-
լէնիպ, պաշլատը էլլէրիլլէ, կէօղլէրիլլէ, չէկ-էսկի-
լէ, աղըրլա, վէ պիւթիւն | թէնինին քըմըրտան-
մալարըլա էօյլէ պիր մասկարալըքլար էմմիյէ,
քի սէֆիլ կիսասարկաւագ փափազ՝ թա օ վաքըտատաք
սըքարտը քէնտիսին կիւլմէէն՝ թա տիլլին տախի ըսըրըտը,
լաքին սօնունտա տայանամալըպ՝ տահա աւետարան օրուն-
մասը պիմմէտէն, պաշլատը եիւյսէք սէսլէ կիւլ-
մէյէ, վէ կիւտիւյիւինտէն թէփրէնմէյէ՝ էօյլէ քի աւետա-
րան էլլինտէն տիւշմէյէ եաքըլաշը: ()նու ճօմահաճ
կէօրիւպ, վէ իչիտիպ, ասլըն պիլմէմէյլէ զիատէ շէքլէնտիլէր,
վէ ճիւմլէսինտէն զիատէ եազ կիւճէնտի օնուն տ(թ)ան-
մադըղը իչլին: ||է հաչան պատարագ պիթտի՝ օ սահաճ
չաղրտը օնու, վէ ազարլատը, վէ օնա քաղէպ՝ մէհրում
էմտի օնու քիլիսէնին իւլէֆէսինտէն, նէ քի վարրտը յատ:
||է իշտէ շէյթանըն արզուսի տէ պուլուտու, եանի ճիւմլէ
իւլէֆէսինտէն մէհրում օլուպ՝ ֆուքարէ վէ աէֆիլ քալ-
տըղըն իստէրտի: ||է օ ազիզ փափազ պու իշ իչլին զիատէ
քաասաֆէթլէնտի. վէ կիտիպ ազիզ պիքիր ||ալիտէ-
թմուլսըն պատէրինին հուզուրինտէ աղլարտը քէնտի
կիւնահլէրինէ՝ սայրըլարըն շէքլէնմէսինէ սէպէպ օլսուղու
իչլին. էօյլէ խէֆլի սըրտա, ֆարազա քապահաթը քէնտի
բատէթիլէ տէյիլտիյսէ տախի: ||է պէօյլէ պիր քաչ
կիւն տուրտու աղլայրպ կէօղ եաշը տէօքմէտէ: ||օնրա
պիր կիւն քէնտի կիւնահլարընա աղլարքէն աղիզ ||վէքիր
կէօրիւնտիւ օնա, վէ տէտի. իչլիթտիմ սէնին նիհազլարըն,
վէ կէօրտիւմ սէնին ճանընըն սըքլէթիլէրին. վէ սանա
եարտըմ էմմիյէ կէլտիմ. վէ պուննու սէօյլէյիպ, վէրտի
օնա շէյթանըն քիլիսէտէ եաղտըղը թ(ն)իլշէյի, վէ տէտի,
կէօմիւբ վէր պու քեահատը նիպտա. վէ նաքլ էյլէ օնա
պատարագտա կիւտիւյիւինուն սէպէպլին, վէ քօ՞քմա, ղնրա
պուլուրսուն նէքսուն հուզուրինտէ էվվէլքի լութֆուն.
վէ պուննու սէօյլէյիպ կէօրիւնմէղ օլտու: () աղիզ քահանայ
կէօմիւրտիւ օ քեահատը նէքսա, վէ նաքլ էմտի սըրատըլ-
լա քէնտի կիւլմէսինին սէպէպին: ||այնա ալտը օ քեահա-
տը, վէ օքույսպ՝ սայրը ատլար իչլինտէ օ տիշէհլիլէրին ատ-
լարըն թանըտը. վէ չաղըրըպ օնլարը քէնտինէ, տէտի. սիզ
ֆէլան կիւն պատարագ վաքըտնտա քիլիսէ տէմիյտինիզ.

Digitized by Google

վէ օնլար տէտիլէր, էվէթ։ Տէտի նէյս. նէ իտի օ պիրի պիրինէզլէ սէօյլէշտիյինիզ պատարագ վաքտընտա։ Ա է օնլար ինքնար էտիպ տէտիլէր. զնքր էտէմիյիզ, քի նէ իտի սէօյլէշտիյիմիզ։ Տէտի ենյս. իմմի՝ էյէր տէրսեմ նէ սէօյլէշտիյինիզնին՝ սահիհնին իքրար էտէրմիսինիզ, նօքսա նօք. վէ տիշէհնլիէր զանն էվէմիյլէ, քի օնու սայրըլարըն պիլմէսի քաալիսնիզ տիր, տէտիլէր. իքրար էտէրիզ, վէ ինքեար էթմէյիզ։ Ա է պաշլատը ենյս օքումույա շէյթանըն եազտըղը օնլարըն սէօզլէրին։ Ա է օ քարըլար ուրմանըպ, թաճիւպ քալտըլար. վէ աղլայարաք տէտիլէր ճիւմլէսի կէրէնէք տիր հայր սէն՝ նէ քի տէտին. լաքին թաճուպլաընըզ, շաշղյօրուզ. քի քիմ իշլիթտի պու պիզիմ թէնհա սէօզլէրիմիզնե. վէ եավտը վէրտի հաղրէթինէ. պունու եա շէյթան էթմիշ, վէ եախօթ Ա լահըն ֆէրիշթէխ։ Տէտի ենյս. սահիհ տիր սէօյլէտիյինիզ, զնյա պունու շէյթան եաղմըշ, լաքին պանա կէօյլէրտէն բիպալ օլունտու։ Ա է ածնրա սէթթէրէյիպ նասհաթլատը օ քարըլարը ֆէրահաթ էթմէյէ քէնտիլէրին էտէպտիզ ամէլլէրինի։ Ա է օնլար տիզ չէօքիւպ, օնուն թէսպիհաթըն ալտըլար աղլայարաք. վէ կիթտիլէր, տէյիշտիլէր քէնտի ֆէնա ամէլլէրին խայըր ամէլլէրէ։ Ա է պու օլան իշլէրէ ենյս մէհման քալըպ՝ թանըտը • աղլզ փափաղըն ֆազլ ամէլլիյին. վէ էյի պիլսի, քի կէօնիւլսիզ վէ զօրաքի իտի օնուն կիւլէմէսի պատարագ վաքտընտա. վէ քապուլ էթտի օնու մունհայէթ իլէ, վէ վէրտի օնա էվէլքի իւլէֆէսին ճիւմլէսին նէքի վար ըտը. Ա է պէօյլէ օ մնյսիւն քըյամֆէթինէ կիրէն շէյթան ազմզ Պնքիրե իպատէնքեատը փափաղը մնսկարա էթմէք իստէրքէն, քէնտիսի ճարիս օլտու. վէ ազմզ Պնքիրին օնա կէօրիւնմէյինէ աէպէպ օլտու. վէ քէնտիսի քայըպ էթտի օ իքի ֆէնա քարըլարը, քի օնլար ճէհէննէմ քափըլարընա եաքըն ընըլլար։

Պուանու նարլ էսէր հայր Ա լէքսանտր վէլէգեան հէնթէ ֆիլոպատրընան. Ք. փայչանտ։ Ա է հայր Պատրոս Քոմէ. ճէլտ. Ք. էօրքն. 6։

Digitized by Google

Մէկվէ։

Նոյեր պու միափառ Ալլահըն քիլիսէսինառէ րատէթսիզ կիւլմէկլէ, օ ատա շէյթանըն հէրաքէթի իլէ, քաղէպլէնտի խեֆարազա վաքըթլը, ետա նէ քատարքազէպէ լայըք տըրլար օնլար, քի արսըզ տուբուրլար քիլիսէտէ. վէ էտէպսիզ կիւլէրլէր։ Օնուն իչին չօք րուհպանլէր սեզլէրլէր, քի պու՛ քատար քաղէպլէր վէ պէլալէր, քի կէօնտէրիր Ալլահ քրիսթիանլարա՝ սանքի պիւթիւնիւ պունուն իչին տիրլէր, զիրա ուԹանարաք տուրմազլար Ալլահըն քիլիսէսինտէ։ Նէզլէ իսէ ճահտ էտէլիմ օրատա զիատէ թէվաղիւ իքրամ իլէ տուրմայա, Ալլահըն ակվճուտլուղուն ֆէքրիմիզտէ տուԹմայլա ուԹանաճաք էվլառթ կիպի, շէզլէ քի օ տա սաքլասըն ալիզի ճանըն վէ թէնին ճէմի պէլալէրինտէն սէվկիւլիւ էվլառթլարը կիպի։

Մ Ի Ս Ա Ի Օ Ն Թ· Ա Գ։

Ընկէ Պէրէք պէր էհպէտ հասպտ քահիպէ ասպալէպօքսան ասնքա, օնոտա Էօհրէնա օլուտ ակնէ պահա ապէնըպտը։

Այն Ընսելմա եազսը, քի ԻնկիլԹեռանըն պիր մանաստըրընտա պիր քեամէլ էհտիսար բահիպ վար ըտը, զիատէ ֆազլէ ամէլ վէ փաք քիմսէ։ Պու տէր, Թա քէնտի չօճուքլուղունտան պաշլայըպ ազիզ պիհիր Ադրիէմ զիատէ իպատէթքեար ըտը. վէ քաչ տէֆա օնուն ազիզ իսմին անար, ետա սայրըսընըն աղընտան իշիտիւտիյէ, տէյիլ քի սանքի օնուն իզզէԹինէ քէնտի պաշընն էյիպ ԹէմԹնահ էտէրտի, վէ սանքի հէր տէֆա տա տիզ չէօքէրտի։ Պէօյլէ պու մուԹէվէլլու բահիպ չօք սէնէլէր եաշատը, Թա քի փիր էհտիսարլըղա եէԹիշտի. վէ սօնրա ԹաքաԹը քալմայըպ եաԹաղա տիւշտիւ. վէ օ եզիյէԹլի հաստալըքտա չօք սէնէլէր քալտը. վէ չիւն քէնտիսի քայըրսամազտը իքտիզալէրինի, պաշ վափազ իքի կէնճ եղլայը Թայըն էյլէտի օնուն խըզմէԹինէ. վէ օնլար չօք մուհապէԹ իլէ խըզմէԹ էտէրլէրտի։ Նամի զուհուր օլտու, քի պիր կիւն օնլարըն հիչ պիրիսի պուլունմատը եանընտա. վէ հաստալընըն պիր իքտիզասը վար ըտը, վէ քէնտիսի քայըրսամազտը.

Digitized by Google

մէ չաղբերքոյը ծնաւրը՝ վէ քիմակ իչիքճիզեակ : Համուի զիա-
առէ տարբերաց վէ սրբչէթէ տուչիւտ, պաշտաօք քէնտի սէվ-
կիւվիւտու տզնդ Պիքիրե սըղանմայա, վէ առւտի, կէօրիյ
օյտան եւտ քէրէմքեանի վալիտէթտուղու Ադրիէմ, քի
նէ տէրթտէ վէ սրբչէթտէ տուրուչյօրտա, վէ քիմակ
եօք տուր քի եարտըմ էմսին պանտա. էօյղէյակ նիտզ էտէ-
րիմ պանա այիր եարտըմճը կէօնտէր. զիրա ան հէր շէյէ
քատըրսըն : Իչիմտի ծնուն ֆիրնտատը նիտզըն քէրէմ-
քեանի Պիքիր, վէ ծնա խնուստա եէթիչտի տէյիկ տայը-
լարըն էվլյէ, իւչ՝ քէնտիսի կէօրիւնէյու օրտատա ադա-
պինճէ, վէ ծնուն եամաղընա եարըշտըգ բտահարնանտրուտը
ծնու քէնտի ադատի շէրիֆկէ, վէ ածրա թէսէլլա էյկէ-
իպ ուէտի ծնա, Իչտի կէլտիկ եօտրտըմ էվէհէյ ատա ակվի-
չէ նպատկէրէեաքըմ. չի յոտրտու օլրտան վէ յոտրտու ատա
պատա, փեյիկ տալը էչէրէ յոտհոպէնէյնէ՝ չի ակվէրտին
պէնի, վէ փըշտրտան տա էպէրնէհէնէ, չի պէնիկ էոխիմ փիզ-
չէօրէրտին. վէ ֆօտրտալ ան պէնտէն ալիր պուչու եօտրտըմճը
փըշտին ատա, ըտէն էշտի պէն էվէրիմ եօտրտըմ էվէհէյ ատա
պէնիմ օլան յոհոպէնէյնի կէօտրէրտ էչէն: Ալ ե շինտէն ատնտա
եօտրտըմճայա հէսկատճ օլմտան էչէն, էշտի ատապէտրըտ ակնի վէ
էօյնէն ատրնէրըտ օլուտ ակնը պահա. վէ էնկինէնէն յտրնուտ
չինի ակնէն կնճկէչէն. վէ պուտնու ակղկէկու թէհատիհատ
էյէտի օնու. վէ կէօրիւնմէզ օլտու: Ալ ե օ ատզնզ իհտիատ
ատքատիճէ տէյիկ քի տալթ քէնտի իհտիարըզընատա հատ-
տալըզընտան տաղալտը, վէ տախի տիլպէր վէ գուվկէթլի օլ-
տու կէնճկիյինտէքի կիպի: Ալ ե օնտան ատնրա պաշտատը
տահա զիատէ տրճատ մուհապէթէվ քտուլտուք էմմէյէ Ալ-
լահա ըտահիպկիյինէ միւթաալիք ամէնէրտէ եաշատնայրա: Ալ
նիճէ քէնտիսի եէնիլէնտի ֆանի էօմիւրվէ տիւնեատ խզե-
րինտէ. պուտնուն կիպի օյանտըրըպ նատի հաթըատը մնատա-
տրըրընըն ըտահիպկէրին ըտուհանի էօմիւրե եէնիլէնէմկէ: Ալ ե
ատնրա ատզնզ Պիքիրին խբրարընատա կէօրե օթուզ թըլ տահա
նաշայրպ, ըտահիպկիյէ միւթաալիք ամէնէրինին փոթըտըպյը
էվ տօրու ըտուհանի մահտուլ իւէ ըրահաթլանտը Ալլահտա:

Պոռնոտ Նտոր Էռէք հայր Պոռոտոս Քոչէ. ճիլտ. Գ. էօրի. 20: Ալ հայր Ալէքսանտռ Խոտոլ. տպէզ Պէյէրին գէճիտ. էլիս. Գ. գլուխ. 27: Ալ ասյրըտտը:

Digitized by Google

Ա Ե Յ Վ Է ։

Պու հիքայէթի պիզ իշխտիպ, չօք նաշատարն արդու-
լէմկէլիմ, չիւնքիւ սօնունտա էօլէճկիպ. նասըլ քի պու
բահիպուե սօնունտա էօլտիւ, վէ նիճէ սէօյլէր մուխթլուլու
ձօուլմա գեմիլացի, ճահտ էտէլիմ էյի նաշատայա։ Ալէ
իշտե պու տուր, քի սէօյլէր Ալենկաբ. Ընէղ նա՛ կնճ էօլմէօ
պիր շեյ էվ-մէղ. նէյե էյի, նա՛ չեմ էօլմէօ պէր, չէ՛ շեյ
էոէբ։ Նէօյէ իսկ ճահտ էտէլիմ էյի էօլմէյէ. զերա պէօյլէ
էօլէն նօք քի էօմիւն էօլուտէ, իւլէ էօլուտմուհազիւյէ տէյ-
իշեր։ Ունու քի քըսմէթ էյլէսին Ալլահ ճէմի պու քիթա-
պը օքուդայնլարա, ազիզ Ալալուտէթուլլահըն շիֆայէթիյլէ։

Ա Ի Ա Ա Ի Ա Ղ Ն Թ. Ա՛Ի։

Ա՛ն-մէլէքէն ապէղ Պիչէր չէնպէնէն պիր քո-հանէ ահէնկիճի
փափաղը օնուա էօղէ-մճի-ղ հապաղէղէքտան ապաղէ-պը։

Ալիմաքեան սէ՛ Յովհաննէս աբդայ նաթղ էտէր, քի Աչ-
նեէվինա քիլիսեսինտէ՝ Կարկեդոնոս նամ պիր պաշիպափաղ
վար ըտը, ալիմ վէ նամըզ քիմսէ, վէ ազիզ պիքիրի Ալի-
ատեթուլլահա զիատէ իպատէթքեար, վէ օնուն ժամէզգու-
թիւն հէր կիւն ազիմ աշք ըլա վէ ֆիքիր քօմայլա սէօյ-
լէրտի։ Պու տէր, նամ տար տաղ սէօյլէրտի, վէ կիւզէղ
վէ թամթը սէտասը վար ըտը։ Ալէ ազիզ Պիքիրի զիատե
սէվէբտի, վէ օնուն իւզէրինէ չօք թէքէբլամէ տուղար, վէ
բուհանի մեղէդիյլէր եապտը, վէ հէր կիւն ծնլարը չաղըր-
մայա, վէ սայըբլարա էօյրէթմէյէ վէ սայրը եէնիտէն տիւ-
զիւպ ինշա էյլէմէք էֆէնտիմիզ Յն Ալտուն, վէ օնուն ազիզ
վալիտէսինին իզզէթինէ չալըշըրտը։ Ունուն իչին վէ չօք-
լարը պունուն ահէնկլէրինին թամամլուըղընտան զայրէթլէ-
նիպ տիւվայա միւտաք վէ իպատէթքեար օլտուղար ազիզ
պիքիր Ա՛երիէմ, վէ չօճուքլարըն, վէ քըզլարըն՝ էրքէկ-
լէրին, վէ քարըլարըն աղըզլապընտա, եվլէրտէ, վէ օքաք-
լարտա՝ Ճհանանի թիւրքիւէր եէրինէ՝ տայըմ օ փափաղըն
ազիզ Պիքիրին մէթհինէ տիւզտիւյիւ բուհանի ահէնկլէր
իշխտիկլիտի։ Պունտան մտտէ պու մուխթլուլու փափաղըն
պիր էյի տաէմէի տէ վար ըտը, քի ազիզ Պիքիրին քաչ

Digitized by Google

ուեֆա քի կէօրիւտիւյսէ պատկերին օրատա պիր ազ էյլէ-
նիր վէ պաշըյլա թէվէննահ էտեր վէ պիր ողջոյն քեզ
Պարիամ սէօյլէր. վէ սօնրա քէնտի իշինէ կիտէրտի: Պէ
նէ՝ քատար սէվիւլիւ օլտու օ, աղիզ Պիքիրէ օ քատար
իհթիշամլանտըրըճը ահէնկլէրի իչին, քի օնունլա թէս-
պիհաթլայըպ իղէթլէրտի օնու, վէ քէնտի ճօմահաթրնը տա
թալիմ էթմէսի իչին աղիզ Պիքիրի իզէթլէյիպ իւճէլէն-
տիրմէյէ, կէօրիւնիւր սօնրաքի եազտը քլարըտան: Ումի՝
պիր ազ վաքըթտան սօնրա Պատպի պու մունթազուլա փա-
փաղա պիր աղըր հաստալըք կէօնտէրտի, պիր հէտիյէ
կիտի. օնունլա չօք վաքըթ քալտը հաթաքատա. վէ փէք
զահմէթ էէքէրտի ադրըլարընտան. վէ իլաճ տէրմանի պու-
լամազտը: Պէ օ հաստալըղընն սէպէպիննէ տիւյի վէ տու-
տաքլարը օ քատար շիշտիւէր, քի էհւրիւյիւպ խէֆլի
եարալարլա տօլտու, օնունլա սէօյլէյէմէզտի: Պատէ-
հու կիւն պէ կիւն հաստալըղը արթըպ, էօղիւմ տէրէճէսի-
նէ էէթիշտի: Պէ հաչան քիւլհսէնին սօն սըղլարընն ալտը,
օ մէմլէքէթին էյի ատէթինէ կէօրէ քիւլ իւզէրինէ քօ-
նուլտու, (օնու եալընդզ ճան վէրմէտէ օլան հաստա-
լարա էտէրլէրտի), վէ էթրափը քուշանմըշտը փաֆազուարլա,
վէ չօք ճօմահաթլայրա, վէ եաքընն ըտը ճանընն թէսլիմ էթմէյէ,
իշտէ կէօրիւնտիւ օնա օրատա ազիզ Պիքիր սալթանաթլը
հիւսնիւյէ, կիւնէշտէն շավըքը չէօկլէէրլէ՝ վէ էթրափը քու-
շանմըշ հիսապսըզ սէմայի ասկէրլէրիյլէ, վէ օնու կէօրիւը-
լէրտի ճիւմլէ օնտա օլանլար: Պէ եարալըշդ հաստայա՝ քի
էօղիւմ սըքլէթինէ տուրուրտու, թաթլըտզա տէտի օնտա
Ումահ պէլէնճէ պէկլիյէ՝ օղլամ, պէլէնին էի իշտէ կէլմիյէ սա-
ղալմայա պէնի պէրիլէրէպէյէ. պէնա պէնի վէդ պէվոյիյէ իչին
պայտանամապտ. էի ֆէնա եարատըլտը ֆօղտա պէնին պիլին վէ
պուպուրտըսը, էի օղունլա քուհանի ահէնդլէրէ կհիճալտը-
պըն պէնէ. օնտա իչին իշտէ ատաղտըսդամ պէնի, վէ պէնին եօմ-
րին ագիլէյտըսդամ, շէօյլէ էի պանապտա ատնա պանտա վէ պէնիի
օղլամա այրը հէրհ վէ խպապէրիլէրէ ահէնդլէրէ փե ենշա
հէյլէյէնին: Պէ պունու սէօյլէիպ՝ ուզաթտը քէնտի ազիզ
փարմաքլարըն օնուն տուտաքլարընտա վէ տիւլինէ. վէ սա-
ղալմտը օնու ճիւմլէ հաստալըքլարընտան, վէ տիւլինին վէ
տուտաքլարընըն եարալարընտան. վէ կէօրիւնմէզ օլտու:
Պէ օ սահաթտա քի ճան թէսլիմ էթմէտիքէն պիւթիւն
ասղ վէ սէլիմ պուլունտու. ճիւմլէ էթրափընտա տուրան-

Digitized by Google

լարըն լժաճուպանըզ հէյրան օլմալարընա: Ալ պու րիվայէթի եազանլարըն ճիւմլէսի արթըրըլար պունու տա տէմիլլէ, քի ազիզ Պիքիր, քէնտի պաքիրա կէօքսիւնիւն սիւտիւն տէն պիր տամլա տամլաթը հաստանըն իւզէրինէ՝ վէ էօյլէ սաղալթը օնու տէյի. լաքին պունու անլամալը տըր սատճէ կէօստէրիշ օլմուշ, եօք քի հադիգաթ իւզէրէ, նիչին քի էհթիշամլանմըշ թէնէկէրտէն պիր շէյ չըքմասը քապիլ տէյիլ տիր: Ամոի օ մուհթուլու, միամիաղ հաստալըղընտան սաղալըպ, համսըղ շիւքիւրլէր վէրմազիզ Պիքիրէ: Ալ օնտան սօնրա չօք բուհանի ահէնկլէր վէ մեղէդիլեր ինչա էյլէմի օնուն, վէ օնուն Ալլահ օղլու էֆէնտիմիզ Հյ Մհմուն իզզէթինէ. վէ չօք եըլլար եաշատը. վէ սօնրա ըրահաթլանտը սէլամէթլէ Մհմտա: Ալաքին նէ զէման ճանըն թէսլիմ էթմիյէ պաշլատը յսա, թէքրար կէօրիւնտու օնա ազիզ Պիքիր. վէ օնուն ճանըն ալըպ, կէօմիւրտու կէօյլէրին ճէննէթինին սալթանաթընա, օրատա տայըմ փէրիշթէէրլէ ահէնքտաշ օլուպ մէօհթէշամ էթմիյէ Ալլահը վէ օնուն ազիզ վալիտէսինի:

Պուննա նայրլ եոխը վէնէփիլլէ հայր Ալպէրթոս ֆէնոփ պուշպիլ ձապալընինոփ: Ալ կայր Վասլաս Եոլէ. ճիլա. Ե. Եօրի. 4: Ալ կայր Ալեվանոս կոմորտա. տպնգ Պիւրնին ֆուճաքէր ֆիլոսոփ. ա. հա. 36:

Ա Է յ լ է:

Պու ազիզ փաւիազըն կայիր ամէրինտէն պիզ տէնաատհաթ ալըպ, մէթհ վէ տայըմ թէսպիհ էտէլիմ Ալլահը. նիճէ Ալիրաք սէօյլէր. () Ըհնդակ, պՏՐ ե Ըպայը ապոթէր պնու, ոթ չոփ ե կոթէ. վէ ֆեդ ե չոռ պեմ գովոնէ: Կանին ֆինէպիհ էսինինէ Կոպպնյ վէ ըոճէնէպուրինինգ օնաս, նե չապաթ ռի չոպը օշըթաանոնգ. պէրա ապմ պիր ճիսէլ ֆէհհոպեն: Օիրաս սէ Կէրնարդոսուն սէօզունէ կէօրե. Ալճէ Ալլահը սեվ ֆնոնին Կոթոգ, Կոթոպոգ սեվմէ պիր, վէ հեր պէմաո, պոնաոան Ալճոպ Ալլահըվնէապնվ վէ ֆեհհ հէմմէ Կոթոպոգ պոր, վէ հեր պէմաո: Կաբին պիզիմ թաապիէթիմիզին զայրֆլըղը իչնին էյէր տայըմ թէսպիհ էտիպ վէ մեթհ էտէմէզսէք օնու, պարի օ էջիւշիս, օնուն տիւվալարըն, քի պօրճլուշուզ կիւնտե խքի քերրե էթմիյէ. եանի տապահ վէ ագշամ, չօք մուհապէթ վէ ե-

Digitized by Google

պատճառելը։ Ես ասի. Ես ոչ ոքի չեմ ատում, ես միայն մեղքերին եմ ատում։

ՄԻՍԻԱՆ ՕՂՆԹԱՆ։

Երբ Պիտեր Հենոյ խոստովանությունը լսելու էր, նա ծունկի եկավ ու ասաց. Տեր, ողորմա՛ ինձ մեղավորիս։

Պարմալը հայր Յովհաննես լաղաալը Պեղտեանն՝ փոքր նղբայրելու Թարիքինան, վե զհատե իպատեթքեար ազիզ պիքիր ալուտեթուլա՝ պու Յոան 1528. սենեսինտե, քենտի Թարիքինին ալեսվիե պաշ փափաղը օլտուցսա, ազիզ Պիքիրին իղնեթինե պիր կիւչմիւկ ժամերգու ինչա էյլեսի. վե ատընա, ազիզ Պիքիր Թեսպիհամը տեմի. վե կանոն էյլեսի քենտի Թարիքինին բահիպլերինե պու Թեսպիհամը սեօյլեմիե ազիզ Պիքիրե իպատեթքեարլըլա ալընըպ օնու իհթիշամլամա իչին։ Ա՛ե պու պաշ փափաղըն պու իչի իչին ազիզ Պիքիրե նե տերեմ մաքպուլ օլմասը, ասնրսաքի կելեն զուհուրեթամե աչիքեարե կեօրիւնիւր։ Ա՛ապ ալա պու հայր Յովհաննես քենտինին պիր քահ բահիպլերինե զիարեթ էտերսի. վե պիր կիւն տե եօլտան ասիրպ, քենտի այաքտաշլարըյլա պիր քօրքուլու, ճանավար եաթաղը, վե խարամի օրմանընտա պուլունտուղար կեճենին քարանըղընտա. վե պաշլատըլար քօրքուպ թիթրեմեյե։ Ա՛լտեմ հայր Յովհաննես քենտի այաքտաշլարըյլա ազիզ Պիքիրին եատրտըմընա սըղընըպ՝ պաշլատը. քենտի ինչա էյլեսինի թեսպիհամը սեօյլեմիե կեօղ եաշըյլա։ Ա՛ե իշտե իչինեմիլեր չանալար սետասը մանաստըրլարտան չալընըր կիպի. վե թաճուպլանըպ պիր ազ իլերի կիմսիլեր կեճենին քարանլընընտա կեօրմիե, նե օլսա կերեք, վե իշտե կեօրտիւլեր պիր միւքելլեֆ մանաստըր, վե հեյրան օլուպ շաշընըպ, նիճե սեօյլե խսիզ եերտե մանաստըր պու-լունմատա տեյի։ Ա՛օնըա մանաստըրըն քափուսուն վուրտուղար, վե աչըլըր օնըպտա. վե իշտե կեօրտիւլեր, քի քարշը չընքտը օնըպտա իզնեթին քահիպլերին քեօմեխ. քի ազիմ մուհապեթ իլե քատպուլ եմեյեն օնըպտը, վե կեօրմիւրտիւլեր միւսաֆիրխանեյե, վե պաշլատըլար սեօյլեմիե օնըպտա Թաճը միւսահպեթ իլե, Թա մանճպտար հազըրլա-

Digitized by Google

Ներձա ։ Ալ սօնրա կէթիրտիլէր ծնլարդն էօնիւնէ տիւ-
նեանդն հէր թիւրլիւ նէվղուհուր լէզիզ թահամլէրին. վէ
խըղմէթ էտերլէրտի ծնլարա ազիմ ալղըլամա իլէ. վէ ման-
ճատան սօնրա ծնլարա ույումայա կիւզէլ եամիպքլար եափ-
մըլար. վէ քէնտիլէր կիթտիլէր հէրքես քէնտի օտալարընա ։
Էյրան քալըրլար Հայր Յովհաննէս վէ այաքտաշլարդ
օ բահիպլէրին շէհրիլիյինէ. վէ օ ծնլարա խէյալ վէ իւրեա
սայըմատը. իլէ Հապիգաթ իւզէրէ սահիհ նէմնէ. վէ
սօնրա թամըլը ույքույա կիւտիլէր ճիւմլէսի ։ Ալ պիր
քաչ սահաթտան սօնրա սույա Հանպքդն ժամ սէօյլէմէ իչդին
չան վուրուլտու. վէ քալքտըլար մանաստըրդն բահիպլէրի,
վէ սապահ ժամդն սէօյլէմդէ քիլիսէյէ կիւտիլէր ։ Ջանկ-
լարդն սէսինտէն Հայր Յովհաննէս ջյանդպ վէ քէնտի այ-
աքտաշլարդն տա ջյանտրտար, վէ տէտի. քաւտաշլար պիզ
տէ կիտէլիմ շու էյի բահիպլէրին ժամ սէօյլէմիքլէրին
տինէլմէյէ ։ Ալ քիլիսէյէ կիրիպ, կէօրտիւլէր, քի ճիւմ-
լէսի տուրմուշլարդ քէնտի պէօյիքլէրիյլէ սըրայլար ։ Ալ
իչտէ պաշլատը պաշլատը իւճէ վէ էօրճլիւ սէսլէ
սէօյլէմէյէ ստղմատուն պու սէօյլուն. Ինձ անկլին ամէնէյան,
այ գօրէն գանօրէնտիւ ։ Յանի, Օրտա պիշլէրէ ճէմ-
լէսի. ծնլար չի էշլէրլէր պինամտաքտար ։ Ալ պիւ Թիւնիւ
պիրտէն օնա ճէվապ վէրիպ, տուհա իւճէ վէ քօրքուլու
Թիթրէյէճէկ կիւուլէմէյլէ տէտիլէր. Ղրճեաչին ե այլ չի կա-
ղատչեն հապտպտիլ. Յանի. բէնտ օլտուհլար, վէ պահա չա-
պըք օշմասընլար Յոհաննայա. Հայան օ էօրճլիւ սէօջիւ
իշխիտիլէր Հայր Յովհաննէս վէ օնուն այաքտաշլարդ՝ Թիթ-
լէմէք տուճուպ քօրքուտան օրատա գէհլէքիւշ օլտու-
լար. լաբին Հայր Յովհաննէս ճէսարէթ էտիպ՝ նաբդաշտը
օ բահիպլէրին պէօյիյլինէ, սիւմալ էմտի վէ տէտի.
Հանկը բահիօլէրին Թարիքինտէն սինիզ սիզ քարտաշ-
լար, վէ պու նամըլ Թէսպիհատի տըր, քի սիզին կանունտա
Նուզա կէօրէ պաշլատընըզ սէօյլէմիյէ ։ Ա՛էվապ վէրտի օ
վէ տէտի՝ պիզիմ Թարիքիմիզ օ տուր, քի օնտա Հիչ Թա-
ւիք եօք տուր, իլլէ տայմա քօրքուպ Թիթրէմէ, վէ ա-
Հու վահ ատը ։ Ալ պիզիմ սէօյլէտիյիմիզ ժամանդուքդն
զնատէ տէրթլի վէ պիզիմ կէօյլէրտէն տիւշմէիզլէն զնք-
րի տիր, քի օրտայա ղայրը պիզէ ումատ եօք տուր տէօնմիյէ։
Օյրա պիզ բահիպ տէյիլիզ, իլլէ ճէհինէնէմ զէպանիլէ-
րինէզ, վէ սիզ քի օ սալճանաթլը տուլմանը իզզէմ-

Digitized by Google

լէրսինիզ օ նալէթ ժամերգուխլա, օնա քի սիզ տէրսինիզ ապէզ Պէյթլին Ըէապէհեմը. վէ օ սուլթանըն զօրլամասը իչին սիզէ օ միւսաֆիր սէվճիլիք իքրամըն էթմէյիք, քի պու կէձէ սէֆալէնտինիզ։ Պունու սէօյլէյիպ՝ քուտուզ քէվի կիպի ուլուտու քօղքուլու սէսլէ. վէ աքսախինձէ ճօղ օ-լուպ կէօրիւնմէզ օլտուլար կէրէք օ րահիպ քըյամէթլի-լէր, վէ կէրէք մանաստըր քիլիսէսիյլէ պիլէ։ Վէ հայր Յովհաննես վէ քէնտի այագքաշլարը պուլունտուլար եա-պան եէրտէ պիր քարանլըք վէ տարաճըք սըք օրմանլար արասընտա, օրատա տիզ չէօքիպ՝ հաթսըզ շիւքիւրլէր վէր-տիլէր Ա՛լլահա վէ օնուն ազիզ Ա՛լէհինինէ, քէնտիլէրին լային շէյթանլարըն էլլէրիյլէ կէօզէթտիրմէսի եէմքլէնտիրմէսի վէ րահաթլանտըրմասը իչին։ Վէ սօնրա կիւն այտընլանընճա կիթտիլէր քէնտիլէրին եօլունա. վէ նալէթ էտէրլէյտի ճիւմլէսինէ Ա՛լլահըն միւճիւզէթին։

Պունու նախընէ էփէրլէր Հոսէփտպա. Ա՛պդինդա. Իրնոսէ. վէ հայր Կոսլա եօվկ. ճնլա. գ. էօրն. 30։

Ա՛էյլէ։

Ա՛աթգարէնին օ սէօզինտէն, քի շէյթանլար վէ ճէմի կիւնահքարլար իչին սէօյլէր։ Ա՛նէրթեսյէն, ե այլ ֆ՛ կոսա-յնէն հասապոփլ. Լանի. բէպո օլսունուլը, վէ պոհա գապրը օլմասընէլը յոսունըլանմայա. պօրճլույուզ ֆիքրիմիզէ կէհիր-մէյէ կիւնահքարլարըն էպէտի հէլաք օլմալարըն, վէ քօր-քուպ թիհրիմէյէ, վէ օնա կէօրէ կիւնահկարտան քաչմայ-ա ճահտ էթմէյէ. քի օ րէտտ էթտիրիր պիզի Ա՛լլա-հըն եիւզինտէն. վէ իմքանսըզ էտէր պիզիմ մամուրլան-մամըզը, նանի թէքրարէն Ա՛լլահըն լութֆունա տէօնմէյէ քաստըզ օլմամըզը. օնու էյէր տայմա տիւշինսէյտիք կիւ-նահկարտան քօլայ սաքընըրսըզ։

Digitized by Google

ՄԻՍԱՅԻՈՑ ԹՈՎ։

Պիտի քահիլ եվվեր խոյիր ասել, վե ասնքա չեմ ասել ապեր
Պետրէն շէֆայեվնել ըէօվլէ էսթէֆթէր ևէլսի։

Յունուն 1430. սէնէսինտե Կնկիլիզին Հուդալիա շէհրինտե Ընեստոսնամ պիր քիշիլատե եկիտ տիւնեատէն կերի չեքիլիպ, ճիւմլե քէնտի մալլարըն փուքարէլէրե տաղըտըպ, շէհիրտէն տըշարը պիր մանաստըրտա բահիպ օլտու։ Ա՛ն Ալլահըն մուհապէթինե ալէֆլէնիպ քէնտիսին բուհանի թէրպիէլէրե վերտի. վե ազ եըլլար մապէյինինտե ճէմի ֆաղիի ամէլլեր իլե թէքմիլ օլուպ, ալէմին սեվիլիլիսի օլտու։ Ինտի՝ զուհուր օլտու, քի օ շէհիրե փէք շէտիտ եուամուճաք տիւշտիւ օնտա սաքին օլանլարըն կիւնահլարը իչլին, վե էսիրկէմէպզ քըրտարտը ճիւմլէսին։ Ա՛ն ֆարաղա չօք իպատէթլէրըլե չաղըրըլարտը Ինապիե, վե հեր կիւն թաֆսիլաթ չըքարըլարտը՝ կերէք շէհիրլիլէր, վե կերէք օ մահնաստըրըն բահիպլէրի. լաքին եուամուճաք տինմէղտի։ Ա՛օրու մանաստըրըն պաշ փէտէրի, Ընեստոս բահիպին ազինալէյին վե զնատե միւթիւհլիսիւն, վե աղիզ Պիքիրե իպատէթգեարլըզըն պիլմէյլէ, էմր էթտի օնա քիլիսէյէ կիտիպ, օնուն պատկերինին հուզուրինտե իպատէթե տուրմայա, քի նէ էթմէք մինասիպ տիր օնլարա քի Ալլահ պաըշըշըն օնլարա, վե քալտրըսըն եուամուճաղը։ Ընեստոս պաշ փէտէրին էմրինէ միւթիւհ օլուպ՝ քիլիսէյէ կիթտի. վե օրատա իւչ կիւն ազ տուրուպ, տիլէրտի օնտան սկյան էթմէկէ քէտինէ, նէ էթմէյինէր, քի Ալլահ պարըշսըն շէհիրլիլէրլե, վե տեր իտի, էյ քէրէմ քեանի Պիքիր, իշտե իւչ կիւն տիւր, քի ազ տուրույորում միւթիւհլիւք իչլին, վե սէնին էմրինէ պէքլէյօրում էօյլէ իսե մերհամէթի էյլէ վե ճէվապ վեր պանա. զնրա եէմէմ վե իչմէմ, թա ճէվապ վերմէյինճէ։ Ա՛պիը Պիքիր օնա քէրէմ ինայէթ էտիպ, սէօյլէտի օ պատկերտէն, վե տէտի, կիթի սէնին պաշ փէտէրինէ, վե սէօյլէ օնա, քի պու կէլէճէկ ուրբամէ կիւնիու քէնտի րահիպլէրինէ օ բուհանի ահէնկի քի պաշլանըր, Լլանէ նշան Լեգեաուրի. երգել էթտիրսին. վե օ պիր կիւն քի շաբամէ տըր բուհանի ահէնկի, քի օ պաշլանըր Ա՛լ փաաուրել աբ փէյտահ. վե պունունլա տեֆ օլսուն եուամուճաք։ Ինձ-

Digitized by Google

տի Աստնեստոս պաշ փետերբ. վե նաքլ էթատի օնա աղիզ Պիքիրին սէօղէրին. վե պաշ փետեր էօյլէ էթատիրտի քէնտի բահիալէրինէ, վե աքասլինճէ տէֆ օլտու նուամլու- ճաք օ շէհիրտէն: Ա է պունունլա Աստնեստոսուն աղիզլայ- ինին նամլ պաշլատը նայըլմայա՝ տէյիլ սալճ-մանաստըր- աա, վե տախի օնտան տըշարը: Ա է շէյթան օնուն ա- ձէլէրինին պէօյլէ փաքլըղըն քըսկանըպ, Աստըն պօշ պը- րաքմասը յլա իյվա վէրմէյէ պաշլատը արզու շէհվէթ տիւ- շունճէլէրիյլէ կէճէ կիւնտուզ. վե օ քատար էթտի Թաքի ենիլտի զավալը արզու աճէչինտէն, քի ԹուԹուշուր- տու քէնտի ազալէրինտէ, էօյլէ քի մանաստըրտան չըքմաք տիւշունտիւ. վե կիտիպ Թէնին արզուսին Թէքմիլ էթմէք: Ոնրա պիր կիւն մանաստըրտան չըքմա իչին ազիզ Պիքիրին պատկըրինին էօնիւնտէն կէչէրքէն, պաքտը օ- նա ազիզ Պիքիր Թաճը կէօզ լյէ, վե տէտի. նէ իչին պըրաքըյօրսուն պէնի ծղուլ: Ա է օ տէտի. նալընըզ քալ- մըշըմ սուլԹանըմ, վե քատը տէյիլիմ ենտէյէ օ տիւշ- մանը ճէնկ իլէ: Տէտի օնա ազիզ Պիքիր, տէօն սէնին օ- տասնա օղուլ. վե պէն սանա եարտըմ էտէյիմ: Տէօնտիւ օ- տասընա Աստնեստոս, լաքին տօզղու քալպ իլէ տէյիլ. օնուն իչին պօշ տուրտուրտու: Ումմի Թէքրաար արզու շէհվէթ շէյթանը՝ պաշլատը՝ օնու սըքմայա մուտաար տիւշունճէլէրլէ էվվէլքինտէն պէԹէր. վե պու ազիզ Պիքիրի հիչ խատաա չաղըրմազը: Օնուն իչին էնճա- մինտա ենիլտի օ պէլատան չըքըպ մանաստըրտան շէհիրէ կիլմտի. վե քէնտիսին մուրտար Թէն կիւնահընա վէրմի: Ա է պիր ազ վաքըԹտան սօնրա շէհիրտէ տուրմայա ուԹան- մայըրլա, ուզաք եէրէ կիլմտի. պիր խան տուԹտու քէրայլա. վե օրատա քանը խըրղըզ իչի իչէրտի: Օնրա չօք քէնտի խանընտա քօնաք օլանլարը կէճէ էօլտուրուր մալլարըն ազայ- ալըրտը, վե սօնրա օնլարըն լէչէրին պիր Թաքրիպ իլէ քայըպ էտէրտի: Ա է օ էօլտուրտուտու չօքլարըն իչինտէ՝ պիրիսի Ադիդվիա շէհիրին քեահեասըրըն ամճասըրըն օղլուչտու. շէհիր քեահեասը օնուն էօլտուչուն իչինտինճէ, ֆարատը զիատե ճահտ ըլա արարտը էօլտուրէնի, լաքին պու լամազտը Աստնի՝ շէհիր քէհեասըրըն ամճասըրըն օղլու էօլ- տուքտէն ազ կիւն սօնրա, օ պէյնամուսուն խանընա պիր զէնկին քիշի զատե քօնաղ օլտու, վե աքշամ եէմէյինտէն սոնրա ալքըչյա վարտըքտա, կէչտի օ զալըմ ահասիզ էօլ-

Digitized by Google

տիւրմէյէ օնու , վէ մալլարըն ալմայա ։ Ա է Հաչան օնուն եօթ-
զանըն պիր ազ եօքարը քալորտոը էօլտիւքմէ իչին , կէօրտիւ ,
քի էֆէնտիմիզ օրատա խալա չըքմըշ տուրույօրտու . օն-
տան սէլ կիպի քան սքարտը՝ վէ օնուն եիւզիւնէ պաքարտաք տէ-
տի . զալըմ եէթիշմէզմի սէնին իչին պիր քէրրէ էօլտիւյիւմ .
վէ սէն շիմտի թէքրար էօլտիւրմէք խատէյօրսուն պէնի .
Ա է օ զալըմ քօրքուպ , եէրէ տիւշտիւ . վէ ամէն կէօզ եա-
շըյըլա տէտի . խէյեա էթտիմ Ա՝նապի խէյեա էթտիմ . վէ իշտէ
պիր տահա կիւնահ էթմէմէյէ . վէ օ իշլէտիյիմ կիւնահլարըմ
իչին թէօվպէ խտիղդար էթմէյէ նէյնէթ քօրուտ . վէ օ պա-
շուա սէօյլէրքէն էֆէնտիմիզ կէօրիւնմէզ օլտու ։ Ա է օ
տէրսաքէպ քէնտի խանըն թէրը էտիպ , եօլա չըքարը քէնտի
մանաստըրընա կիտիպ կիւնահլարը իչէն աղլատմայա ։ Ա աքին
տահա մանաստըրընա վարմատան շէհիր քահվեհանըն թէֆ-
թիշճիլէրի տուրթտուլար պուտու եօլտա՝ պաղը նշանլայա-
րընտան տուչյուպ , քի պու օլաս կէրէք օնուն ամհասընըն
օղլուն էօլտիւրէն ։ Ա է կէօթիւրտիւէր օնու շէհիր
քահվեհանընա . օրատա նշանլատընտան զօրլանըպ , քէնտի
քանչրըքլարըն մուքրիր օլտու , վէ աքսապինճէ ղալթլայամ
օլտու ։ Ամտի՝ օնու ճէվլաթլար շէհիրին տրշարըսընա տար-
ադաճընտան ասմայա կէօթիւրտիքտէ , ազիզ Վիքիրէ քէն-
տիսին սըփարըշ էթտի վէ աղլամայըպ տէտի . եա՛ ազիզ
Յուղիան պէնիմ էթտիյիմ եարամազլըքլարա կէօրէ
տէյիլ սայթ տարատադճընա սարըմայա , վէ տահի հէ-
զարէն պին թիւրլիւ իսկէնճէլէրէ լայըղ ըմ . լա-
քին էյէր պէնիմ եաշատըղըմ սէնին վէ սէնին օղլու-
նուն շանի շէօհրէթինէ մինասիպ իսէ , պէնի պու էօ-
լիւմտէն քուրթարը ։ Ա է ճէվլաթլար օնուն պօղազընա իւ-
վէ տաքըպ , տարատադճընտան աստըլար . վէ էօլտիւ զանն
էթմէյիլէ պրոտեստըլար օնու , վէ կիթտիլէր ։ Ա աքին ազիզ
Վիքիր պրոտեստըլար օնու էօլմէյէ . վէ էշքեաթէ կէօրիւնիւպ
օնա օրատա՝ էնտիրտի օնու տարատադճընտան , վէ տէյտի
օնա թաթլըլըղ ըլա . էյի ըմ շէմպէն ասնըտ սէնին իյի-նահլըքընտ
փէ-շէտան օլ . վէ հաչան էօրիւ-ըմէն էրէմպէ պիր նատըրը ռէ-ահրար ,
ռէ ասէ՞ք օղուրլար սէնին իյի-նահլըքըն փէյլէ . օլտէռ պիր ռէ
սէնին էօմրիւ-նէ՞ա ատնա նատրը պըր . վէ պուտունաէօյլէյիպ կէօ-
քիւնմէզ օլտու ։ Ա ընտատա եէրէ տիւշիպ հաթտըղ շիւ-
քիւրլէր վէրտի աղիզ Վիքիրէ , վէ տէօնտիւ կէլտի քէնտի
մանաստըրընա . օրատա իւրտաֆ օլուպ քէնտի կիւնահ-

Digitized by Google

լաքըն ։ վէրտի քէնտիսին փիք սըքը տայանըլմաղ փիւշ-
մանլըք ամէլլէրինեն , ինա քի ճիւմլէսին հէյրան էտէրտի ,
վէ տէրթտաշըըլա թէսիրէտիր խտի . վէ եաշնտը չօք սէնէ-
լէր օ փիւշմալըք ամէլլէրինտէ ։ Ալ պունտան սօնրա պիր
կիւն տուրտուրքէն քիլիսէտէ ազևզ Պիքիրին պատկերինին
Հուզուրինտէ , քէնտի կիւնահլարընա , աղլայըպ ածը կէօշ-
եաշը տէօքէրքը , կէօրտիւ ազևզ Պիքիրին էլինտէ պիր
քեահատտ , քի օնտա եաղըլմըշտը , ավվի օլտուղտան աէնին
կիւնահլարըն , վէ աչըլտըլտըս սոնրա կէօյլէրին քատիրլտրը ։
Ընու կէօրիւպ վէ օքուդուպ թէօվպիկքեար Ընենատտա ,
պիլտի , քի քէնտի էօմրիւնիւն սօնու եաքըն տըր ։ Ամտի կիւն-
տի քէնտի օտաոքնա՝ պաշ փէտէրի վէ մանաատըրըն սայրը
բահիպլէրին չաղըրըպ՝ ավվի վէ թէսպիհաթ տիլէտի օնլար-
տան . վէ սօնրա քէնտի ճանըն Ընլահըն էլինէ թեսլիմ
էյլէտի ։

Պաունա նաբը էտէրլէր հայը Ցավհաննէա ալտիէան , վէ
Վաճանինա էնոթ չիմաղլըպտա ։ Ալ հայը Վատալա
Քոյն . ճիլտ . Ը . էօրին . 10 ։

Ասէյլէ ։

Պու բահիպլին իլք խարատ օլմասըն չէրիրի , քի օնունլա
էպէտի քայրատ օլսա կէրէյտի , էյէր ազևզ Պիքիր միւճիւ-
զէթ իլէ իսմուտտա եէթիշմիշ օլմասայտը , պաունտան օլ-
տու , քի քէնտինին շէոհտ իղվասընտա բուհանի փէտէրլէրէ
կիոհպ աչմատը , իլլէ քէնտինէոնտէ քատտը . վէ օնուն իչին
խարատ օլտու ։ Ընտան էօյրէնէլիմ , քի պիզիմ իղվա պէլաէ-
րիմիզտէ պօրճլուլուղ տայմա բուհանի փէտէրլէրիմիզէ սէյ-
իրթմէյէ՝ օնլար քի Ընլահըն վէքիլի տիրլէր , վէ օնլար-
տան իսմուտտ տիլէմէյէ . վէ Ընլահտան միւճիւզէթ
տիլէմէմէյէ . Ընտաղ փատիշահըն առէմսինէ կէօրէ , քի ՝՝
ինանըլմայը . . . . Ե ՝՝ փօչխայը պէրթ ։ Այանի . Տիլէ-
միւզէթիմ . վէ Ըհ-ըհպէ էլհայը Ասպպինէ ։ Ալ տէ-
լիճէսինէ առմէյէլիմ , քի նիճէ օ բահիպէ Ընլահ միւճիւ-
զէթիլէ մէրհամէթ էթտի քէզալիք , պաունա տէս մէրհամէթ
էտէր , չիւն օ պիր ատէթաէն տըշարը լութֆ օլտու ,
օնու Ընլահ ճիւմլէսինէ վէնմէյէ պօրճլու առյիլ տիր ։

Digitized by Google

ԱՐԻԱՆԱ ԿԱՄ ՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆ։

Ընչպէս պիտի ընդունիմ զայն, որ ինձմէ աւելի կը սիրէ զիս, քան զինքս սիրելով, ոչ թէ ինձմէ աւելի կը սիրէ զինքն։

Արիանդիա առաջնոյն, Տիեառն Պաւմնատա պիր զաւակն վէ քիշի զատէ ատէմին պիր թէք օղու վար ըսը, օնու էվէրտի, վէ իւզէրինէ սէվինիրտի։ Իմի պու էօլէճէյինէ եաքըն պիր կիւն չաղըրաը քէնտի օղլուն, վէ նասահաթ վէրիպ տէտի օնա, թէմպիհ էտէրիմ սանա ծաղուլ։ պու իւչ նէսնէլէրի։ Հվվէլա՝ հէր կիւն պիրէր պատաւաղ կէօրէսին։ Իրինճի՝ տայըմ զիքը էտէսին սէնին էօլճամ կիւնիւնիւ։ Իւչիւնճիւ՝ ազիզ պիքիր Պալիտէթուլլահա իպատէթքեար օլասըն. վէ հէր տէրթէրինտէ վէ մէօհնէթլէրինտէ օնա ըրղընասըն, Պէ ասնրա տէտի. պուննատա պիլ օղուլ, քի պէն ղուրմատու շէրիֆէ կիթմէմ, վէ Ռասուլ տօղտուղու եէրլէրէ ղնարէթ էթմէ իչլին ահա էթմիշտիմ. լաքին չիմտիյէ քատար տաղտաղալարըմ իչլին մէյս օլուպ կիտէմէտիմ իմտի սանա թէմպիհ էտէրիմ վէ պօրճլու էտէրիմ սէնի, քի չափուկ օ պէնիմ ահտըմը թէքմիլ էտէսին. շէօյլէ քի Ալլահա պօրճլու քամիլ ըմ, վէ պատէհու օ փաք ատէմ բահաթլանտը Պապիտէ։ Պէ օնուն օղու պաշլատը քէնտի վէտէրինին ճէմի նասահաթլարըն քուլլանըպ՝ թէքմիլ էթմիյէ. վէ տաճի պաղը քիմսէյրէ այաքտաշ օլուպ, չափուկ կէմիյէ կիրլիպ չըքտը ղուրտու շէրիֆէ կիթմի։ Լաքին քէնտիյէրինն թաղէհսիզլիյի իչլին Պանիանըն Հատրն շէհրինէ եաքըն կէտէրքէն մաղրըպլիէրտէն տուրթուլուպ՝ նասըը օլտուղար։ Պէ պու սէֆիլ եիյիտ եասըրըքտա քալտը ալմը սէնէ. քէնտի պատպատըշ վէ կոպիտ աղալարընըն թէհամուլ օղունմազ, հզպիէթլէրինին ղահմէթինտէ։ Որատա տիւշինիւպ քէնտի վիլայէթինտէքի օլան թաղէհի տէօլվէթին, փէտէրինին նասահաթնա կէօրէ պաշլատը ազիզ Պիքիրտէն տիլէմէյէ կէճէ կիւնտիւզ՝ քէնտի՝ իւզէրինէ քէրէմ էտիպ, էզատ էթմէյէ օնու նասըրըղընտան։ Լաքին պաքտը քի ազիզ Պիքիր օ քատար սէնէլէրտէ օնուն նիսպէտըն իշնիմէտի, ումմատու քէսիլիպ, էօրքէյլէ տէտի. չիւնքիւ օ պանա իշնիմէք իհտէմէյօր, էյլէյիսէ նա՛ չէյթան սէն իշլէմ, վէ եէզատ եալէ պէնի նա-

Digitized by Google

Աբրլըղամնան վէ Թէամուլ օլունմազ տէրալէրիմ-
տէն : Ա՛ն շէյթան պէզմէ փըրսանթլար արզուլէր,
աքսափինճէ կէօրիւնտիւ օնա՝ վէ տէտի. նէ՞ իստէր-
սին պէնտէն ատէմ, վէ օ տէտի, իստէրիմ, քի պէնի
էզատ էտէսին պու Թէամուլ օլունմազ եասըրլըքտան :
Տէտի շէյթան՝ եէյիտ տիլէյինի Թէքմիլ էտէրիմ,
էյէր իստէտիյիմ էտէրսէն : Տէտի եէյիտ, պուշուր,
Թէքմիլ էմմէյէ հազըրըմ : Տէտի շէյթան, իստե-
տիյիմ պու ատուր, քի Ռ՛նու վէ օնուն Ա՛ալիտէսին
ինքեար էտէսին. չիւն կէօրիյօրսուն, քի ալԹը
աէնէ տիր չաղըրը յօրսուն օնլարդ սանա իմտատսա, վէ
իստէմիյօրլար իչինէ՝ սանա : Յ՛վէլիսի իչիտինճէ
պուՆու քօրքտում. լաչին եասըրլըքտան քուրթուլմանըն
Թամըրը իչին, տէտի, Ռ՛նու ինքեար էտէրիմ, վէ օ-
նուն Ա՛ալիտէսին, լազըն պուՆու եօք քի եիւրէք-
տէն, իլէ սալԹ ադզըյլա կէօրէկտի. զէրա օ Թաագիգէ
քէնտի քալԹիտէ տէր իտի. եօք եօք Հաշա, քի պէն
ինքեար էտէյիմ օնլարը : Ա՛օնրա ադտը օնու շէյթան. վէ
քալտըրտը Հավայա Թա իքինճի քէմէրէտէք. վէ իչտէ
եէօրիւյիւշ էմտիլէր օնուն իւզէրինէ ղուստուղ շէյթան-
լար, վէ օնու փարատամաք իստէյլէտտի, տէմէյլէ եօքարը
չէքտան շէյթանա. Էօլտիւր, պօղազլայ, փարաչա, շու-
քեազիսի, քի ալտաԹտը սէնի. զէրա Ռ՛նու վէ օնուն
վալիտէսին սալԹ ադզըյլա ինքեար էմտի, եօք քի քալ-
պինտէն : Ա՛է օ սէֆիլ եէյիտ օնլարտան էօլտիւրիւլմէմէք
իչէն, պաշլատը Թէքքարէն տէյիլ տալԹ ադզըյլա, վէ
տահի քալպիյլէ ինքեար էմմէյէ Ռ՛նու վէ օնուն վալի-
տէսինի : Ա՛է սօնրա կէօրտիւ օթատա Հաւա եիւզիւնտէ
կիւնահքեարլարըն վէ տինտիլէրինի չէք քէօմէսին, քի ճճ-
Հէննէմ աԹէյինէ պըրսաքըրլարտը : () կէօրիւնիւշէն օ
քատտաթ քօրքտում, քի Թաւ քօրքտուսունտան պաշընըն
աաչլայը վէ սաքալը աղարտըլար : ՊուՆնտան սօնրա շէյթան
քէնտի իքըարլէնէ կէօրէ կէօԹիւրտիւ օնու սիլասընա, վէ
էզատ օլտու եասըրլըքտան : Ա՛է օ Հաչան կիմտի քէնտի
էվինէ, քիմսէ Թամըմատը օնու, նէ պէվճէսի, նէ վալի-
տէսի, վէ նէ խրզմէՆէքեարլարը. զէրա տէյիյիլմիշտի
քըյամէԹի. օնուն իչին տրշարը պրտարտըլսա օնու, վէ
էվէ քապու էմմէտուլէր, վէ ֆարաղա օ Թանըշլուք վէ-
րիլտի օնլարա. վէ կէօտտերիրտի օնլարա նշանլարըյլա վէ

սէօզլէրիյլէ, քի • քէնտիսի տիր օնլարըն օղուռ, լաքին ինանմազլարտը։ Ամոի մէհրուա օղուպ ճիւմլէսինտէն, տի• լէնէրէք կէզէրտի շէհիրտե կէչինէճէք պուլմա իչին։ Տուրառ պէօյլէ տիլէնէչի պիր ազ վաքըթ, վէ ձօնրա աքլը պաշընա կէլիպ. փէտէրինին նասիհաթըն զնքը էյլէտի, հէր տէրտինտե ազիզ Պիքիրե սըղընմա իչին. միւրատ էթտի օնու քուլլանմայա, լաքին ազիզ Պիքիրի ինքնար էթտիյէ իչին, օնուն Հուզուրինտե կէօրիւնմէյէ ուէթանըտը։ Լաքին պիր կիւն ձէսարէթ էտիպ, կիրտի պիր քիլիսէյէ. վէ օրա տա աղիզ Պիքիրին մէզպահընըն էօնիւնտե եէրէ տիւշիպ՝ պաշլատը աճը կէօզ եաշըյլա վէ ֆիզահ էտէրէք տէմէյէ. եա՜ մերհամէթ անասը ազիզ պիքիր Երիւմ. ա՛վֆ էյլէ պէնիմ կիւնահլարըմըզ, քի սէնի վէ սէնին Ալլահ օղլուն ինքնար էթտիմ, վէ րիձա էյլէ օնա՝ պանա ավֆլընք վէրմէ իչին՝ զնրա սէն տին կիւնահքեարլար սըղընաճաղը. վէ քիմսէ եօքտուր՝ քի տօղրու քալպ իլէ սանա սըղընտը՝ վէ րէզիլ օլտու։ Ես իշտէ կէօյտիւ, քի ազիզ Պիքիր օ քէնտի պատկերինտէն էնտի վէ քուճաղընտան չընքարրըպ քէնտի Ալլահ օղլուն մէզպահընըն իւզերինե քօտու, վէ տիզ չէօքիւպ օնուն Հուզուրինե. նիսպ էտէրտի օնա, ավֆ էթմէ իչին օ ինքնար էտենին կիւնահլարընը։ Ես օղլու վալիտէսինին նիսպընն քապուլ էտիպ. ավֆ էթտի օնուն քապահաթլարընը. վէ օնա եաքլաշըպ՝ քուճաքլատը. վէ էօփտիւ օնու պարընշընքլընք էօփմէսիյլէ։ Ես իշտէ օ սահաթ տէյիշիտիղեր օնուն մուբտար չէհրէսի. կիւզել եէյիտ չէհրեսինէ. վէ օնուն ադարմըշ ասչլարը սիյահ րէնկէ, եաշընըն Հէօքմիւնէ կէօրէ։ Լաքին իշտէ կէլտի կէօրիւնտիւ օրատա չէյթան. վէ ուզաքտան տէտի օ եէյիտե տօղու էօրքէյլէ, պէօյլէ էտա էտիյօրսուն պանա՝ եա՜ քեազիպ նամքեօր. նեմին էտերիմ գուվվէթիմե, քի էյեր պուներար անա վէ օղուլ ավֆ էթտիլէրսե սանա սէնին օնլարա էթտիյին քապահաթլարընն. պէն պանա էթտիքլէրին ավֆ էթմէմ՝ վէ սէնտէն ինթիքամըմ ալընըմ։ Ես ազիզ Պիքիր ազարլայընպ շէյթանը՝ օրատան քօվտու. վէ ձօնրա քէնտի Ալլահ օղուշլա պատկերե քէնտի էվէլքի եէրինե չընքտը։ Ես շէյթան օրատան քօվուլմասընտա էօյլէ պիր քօրքու լու շամնաձա կիւռիւլթիւ էթտի, թա՜ քի ձիւմլէսի քի սէյիրթտիլէր քիլիսէյէ կէօրմէյէ՝ քի նէ օլսա կէրէք պու տէյի. վէ կէլնպ պու նիյետի պուլտուլար, քի ազիզ

Digitized by Google

Պիքիրին մէզպահընըն էօնիւնտէ տիզ էէօքմիւշ առւրաթ-
առւ, պուռնար կիպի կէօզ եաշը տէօքէրտի, վէ պիւմալ
էթտիլէր օնա՝ քի նէ իտի օ շամաճա կիւռիւլթիւ տէյի։
Ալ օ տէտի, չաղըրըն քարտաշլար փափազը վէ սօնրա
ճիւմլէսին պիլէսինիզ. վէ օնլար չաղըրտըլար՝ վէ օ եէյիտ
փափազ ըլա պիր թէնհայա չէքիլիպ մաւքիր օլտուռ ճիւմլէ
կիւնահկարըն. վէ փափազա իղին վէրտի, քի ազիզ Պիքիրին
իհթիշամը իչին, աշիքեարէ նազը էթմէյէ ճէմի՝ ճէմիաթա
ճիւմլէ քէնտինէ բաստ կէլէն քաղայը՝ վէ փափազ էօյլէ
էթտի։ Պաւնտան սօնրա տէօնտիւ կէլտի օ եէյիտ քէնտիէ-
վինէ. վէ թանըտըլար օնու օլ զէման ճիւմլէ օնուն էհլի-
պէյթլէրի. վէ քապուլ էթտիլէր օնու ազիմ մուհապէթ-
լէ։ Լաքին օ պիր ազ կիւնլէրտէն սօնրա քէնտի զէվճէսիյ-
լէ սէօզ պիրլէյի էտիպ՝ իքիսի տէ տիւնեատան կէրի չէքիլմէզ
բահիպլէր մանաստըրընա կիրտիլէր, պիրի ճզնաւոր քիմսէ-
լէրին մանաստըրընա, վէ օ պիրի, պաքիրա մնդրապէտլէր
մանաստըրընա. վէ օրատա սուրբլար կիպի վէֆաթ օլտու-
լար։

պաւնա նոյէլ էպէր կոթլուվենա ապէկ Ալէքսէյեւ-լըհըն հի-
ճի-պէլի-լէրին ոճո չիլ։ Ալ հայր Կռատլա Բոռի. ճիլտ. Բ.
էջն. 26։

ԱՐՀԱԼԷ։

Պու եէյիտ պուռնուն իչին պու քաստար ճան վէ թէն մու-
խաթապալտըրընա տիւշտիւ, զնրա քէնտի ազիզ փէտէրիմին
վէրտիյի իքրինճի նասահաթընն սաքլամատը. եանի տէմիշ-
տի օնա, քի զնքը էյլէ տայմա սէնին էօմրիմ կիւնիւնէ։
Լումի պիզ տէ էյէր արզուլէրտաէ կիւնահարզ եաշամադք,
վէ պէօյլէ թէհլիքէլէրէ տիւշմէմէք, ճահա էտէյիմ տայմա
էօմրիմ կիւնիւմիւզնւ տիւշինմէյէ, նիճէ սէօյլէր Ալողմանն.
Յինչէ պնախանա չո, ե չահախանա ոչ հնզիկե։ Լաքին,
Օն չը էյլէ սենին էննիհայէլինէ, վէ եալնըզ կինահ էլինէյ-
էնէն։ Ալ պաղը քիմսէլէրին իզինէ կիճմէյէլիմ, ճնլար
քի քաչարլար էօմրիմու զնքը էթմէտէն, տէմէյլէն, քի
էօյլէ տիւշինճէտէն մնալտուկա վէ քասապէթ տօղար,
վէ պու պիւթիւն խնլաֆ տըր. զնրա պահինհ ֆէրտնլըք, վէ

Digitized by Google

Էօմիւր պուՆտա տըր, քի պիր քիշի շէրիւտէՆ կէրի տուրուպ խայըր էյլէսին՝ ՆիՀէ Վաւ-իթ սիւվալ էթտիյինտէ, քի «Ձ Ե Յաբդ՝ ար կամ պլնուանա, Ե պէուանիէլ պատուրա Քարե-Ե: Յանի, չի՛մ պէր ասէմ՝ չէ խոսէր Էօմէրլիւ, վէ կէօրմէյ էյլէյ կինՆէլէրէ. ճէվապ վէրիր. խոպոլեա՝ ի չարէՆ, Ե ապա պէՆսրէ: Յանի, շէրիբաՆ կէրէ պուպ, վէ խայըր էշէՆ: Ա է ԷօլիւմիւՆ զիքրի պիզի շէրիւտէՆ կէրի տուրտու րուր, վէ խայըր իշէՆտիր, ՆիՀէՃ եօքարտա տէտիք. էօյլէ իսէ ԷօլիւմիւՆ զիքրինտէՆ, ՆէՃ քասավէթ, վէ ՆէՃ էօլիւմ, իլլէ ֆէրահլըք վէ էօմիւր տօղար:

Մ Ի Ա Ձ Ի Ո Ղ Ն Թ· ԱՐՔ:

Ընդէ Պիւյէր պէր էօրֆլէ- էՆօրՆուՆ-շէՆ, պէր ենյեսէ ԱՀ ասէլ էբրահեՆ խայըբա ԼԷպոսէլ էյլէսէ:

Յունե. 1161. աէՆէքսինտէ պիր փատիշահ զիւրիյէթի Յաքիդտա Ձամ կէՆՃ ուշաք քէՆտի պապասըՆտան ըիսալ օյտու Յաքսօնիա էյալէթինին Ընդելեսմիա շէհրինէ: Ա է օրատա քէՆտի փէտէրինին տէօվվէթի իզզէթ խամըրի իշին պիր քիլիսէյէ միւթալիք պէօյուք վէ զանիմէ չօք իւլէֆէ վէրիլտի օՆա: Յաքին օ օՆու քեամիշէՃ խայըր իշիէրե խարճանաՃաք եէրտէ, իւլվանա, տաւէթէ, եէյիպ իշՃիէրե, վէ մուրտար սէֆայէթլիէրե մասրուֆ էտէրտի. պիւթիւՆ շէհրիրին շէքէյէՆՆէքսինէ, վէ փատիշահ զիւրիյէթլիյինին բէզալէթինէ: ԸնուՆ իշին ԱլլահտաՆ թէզէլտէՆ պիր քօրքուլու վէ աղըր հատուալըղ ըլա վուրուլտու, վէ էօմիւՆիւՆ էՆՃամինէ եէթթիշտի: Իմտի ՃաՆ ըՆ թէսլիմ էթմէ սըքլէթինտէ տուրուրքէՆ, վէ էթրաֆը գուշանմըշտը փատիզլարտան, վէ քէՆտի սէվկի լիւէրինտէՆ, ՃաՆ ըլա քափըլտը հայլը վաքըթ; թաքի Ճիւմլէսի օՆու էօլ միւշ զաՆՆ էտէրլէրտի: Ա է օ քափըլմասըՆտա, եաճօթ քէՆտի իւրեասըՆտա կէօրտիւ, քի պիր քօՆաքտան քալըՆ վէ քարաՆՆըք թիւթիւՆ չըքըյօրտու, վէ հայան եաքլաշտը կէօրմէյէ, քի ՆէՃ օլսա կէրէք օ տէյի, իշտէ քօրքուլու աթէշինի ալէֆի տրշայը տէօքիւլիւ՝ քափտը վէ եուստու օՆու իշէրի: Ըրատա ՃէՀէՆՆեմտէ կիսի եաՆըպ թուվթու շո րտու. աղլայըպ վէ ֆէրեատ էտէրքէՆ, պիր քէօշէտէ տէվլիք կէօրիՆտիւ, վէ օյտա եէօրիյիշիւշ էտիպ օՆատան

Digitized by Google

փուրիւքլէնէրէք տըշտրը չըքտը, վէ տէհշտէն քուրթուլտուս Պօնրա քաչըպ կիտէրքէն եօլտա պիր միւքէլլէֆ վէ հէյրանը սարայ կէօրտիւ. վէ օնուն կիւզէլլիյին կէօրմէյէ իչէրի կիրտի. վէ մէրտիվէնտէն եօքարը չըքըպ, պիր պէօյիւք սուֆայա եէթիշտի, կէօրտիւ քի իշտէ օրատտա օթուրմուշտուս ազիզ Պիքիր սալթանաթի թահտընտա, վէ եթրաֆը քուշանմըշ հիսսապըզ ֆէրիշթէլէրլէ: () պաքըպ ծկոս քազէպ կէօզիւյլէ տէտի. սէն պուրայա կիրմէյէ նիճէ ճեսարէթ եթտին, ճյ ուլթանմազ զալըմ, վէ նիճէ քատըրսըն աթէշտէն քաչըպ՝ պիր թագրիպ իլէ պէնիմ հուզուրումա չըքմայա. շիմտի չըք շուրտան, վէ տէօն թէքրար օ աթէշէ՝ սէնին մուրտար ամէլլէրին իչլէն: Ա և Ա՛աքիղտա եէրէ տիւշիւպ՝ ածը կէօզ եաշըյլա տէտի. նիազ էտէրիմ ավճ էյլէ Ա՛աթաթանըն վալիտէսի Ա՛ուլթան, վէ րահմ էյլէ պանա վէ թէքրարէն կէօնտէրմէ պէնի օ ճէկէնէնէմ աթէշինէ: Ա է պուռնու սէօյլէրքէն կէօրտիւ ազիզ Պիքիրին թահտընըն էօնիւնտե իւչ քիշի տուրդ-յօրլարտը. վէ օնլարը փէք էյի թանըրտը. պիրի օ շէհիրին եէպտու, պիրիսի կանոնիկոս փափազլարըն պաշը, վէ իւչինճիսի՝ օ քիլիսէնին խըզմէթինէ թայըն օլանլարտան պիրիսիյտի. վէ եկիտ պուռնլարըն այաքլարընա տիւշիւպ, եաղլարըտտը օնլարա, քէնտիսի իչլին Ա՛ալտըրըն Ա ալիտէսինէ շիֆայէթճի օլմայա: Ա է օնլար հշլտիպ օնուն նիազըն, ազիզ Պիքիրէ եավարըրլարտը, քէթեմ էտիպ կէօնտէրմէմէյէ օնու թէքրարէն ճէկէննէմէ. վէ աէրլէրտի նիազ էտէրիզ՝ վալիտէ Ա ուլթան պուռա թէօվպէ իտտիղֆարէ վաքըթ վէր. վէ պիզ ումարըզ քի շինտէն սօնրա ամէլլէրին տօղրուլտուր, վէ հաղրէթինէ իպատէթքեար օլտուր: Ա է օ եկիտե տէօնիւպ, սիւվալ էթտիլէր, պէօյլէ տէյմի, վէ օ տէտի, պէրի պէնիմ մութլուլու շիֆայէթճիլէրիմ էօյլէ տիր. իշտէ ահտ վէ անտ էտէրիմ տէտիյինիզ կիպի էթմէյէ: ()լտէմ ազիզ Պիքիր տէտի օնա. իշտէ րիճաճըլարընըն նիազըն էշտիպ՝ սէնի ճէկէննէմէնէն էզաս էտէրիմ. վէ կիւնահլարընն ավճ էտէրիմ էյէր սէնտե սանա տէյէճէյիմի թէքմիլ էտէրսէն: Տէտի եկիտ. պուրայ Ա՛ուլթանըմ, էմրինիզ թէքմիլ էթմէյէ հազըր ըմ: Ա է ազիզ Պիքիր տէտի, պու տուր պէնիմ մէրամըմ. քի ֆէնա ամէլլէրինտէն կէրի տուրուպ՝ պանա իպատէթքեար օլասընն՝ վէ վաքտընա կէօրէ պանա պէշ եօլէկ թիւրլիւ թիւրլէ թօհումլար վէրէսին. վէ ● տէտի, եվէտ էօյլէ էտէյ-

Digitized by Google

իմ Աուլթանըմ։ Ալ ոտնրա թէապհաթի վէրիպ օնա ազիզ Պիքիր, տէտի՝ չեմտի էօլմիյէսին եաշայասըն, վէ կէօրիւնմէզ օլտու. վէ իւրեա պիճտի։ Նիյիտ քէնտինէ կէ-լիպ՝ պաշլատը եիւյսէք սէտայլա ֆէրեատ էտիպ տէմիյէ չօք քէրրէ. միւպարէք տիր Ալլահ վէ օնուն ազիզ վալիտէսի. քի քուրթարտը պէնի նարի ճէկէննէմտէն։ Օնու էշիտիպ էթրաֆընտա օլանլար, զիատէ հէյրան օլտուլար. վէ էօյլէ ֆէրեատ էթմէսինին սէպէպին սիւալ էթտիլէր. վէ օնալ էթտի օնլարա սըրասըլա ճիւմլէ կէօրիւպ իշինթիյին։ Ալ օնուն շինֆէլէնմէսինտէ, քի ազիզ Պիքիրին օնտան իսթէտիյի պէշ էօլէկ՝ Թիւրլիւ Թիւրլիւ Թօհումլար նէ կէօստէրիրլէր տէյի. օնլարտան պիրի-սինին զէյնի Նուրլանըպ, տէտի։ Այա Այքիղոս, սէն ենգ օլաճաքսըն. վէ օ զէման սէնին մատրուֆունա Ալլահըն վէ ազիզ Պիքիրին իզզէթինէ՝ պէշ քիլնսէ եաֆմայա պօրճլու սուն մանաստըրլարըյլա Թիւրլիւ Թիւրլիւ Թարիք-լէրէ, պունու կէօստէրիրլէր պէշ էօլէկ Թօհումլար։ Ալ նիճէ մանա վէրտիյսէ օ մուհթլուլու ատէմ էօյլէտէ Թէք-միլ օլտու։ Օ իրա պիր քաչ երլտան սօնրա Այքիղոս քէն-տինին էրքեան իւզէրէ ֆազլի ամէլինի իշէն, Ղունդունոն քի լինճէպինէ ապք ենգ օլտու, քի Տանիմարքանըն փայի-Թա հտ շէհիրիտիր։ Տանիմարքայա, Ըզվէտէ քը-լաուզ, վէ ճիւմլէ շինմալ Թարաֆընտա օլան սօն ատալարա առաքելական նոճիրակ օլտու. Ալ օ էյալէԹ-լէրտէ տէյիլ քի սալԹ պէշ քիլնսէ եաիտը՝ Թիւրլիւ Թիւրլիւ Թարիքլէրէ՝ մանաստըրլարըյլա պիլէ. վէ սայըը չօք քիլնսէ-լէրտէ Ալլահըն վէ օնուն ազիզ Վալիտէսինին իզզէթինէ եաիտը։ Ալ չօքլարընտա օ տինսիզ վէ փուԹփէրէստ միլլէԹլէրտէն քրիստիան տինինէ տէօնտէրտի։ Պօնրա սէ Խռունարդոս պաշ փէտէրին ազիզլիյինին նամըն էշիտիպ, Յրանսատա ազիզ պաշ փէտէրին այազընա կիՀտի, օն-տա բահիպ օլմայա. լաքին օ քայրը օլմատը պուռ իշէ, իլլէ առէտի. էյի տիր սանա սալԹ սէնին ճանընընն քայկըսընա տիւշմէտէն. օ փատիշահլըքլարըն եէնի տինէ կէլէյն-լէրին բուհանի իքտիզալէրինին քայկըսընտա օլմամք։ Խմոթ ԹէքքուարՀ տէօնտիւ Տանիմարքայա. վէ օնտա փէք կիւզել եօլուլա կէօզէտիրտի Ալլահտան քէնտինէ սլսփարըշ օլան սիւրիւսիւն։ Լաքին հաչան փէք էհտիար օլտույտա Թէք-քար կիՀտի Յրլանսայա սէ Խռունարդոսուն մանաստըրընա,

Digitized by Google

քի օրատա տուբտու տէօրթ սէնէ ճէմի ամէլլէր փաքլըղըշ-
լա. սօնրա բահաթլանտը Վ[illegible]նա։

Պատա՝ նայր. Խաբէպա Ալ-Քէրբա Ալքան. վէ Վրքհոսոսոյոս
Էնսիլվէց չէնայէ չիլիայ։ Ալ հայր Վատալա Բոլէ. ճիլա-
Ե. Էօրլին. 6։ Ալ հայր Մէչէնաս Կամալտա-Լ. ապէզ Պէչէրէն
Ֆա-ճաչէլ. չիլ. ա. գա-ճ. 31։

Ա Ր Ջ Ի Լ։

Չ Ոխըր էտէլիմ պիզտէ տայմա ճէՀէննէմ էզկէմէլէ-
բինին շէտիտլիյին. Էյլէ քի պիզտէ պու մուվէլլուլու Կաքի-
զաս կիպի օնտան քուրթուլմայա քատըր օլալըմ։ Կաքին
պունու տա ֆիքրէ ալալըմ, քի քէպիր կիւնահլար՝ ճէՀէննէմ
տէն զիատէ տէրին, վէ շէտիտ շէրիրտիրլէր։ Օխրա
Վատիմին օ սէօզլունիւն իւզէրինէ. փէյլեցէր պանչի էմ՝ է
պէնէկց նէրտոց. Կանքի՝ խէլտա էնէպին պէնիմ նէվլէմ ճէՀէն-
նէմին պէրին պիլէրինպէն. ազիզ բուհպանլար սէյլէրլէր,
քի պու իչէրի եահօթ տէրին տիպ ճէՀէննէմ, օնտան քի քուր-
թուլտու Վատիթ, զինա վէ քաննըղըք կիւնահլարըմտը։
Ընլարըն ավֆլըղըն ալտը Ալլահտան։ Օխրա նէ քատար
ուզաք վէ զըթ օլուրսա պիր շէյ Ֆաք Ֆնատալայա, օ քա-
տար տէրին վէ տիպիզ նէէնէ տիր։ Ալ կիւնահլար ուզաք
վէ փէք զըթ տըր Ալլահա. էյլէ իսկ կիւնահլար ճէՀէննէմ
տէն զիատէ տէրին վէ զարարլըտըր. քի օնտան քէրէմ
քեանի Ալլահ քուրթարա ճիւմլէ պու քիլիթալը օքույան-
լարը։

Ա Ի Ի Ա Ի Ո Ն Ի Ա։

Ընլէր Պէչէ՝ պէօյլա էօրլու կիւնէլէրին փա՛ աստղանայըտ՝
Ֆուրսաթլա՛ էփէնլէրէ ալվէնլի վէրիպ ճէվապլէրին Լէրնիպ
էյլէպէ։

Ա՞նապօլու փատիշահլըղընտա, Կող, վէ Կէնէվէնտա շէհիր-
լէրին արասընտա պիր տաղ՝ իսմի Պէչէ փողը, օրատա ազիզ
Ալիէէթուլլահ ատընա պիր քիլիսէ եափըլմըշ օլմասը
իչէին. վէ օնտա ճգնաւորլար մսնաստըրը տա օլաուդունա-
ան սաքին օլան բահիպլէրէ տէրլէր Պէչէ փողընըն ճգնա-

Digitized by Google

թոքերը։ Ամէն հէր սէնէ ազիզ Պալիտէթուլահըն քի լիսէսինէ պիր քաչ տէֆա չօք ճէօմահաթլար զիարէթէ կիտէրլէրտի օրայա. թա քի ֆարզ օլտու մանաստըրա եաքըն պիր քօնաղ եափմաք օրատա, էրքէկ վէ տիշի զիարէթճի-լէրին սաքին օլմալըդը իչին. վէ եափտըլար եօք քի թաշ-տան, իլլէ աղաճտան։ Պօնրա Հիճրէ, 1611. սէնէսինտէ, Հոգեգալուստ եօրթուսունուն էվէլինի կիւնիւ, օրատա պու լունտուլար սէքիզ պին ճան էրքէկ վէ տիշի զիարէթճիլէր, օնլար եօք քի իպատէթքեարլըդա տիւշէրլէրտի, իլլէ էտիպտիզիյէ. զիրա, քիլիսէտէ պինամուսլանըլըդըդը, քէմ պաքըշլար, վէ շէհվէթ սէօզլէր. վէ քիլիսէ-նին էթրաֆընտա սազլար չալմալար, վէ թիւրքիւլէր, վէ պար թուխտուպ սըչըրամալար. վէ քօնաքտա ատէթճէն տըշարը եէյիպ իչմէլէր. վէ պինամուս ամէլէրլէ թիւրլիւ կիւնահատա պուլունմալար։ Պէ իշտէ պու միսլի զըթ հա-զըրլըք օլուրտու օ ճէմիհաթտա՝ էրթէսի կիւնիւ շնորհք ալ-մա իչին։ Ամտի ճիւմլէսի օ կէճէ եօրդուն ճիւնիւնլիւքտուն վէ օյնայըդ սըչըրամատան՝ ույդուդա վարտըդարտա՝ սանկի եարը կէճէ ժահալիյտի, քաֆիլ պիր եանկըն աթէշի թու-թուշուպ օ պէօյիւք քօնաքտա եաքտը վէ սիլտի օնու պիր պուչուք ահահաթ մապէյնինտէ, վէ ճօմահաթ քաչմայա վաքըթ պուլմամալա, պին պէշ նիւզ ճանլար էօլտիւլէր. եարըդը աթէշտէ, վէ եարըլտըդը եըդընտը ալթընտա։ Պէ պու աթէշի մէրհամէթ անասը ազիզ Պիքիր քէնտիսի թու-թուշտուրտու, քի պու տէֆա քազէպ վէ ինթիքամ անասը օլտու պունտան մալիւմ տիւր, քի պէշ ատէմ օ եանկըն-տան հիչ քէտէրսիզ քալտըդար, նէմին էթմէյլէ շէհատէթ-լիք վէրտիլէր, քի կէօզլէրիմիզլէ կէօրտիւք, քի ազիզ պիքիր Պալիտէթուլահ էնտի կէօյլէրտէն, վէ իքի էլինտէ իքի եանմընշ պարահընդար վար ըտը. վէ եաքտաշընպ թուրթուշ-տուրտու օնլարդա օ աթէշի քօնաքտա տէյի։ Պէ լաքին քէ-թէմքեանի Պիքիր պու քէնտինին կիւնահ քեարլարա քար-շը հաք իւզէրէ ինթիքամ ալմա խուսուսինտէ կիւնահ ըդզարա քէնտի քէրէմին կէօստէրմէտէնտէ էքսիլմէտի. վէ պէօյ-է օլտու։ Պու ազիզ Պիքիր տաղընտա օլան զիարէթճիլէ-րին իչինտէ, Ղէչքանդրոս նամ՝ մահալէսի կամնըպեան, վէ պէօյիւք սօյտան պիր աղա վար ըտը, քի Շնապօլուտան ալթը միլ ուզաք Պուտէոլա շէհրինտէ իտի։ Պու ֆրանչիսկոս նամ քէնտի օղլուն պիլէսինճէ կէօթիւրմիւշտիւ, վէ պու

Digitized by Google

ուշաք սաալք վէ փոք ֆէրիշտէ կիպի, վէ ադիլ փքիր ալ ալիսէթուլլահ զիսաէ խպտէիքքար, վէ օնուն իզզէթինէ սէյլէտիյի տիւվոլէր, վպդոտանէլպտաան ժաէ, հէր հաֆթանդն իւչ կիւնիւնաէ փէհրիլ սաէթպտալ. վէ օ նրլ ադիլ Ալիքիրին սաեսաամանաէ նօրթուսու սալի կիւնէ բաստ կէլէճէյիտի, վէ օ նօրթուսուսնաւն իզզէթինէ սէ, նրլը պաշա սալի կիւնէլերինաէ էթ մանճալարնաան կէրի սուրմաք իստէտի. լաքին օնաւն սաթալարը նաշընդն կիւչ ճիւքլիւյիւ իչին, քայրւ օլմաալլար, զիրա սահա օն պիր նաա շընսայտը: Ամոի՝ օ նօչարտա զիքր օլունաան նանկընդն կէճէսի պու չօճուք վէ քէնտի պապատը օղնաքաա տէյ-իւիտիլէր՝ իւլէ մանաաալրընդն իչէրիսինաէ ճգնաւտրալրընդն օսաա-սընդն պիրինտէ ույսուլսպտը: Աքին նանկընդն կիւսնիւլթիւ-սիւնտէն, վէ ճօմնահաթընդն շամահաթալպընաան իզթիսաէ օյանընդպ սէյիրթտիւլէր մանաաալրընդն քսփուսունա քսուչեպ քսուրթուլ-մա իչէին. զիրա ալէճ վէ սաթէչինն քրղրլճրվսպրը պիւթիւն մանաաալրընդ սուա նալայաճաք կիւպի կէօրիւնէնւրսիւ: Աքին քուրթուլուշ սարաքէն քայքպլընք պուսաուալպտ օղաա: Ոիրա օ թաքիքէտ՝ քի իստէրլէրսի քսափտաան սրշսարը չընքմաք. իչտէ քարշը չընքտը օնլարա ճօմնահաթլարընդն քէօճէսի քսրմա քարրշ էրքէկլէր վէ տիշինլէր, օնլար թէսիւէտէն սուլարընդն խրզրը աքրշը կիպի պիրի պիրինն պաաարտաք քօշարտրտրտը մանաաարընդն քսփտրսընաան իչէրի կիրմէյէ նանկընաան քուրթուլմա իչինն: Պու ճիւմհուրտան զուհուրինաէ քա-փրտրը զալալը չօճուք ճօմնահաթընդն նաալուզ սաալկալարընդ-տան, վէ պապասընտան այրրընդպ, նէրէ տուշուտ, վէ չինկնէ-նիրտի, վէ ճօմնահաթընդն սրքընտրսընաան այաղտա քալքամազտը. վէ ֆարաղա պաապասընա իմտաատ չաղրրրտը. լաքին օսաա քաատրը տէյիւտի պիր նաատրմ էթմէյէ օնա. զիւա ճիւմ-հուրտան կէրի կէրի սիւրիւքլէնիրտի: Ամոի չօճուկ պաքտը քի օնա ինսանտան նաատրմ օլաճաք տէյիւ, վէ իշտէ իւ-զիւմ կիպի չինկնէնկօր տիրի ինսանլարընդն այաքլարը աղթընա-տա, վէ էօլիւլէրինն ազրրլըղընաան. օնլար քի էօլիւրլէրտի ճօմնահաթընդն պիրի պիրինն իւզէրինէ չղքմասընաան էօ-թիւրիւ, վէ քէնտի իւզէրինէ նրղընդն պէ նրղընդ օլաւրլատրը. վէ ադիզ Ալիքիրի քէնտինէ իմտաատ չաղրրրտրտը. վէ օրատաա սահտ էթտի թէքրտրւն էվէլքի իստէտիյի սալի կիւնէլերինն փէհրիլ տուրմայա, քի օնաա սաթալարը քայրւ օլմատրտրտը: Ամոյան սահտ էթմէսինն թէքմիլ էթտիյսէ, էօլիւ լէշէրինն

Digitized by Google

ալեքընտա կէօմիւլմիւշ կիպի տուրուրտու, վէ սալթ պիր քօղու էզատ ըտը. իշտէ կէլտի տուրտու օնուն էօնիւնտէ պիր սալթանաթլը Սուլթան՝ կէյինտիյի ուրուպալար օ էյա-լէթին քարըլարընըն կէյինտիյինտէն պաշկա թարղ, վէ չօճուղա քէրէմ կէօղիւյլէ պաքըպ, տէտի օնա. չօճուք նէ եափըյ-օյտուն պուրտա սէն. պյաղա քալք, վէ քաչ պուրտան. վէ չօճուք տէտի. Սուլթանըմ քալքմայա քատըը տէյիլիմ, քի իշտէ էզիլմիշիմ, վէ նէֆէսիմ թիւքէնիյօր: Ըլտէմ Սուլթան օնուն քօղունտան տուռթուպ, լէշլէրին ալեքընտան տըշարը չէքիպ կէօթիւրտիւ, վէ չըքարտը օնու պիր եիյահէք էմին քէմեր ալեքընտա. վէ օնու օյատտա պըրաքըպ՝ օնուն կէօղիւնէ կէօրիւնմէզ օլտու: Ինտի՝ հաչան սապահ օլուպ կիւն տօղտուչյատ Հոգեգալուստուն՝ սալթանաթլը եօր-թուսու կիւնիւ, օ միւքէլլէֆ պէօյիւք ղօնաք եանմըշ վէ էօլէնլէրէ մէզար օլմուշ. վէ մինապտըրըն քափուսունտա էօլէնլէրին լէշլէրի պիրի պիր իւզէրինէ տօլմուշ. վէ ինսանլարըն պաշըսը եարը պէլինէտէք եանմըշ պիր ազը քէօթրիւմ օլմուշ, պիր ազը քեօր օլմուշ, վէ պաշըսը հապէշի ատապ կիպի սիահլանմըշ. վէ ճիւմլէսի աղլըյըպ կէօղ եաշը տէօքերէք՝ մանքըրը օլտուրլարտը, քի պու ղազէպ Ալլահ-հըն վէ օնուն ազիզ Մալիտէսինին ճէզասը տըր. օ ա-զիզ եէրտէ իշլէնէն կիւնահլար իչին տէյի: Ինտի քիմիսէ քայըպ օլան քարըսը իչին, քիմի հյալքայի իչին՝ պաղալարը քաւտաշը վէ քըզ քաւտաշը իչին, վէ քիմիսի հավատը իչին աղլատը: Վէ պունլարըն իչինտէյտի օ եօքարտա ղիլքը օլունան պէօյիւք սօյտան աղ՝ քի սապահ օլունճայ, կէլտի ապամայա էօլէնլէրին իչինտէ քէնտի օղլու ֆրան-չիսկոսուն լէշին՝ կէօմմէ իչին օնու: Ինաքին տիւշէն լէշլէ-րին իչինտէ օղլունուն Թէնին աղլայարաք արարքէն՝ սէօ էշիմտի, քի տէր իտի. պայպա պէն պունտայըմ: Պու սէսէ հէյրան օլուպ վէ սէվինիւպ օ քիչիղատէ քէնտի կէօշ-լէրին եօքարը քաւտըրտը վէ կէօրտիւ օղլուն քէմերին ալ-եքընտա տուրույօր, վէ աքսախինճէ տիշ չէօքիւպ էօփտիւ-եէրի, վէ չիւքիւրէր վէրտի Ալլահա, վէ սօնրա օղլունա եաթըաշըպ սիւվալ էթտի օնա. Նասըլ սաղ քալտըն ծղուլ. վէ քիմ չըքարտը սէնի օ իւյսէք եէրէ. վէ օղլու նաքլ էթտի օնա մէմպէրտէն սեօյլէր կիպի. քէնտինէ պիր Սուլթան կէօրիւնիւպ՝ օնու լէշլէրին ալեքընտան չէքմէսին, վէ կէօթիւրիւպ օնու օրայա չըքարմասըն: Ըլ-

տեմ պապասը պիլտի քի օ Աուլթան՝ ազիզ Պէքիր խան. վէ ողլուն օ եիւսէք եէրտէն հնտիրիպ, տուԹտու ելինտէն վէ կիտիպ իքիսիտե ազիզ Պաշիտէիուլլահըն քիլիսե-սինե կիտտիլեր. վէ օնա հէԹսիզ շիւքիւրլեր վերտիլեր: Պէ սօնրա տէօնիւպ սեվինտերէք շէհիրե՝ վէ քենտի էվլե-րինե կէլտիլեր. վէ օղլու պապասըն րիզասըլա, օ եըլըն հեր սալե կիւնիւ ազիզ Պէքիրե քենտի էԹտիյի ահտըն Թէքմիլ էԹմէ իչին փէհրիզ տուԹտու:

Պուռնա նարլ էսէրլեր Յէրանչէկտա Բրանկէսան: Պէ հայր Պնդանիս ապինըլի չէնտե չիԹապլըպնա: Պէ հայր Պղե-ատանպրա պինո. ճիլտ. ա. Լոպիր. 1: Պէ հայր Վատոլա Բով. ճիլտ. Ֆ. էօրին. 15:

Ա Է Յ Վ Է:

Պու հիքեայէԹտէն էօյրէննէլիմ պիզտէ եօրԹու կիւնլէրին հեր փաքըղը ըլա սաքլամայա, էյեր Պլլահըն քաշկի ալԹը-նա տիւշմէմէք արզու-լէրտսէք: Պյլէ իսէ եօրԹու կիւնլէրին-տե Պլլահըն քիլիսեսինէ սէյիրտէլիմ. րուհանի քիԹապ-լար օքույալըմ, վէ պիզիմ սէօհպեԹիմիզ տայըմ րու-հանի նէտենէլեր իւզերինե օլսուն: Պմմա պէօյլէ կիւնլէրտե եէյիպ իչմէյե. զեյաֆէԹլէրե, մեյս օլունմուշ օյունլարա. վե տպու զամանպաք կէչինիշլերե տիւշենլերին իւզերինե Պտատի մարգարէնին սէօզիւ ԹէքմիԹ օլուր, քի սէօյլեր Պլլահըն աղզ ընտան. Օ՞տօնա յէր տպէտա անյն իմ: Պտանի. Պյկյն եօր-ԼոտպընԼպ ճանըմ հապզ էնէրպի:

Ա Ի Ի Ա Ի Ո Ն Թ. Ա Ժ:

Պյէր փոփոզ ապճըլը՛ պէպէկյէ Պլլահատն զպէլէնպի, էյրին ապկզ Պիւրէյն Նորտըմըլը տօրԼոտօ:

Յունուն 1553. պէնէսինտե, պէօյիք Պպանիատա հօրի շէհիրինին պիր քեօյիւնտե՝ ճօմահատի պաշը պիր փափազ վար ըսը, պու ապճըլըզը փէք սէվէրտի. վե օնուն իչին չօք քերրե սապահ օլունճա՝ պազը քերրե էրքէն պազը քերրե կէճ պատարագ էտէրտի, քի ապա կիԹմէյէ քատըր օլսուն: Պյ պու իչին փափազարա նէ քատար մինասիպպիզ վե զպարըզը օլտուղտ. (չիւնքիւ պունուն կիպիլեր չօք քեր-բե օ չափուկ պատարագը էտէրլեր, քի սէօյլէնիր մեսելեր-

Digitized by Google

տէր՝ քի ալճը պապպագը. վէ չօք քերրէ տէ եօրկուն վէ թաքաթատան տիւշմիւշ կէլերլէր. սունմայէ օ հէյպէթլի սըրը միհնաթիպինճէ հազըրլըք կէօրմէսիզ.) մալիմ տիր ճէզասընտան, քի օնուն իլէ Ալլահ զաղէալէտի պու ամճը փափազը Իմամ՝ պիր զինհէթլի եօրթու կիւնիւ սապահ օլուն ճա պու փափազ էրքէն ալա կիմսէք խտէտի, վէ սօնրա տէօնիւպ պատարագ էթմէք: Իմամ՝ պիր քաչ քէնտի քէօյլիւլէրիյլէ այաքտաշ օլուպ, վէ ավ ալէթլէրին ալըպ ավա չէքտը: Ալէ իշտէ պիր կիւզէլ թաւշան կէօրիւպ օնու ավլամաք իստէտի. լաքին թաւշան քէնտի եուվասը պիր քօվուղա կիրտի նէ փէք էնլի նէ փէք տէրին: Ալէ պու շէյթանընը, քի կիրմիշտի օ քըյապէթէ. նիհճէ սօնրաքի կէլէն սէօզտէն մալիմ օլուր: փափազ կէլտի քօվուղուն աղզընա կէօղտիւ թաւշանը. էլին օգտու իշէրի թաւշաղը տուԹուպ տըշարը չէրմիյէ. լաքին քէնտիսի օնտան տուԹուլտու. ղիրա թաւշան օնուն էլինտէն վէ քօլունտան տուԹուպ իչէրի չէքէրտի. վէ էօյէ պիր գուվէթլի չէքէրտի օնու, քի փափազ օնուն քուվէթինէ քարշը տուրամազտը: Ալէ ֆարազա քօվուղուն աղզը տար ըտը պիր քարըշ էնինտէ, լաքին կիմտիքճէ էննիլէնիրտի, վէ փափազը պիւԹիւն Թէնիյլէ իչէրի եուտարտը: Վէրնատ էտէղտի սէֆիլ փափազ քէնտի այաքտաշլարընա կէլիպ եարտըմ էմմիյէ օնա, վէ քուրթարմայա օնու թաւշանըն էլինտէն. լաքին օնլար քօլքուպ օ կէօրիւնիւշտէն՝ օնա եաքլաշամադլար. տը: Ալնըա պաշլատը օ փափազ ազիզ պիքիր Ալլահ էԹուլահը քէնտինէ իմտատ չաղըրմայա, (քի օ Թարափ. լարտա ազիզ Պիքիր վալիտէԹուլլահընը պիր չօք միճիւզէՐլի պատկերի վար ըտը օնու ֆիքրինէ կէԹիրիպ) վէ տէտի. եա՞ ազիզ պիքիր Ալէրիէմ՝ ըահմ էյլէ պանա, վէ պու ճանավարտան էզատ էյլէ պէնի: Ալէ էօյլէ հէչ տուրմասըզ ֆէրեատ էմմէյլէ ազար ազար քօվուղա պաԹտը. վէ ղայրը կէօրիւնմէտի. վէ օնուն շամաԹասընընը սէփտէ կիԹտիքճէ ազար ազար եաչխաչանտը, վէ ուղաքատան լիպսի կէլերտի. Թաքի հիչ էշխիտմէզ օլտու սէսի: Այաքտաշլարը եաքլաշտըլար քօվուղուն աղզընա, փափազը պուլմատըլար, վէ կէօրտիւլէր պէօյիք վէ տիպսիզ տէրէ, զիատէ քօղքտուլար վէ քաչտըլար. վէ քէօյե կէլնիպ քիլիսէյէ կիրտիլէր. վէ նաքլ էմԹիլէր պատարագ կէօրմէ իչին կէլնիպ պէքլէյէն քէօյլիւլէրէ օնուն պէօյլէ քօղքտուլու քայ-

Digitized by Google

ըզ օլմասըն: ||| Է հայեան էշխեմտիլէրտէ օնու պատասխ կէօրմէ իչին կէլէն քէշյլիւլէր զիատէ քօրքտուլար. վէ պիւտիւէր քի Ալլահ զազէպ էթմէ օնա տէյիլ քի սալթ սէ պատարագա համձէթսիզլիյի իչին, վէ տահի ազիզ եօրթու կիւնլէրինտէ խըզմէթքեար իչի իշլեմէսի իչին: ||| Է պունտան տէօրթ կիւն սօնրա, իշտէ կէլտի օ քայըպ օլան փատազ կէօրիւնտիւ քէնտի ճօմարտլըննա ճէկէննէմտուէն տէօնմիւշ, վէ էօլիւլէրտէն քըչայմէ օլմուշ կիպի, վէ չէկըմէսի սկյասլանմըշ հապէշլի արապ կիպի աթէշլին ալէֆինտէն. վէ էօյլէ սկյասի քալտը ճէմի էօմրիւնիւն կիւնլէրինտէ: ||| Օնրա չափուկ ազիզ պիքիր ||| ալիտէթուլլահ պատկըրինէ կիտիպ, քէտիւնին քուրթարըճըսը ազիզ Պիքիրէ հէթսիզ շիւքիւրլէր վէրտի վէ օնատն տէօնիւպ քէնտի քիլիսէսինէ կէլտի. վէ մէմլէկէթ չըքըպ՝ սըրտասլյա, քէնտիսին կէօրմէյէ, վէ սէրէնճամէլէրինէ վուքուֆ օլմայա կէլէն պինլէրճէ ճօմարհաթլարըն հուզուրինտէ նաքէ էթտի վէ տէտի, եա Ալլահը սէվէն ճօմարհաթ, պիր պօշ ավ հավէսի իչին Ալլահըն խըզմէթին պըրաքտըմ վէ ավա չը քտըմ, ավլայաճաղըմ ավտան պէն տուրթուրտում: ||| Է կէօրիւրիւլտիւմ պիր քարանլըք եէրէ վէ օրատա ածը ճէկէննէմ իշլապը վէ իսկէնճէլէրի չէքտիմ պիւրիւն օ կիւնլէրտէ՝ վէ սաղ քալտըմ. վէ սօնրա ազիզ Պիքիրին լուֆֆի իլէ տըշարը չը քարըլտըմ, վէ կէտիմ էվիմէ: Ամի սէվիկիւլիւ քարտաշլարըմ, պանա օլան ղազէպ ու ճէզանըն զարարլարըն յա էօրէնին փաք տուճմայա եօրթու վէ կիրակի կիւնլէրին. Ալլահըն վէ օնուն քիլիսէսինին թէմպիհլէրին սաքլայըն, վէ քիլիսէյէ կէլէն պատարագ կէօրմէյէ, վէ ժամէրգուլիի էշխեմէյէ կիրակի կիւնլէրինտէ. հէր մինասիպէթլի սէյիրլէրտէն վէ զէվքլէրտէն էվվէլ: ||| Է հէր շէյտէն իւճէ ազիզ պիքիր ||| ալիտէթուլլահա իպատէթքեար օլմայա նասհաթ էտէրիմ սիզէ. քի եալընըզ օնուն եարտըմըյլա պէն շիմտի սաղըմ. կիւնահլարըմա թէօվպէ էթմէ իչին, քի պէն օ կիւնահլարըմ իչին էպէտի ճէկէննէմ իշլապնա լայըք պուլունտում: ||| Է պու վագի նասհաթը չօք քէրրէ վէրիրտի, վէ չօք մէմնիյէթլի մէյվէլէր էտէրտի օնլարըն ճիւմլէսինտէ, օնլար քի պիր քէրրէ օ-նուն քարտզուն էշխտիր վէ սևսէլանմըշ չէկիւսին կէօրիւ-լէրտի:

Պա՜նա նայլ կուէը պէօյէ՝ Յովհաննէս ընկերին պատասխ

օրինակաց փնդրելն չիլնալ. պտ. 73։ Ա՛ն հայց Գաղատ. գ. ե. 21։

ԱՀՎԱՔ։

Պիտի նահիհամ ալալըմ պիզէ, պու փափաղըն եօքարտա զնըր էյլէտիյի տէօրթ խայըրլը նահիհամլարըն, քի օնու ճէզասըլայա էօյրէնիպ, քէնտի ճօմահամլարընատա էօյրէմէտի։

Մ Ի Ա Ի Ա Ն Ք։ Ա՛Ժ Ի։

Ա՛ղանգտա փոպիշահ գնըխ-յէնիի, չէնճ էնյէտ ապէգ Պիւրքին Եաղըմըրնա նամ՛ըօր պու-ըշ-նոպ, փէռ ֆէնա պաղնակ ա՛ղաղտը։

Ա՛ ամճատխատանտա Օրուտա շէհրինին փխրինէ պէյի Ա՛ղ-փանգոսուն պիր ճան ըլտա վէ թէնդէ կիւզել վէ էյի օղլու վար ըտը, քի օնու քէնտի խամինէ Ա՛ղփանգոս չաղըրտը։ Ա՛ն չօճուկ եէտի եաշընա կէրինճէ, պիր ալիմ վէ ֆազի ամկ փափազ թայն էյլէտի օնա թալիմ վէ թէրպիյէ էթմէ իչին խայըր ամկլէրէ վէ իլմէ։ Ա՛ն նէ զէ-ման չօճուկ ազըզ թամ օլուպ. օն տէօրթ եաշընա կէրտիյսէ, կէօնտէրտի օնու պապասը, խըզմէթքարլարը, վէ ուշաղըն ուստասըն տա պէրապէր Խուդա շէհրինէ փատիշահ սարայընա, քի օ էնեատէ օրատա օճուրուրտու. շէօյլէ քի փատիշահ խըզմէթինտէ պուլունմայա քարշընընտա տիվանտուրան իչ աղալարը կիպի, սայըր քիշիլատէ չօճուքլարը սարայըն կանունլարըն վէ ադրիշտէյլէրին էօյրէնսին։ փատի-շահ քապուլ էտիպ Ա՛ղփանգոս չօճուկլու սարայա, սարայ-լըլարըն սըրասընընա քամտը։ Չօճուք օրատա հէր թիւրլիւ էտէպ էրքեանլա. վէ ֆաղրի ամկլէրըվէ եաշադրը. վէ ազիզ Պիքիրէ զիատէ իպատէթքեար, վէ տայըմ տիւվայէ վէ քի-թապլար օքումայա միշտաք ըտը, փատիշահրըն վէ սարայը-լարըն սէվկիւլիւսիւ օլտու։ Ամմի՝ օ սարայտա, պիր սայրը պէօյլ-ք սօյտան կէնճ նէյիտա վար ըտը՝ տիւնեա հավէսի վէ ազ-կըն. օ քօնուշմայա Ա՛ղփանգոսը ֆիթ վէրիրտի օնա, քէն-տինին էօյրէնտիյի թէրպիյէլէրտէն կէրի տուրմայա, տէվամլէ, քի պէօյլէ թէրպիյէլէր նէ պէօյիւք քիմսէլէրէ վէ նէ պէօյ-իւք քիմսէ էվլաթլարընա, իլլէ՝ րահիպլէրէվ վէ ֆէօֆէսէֆի տիշէհլիլէրէ եաքընըր, վէ օ քատարը էտըգընտը, թաքի ա՛ղ-վտատա օնու քէնտինին էօյրէնտիյի էյի թէրպիյէլէրտէն։

Ալ է փարագա օնուն ուստասը չալըշըրտը օնու էվէլքի էյի թէրպիյէսինէ կէթիրմիյէ. լաքին քատըը օլմասը։ Պունտան մատտէ օ սարայտա Ուկրէտիա նամ պիր էտէպիզ քարը վար ըտը՝ պու էվէլինտէն կէօրմիյօճ պու Ալիանգոս եյիտի օնուն կիւզէլլիյինէ վուրուլտու. լաքին քատըը տէյիլտի օնա նաքլաշմայէ, օնուն զիատէ էտէպլիլիյի իչին։ Պու հաչան կէօրտիւ, քի եյիտա քէնտի էվվէլքի աղըր թապիյէթինտէն տէյիշիլտի, տիւնեամվի զէվքլէր վէ օյնայըպ հօրա թէփմիէր քի էտէրտի, էվվել քեահրտլարըպ, վէ սօնրա սէօզիւլէ քէնտի մուհապէթին աչտը օնա Ուկրէտիա. վէ էյլէ պիր էտէպիզ մուհապէթ ալէֆլէնտիրտի օնուն եիւրէյինտէ քէնտիսինէ, թապքի եյիտ օնուն մուհապէթինտէն մէճնուն օլուպ, հիչ այրըլմազտը օնտան։ Իլլէ կէճէ կիւնտիւզ օնուն եանընտայտը։ Ալ է քատըը օլամատըպտ օնուն եիւրէյինտէն սէօյիւնտիւմէյէ Ուկրէտիայա օլան մուրատտ մուհապէթին՝ նէ ուստասը՝ նէ պապասընըն մէքտուպտարը՝ քի եազարտը ուզագ տուրմայա օնտան, վէ նէ փատիշահընն հափըզա քօմասը, քի օ էտէպիզ Ուկրէտիայը պիր մարապետլէր մանաստըրընա հափըզ էթտի, չէօյլէ քի եյիտ օնու պուլմասընն տէյի։ Ոնթա կիզլիճէ միւշավարէ էթմէյէ եյիտ Ուկրէտիայա, օնու մանաստըրտան չընգարտը, վէ քաչտը կիթտի օնունպա Այէմիճաստանընն կողոնիա շէհրինէ. օրատա օնու ասըլ քէնտի էհլի կէօստէրտի, վէ օնունպա քէնտի ֆէնա արզուսին սէրպէստ թէքմիլ էտէրտի. վէ օրատա պու մուրատտ ամէլտէ իւչ սէնէ տուրտուպտար։ Իլլէ շինտի պաքալըմ. քի նէ խայըը քէրէմ էթտի ազիզ Պիքիր, վէ օնուն օղլու էֆէնտիմիզ Ոնա, Ալ Ոլիանգոս. վէ օ նէ թիւրլիւ նամքեօրլուք էտա էյլէտի օնլարընն էյլիքլէրինէ քարշը։ Պիր կիւն կէօրինտիւ օնա ազիզ Պիքիր վէ քէնտի Ալլահ օղլու Ոնա քուճաղը տայտը. վէ Ոնա մանուկ պաքըպ օնա հէմ սէրթլիք հէմ թաթլըլըզ ըտա տէտի. Ընդ էսէպտը վէ նամէօք, նէճէ պըօտըրըն պէնի պէնդէ տըօպտըշընը, վէ նէճէ պէնէմ վէ պէնդէ վէնէկէնէ, օ սէնդէնմատ էսէպտը Ուկրէտիա էչէն պօշտըրըն։ Ընբչէր ոի փէր ինճէնդիչմ առա, ըտրէն ինէ ընբի՝ պըօտը օ էսէպտըկէն ֆահաշէկինէն վէ պէնդ ազի էսէյմ պէնդէ ինճահրտընը. վէ պօրըշտայմ պէնդէ. ինէ տէօն պէնդէ փէսէրինէ (առաստ պրտի (ինտըն վէ պէնդ ոէֆիէ օրտայմ պարըշտըրմայա պէնդ փէսէրինէ. Ալ է ալիանգոս պունտա սէօյէչիպ՝ կէօրինտիզ օրտա։ Ալ է ալիանգոս Ալ ալ-

Digitized by Google

անդամ տէյիլ քի սալթ է ֆէնոթիմիզ։ Յուն պէօյլէ մուհապէթլի քէլամլարընտան եու մուշալլակ | ուկրէտիանըն մուհապէթինտէն վազ կէչմէտի. իլլէ էնկէրէկ ըլանը կիպի քուլաքլարըն քափայըպ, տայըմ օնուն լա օ մուրտարլըքտա եաշարտը։ Պու սէպէպ իչին Յապպինին մէրհամէթի տէ օնուն իւզէրինէ աստա-լէթ ինթիզամընա տէյիշիլտի. վէ պէօյլէ օլտու։ Պիր կիւն օ-նուն տօստլարընտան պիրի տավէթ էտիպ օնու, շէհիրտէն իւշ միլ տէյնի ուզաք պիր էվէ զիտֆէթէ կէօթիւրտիւ։ Ալ | ուկ-րէտիա շէհիրտէ քալըը։ Որատա Պուլխանգոս վէ քէնտի տօստու աբշամատաք եէյիպ իչիպ շազլը քտա օլտուլար. վէ սօնրա կէձէ օրատա քալըպ. վէ եաթաղա կիրիպ ույքուլա վարտըլար։ Ալ է իչտէ եաչը կէձէ պաշլատը էվ թէմէլլէնտէն ծարսըլպ թէփրէնմէյէ, է տալկալանըպ վէրան օլմայա եաբլաշը։ Քիսի-տէ ույքուտան օյանըպ, զիտտէ քօրքտուլար, վէ պաշլատըլար ֆէրեատ էմմիյէ. տօստու ֆէրեատ էտէր՝ տէր իտի Յապպիմ բահմ էյլէ, Յապպիմ Յուն մէրհամէթ էյլէ։ Ընմա Պուլխանգոս տէյիլ Յլլահը, իլլէ քէնտի կիւնահ այաքտաշընն չաղըրըրտը տէմէյլէ. | ուկրէտիա, | ուկրէտիա՝ նէրէտէյնն սէվիւիւմ | ուկրէտիա։ Պէօյլէ ֆէրեատ էտէրքէն, էօրֆլու պօռու վէ տավուլ սեսի էշիտիլէր. վէ օ սահաթ օտանընն տուվար-լարընն պիրի աչըլտը, վէ օտա մէքրուֆ քօքուլու թիւ-թիւնէ տօլտու, վէ սօնրա կէլտիլէր կիրտիլէր իչէրի էօրֆ-լու ճանավարլար եանի ասլանլար, այըլար. ճէհէննէմի ժա-տէրլէր, վէ տիշլէրին Պուլխանգոսուն իւզէրինէ կրճըրտա-տրըլարտը։ Պունտան սօնրա կէօրտիւլէր, քի իշտէ օնլարըն էնսէսինտէն պիր պէթտավի փէրս չէհրէ քիմսէ էլինտէ պիր թօյաքայլա եօլ աչարտը։ Ալ է սօնրա տէօրթ քարա չէհրէլի ատէմլէր աթէշտէն թապուտ քալտրըմընշ կէթի-րիրլէրտի, քի օնտայտը օ էտէպսիզ | ուկրէտիա. օնու շէհիր-տէն տիրի տուԹուպ վէ թապուտա քօյուպ՝ օրայա կէթիր-տիլէր, վէ օ աթէշտէ եանար թուԹուշուր, վէ ֆէրեատ, քիւֆիւր, պէթտուվա վէ նալէթ օքուրտու քէնտի տօղ-տուղու կիւնէ։ Ալ է թապուտու օտանընն օրԹասընտա քօյուպ • քարա շէհրէլի ղէպայիլէրտէն պիրիսի չաղըրտը վէ տէ-տի. Ընլահըն շէրիհալէնէն ֆէրմանը պու պուտը, իչ պու էֆ-փէնտիպ զանէ, վէ օնուա աշըտը Ալլխանգոս. պունըպտ իչ Յապպի Ընլահըն ալատաըն պինէմէրիլէրնապի ձէհհէննէմ իչէտա օլտուլար էյլէյէ էտէյիք։ Ալ է սօնրա Պուլխանգոս տուԹուպ քօտուլար օնուտա աթէշտէն թապուտա, վէ քալտրըտըլըպ

Digitized by Google

կէօթիւտիլէր ճէհէննէմէ կէօմմէյէ։ Ալ է իբիսիտէ ճան ըլա վէ թէն իլէ քայըպ օլտուլար. վէ ճիւմլէ ճէհէննէմ ղէ-պանիլէրինին կէօրիւնիւշիւ կէօրիւնմէղ օլտուլար։ Ալ է սէֆիլ Ալ ղրիանգոսուն տօստու պու ճիւմլէ օլան շէյլէրի կէօրինճէ քօրքուսունտան նէրէ տիւշմիս օրատա էօլիս կիսի. վէ սօնրա քալքըպ շէհիրէ կիրմիտի. վէ Ալ ղրիանգո-սուն, վէ էտէպսիզ Ալ ղրիտիանէրն քօրքուլու հէլաք օլմա-լարըն նադէլ էյլէտի ճիւմլէսինէ։

Պօնա- նօտ՛լ էտէր Յովհաննէս ալտ, պատ. հէնգէ հիմատ. Ճ. 13։ Ալ է հայէ Վատալա Բովէ. ճիլտ. Ճ. էօփն. 12։

Ա՛էլվէ։

Ադիգամի պու հիքեայէթի փէք քօրքուլու տուր լաքին տահա զիատե քօրքուլաճաք տըր Ալ ղրիանգոսուն սէրթիլիյի վէ քեօրլուղուղ, քի եուսուշամատը Ալլահ՛ըն օ քատար միւճիւզէթինտէն, վէ թէքմիլ օլտու Վատիմին սէօզիւ, քի սէօյլէր. Խատրեացին ալէ նէ, ալ է պէացեն։ Եանի, Վատրատան ծալտըն կէօպէրի, է կէօրէնէյէք։ Ալ է պու րատա կէլտի օնա պունուն իչին քի ճանը կէօնիւլտեն սարըլ-մըշտը թէնինին էնսէսինէ կիրմէյէ, նիճէ րատա կէլտի պու Ղողման խմատաունա տա։ Ենտան քէրճքեանի հիւտա քէնտի մէրհամէթիյլէ խալա էյլէյէ ճիւմլէ պու քիթապը օքույանլարը. վէ ճան փափըղը լուֆթուն վէրէ։

Ա Ի Ա՛ Ի Ա Ը Ի Թ · Ա՛ճի։

Պէր պէնատ-ով ռիմա ապէզ Պէռէլին ռա-պըճէնէ ռի-ֆի-ր էճ-ճէ-ղօնոփ փէռ ֆինա պապէզ ա-ղըապը։

Ենաւն. 1589. ակնէսինտէ Հինտիստանըն Պերու վիլայէթինտէ պիր զինաքեար հինտի. պիր քրիստիան Ալլահտան քօրքան, վէ ազիզ պիքիր Ալաիտէ-Ա-ուլահա զիատե իպատէթքեար հինտի զէվճէնին աշքընա զիատե ալէֆ-լէնտի. օ զինաքեար փէշկէշլէր վէ թիւրլիւ թիւրլիւ նէճ-նէլէր իքրար էճմէյէ վէ շէյթանի ֆէնէմպատըղը-լըա, քարըյը քէնտի մուրատար մէրամընըն իշրա-սը իչին ավլատայէ, վէ փէշկէշլէր օնու ավլատայա քատըր օլմատը՝ պաշչատը զօր ուլա վէ նօլ կէշէլէրինտե

Digitized by Google

եօլ կէ էլէրինտէ կիզլէնիպ վէ էօլիւմ քօղքուսու վէրիլմէյէ
օնուն էնսէսինէ տիւշմէյէ, վէ օ քատար էթտի, թաքի
քարը էօլիւմտէն քօղքուպ՝ օնուն մուրտար մէրամըն իչրա
էթմէյէ րազի օլտու։ Ա օնրա օ պէյնամուս պիր կէճէ
օ զէվճէնին էվինէ կիրիպ վէ օնուն եաթաղընա
չըքըպ օնունլա մէքրուհ մուրտարլըքտա ույուլքէն՝
կէջ քարարտը վէ քօղքուլու կիւսիւլմիւլեր վէ շիմ-
շէկլեր պաշլատըլար՝ վէ զէվճէ օնլարըն սէսսինտէն քօղ-
քուպ, պաշլատը ֆէրեատ էտիպ տէմիյէ. եա ազիզ պիքիր
Ա ալիտէթուլլահ՝ կիւնահ էթտիմ, կիւնահ էթտիմ, նիազ
էտերիմ՝ րահմ էյլէ. վէ պէնի կիւնահկարլըմա կէօրէ ղա-
զէպլէմէ։ Ա է օ պէյնաքեար ատէմ տէտի օ քարըյա. նէ
շամաթա էտիյօրսուն, վէ քիմի՞ խմտատա չաղըրը յօրսուն
եա տիվանէ, չաղըրը յօրսուն Ա՝երիւմ անայը, վէ տիւա-
նէճէ զանն էտիյօրսուն քի օ սանա եապտըմ էթմէյէ քա-
տըր տըր, սաքըն էօյլէ զանն էթմէ։ Ա է օ պէյնամուս քիւ-
ֆիւր սէօզլէրին պիթիրիր պիթիրմէզ, իշտէ պիր եըլտըրըմ
էնիպ եաթաղըն իւզէրինէ, վուրտու օնու, վէ օրատա կէ-
պէրմտի. վէ օնուն լէշին եաթաքտան տէօրտ արշըն մըք-
տարը տըշարը աթտը։ Ա է քարըյա հիչ պիր զարար էթ-
մէմէ. լաքին քարը քօղքուսունտան էօլեւ կիպի օլտու.
վէ սօնրա պյըլըպ եիւքսէք սէսլէ ֆէրեատ էթմէյէ պաշ-
լատը։ Ա է քօմշուլար սէսին էշիտիպ օրայա սէյիւթտիլեր,
վէ օ զինաքեարը էօլմիշ վէ քէօմիւրէ տէօնմիշ պուլուն-
ճա՝ զիատէ քօղքուպ թիթրէտիլեր։ Իչլէ օլ պէյնամուսուն
խուսուսա ազիզ Պիքիրին քուտրէյինէ սէպտ էթմէսի իչլին
ղազէպլէնմէսի աշխեարէ էօրիւնմէ իչլին, իշտէ կէօրտիւ-
լեր քի աղզը աչըղ ըտը, օնտա տիշլերի, վէ տիւլի վէ
տուտաքլալը եօղուտու. վէ սայրը էզալէյի հէր պիրի քէն-
տի եէրինտէյտի։ Ա է օնլարըն թաճնուպ քալմայընտա. քի
նէ՞րէտէ տիր օնուն տիշլերի, տիւլի վէ տուտաքլարը տէյի,
նաթլ էթտի քարը օնուն քիւֆիւր սէօզլէրին. օնտան թա-
նըտըրար ճիւմլէսի քի քիւֆիւրլէրի իչլին եաճմըշ թիւթ-
միւշտիւ օնուն օ էզալէրի։ Ա օնրա օնուն մնւրտար
լէշլին օնտան քալտըրըպ, կէօմիւրտիւլեր կէօմտիւ-
լեր։ Ա է օ զալըմ պէյնամուսուն զօրլամասընտան
ալտանան սէֆիլ քալը, օ սահաթ քիւնահէ կիթտի. վէ
ճիզճիտ թարիքինտէն փափազլարըն այադընա տիե-

Digitized by Google

շիւղ՝ քէնաի կիւնահլարըն մուքրիր օլուռ, վէ թէօվլէճ իսթիղֆարե լայըք մեյվէ էյլէտի։

Պառնու- նաւլ էտէր հայր Էլըլա չէնոփ չիլեապլընա։ Վե հայր Կոռոլա Բովէ. Ճէր. Է. էօբեն. 19։

ԱԷՅՎԷ։

Սաքընալըմ վէ պիզ թէն խուլյունա րիւսխէթ վէրիպ, քուվվէթլէնտիրմէկիւճ պիզտէ. նիձէ առաքեալ տա ոէօյլեր. Ալ Լապառօբացնա ձեզ՝ ֆարիսեացիք, հնապանպէր ցամաքաց ձէվիանի հեօյ էլիհսնելը կիւնահլար ալըն Լենինիզ, ֆրընկ օլայա ծնած պըզըլէրինէ։ Օխրա խուլյու քէնտի իւզէրինաե քուվվէթլէնմէկէ պըրաքան քիմսե իստէմիյի վաքըթ պըրաքաժազ օնու։ Վէ տահա ֆէնասը օտուր քի. քի ազար ազար կիւնահլարա ալըշըզ օ քէմլիյի իշլէմէսինաե հիչ ֆէսֆէսե տէ էյմէզ. պունուն իչլին ոէօյլեր Սողոմոն Ընդոն հաւոլ՝ ի խոզա չէրլեպ ապհոֆարկե. եանի, Տիվանէ չէմըլէրինի ընդունէ նէվիշընձէ, խօրլար։ առակ։ ժը, 3։ Ունու իչլին ճանը կէօնիւլտէն զայրէթ էտիպ չալըշմայա պօրձլուլուզ, քարշը տուրմայա պէրի խուլյարըմըզդա վէ քէմ հավէսլէրիմիզէ. էօյլէ քի հէլաք էթմէսինլեր պիզի։

Մ Ի Ս Ա Ի Ո Ղ Ն ՓՈՒ ԱԺՈՂՈՎ։

Պիր ընուրաւ խըսըմըզ, էօրնէնճէ, ապէզ Պնդիրին լաւ-ֆէյլէ փօղըա- կէօյլերին ճէնհէրինէ կիլեպ։

Ասօմայ փաւիրընըն հէօքմիւ ալթընտա պիր պայըր շէհիրէ եաթըն չէք՝ պինտամա քիմսելեր ճէմ օլուպ՝ մերհամեթիզ լիւիւրիւտիւնէք էտէրլէրտի, վէ օ սէմթլերտէն կէչէն եօլ ճուլարը սօյալըպտը։ Իմոն զուհուր օլուռ, քի պիր կիւն օ սէմթտէն, ապիզ Պնդիրէ իպաահէթքեար, վէ ֆուքարե պաքիյա քըզ կէչէրքէն, թիւրիւտիւլէր տուրմուպ՝ քէնտի ապալարը թիւրիւտիւ պաշըդա կէօթիւրտիւլէր. վէ օ օնուն հիւանիւնէ վուրուլուպ, օնու կիւնահա զօրլամայք իստէտի։ Վէ քիզ ահ էտիպ ապլայարտը պաշլատը նիսպ էթմէկէ ծնա վէ տէտի, ճիւմլէտէն փաք վէ ապիզ Պնդիրէ Մէրիէմին աշքընա նիսպ էտէրիմ՝ ապա, պէնի զօրլայըպ,

Digitized by Google

պաքիրալըղըմ քայըպ էթտիրմէ պանա, քի օնու ահտ ըլա նույէթ էթմիշիմ փէշկէշ էթմէյէ էփէնտիմ ։ Նա, վէ օնուն ազիզ Ալիւտէսինէ։ Նա ազիմ միւճիւզէթէ օ թիւրիտիւ օնուն կէօզ եաշըյըա նիազընտան թէփրէնիպ, տէտի. քօղըմա քըզ քարտաշըմ, քի իշտէ ազիզ Պիքիրին իզզէթէլի խաթրի իչին՝ տէյիլքի սալթ պէն տօքանմամ սանա՝ իլլէ պէնիմ րահթիլէրիմէ տէ տօքանտըրմամ։ Պաքին սէնտէն պու շէյն իստէրիմ, քի պէն կիւնահքեարը սէնին սէվկիւլիւն ազիզ Պիքիրէ, սըփարըշ էյլէ։ Պունու սէօյլէյիպ՝ ալտը քըզը վէ կէօթիւրթիպ թարիքամ եօլա չընգարտը, վէ եզաստ քոյ վէրտի կիթմիկէ նէրկէ քի իստէրսէ։ Պէ իշտէ իքինճի կէճէտէ օ թիւրիւտիւ ույուղքէն, կէօրիւնտիւ օնա աշկեարէ ազիզ Պիքիր թաթը վէ շէօհրէթլի եիւզ իւլէ. վէ տէտի՝ մէմնունէմ սէնտէն, քի պէնիմ խաթրիմին իզզէթի իչին օ պէնիմ իպատէթքեարըմ պաքիրա քըզա տօքանմատըն լաքին վաքտընտա սանա պու ամէլինին իւճրէթինն էտա էտէրիմ։ Պունու սէօյլէտի օնա ազիզ Պիքիր՝ վէ կէօրիւնմէզ օլտու։ Նմոի օ թիւրիւտիւ ույքու սոպտան օյանըպ, թաճուպլանըրտը զիատէ ազիզ Պիքիրին քէնտինէ կէօրիւնմէի իչին, վէ օնտան մէմնուն օլմասը իչին, լաքին օնուն սօնրաքը սէօզլէրինին ֆիքիրին անլամազտը, վէ քէնտի թիւրիւտիւ ամէլլէրինտէն տէ վազ կէլմէտի։ Նմոի պիր ազ վաքըթտան սօնրա օրանըն հաքիմլէրինտէն տոռթուլուպ՝ տար աղաճընտան ասըլմայա զամըլմամ օլտու։ Նմոի՝ քրիստիանլարըն էյի տտէթլէրինէ կէօրէ քէնտի կիւնահլարըն փափազա մուքրիր օլտու, վէ զընտանտա պէքլէտի սապահ ըլա ասըլմայա տարաղաճընտան, իշտէ օ կէճէ ազիզ Պիքիր օ թաթը քրյաֆէթ իւլէ օնա թէքրար կէօրիւնիւպ, տէտի. թանըրմըսըն պէնէ։ Պէ թիւրիւտիւ տէտի, զանն էտէրիմ պիր քէրրէ կէօրտիւմ հազրէթինի, վէ տէտի ազիզ Պիքիր՝ տօղրու սէօյլէտին, էվէթ՝ պէն օ վալիտէթուլլահ ազիզ պիքիր Պէրիեմ իմ, քի պիր քէրրէ կէօրիւնտիւմ սանա. վէ իշտէ կէլտիմ էտա էթմէյէ սանա, քի պէնիմ խաթրի իքրամիմ իչին, օ պանա իպատէթքեար պաքիրա քըզա տօքանմատըղընն իւճիւրէթինն, քի օ զաման սանա վատ էթտիմտի. վէ պուտուր պէնիմ սանա վէրէճէք իւճրէթիմ, քի եարըն հաք չէրիհաթ իւզէրէ՝ տարաղաճընտան ասըլըպ էօլէճէքսին, վէ ճանընն թէնինտէն այրըլընճա պէն օնու ալըր կէօյլէրին ճէննէթինէ

Digitized by Google

կէօթիւրիւրիւմ, վէ պունու սէօյլէյիպ կէօրիւնմէզ օլտու։ Ալէ օ թիւրիւտիւ աղիզ Պէքիրին աղզընտան պէօյլէ խօյ-ըրլը միւժտէյի էշիտինմէ ուչքուսունտան այրըլըպ, պաշլատը պիր թարաֆտան ածը կէօզ եաշըլլա քէնտի կիւնահլարընա աղլամայա, վէ պիր թարաֆտան ճանընդըն խէլասը իչին պաշլատը սէվինիւպ շազ օլմայա. Ալէ եիւրէյինին սէվիւն ճիւ օ քատար օլտու՝ քի պէքճիլէրի օյանտըրըպ, սիւվալ էտերտի քի սապահ նէզէման օլաճաք տէյի, զնրա էվէթլէրտի պիր սահաթ էվվէլ էօլիւպ, էպէտի էօմիւրէնայիլ օլմայա։ Ալէ սօնրա եալվարտը ընլարա փափազը օրայա չաղըրմայա. զնրա տէրիտի կիւնահլարըմը թէքրար խտէրիմ մուքրիր օլմազ. էօյլէ քի պիւթիւն փաք պուլունայըմ, վէ էօյլէ տէյիչիլէյիմ պունտան։ Պէքճիլէր պու սէօզիւն էշիտիպ, վէ օնուն աղլամասըն վէ սէվիւնմէկին կէօրիպ, շաշտըլար, սօնրա սապահ օլունճա. փափազը չաղըրտըլար. վէ թիւրիւտիւ թէքրար քէնտի կիւնահլարընը՝ ազիմ փիշմանլըզ ըլա վէ աճը կէօզ եաշըլլա. մուքրիր օլտուքտան սօնրա, օնա սըրասըլա եօքսուրտա զնրբ օլան պաքիրա քըզընն իչին նազբ էյլէտի. օնա տօքանմատըզը իչին զօրուլա՝ ազիզ Պէքիր քէնտինէ օ զաման կէօրիւնիւպ մէճնուն օլմասըն. վէ օ կէճէտ թէքրար կէօրիւնիւպ, օնա իբրար էթտիյին, քի օնուն ճանը թէնինտէն այրըլընճա՝ կէօյլէրին ճէննէթթինէ կէօթիւրէճէյին, օ իչի իչին։ Ալէ եիւզինտէ էօյլէ շազըրք կէօստէրիրտի, վէ էօլմիյէ էվէթլէրտի, թա քի փափազ օ ճիւմլէ էշիմտիքլէրինէ շաշըպ, սէվինիւրտիւ մուԹլու թիւրիւտինինէն իւզէրինէ. Ալէ սօնրա տէտի փա-փիալա եալվարըրըմ սանա պայա, պու ճիւմլէ սանա նազբ էթտիյիմ շէյլէրի, վազ էտէսին ճէօմահաթա, ազիզ Պէքիրին իզզէթի վէ իհթիշամը իչին, քի պանա էյլէտի պու պէօյիւք էյլիյի։ Ընտան սօնրա թիւրիւտիյիւ զընտանտան չը-քարըպ կէօթիւրտիւլէր սատըլար տարազաճընա օրտա շէ-հիրին մէյտանընդը օրթասընտա. օնտա քի չօք քէօմէ ճէօմահաթլար վար ըտը։ Ալաքին օնուն ճանընդըն շիւփհէ-սիր խէլասըդը պէյտն օլմա իչին. Ալապալի պու միւճիւլէ-թի տէ կէօստէրտի. քի թիւրիւտիւ տար աղաճընտան ատը-ըպ էօտիւյսէ, օնուն չէհրէսի վէ պօղազը վէ թէնինինին ըէն-կի պայկա սատըլանըլար կիսի պօղուրմատը, վէ մօրտրմատը-ըտր, իլլէ կիւչճ իւզիւ ֆէրիշտէ կիսի. վէ պիւթիւն թէնէ փարըտաք քար կիսի կէօրիւնիւրտիւ։ Ալէ պիւթիւն ճէօմա

Digitized by Google

հաթըն թաձիւալանմասընտա պու իշ իչին. փափազ քալը քրա տուլտու պէր եիւյսէք եէթտե, վէ պիւթիւն ճօմահա-թա, օ ճիւմլէ եօքարտա եռպտրքլարըմըզը նալը էթտի. նանի ազիզ Պէքիրին իչի ուէճա քէնտիսինէ կէօրիւնմէսին, վէ սայրը սէօզլէրին: Ընու էշիթտի ճէսի ճէօմահաթ-գիատե հիմճիւալանտըլար, վէ պիրիպիրլէբինէ տէրլէկտի. իշտե պուլտուշ սէպէպի, քի կէօրիւտիւք օնուն կէլիպ տարադաճքնա չըքմասըն կէօզիւնիւն եաշը սէվիւնճ իլէ քարշըշ-ք. վէ հէթտիզ շինքիւրլէր վէրիրլէրտի Ալլահա վէ օնաւն ազիզ վալիտէսինէ:

Պոնա- նոտլ էսէր Էռնէսթոս չէնոպէ չէֆաղընտա: Ա-հայր Ալոտլա Եոպէ. ճիլտ. Ե. էօրին. 24:

Ա Է յ վ է ք:

Էօրէնէլիմ պիզ տէ պու Թիւրիտիւտէն՝ պիզիմ կէօնիւլիւ միւզիւն եօլտուզ հավէսլէրին, Ալլահըն վէ ազիզ վալիտէսինին իզզէթլէրի իչին էօլտիւրմէք. էօյլէ քի պիզտէ օնլարտան մերհամէթ պուլալըմ: Ալիճէ սէօյլէր էֆէնտիմիզ Եոռռո չօվէչտինէ պոչ-ճայ-ընէ Ալյ. նանի. օնլար քի, զօր վէրիրլէր քէնտիլէրինէ Թէչին հավէսլէրին, Թէքմիլ էթմէմէ իչին: Իլէ Ալռաքնալըն տէմէսինէ կէօրէ. Ի խոչ հանէնա պէնիյինա իռթնանց կոթօռ ե ցանկոնէ հոռնպէրէյ. նանի. խոչա չէռոբըլտը չէնոպէ վէճռոպէրէն էռոկլէրէն վէ ոբըռ-ռինչէ, պիրե. նիճէ էթտիլէր օնլար ճիւմլէսի, քի քէնտիլէրին խաչէն քալտըրըպ՝ կիթտիլէր խաչա չըքան Ընու չըղը-րընա:

Ա Ի Ա Ի Ը Ն Թ. Ճ Ժ Պ:

Ալլէ Պէրէքէն չէնոպինէ էոպոպէրէթտ պէր ռոբըչը էռ-կոմէն ռոմըլոպոբը չ օնուն էբռէյէ Լին-ըլը- Լին-ըլը- Լոպ ըչո օնու- էօպին-ըմէյե չռեշեբոբը:

Ընու. 1612. սէնէսինտե, պէօյիւկ Պապանիանըն պէր քալէսինտե ազիզ Պէքիրե զիատե իպատէթքեար, զահիտ վէ էտեպլի՝ պիր քարը վար լուը: Ա է օնուն էրքէյի ֆէս-ֆէսէլի, ատրլըն վէ զիատե քըսկանճ քիմսէյոխ: Իմոխ

զուհուր օլտու քի պունլարըն քօմշուլարընտան պիր քարը, պու զահիտ քարըլա քավկա եթաի չօք հալք մնապէյինտե, վե ապրը սիթեմ սէօզլէրինին արտանընտա պուննու զանիե տահի չաղըրտը վե տէտի, պիւթիւն սէնին էվլատլարըն ճօք քի սէնին կՀլինտէն, իւլե՝ ֆէնալըղ ըլա քաղանմըշ պըն։ Ա է օ զահիտ տիշկՀլե պու սէօզ իչին, հալքըն Հու-զուրինտե, զիատե ուլամանը, լաքին Հիչ աղըզըն աչմատը. վե քըզարըպ քէնտի էվինե կիրտի. վե ազիզ Պի-քիրե տիւվայե տուրուպ, սէրթլե եիւրէյինլե տէտի, եա ազիզ պիքիր Ա ալիտէթուլլահ սէն պէնիմ սուչսուզլուղում-մու պիլիրսին՝ սանա սըսիարըշ էտերիմ, պանա օլան իֆտի-րայա քարշը սահապ օլման իչին։ Ա օնրա աքշամ օլունճա օ-նուն էրքէյի էվե կէլտի, վե քօմշուլարընտան ընլարըն ար-պէտէսին տուչուպ, վե քէնտի զէվճէսինին զանիե չաղըրը-մասըն. վե օնուն օ ֆէնա սէօպե սէօյլէյինէ ճեվապ վեր-մէմէսի իչին. Հօրքէլէնտի զնատե. վե քէնտի ֆիքրինտե տե-տի, պունունն ճեվապ վերմէմէսինլե, ճիւմլե Հշտինէյերին ֆիքր-րինե եէր էթտի. քի պու սահիհ զանիե օլսա կերէք. վե քապիլ տիր. քի սահիհ էօյլէտե օլա. վե պանա պէօյլե մուրտար քարըլը տուրմամը քապիլսիզ տիր. էօյլե իսե պունուն վիճուտին քալըրմըշը էյի տիր։ Պունու ֆիքրինտե քավիլէտի. վե օնա կէօրե պաշլատը ֆըրսանտ ա-լամայա քէնտի զէվճէսին Հօլտուրուպ քալըպ եթաի իչին։ Ամտի տահա զիատե շէյթանանան ֆիթիլէնիպ, նե քի քէնտի ինիպարընըն զայրէթինտէն, իքինճի կէճե էվլատլարը ոչ-քէն զէվճէսինին էվինտէն տուրմուպ՝ էվինին պահճեսինե կէօ-թիւրտիւ. վե օրատա պինլէրճե էտեպտիզ վե սիթեմ սէօզլեր սէօյլէտիքտէն ոօնրա, պօղազընա իսիի թաբրըպ, սիր աղաճտան ատը։ Ա է օ կիւնահսըզ զուզու կիպի երքէյինե քարշը աղըրն աչմատը, իւլե ասըլըրքէն ֆէրեատ եթաի վե տէտի, պանա եապտըմ էյլե ազիզ Ա ալիտէթուլլահ։ Ա է իշտե ազիզ Պիքիր իմտատա եէթիչտի. զիրա օ հապայա ասըլընճա, ա-քապինճե իսի քէսիլտի. վե էօլիմտէն զուրթուլուպ՝ էնտի եէր իւզերինե քէտերսիզ տուրտու։ Ընուն էրքէյի պու-նու կէօրիւպ՝ տէյիլքի պալե քեմ նիյէթինտէն վաղ կէչե-տի. վե չէյթանընըն իզվանըլլա տահա զիատե քէօթիւլէնինե՝ պիր քաչ կիւնտէն ոօնրա, պիր ալիյէ չըքապտը օնու եվ-տէն վե կէօթիւրտիւ պիր եիյահք քօրքուլու ուչուրում եվրե աչաղը եուվարլատա իչին օրտան օնու՝ էօսիւն տէյի։

Ա՛սչան քարը օրայա վարտը յատ, էրքէյինին քէմ նէյէթին անլատը. վէ պաշլատը թէքրար ֆէրեաատ էթ-ամ՛յէ ազիզ Պիքիրէ. վէ տէտի, քուրթար պէնի էօլիւմտէն, եա ազիզ պիքիր Ալահէթուլլահ, չիւնքիւ պիլիրսին պէնիմ կիւնահսըզլըղըմ: Ալէ օ էշեթտի ծնուն տիլէյին, վէ քուրթարտը էօլիւմտէն պու թարզ ըլա-ճանի ֆարազա, օնուն էրքէյի, պիւթիւն քէնտի կիւճիւ քուվվէթիյլէ տէօրթ պէշ քէրէ էլլէրիյլէ վէ այաքլա-րըյլա զօրլատը օնու իլէրի սիւրիւպ աշաղը տիւշիւրմէ իչին. լաքին օ ազիզ Պիքիրին միւճիւզէթիյլէ քէնտի եէ-րինտէ թէէիրէնմէզ տուրուրտու. վէ պէօյլէ քուր-թուլտու պու քօրքուլու էօլիւմտէն տէ: Լաքին օնուն էրքէյի պու միւճիւզէթլէ տէ տէօնմէտի նիյէթինտէն, իլլէ ճահտ էտէր վէ պիր քապիլլի ֆէնտ իլէ օնու քայըպ էթմէկ իստէրտի: Պունուն իչին հաչան տէօնիւպ էվէ կէլ-տիլէր. վէ կէճէ զէվճէսի քէնտի եաթաղընտա ույուրտու. ծնուն էրքէյի տօլտուրտու տապանճասըն պարուտուլա, վէ ուֆաճըք քուրշունլարլա. վէ օնու զէվճէսինին կէօքսիւնէ վէ եիւրէյինէ պօշաթմադ իստէտի: Լաքին քէնտի իպա-տէթթեարըն էօլիւմտէն սաքլայան ազիզ Պիքիրին միւճիւ-զէթիյլէ սիհշտովուն չաքմաղընտան աթէշ չըքմայըրլ պա-րուտա ալմատը: Ույէ տէօրթ տէֆա չաղըշտը ատեմ պօ-շաթմայէ օնու զէվճէսինին իւզէրինէ, լաքին հիչ աթէշ չըք-մադտը չաքմաքտան. օնուն իչին տայըրլըրլ տէտի նալէթ օլսուն պունլարը եաֆտանա: Ալէ սօնրա օնու պիր եաննա պըրաքըպ, վէ քէնտի թիւֆէնկին ալտը, վէ տօլտուրուպ օ-նու պարուտա վէ պիր պէօյիւք քուրշունլա, զէվճէսինին կէօքսիւնէ պօշաթմադը: Ալէ ֆարազա օ քուրշուն սըչըրայ-ըլդ զէվճէնին կէօքսիւնէ տօքանտը, լաքին ազիզ Պիքիրին միւճիւզէթի օնտատա կէօրիւնտիւ. քի տէյիլ քուրշուն կիպի իլլէ փամպուկ կիպի տօքանըլդ՝ եաթաղընն եաննընա տիւշտիւ վէ քարըյա հիչ պիր զարար վէրմէտի: Պունու կէօրիւպ էրքէյի օ սահաթ քէնտի քընքանչէրընին սէրհօշլուղունա-տան այրըլդ. զէվճէսինին կիւնահսըզլըղըն պիլդի. վէ թէօ-պէ իստիղֆարէ կէլիպ, պիյնամմուսըլդը իչին ավֆ տիլէ-տի զէվճէսինտէն. օ քատար քէրէ օնու էօլտիւմիյէ չա-ղընշըղը իչին: Ալէ սօնրա կիճատի, պիր ճիզվիճի թարիքին-տէն փափազա ճէմի պու քազալարը նազլ էյլէտի. վէ սայ-րը կիւնահչարըյլա պէրապէր պու պիյնամմուսըլդուն տա-

Digitized by Google

մուքրիր օլտու վէ արձակում ալտը : Վէ օնտան սօնրա ազիմ մուհապեթ վէ րահաթլըղ ըլա տուրուտու քէնտինին Ալլահա մուհապեթլի զէվքէսինէ : Վէ պէյլէ չօք զէման եա- շատըքտան սօնրա . ինիսիտէ սէլամէթլէ րահաթլանտըլար

Վինտա .

Պո— եապըլըր ճիվէնա լոբուինին ահնե ինէֆէրինո : Վէ նուր եափը հայր Վատըս . Բալե . ճիլտ . Է . էօփ . 9 :

Արէվէ :

Պիլտէ էօյրէնէյիմ , վէ խուսուսա քարըլար պու մուԹլու- լու քարըտան էօյլէնսինլէր՝ ճիւմլէ իֆտիրա սէօզլէրի սապր ըլա կէօրմիւրմէսին . էօյլէ քի Ալլահտան պիզտէ խայըր պուլալըմ : Վէ սայրըլարըն սիրէվլէրին սապր ըլա չէքմէյէ քատըր օլմա իչին , վէ պիզիմ կիզլի էԹտիմիզ քէմիլիքլէրի զիքր էտէլիմ : Օնրա սէօյլէր սէ Վրիգոր . պինլի ալտըֆլէղէմըզ՝ ինօմէյլէ , սայըլըրըն չապահլըրըն այըլտըմայըզ . վէ խոֆլէնէր ինֆուէնզէրէ պօյանմասը . նէ վէ- ման պաչապաչ օլնլի մէղլէրինէզ , չի պահա շէհիր ճէպա- լէրէ լայըզ ըզ : Վէ ազար սիրէմ էտէնլէրի սապր էԹմէյ- լէ տահա փէք եէնէրիզ , նէ քի օնլարըն ազարը սիրէմ- մինէ կէօրէ , սիրէմ վէքմէյլէ . նիճէ սէօյլէր առաքալ . Այ՝ յողլէր ՚է չէքէ , այլ յողլէ՞ս քօփէաւն չէրին : Նամի , նէ- նիճէ շէհիրլէրէ , իւլէ խայր ըտա եէն շէհիրլէ :

ԱՒԻՕՒ .

Ա՛իմլէտէն օրնէ Պիչիր չէնոփ նպաստէնէալտը յոնլըտ- լո Ալգալա չըտա չօ՛ հոճալըղլըղը ըսկիզս էյլէսի :

Պէօյիւկ Պապանիանըն փայիթահտը Անդրիդ շէհրինտէ պիր Ալգալա նամ պարիրա քըզ վար իսը , պու քէնահխին չօք բուհանի զահմէթլէրէ քօշմասը իչին , սօնրա՝ խաչ չէ- քէն Ալգալա չողըլըտը : Պու քըզ քէնտի չօճուքլու- զունտան պաչկայրակ ազիզ Վալիտէվթուլլահ զիատէ խպա- տէթքեար ըտը . վէ կէճէ կիւնտիւզ օնա տիւվայա տուս- րուտու . օնուն իչին ազիզ Պիքիրտէ օնու փէք սէվէրտի , վէ պու սէպէպ իչին օնա չօք միւճիզէթլիկր քէրէմի տէ կէօստէրտի . նիճէ եաղմաճքլարըմտան պէյան օլուր : Ալ-

Digitized by Google

քին պու ազիզ Պիքիրե, նէ քատար սէվկիւլիւյտիւյսե, շէյթանտու օ քատար զըթ հալ էթմէզտի. նիճէ օտա կէօրիւնիւր եազաճաքլարըմտան։ Իմտի Ա՛զաթա տահա չօճուղ ուքեն, պիր կիւն քէնտի աքրաներ քըզլար ըլա շէհիրտէն տըշարը եէշկիլիք եազըլտըդ կիճտիլէր սէհրալէնմէ իչին. օրատա տէօրթ եանա կէզէրքէն, պիր թէհլիքէլի վէ ուչուրում եէրե վարտըլտր, օրատա քըզլարտան պիրի շաքա իչին Ա՛զաթայը իճիվէրտի. վէ օնուն իճմէսին շէյթանն իրլիանտըրըպ՝ օնու օնտան թէփէնի ախուլը ուչուրտու. վէ մաղալաք հավատան աշաղը էնէրքէն, ֆէրեատա էմտի վէ տէտի. եաքտրմ էյլէ պանա եա ազիզ Ա՛լիտեթուլլահ, վէ իչտէ ազիզ Պիքիր ճիւմլէսի կէօրերէք. կէօրիւնիւպ՝ տուԹատու օնոգ ազիզ էլլերիյլէ. վէ հինչ պիր քէտէրտիճ աշաղը էնտիրիպ քատու օնու եէրին իւստիւնէ։ Պու օլտու շէյթանըն իրք թէրճիւպէսի, վէ իքինճիսիտէ պուռնուն կիճի, քի պուտուր։ Պիր կիւն Ա՛զաթա քէնտի կիւշճիւք քըզ քատաչըլար քօչույա կիրիպ պիր եէրէ կիճէրքէն, պիր տար վէ էնիշ աշաղը եօլուն կէչճտունէ եէթիշտիլէր. օրատա շէյթանըն իւրքիւթմէսիյլէ քաթըղլար՝ չիվիճ ամըպ կէրի տէօնտիւլէր, վէ քօչու աշաղը քայիրպ թէքտ տէվկիւլտու, վէ գաթըղլարըն պէրապեր տէրկէյ ապաղը սիւրիքլէնիպ կիտէրտի։ Լուեմ ֆէրեատ էթմտի Ա՛զաթա վէ տէտի՝ եաքտրմ էյլէ պիզէ եա ազիզ Ա՛լիտեթուլլահ. վէ իչտէ օ կէօնտէրտի, չօք ֆէրիշթէ էյլէր, օնլար կելիպ, քօչույու վէ քաթըղլարը տուԹուպ՝ տօղրու եօլա չըքարտըլար. վէ քըլավուզլարպ, կէօթիւրիպ՝ ևէթիշտիրտիլէր կիտէճքլէրի եէրէ։ Պուննան օննրա շէյթան թէքբար թէճրիպէ էյլէտի օնու պիր պաչկա թարզ ալէյլէ. քի պուտուր։ Լ խա-նէթ պիր ֆաքիր տիլէնճի քըլյաֆէթինէ կիրիպ, Ա՛զաթանըն էվվէլին քարըսընա կէլտի. վէ օնտան պիր փարչա տուճուք տիլէրտի։ Ա՛ն օ չինպիւ փիք դիատէ մէրհամէթլի խտի փուքարէլէրե, քի քէնտի եէյէճէք փալըն տա օնլարա վէրիրտի, վէ հինչ եիւզ չէվիւրմէզտի օնլարտան, պու էլինէ պիր պէչակ ալըպ, վէ մէրտիվէն քօյուպ, չըքարը օնուն իւզէրինէ. տուճուքլարընտան պիր փարչա քէսմէյէ, քի եօքտատու ասրըլյտը։ Լտեմ օ ֆուքարէ քըլյաֆէթինէ կիրէն շէյթան, կէլտի մէրտիվէնի տուԹմա իչին, քըզ աշաղը տիւշմէսին տէյիւ. վէ Ա՛զաթա տուճուղու քէսէրքէն, շէյթան այաղըլտա մէրտիվէնի չարփտը. վէ օնուն-

Digitized by Google

ըա Ա.գամէալը առա եէրե տիւշիւրտիւ : Ա է տիւշէրքէն առա-
ձուք քեսէձէք եէրուե՝ քէնտի էլինին պիր փարմաղընըն
եալըսըն քեստիրիպ եէրե տիշիւրտիւ : Ա է պաշլատը օնուն
պարմաղընտան սէլ կիպի քանև վէ կէօզլէրինին հասը չէշմէ
կիպի աքտըրտը պարմաղընըն չէտիտ ադրըալտան էօթիւրիւ :
Ա է լաքին օ աքսակինձէ իլտաճտան վէ մէկհէմտէն էվվէլ՝
պարմաղընըն եաւրալարընըն սաղալմասը իչէն ազիզ Պէքիրին
եաւրտըմընա յարդնտը . վէ իշտէ կէօրիւնտիւ օնա օքառտա
ազիզ Պէքիր , վէ ազիզ էլէյլէ օնուն քեսիլէն պարմաղընը
ալըպ եէրքէն , եէրինե քօյուպ պիճէչտիրտի . վէ պիւթիւն
սաղալմասը . ոնդան Ա.գամէալը թէսէլլա էթտի վէ ուէտի .
քօրքմա քրգըմ չէյլէտնտան . զէրա օ նէ քաստար քէմրէք
ֆէնէթլէրի էտէրսե : Ա.լահ օ քաստար աէնի օնտան քուլթա-
րըը . վէ պունու սէօյլէյիպ կէօրիւնմէզ օլտու : Պունլարտան
ոնդրա Ա.գամէա նէրքմի եաշընա կիրիպ՝ պաշլատը իսկէնճէ
վէրմէյե քէնտի վիճուտինէ փիհրիզէրլէ վէ խաթաթ կէյինմէյ-
լէ , վէ քէնտի թէնին ուէօյմէյլէ ուէմիրլի քամչըլլա , թաւ
քտան՝ աքընճա : Ա է պաղը օնուն տօստու տիշէհիլէր կէօ-
րիւպ օնուն էօյլէ զապունլանմասըն , վէ թէնինին եաւրա-
լարըն . ածընտըլար օնա , վէ չալըպ սաքլատըլար օ իսկէնճէ
ալէմլէրին : Ա է լաքին օ տահա զիատէ խաէերտի քէնտի
թէնինէ էզկէթ վէրմէք Ա.նուն մուհաֆէթինէ , պունուն իչէին
պաշկալարըն եափըպ օնլարա պէտէլ , կիթտի եալընըպ սա-
քին օլտու քէնտի էվվէլինին սամանլըղընտա , վէ օրտատա
քէնտի քէյֆինէ կէօրէ թէնինէ իսկէնճէ վէրիրտի , Ա է
չիւնքիւ չէյթան՝ տույմա տուզաք քուրտրտը օնա , պիր կիւն
սամանլըղընն պիր տուվարըն օնուն իւղէրինէ եըգըտը . վէ
Ա.գամէա եըգընտընըն ալթընտա քալըպ՝ պիւթիւն թէնկէ-
լէ , վէ սալթ պաշը էզտա , վէ կինէ ազիզ Պէքիրին եաթ-
տըմընա սըղընտը , վէ օ քուրթմատըը օնա հիչ պիր ք-
աէրսիպ եըգընտընըն ալթընտան չէգարմայլա : Ա օնդա շէյ-
թան քուտուրուպ , Ա.լահընն պօշ պըրագմատըյլա պաշլա-
տը թէճրիպէ էթմէյէ օնու ֆէնտա թէնն կիւնահը տիւշիւն-
ճէ սէպէյլէ կէճէ վէ կիւնտիւզ : Ա է մուխթլուլու Ա.գամէա տայ-
քմ ազիզ Պէքիրին եաւրտըմընա սըղընըպ՝ եավվարըրտը
սըրագմատայա քէնտիսին , շէյթանըն թէճրիպէսինտէն
էէնիլմէյէ : Ա.շհիմտի օնուն նիհայէն ազիզ Պէքիր .
վէ կէօրիւնտիւ օնա . վէ քէնտի ազիզ էլէէրմէյլէ պիր
հիւճէյ վէ շէֆաֆիլը քուշտը պաղլատը օնուն պէլինէ :

Digitized by Google

Ա՛հա ես ձեզ ասում եմ, որ ձեր արդարությունը չի առատանա գրագիրների եւ փարիսեցիների արդարությունից, մտնել երկնքի արքայության մեջ։ Դուք լսել եք, որ ասվել է հներին. մի՛ սպանիր, եւ ով որ սպանի, դատապարտության է արժանի։ Բայց ես ձեզ ասում եմ, որ ամեն մարդ, որ իր եղբոր վրա բարկանում է, դատապարտության է արժանի։ Եվ ով որ իր եղբորը ասի՝ ապուշ, ենթակա է ատելության ժողովի առաջ։ Եվ ով որ ասի՝ հիմար, ենթակա է գեհենի կրակի։ Ուրեմն եթե դու ընծան բերես զոհասեղանի վրա, եւ այնտեղ հիշես, որ եղբայրդ ինչ-որ բան ունի քո դեմ, թող ընծան այնտեղ զոհասեղանի առաջ թողնես, գնա նախ հաշտվիր եղբոր հետ, եւ ապա եկ ընծան մատուցիր։ Հաշտվիր քո հակառակորդի հետ շուտ, մինչ դեռ դատարանի հետ ճանապարհին ես, որ հակառակորդը չհանձնի քեզ դատավորին, եւ դատավորը չհանձնի քեզ դահիճին, եւ բանտ չգցվես։ Ճշմարիտ ասում եմ քեզ, որ չես դուրս գա այնտեղից, մինչեւ որ վերջին դրամը հատուցես։

Մատթ. Ե. 20։

ՄԻՇՏ ԱՍՈՒՄ ԵՄ ՁԵԶ։

Ես ասում եմ ձեզ, որ ամեն մարդ, որ կնոջ նայի՝ նրան ցանկանալու համար, արդեն շնություն է արել նրա հետ իր սրտում։ Եթե քո աջ աչքը գայթակղեցնում է քեզ, հանի՛ր նրան եւ նետի՛ր քեզանից, որովհետեւ ավելի լավ է քեզ համար, որ մարմնիդ անդամներից մեկը կորչի, քան թե ամբողջ մարմինդ գեհենի մեջ ընկնի։ Եվ եթե քո աջ ձեռքը գայթակղեցնում է քեզ, կտրի՛ր նրան եւ նետի՛ր քեզանից, որովհետեւ ավելի լավ է քեզ համար, որ մարմնիդ անդամներից մեկը կորչի, քան թե ամբողջ մարմինդ գեհենի մեջ ընկնի։ Ասված է նաեւ, թե ով որ իր կնոջը արձակի, թող նրան ամուսնալուծության թուղթ տա։ Բայց ես ձեզ ասում եմ, որ ով որ իր կնոջը արձակի, բացի պոռնկության պատճառից, նրան շնության մեջ է գցում, եւ ով որ արձակված կնոջ հետ ամուսնանա, շնություն է անում։

Մատթ. Ե. 27։

ՄԻՇՏ ԱՍՈՒՄ ԵՄ ՁԵԶ։

Ես ասում եմ ձեզ, որ ամեն մարդ, որ կնոջ նայի՝ նրան ցանկանալու համար, արդեն շնություն է արել նրա հետ իր սրտում։ Եթե քո աջ աչքը գայթակղեցնում է քեզ, հանի՛ր նրան եւ նետի՛ր քեզանից, որովհետեւ ավելի լավ է քեզ համար, որ մարմնիդ անդամներից մեկը կորչի, քան թե ամբողջ մարմինդ գեհենի մեջ ընկնի։ Եվ եթե քո աջ ձեռքը գայթակղեցնում է քեզ, կտրի՛ր նրան եւ նետի՛ր քեզանից, որովհետեւ ավելի լավ է քեզ համար, որ մարմնիդ անդամներից մեկը կորչի, քան թե ամբողջ մարմինդ գեհենի մեջ ընկնի։ Ասված է նաեւ, թե ով որ իր կնոջը արձակի, թող նրան ամուսնալուծության թուղթ տա։ Բայց ես ձեզ ասում եմ, որ ով որ իր կնոջը արձակի, բացի պոռնկության պատճառից, նրան շնության մեջ է գցում, եւ ով որ արձակված կնոջ հետ ամուսնանա, շնություն է անում։

Մատթ. Ե. 27։

ՄԻՇՏ ԱՍՈՒՄ ԵՄ ՁԵԶ։

Ես ասում եմ ձեզ, որ ամեն մարդ, որ կնոջ նայի՝ նրան ցանկանալու համար, արդեն շնություն է արել նրա հետ իր սրտում։ Եթե քո աջ աչքը գայթակղեցնում է քեզ, հանի՛ր նրան եւ նետի՛ր քեզանից, որովհետեւ ավելի լավ է քեզ համար, որ մարմնիդ անդամներից մեկը կորչի, քան թե ամբողջ մարմինդ գեհենի մեջ ընկնի։ Եվ եթե քո աջ ձեռքը գայթակղեցնում է քեզ, կտրի՛ր նրան եւ նետի՛ր քեզանից, որովհետեւ ավելի լավ է քեզ համար, որ մարմնիդ անդամներից մեկը կորչի, քան թե ամբողջ մարմինդ գեհենի մեջ ընկնի։ Ասված է նաեւ, թե ով որ իր կնոջը արձակի, թող նրան ամուսնալուծության թուղթ տա։ Բայց ես ձեզ ասում եմ, որ ով որ իր կնոջը արձակի, բացի պոռնկության պատճառից, նրան շնության մեջ է գցում, եւ ով որ արձակված կնոջ հետ ամուսնանա, շնություն է անում։

Մատթ. Ե. 27։

ակեր մարապետէրը մանաստըրընա կիրտիլէր. վէ օրտտա սէ-
մայի ֆէրիշթէլէրը կիպի տուրտուրլարտը աճել փաքըրդըչլա:
Ֆամի պիր քաչ սէնէտէն սօնրա զուհուր օլտու, քի մանաս-
տըրըն իքտիզալը խըզմէթի իչին, օնու պաշ մարապետ նէմ-
սիստանյա կէօնտէրտի. զիրա փէք պըրլըր ճապպար վէ
իչկիւզար վէ նէմանէ տիլինէ վուճուֆ պիր քարըյտը:
Ալ իվետ չօք եօղճու այաքտաշլար պուլուպ, վէ կէօթիւրէ-
ճէյի ահճէլերի, վէ եօղ հազըրլըղը կէօրիւնճէ. էվվէլճսի
Կօմիխրեդտա ապրայա կիթտի, վէ օնուն նամիհամըն վէ
Ռէսպիհամըն ալտը, զիրա օնուզ հիչ պիր շէյ էթմէզտի,
պատէհու եօլա չըքտըլար վէ պիր իսիզ օրմանտա կիտէր-
քէն, քի օրասը նէմնիատան սընորուն ևարըն ըտը. վէ
չօք ուզաք տէյիլտի օ ապրանըն մանաստըրընտան:
Ալ էշտէ օնլարրն իւզէրինէ չօք թիւրիւտիւ խըրտըղլար
իւրիւյիւշ էտիպ՝ վէ ճիւմլէսին տուրթուպ սօյտուլար
քիմին նէսի վարըտըչյա, վէ մէօհքէմ պալլար զուա պաղլայ-
ըպ՝ կէօթիւրտիւլէր օնլարը օրմանըն իչէրիսինտէ պիր
պէօյիւք քուլիպէյէ զընտանտա կիպի հայիզ էթտիլէր:
Ալէթ Ալ իվետչի էզատ քօյու վէրտիլէր, վէ զընտանա պը-
րաքմաստըլար, վէ պաճ քալխպա պուռնուն իչին օլտու. կէօրտիւ-
լէր օնու քի պիր թէյիքի տիւնեա էֆտիար քարը: Ալմնա Ալ ի-
վետ զիատէ ածըյըպ, պուռնար կիպի կէօզ եաշը տեօքերէք
այաքտաշլարընըն վէ մալլարընըն քայըպ օլմասը իչին. տէօն-
տիւ եալընըզ Կօմիխրեդտա ապրայա կէլտի, վէ քէնտիլերե
բաատ կէլէն զուլումնաքլ էյլէտի. վէ Ալ իվետ ազիզ ապրա-
նըն մանաստըրընա կէլմէսինտե վաքըտ էօյլէն իտի. ապրայ
օնու եալընըզ կէօրիւնճէ՝ աղլամա վէ եաս իչինտե, շաշտը,
վէ թէսէլլա էյլէտի օնու թիւրլիւ թիւրլիւ սեօզլեր իլե. վէ
ասնլա էթթրտի օնա պիր ազ մանճա՝ եէմէյէ: Ալ քին օ տէտի,
նօք պապա պիր շէյ եէմէմ, վէ իչմէմ, թաքի պուլմայըն-
ճա քայըպ էթտիյիմի, վէ կիտէլիմ մանաստըրըն քիլի-
սէսինէ, վէ օրտա նիազ էտէլիմ ազիզ Պիքիրին մէզա-
հընըն էօնիւնտէ, քի մէրհամէթ էթսին պիզէ, վէ քայըպ
էթտիյիմի պուլտուրսուն: Ալ նաքպուլ օլտու ազիզ ապրայա
օնուն սէօզլու, վէ կիրտիլէր իքնիտէ քիլիսէյէ, վէ տիւվա
էտէրլէրտի ազիզ Պիքիր Ալ ալիտէթուլլահ պաշլամա-
տաք մէրհամէթի էթմէյէ օնլարա: Ալ է իշտէ քաճիլ էշիթ-
տիլէր, քի պիր ազ հալք քիլիսէյէ տօղրու կէլիյօրլարտը
օնլար չօք սէվիւնճ չամաճթաատ էտէրլէրտի: Ելտէմ ապրա

վէ ա եվետե քալքըպ իպատեթտէն վէ քիլիսէտէն տըշա-
լը չըքտըլար. վէ կէօրտիւէր՝ քի քէնտի ատէմլէրիյտի,
քի սապահլա զընտանա քօնտուլարտը օրմանտա, վէ հէթ-
սիզ սէվինճ իւլե շազ օլտուլար ծնլարը կէօրիւնճէ:
ա է ա եվետե սիւվալ էթտի ծնլարա վէ տէտի, եալվարըրըմ
սիզէ քարտաշլար նապը էտին պանա, քի քիմ էզատ էթտի
սիզի զընտանտան, վէ նիճէ կէլտինիզ պուրայա: Ա՛եվապ
վէրտիլէր ծնլար վէ տէտիլէր. պիլմէյիզ քի քիմ էզատ էթ-
տի պիզի, իւլե եալընըզ պուռնու պիլդիզ, քի պիր կէօ-
րիւնմէզ էլ իւլե չէօզիւլտիւք պաղլարըմըզդան, էօյլէնտէն պիր
տահաթ մըքտարը սօնրա, վէ օլտուղումուզ զընտանըն քափըլ-
արը, քէնտիլիյինտէն աչըլտըլար: Ամոի սըւարըշ էթմէյլէ
պիզի Ա՛լահա վէ ազիզ ա ալիտեսինէ, զընտանտան վէ օրման-
տան չըքտըք. վէ թիւրիւտիւլէր կէօրմէտիլէր պիզի. վէ պիր
քաշ կիւշճիւկ չայլարտան կէչիպ վէ չէթինն չամուրլուք
եապիլէրտէն. բահաթ պուրայա եէրիշտիք: Ֆայան էշլեթ-
տիյսէ պուռնու ա իվետե, էտահ պիլտի, քի օ միւճիզէթ՝
վէ պէօյիւք լութֆ, Ա՛լահտան վէ օնուն ազիզ ա ալիտէ-
սինտէն օրմուշտու օնա: ա է կիրտի օ սահաթ ծնլարա
թէքրար քիլիսէյէ վէ ազիզ պիքիր ա ալիտեթուլահըն մա-
պահընըն էօնիւնէ կիտիպ հէթմիպ շիւքիւրլէր վէրիւ-
լէրտի օնա: ա է Ֆոթիւիրեզտս կէօթիւրիւպ ծնլարը
միւսաֆիր խանէյէ վէ եէմպէքէնտրտի օնլարը, զի-
րա աճ ըտըլար էվէլի ապշամտան թեա օ վաքըտատաք
վէ սօնրա եաթապ եափտը ծնլարա, վէ բահաթլանտըրըտը
ծնլարը ազիմ շազըրդ ըլա: Իւլե իքինճի կիւնիւ սա-
պահլա աբդայ կէօրտիւ քի պիւթիւն ծնլարընն մալա-
րընն ալմըշլարտը թիւրիւտիւլէր, քէնտիսի եալընըզ
ապնա պինիպ կիթտի օրմանա պուրմայա օ թիւրիւտիւ-
լէրի, քի օ քափտըկլարը մալտանն պէչքի պիր ազ շէյ քօ-
փարա պիլսին: ա է հաչան օրմանա կիտիպ պիր ազ
իչէրի կիրինճէ, կէօրտիւ, քի թիւրիւտիւլէր ծնտա
տուրմուշլար, վէ քափտըքլարը մալտարընն իւզէրինէ շազ-
լըք էտիյօրլարտը: ա է ազարլատը ծնլարը սէրթ սէօզլէր
իւլե. վէ նասիհաթլատը էտա էթմէյէ օ թէրքի տիւնեա վի-
վետե ազիզ քարընդն մալընն նէքի քափմըշլարտըյտա օն-
տան. եօղուսա՝ տէտի, փէք քէմ ճէզա իւլե քըլտըր սիզի
Ա՛լահ: ա է թիւրիւտիւլէր ծնտան ուաթանաճաք. վէ Ա՛լա-
հըն քազէպինտէն քօրքաճաք եէրտէ, Ա՛լահ ատէմինին

Digitized by Google

Ծնողաց տարբերող տիրէնամէսի իչին փէք զիատէ տարբերութեան վէ էտէպիզ ճէվապ վէրտիլէր օնա. վէ հիմտիլէր զընատանա էօլտիւրմէ իչին օնլարը, քի էվէլսի կիւն քօմուշլարտը օնա: Ալքին հայհան զընատանա վարտըլար, վէ աչըք պուլտուղար օնուն քատիլարդն վէ օնտա հիչ քիմսէ պուլմայնճա, զիատէ շաշտըլար վէ պիլտիլէր Ալլահդն միւճիւզէթին. վէ տէօնտիւլէր կէլտիլէր արքայա պաշկա թարզ ըլա վէ սէօզլէրլէ. զիրա կէօնիւլլէրին ալչաքլանտըրըղ վէ փիւշման օլուպ, էվվէլ ավճ տիլէտիլէր, վէ սօնրա նէքի քատիմշլարտը յօա, ճիւմլէսին տէօնտիւրտիւլէր թէսլիմ էթտիլէր օնա. ամէլարը, ահճէլէրի, եիւքէրի վէ սայրը ճիւմլէսին: Տէօնտիւ արքայ մանաստըրա օ քէնէփերլէ, քի կէթիրտի օ թիւրիւտիւլէրտէն վէ վէրտի Ալ իվէտէյա վէ օնուն այաքտաշլարդնա: Ալ օնլար սէվինիւպ թէքքար կիրտիլէր քիլմէյէ. վէ հէթսիզ շնքիւղլէր վէրտիլէր Ալլահա վէ օնուն ազիզ Ալ ալիտէսինէ: Ալ օ սօնրա Ալ իվէտէ արքայա չօք թէվազլ իլէ թէշէքքիւր քըլըպ, թէքքար չըքարը եօլա քէնտի այաքտաշլարըդյա. վէ սէլամէթ եէրիշտի նէմինտաննա:

Պաննա նատլ էտէր հայդ Ալլիոդայա ալէյհիսսալը, աչ Վաղնիվ քէդտա պէօյէ փէտէրին ահէլէրինտէ: Ալ հայդ Ալլահատնդ. պէտտ. ճիլտ. Ը. ֆասլ, 24:

Ա Էյլէք.

Ալ էյլէնէլիմ պիզտէ պու ազիզ քատընտան պիզիմ տարըզըմընզատա աղիզ Պէքերին չիճայէթճիլիյինէ սըղընմայդ. զիրա հիչ պիր մէօհնէթ ինճիթմէյէ քատըդ օլամազ՝ օնա իպատէթքար օլանը. զիրա օնտա պուլտնուր հէր տէրթլէրին վէ քատասէթլէրին իլաճը: Օխդա օ նիչէ քի տիւնեատէ աստղ լքէն սաղ կէօրմէյէ սայրըլարդն իքտիզալէրին՝ եատըդմ էթտիյակ օնլարա օնլարտան հիչ եավաշլըղդպ ըրճաա օլմատան. նիճէ մնդիւմ տիր Վասիլիեաըլարդն Ալանատա, օ տիւյ իւնտէ կէօրմէյէ օնլարդն շարատպլարդ օլմատըղդն, ըրճաա էյլէտի Վյա էֆէնտիմիզ օնլարա շարատպ վէրմէյէ, վէ Վյա էֆէնտիմիզ օնուն ըրճասը իչին, սույու շարատպա թէպտիլ էյլէտի, էզյէ իսէ չիմդի նէ քատար տահա զիատէ քայըրըր քէնտի իպատէթքեատլարդնդն իքտիզալէրին տօլտուրմայա. ծնլար քի ֆէրեատ էտէրլէր օնա, վէ թէզ էլտէն քայըրըր քուրթարմայա օնլարը հէր տէրթլէրին-

տէն վէ մէօհնէթլէրինտէն։ Պունուն իչին հէր տէրթլէրի-
ձէզտէ վէ իքտիդալէրիմիզտէ օնա սըղընալըմ, էօյլէ քի
օնուն. եարտըմըն պուլալըմ։

ՄԻՒՒՒՈՂՆԹ· ՆՒԻ։

Պիր փչէհիւն, ապէդ Պէյթլէհէմ ին-ճակէհէյլէ, ապպալըը ալհէմ չապաը-
ճը, Յոզդաջնապան, վէ պիր հայրան օլունմաճ, ին-պէնգիզ ինլիկ օնա։

Ցրանսա էյալէթինտէ պիր կիւճլիւկ քէօյ միսալի հիսաբ-
տա, ազիզ Պիքիրին պիր քիլիսէսի վար. վէ օրատա օնուն
պիր տէ պատկերի վար, հէթտէն աշըրը կիւզէլ վէ ուալուա-
լու. էօյլէ քի չօք քիմսէլէր տէրլէր տինեա եիւզինտէ օ պատ-
կերին հիւանիւնէ մէնէնտ եօքտուր տէյի։ Օրատա ազիզ
պիքիր թա պու կիւնէտէք. չօք միւճիւզէթլէր քէրէմի է-
տեր օնա իմիքաթլա սըղընանլարա. օնուն իչին վէ հիսապ-
սըզ ճէօմհարթլար զիարէթէ կէլիրլէր օնա ուզաք եէրլէթ-
տէն։ Յմտի՝ Յինուն։ 1134. սէնէսինտէ. օ հիսարա վէ
օնուն էթրաֆլարընա պիր եաքըճը մարազ տիւշտիւ, եանի,
կէճէ եանըդը տէմիյլէ անլաշըլան մարազ, օնուն-ա թէնէ-
րի չիւրիւտիւ վէ չօքլարը էօլիւրլէրտի։ Ալ է սայրըլարընը
իչինտէ, օ մարազա վուրուլտու, օ հիսարտան, եախօթ
քէօյտէն, պիր զահիտ վէ ազիզ Պիքիրէ իպատէթքեար
տիշէհլի։ Ալ է օ քատար քուվվէթլէնտի օնտա • մարազ,
թա քի օնուն քըյաֆէթի պօզուլտու. վէ մուբտար քօ-
քուլտ իրինլէ տօլտուլար օնուն չէնէսի, կէօզլէրի, պուռունու,
տուտաքլարը, վէ պիւթիւն չէհրէսինին եարալարընտան թա-
նընմազ օլտու, Յմտի օնուն էրքէյի, օղուլլարը, վէ քըզլարը
օնու ալըպ կէօթիւրտիւլէր եօքտարտա զիբր օլունան Ալ ալի-
տէթուլահ՝ քիլիսէսինէ, վէ սաղլըք տիւէրլէրտի օնտան քէն-
տիլէրին սէֆիլ անասընա։ Ալ է օ քիլիսէյէ եաքըն մարա-
պետլէր մանաստըրը վար ըտը, օ պապիրալար տտա օնուն սաղ-
լըղընը տիւէրլէրտի։ Յմտի՝ չհուն ազիզ Պիքիր ուզաթտը
օնա սաղլըք վէրմէսին՝ պաշլատը օ հատտա տիշէհլի չէքմա-
լէնմէյէ օնտան վէ տէտի. եա ազիզ Ալ ալիտէթուլահ պու-
նէ ատալէթ տիր, քի տայմա էյլիք էտէրսին վէ սաղլըք
վէրիւրսին եապանճըլարա վէ ուզաք եէրտէն ատնա կէլէնլերէ.
վէ պէնքի սէնին քիլիսէնին ճէօմհաթընտանըմ, վէ սէ-
նին թանըտըղընը ըմ, քի տայմա պուրայա կէլիրիմ տիւվա
էթմէյէ վէ պատարագ կէօմէյէ, քի սէն պանա իսաէմէյօր-

սուն էլլիք էթմիք. խայբը պու հաք շէրահաթ՝ տէյիլ։ Պունու սէօյլէյիպ՝ պաշլատը եիւյսէք սէսլէ Տընչկըրաւաք աձը կէօզ եաշըյլա աղլամայա. էօյլէ քի ապյրըլարըն եիւրիյին տէ աձըմա թէփրէնտիրտի։ Ալ է ասնրա ազիզ Պկքիրե քիւամիւշ կիպի՝ քիլիսէտէն տրշարը չղքտը, վէ կիթտի պիր միւսաֆիր սէվինճի քէօյլինիւն էվինտէ քօնաղ օլտու։ Ալ է իշտէօկէձէ կէօրիւնտիւ օնա օրատա ազիզ Պկքիր, օ քիլիսէտէքի չէքիլմիշ միւճիւզէթլի պատկերինտէն տահա զիատէ կիւզել. էվվէլ սիթէմլէտի օնու ֆաաթը սէօզլէրլէ, վէ տէտի՝ նէ իչին սապը էթմէտին քր՛ղըմ, վէ ումմատուն քէսիպ այրըլարըն քիլիսէմտէն շէքվալէնէրէք. վէ ասնրա տէտի օ նա. քալ՛ք եօքարը տուր։ Ալ է պունու սէօյլէյիպ՝ տուրտու ընան էլլինտէն վէ այաղ իւզէրինէ քալտրդտը. վէ ասնրա ազիզ էլլէրիյլէ օղշամայլա օնուն պիւթիւն եիւզլէրին, վէ եարալարընըն եէրլէրին, սաղալմտը օնու պիւթիւն. վէ տիւշտիւլէր քապուկ կիպի օնուն իւրինլի չըպան լարընըն եարալարը։ Ալ է չիւն քէնտի միւճիւզէթի լուֆֆու շաքապաքը էթմէ իչին, տէյիլ քի սալ՛թ օնուն եիւզիւնիւն եարալարըն սաղալմտը, վէ տահի օնուն չէհրէսինէտէ, պիր միւճիւզէթլի կիւզէլլիք պաղըշլատը, թըպկը քէնտի պատկերինին կիւզէլլիյի կիպի, քի օ քիլիսէնին մէզ պահ՛նտա տուրտուրտու. վէ ասնրա թէապհ էլլէտի օնու վէ կէօրիւնմէզ օլտու, ( ) տիշէհլի ուչքուսունտան այրըլըպ, հա. չան էլլէրիյլէ նօքլատը քէնտի եիւզլէրին, վէ օնու սաղալմըշ կէօրիւնձէ, պաշլատը եիւյսէք սէտապյլա ֆէրեաատ էթմէյէ, վէ շիւքիւրլէր վէրմէյէ Ա՛լահա վէ օնուն ազիզ վա. լիտէսինէ։ Ալ է օ էվտէ օլանլար օնուն սէօյին էշհտիպ՝ սեյրթտիլէր իչէրի, օնու սաղալմըշ պուլունճա Հէյրատ օլտուլար զիատէ, լաքին հաչան կէօրտիւլէրսէ օնուն եիւզլէրինին սիմասընըն աշըրը կիւզէլլիյին. տէտիլէր, օ՛ի նէ տէմէլի պու ազիմ միւճիւզէթէ՝ պէյյէ թաճթիպլի հիւսն. իւլ եիւզլէրինէ հէրաքէթ էթմէսինէ։ Պատէհու սապահ. լա օ տիշէհլի վէ օ էվտէ օլանլար՝ կիթտիլէր պէրապէր ազիզ Պկքիրին քիլիսէսինէ վէ հէթթիզ համմու սէնաէր վեր. տիլէր Ա՛լահա վէ օնուն ազիզ Ալիսէսինէ. վէ օ քիլիսէնին մանաատրընըն մնրապետլէրի տէ էօյլէ էթտիլէր։ Ալ է պու միւճիւզէթին չաս օլմասընտա, իշտէ քէօմ քէօմ կէլլեր. էրտի օրայա կէօրմէյէ ճամահաթլար հէր երլէրտէն, վէ ճիւմ. լէսի հէյրատ օլտուպ մէհման քաբըրլարտը կէօրիւնճէ օ տիշ-

Digitized by Google

ՀՀլինեն ՄենՀնտսիդ ՀիւզԷլԼիյինե վէ տէրլԷր իտի· քի Հյէր ալիզ ՊԼիքիր պունա պէօյլէ միաճիւզէթլի Հիւան քէրեմ էթտիյսե, եա նէ քատար Հիւսիւնտար օլսա կէրէք քէնտիսի տէյի ։ Ալ է օտիշէՀլի ալիզ ՊԼիքիրլին էյլիյինէ թէշէքքիւր քըլմա իչին՝ քէնտի վիճուտին փէշկէշ էյլէտի օ քիլիսէտէ խըզմէթ էթմէ իչին օնա՝ թա՛ քէնտի էօվիմ կիւնիւնէ՛տէք· վէ սօնրա բահաթլանտը սէլամէթլէ Վէնա· վէ օրատա կէօմիւլտիւ ։

Պուռնու նոյէ Էրէր հայր փիլիպպոս ըպէնան Էպնոպ Ճիպպոս ։ Ալ Հայր Վատըս Քովէ· ճիլդ· Ե· էօրքն· 31։

ԱՀյվէ ։

Պու Հիքեայէթտէն պունու էօյրէնսէք կէրէք, քի նէ զէման Ըլլահտան պիր շէյ տիլէրսէք, էվվէԼէմիյէլիմ· իլլէ սապր ըլա ուժուտյանալըմ օնուն լութֆունա վէ մերՀամէթինէ ։ Օնրա Հյէր Ըլլահ քէնտիսի սապր ըլա պէքլէրսե պիզ մերՀամէթ էթմէ իչին, նիճէ սէօյլէր Ասայի·Ը· 18 ։ Յա նէ քատար մինասիպ տիր պիզե սապր ըլա պէքլէմէք օնուն լութֆու մերՀամէթին ալմա իչին· վէ պու տուր քի սէօյլէր մարգարէ· սաղմ· իՀ· 16 ։ Էմրնէր Տճ, և յահ ջալէրնից զօրասցի ինդ յո, և Հմրնէր Տճ ։ Լսանի· Սապր Հյէր Ասպակն, ոչ Հէրպ օՀովէլնէլնէնէն աՀնին յասլկն, վէ սապր Հյէր Ասպակն ։ Ա Ըմրակում մարգարէ սէօյլէր ։ Նայց նէՀ անապանեսցի, Հայրնէր նմա, զի որ գալոցն է, նէՀոցէ, և ոչ անապանեսցի· Լսանի· Լսրին Հյէր կէճիյնէրէ, սապր Հյէր օՀո· օ չի կնէճէրսէր կնէրին վէ կէճիյէնին ։ Ըմր· բ· 3 · Ալ է առաքեալ սէօյլէր· Պնոյ և յեզ Համբերութիւն, վէ պէմա Ընդ ապասքել, Հասցէ սաեսքեսցն ։ Լսանի, Հէսպէ պրը պնէն սապր՝ պէրա ԸնտՀրն չապՀրնին Հյէնյոյ, ենէրչէնինէ Ռճէսէյէ ։

ՄԻՒՉՒՈՂՆԹՒՆ ԱԺՐ ։

Պէր կնաճ նէյնե ապէզ Պէսէրնին ռաՀաՀալէնինէ՝ նէնդնմպէնե նէրի պոպսաս· լսրնին ասնգա Հալան նչրպէրան գնշման ջե պոպյաս պէնեմնէնդէ օ՝ ապէզ Պէսէրպէն ։

Պիւր քաչ օքումուշ կէնճ եչիտլէր՝ պիր կիւն քիլիսէ քաՀրըմանին ակյտանընտա Թօմ ոյնայէն, պիրինին փոթո-

Digitized by Google

մաղընտա պիր եիւզիւք վար ըտը, քի օնա պիր քըչ՝ մու-
հապէթէ նըշան վէրմիշտի օնու: Պու եիւզիւյիւն՝ օյունտա
պօզուլուպ ինճինմէմէի իչէն, քիլիսէյէ կիրտի. քի օրատա
պիր էմին եէրէ քօսուն. վէ օյուն պիթմիքտէն սօնրա օ-
րատան ալըն տէյի: Ամի՝ հաչան ազիզ պիքիր Ալիտա-
թուլլահըն մեզպահընըն էօնիւնէ նաքլաշտը, օրատա օնուն
պիր թաշտան օյմա կիւզել պատկերի վար ըտը, օնա պաքըպ
կէօրիւնճէ մուհապէթինէ վուրուլտու. վէ օնուն հուզու-
րինէ տիզ չէօքիւպ՝ սէլամլաստը օնու ազիմ իսպատէթքեար-
լըղ ըլա, վէ տէտի. Այ ճիւմլէտէն իրաք Պիքիր՝ պու
եիւզիւյիւ պանա վէրէն քըզտան, սէն նէ քատար տահա
զիատէ կիւզել սին հէլ խուսուստա: Ամի եա
ճիւմլէտէն միւպարէք ազիզ վալիտե Ալուլեան, իշտե
օնուն մուհապէթինտէն կէրի տուրուրում, վէ սէնի սէվ-
մէք վէ չինտէն սօնրա սանա քուլլուք էթմէք իստէրիմ.
լաքին տիլէրիմ, քի սէն տե պէնի սէվմէյէ րազի օլասըն:
Պունու սէօյլէյիպ այատա քալըբտը, վէ օ եիւզիւյիւ ազիզ
Պիքիրին փարմաքլարընընն պիրինէ թաքտը, օնու քի այըր
փարմաքլարընտան եօքարը տուրմուշտու: Ալ է իշտե կէօ-
րիւնտիւ օրատա ազիզ Պիքիրին միւճիւզէթի, զնրա օ-
նուն իքրարընա րազի օլուպ, օնու քատպուլ էթտիյինէ նը-
շան, աքապինճէ տէչիրիպ օ քէնտի փարմաղընն օ պիր
փարմաքլարընայա քափատը: () եէյիտ պու օլան միւճիւզէ-
թէ հէյրան օլտու. վէ չափուկ տըշարը չըկ օ.ի քէնտի այաք-
տաշլարընն չատըրտը օ միւճիւզէթին սէյրինէ, վէ նաքլ էյ-
լէտի օնլարա նէ էթտիյին ազիզ Պիքիրէ, վէ նէ իքրար
էթմէյին, վէ ազիզ Պիքիր տէ օնուն իքրարըն նիճէ քատպուլ
էթտիյին: Ալ է իշտե չաւ օլտու օ միւճիւզէթի պիւթիւն՝ չէհիթե
վէ ճիւմլէսի օ միւճիւզէթի կէօրիւպ եչիտէնլէր, օ եէյիտի տու-
նեատան կէրի տուրուպ րահիպ օլմա իչէն էօյիւտլէրլէրտի,
էյլէ քի քէնտի իքրարընն թէքմիլ էլմէյէ քատըը օլսուն: Ալ է
օ ուշաք միւսամմայէ պըրաքըը վէ կիւճլէնիրտի օնու էթմէյէ.
վէ պէօյլէ ազար ազար ատվուտու ազիզ Պիքիրին մուհապէ-
թինտէն, վէ թէքրար նըշան վէրտի օ քըզա. վէ իստէտի
էվլէնմէք օնուլա. վէ տիւչիւն թէսաուրիքինէ պաշլատը:
Ալ է իշտե օ քըզ ըլա նիքեահ օլաճաղը կիւն, կէօրիւնտիւ
օնա ազիզ Պիքիր սալթանաթը քըյաֆէթլէ. վէ պաշ-
լատը օնու նասիհաթլամայա, էվվել թաթը ատօղլերլէ.
քի թէքմիլ էթտին քէնտի էթտիյի իքրարըն, վէ սօնրա

Digitized by Google

ազարլատը օնու, փէք շէտիտ քաղէպ վէրմէյէ, էյէր քի իքրարըն թէքմիլ էթմէզսէ, Օհատէ քօրքտու եկյիտ ազիզ Պիքիրին տիրէնմէսինտէն, վէ աղլայըպ փիւշման օլտու, վէ ավճ տիլէտի, վէ քէնտի ահտըն թէք-միլ էթմէյէ իքրար էյլէտի, վէ ազիզ Պիքիր չափուկ կէօ-բիւնմէզ օլտու: Սօնրա օ ուշաք ժրզտան, վէ ախունա-տան կերի տուրուպ, կիմոտի պիր բահիպլէր մանաստըրը-նա կիրտի. վէ օրատա բահիպ օլտու թէքմիլ վէ փէք էյի սե-չէրմիշ: Ալ օրատա քէնտի էօզիւմ կիւնիւնէտէք, խըզմէթ էյլէտի Ալլահա. վէ օնուն ազիզ վիլիտէսի քէնտի սեվ-կիւլիւսիւնէ. հէր թէսլիւ ճան փաքլըղըյլա:

Պ-ւանս նաժլ Եաէք հայր Ալվանոս կոմոլը. ապէք Պէ-էլլին Ա-ճգլէլէ. էլլինաժ. ա. հ-ճգլէլէ 37: Տախէ պ-ւանան էչչին Ե-ւ-ժանոսո օրինոիսոց էլլինաժաս:

Ա հ յ վ է ս:

Լ օյրէնելիմ պիզ տէ պու եկյիտտէն, Ալլահըն տավէթինէ մի-թինէ օլմայէ թէզճէ եանի Ալլահըն էյլիյէ տուշ էթմէսինէ, օնուն ուլա չէք քէրրէ չաղըրըր պիզի խայրա, եա թէօպէ իստիղֆարէ, եախօթ պիր խայըր ամէլէ, վէ նիճէ սէօյլէր մարդարէ տէ. Ձայնի Տ՚ Ալ Ե-ւ հ-ժաժանէ-ւ. վէ Ե-ժան էնինէյի հէզ: Իյանի Ի-ժոպի Ալլահընըզըն ա-ժանանա հ-ւինի օլէլմ. ոչ էյլէ օլտո-ա պէկէ. Իրեմ. խէ. 6, 11 Ա էյէր է-շէթմէզլիյէ վուրուպ միւթիհ օլմայաք հէր քէմիլիքէլէր լյաստ կէլիրլէր պիզէ. եանի ճանըն վէ թէնին ճէզասը. նիճէ ատաքիալ սէօյլէր. Ալնհատէնպոտ-է Լ-ա-ժ հ-ւ յոշնատ, Իյանի, հ-ւինի օլմայալա էլլոպի Էօլէմ պէ-նէսյ-է. կէօյաքի էպէտի հէլաքըղը էօզիւմիւ: Իմոտ հէր խայ-ըրըղը միւշհազա քի պըրաքըրսա Ալլահ ֆիքրիմիզէ, տին-լէյէլիմ. օլմայէ քի պիւինէ հաճէթ էթմէմիյէ. օ սէպէպ օլսուն էպէտի հէլաքըղըմիզա:

Digitized by Google

ԱՐԻԱՒՈՂԻ ՃԱՌԸ։

Ընդ պիւռը պէր հանըմ Սալմանը տաղալըը Էնոգի էօլեա հատաղըզնաման։

Փօրթուգալը կատարինէ տայիդեան՝ Վիլավերթէնին տուլաքանը, զահիա վէ ալիմ ափէնտի, վէ ազիզ պիքիր Վալետեթուլահա զիատե իպատեթքեար ըտը քենտի չօճուքըզուննան պէրի։ Պու տահա օն տէօրթ եաշընտա քըզ իքէն, պիր ատեթաէն տըշարը չէթին վէ ուզուն հաստալըգա ուղատը. քի օնու տայմա տէօչէյինտէն քուվվեթվի սըչըրատըրտը. Թաքի կէօրէնէրի ածըտըղընտան Թիթրէմէ տուԹարտը։ Վէ քալտը պու էզնյէթաե տէօրտ այ։ Յամի՝ պու մարազըն քուվվեթլէնիպ, Հէքիմլէրտէն իլաճ վէ տէրման պուլունմամասընտա՝ էօլիւմ տէրէճէսինէ եէթիշտի., վէ ճիւմլէսի օնուն իւզէրինէ աղլարլատը, վէ Թէտաւիք կէօրիւրէրտի քէֆինի վէ սայրը կէօմիւլմէսինէ իքտիզալը օլան չէյլէրի։ Յաչին սայրըլտըընտան զիատե աղլար վէ եանտատը օնուն իւզէրինէ քենտի Թայասը, քի զիատե զահիտ վէ Ալլահա մուհապէթլի քարըյտը։ Վօնրա պու քարը իմդիքալա քուվվեթլէնիպ, ազիզ Պիքիր Վալետեթուլահըն քիլիսէսինէ կիմտի, վէ օրատա ածը կէօզ եաշը տէօքէրէք նիազ էտէրտի օնա, քըվա սաղըքը վէրմէ իչին. քի օնուն սաղ ըտը սայասընտա, քենտիսի առ օնուդա բահաթ կէչինսին Փուքարէյլիյինտէ։ Յչիմտի օնուն նիազըն ազիզ Պիքիր, վէ պաղըշլատը օնա, տէյիլ քի քըզ սալթ էօլմէտի, վէ տախի պաշլատը քաֆիլ սաղլըգա տէօնմէյէ, լաքին ափէմիւն տաղալմատը, վէ տէօչէկտէ պէշ այ տահա քալտը, վէ սօլ Թարափը քէօթրիւմիւքտէն տուԹուլմասը իչին, վէ սօլ քօլու օ քատար եավուզ Թիթրէքտի, քի օնուն քօլուն Թիթրէմէսին տէյի՝ քավի տուԹմայէ չալըշանլարըն էլէրին վէ քօլաարըն տա Թիթրէտիյտի։ Վօնրա Կատարինէնին ումմատու քէսիլտի Հնասանլարըն եարտըմընտան. վէ կէօրտիւ, քի Թայասընըն նիազը իչին էօլմէտի, իւլէ եէնի էօմիւր ալտը ազիզ Պիքիրտէն վէօքհիւրմէտու քենտիսին յմէճկիրէյլէ Վիլավերդէ քալէսինտէ եափըլան ազիզ Պիքիրին քիլիսէսինէ. քի օրատա օ կիւն պիւյիւն շէհիր ճէմ օլմուշլատը, զիրա պէր պաշը էօլ-

Digitized by Google

ֆիու կիւնիւյտիւ : Ալ է օրատա օնուն մէզապահընըն էօնիւնտէ
ռէճկիրէնին իչինտէ՝ եիւզիւ իւզէրինէ տիշիւպ, պաշլատը
աճը կէօզ եաշրյլա, վէ քէմալի իմիքաթլա սաղլըք տիլէ-
մէյէ քէնտի թէամիւլ օլունմազ հաստալըղընա, վէ տէտի.
Նա ազիզ պիրքիր Ալլահտէուլլահ, եէրին վէ կէօյիւն սուլ-
թանը, տիլէրիմ սէնտէն քի սէնին իչիմիշամը իզզէթին իչին
պէնիմ թէամիւլ օլունմազ տէրթլէրիմէ սաղլըք վէրէսին,
քի օնունլա սայրըլարլատա մէյիլլէնսինլէր մուհապէթինէ
վէ սէնին քուլլուղունա. վէ պէն նէ սէզա հալայըղըն տա
զիատէ քավիլէնէյիմ սէնին մուհապէթինտէ : Ամտի՝ հա-
չան պուռնիաչը էտինճէ, տահա քէլամլարը աղզընտաչքէն
սաղալտը թէքմիլ քէնտի հաստալըղընտան, վէ քուվվէթ-
լէնիպ քէնտի սաղլըղընտաչքի թէնինին քուվվէթլէնտէն
զիատէ, քալբտը թէճիրբէտէն տըշարը չըքտը, վէ կէզլը-
նէրէք օ քիլիսէտէ՝ կիտէրտի քէնտինին օրատա օլան
տօստլարընա : Պունու ճէօմահալթլար կէօրիւնճէ պաչշլատը-
լար եիւյսէք սէսլէ ֆէրեատ էտիպ տէմէյէ, միւճիւզէթ տիր
միւճիւզէթ տիր : Պու սէսէ մանաստըրտա վէ դաստա օլան
բահիալէր սէյիրթտիլէր վէ Ալլահընն միւճիւզէթինին կէօրիւպ
թամճուպլանտըլար, վէ ճիւմլէսի տիզ չէօքիւպ՝ պու բու-
հանի պէստէյի թամթը ավամզիլէ օքուտուլար. Օրնէք Ալ
գոլէֆանէյ. վէ սայրը : Ալ է օօնրա իքինճի կիւն Ալլահա վէ
օնուն ազիզ Ալիտէսինէ թէշէքքիւր քըլմա իչին. քիլիսէտէ
վէ օնուն էթրաֆընտա զինէէմէլի թաւրօրա չըքտըլար, վէ
օնլարըա պիլէ իտի Ալատալինէ սուլթան տա, վէ ճիւմլէսին-
տէն զիատէ մէրտըվյլէ թաւրօրտա կիտէրտի աղզիզ Պիքիր-
տէն եէնի ալտըղը քուվվէթ իլէ : Ալ է տէյիլ սալմի պու
քատար իլէ օնտան օօնքա տա, ճէմի քէնտի էօմրիւ կիւն-
լէրինտէ սապահտան սանքի էօյլէյէտէք, հիչ պիր եէրէ
տայանմասըղ տիզ չէօքիւպ օ քիլիսէտէ Ալլահա վէ օնուն
ազիզ Ալիտէսինէ իպատէթի էտէրտի : Ալ է տախի լայըղընա
կէօրէ Ալլահա համտ ու սէնա վէրմէ իչին, հէր
սէնէ օ միւճիւզէթ քէրէմինն ալտըղը կիւն ճիւմլէ
քէնտի էթրաֆի աքրապալարըյլա պէրապէր իշտէն իսրմէթ-
տէն կէրի տուրուպ՝ զատիկ կիպի եօրթու սաքլայըպ,
Ալլահա չիւքիւրլէր վէյմէտէ օլուրտու : Ալ է չօք հաստա-
լար վէ տէրթլիլէր պու պէօյէք միւճիւզէթտէն իսրէթ ա-
լօպ. ազիզ պիլ իրին օ քիլիսէսինէ քօշարլարտը. վէ քէն-
տիլէրին իմիքաթլընա կէօրէ թիւրլիւ թիւրլիւ սաղլըքլար

Digitized by Google

լուծիս պուլուրլարտը. օնուն ուլա վէ օ քիլիսէ թա պու կիւնէտէք տինտար քրիստիանլարա զիարէթ եէրի օլտու։

Պաւնոյ նաէլ եէրէ հայր Լոպովկինա գրանոպ. վէ Վանկ-ֆելիա ռէնթի ռիլիաոլորընոպ։ Վէ հայր Վոռէա քովէ. ճէլ. Ե. Էօրնե. 31։

ԱՐՀԱՆ։

Լ՚օյրէնէլիմ պիզ տէ պու Կատարինէ սուլթանտան տայ-մա թէշէքքիւր քըլմայէ Ա՚լլահա հաչան պիր բուհանի, եա ճիսմանի էյլիք ալըրսաք։ Վէ չիւն հէր կիւն օնտան պիր լուծիս քէրէմ ալըրըզ, ղնրա եա կիւնահ ինշէրիզ, կիւնա յըմըզա կէօրէ էտա էթմէզ պիզէ, վէ եախօթ պիզիմ բուհանի վէ ճիսմանի իշէրիմիզէ իհսան-լըք վէրիր. պուներն իչին օնա տայըմ թէշէքքիւր քըլ-մայէ պօրճլուզ, նիճէ սէօյլէր Վաւիթ. Օրնէկինչ գՁՐ յամ ձամ, Լանի, Ֆինէսիկ էսէյէմ Լապպէյէ հէր սահա-եախօթ. Օրնէա անյն նմ գՁՐ ես մ ռաստաոր գամ պոռա նէ. Լանի, Ֆինապկ էյլէ նէլէնմ Լապպէյէ. վէ ռանաւհա ճիմլա օնտա ռէբեմլէրէն։ Օհրա նաէքթօրլուք նիճէ սէօյլէր Այնեքայ կէօրտիչիւն էյլէյին մուքապէլէսին էտա էթմէմքտէն քէօ-թիւ տիւր, զնրա պիր կիւն օլուր քի, քապիլ տիր էտա էՁմէսի, վէ օ քի ունուԹմուշ տուր կէօրտիչիւ էյլէյի, պիր թիւրլիւ քատըր տէյիլ տիր մէճմուն օլմայէ։

ՄԻՆՉԻՒՕՂԼԹ ԱԻ։

Լ՚էնՁ Պէյէր պէյ աբէսյը ռէնպէ քահիպլէրնյլէ. պէնիպաե պը-պաւլտան յա-բլնաբսը։

Վ աքտ ըլա պիր աբքայ քէնտինին չօք բահիպլէրնյլէ, վէ տայյը չօք տիւնեավիլէր տէ. պիր կէմիյէ կիրիպ Ինկիլթէ-բայա կիտէրլէրտի։ Վէ հաչան Ինկիլիզնն պէօյիւք տէնիզնն աչըղընա վարարլարաա, պիր պէօյիւք ֆըրթընա չըքտը. վէ կէմի իբի կիւն իբի կէձէ չալքանըպ կէմի պաթըպ պօղու-մայէ եաքըն ըտը։ Օլտէմ ճիւմլէ կէմիտէ օլանլարըն էօ-միւրլէրինտէն ումուտարը քէսիլիպ պաշլատըլար եանը-

Digitized by Google

եւ բէքտէն ֆէրեաստ էտիպ Նալվարմայէ Ալլահա քէնտիլէ-
րին էօլիւմտէն խէյլա էթմէ իչին, վէ պազըլարը սէ՛ Ալիկո-
ղայոսու իմտատա չաղըրըրլարտը պազըլարը սէ՛ Ինդրեասը,
վէ սարըլարը քէնտիլէրին կէօզէթմէի սէ՛լարըն, օնա քի
քէնտիլէր իպատէթքեար ըտըլար. լաքին ֆըրթանա վէ
տալկա քէսիլմիյիպ, իլլէ կիթտիկճէ քուվվէթլէնիրտի:
Ոլտէմ աբրայ օ իքի կիւնտէ հիչ պիր շէյ եէմէմիշտի
պիր էլմատան քայրը, վէ տէնիզին ալթ իւստ օլմասընտան
ինճինմիշ՝ էօլիւմ թէհլիքէսինտե տուրուրտու, վէ
քըթ նէֆէս ալըրտը, տէտի կէմիտէ օլանլարըն ճիւմլէսինէ,
կէօրիյօրում քարտաշլար, ճիւմլէնիպ իքի կիւն տիւր
պիր տիւզիյէ իմտատա չաղըրըրսընըզ Ալլահըն սէ՛լարըն,
վէ Հյի էտէրսինիզ. լաքին սիզէրտէն հէչ պիրինիզ կէօր-
մէտիմ, քի ազնզ պիքիր Ալիտէթուլլահը իմտատա
չաղըրսըն. օ քի կէօյիւն վէ նէրին տուրմանը, վէ տէնի-
զին հէօքիւմտարը տըր, վէ ճիւմլէ սէ՛լարտան զիատէ քուտ-
րէթքեանի տիր. էօյլէ իսկ կէլին սէվիւլիւ քարտաշլար,
օնու տա հէփսիմիզ պիր աղըզտան՝ տօլու իթիքատըլա պի-
զի իմտատա չաղըրալըմ: Ալ է օնուն սէօզլէնէ ճիւմլէսի ըա-
զի օլուպ՝ օ սահաթ տիզ էօօքիւպ պաշլատըլար աճը կէօզ
եաշըդա ազնզ պիքիր Ալիտէթուլլահը իմտատա չաղըրմայէ:
Իմտի աբրայ վէ քէնտի ըահիպլէրի աղայարաք էզ-
կիյէ պու տիւվանըն ահէնկին չաղըրըրքէն. քի օ պաշլա-
նըրը. Ա՛նէլա՛ա սաա պիւրը Ալէրհմ ահնպէն պօպա՛ պի-
զի ապաքըլ իլ՛անէդի պէզիլ Ալլահմմա, չէֆայէլ էյլէ ահնին ճեօ-
տահմէլըն իչին. վէ սայրը. իշտե տահա քէլմալարը աղըզ-
լարընտայքէն կէօրիւնտիւ կէմինին տիրէյինին ու-
ճունտա պիր պէօյիւք նուր տօղմուշ եանի իրի իրի պարա-
թըլար պիր արատա եանմըշ կիպի, քի օ կէճէնին քարան-
լըղըն տաղըտըպ՝ ճիւմլէսին թապիր օլունմազ իւրիւ-
շանլըղ ըլա տօլտուրտու. վէ օ սահաթ տէնիզին տալկասը
մայնէ պըրաքտը, վէ ազնզ պիքիր Ալիտէթուլլահըն լութ-
ֆույլա պէօյիւք ըահաթլըք օլտու: Ալ է սօնրա կիւն սապահ
օլունճա՝ եէթիշտիկլէր սէլամէթլէ իլիմանա, Նէրէյէ քի կի-
տէճէքլէրտի. վէ կէմիտէն քարայա չըքըպ՝ հէթսիզ
շիւքիւրլէր վէրիրլէրտի Ալլահա, վէ օնուն ազնզ
Ալիտէսինէ:

Digitized by Google

Տես պէնիէն չիլիապ. Ը։ Ա և հայր Ալվանոս Խոմլեան. չիլապ. Ե. հա. 32։

ԱՂՕԹՔ։

Պոլ փըրթընայա աւրհնուելար կիպի պիզ ամէ տայըմ տիւնեանըն բուհանի փըրթընասընտա տուրտուզ. Դաւրիթին տէմէսինէ կէօրէ. Ալէլուիա՛ ի վէյշ պաշարէնին պէս ի ձամանէնին ինչ էրկուռա յահու։ Յանի Տէսպոտը վէ ծըլէրը յուշլախտըր պէնի, վէ եօլմ ապըտըրըմէրինէրէ պռնա։ Օյնա տայըմ էգիյէթ էքէրիզ ևա թէն սէֆալէրինտէն ևա շէյթանըն տուզաքլարընտան վէ եախօթ տիւնեանըն ֆէնա խրէթլէրինտէն օնլար ըլա տայըմ եաքաշըրըզ պօղուլմայէ ճէհէննէմ տէրիասընտա։ Իյլէ նասըլըթ սէ՛ պետրա առաքեալ Հաչան պաթմայէ պաշլատը յա տէնիզտէ, ֆէրևատ էթտի էնա։ Տէ ծըլի՛ պէս վէ էրկնէյ ահա՜ասէ՛. ևանի, Ասպով յուրի՛պ պէնի, պէրա ինչ հէլա՛ օղա՜յօղա՜մ. վէ էն էլին սունուա՛ քուրթարտը օնու. քէզաւիք պիզ ամէ օնաւն կիպի, վէ պու փըրթընայէ տուրթուլանըլար կիպի նէ զէման տալկալանըպ սըքլէթի չէքէրսէք թէնտէն, շէյթանտան վէ տիւնեատէն. ֆէրևատ էտէլիմ ճանը կէօնիւլտէն ազիզ պիքիր Ալիտէթուլլահ ճանը կէօնիւլտէն քուրթարմայէ պիզի օնլարըն տալկալարընտան. վէ օ շիւփհէսիզ քուրթարըը պիզի օնլարըն փըրթընասընտան վէ ճէհէննէմտէն. վէ նէմիշտիրիպ կէօյլէրին ճէննէթինին իլմանընա րիսալ էտեր։ Ամէն։

ՆՇԱՆ։

ԳԼՈՒԽ Թ.

Ազիզ և Ալիսաէթուլլահը մուճզէթլէրինին։

ՄԱՐԿ. Ը. Ամէ ածածինին ազիզ, վէ միւ-
պարէք խանինէ օլան իպատէթքարլըք իզզէթլէնտի
պէշ միւճիւզէթլի կիւլլէր իլէ. 1

ՄԱՐ. Ր։ Պէյան օլտու շէյթանըն քեազիպլըկ՝
պիր քարը Ազըյն քեզ Անրիամ տէմէխինտէ. 5

ՄԱՐ. Գ։ Պիր քըզ Ազըյն քեզ Անրիամ սէյ-
լէմէյլէ՝ քուրթուլտու շէյթանըն էլինտէն, քի օ-
նու հիլաք էթմէք իստէրտի. 8

ՄԱՐ. Գ։ Պիր զալըմ զապիթ քիմսէ՝ ամէնասը
կոյսուն վարդարանըն սէպէպսիզ՝ տէօնտիւ կիւ-
նահլարընտան, վէ խէլաս պուլտու. 11

ՄԱՐ. Ե։ Պիր զինաքեար տիշէհլի ամէնասը կոյ-
սուն վարդարանըն սէյլէմէ իլէ, տէօնտիւ քէնա-
տինին ֆէնա եօլլարընտան. 14

ՄԱՐ. Զ։ Պիր զալըմ պէյզատէ ազիզ Պէքիրին
վարդարանըն սէյլէմէ իլէ չօք լուֆթլար պուլտու
օնտան, վէ չօք տէրթլէրտէն քուրթուլտու. 18

ՄԱՐ. Է։ Պիր կէնճ եէյնտ ազիզ Պէքիրին վարդարանըն
սէյլէմէյլէ, քէնտի ազիզըն վէ քէմ խույլարընտան
տէօնիւբ՝ տօղրուլթտու ամէլլէրին. վէ օնտան
կէյլէրին ճէննէթինէ տէյիշլտի. 21

Digitized by Google

ՄԻՒ. Ը։ Սօլթատըն պիրի զաթիլամ օլուպ էօլիւմէ՝ քուքթուլտու օնտան ազիզ Պիքիրին վարդապանըն սէօյլէմէ իլէ.

ՄԻՒ. ԼԱ։ Ընձնաձէ Կոյսուն վարդապանընըն սէպէպի իլէ պիր կէնճ եկիտ էօլիւմտէն քուրթուլտու.

ՄԻՒ. ԼԲ։ Ազիզ վաթիտէթուլլահ քէնտի սէ՛ վարդապանընըն շէֆայէթի իլէ պիր պաքիրընըն էլինլէ ամէնա նէմ վէրտի պիր պաքիրալարըն կարդընա.

ՄԻՒ. ԼԳ։ Ուչ քըզ քարտաշլար հիքմէթլի կիյինտիրտիլէր ազիզ պիքիր Սարիամը. օ տա կէյտիրտի ընլարը քէնտիլէրին էօլիւմ կիւնիւնտէ.

ՄԻՒ. ԼԴ։ Ընըզ զատե պիր հանըմ պէօյիք թաւլիհսիզ լինլէյէ տիւշիւպ՝ ամէնտը Կոյտտան իմտատ պուլտու աճայիպ միւճիւզէթ թարիքիյլէ.

ՄԻՒ. ԼԵ։ Խահիպին պիրինին ազը ընտան կիւլլէր չըքմասը կէօրիւնտիւլէր ազիզ Պիքիրին վարդապատըն սէօյլէմէսինտէ.

ՄԻՒ. ԼԶ։ Ծովմաս նամ պիր պէյզատէյի քուրթարտը ազիզ Պիքիր չէյթանըն ֆէնտլէրինտէն.

ՄԻՒ. ԼԷ։ Ա՛իւմլէտէն ազիզ Պիքիր քէնտինէ խպատէթքեար պիր ֆուքարէնին չօճուղուն սաքլատը նանկըն աթէշլինտէն.

ՄԻՒ. ԼԸ։ Պիր կիւնահքեար քարը թէօպէյէ կէլտի ազիզ Պիքիրին ողլոյն քեզ Սարիամըն հէր կիւն սէօյլէմէ իլէ.

ՄԻՒ. ԼԹ։ Պիր քահանայ էլինէ ալըպ պազըրսաք. լարըն վէ իչէրիսինին թաքըմլարըն՝ օնլարը քի ա ճըքսըզ տինսիզլէր չըքարմըշլարտը. կիթտի Թա վա լիտէթուլլահ սէ՛ Կոյսուն ազիզ էվինէ. վէ օնտա էօլտիւ ազիզ էօլիւմիւլէ.

ՄԻՒ. ՄԱ։ Պիր ֆուքարէ քիմսէ ազիզ Պիքիրին միւճիւզէթիյլէ իմտատ պուլտու քէնտինին, վէ քըզլարընըն ֆուքարէլիյինէ.

ՄԻՒ. ՄԲ։ Պիր ասըլզատե իքի տէֆա միւճիւզէթիյլէ ազիզ Պիքիրին՝ սաղլարը քէնտի ազըր նա թալարընտան,

Digitized by Google

Մ՝ Ի՝ Հոգմնդոս եպիսկոպոս ազիզ Պիքիրին միաձիւզէթիլլէ իքի քէրբէ քուրթուլտու ըէֆազիլէրին էլլէրինտէն . 67

Մ՝ ԻԸ՝ Պիր ուչուզ քիմսէ ազիզ Պիքիրին միաձիւզէթիլլէ ուչուզլուղունտան փաքլանտը . վէ սօնրա նամքնօրլուղու իչէին քազէպլէնտի . 70

Մ՝ ԻԿ՝ Պիր պէյին ասկէրլէրինտէն չօքլարը ազիզ Պիքիրտէն քազէպլէնտիլէր , քի օնլար եաղմաւմաք իստէրլէրտի օնուն ազիզ էվլինին խաղնէսին Հօրէտօտա . 73

Մ՝ ԻԿ՝ Պիր զանկլե գարը կիւնահլարընտան վազ կէչիպ՝ ազիզ Պիքիրին էվլինէ զիարէթէ կիւ՝ տէլքէն , էճայիպ եարտըմլար պուլտու օնտան . 76

Մ՝ ԻԿ՝ Պէղագիոս Պապանիա փատիշահը ազիզ Վալիտէթուլլահըն եարտըմըլըմ եէնտի տինսիզ մաղրուպիլէրի . 79

Մ՝ ԻԼ՝ Ազիզ վալիտէթուլլահըն չէֆայէթիլլէ պաշկա պիր մէնշուր եէնիմսի քրիստիանլարըն՝ տինսիզլէրի . 82

Մ՝ Լ՝ Ազիզ վալիտէթուլլահըն միաձիւզէթիլլէ , Ֆիանտրատա սպանիալըլարըն պիր պաշկա ֆէթհի . 85

Մ՝ ԼԱ՝ Քրիստիանլարըն թարզի ախէր եէնիմէլէրի տը Ազատլըն չէֆայէթիլլէ եատ միլլէթլէրի . 88

Մ՝ ԼԲ՝ Պիկտավիոն չէհրի ճիւմլէտէն ազիզ Պիքիրին միաճիւզէթիլլէ սաքլանտը քէնտի տիւշմանլարընտան . 91

Մ՝ ԼԳ՝ Ազիզ Պիքիր էմին էյլէտի Հօրէնա սուլթանը Հաէնատէյի օնուն զէվճինին լօթուրանլարը եէնէճէյի իչէին պիր սաղըր վէ տիլսիզ գըզը սեյլէթմէյլէ . 94

Մ՝ Լ՝ Կիլէ էյալէթինտէ Իմպէրիալէ շէհիրի ազիզ Վալիտէթուլլահըն միաճիւզէթիլլէ քուրթուլտու քէնտի տիւշմանլարընտան գուշաթմասընտան . 97

Մ՝ ԼԱ՝ Ազիզ պիքիր վալիտէթուլլահըն պատկերինին էլի իլէ քրիստիան օլտուլար՝ պիր փատիշահ , վէ օնուն վալիտէսի , վէ տէվլէթին բիճալլարը . 100

Digitized by Google

Մի. ԼՐ. Ընդհ Պիքիրէ իպատէքքեար պիր քիմ-
սէ՝ նէշէքի պօղաղընատան աղբըրպ, քաւթուլտու
էօլիւմտէն. 103
Մի. ԼՂ. Իքի սուչսուզլար էօլիւմտէն քաւր-
թուլտուլար ազիզ Պիքիրին շէֆայէթիյլէ. 106
Մի. ԼՂ. Պիր արբայ, քի էօլմիշ զան օլունույօր-
տու ազիզ Պիքիր վալիտէթուլլահըն միւճիւզէ-
թիյլէ տիրի օլուլունտու. 110
Մի. ԼՃ. Ալիշիզատէ էվլատը պիր քըզ քէնտի
պիքիրլիյին սաքլատմա իչին էօլտիւ, վէ ազիզ
Պիքիրին շէֆայէթիյլէ էօմիւլէրտէն քալքտը. 114
Մի. ԼՕ. Պիր զէվճէ, վէ օնուն իքի օղուլլարը
էօլիւպ, ազիզ Պիքիրին շէֆայէթիյլէ քըյամէ օլ-
տուլար միւրտէլէրտէն. 117
Մի. ԼՅ. Պիր տիշէհլիյէ քէնտի էրքէյի իֆտիրա էտէր,
ազիզ Պիքիր օնու փաքա չըքարըպ, էօլիւմտէն
քաւրթարըր. 121
Մի. ԼՂ. Պիր քրիստիան չօճուք պօղաղլանտըր
չըֆնուտլարտան, ազիզ Վալիտէթուլլահըն քարէզի
իչէն. ածնրա քըյամէ օլտու միւրտէլէրտէն, վէ
էօլտիւբէնէլէր աթէշէ եանտըլար. 125
Մի. ԼՁ. Ընդհ Պիքիր քէնտիսինէ պիր իպա-
տէթքեարըն քըզըն քաւրտուն ազգ ընտան խէյաս
էյլէտի. 128
Մի. Լ. Պիր քիշիզատէ հանըմ քէնտի էօլմիշ
էվլատըն սաղ պուլուր՝ քափմայլա ազիզ վալիտէ-
թուլլահըն քուճաղընատան օնուն ՅՅա օլուն. 132
Մի. ԼԱ. Պիր հանըմ քէնտի էրքէյինէ քըսկանճ-
լըք իչէն քէնտին էօլտիւրտիւ, լաքին ազիզ
Պիքիրին միւճիւզէթիյլէ քըյամէ օլտու միւրտէ-
լէրտէն. 136
Մի. ԼԲ. Ղէհ վիլայէթինին հէօքիւմտարը Ղօճա-
նատ իքի տէֆա էօմիւր ալտը ճիւմլէտէն ազիզ
Պիքիրտէն միւճիւզէթ իլէ, եանի էվվէլ՝ տօզմա-
սընտա, վէ սօնրա պիր պաշկա քազատա. 140
Մի. ԼԳ. Պիր չըֆուտ՝ քի էօլտիւրտիւ քէնտի
վաֆթիզ օլմըշ էվլատըն, քրիստիան օլտու ազիզ
Պիքիրին միւճիւզէթիյլէ. 143
Մի. ԼԴ. Պիր քարը կիւնահտա էօլիւպ քըյ-

Digitized by Google

ամէ օլուր միւրտէլէրտէն ճիւմլէտէն ազիզ Պիքիրին չէֆայէթի իլէ, վէ կիւնահլարըն իթրաֆ օլսուպ, թէքրար հօլիւբ. 146

Մի. խդ։ Պիր մահսում հօլիւ տօղտու վէ օն պէշ հին տէն սօնրա քըյամէ օլտու ազիզ Պիքիրին միւճիզէթիյլէ. վէ վաֆատըզ օլուպ թէքրար հօլտիւ. 150

Մի. խդ։ Էհատանտա էքինճինին պիրի, ազիզ Պիքիրին պիր քիւչիք պատկերին պուլտու, քի էօք միւճիզէթ էթտի. 154

Մի. խդ։ Պիր աճայըպ հօքիւզիւն քըյաֆէտօզլու պուլտուն տա Տօրոս տաղընտա՝ Մինօրկ ատասընտա, ազիզ Պիքիրին պիր միւճիզէթլի պատկերի. 157

Մի. խդ։ Յօղտա չէհրինտէ կարմէլեան րահիպլէրին մանաստըրընըն թէմէլին պրաքըտիսընտա ազիզ Պիքիրին պաղը միւճիզէթի իչին. 161

Մի. խդ։ Ռուրթուպէթ շէհրինէ եաքըն պիր պունարտա ազիզ Պիքիրտէն օլան պաղը միւճիզէթ իչին, քի տէնիլտի ազիզ Ալիտէթուլլահ պունարը. 165

Մի. ՟օ։ Պաղը ազիզ Պիքիրտէն օլան միւճիզէթ իչին քէնտինէ պիր քիլիսէ եափըլմատընտա. 167

Մի. ՟օՆ։ Ա՛իմլէտէն ազիզ Պիքիր թէպիկէ էյլէտի տինտէ պիր քալըն ֆիքիրլի վէ աղմաք հինտիյի. վէ սաղալթուը օնու քէօթիւմիւրտէն. 171

Մի. ՟օՆ։ Պիր փութիէրեօտ պիշիւճիւ ազիզ Պիքիրին միւճիզէթիյլէ քրիստիան օլտու, վէ թէնինին աղըրսընա սաղլըք պուլտու. 173

Մի. ՟օՆ։ Պիր չըֆտու քըզը քէօթիւմ, վէ տիլսիզ, քի ճինլէրտէն տալի իպլիսլա չէքէրտի, ազիզ Պիքիրտէն տէրտլէրինէ շիֆա պուլտու. 177

Մի. ՟օՆ։ Պիր մաղրպի եասըը ճիւմլէտէն ազիզ Պիքիրին չէֆայէթիյլէ քրիստիան օլտու. 180

Մի. ՟օՆ։ Ազիզ Պիքիր քէնտի միւճիզէթլի պատկերինին էլիյլէ քրիստիան տինինէ տէօնտէրտի պիր հագարացի սուլթանը. 184

Մի. ՟օՀ։ Տիւնեա վէրան օլմա թէհլիքէսինտէ իտի քէնտի կիւնահլարը իչին, իլլէ ազիզ Պիքիրին չէֆայէթիյլէ թէհլիքէտէն քուրթուլտու. 188

Մի. ՟օՅ։ Ազիզ Պիքիրէ իպատէ թէքրար մուրթուլտու

Վ ոճիփակիոսուն ալէսաք կէօնիւլլիւլիւքիւ իզզէթլէնաի
օնատան, վէ օնուն Ալլահ օղլունատան. 192

ՄԻ. ՃՀ: Կէօրիւնտիւ Ազիզ Պիքիր պիր քէնտի իպատէթքեարը բահիպէ, քի արզուլէրտի ծնուկ կէօրմէյէ. 195

ՄԻ, ՃՀԹ: Ալըղատէ էվլատը պիր քըզ նիսազ էտէրտի ազիզ Պիքիրէ կէօստէրմէյէ օնա քէնտի Ալլահ օղլու Ցնու, տիլէտիյին ալըպ՝ տիւննատան կէօչ էյլէտի. 199

ՄԻ. Կ: Ազիզ Պիքիր պիր քէնտի իպատէթքեաըընա փէք էօրքէ իլէ կէօրիւնտիւ օնուն աղըրհաստալըընտա. լաքին ազիզ Ռգնատիոս պապանըն շէֆայէթի իչին պարըշտը, վէ սաղլըք վէրտի օնա. 201

ՄԻ. ԿԸ: Իվէտէ նամ պիր զահիտ քարը քէնտի էտէպին քայըպ էթմէ թէհլիքէսինէ տիւշմէսինտէ, ազիզ Պիքիրին եարտըմըյլա քուրթուլտու. 204

ՄԻ, ԿՀ: Կէօրիւնիւպ ազիզ Պիքիր քէնտի իպատէթքեարը պիր չօպան քըզա օնուն էօլիւմ վաքտընտա՝ օնուն ճանընն պիլէսինճէ կէօյլէրէ կէօթիւրտիւ. 207

ՄԻ. ԿԹ: Միւճիւզէթլի մոմ իչին, քի վէրտի ազիզ Պիքիր հաստալարընն սաղլըղը իչին. 210

ՄԻ. Կ՚: Ազիզ Պիքիր պիր թէրքի տիւնեա քիմսեյի շէյթանընն պէլասընտան քուրթարըպ՝ իքտիզալը նասահաթ վէրտի օնա. 213

ՄԻ. ԿԱ: Ազիզ Պիքիր շիֆայէթճի օլտու պիր տէվլէթլի իչին, քի ֆոքարէլէրի էվինէ քապուլ էթմէզտի. 215

ՄԻ. ԿՕ: Պէյան էյլէտի ազիզ Պիքիր պիր միւթայինին քեռզիպլիյին. վէ օ քէնտի քապահաթ լարընա լայիք ճէզասընն ալտը. 218

ՄԻ. ԿԱ: Ազիզ Վալիտէթուլլահընն պիքիրլիյի վէ վալիտէյնի մէթինլէնտի պիր անատան էմմա քեռրուն կէօզնիւ աչըլըպ նուրլանմասը յլա. 221

ՄԻ. ԿՊ: Ազիզ Պիքիր Յուհան դամասկացինին քէսիլմիշ էլին սաղալմտը. 225

ՄԻ. ԿԹ: Լրանուհի Լաւիմէ քէնտի պիքիրլիյինն սաքլամա իչին քէստի քէնտի պուննուն վէ տուշ

տաքլարըն՝ օնլար քի ասնրա վէրիւտիւէր օնա
ազիզ Պիքիրտէն էվվէլքինտէն մէնշուր. 229
ՄԻ. Ը, Ազիզ Պիքիր շէհիրլինին պէրինին զէվ-
ճէսին վէ քըզըն էօլիւմտէն սաքլատը քի սը-
փարըշ էթմիշտի օնլարը օնա. 233
ՄԻ. ԸՀ. Պիր ատէմ ազիզ Պիքիրին միւճիւ-
զէթիլէ քէնտի օղլուլլա մայորի պիւէրին էլլէ
բինտէն, վէ եասըրլըքտան քուրթուլտու. 235
ՄԻ. ԸՂ. Ազիզ Պիքիր քէնտի իպատէթքարը
պիր տուվ քարընըն օղլուն եասըրլըքտան քուր-
թարըպ՝ օնուն քըզընա տա պիր պէյիւք լուֆֆ-
էյլէտի. 239
ՄԻ. ԸՉ. Պիր քարըյը քէնտի էրքէյի էօլ-
տիւրէճէյի վաքըթ սէ Ըճածին միւճիւզէթ իլէ
քուրթարտը. 344
ՄԻ. ԸՉ. Ազիզ Պիքիր, քիշիզատե էվվատը
գէնովեփե հանըմը էօլիւմտէն քուրթարտը, օնա
քի սիճիվ օլտու զինա իֆտիրասըյլա. 246
ՄԻ. ԸՆ. Պիր քըզ նը խաչը քուճաքլամայլա
շէյթանըն էլինտէն քուրթուլտու, ազիզ Վալիտէ-
թուլլահըն չիֆայէթի իլէ. 250
ՄԻ. Ը.Օ. Ազիզ Պիքիր պիր փափազա տիւշնի
փէշիկէշ էթտի, քի օնու բէֆազիլէր քէստիլէրտի. 253
ՄԻ, ԸԱ. Պիր՝ չըֆուէթ քարըսը զինա՝ իչին շէք լա-
լէնիպ, ղաթլինէք իլամ օլտու. լաքին ազիզ Պի-
քիրին միւճիւզէթիլլէ էօլիւմտէն քուրթուլտու. 256
ՄԻ. ԸՐ. Ազիզ Պիքիր պիր չըֆուտու տէօնտեր-
տի քրիստիան տինինէ կէօստէրմէյլէ օնա ճիՀէն-
նէմին իսկէնճէլէրին, վէ ճէննէթէին սալթանաթլարըն. 258
ՄԻ. ԸԼ. Պիր կէնճ եհյիտ ազիզ Պիքիրին եար-
տըմըյա շէյթանըն էլինտէն քուրթուլտու, քի օ-
նու փարաչամաք իստէրտի. 262
ՄԻ. Ձ. Ազիզ Պիքիր քէնտի իպատէթքիարլա-
րընըն պիրին սաքլատը քի օնուն այաքտաչըն շէյ-
թանն պօղտու. 264
ՄԻ. ՁԸ. Պիր եհյիտ ազիզ պիքիր Վալիտէթուլ-
լահը ինքնար էթմէտիյի իչին՝ շէյթանըն էլինտէն
քուրթուլուպ՝ օնուն եարտըմըն պուլտու. 268
ՄԻ. ՁՆ. Պիր քիշիզատե եհյիտ ազիզ Պիքիրին չէ-

Digitized by Google

ֆայէթիլլէ քաւրթուլտու, վաքրթիլը ւ վէ էպէտի
էօլիւմտէն. 272
ՄԻ. ՀԻ. Պիր պէյզատէ ազիզ Պիքիրին իզզէ-
թինէ սահապ տուրտու. օ տա օնու էօլիւմ թէհ-
լիքէսինտէն քաւրթարտը. 276
ՄԻ. ՀԻ. Ազիզ Պիքիր տիլէտի քէնտի օղլուն-
տան պիր տամլա քան. քէնտի պիր իպատէթ-
քեարընըն խէլասլըղը իչին. 279
ՄԻ. ՀՒ. Ազիզ Պիքիրին պատկերի թաշ ըլա վա-
րուլուպ՝ քան տէօքտիւ, վէ թաշ աման քա-
զէպլէնտի. լաքին օնըրա տէօնտիւ Ալլահա. 282
ՄԻ. ՀՕ. Պիր չըֆուտ եալան քրիստիան ազիզ
Պիքիրին պատկերին եարալայըպ՝ փէք ֆէնա էօլիւմ-
լէ էօլտիւ. 285
ՄԻ. ՀԻ. Պիր կէնճ եհյիտ կիւնահա թէքրար
տէվշտիւքտէն օնըրա շէյթանլարտան ամէնէ պը-
րաքթըլտը, վէ ազիզ Պիքիր քաւրթարտը օնու օ
ամէնտէն. 287
ՄԻ. ՀԻ. Ազիզ Պիքիրին չիֆայէթիլլէ պիր
եհյիտ Ալլահտան վաքթի վէրիլտի փիւշմանլըղա.
լաքին օ ֆէրահաթ կէլմէտի կիւնահլարընտան,
օնուն իչին փէք ֆէնա էօլտիւ 294
ՄԻ. ՀՓ. Պիր զալըմ զօրպա ճիւմլէտէն ազիզ
Պիքիրին չիֆայէթիլլէ կիւնահլարընտան տէօնիւպ
խէլասլըղա եէթիշտի 260
ՄԻ. Գ. Ս՝ուտիս նամ Ազիզ Պիքիրէ պիր
իպատէթքեար օնուն եարտըմըլըպ տիւշմանլա-
րընին տուզաքլարընտան քաւրթուլտու 298
ՄԻ. Գ. Ազիզ Պիքիրին միւճիւզէթիլլէ վա-
ղէնտիանէ շէհրի եումուրճաքտան քաւրթուլտու 301
ՄԻ. ՅԻ. Իւչ կիւնահսըզ չօպան քըզլար՝ ազիզ
Պիքիրին միւճիւզէթի իլէ սօքլանտըլար իւչ սօլ-
լաատլարընն զօրլամասընտան 304
ՄԻ. ԳՂ. Ազիզ Պիքիր եարտըմ էյլէտի քէնտի
իպատէթքեարը Ալրմանոսա օնուն զէրուրլուղունտա. 308
ՄԻ. ԳՂ. Լաքի զահլու քըզլար ճիւմլէտէն ազիզ
Պիքիրին եարտըմընն պուլտուլար, էվվէլ քէնտի-

Digitized by Google

լերին զերուրլուքլարընա, վէ սօնրա հայէ նամա-
րընըն մամուրլուղունա. 311

ՄԻ. ՂԱ: Պիր չօպան քազէպլէնտի Ա՛լլահտան
եըլտըրըմ վուրմայա քէնտի պէթհուվաճըլըղըն-
տան էօթհուրիւ. վէ սօնրա ազիզ Պիքիրին միւ-
ճիւզէթհլէ սաղալընը վուրղունուննտան. 315

ՄԻ. ՂՕ: Նէվհէտիյէ պիր բահիպ, հէյթհանտան
իվղալէնիպ բահիպլիք թարիքինտէն էը քմընք իս-
տէրտի, վէ պու հէյ իչին ազիզ Պիքիրտէն տիլէրտի
սիւքիւտէն իզին, օնտան ղուվվէթհլէնտի տուրուպ
քալմայա թարիքտէ. 318

ՄԻ. ՂԱ: Ազիզ Պիքիր քէնտինէ իպատէթհքեար
պիր պատկերահանը սաղալմընը հէյթհանըն չարփմա-
սընտան, քի չարփմընշտը Ա՛փրոդիտէ վուէթհուն
սուրէթհին պօզմասը իչին. 321

ՄԻ. ՂԲ: Ազիզ Պիքիր քէնտինէ իպատէթհքեար
պիր պատկերահանը հէյթհանտան օնա հազըրլանան
էօլիւմ թէհլիքէսինտէն քուրթարտը. 323

ՄԻ. ՂԳ: Ազիզ պիքիր Վալիտէթհուլլահա իպա-
տէթհքեար պիր հէմմիսա քէշիշի հէյթհան ալտաթ-
տը. լաքին ազիզ Պիքիր օնուն իհթհիպարընը,
վէ էօմրիւն սաքլատը. 326

ՄԻ. Ա՛: Ազիզ Պիքիր իհթհիշամլատը պիր քէնտի
իպատէթհքեարը քիշիլատէ պէյի թիւրլիւ թիւրլիւ
միւճիւզէթհլի լումթհլարլա. 330

ՄԻ. Ա՛Ա: Ազիզ Պիքիր քէնտի իպատէթհքեարը
պիր քարընըն քըյաթհէթինէ կիրմէյէ էղատ
էյլէտի օնու հէյթհանըն էլինտէն, քի հէլաք էմմէք
իստէրտի օնու. 332

ՄԻ. Ա՛Ի: Պիր փաիփազ հէյթհանըն իղվասընտան
պատարագ վաքտընտա կիւլտիւ սէֆաետարան օքու-
նուրքէն, վէ ենիստան քազէպլէնմէսինտէ, ազիզ
Պիքիրին եարտըմընյա փաքաւ չընքտը. 336

ՄԻ. Ա՛Ո: Ազիզ Պիքիր պիր էհտիար, հաստա
բահիպի սաղալմընըքտան սօնրա, օնուն էօմրինա
օթհուղ սէնէ տահա ատթընըտը. 339

ՄԻ. Ա՛Ո: Ա՛իւմլէտէն ազիզ Պիքիր քէնտինին
պիր լուհանի ահէնկճիսի փափազը օնուն էօլիւմ-
ճիւղ հաստաղընտան սաղալմընը. 341

Digitized by Google

ՄԻ. Ա՛Ն. Ընդհ Պիքիր քենտի իպատէթքեաթլարըն չէյթանլարա միւսաֆիր քապուլ էթտիրիպ, օնլա-
յա խըզմէթ էթտիրտի. 344
ՄԻ. Ա՛Օ. Պիր բահիպ էվվէլ խայիր ամէլ վէ սօնրա քէմ ամէլ, ազհզ Պիքիրին շիֆայէթիյլէ
թէօպէ իստիդֆայուէ կէլտի. 347
ՄԻ. Ա՛Ի. Ընդհ Պիքիր պիր եկիտէ բահմ էյ-
լէտի, օ քի տինին ինքեար էտիպ, քենտի նէվսինն շէյթանա թէսլիմ էթմիշտի. 351
ՄԻ. Ա՛Ը. Ընդհ Պիքիր պիր էօրֆլու կէօրունիւշլէ, պիր եկիտի քէմ ամէլլէրտէն խայըրա թէպիլ էյ-
լէտի. 355
ՄԻ. Ա՛Ա. Ընդհ պիքիր՝ պէօյուք եօրթու կիւնէլէրին փաք սալքամայրա՝ մուրտարլըք էտինլէրէ ղազէպ վէրիպ ճէզալէրին թէրթիպ էյլէտի. 358
ՄԻ. Ա՛Ա. Պիր փափազ ամճըլըք սէպէպիյլէ, Ընտհտան ղազէպլէնտի, լաքին ազհզ Պիքիրին եարտըմճըլա քուրթուլտու. 362
ՄԻ. Ա՛ԺԸ. Վոլխանգոս փատիշահ զիւրիյէթի, կէնճ եկիտա ազհզ Պիքիրին եալտըմընանամքեօր պու-
լունուպ, փէք ֆէնա զազէպէ ուղրատը. 365
ՄԻ. Ա՛ԺՒ. Պիր ղինաքեար քիմսէ ազհզ Պիքի-
րին քուարէթինէ քիւֆիւր էթմէսինտէ փէք ֆէնա ղազէպէ ուղրատը. 368
ՄԻ. Ա՛ԺՓ. Պիր թիւրիւտիւ խըրսըզ, էօլմէնճէ ազհզ Պիքիրին լուԹֆիյլէ տօղրու կէօյլէրին ճէն-
նէթինէ կիթտի. 370
ՄԻ. Ա՛ԺՔ. Ընդհ Պիքիր քենտինէ իպա-
տէթքեար պիր քարըյը էօլմամէն քուրթարտը քի օնուն էրքէյի թիւրլիւ թիւրլիւ թարզ ըլա օնու էօլտիւրմէյէ չալըշըրտը. 373
ՄԻ. Ա՛ԺԱ. Ա՛իւմլէտէն ազհզ Պիքիր քենտի իպատէթքեարը մուԹլուղու Ընդաձա քըզա չՁք միւճիւղէԹլէր լուԹֆու էյլէտի. 376
ՄԻ. Ա՛ԺՕ. Վ իվետ նամ պիր քատըն քենտի այաքտաշլարըյլա պիլէ ազհզ Պիքիրին միւճիւզէ-
թինէ, թիւրիւտիւլէրին էյլէրինտէն քուրթուլ-
մուշտու. 379

Digitized by Google

Ա՛ր. Ա՛ԻՆ։ Պիր տիշէհլի ազիզ Պիքիրին միւ-
ճիւզէթիյլէ սաղալտը աթէշի քապարճըք մայազըն-
տան, վէ պիր հէյրան օլունաճաք կիւզէլլիք կէլտի
օնա. 383
Ա՛ր. Ա՛ԻՆ։ Պիր կէնճ եհյիտ ազիզ Պիքիրին մու-
հապէթինէ՝ էվլէնմէտէն կէրի տուրտու. լաքին
սօնրա հաչան իքրարընա փիւշմանն օլտուկտա սի-
թէմլէնտի օ՝ ազիզ Պիքիրտէն. 385
Ա՛ր. Ա՛ԻՆ։ Ազիզ Պիքիր պիր հանըմ Մու-
թանը աղալթտը քէնտի էօլիւմ հաստալը-
ղընտան. 388
Ա՛ր. Ա՛Ի։ Ազիզ Պիքիր պիր աբդայը քէնտի
բահիալէրինէ տէնիզտէ պօղուլմատան քուր-
թարտը. 390

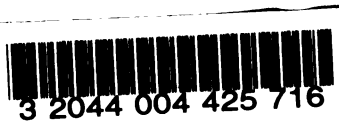
Ի Ն Դ Ե Ա։

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

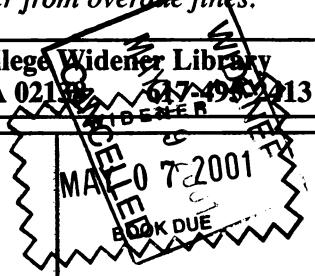
Digitized by Google

The borrower must return this item on or before the last date stamped below. If another user places a recall for this item, the borrower will be notified of the need for an earlier return.

*Non-receipt of overdue notices does **not** exempt the borrower from overdue fines.*

Harvard College Widener Library
Cambridge, MA 02138 617-495-2413

Please handle with care.
Thank you for helping to preserve library collections at Harvard.

Digitized by Google